

Crna Gora
Ministarstvo rada i socijalnog staranja

**IZVJEŠTAJ O RADU MINISTARSTVA RADA I SOCIJALNOG
STARANJA**
za 2023. godinu

Mart, 2024. godine

SADRŽAJ

1. UVOD
2. NADLEŽNOST I ORGANIZACIJA RADA
  - 2.1. DIREKTORAT ZA RAD
  - 2.2. DIREKTORAT ZA PRISTUP TRŽIŠTU RADA
  - 2.3. DIREKTORAT ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE I BORAČKU I INVALIDSKU ZAŠTITU
  - 2.4. DIREKTORAT ZA SOCIJALNO STARANJE I DJEČJU ZAŠTITU
  - 2.5. DIREKTORAT ZA INFORMATIKU I ANALITIČKO – STATISTIČKE POSLOVE
  - 2.6. DIREKTORAT ZA EVROPSKE INTEGRACIJE, EU FONDOVE I MEĐUNARODNU SARADNJU
  - 2.7. ODJELJENJE ZA UNUTRAŠNJU REVIZIJU
  - 2.8. KABINET MINISTRA
  - 2.9. SLUŽBA ZA FINANSIJSKO – RAČUNOVODSTVENE POSLOVE I JAVNE NABAVKE
  - 2.10. SLUŽBA ZA OPŠTE POSLOVE I LJUDSKE RESURSE
3. IZVJEŠTAJ O RADU DIREKTORATA ZA RAD
4. IZVJEŠTAJ O RADU DIREKTORATA ZA PRISTUP I POLITIKU TRŽIŠTA RADA
5. IZVJEŠTAJ O RADU DIREKTORATA ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE I BORAČKU I INVALIDSKU ZAŠTITU
6. IZVJEŠTAJ O RADU DIREKTORATA ZA SOCIJALNO STARANJE I DJEČJU ZAŠTITU
7. IZVJEŠTAJ O RADU DIREKTORATA ZA INFORMATIKU I ANALITIČKO – STATISTIČKE POSLOVE
8. IZVJEŠTAJ O RADU DIREKTORATA ZA EVROPSKE INTEGRACIJE, EU FONDOVE I MEĐUNARODNU SARADNJU
9. IZVJEŠTAJ O RADU ODJELJENJA ZA UNUTRAŠNJU REVIZIJU
10. IZVJEŠTAJ O RADU KABINETA
11. IZVJEŠTAJ O RADU SLUŽBE ZA FINANSIJSKO – RAČUNOVODSTVENE POSLOVE I JAVNE NABAVKE

12. IZVJEŠTAJ O RADU SLUŽBE ZA OPŠTE POSLOVE I LJUDSKE RESURSE

1. UVOD

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima iz nadležnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja je pripremljen u skladu sa obavezom utvrđenom Zakonom o državnoj upravi („Službeni list Crne Gore“, br. br. 078/18, 070/21, 052/22) kao i Uredbi o organizaciji i načinu rada državne uprave („Službeni list Crne Gore“, br. 049/22, 052/22, 056/22, 082/22, 110/22, 139/22).

Izveštaj sadrži pregled najznačajnijih aktivnosti Ministarstva tokom protekle godine, koji je sačinjen na osnovu podataka organizacionih jedinica Ministarstva.

Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave („Službeni list Crne Gore“, br. 049/22, 052/22, 056/22, 082/22, 110/22, 139/22), osnovano je Ministarstvo rada i socijalnog staranja.

Članom 14 Uredbe propisano je da Ministarstvo rada i socijalnog staranja vrši poslove uprave koji se odnose na: pripremu propisa iz oblasti radnih odnosa, zaštite i zdravlja na radu; tržišta rada i zapošljavanja; zarade i druga primanja iz rada i po osnovu rada, zaštitu zaposlenih građana Crne Gore koji se upućuju na rad u inostranstvu; vođenje registra kolektivnih ugovora, registra sindikalnih organizacija, registra reprezentativnih sindikata, registra reprezentativnih organizacija udruženja poslodavaca, registra socijalnih savjeta, registra agencija za privremeno ustupanje zaposlenih i knjigu izdatih i oduzetih dozvola za rad agencija za privremeno ustupanje zaposlenih; izdavanje dozvola za rad agencijama za zapošljavanje; davanje ovlašćenja za obavljanje poslova iz oblasti zaštite i zdravlja na radu i vođenje registra izdatih ovlašćenja; donošenje programa obrazovanja odraslih i standarda zanimanja; priznavanje profesionalnih kvalifikacija za obavljanje regulisanih profesija; profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom; pripremu predloga za utvrđivanje godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca (godišnja kvota); pripremu propisa iz oblasti socijalne i dječije zaštite, penzijskog i invalidskog osiguranja, boračke i invalidske zaštite; zaštitu boraca, vojnih invalida, porodica palih boraca, civilnih invalida rata i članova njihovih porodica; zaštitu lica sa invaliditetom, zaštitu starijih lica, zaštitu od nasilja u porodici, zaštitu od nasilja nad djecom; novčanu pomoć strancu koji traži međunarodnu zaštitu i azilantu i strancu pod supsidijarnom zaštitom; porodičnu zaštitu; saradnju sa organima lokalne uprave na razvoju usluga za kojima postoji potreba u opštinama; saradnju sa Crvenim krstom Crne Gore, nevladinim organizacijama, agencijama Ujedinjenih nacija i drugim međunarodnim organizacijama; upravni postupak iz nadležnosti ministarstva; izdavanje licenci i vođenje Registra licenciranih pružalaca usluga socijalne i dječije zaštite; usklađivanje domaćih propisa iz okvira svoje nadležnosti sa pravnom tekovinom Evropske unije; upravni nadzor u oblastima za koje je ministarstvo osnovano; kao i druge poslove koji su mu određeni u nadležnost.

2. NADLEŽNOST I ORGANIZACIJA RADA

Za obavljanje poslova iz djelokruga i nadležnosti Ministarstva osnivaju se unutrašnje organizacione jedinice:

1. Direktorat za rad

- 1.1. Direkcija za radne odnose
- 1.2. Direkcija za poslove zaštite i zdravlja na radu

2. Direktorat za pristup tržištu rada

- 2.1. Direkcija za pristup tržištu rada
- 2.2. Direkcija za razvoj politika tržišta rada

3. Direktorat za penzijsko i invalidsko osiguranje i boračku i invalidsku zaštitu

- 3.1. Direkcija za penzijsko i invalidsko osiguranje i boračku i invalidsku zaštitu
- 3.2. Direkcija za drugostepeni upravni postupak

4. Direktorat za socijalno staranje i dječju zaštitu

- 4.1. Direkcija za zaštitu djece i mladih
- 4.2. Direkcija za zaštitu odraslih i starijih lica
- 4.3. Direkcija za razvoj usluga i stručni nadzor nad ustanovama socijalne i dječje zaštite
- 4.4. Direkcija za zaštitu od rodno zasnovanog nasilja i nasilja u porodici
- 4.5. Direkcija za zaštitu rizičnih grupa
- 4.6. Direkcija za drugostepeni postupak u socijalnoj i dječjoj zaštiti

5. Direktorat za informatiku i analitičko-statističke poslove

- 5.1. Direkcija za informatiku
- 5.2. Direkcija za analitičko-statističke poslove

6. Direktorat za evropske integracije, EU fondove i međunarodnu saradnju

- 6.1. Direkcija za evropske integracije i međunarodnu saradnju
- 6.2. Direkcija za programiranje i implementaciju EU fondova

7. Odjeljenje za unutrašnju reviziju

8. Kabinet ministra

- 8.1. Biro za odnose sa javnošću

9. Služba za finansijsko-računovodstvene poslove i javne nabavke

- 9.1. Kancelarija za finansijsko-računovodstvene poslove
- 9.2. Kancelarija za javne nabavke

10. Služba za opšte poslove i ljudske resurse

- 10.1. Kancelarija za opšte poslove
- 10.2. Kancelarija za ljudske resurse
- 10.3. Kancelarija za saradnju sa NVO

2.1 DIREKTORAT ZA RAD

U Direktoratu za rad obavljaju se poslovi koji se odnose na: praćenje, primjenu i unapređivanje sistema za oblast radnog zakonodavstva; normativno pravne poslove iz oblasti rada i zaštite i zdravlja na radu; praćenje i primjenu ratifikovanih konvencija i direktiva EU iz oblasti radnih odnosa i zaštite i zdravlja na radu; neposrednu saradnju sa MOR-om i drugim međunarodnim organizacijama u cilju sinhronizovanja i dinamiziranja reformskih procesa u oblasti zaštite i zdravlja na radu i radnih odnosa sa standardima i smjernicama EU; pripremu informacija i izvještaja u vezi sa implementacijom ratifikovanih konvencija i preporuka MOR-a u nacionalnom zakonodavstvu u oblasti radnih odnosa i zaštite i zdravlja na radu; davanje stručnih mišljenja u vezi primjene zakona i podzakonskih akata; davanje mišljenja na inicijative za ocjenu ustavnosti i zakonitosti zakona i drugih propisa iz oblasti radnih odnosa i zaštite i zdravlja na radu; ostvarivanje saradnje sa odgovarajućim udruženjima poslodavaca i sindikatom u pripremi kolektivnih ugovora i učestvovanje u socijalnom dijalogu; drugostepeni upravni postupak – postupanje po zahtjevima za polaganje stručnog ispita za sticanje zvanja stručnog lica za obavljanje poslova zaštite i zdravlja na radu i vođenje registra; drugostepeni upravni postupak – postupanje po zahtjevima za polaganje stručnog ispita za obavljanje poslova koordinatora za zaštitu i zdravlje na radu u fazi izrade projekta i koordinatora za zaštitu i zdravlje na radu u fazi izvođenja radova; drugostepeni upravni postupak – postupanje po zahtjevima za rad ovlaštenim organizacijama za poslove zaštite i zdravlja na radu koje svoju djelatnost obavljaju po odobrenju ovog ministarstva; drugostepeni upravni postupak – postupanje po žalbama izjavljenim na rješenja Fonda rada i inspektora rada; priprema izvještaja, analiza i informacija u oblasti radnih odnosa i zaštite i zdravlja na radu.

U Direkciji za radne odnose obavljaju se poslovi koji se odnose na: pripremu nacrtu, odnosno predloga zakona i podzakonskih akata iz oblasti radnih odnosa; praćenje i primjenu ratifikovanih konvencija i direktiva EU iz oblasti rada; neposrednu saradnju sa MOR-om i drugim međunarodnim organizacijama u cilju sinhronizovanja i dinamiziranja reformskih procesa u ovoj oblasti sa standardima i smjernicama EU; pripremu informacija i izvještaja u vezi sa implementacijom ratifikovanih konvencija i preporuka MOR-a u nacionalnom zakonodavstvu u oblasti radnih odnosa; davanje stručnih mišljenja u vezi primjene zakona i podzakonskih akata; davanje mišljenja na inicijative za ocjenu ustavnosti i zakonitosti zakona i drugih propisa iz oblasti radnih odnosa; ostvarivanje saradnje sa odgovarajućim udruženjima poslodavaca i sindikatom u pripremi kolektivnih ugovora i učestvovanje u socijalnom dijalogu; vođenje registra Opšteg i granskih kolektivnih ugovora, registra sindikalnih organizacija, registra reprezentativnih organizacija Udruženja poslodavaca, registra reprezentativnih sindikata, registra socijalnih savjeta i Knjige evidencije izdatih i oduzetih dozvola za rad agencija za privremeno ustupanje zaposlenih; drugostepeni upravni postupak – postupanje po žalbama izjavljenim na rješenja Fonda rada i inspektora rada; izradu analiza, izvještaja i informacija iz oblasti radnih odnosa.

U Direkciji za poslove zaštite i zdravlja na radu obavljaju se poslovi koji se odnose na: praćenje i proučavanje i podsticanje razvoja zaštite i zdravlja na radu; pripremu propisa u oblasti zaštite i zdravlja na radu; praćenje i primjenu ratifikovanih konvencija i direktiva EU iz oblasti zaštite i zdravlja na radu; neposrednu saradnju sa MOR-om i drugim međunarodnim organizacijama u cilju sinhronizovanja i dinamiziranja reformskih procesa u ovoj oblasti sa standardima i smjernicama EU; davanje mišljenja u vezi primjene propisa u oblasti zaštite i zdravlja na radu;

davanje mišljenja na inicijative za ocjenu ustavnosti i zakonitosti zakona i drugih propisa iz oblasti zaštite i zdravlja na radu; pripremu stručne osnove za izradu nacionalnog programa razvoja zaštite i zdravlja na radu i praćenje njegovog ostvarivanja; praćenje i ocjenjivanje stanja zaštite i zdravlja na radu i priprema stavova za jedinstveno uređenje mjera zaštite i zdravlja na radu koje su regulisane propisima u oblasti zaštite i zdravlja na radu; prikupljanje i analiziranje podataka o povredama na radu, profesionalnim oboljenjima i oboljenjima u vezi sa radom; organizovanje i polaganje stručnih ispita za sticanje zvanja stručnog lica za obavljane poslova zaštite i zdravlja na radu; organizovanje i polaganje stručnih ispita za obavljanje poslova koordinatora za zaštitu i zdravlje na radu u fazi izrade projekta i koordinatora za zaštitu i zdravlje na radu u fazi izvođenja radova; obradu zahtjeva i pripremu odobrenja za rad ovlašćenim organizacijama za poslove zaštite i zdravlja na radu koje svoju djelatnost obavljaju po odobrenju ovog ministarstva; vođenje registara o ovlašćenim organizacijama za oblast zaštite i zdravlja na radu koje obavljaju djelatnost po odobrenju ovog ministarstva i vršenje nadzora nad njihovim radom; vođenje registara o licima koja su položila stručni ispit za sticanje zvanja stručnog lica; pripremanje informacija, izvještaja i analiza iz oblasti zaštite i zdravlja na radu; informisanje javnosti o stanju zaštite i zdravlja na radu.

2.2 DIREKTORAT ZA PRISTUP TRŽIŠTU RADA

U Direktoratu za pristup tržištu rada obavljaju se poslovi koji se odnose na: analizu, kreiranje i utvrđivanje politike pristupa tržištu rada; praćenje stanja i proučavanje pojava od interesa za sprovođenje utvrđene politike; pripremu, i praćenje propisa iz oblasti posredovanja pri zapošljavanju i prava za vrijeme nezaposlenosti, iz oblasti profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba sa invaliditetom, kao i iz oblasti kojima se uređuje priznavanje profesionalnih kvalifikacija za obavljanje regulisanih profesija; normativno pravne poslove iz ovih oblasti; davanje stručnih mišljenja u vezi primjene zakona; sprovođenje postupka za izdavanje dozvola za rad agencijama za zapošljavanje; izradu, sprovođenje, praćenje i izvještavanje nacionalne politike razvoja zapošljavanja i tržišta rada u skladu sa preporukama i smjernicama EU; izradu analiza, izvještaja i informacija iz oblasti tržišta rada i zapošljavanja; praćenje i razvijanje indikatora ostvarivanja politike tržišta rada; horizontalnu komunikaciju u vezi sa uticajem drugih resornih politika na tržište rada i zapošljavanje, sa posebnim akcentom na demografiju; koordiniranje postupka priznavanja profesionalnih kvalifikacija za obavljanje regulisanih profesija; drugostepeni upravni postupak u ostvarivanju prava za vrijeme nezaposlenosti kao i profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja lica sa invaliditetom; pripremu predloga za utvrđivanje godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca (godišnja kvota); ostvarivanje neposredne saradnje sa Zavodom za zapošljavanje Crne Gore i JU Centrom za profesionalnu rehabilitaciju, kao i drugim institucijama i asocijacijama.

U Direkciji za pristup tržištu rada obavljaju se poslovi koji se odnose na: analizu, kreiranje i utvrđivanje politike pristupa tržištu rada; pripremu nacrtu, odnosno predloga zakona iz oblasti posredovanja pri zapošljavanju i prava za vrijeme nezaposlenosti, profesionalne rehabilitacije i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, oblasti priznavanja profesionalnih kvalifikacija za obavljanje regulisanih profesija, kao i propisa koji se donose na osnovu tih zakona; davanje stručnih mišljenja u vezi sa primjenom zakona; sprovođenje postupka za izdavanje dozvola za rad agencijama za zapošljavanje, drugostepeni upravni postupak u ostvarivanju prava iz oblasti posredovanja pri zapošljavanju i prava za vrijeme nezaposlenosti kao i profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba sa invaliditetom; pripremu predloga za utvrđivanje godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca; nadležnosti nacionalnog koordinatora za postupke priznavanja profesionalnih kvalifikacija za obavljanje regulisanih profesija; donošenje programa

obrazovanja odraslih i standarda zanimanja; ostvarivanje saradnje sa Zavodom za zapošljavanje Crne Gore i drugim institucijama koje imaju uticaja na tržište rada; socijalnim partnerima i drugim asocijacijama.

U Direkciji za razvoj politika tržišta rada obavljaju se poslovi koji se odnose na: izradu, sprovođenje, praćenje i izvještavanje nacionalne politike zapošljavanja i tržišta rada; pripremu analiza, izvještaja i informacija iz oblasti tržišta rada i zapošljavanja; praćenje i razvijanje indikatora ostvarivanja politike tržišta rada, kao i demografskih kretanja, u cilju dinamiziranja reformskih procesa na tržištu rada, a u skladu sa preporukama i smjernicama EU; predlaganja mjera politike zapošljavanja u cilju veće uključenosti na tržištu rada, sa akcentom na posebno osjetljive grupe na tržištu rada; priprema analiza, izvještaja i informacija o uključenosti na tržištu rada, sa posebnim osvrtom na profesionalnu rehabilitaciju i socijalnu uključenost; učestvovanje u izradi analiza, izvještaja i informacija iz oblasti obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja; predlaganje mjera i učestvovanje u procesu razvoja socijalnog preduzetništva; doprinos poslovima programiranja i implementacije projekata finansiranih iz fondova EU u oblasti zapošljavanja; saradnju sa Zavodom za zapošljavanje Crne Gore, JU Centrom za profesionalnu rehabilitaciju, Monstatom, Centrom za stručno obrazovanje, socijalnim partnerima, relevantnim organizacijama, i drugim tijelima i asocijacijama.

2.3. DIREKTORAT ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE I BORAČKU I INVALIDSKU ZAŠTITU

U Direktoratu za penzijsko i invalidsko osiguranje i boračku i invalidsku zaštitu obavljaju se poslovi koji se odnose na: kreiranje i utvrđivanje politike penzijskog sistema i oblasti boračke i invalidske zaštite sa vršenjem nadzora nad njenim sprovođenjem; praćenje stanja i proučavanje pojava od interesa za sprovođenje utvrđene politike i funkcionisanje sistema penzijskog i invalidskog osiguranja i oblasti boračke i invalidske zaštite; vođenje politike penzijskog sistema u skladu sa međunarodnim standardima sa ciljem da se obezbijedi fiskalna održivost sistema u skladu sa materijalnim mogućnostima Crne Gore; uspostavljanje dugoročno održivog sistema kojim bi se obezbijedila veća materijalno-socijalna sigurnost korisnika prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja i oblasti boračke i invalidske zaštite; izradu analiza, izvještaja, informacija, studija i programa kao stručnu osnovu za utvrđivanje i sprovođenje politike penzijskog i invalidskog osiguranja; neposredni nadzor nad primjenom zakona, drugih propisa i opštih akata iz ove oblasti, a posebno nad radom Fonda PIO; poslove drugostepenog upravnog postupka u postupku ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja i boračke i invalidske zaštite; obezbjeđivanje zaštite boraca, vojnih invalida, porodica palih boraca, civilnih invalida rata, članova njihovih porodica i drugih poslova u skladu sa propisima iz ove oblasti; obradu pitanja i problema od značaja za boračku i invalidsku zaštitu sa ciljem unapređivanja ove zaštite; stručna mišljenja o primjeni propisa; pripremu analiza, informacija i izvještaja; nadzor nad radom prvostepenih organa; saradnju sa relevantnim institucijama, organizacijama i drugim asocijacijama zainteresovanim za ovu problematiku.

U Direkciji za penzijsko i invalidsko osiguranje i boračku i invalidsku zaštitu obavljaju se poslovi koji se odnose na: iniciranje i predlaganje politike razvoja penzijskog sistema u skladu sa međunarodnim standardima; praćenje stanja i proučavanje pojava od interesa za sprovođenje utvrđene politike i funkcionisanje sistema penzijskog i invalidskog osiguranja; pripremanje predloga za donošenje nacrta i predloga zakona, kao i podzakonskih i drugih akata koji se donose na osnovu Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju; praćenje i proučavanje uporednih sistema penzijskog i invalidskog osiguranja; vršenje neposrednog nadzora nad primjenom

Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, drugih propisa i opštih akata iz ove oblasti, a posebno nad radom Fonda PIO; pripremanje analiza, informacija, izvještaja i stručnih mišljenja u vezi stanja i primjene propisa u oblasti penzijskog invalidskog osiguranja; izradu analiza, izvještaja, informacija, studija i programa kao stručne osnove za utvrđivanje i sprovođenje politike penzijskog i invalidskog osiguranja; proučavanje i predlaganje modela višestubnog sistema penzijskog i invalidskog osiguranja; razvijanje i korišćenje računarskih (aktuarskih) modela i vršenje statističko-analitičkih poslova za projektovanje penzijskih prihoda i rashoda i finansijsku, odnosno, aktuarsku analizu različitih mjera (mijenjanje starosnih granica, način usklađivanja i smanjenja stopa doprinosa); analiziranje demografskih kretanja i kretanja na tržištu rada i tržištu kapitala i s tim u vezi vršenje analiza na kratki, srednji i dugi rok, predlaganje adekvatnih mjera u oblasti politike penzijskog osiguranja u cilju stvaranja njegove finansijske održivosti; pripremanje analiza, informacija i stručnih mišljenja u vezi primjene sporazuma o socijalnom osiguranju i preporuka međunarodnih organizacija koji se odnose na penzijsko i invalidsko osiguranje, pripremanje zakona, podzakonskih i drugih akata iz oblasti boračke i invalidske zaštite; pripremanje analiza, informacija, izvještaja i davanje stručnih mišljenja iz ove oblasti kako za pojedince tako i institucije; praćenje stanja i primjenu propisa u oblasti boračke i invalidske zaštite; vršenje nadzora nad zakonitošću rada u prvostepenom upravnom postupku koji u skladu sa zakonom obavljaju nadležni organi lokalne samouprave kao prenešene poslove; postupanje po zahtjevima za ponavljanje postupka; postupanje po presudama Upravnog i Vrhovnog suda Crne Gore; davanje odgovora na tužbu nadležnim sudovima bilo u parničnom ili vanparničnom postupku pokrenutom od strane pojedinca korisnika prava iz ove oblasti; pripremanje i stručna obrada upravnih predmeta za rad prvostepene i drugostepene ljekarske komisije nadležne za utvrđivanje procenta vojnog invaliditeta, dodatka za njegu i pomoć od strane drugog lica i ortopedskog dodatka; obezbjeđivanje zaštite boraca, vojnih invalida, porodica palih boraca, civilnih invalida rata, članova njihovih porodica i drugih poslova u skladu sa propisima iz ove oblasti; saradnju sa relevantnim organizacijama i odgovarajućim asocijacijama zainteresovanim za ovu problematiku.

U Direkciji za drugostepeni upravni postupak obavljaju se poslovi koji se odnose na: rješavanje u drugostepenom upravnom postupku; davanje nalaza, ocjene i mišljenja o predmetima koji se odnose na ocjenu radne sposobnosti i tjelesno oštećenje; vršenje revizije ocjene, nalaza i mišljenja prvostepene invalidske komisije koji se odnose na ocjenu radne sposobnosti, tjelesno oštećenje; vršenje neposrednog pregleda osiguranika po izjavljenim žalbama; predlaganje mjera za unapređenje postupka i obavljanje drugih poslova shodno propisima o vođenju upravnog postupka; rješavanje u drugom stepenu o pravima osiguranika iz penzijskog i invalidskog osiguranja ostvarenih u inostranstvu (revizija prvostepenih rješenja, odlučivanje po žalbama i zahtjevima za ponavljanje postupka, odgovori na tužbe i dr); izradu analiza, informacija i izvještaja iz ove oblasti.

2.4. DIREKTORAT ZA SOCIJALNO STARANJE I DJEČJU ZAŠTITU

U Direktoratu za socijalno staranje i dječju zaštitu obavljaju se poslovi koji se odnose na: zaštitu pojedinca; porodice; djeteta bez roditeljskog staranja, čiji roditelj nije u stanju da se o njemu stara, sa smetnjama i teškoćama u razvoju, sa problemima u ponašanju, koje zlorabljuje alkohol, drogu ili druga opojna sredstva, koje je žrtva zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije ili kod kojeg postoji opasnost da će postati žrtva, žrtva trgovine ljudima, kojem roditelji nijesu saglasni oko načina vršenja roditeljskog prava koje se zatekne van mjesta prebivališta bez nadzora roditelja, usvojioca ili staratelja; trudnica bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život; samohrani roditelj sa djetetom bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život; kojem je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite; mlado lice: koje je bilo dijete bez roditeljskog, kojem je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite; odraslo i staro lice: sa invaliditetom, koje zlorabljuje alkohol, drogu ili druga opojna sredstva, koje je žrtva zanemarivanja, zlostavljanja, eksploatacije i nasilja u porodici ili kod kojeg postoji opasnost da će postati žrtva, žrtva trgovine ljudima, koje je beskućnik, trudnica bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život, samohrani roditelj sa djetetom bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život i odraslog lica kojem je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite; priprema nacrti i predloga propisa i drugih akata; rješavanje u drugostepenom upravnom postupku o pravima iz oblasti socijalne i dječje zaštite, porodičnih odnosa, prava na povlastice na putovanja lica sa invaliditetom; kao i na osnovu drugih propisa iz kojih proizilazi nadležnost za vođenje postupka; razvoj usluga socijalne i dječje zaštite, izdavanje, obnavljanje, suspenziju i oduzimanje licence za ustanove i druge oblike organizovanja u oblasti socijalne i dječje zaštite; poslove iz oblasti analitike, planiranja i pripreme analiza, informacija i izvještaja o finansijskim tokovima koji služe kao osnova u izradi projekcije potrebnih sredstava za finansiranje godišnjih potreba i obaveza i investicionih ulaganja u oblastima socijalne i dječje zaštite.

U Direkciji za zaštitu djece i mladih; obavljaju se poslovi koji se odnose na: praćenje i proučavanje stanja u ovoj oblasti i predlaganje mjera za unaprjeđenje ove oblasti; praćenje i pripremu propisa, strateških dokumenata i drugih akata u ovoj oblasti; pripremu analiza, informacija, izvještaja i stručnih mišljenja u vezi stanja i primjene propisa iz ove oblasti; zaštitu djeteta bez roditeljskog staranja ili čiji roditelj nije u stanju da se o njemu stara, sa smetnjama i teškoćama u razvoju, sa problemima u ponašanju, koje zlorabljuje alkohol, drogu ili druga opojna sredstva, koje je žrtva zlostavljanja, zanemarivanja, kojem roditelji nijesu saglasni oko načina vršenja roditeljskog prava koje se zatekne van mjesta prebivališta bez nadzora roditelja, usvojioca ili staratelja; trudnica bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život; samohrani roditelj sa djetetom bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život; kojem je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite; mlado lice: koje je bilo dijete bez roditeljskog staranja, kojem je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite; vođenje evidencije podnosioca zahtjeva za usvojenje i djece podobne za usvojenje, kao i sprovođenje postupka davanja saglasnosti za usvojenje između stranog državljanina kao usvojioca i domaćeg državljanina kao usvojenika; ostvarivanje saradnje sa međunarodnim organizacijama, drugim organima državne uprave, organima lokalne samouprave, civilnim organizacijama i građanima, programiranje, druge poslove koji proizilaze iz obaveza u skladu sa međunarodnim sporazumima, nacionalnim zakonodavstvom i važećim procedurama za upravljanje pretpristupnom podrškom.

U Direkciji za zaštitu odraslih i starijih lica obavljaju se poslovi koji se odnose na: praćenje i proučavanje stanja u ovoj oblasti i predlaganje mjera za unaprjeđenje ove oblasti; praćenje i

pripremu propisa, strateških dokumenata i drugih akata u ovoj oblasti; pripremu analiza, informacija, izvještaja i stručnih mišljenja u vezi stanja i primjene propisa iz ove oblasti; samohrani roditelj sa djetetom bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život i odraslog lica kojem je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite; obavljanje poslova evidencije zahtjeva za dodjelu jednokratne novčane pomoći i njihovu obradu, pribavljanje nalaza i mišljenja i prosleđivanje na odlučivanje i plaćanje i vođenje evidencije ostalih socijalnih davanja; ostvarivanje saradnje sa relevantnim organizacijama, drugim organima državne uprave, organima lokalne samouprave, organizacijama civilnog društva i građanima; druge poslove koji proizilaze iz obaveza u skladu sa međunarodnim sporazumima, nacionalnim zakonodavstvom i važećim procedurama za upravljanje pretpristupnom podrškom.

U Direkciji za razvoj usluga i stručni nadzor nad ustanovama socijalne i dječje zaštite obavljaju se poslovi koji se odnose na: praćenje i proučavanje stanja u oblasti usluga i predlaganje mjera za unapređenje ove oblasti; pripremanje analiza, informacija, izvještaja i stručnih mišljenja u vezi stanja i primjene propisa u oblasti usluga; praćenje i pripremu propisa i drugih akata u ovoj oblasti; pripremu konkursa za razvoj usluga; monitoring usluga; sprovođenje finansijske analize i izradu finansijskog predloga investiranja u ovoj oblasti; izučavanja uticaja ekonomskih i socijalnih mjera u oblasti usluga i predlaganje mjera za unapređenje usluga; sprovođenje finansijske analize i izrade finansijskog predloga investiranja (analiza troškova usluga i troškova sistema, priprema finansijskih predloga za postojeće i buduće usluge); utvrđivanje visine sredstava za razvoj, odnosno finansiranje usluga socijalne i dječje zaštite i kriterijuma za raspodjelu sredstava lokalnim samoupravama; izučavanje uticaja ekonomskih i socijalnih mjera u oblasti usluga socijalne i dječje zaštite; informisanje pružaoca usluga i lokalnih samouprava; analizu godišnjih potreba lokalnih samouprava; o analizu postojećih kapaciteta i potreba za uvođenjem novih usluga u cilju identifikovanja potreba za uvođenjem novih usluga; praćenje vremenskog važenja ugovora o ustupanju i stanja ustupljenih objekata za potrebe uspostavljanja usluga; saradnju sa organima državne uprave, organizacijama civilnog društva, organima lokalne samouprave, građanima i drugim subjektima u oblasti razvoja usluga; poslove izdavanja, obnavljanja, suspenzije i oduzimanja licence ustanovama i drugim oblicima organizovanja u oblasti socijalne i dječje zaštite; odlučivanje o zahtjevu za izdavanje, obnavljanje, suspenziji i oduzimanju licence; rješavanje o žalbi protiv rješenja za izdavanje, obnavljanje i oduzimanje licence za rad za stručne radnike; rješavanje o žalbi protiv rješenja o akreditaciji programa obuke; vršenje nadzora nad radom ustanova, drugih oblika organizovanja i fizičkih lica koji obavljaju djelatnost socijalne i dječje zaštite; druge poslove koji proizilaze iz obaveza u skladu sa međunarodnim sporazumima, nacionalnim zakonodavstvom i važećim procedurama za upravljanje pretpristupnom podrškom.

U Direkciji za zaštitu od rodno zasnovanog nasilja i nasilja u porodici obavljaju se poslovi koji se odnose na: praćenje i proučavanje stanja u ovoj oblasti i predlaganje mjera za unaprjeđenje ove oblasti; praćenje i pripremu propisa, strateških dokumenata i drugih akata u ovoj oblasti; pripremu analiza, informacija, izvještaja i stručnih mišljenja u vezi stanja i primjene propisa iz ove oblasti; praćenje primjene Konvencije Savjeta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici; praćenje primjene Zakona o zaštiti od nasilja u porodici; koje je žrtva zanemarivanja, zlostavljanja, eksploatacije i nasilja u porodici ili kod kojeg postoji opasnost da će postati žrtva; žrtva trgovine ljudima; praćenje implementacije preporuka GREVIO Komiteta Savjeta Evrope; priprema dokumentacije i informacija za Koordinacioni odbor za koordinaciju, sprovođenje, praćenje i procjenu politika i mjera za sprječavanje i borbu protiv svih vidova nasilja obuhvaćenih Konvencijom Savjeta Evrope o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici; priprema izvještaja za Evropsku komisiju o sprovedenim aktivnostima kroz priloge Izvještaju EK o Crnoj Gori; ostvaruje saradnju sa organima državne uprave, organima lokalne samouprave, civilnim organizacijama i građanima.

U Direkciji za zaštitu rizičnih grupa vrše se poslovi koji se odnose na: praćenje i proučavanje stanja u ovoj oblasti i predlaganje mjera za unaprjeđenje ove oblasti; praćenje i pripremu propisa, strateških dokumenata i drugih akata u ovoj oblasti; pripremu analiza, informacija, izvještaja i stručnih mišljenja u vezi stanja i primjene propisa iz ove oblasti; zaštitu odraslog i starijeg lica sa invaliditetom; pripadnika romske i egipćanske zajednice, raseljenih i interno raseljenih lica, izbjeglih lica, lica vraćenih po readmisiji, pripadnika LGBT zajednice, beskućnika i lica u potrebi za socijalnim stanovanjem. Saradjuje sa Visokim komesarijatom UN za izbjeglice, Crvenim krstom Crne Gore i drugim organizacijama i institucijama.

U Direkciji za drugostepeni postupak u socijalnoj i dječjoj zaštiti obavljaju se poslovi koji se odnose na: rješavanje u drugostepenom upravnom postupku o pravima iz oblasti socijalne i dječje zaštite, porodičnih odnosa, prava na povlastice na putovanja lica sa invaliditetom; prava utvrđenih Zakonom o izvršenju odluke Ustavnog suda Crne Gore U-I broj 6/16 od 19.aprila 2017.godine, kao i na osnovu drugih propisa iz kojih proizilazi nadležnost za vođenje postupka; obezbjeđenje dokaza u drugostepenom postupku u vidu nalaza, ocjene i mišljenja za ostvarivanje prava na materijalno obezbjeđenje, dodatka za njegu i pomoć, lične invalidnine i naknade zarade za rad sa polovinom punog radnog vremena kada je potrebno utvrđivanje smetnji u razvoju, nesposobnosti za rad, odnosno invalidnosti; drugostepeni postupak u oblasti inspekcijskog nadzora, predlaganje mjera za unaprjeđenje postupka u ovoj oblasti; priprema strateških dokumenata i drugih akata iz oblasti socijalne zaštite i obavljanje drugih poslova shodno propisima o vodjenju upravnog postupka; izradu analiza, informacija i izvještaja iz ove oblasti.

2.5. DIREKTORAT ZA INFORMATIKU I ANALITIČKO-STATISTIČKE POSLOVE

U Direktoratu za informatiku i analitičko-statističke poslove obavljaju se poslovi koji se odnose na: pripremanje, praćenje i sprovođenje strategije razvoja informacionog sistema Ministarstva; pripremanje predloga akcionih planova i programa za unapređenje i razvoj funkcionisanja informacionog sistema socijalne zaštite; uspostavljanje tehnološke i sigurnosne informatičke infrastrukture u organima i ustanovama socijalne zaštite; analizu informacionog sistema socijalne zaštite; povezivanje informacionih sistema, predlaganje standarda koji će se primjenjivati u razvoju informacionog sistema i utvrđivanje tehničkih i drugih pravila upotrebe informatičke opreme u ustanovama socijalne zaštite; kreiranje, praćenje i unapređenje projekta socijalnog elektronskog kartona; planiranje, uspostavljanje registra korisnika socijalne pomoći i obračun socijalnih davanja; izradu izvještaja i statistika o korišćenju sredstava iz oblasti socijalne i dječje zaštite i njihovo generisanje unutrašnjim i spoljnim entitetima; pružanje socijalnih usluga na »on line« način (eHehth) i internet servisa za organe i ustanove socijalne zaštite; uspostavljanje on line servisa građanima iz domena socijalne zaštite; planiranje, usmjeravanje i nadzor nad razvojem i primjenom informatičkih rješenja u penzionim fondovima, izradu analiza, izvještaja i statistika u skladu sa propisima koji služe kao osnova u izradi projekcije potrebnih sredstava za finansiranje godišnjih potreba i obaveza i investicionih ulaganja Ministarstva.

U Direkciji za informatiku obavljaju se poslovi koji se odnose na: obradu podataka za prava iz oblasti socijalne, dječje i boračko-invalidske zaštite, mjesečnog obračuna davanja ostvarenih po tim pravima, generisanja izvještaja za tekući obračun: rekapitulara, statistika i spiskova korisnika, formiranja fajlova koji se dostavljaju drugim organima radi štampanja uputnica i isplate davanja, dostavljanja spiskova obračunatih korisnika centrima za socijalni rad (CSR) i nadležnim opštinskim službama, dostavljanja svih generesanih izvještaja Direkciji za analitičko-statističke poslove radi objedinjavanja i dalje obrade; održavanja informacionog sistema, pružanja podrške Centrima za socijalni rad; razvoj informacionog sistema koji se odnosi na: unapređenje i

funkcionisanje sistema socijalne zaštite; definisanje poslova uspostavljanja tehnološke i sigurnosne informatičke infrastrukture u ustanovama socijalne zaštite; praćenje sprovođenja projekta socijalnog elektronskog kartona; uspostavljanje registra korisnika socijalne pomoći i socijalnih davanja i pružanje socijalnih usluga na »on line« način (eHehth) i internet servisa za ustanove socijalne zaštite i druge odgovarajuće poslove.

U Direkciji za analitičko-statističke poslove obavljaju se poslovi koji se odnose na: saradnju sa centrima za socijalni rad i ustanovama socijalne i dječje zaštite, sublimiranje mjesečnih potreba za isplatu prava koja nijesu obuhvaćena postojećim informacionim sistemom te na osnovu toga vrši obradu zahtjeva centara za isplatu redovnih primanja korisnika iz oblasti socijalne i dječje zaštite, neposrednu saradnju sa organima lokalne saomouprave u dijelu koji se odnosi na dostavljanje potrebnih informacija o promjeni statusa korisnika boračke i invalidske zaštite ažuriranje tih promjena u IS-u, kontrolu dostavljenih podataka, po završenoj mjesečnoj obradi podataka u ISSS vrši preuzimanje finasijskih podataka o svim materijalnim davanjima iz oblasti socijalne, dječje, boračke i invalidske zaštite koji predstavljaju osnovu za kreiranje rješenja za prenos sredstava za sva navedena prava iz oblasti socijalne, dječje i boračke i invalidske zaštite i njihovo dostavljanje Službi za finasijske poslove; izradu mjesečnih statistika i rekapitulara koji obuhvataju sva prava sa podacima po opštinama i centrima za socijalni rad za potrebe izrade analiza i istraživanja drugih ministarstava, nevladinih organizacija i institucija, pripremu podataka potrebnih u izradi odgovarajućih strategija, Direkcija obavlja poslove iz oblasti analitičko-statističkog izvještavanja, a u vezi sa finasijskim tokovima koji služe kao osnova u izradi projekcije potrebnih sredstava za finansiranje godišnjih potreba i obaveza Ministarstva u ovim oblastima

2.6. DIREKTORAT ZA EVROPSKE INTEGRACIJE, EU FONDOVE I MEĐUNARODNU SARADNJU

U Direktoratu za evropske integracije, EU fondove i međunarodnu saradnju obavljaju se poslovi koji se odnose na: praćenje sprovođenja aktivnosti i obaveza Ministarstva iz procesa pridruživanja i pristupanja EU u oblasti zapošljavanja, radnih odnosa i socijalnog sistema; pripremanje programa, informacija i izvještaja iz ove oblasti podršku u izradi Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG) iz nadležnosti Ministarstva i praćenje usaglašenosti sa Programom rada Vlade; praćenje sprovođenja aktivnosti iz PPCG-a iz nadležnosti Ministarstva; ostvarivanje saradnje sa Komisijom za evropske integracije, Stalnom misijom Crne Gore u Briselu; organizaciju i učešće na pododborima i pregovaračkim grupama iz nadležnosti Ministarstva; koordinaciju aktivnosti na utvrđivanju relevantnosti Celex-a iz nadležnosti Ministarstva; koordinacija rada nad sprovođenjem odluka koje donosi Ministarstvo koje se odnose na aktivnosti potrebne za EU integracije; usklađivanje pravnog sistema i praćenje razvoja evropske regulative u cilju harmonizacije zakonodavstva iz nadležnosti Ministarstva; pripremu informacija, analiza, izvještaja o napretku Ministarstva u oblasti EU integracija; koordinaciju pripreme i realizacije Taix programa EU podrške na nivou Ministarstva; ostvarivanje saradnje sa drugim organima državne uprave, institucijama EU i ostalim međunarodnim tijelima, u oblasti evropskih integracija i pregovora o pristupanju EU; proces programiranja i pripreme programskih dokumenata, sprovođenja i praćenja realizacije programa/projekata u oblasti zapošljavanja i tržišta rada i socijalne zaštite i drugih oblasti koje su u nadležnosti Ministarstva koji se finansiraju iz pretpristupnih fondova Evropske unije (IPA) i ostalih međunarodnih izvora finansiranja; poslove u pružanju podrške kancelariji nacionalnog IPA koordinatora (NIPAK-a) u procesu programiranja i nadzora na nivou sektora/akcija i implementacionim agencijama u tehničkoj implementaciji na nivou ugovora, podnošenje predloga Evropskoj Komisiji za izmjene u programskim dokumentima

i upravljanje istim procesom, obezbjeđivanje inputa za određivanje aktivnosti programskih dokumenata, saradnja sa implementacionim agencijama u planiranju EU sredstava, nacionalnog ko-finansiranja, procesu praćenja i sprovođenja aktivnosti u vezi sa sektorskim nadglednim odborom i učešće u njegovom radu; pripremanje izvještaja i praćenje realizacije programa i projekata finansiranih iz sredstava IPA, učešće u izradi tenderske dokumentacije i obezbjeđenje sprovođenja postupka javnih nabavki i ugovaranja u saradnji sa implementacionim agencijama i korisničkim institucijama; upravljanje i koordinacija projektima iz nadležnosti Ministarstva koji se finansiraju iz IPA sredstava; pripremu informacija o sprovođenju programskih dokumenata i projekata; druge poslove koji proizilaze iz obaveza u skladu sa međunarodnim sporazumima, nacionalnim zakonodavstvom i važećim procedurama za upravljanje prepristupnom podrškom EU (IPA).

U Direkciji za evropske integracije i međunarodnu saradnju obavljaju se poslovi koji se odnose na: praćenje sprovođenja aktivnosti i obaveza Ministarstva iz procesa pridruživanja i pristupanja EU u oblasti zapošljavanja, radnih odnosa i socijalnog sistema; obezbjeđivanje informacija o primjeni akcionih planova iz oblasti Ministarstva; saradnju sa nadležnim organima i institucijama u vezi sa procesom pristupanja EU i praćenja aktivnosti ovih organa u procesu pridruživanja EU; učešće u praćenju i usklađivanju propisa iz nadležnosti Ministarstva sa odgovarajućim propisima Evropske unije; pripremanje programa, informacija i izvještaja iz ove oblasti podršku u izradi Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG) iz nadležnosti Ministarstva i praćenje usaglašenosti sa Programom rada Vlade; praćenje sprovođenja aktivnosti iz PPCG-a iz nadležnosti Ministarstva; ostvarivanje saradnje sa Komisijom za evropske integracije, Stalnom misijom Crne Gore u Briselu; organizaciju i učešće na pododborima i pregovaračkim grupama iz nadležnosti Ministarstva; koordinaciju aktivnosti na utvrđivanju relevantnosti Celex-a iz nadležnosti Ministarstva; koordinacija rada nad sprovođenjem odluka koje donosi Ministarstvo koje se odnose na aktivnosti potrebne za EU integracije; usklađivanje pravnog sistema i praćenje razvoja evropske regulative u cilju harmonizacije zakonodavstva iz nadležnosti Ministarstva; pripremu informacija, analiza, izvještaja o napretku Ministarstva u oblasti EU integracija; koordinaciju pripreme i realizacije Taiex programa EU podrške na nivou Ministarstva; ostvarivanje saradnje sa drugim organima državne uprave, institucijama EU i ostalim međunarodnim tijelima, u oblasti evropskih integracija i pregovora o pristupanju EU.

U Direkciji za programiranje i implementaciju EU fondova vrše se poslovi koji se odnose na: proces programiranja i pripreme programskih dokumenata, sprovođenja i praćenja realizacije programa/projekata u oblasti zapošljavanja i tržišta rada i socijalne zaštite i drugih oblasti koje su u nadležnosti Ministarstva koji se finansiraju iz prepristupnih fondova Evropske unije (IPA) i ostalih međunarodnih izvora finansiranja; poslove u pružanju podrške kancelariji nacionalnog IPA koordinatora (NIPAK-a) u procesu programiranja i nadzora na nivou sektora/akcija i implementacionim agencijama u tehničkoj implementaciji na nivou ugovora, podnošenje predloga Evropskoj Komisiji za izmjene u programskim dokumentima i upravljanje istim procesom, obezbjeđivanje inputa za određivanje aktivnosti programskih dokumenata, saradnja sa implementacionim agencijama u planiranju EU sredstava, nacionalnog ko-finansiranja, procesu praćenja i sprovođenja aktivnosti u vezi sa sektorskim nadglednim odborom i učešće u njegovom radu; pripremanje izvještaja i praćenje realizacije programa i projekata finansiranih iz sredstava IPA, učešće u izradi tenderske dokumentacije i obezbjeđenje sprovođenja postupka javnih nabavki i ugovaranja u saradnji sa implementacionim agencijama i korisničkim institucijama; upravljanje i koordinacija projektima iz nadležnosti Ministarstva koji se finansiraju iz IPA sredstava; pripremu informacija o sprovođenju programskih dokumenata i projekata; druge poslove koji proizilaze iz obaveza u skladu sa međunarodnim sporazumima, nacionalnim zakonodavstvom i važećim procedurama za upravljanje prepristupnom podrškom EU (IPA).

2.7. ODJELJENJE ZA UNUTRAŠNJU REVIZIJU

U Odjeljenju za unutrašnju reviziju obavljaju se poslovi koji se odnose na: operativno planiranje, organizovanje i obavljanje unutrašnje revizije svih poslovnih funkcija iz nadležnosti Ministarstva u skladu sa Međunarodnim standardima unutrašnje revizije i Etičkim kodeksom unutrašnjih revizora, a u cilju poboljšanja poslovanja; procjenu sistema finansijskog upravljanja i kontrola na osnovu upravljanja rizicima; izradu izvještaja unutrašnje revizije koje dostavlja ministru i odgovornom licu organizacione jedinice kod koje je obavljena revizija; vršenje posebne revizije na zahtjev ministra; praćenje sprovođenja preporuka datih u izvještajima iz prethodno obavljenih revizija; izradu strateškog i operativnih planova i programa rada koji su osnova za realizaciju funkcije unutrašnje revizije; saradnju sa Direktoratom za centralnu harmonizaciju finansijskog upravljanja i kontrole i unutrašnje revizije u javnom sektoru Ministarstva finansija i dostavljanje godišnjeg izvještaja; saradnju sa Državnom revizorskom institucijom, međunarodnim i domaćim strukovnim institucijama i udruženjima; praćenje i predlaganje edukacije unutrašnjih revizora u skladu sa međunarodnim standardima unutrašnje revizije; praćenje sprovođenja preporuka Državne revizorske institucije.

2.8. KABINET MINISTRA

U Kabinetu ministra obavljaju se poslovi koji se odnose na: organizacione i administrativno - tehničke poslove potrebne za ostvarivanje funkcije ministra; saradnju, pribavljanje dokumentacije i materijala od drugih organizacionih jedinica Ministarstva, u skladu s odlukama i nalogima ministra; obezbjeđivanje blagovremenog i potpunog informisanja ministra o pojavama, događajima i saznanjima od značaja za rad Ministarstva; komunikaciju prema Vladi i drugim organima državne uprave i lokalne samouprave i građanima; pripremu materijala za sastanke ministra; organizaciju sastanaka ministra; pripremanje materijala za potrebe ministra; pripremu sjednica kolegijuma ministra i praćenje sprovođenja zaključaka; poslove protokola za potrebe ministra, pripreme posjeta stranih zvaničnika, kao i druge poslove od značaja za ostvarivanje funkcije ministra; blagovremeno, kontinuirano i tačno informisanje javnosti o aktivnostima ministra i Ministarstva; priprema potrebnih saopštenja, biltena, publikacija i drugih štampanih materijala, video materijala i sl.; analiziranje izvještavanja domaćih i stranih medija, pripremanje dnevnih, sedmičnih, mjesečnih i godišnjih informacija o izvještavanju medija iz nadležnosti ministarstva; organizovanje konferencija za štampu, foruma, skupova, prezentacija Ministarstva, na kojima se daju obavještenja javnosti o radu ministra i ministarstva; verifikaciju sadržaja za objavljivanje; organizovanje i davanje smjernica za istupanje ministra i predstavnika Ministarstva u medijima, kao i druge poslove od značaja za ostvarivanje funkcije ministra.

U Birou za odnose sa javnošću obavljaju se poslovi koji se odnose na: informisanje domaće i međunarodne javnosti o aktivnostima ministra, pripremu saopštenja i informacija za javnost i komunikacionih platformi koje se odnose na informisanje javnosti o raznim aspektima rada Ministarstva; koncipiranje komunikacionih kampanja, razvoj komunikacionih alata, izradu komunikacionih planova i medijsko planiranje za potrebe strateških politika Ministarstva; promociju i odbranu politike Ministarstva; saradnju sa Biroom za odnose sa javnošću Vlade, kao i službama za odnose sa javnošću drugih ministarstava u vezi sa zajedničkim politikama; pripremu publikacija i drugih materijala za javnost; organizaciju konferencija za štampu, kao i foruma, skupova; uređivanje i održavanje veb stranica i portala Ministarstva; pružanje tehničke pomoći zaposlenima u Ministarstvu vezano za informatičke potencijale; obezbjeđivanje tehničke podrške organizacionim jedinicama Ministarstva; informatičke, stručne i dokumentacione

poslove; obavljanje ispitivanja i izdavanja rešeršnih izvještaja; saradnja sa relevantnim organizacijama i institucijama; ažuriranje i organizacija press clippinga; poslove koji se odnose na praćenje kanala na društvenim mrežama; redovno ažuriranje web sajta ministarstva; sprovođenje definisane komunikacione strategije.

2.9. SLUŽBA ZA FINANSIJSKO-RAČUNOVODSTVENE POSLOVE I JAVNE NABAVKE

U Službi za finansijsko-računovodstvene poslove i javne nabavke obavljaju se poslovi koji se odnose na: finansijsko knjigovodstveno i računovodstveno poslovanje; projektovanje i realizaciju programskog budžeta; praćenje i realizaciju ugovora i drugih finansijskih obaveza; praćenje namjenske upotrebe sredstava; sačinjavanje predračuna sredstava za rad Ministarstva i finansijskih planova; realizaciju svih ugovora koje zaključuje Ministarstvo; sačinjavanje potrebnih informacija u vezi stanja finansijskih sredstava; obračun zarada i drugih naknada službenika i namještenika Ministarstva i sastavljanje obračunskih lista; blagajničko poslovanje; praćenje i realizaciju sprovođenja naloga u vezi sa javnim nabavkama za ministarstvo; sačinjavanje i sprovođenje akcionih finansijskih planova; sačinjavanje redovnih i vanrednih finansijskih izvještaja po nalogu ministra i sekretara; sprovođenje postupaka javnih nabavki u Ministarstvu; praćenje propisa koji se odnose na javne nabavke; planiranje javnih nabavki i pripremu Plana javnih nabavki; stručno-administrativne poslove realizacije javnih nabavki; vođenje prvostepenog upravnog postupka u dijelu koji se odnosi na postupak javnih nabavki; sprovođenje postupaka javnih nabavki; pripremu izvještaja o sprovedenim javnim nabavkama; vođenje evidencija; priprema ugovora vezanih za javne nabavke; davanja periodičnih izvještaja ministru i sekretaru ministarstva, u dijelu sprovođenja javnih nabavki; postupanje prema nadležnim drugostepenim organima i druge poslove predviđene propisima.

U Kancelariji za finansijsko-računovodstvene poslove obavljaju se poslovi koji se odnose na: pripremu projekcije potrebnih sredstava; izradu i realizaciju budžeta Ministarstva; izradu finansijskog plana; obradu zahtjeva za budžetsku potrošnju i isplatu Ministarstva i organa u sastavu Ministarstva; praćenje i realizaciju ugovora i drugih finansijskih obaveza; praćenje namjenske upotrebe sredstava; ovjeravanje zahtjeva za plaćanje; praćenje mjesečnog varanta; vođenje poslovnih knjiga, periodičnih obračuna i završnih računa; izradu finansijskih iskaza i dostavljanje podataka trezoru; pripremu obračunskih lista za obračun zarada i drugih primanja; blagajničko poslovanje i vođenje finansijskih statistika.

U Kancelariji za javne nabavke obavljaju se poslovi koji se odnose na: praćenje i realizaciju sprovođenja naloga u vezi sa javnim nabavkama za ministarstvo; sprovođenje postupaka javnih nabavki u Ministarstvu; praćenje propisa koji se odnose na javne nabavke; planiranje javnih nabavki i pripremu Plana javnih nabavki; pripremu informacija i vođenje evidencije o sprovođenju postupaka javnih nabavki javnih ustanova; stručno-administrativne poslove realizacije javnih nabavki; vođenje prvostepenog upravnog postupka u dijelu koji se odnosi na postupak javnih nabavki; davanje potrebnih izjašnjenja; sprovođenje postupaka javnih nabavki; pripremu izvještaja o sprovedenim javnim nabavkama; vođenje evidencija; pružanje savjeta službenicima u vezi sa postupkom javnih nabavki; priprema ugovora vezanih za javne nabavke; davanja periodičnih izvještaja ministru i sekretaru ministarstva, u dijelu sprovođenja javnih nabavki; postupanje prema nadležnim drugostepenim organima i druge poslove predviđene propisima

2.10. SLUŽBA ZA OPŠTE POSLOVE I LJUDSKE RESURSE

U Službi za opšte poslove i ljudske resurse obavljaju se poslovi koji se odnose na: praćenje i primjenu propisa iz oblasti radnih odnosa; pripremanje pojedinačnih akata kojima se utvrđuju prava, obaveze i odgovornost službenika i namještenika; prijem, razvrstavanje, raspoređivanje, evidentiranje, čuvanje i arhiviranje akata; vođenje službenih evidencija; elektronsko upravljanje dokumentima u skladu sa propisima o elektronskoj upravi i kancelarijskom poslovanju; otpremanje pošte; rukovanje pečatima i štambiljima; umnožavanje materijala; izradu i kontrolu primjene rasporednih rješenja službenika i namještenika Ministarstva; upravljanje, planiranje i razvoj ljudskim resursima; razvoj kadrovskih kapaciteta; saradnju sa Upravom za kadrove u sprovođenju postupaka u vezi sa: zapošljavanjem, ocjenjivanjem, napredovanjem, utvrđivanjem sposobnosti, stručnim usavršavanjem, obukom zaposlenih, osposobljavanjem pripravnika za samostalno vršenje poslova; izradu prijedloga Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji; praćenje primjene Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji; pripremu predloga za imenovanje i prestanak mandata rukovodećih lica; sačinjavanje izjašnjenja Komisiji za žalbe; prijavljivanje i odjavljivanje službenika kod nadležnih fondova i drugih državnih organa; praćenje i evidencija disciplinskih postupaka; pripremu Kadrovskog plana, Plana integriteta; formiranje i čuvanje personalnih dosijea i vođenje kadrovske evidencije službenika i namještenika; unos podataka u Kadrovski informacioni sistem; ostvarivanje saradnje sa Zaštitnikom imovinsko-pravnih interesa Crne Gore, Centrom za alternativno rješavanje radnih sporova i drugim javno-pravnim organima u cilju rješavanja pitanja od značaja za ostvarivanje pravnih interesa Ministarstva, vođenje evidencije podataka o imovini koju koristi i kojom upravljaju Ministarstvo i ustanove socijalne i dječje zaštite; postupanje po zahtjevima za slobodan pristup informacijama, izjašnjenja nadležnim organima; saradnju sa NVO sektorom; programiranje, sektorske analize i monitoring odobrenih projekata NVO organizacijama; tehnička izarada akata i drugi poslovi iz djelokruga rada ministarstva.

U Kancelariji za opšte poslove obavljaju se poslovi koji se odnose na: raspoređivanje, evidentiranje i dostavljanje akata u rad i njihovo otpremanje; arhiviranje predmeta; fotokopiranje i umnožavanje; trebovanje kancelarijskog materijala; poslove vozača – kurira, tekuće održavanje i drugi pomoćni poslovi priprema upravnih akata iz nadležnosti ministarstva; vođenje djelovodnih i internih kancelarijskih knjiga, vođenje upisnika prvostepenih i drugostepenih predmeta i druge kancelarijske poslove u skladu sa Uredbom o kancelarijskom poslovanju; kurirsku dostavu; ostvarivanje saradnje sa organima državne uprave, organima lokalne samouprave, relevantnim organizacijama i građanima i druge poslove utvrđene zakonom i drugim propisima.

U Kancelariji za ljudske resurse obavljaju se poslovi koji se odnose na praćenje i primjenu propisa iz oblasti radnih odnosa, pripremu i objedinjavanje predloga za izradu akta unutrašnje organizacije i sistematizacije radnih mjesta; pripremu predloga rješenja o zasnivanju radnog odnosa službenika i namještenika i rješenja o pravima i obavezama službenika i namještenika po osnovu rada; pripremu predloga za imenovanje i prestanak mandata rukovodećih lica, sačinjavanje odgovarajućih izvještaja i informacija iz oblasti službeničkih odnosa; praćenje vođenja disciplinskih postupaka i njihovu evidenciju; sačinjavanje izjašnjenja Komisiji za žalbe; priprema Plan integriteta koji sadrži mjere za sprječavanje i otklanjanje mogućnosti za nastanak i razvoj korupcije, kao i izvještavanje iz ove oblasti; koristi i obrađuje podatke određenog stepena tajnosti i ostvaruje saradnju sa Agencijom za sprječavanje korupcije; izjašnjenja nadležnim organima, ostvarivanje saradnje sa organima državne uprave, organima lokalne samouprave, civilnim organizacijama i građanima; formiranje i čuvanje personalnih dosijea i vođenje kadrovske evidencije službenika i namještenika; unos podataka Kadrovskog informacionog sistema; saradnju sa Upravom za kadrove u dijelu oglašavanja, stručnog usavršavanja, ocjenjivanja

državnih službenika i namještenika; osposobljavanjem pripravnika za samostalno vršenje poslova; definisanje plana razvoja i strateških ciljeva upravljanja ljudskim resursima Ministarstva; priprema Kadrovskega plana; predlaganje politike upravljanja ljudskim resursima u Ministarstvu; razvoj ljudskih resursa; koordiniranje aktivnosti edukacije ljudskih resursa; analiziranje postojećih kadrovskih potencijala i predlaganje mjera za njihovo unapređenje; predlaganje mjera za unapređenje motivacije zaposlenih; učestvovanje u postupku selekcije kandidata za prijem u radni odnos.

U Kancelariji za saradnju sa NVO obavljaju se poslovi koji se odnose na: sprovođenje konsultacija sa zainteresovanim nevladinim organizacijama koje djeluju u odgovarajućoj oblasti od javnog interesa; pripremanje i objedinjavanje predloga prioriternih oblasti od javnog interesa; pripremanje i objavljivanje javnih konkursa na internet stranici ministarstva i internet portalu elektronske uprave, objavljivanje lista nevladinih organizacija koje nijesu dostavile urednu i potpunu prijavu, uz ukazivanje na utvrđene nedostatke koji se odnose na prijavu; pripremanje i donošenje odluka o raspodjeli sredstava za finansiranje projekata i programa; zaključivanje ugovora sa nevladinim organizacijama kojoj su dodijeljena sredstva za finansiranje projekta, odnosno programa o načinu isplate i korišćenja sredstava, izvještavanju i nadzoru nad realizacijom projekta, odnosno programa za koji su dodijeljena sredstva; praćenje uspješnosti realizacije projekata, odnosno programa.

3. IZVJEŠTAJ O RADU DIREKTORATA ZA RAD

Direkcija za radne odnose

Realizovane aktivnosti u vršenju upravnog nadzora u izvještajnoj godini:

- ✓ Dato **80 mišljenja** na propise iz radnog zakonodavstva;
- ✓ Izdata **1 dozvola za rad** Agenciji za privremeno ustupanje zaposlenih;
- ✓ Oduzete **3 dozvole za rad** agencijama za privremeno ustupanje zaposlenih;
- ✓ Izvršeno **20 nadzora** nad stručnim radom agencija za privremeno ustupanje zaposlenih;
- ✓ Donijeto **338 rješenja** u prvostepenom upravnom postupku koji se odnosi na Registar sindikalnih organizacija i Registar reprezentativnih sindikalnih organizacija;
- ✓ Registrovano **38 kolektivnih ugovora** u prvostepenom upravnom postupku koji se odnosi na Registar kolektivnih ugovora;
- ✓ Donijeto **1 rješenje** o promjeni podataka u prvostepenom upravnom postupku koji se odnosi na Registar socijalnih savjeta;
- ✓ Donijeto **264 rješenja** u okviru vođenja drugostepenog postupka na rješenje Inspekcije rada i Fonda rada;
- ✓ Održano **10 sjednica** Odbora za praćenje, primjenu i tumačenje Opšteg kolektivnog ugovora;
- ✓ Održano **5 sjednica** Odbora za utvrđivanje reprezentativnosti sindikata.

Mjera i aktivnosti preduzetih za izvršavanje postavljenih ciljeva

- ✓ Utvrđen Predlog zakona o potvrđivanju Konvencije Međunarodne organizacije rada o ukidanju nasilja i uznemiravanja broj 190.
- ✓ Donijet Pravilnik o Programu i načinu polaganja ispita za dobijanje licence za rad miritelja, odnosno arbitra, kao i o obrascu licence za rad;
- ✓ Donijeta Uredba o broju miritelja i arbitara i visini nagrade za rad i naknade troškova u postupku mirnog rješavanja radnih sporova;
- ✓ Izrađen i upućen Izvještaj o primjeni potvrđenih konvencija Međunarodnoj organizaciji rada.
- ✓ Izrađen i upućen izvještaj o primjeni Izmijenjene Evropske socijalne povelje Savjetu Evrope.

Ocjena stanja

U izvještajnom periodu Direkcija za radne odnose obavljala je aktivnosti koje se odnose na planirane mjere za donošenje zakonskih i podzakonskih akata iz oblasti radnog zakonodavstva, kao i aktivnosti koje se odnose na njihovu realizaciju i primjenu čime se dodatno unaprijedilo stanje u oblasti radnog zakonodavstva.

Direkcija za poslove zaštite i zdravlja na radu

Realizovane aktivnosti u vršenju upravnog nadzora u izvještavanoj godini:

- ✓ **19 rješenja** o ovlašćenju za obavljanje stručnih poslova zaštite i zdravlja na radu ovlašćenih organizacija;
- ✓ **8 rješenja** o oslobađanju od polaganja stručnog ispita za lica koja se bave poslovima zaštite i zdravlja na radu;
- ✓ **73 rješenja** o odobravanju polaganja stručnog ispita za lica koja se bave poslovima zaštite i zdravlja na radu;
- ✓ **43 uvjerenja** o položenom stručnom ispitu za lica koja se bave poslovima zaštite i zdravlja na radu;
- ✓ **19 rješenja** o obustavljanju polaganja stručnog ispita;
- ✓ **73 teme** za posebni dio stručnog ispita za lica koja se bave poslovima zaštite na radu;
- ✓ **5 rješenja o odobravanju polaganja za koordinate za zaštite i zdravlje na radu;**
- ✓ **1 rješenje** o odbijanju polaganja;
- ✓ **3 teme** za posebni dio ispita za koordinate;
- ✓ **3 uvjerenja** o položenom stručnom ispitu za koordinate;
- ✓ **7 rješenja** o oslobađanju od polaganja stručnog ispita za koordinate.

Mjera i aktivnosti preduzetih za izvršavanje postavljenih ciljeva

- ✓ U izvještajnom periodu smo realizovali aktivnosti iz Akcionog plana Strategije za unapređenje zaštite i zdravlja na radu u Crnoj Gori 2022-2027.
- ✓ Organizovali niz konferencija i okruglih stolova na temu primjene mjera zaštite i zdravlja na radu;
- ✓ Uzeli učešće na regionalnim konferencijama;
- ✓ Organizovali Likovni konkurs za učenike osnovnih škola na temu "Zaštitimo sebe, neka počne od tebe!"
- ✓ Realizovali projekat u saradnji sa MOR na temu unapređenje sistema zaštite i zdravlja na radu u Crnoj Gori;
- ✓ Obilježen 28. april Svjetski dan zaštite i zdravlja na radu;
- ✓ Učestvovali na Regionalnim webinarima na temu zaštite i zdravlja na radu kroz predstavljanje zakonodavnog okvira ;
- ✓ Pripremali informacije u cilju ekonomske saradnje Crne Gore sa Republikom Turskom kroz promovisanje Istanbulske deklaracije ministara rada o preventivnoj kulturi kojom se promoviše visok nivo zaštite i zdravlja na radu;
- ✓ Kontinuirano vršili nadzor nad radom Ovašćenih organizacija;
- ✓ Kontinuirano vodili evidenciju o broju prijavljenih povreda na radu.

Ocjena stanja

U oblasti zaštite i zdravlja na radu, u izvještajnom periodu, realizovane su planirane aktivnosti u skladu sa strateškim dokumentom, na koji način je oblast zaštite i zdravlja na radu značajno unaprijeđena u odnosu na prethodni izvještajni period.

4. IZVJEŠTAJ O RADU DIREKTORATA ZA PRISTUP TRŽIŠTU RADA

TEMATSKI DIO:

- Godišnji izvještaj o sprovođenju Akcionog plana zapošljavanja za 2022. godinu (Zaključak Vlade Crne Gore broj: 07-100/23-1371/2 od 6.aprila 2023. godine)

- Godišnji izvještaj o sprovođenju Akcionog plana zapošljavanja za 2022. godinu, predstavlja drugu godinu izvještavanja o sprovođenju Nacionalne strategije zapošljavanja 2021-2025. Izvještaj daje prikaz dostignuća i izazova koji su obilježili izvještajni period realizacije, daje prikaz osnovnih kretanja na tržištu rada, informaciju o postignutom napretku u postizanju indikatora operativnih ciljeva, tabelu za izvještavanje o implementaciji aktivnosti, kao i preporuke za dalju implementaciju Nacionalne strategije zapošljavanja 2021-2025. godine, kroz godišnje akcione planove.

NORMATIVNI DIO:

1. Zakon o potvrđivanju Sporazuma o priznavanju profesionalnih kvalifikacija za doktore medicine, doktore stomatologije i arhitekte u kontekstu Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini („Službeni list CG-Međunarodni ugovori“ broj 11/23)

U okviru Berlinskog procesa, a u skladu sa Akcionim planom za Zajedničko regionalno tržište 2021-2024 koji je usvojen od strane predsjednika vlada šest zemalja Zapadnog Balkana 10. novembra 2020. godine, na Samitu u Sofiji u okviru Komponente II - Sloboda pružanja usluga, jedna od obaveza Crne Gore je zaključivanje Sporazuma o međusobnom priznavanju profesionalnih kvalifikacija za doktore medicine, doktore stomatologije i arhitekte između šest zemalja Zapadnog Balkana (Crna Gora, Republika Srbija, Bosna i Hercegovina, Republika Albanija, Republika Kosovo i Republika Sjeverna Makedonija).

U nastojanju da se omogući slobodno pružanje usluga i da se uspostavi automatsko priznavanje profesionalnih kvalifikacija, zasnovano na minimalnim uslovima osposobljavanja, u procesu pridruživanja zemalja Zapadnog Balkana Evropskoj uniji, Sporazum o međusobnom priznavanju profesionalnih kvalifikacija za doktore medicine, doktore stomatologije i arhitekte u kontekstu Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini, bazira se na Direktivi 2005/36 EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 7. septembra 2005. godine o priznavanju stručnih kvalifikacija i Direktivi 2013/55 EZ o izmjeni Direktive 2005/36 EZ.

Cilj i svrha zaključivanja Sporazuma o priznavanju profesionalnih kvalifikacija za doktore medicine, doktore stomatologije i arhitekte u kontekstu Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini, su uspostavljanje zajedničkih pravila za pojednostavljeno priznavanje profesionalnih kvalifikacija podnosiocima zahtjeva koji su te kvalifikacije stekli u jednoj od šest zemalja Zapadnog Balkana, kako bi se licima sa tim kvalifikacijama omogućio pristup i bavljenje regulisanom profesijom u drugoj zemlji Zapadnog Balkana, radi podsticanja mobilnosti profesionalaca, boljeg usklađivanja vještina sa potrebama tržišta rada i povećane produktivnosti.

Sporazum su potpisali u Berlinu 3. novembra 2022. godine predstavnici Albanije, Bosne i Hercegovine, Kosova, Crne Gore, Sjeverne Makedonije i Srbije.

Skupština Crne Gore, na sjednici od 18. decembra 2023. godine, donijela je Zakon o potvrđivanju Sporazuma o priznavanju profesionalnih kvalifikacija za doktore medicine, doktore stomatologije i arhitekte u kontekstu Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini. Zakon je objavljen u „Službenom listu CG-Međunarodni ugovori“ broj 11/23 od 22.12.2023. godine.

2. Odluka o izmjeni Odluke o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2023. godinu („Službeni list CG“, broj 104/23)

Vlada Crne Gore je na sjednici od 16. novembra 2023. godine donijela Odluku o izmjeni Odluke o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2023. godinu.

Navedena odluka donijeta je na predlog Ministarstva rada i socijalnog staranja, uz prethodno pribavljena mišljenja Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, organa državne uprave nadležnih za pojedine djelatnosti za koje se utvrđuje godišnja kvota i Socijalnog savjeta, u skladu sa Zakonom o strancima („Službeni list CG“, br. 12/18, 3/19 i 86/22). Odluka je objavljena u „Službenom listu CG“, broj 104/23 od 24. novembra 2023. godine.

Potrebe tržišta rada i iskorišćenost kvote dozvola za pojedine namjene, a radi omogućavanja nesmetanog poslovanja privrednih subjekata, razlozi su za izmjenu godišnje kvote za 2023. godinu.

Ovom odlukom uvećana je godišnja kvota dozvola za 6.000, tako da ista za 2023. godinu, umjesto 21.454 dozvola, iznosi 27.454 dozvola. Dodatnih 6.000 dozvola opredijeljeno je Ministarstvu rada i socijalnog staranja, koje ih može dodatno rasporediti za pojedine namjene, u skladu sa potrebama tržišta rada, na zahtjev Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, tako da umjesto 5.500, broj izdvojenih dozvola iznosi 11.500.

3. Odluka o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2024. godinu („Službeni list CG“, broj 121/23)

Vlada Crne Gore je 27. decembra 2023. godine donijela Odluku o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2024. godinu. Navedena odluka donijeta je na predlog Ministarstva rada i socijalnog staranja, uz prethodno pribavljena mišljenja Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, organa državne uprave nadležnih za pojedine djelatnosti za koje se utvrđuje godišnja kvota i Socijalnog savjeta, u skladu sa Zakonom o strancima („Službeni list CG“, br. 12/18, 3/19 i 86/22). Odluka je objavljena u „Službenom listu CG“, broj 121/23 od 29.12.2023. godine.

Ovom odlukom utvrđena je godišnja kvota dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2024. godinu u ukupnom broju od 28.988 dozvola. Iz navedenog broja, izdvojeno je 5.000 dozvola za privremeni boravak i rad stranaca, koje Ministarstvo rada i socijalnog staranja, može dodatno rasporediti za pojedine namjene, u skladu sa potrebama tržišta rada na zahtjev Zavoda za zapošljavanje Crne Gore. Za zapošljavanje stranaca utvrđeno je 21.727 dozvola i za sezonsko zapošljavanje 2.261 dozvola. Dakle, iz ukupno utvrđenog broja raspoređeno je 23.988 dozvola.

Najviše dozvola je opredijeljeno za sljedeće djelatnosti: građevinarstvo 6.074 dozvola, usluge smještaja i ishrane 4.952 dozvola, ostale uslužne djelatnosti 4.289 dozvola, trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala 1.876, informisanje i komunikacije 1.842, stručne, naučne, inovacione i tehničke djelatnosti 1.209 i administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti 668.

Informacije, analize i izvještaji:

Priprema informacija, koje uključuju i priloge za redovno izvještavanje Evropske komisije o napretku za Pregovaračka poglavlja 2- Sloboda kretanja radnika, 3- Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga i 19-Socijalna politika i zapošljavanje, iz nadležnosti Direktorata za pristup tržištu rada.

OSTALE AKTIVNOSTI:

- Učešće službenika Direktorata za pristup tržištu rada na radionici koja je održana u periodu od 11. do 15. septembra 2023. godine u Zavodu za zapošljavanje Crne Gore, u okviru komponente 3-EURES, na kojoj su predstavnici njemačkog Zavoda za zapošljavanje predstavili EURES organizaciju, principe funkcionisanja, pravnu regulativu, buduće obaveze Crne Gore u ovoj oblasti.

- Učešće službenika Direktorata na sastanku Zajedničke radne grupe RCC-CEFTA za priznavanje stručnih kvalifikacija u izradi i pripremi poslovnika o radu koji se održao 17. septembra 2023. godine u Tirani, Albanija.

- Učešće službenika Direktorata na sjednicama Savjeta za kvalifikacije, na kojima se raspravljalo o utvrđivanju standarda zanimanja za određena zanimanja, kao i programa za osposobljavanje za određena zanimanja.
- Učešće službenika Direktorata na konferenciji Direktiva o uslugama „Uspostavljanje jedinstvene kontakt tačke u okviru Poglavlja 3, koja se održala 5. i 6. juna 2023. godine u Budvi.
- Rad na izradi Plana implementacije Garancije za mlade. Saradnja sa MOR-om na pripremi Plana implementacije Garancije za mlade.
- Učešće u izradi Akcionog plana i Izvještaja o realizaciji Akcionog plana Strategije regionalnog razvoja Crne Gore 2023-2027. godine;
- Učešće na izradi Nacrta Akcionog plana razvoja ženskog preduzetništva 2021-2024 za 2023-2024. godinu;
- Učešće službenika Direktorata na radionici u organizaciji Međunarodne Organizacije Rada na temu Monitoringa i Evaluacije programa „Garancija za mlade” (Tirana, Albanija);
- Učešće službenika Direktorata na radionici u organizaciji Međunarodne Organizacije Rada na temu Pilotiranja programa „Garancija za mlade” (Budimpešta, Mađarska);
- Učešće službenika Direktorata na radionici u organizaciji Međunarodne Organizacije Rada na temu faze Pripreme programa „Garancija za mlade” (Brisel, Belgija);
- Učešće službenika Direktorata na radnom sastanku OECD kordinatora za Crnu Goru na temu izrade OECD istraživanja ”Konkurentnost Jugoistočne Evrope 2024” (Podgorica, Crna Gora);
- Izrađen Izvještaj Crne Gore sa preliminarnim rezultatima istraživanja OECD ”Konkurentnost Jugoistočne Evrope 2024” u domenu Zapošljavanja (Employment policy assessment);
- Učešće službenika Direktorata na studijskoj posjeti konzorcijumu „Arhcidata” u Italiji u sklopu projekta Podrška sektoru zapošljavanja i socijalne politike, u cilju unapređenja politike zapošljavanja i tržišta rada.
- Učešće na sastanku Upravnog odbora EU Twinning pod nazivom „Jačanje kapaciteta Zavoda za zapošljavanje Crne Gore u pogledu sprovođenja aktivnih mjera zapošljavanja, budućeg učešća u Evropskim socijalnim fondovima i olakšavanja mobilnosti radne snage” u cilju praćenja realizacije projekta.
- Učešće na sastanku Upravnog odbora projekta Podrška sektoru zapošljavanja i socijalne politike, u cilju unapređenja politike zapošljavanja i tržišta rada” u cilju praćenja realizacije projekta.
- Učešće na regionalnoj konferenciji „Pristup obrazovanju mladima u riziku na zapadnom Balkanu”
- Učešće na Nacionalnoj konferenciji „NEET koja nas spaja”;
- Realizovan javni poziv za izbor izvođača programa socijalne uključenosti u skladu sa Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom;
- Realizovan javni poziv za izbor izvođača profesionalne rehabilitacije u skladu sa Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom;
- Učešće službenika Direktorata u Programu obrazovanja za stručno usavršavanje državnih službenika i službenica za strateško planiranje (trajanje Programa – 168 časova; kreditna vrijednost – 6 kredita);
- Učešće službenika Direktorata na Regionalnom događaju: „Zapadni Balkan 4 dostojanstven rad i život” u okviru Projekta „Platforma za zapošljavanje i socijalna pitanja 2 (ESAP 2) Vijeća za regionalnu saradnju (RCC)” koja je održana 27. i 28. aprila 2023. godine (Skoplje, Sjeverna Makedonija);
- Učešće službenika Direktorata na radionici u organizaciji CEF-a na temu: Pisanje bilješki o politici: Da ideje budu jasne i sažete koja se održala uoči 26. do 28. septembra 2023. godine (Ljubljana, Slovenija);
- Učešće službenika Direktorata na događaju UfM Zajednice prakse za monitoring koji se održao 02. marta 2023. godine (Milano, Italija);
- Učešće službenika Direktorata na 15. UfM regionalnoj platformi o Zapošljavanju i radu u periodu koja se održala u periodu od 29. novembra do 01. decembra 2023. godine (Berlin, Nemačka);

Upravni postupak

U prvostepenom postupku u predmetu izdavanja dozvole za rad agenciji za zapošljavanje, u skladu sa Zakonom o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti („Službeni list CG“, broj 24/19), riješeno je u dva postupka, od kojih je 1 postupak obustavljen na zahtjev stranke, a u drugom postupku donijeto je rješenje o izmjeni rješenja zbog promjene sjedišta agencije za zapošljavanje.

U drugostepenom postupku u izvještajnom periodu, donijeto je ukupno 62 rješenja po žalbama na upravna akta Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, u skladu sa Zakonom o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti („Službeni list CG“, broj 24/19) i Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom („Službeni list CG“, br. 49/08, 73/10, 39/11, 55/16), od kojih:

- 34 u postupku utvrđivanja procenta invaliditeta i sticanja statusa lica sa invaliditetom (riješeno je na način da se 20 žalbi odbija, a 14 odluka je poništeno, od kojih je 6 vraćeno na ponovno odlučivanje, a 8 je odlučeno u meritumu).
- 6 u postupku vođenja evidencije nezaposlenih lica (4 žalbe odbijene, 2 predmeta su vraćena na ponovni postupak)
- 9 u postupku ostvarivanja prava na novčanu naknadu (8 odbijeno, 1 predmet vraćen na ponovno odlučivanje)
- 6 u postupku aktivne politike zapošljavanja (4 odbijeno, 2 predmeta vraćena na ponovni postupak)
- 7 u postupku ostvarivanja prava na subvenciju zarade zaposlenog lica sa invaliditetom (4 žalbe odbijene, a u 3 postupka po žalbama odlučio je prvostepeni organ)

U 18 predmeta po žalbi nije rješavano.

Upravni sud donio je 8 presuda u kojima se 6 tužbi odbija, 1 usvaja i 1 postupak se obustavlja.

Upravnom sudu proslijeđeno je 8 odgovora na tužbu.

Pored navedenog, u 2023. godini donijeto je 1 rješenje u postupku priznavanja inostanih sertifikata o stečenim stručnim kvalifikacijama, kojim je odbijen zahtjev za priznavanje inostranog sertifikata. Radi se o postupku koji se sprovodi u skladu sa Zakonom o nacionalnim stručnim kvalifikacijama („Službeni list CG“, br. 80/08, 40/16). Takođe, u vezi sa navedenim postupkom Upravni sud donio je 1 presudu kojom se usvaja tužba, a Ministarstvo je u vezi istog pripremilo odgovor na tužbu.

Ostali postupci:

Ministarstvo rada i socijalnog staranja, u skladu sa Zakonom o stručnom obrazovanju („Službeni list RCG“, br. 64/02, 4907 i „Službeni list CG“, br. 45/10, 39/13, 47/17 i 145/21), donosi standarde zanimanja, na predlog Savjeta za kvalifikacije. U 2023. godini donijeto je 26 standarda zanimanja.

5. IZVJEŠTAJ O RADU DIREKTORATA ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE I BORAČKU I INVALIDSKU ZAŠTITU

Prioritet penzijskog sistema je i u proteklom periodu stavljen na redovnoj isplati penzija i održavanju likvidnosti Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja koji iz ovog sistema isplaćuje 125.817 korisnika prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja (podaci za decembar 2023. godine), a za čiju isplatu na mjesečnom nivou treba obezbijediti oko 50,10 miliona eura.

U oblasti boračke i invalidske zaštite akcenat je, takođe, stavljen na redovnoj isplati prava iz ove oblasti za šta se na godišnjem nivou opredjeljuje oko 5,2 miliona eura za 1880 korisnika.

I Normativne aktivnosti

1. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Sl. list CG", broj 125/23);
2. Pravilnik o utvrđivanju radnih mjesta, odnosno poslova na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem i o postupku i načinu za njihovo utvrđivanje ("Službeni list CG", br. 70/23) ;
3. Pravilnik o izmjeni pravilnika o jedinstvenom kodeksu šifara za unošenje podataka u matičnu evidenciju iz penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službeni list CG", br. 47/23);
4. Odluka o usklađivanju mjesečnih novčanih primanja korisnika prava iz boračke i invalidske zaštite („Službeni list Crne Gore“ broj 15/23) kojom su usklađena prava korisnika od 1. jula 2023 godine za 4,8 % i
5. Odluka o usklađivanju mjesečnih novčanih primanja korisnika prava iz boračke i invalidske zaštite („Službeni list Crne Gore“ broj 79/23), kojom su usklađena prava korisnika od 1. jula 2023 godine za 5,92 %.

II Informacije, analize i izvještaji

Pripremljen je Izvještaj o sistemu socijalne sigurnosti za bazu podataka MISSCEO Savjeta Evrope, kojim se pružaju koncizne, ažurirane godišnje informacije o različitim granama socijalne sigurnosti i ostale informacije koje uključuju i priloge za redovno izvještavanje Evropske komisije o napretku u oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja i koordinacije socijalnog osiguranja.

III Ostale aktivnosti

Realizovane su značajne aktivnosti u oblasti socijalnog osiguranja i to:

- Tokom dva kruga pregovora usaglašen je tekst Sporazuma između Crne Gore i Republike Albanije o socijalnom osiguranju, tekst Administrativnog sporazuma za sprovođenje Sporazuma između Crne Gore i Republike Albanije o socijalnom osiguranju i dvojezični obrazci za primjenu sporazuma;
- Vlada Crne Gore na sjednici održanoj 8. juna 2022. godine utvrdila Predlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Crne Gore i Republike Albanije o socijalnom osiguranju;
- Predlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Crne Gore i Republike Albanije o socijalnom osiguranju upućen je 4. jula 2023. godine Skupštini Crne Gore radi stavljanja

u procedure ali je zakon povučen iz procedure tako da se trenutno sprovodi ponovni postupak utvrđivanja zakona;

- U cilju unapređenja međunarodne bilateralne saradnje u oblasti socijalnog osiguranja, u Podgorici je 16. i 17. maj 2023. godine održan sastanak na nivou organa za vezu, iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja, nadležnih organa Crne Gore i Republike Srbije, vezano za primjenu Sporazuma između Republike Crne Gore i Republike Srbije o socijalnom osiguranju;
- Dana 24. maja 2023. godine održan je sastanak na nivou organa za vezu, iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja, nadležnih organa Crne Gore i Republike Hrvatske, vezano za primjenu Sporazuma između Crne Gore i Republike Hrvatske o socijalnom osiguranju;
- Takođe, u cilju unapređenja međunarodne bilateralne saradnje održan je 19. septembra 2024. godine na nivou organa za vezu, iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja, nadležnih organa Crne Gore i Republike Slovenije, vezano za primjenu Sporazuma između Crne Gore i Republike Slovenije o socijalnom osiguranju;
- Pokrenute su inicijative za zaključivanje Sporazuma o socijalnom osiguranju sa Švedskom, Republikom Grčkom, Republikom Maltom, Republikom Portugal, Kraljevinom Španije, Republikom Kipar i sa Republikom Azerbejdžan.

Službenici direktorata učestvovali su:

- na sastanku Pododbora za inovacije, ljudske resurse, informatičko društvo i socijalnu politiku;
- na sastanku sa predstavnikom Axco Insurance Information Services iz Londona u vezi sa stanjem u penzijskom sistemu Crne Gore nakon usvajanja Izmjena i dopuna Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju;
- na sastancima sa predstavnicima Svjetske banke;
- na sastanku sa predstavnicima MMFa;
- na sastanku Radne grupe za PP2 – Sloboda kretanja radnika;
- na sastanku Radne grupe PP19 – Socijalna politika i zapošljavanje;
- u radu Radne grupe za izradu Zakona o jedinstvenom vještačenju invaliditeta;
- u radu Radne grupe za izradu Zakona o povlastici na putovanje za lica sa invaliditetom;
- u pripremi Analize makroekonomskih kretanja i strukturnih reformi;
- u radu i izvještavanju komiteta u okviru Savjeta Evrope.

U izvještajnom periodu pripremani su odgovori i stručna mišljenja u vezi stanja i primjene propisa iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja i boračke i invalidske zaštite, kao i bilateralnih sporazuma o socijalnom osiguranju, koji su dostavljani Vladi, Ustavnom sudu, Zaštitniku imovinsko-pravnih interesa, Zaštitniku ljudskih prava i sloboda, Fondu penzijskog i invalidskog osiguranja i drugim institucijama i pojedincima, kao i odgovori na poslanička pitanja poslanika u Skupštini Crne Gore, saopštenja za javnost i sl.

Obavljan je dnevni prijem i komunikacija sa strankama, Fondom penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore i njegovim područnim jedinicama, nadležnim nosiocima i nadležnim organima država sa kojima Crna Gora ima potpisane sporazume o socijalnom osiguranju kao i sekretarijatima lokalnih samouprava.

IV Upravni postupak

Direkcija za drugostepeni upravni postupak

Tokom 2023. godine u radu ove direkcije bilo je ukupno 1.824 predmeta za rješavanje o pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja (postupak po žalbi i revizija prvostepenih rješenja), od čega **u postupku revizije** 1.325 predmeta a **u postupku po žalbi** 499 predmeta (tokom godine primljene su 483 žalbe, dok je iz prethodne godine ostalo nezavršenih 16 predmeta).

U postupku vršenja revizije izvršena je revizija 1.316 rješenja, na način što je saglasnost data na 1.282 rješenja, 8 rješenja je poništeno i vraćeno na ponovni prvostepeni postupak i odlučivanje, dva rješenja su izmijenjena, a 24 rješenja su poništena i meritorno je odlučeno.

Ostalo je nezavršenih 50 predmeta.

Napomena: U jednom predmetu se može nalaziti više rješenja.

U postupku po žalbi riješena su 464 predmeta, na način što je u 174 predmeta žalba usvojena, poništeno prvostepeno rješenje i predmet vraćen prvostepenom organu na ponovni postupak, u 236 predmeta žalba je odbijena, dok je u 54 predmeta meritorno odlučeno. Riješene su četiri (4) žalbe zbog ćutanja administracije i donijeta rješenja kojima je naloženo prvostepenom organu da donese rješenje u navedenom roku.

Ostalo je 16 neriješenih žalbi.

Za izvještajni period **od Upravnog suda** dostavljene su 73 presude, od kojih je u 49 predmeta tužba odbijena, u tri (3) predmeta postupak je obustavljen, a u 21 predmet tužba je usvojena i poništeno je drugostepeno rješenje. U 16 predmeta ovaj organ je obavezan da naknadi troškove spora u ukupnom iznosu od 6.914,00 EUR-a.

Za isti period Upravnom sudu dostavljeno je 88 predmeta.

Vrhovni sud je donio 16 presuda, od kojih je u 14 predmeta zahtjev za ispitivanje sudske odluke odbijen, u dva (2) predmeta zahtjev je usvojen i ukinuta je presude Upravnog suda.

U izvještajnom periodu Vrhovnom sudu je dostavljen 21 predmet.

Drugostepena invalidska komisija je u izvještajnom periodu zasijedala 29 puta. Tom prilikom obrađeno je 937 predmeta i izvršen neposredni pregled 242 osiguranika.

U postupku po žalbi vještačeno je 205 predmeta i izvršen neposredni pregled kod 126 osiguranika, odnosno korisnika prava. Potvrđena su 163 Nalaza, ocjene i mišljenja Prvostepene invalidske komisije, dok je u 42 predmeta nalaz izmijenjen, na način što kod 31 osiguranika utvrđen potpuni gubitak radne sposobnosti, kod 11 osiguranika je utvrđena nesposobnost za samostalan život i rad.

U postupku medicinske revizije obrađena su 732 predmeta prilikom čega je neposredni pregled izvršen kod 116 osiguranika, odnosno korisnika prava. U ovom postupku Drugostepena invalidska komisija izmijenila je 22 nalaza Prvostepene invalidske komisije, na način što je u 17 predmeta utvrđeno da ne postoji potpuni ni djelimični gubitak radne sposobnosti, dok je u pet (5) predmeta izmijenjen datum nastupanja invalidnosti. Drugostepena invalidska komisija dala je saglasnost na 710 nalaza, ocjena i mišljenja Prvostepene invalidske komisije.

Direkcija za penzijsko i invalidsko osiguranje i boračku i invalidsku zaštitu

U toku 2023. godine u oblasti boračke i invalidske zaštite, u postupku revizije završeno je 30 predmeta. U izvršenoj reviziji data je saglasnost na sva predmetna rješenja.

Za izvještajni period pred Ljekarskom komisijom koja daje nalaz i mišljenje organu koji u prvom stepenu rješava o pravima po ovom zakonu, ukupno su obrađena 33 predmeta.

Ljekarska komisija, koja daje nalaz i mišljenje organu koji u drugom stepenu rješava o pravima po ovom zakonu, ukupno je obradila 30 predmeta.

U izvještajnom periodu su dostavljena dva odgovora na tužbu Upravnom sudu Crne Gore.

U cilju zaštite i socijalnog položaja korisnika boračke i invalidske zaštite za korisnike materijalnog obezbjeđenja boraca u 2023. godini obezbijeđeno je subvencioniranje za utrošenu električnu energiju u iznosu od 40% od utrošene električne energije domaćinstva (za 185 korisnika).

V Predlog mjera za unapređenje stanja u oblasti

Prioritet u oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja i boračke i invalidske zaštite i u budućem periodu će biti stavljen na redovnoj isplati penzija, održavanju likvidnosti Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore i davanja iz boračke i invalidske zaštite.

U toku 2024. godine planirano je:

- donošenje Zakona o izmjeni dopuni Zakona o boračkoj i invalidskoj zaštiti;
- donošenje Zakona o potvrđivanju Sporazuma između Crne Gore i Republike Albanije o socijalnom osiguranju;
- donošenje Zakona o potvrđivanju Sporazuma između Crne Gore i Bosne I Hercegovine o socijalnom osiguranju
- donošenje Odluke o usklađivanju mjesečnih novčanih primanja korisnika prava iz boračke i invalidske zaštite.

Aktivnosti drugostepenog upravnog postupka biće usmjerene na blagovremeno i zakonito rješavanje u postupku po žalbi i u postupku revizije.

Ostale redovne i tekuće aktivnosti iz nadležnosti Direktorata, koje su navedene u predmetnom izvještaju obavljace se i u 2024. godini.

6. IZVJEŠTAJ O RADU DIREKTORATA ZA SOCIJALNO STARANJE I DJEČJU ZAŠTITU

U okviru Ministarstva rada i socijalnog staranja organizovan je Direktorat za socijalno staranje i dječju zaštitu koji ima šest direkcija i to: Direkcija za zaštitu djece i mladih, Direkcija za zaštitu odraslih i starijih lica, Direkcija za razvoj usluga i stručni nadzor nad ustanovama socijalne i dječje zaštite, Direkcija za zaštitu od rodno zasnovanog nasilja u porodici, Direkcija za zaštitu rizičnih grupa, Direkcija za drugostepeni postupak u socijalnoj i dječjoj zaštiti.

Oblast socijalne i dječje zaštite uređena je Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti, a primjenjuju se i Porodični zakon, Zakon o obeštećenju bivših korisnika naknade po osnovu rođenja troje ili više djece, Zakon o privremenom izdržavanju djece, Zakon o postupanju prema maloljetnicima u krivičnom postupku, Zakon o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama, Zakon o radu, Zakon o zdravstvenoj zaštiti, Zakon o zdravstvenom osiguranju, Zakon o povlastici na putovanje lica sa invaliditetom, Zakon o kretanju lica sa invaliditetom uz pomoć psa pomagača, Zakon o izvršenju odluke Ustavnog suda Crne Gore U-I broj 6/16 od 19. aprila 2017. godine. i dr.

Tokom prethodne godine, nastavljeno je sa aktivnostima koje su imale za cilj unaprjeđenje kvaliteta života i osnaživanje za samostalan život pojedinca i porodice sa nepovoljnim ličnim i porodičnim okolnostima, koji uključuju prevenciju, pomoć u zadovoljavanju osnovnih životnih potreba i podršku posebno usmjerenu prema djeci, mladom licu i odraslom i starom licu. Uspostavljane su usluge u oblasti socijalne i dječje zaštite, sa posebnim akcentom na razvoj usluga koje podržavaju život korisnika u zajednici. Sprovedjene su aktivnosti koje su planirane strateškim dokumentima u oblasti socijalne i dječje zaštite. Kada je u pitanju saradnja sa UN agencijama i drugim međunarodnim institucijama, organizacijama civilnog sektora, NVO i organima lokalne samouprave, ista se odvija u kontinuitetu.

Isplata sredstava za oblast socijalne i dječje zaštite vršena je redovno i za ove namjene iz Budžeta Crne Gore u 2023. godini izdvojeno je 204.597.423,55 eura (bez jednokratnih novčanih pomoći).

Skupština Crne Gore donijela je :

- Zakon o izmjenama dopunama zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti ("Službeni list CG", broj 3/23)
- Izmjena i dopuna Zakona o privremenom izdržavanju djece ("Službeni list CG", broj 123/23)

Socijalna i dječja zaštita je djelatnost od javnog interesa i zasniva se na principima uvažavanja integriteta i dostojanstva korisnika socijalne i dječje zaštite, zabrane diskriminacije, informisanja korisnika, individualnog pristupa, aktivnog učestvovanja korisnika u kreiranju, izboru i korišćenju prava iz socijalne i dječje zaštite, uvažavanja najboljeg interesa korisnika, prevencije institucionalizacije i dostupnosti usluga u najmanje restriktivnom okruženju, pluralizma usluga i pružalaca usluga, partnerstva i udruživanja različitih nosilaca djelatnosti i programa, posebno na lokalnom nivou, kao i transparentnosti.

U ostvarivanju ciljeva socijalne i dječje zaštite, posebno se štite dijete (bez roditeljskog staranja, čiji roditelj nije u stanju da se o njemu stara, sa smetnjama i teškoćama u razvoju, u sukobu sa zakonom, koje zloupotrebljava alkohol, drogu ili druga opojna sredstva, koje je žrtva zlostavljanja,

zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije ili kod kojeg postoji opasnost da će postati žrtva, žrtva trgovine ljudima; kojem roditelji nijesu saglasni oko načina vršenja roditeljskog prava, koje se zatekne van mjesta prebivališta bez nadzora roditelja, usvojioca ili staratelja, trudnica bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život, samohrani roditelj sa djetetom bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život) mlado lice (koje je bilo dijete bez roditeljskog staranja; kojem je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite odraslo i staro lice (sa invaliditetom, koje zloupotrebljava alkohol, drogu ili druga opojna sredstva, koje je žrtva zanemarivanja, zlostavljanja, eksploatacije i nasilja u porodici ili kod kojeg postoji opasnost da će postati žrtva, žrtva trgovine ljudima, koje je beskućnik), kao i trudnica bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život, samohrani roditelj sa djetetom bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život, kao i lice kojem je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite.

Prava iz socijalne i dječje zaštite su: osnovna materijalna davanja i usluge socijalne i dječje zaštite.

Osnovna materijalna davanja u socijalnoj zaštiti su: materijalno obezbjeđenje, lična invalidnina, dodatak za njegu i pomoć, zdravstvena zaštita, troškovi sahrane, jednokratna novčana pomoć i naknada roditelju ili staratelju korisnika prava na ličnu invalidninu. Osnovna materijalna davanja iz dječje zaštite su: naknada za novorođeno dijete, dodatak za djecu, troškovi ishrane u predškolskim ustanovama, pomoć za vaspitanje i obrazovanje djece i mladih sa posebnim obrazovnim potrebama, refundacija naknade zarade i naknada zarade za porodiljsko, odnosno roditeljsko odsustvo, naknada po osnovu rođenja djeteta i refundacija naknade zarade i naknada zarade za rad sa polovinom punog radnog vremena.

Usluge u oblasti socijalne i dječje zaštite su: podrške za život u zajednici, savjetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge, smještaj, neodložne intervencije i druge usluge.

Osnovna prava na materijalna davanja iz socijalne i dječje zaštite

Materijalno obezbjeđenje, kao osnovno materijalno davanje iz socijalne zaštite ostvaruje porodica, odnosno pojedinac ako je nesposoban za rad ili sposoban za rad pod uslovima propisanim Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti. Visina materijalnog obezbjeđenja za porodicu, odnosno pojedinca u decembru 2023.godini iznosila je mjesečno od 84,98 eura za pojedinca do 161,57 eura za porodicu sa pet i više članova, a ukupno u 2023.godini isplaćeno je po tom osnovu 8.653.777.00. U decembru 2023.godine pravo na materijalno obezbjeđenje ostvarivalo je 5669 porodica sa 19.144 članova.

Ličnu invalidninu može imati lice sa teškim invaliditetom. Visina lične invalidnine u decembru 2023.godine iznosila je mjesečno 297,36 eura, visina lične invalidnine za lice koje nije korisnik prava na dodatak za njegu i pomoć iznosi mjesečno 182,02 eura. Ukupno u 2023.godini isplaćeno je 11.453.109,70 eura. U decembru 2023.godine pravo na ličnu invalidninu ostvarivalo je 3.648 korisnika.

Dodatak za njegu i pomoć ima lice kome je zbog tjelesnih, mentalnih, intelektualnih ili senzornih oštećenja ili promjena u zdravstvenom stanju neophodna njega i pomoć da bi imalo pristup zadovoljavanju potreba. Visina dodatka za njegu i pomoć u decembru 2023.godini iznosila je mjesečno 84,33 eura. Ukupno u 2023.godini isplaćeno je: 30.650.923,52 eura. U decembru 2023.godine pravo na dodatak za njegu i pomoć ostvarivalo je 30.147 korisnika.

Zdravstvena zaštita se obezbjeđuje korisniku materijalnog obezbjeđenja, lične invalidnine, dodatka za njegu i pomoć i usluge smještaja, ukoliko ovo pravo nije ostvario po drugom osnovu. Broj korisnika prava u decembru 2023. godine je bio 1.203.

Troškovi sahrane obezbjeđuju se u slučaju smrti korisnika materijalnog obezbjeđenja, lične invalidnine i dodatka za njegu i pomoć i smještaja. Visina troškova sahrane u 2023. godini iznosila je mjesečno 421,75 eura. Ukupno u 2023. godini isplaćeno je 236.103,50 € a broj korisnika prava je bio 549.

Jednokratnu novčanu pomoć može ostvariti pojedinac, odnosno porodica koja se, zbog posebnih okolnosti koje utiču na stambeno, materijalni i zdravstveno stanje, nađe u stanju socijalne potrebe. Ukupan iznos jednokratnih novčanih pomoći u 2023. godini bio je 391.078,28 eura a broj korisnika prava je bio 3350.

Naknada roditelju ili staratelju korisnika prava na ličnu invalidninu. Jedan od roditelja, odnosno staratelj korisnika prava na ličnu invalidninu ima pravo na naknadu, za svakog korisnika pojedinačno. Pravo ima jedan od roditelja, odnosno staratelj koji ima najmanje jednog korisnika prava na ličnu invalidninu i jednog ili više korisnika prava na dodatak za njegu i pomoć, za svakog korisnika pojedinačno. Visina naknade iznosila je u decembru 2023. godine 249,05 eura mjesečno. Ukupno u 2023. isplaćeno je 8.851.367,58 eura, a broj korisnika je bio 2.842.

Naknadu za novorođeno dijete može ostvariti jedan od roditelja, usvojlac, staralac ili hranitelj u vidu jednokratne naknade za novorođeno dijete do navršene jedne godine djeteta. Visina naknade u 2023. godini iznosila je 953,28 eura, a za korisnika materijalnog obezbjeđenja 1059,20 eura. Ukupno u 2023. godini isplaćeno je 11.642.771,67 a ukupan broj korisnika prava je bio 13.581. U navedeni broj korisnika i ukupni iznos sredstava uračunati su i korisnici iz 2022. godine na ime razlike zbog uvećanih naknada. U 2023. godini novopodnijetih zahtjeva je bilo 7.273 a iznos sredstava je bio 6.524.248,94 eura.

Dodatak za djecu može ostvariti dijete: do 18. godine, korisnik materijalnog obezbjeđenja, korisnik lične invalidnine, korisnik dodatka za njegu i pomoć, bez roditeljskog staranja, čiji je roditelj, usvojlac, staralac, hranitelj, odnosno lice kome je dijete povjereno na njegu, vaspitanje i obrazovanje kao korisnik materijalnog obezbjeđenja zasnovao radni odnos na osnovu sporazuma o aktivnom prevazilaženju socijalne situacije. Visina dodatka za djecu u 2023. godini iznosila je mjesečno od 30 eura do 73,49 eura. Ukupno u 2023. isplaćeno je po svim osnovama 51.258.878,00 eura od čega za dodatak za djecu iz socijalno zaštitnih kategorija 8.002.495 eura a za ostalu djecu 0-18 godina 43.256.383,00. Broj nosilaca prava za decembar 2023. godine je bio 5.973 sa 12.049 djece, dok za dodatak za djecu 0-18 godina broj nosilaca prava u decembru mjesecu je bio 65.485 sa 116.565-oro djece.

Troškove ishrane u predškolskim ustanovama ostvaruju djeca u skladu sa zakonom kojim se uređuje predškolsko vaspitanje i obrazovanje. Ukupno u 2023. isplaćeno je 243.283,00 eura, a broj korisnika prava u decembru je bio 739.

Pomoć za vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama imaju djeca i mladi koji su ostvarili pravo na vaspitanje i obrazovanje, u skladu sa posebnim zakonom. Pomoć obuhvata troškove smještaja u ustanovu i troškove prevoza. Po osnovu prevoza djece i mladih ukupno u 2023. isplaćeno je 424.367,94 eura, broj korisnika prava je bio 497.

Refundaciju naknade zarade za porodijsko,odnosno roditeljsko odsustvo ostvaruje poslodavac po osnovu isplate naknade zarade zaposlenom za porodijsko,odnosno roditeljsko odsustvo. Ukupno u 2023. isplaćeno je 19.009.006,01 eura broj korisnika prava je bio 29.908.885.

Naknadu po osnovu rođenja djeteta može ostvariti jedan od roditelja koji je na na evidenciji Zavoda za zapošljavanje i student. Visina naknade u decembru 2023.godini iznosila je 101,98 eura. U 2023. isplaćeno je 2.2727.788,00 eura, broj korisnika prava 2023.godine je bio 27.922.

Pravo na odmor i rekreaciju djece koristila su djeca korisnika materijalnog obezbjeđenja i djeca koja su smještena u ustanovama ili na porodičnom smještaju, radi sportsko-rekreativnih, kulturno-zabavnih i vaspitno-obrazovnih aktivnosti i dijete za koje se usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika procijeni da mu je potreban ovaj oblik socijalne zaštite. Odmor i rekreacija obavljaju se u zimskom i ljetnjem periodu. U toku 2023. godine ovo pravo je koristilo 1963 djece. Za navedene namjene u 2023. godini opredjeljeno je ukupno 343.525,50 eura za troškove smještaja djece, vaspitača i roditelja kao pratioca djece.

Pravo na povlastice lica sa invaliditetom i njihovih pratilaca u drumskom i željezničkom saobraćaju u Crnoj Gori u skladu sa Zakonom o povlastici na putovanje lica sa invaliditetom Broj korisnika prava u 2023.godini je bio 2.551. Ukupno u 2023. isplaćeno je 7.030.817,00€.

Pravo na naknadu ostvareno na osnovu Zakona o izvršenju Odluke Ustavnog suda Crne Gore od 19.04.2017.godine za 2023. godinu, ostvarile su bivše korisnice naknade po osnovu rođenja troje ili više djece a koje su to pravo ostvarile po osnovu radnog odnosa. Broj korisnica prava u 2023.godine je bio 173. Ukupno u 2023. isplaćeno je 2.734.714,17€.

Pravo na naknadu ostvareno na osnovu Zakona o obeštećenju bivših korisnica naknade po osnovu rođenja troje ili više djece u 2023. godine koristilo je 15.563, za koje potrebe je isplaćeno 45.550.684,43 eura.

Porodični smještaj-hraniteljstvo

Djeci bez roditeljskog staranja i djeci čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, obezbjeđuje se smještaj u Dječjem domu "Mladost" u Bijeloj ili usluga porodičnog smještaja-hraniteljstva. Na porodičnom smještaju-hraniteljstvu u 2023. godini smješteno je 353 djece, 67 mladih što je ukupno 420. Ukupan broj hraniteljskih porodica u kojima su smještena djeca i mladih 263, od čega je 222, a ne srodničkih hraniteljskih porodica 41. Ova djeca koristila su pravo na odmor i rekreaciju, kao i pravo na zdravstvenu zaštitu ukoliko ovo pravo nisu ostvarila po drugom osnovu. Takođe, djeca bez roditeljskog staranja imaju pravo na dodatak za djecu u iznosu od 66.20 eura.

Pregled broja korisnika porodičnog smještaja-hraniteljstva za 2023. godinu

Djeca na hraniteljstvu – 2023. godina

Broj djece na smještaju na hraniteljstvu za koje je nadležan centar 2023. god.	UKUPNO	MUŠKO	ŽENSKO	SA SMETNJAMA U RAZVOJU	UZRAST 0-3
Djeca na srodničkom hraniteljstvu	271	145	126	8	11

Djeca na nesrodničkom hraniteljstvu	82	49	33	1	22
-------------------------------------	----	----	----	---	----

Broj djece na smještaju na hraniteljstvu za koje je nadležan centar – vrste hraniteljstva – prosjek 2023. god.	UKUPNO	MUŠKO	ŽENSKO
Broj djece na standardnom hraniteljstvu	344	187	157
Broj djece na hraniteljstvu uz intenzivnu ili dodatnu podršku	9	7	2
Broj djece na urgentnom hraniteljstvu	0	0	0
Broj djece na povremenom hraniteljstvu	0	0	0
Ukupno:	353	194	159

Mladi na hraniteljstvu – prosjek 2023. godina

Broj mladih (18-23) na smještaju na hraniteljstvu za koje je nadležan centar – prosjek 2023. god.	UKUPNO	MUŠKO	ŽENSKO	SA SMETNJAMA U RAZVOJU
Mladi na srodničkom hraniteljstvu	61	27	33	1
Mladi na nesrodničkom hraniteljstvu	6	3	3	0

Broj mladih (18-23) na smještaju na hraniteljstvu za koje je nadležan centar – vrste hraniteljstva – prosjek 2023. god.	UKUPNO	MUŠKO	ŽENSKO
Broj mladih na standardnom hraniteljstvu	66	30	36
Broj mladih na hraniteljstvu uz intenzivnu ili dodatnu podršku	1	0	1
Broj mladih na urgentnom hraniteljstvu	0	0	0
Broj mladih na povremenom hraniteljstvu	0	0	0
Ukupno	67	30	37

Svi korisnici na hraniteljstvu – prosjek 2023. godina

Broj lica na smještaju na hraniteljstvu (svi korisnici zajedno) za koje je nadležan centar – prosjek 2023. god.	UKUPNO	MUŠKO	ŽENSKO	SA SMETNJAMA U RAZVOJU
Korisnici na srodničkom hraniteljstvu	332	172	159	9
Korisnici na nesrodničkom hraniteljstvu	88	52	36	1

Broj lica na smještaju na hraniteljstvu (svi korisnici zajedno) za koje je nadležan centar – vrste hraniteljstva – prosjek 2023. god.	UKUPNO	MUŠKO	ŽENSKO
Broj korisnika na standardnom hraniteljstvu	410	217	193
Broj korisnika na hraniteljstvu uz intenzivnu ili dodatnu podršku	10	7	3
Broj korisnika na urgentnom hraniteljstvu	0	0	0
Broj korisnika na povremenom hraniteljstvu	0	0	0
Ukupno:	420	224	196

Usluga porodičnog smještaja

Usluga porodičnog smještaja obezbjeđuje se trudnici, samohranom roditelju sa djetetom do navršene treće godine života, odraslom i starom licu, kojima je usljed socijalnih prilika potrebno zbrinjavanje. Usluga porodičnog smještaja obezbjeđuje se kao standardni smještaj, smještaj uz intenzivnu ili dodatnu podršku, urgentni smještaj, povremeni smještaj, kao i druga vrsta smještaja. Uslugu porodičnog smještaja je koristilo 38 osoba, od čega je uslugu standardnog porodičnog smještaja koristilo 12 korisnika, a porodični smještaj uz intenzivnu ili dodatnu podršku je koristilo 26 korisnika.

Hraniteljske porodice u 2023. godini

Broj hraniteljskih porodica za koje je nadležan centar – prosjek za 2023. godinu	UKUPNO
Broj srodničkih hraniteljskih porodica	222
Broj nesrodničkih hraniteljskih porodica sa licima na smještaju (djelimično slobodne i zauzete)	41
Ukupno:	263

Djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju

Djeci sa smetnjama i teškoćama u razvoju obezbjeđuje se smještaj u ustanovu socijalne i dječije zaštite ili porodični smještaj-hraniteljstvo, pravo na dodatak za djecu i pravo na pomoć u vaspitanju i obrazovanju. Pravo na pomoć za vaspitanje i obrazovanje djece i mladih sa posebnim obrazovnim potrebama obuhvata troškove smještaja u ustanovu i troškove prevoza.

U cilju unapređenja zaštite djece i mladih sa smetnjama i teškoćama u razvoju, do sada je uspostavljeno 18 dnevnih boravaka za djecu i mlade sa smetnjama i teškoćama u razvoju i to u: Bijelom Polju, Nikšiću, Pljevljima, Herceg Novom, Plavu, Ulcinju, Cetinju, Beranama, Mojkovcu, Rožajama, Danilovgradu, Podgorici, Budvi, Golubovcima, Tivtu, u sklopu JU Dječji dom „Mladost”– Bijela, u sklopu JU Resursni centar za sluh i govor “dr Peruta Ivanović” Kotor. Ministarstvo rada i socijalnog staranja finansijski participira u ovoj usluzi na način što plaća troškove korisnika.

U sklopu JU Centar “Ljubović” uspostavljena je usluga dnevnog boravka za djecu sa problemima u ponašanju, a ovoj kategoriji korisnika uslugu dnevnog boravka pružaju i Centar za bezbjedonosna, sociološka i kriminološka istraživanja Crne Gore “Defendologija” u Nikšiću i Centar za prava djeteta Crne Gore u Podgorici.

	Dnevni centri za djecu sa smetnjama u razvoju	Prosječan broj korisnika u 2023. godini
1	JU Centar za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju "Tisa"	34
2	JU Dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe sa invaliditetom Nikšić	41
3	JU Dječji dom" Mladost" -Bijela-dnevni centar	10
4	JU Centar za dnevni boravak djece sa smetnjama u razvoju i odraslih lica sa invaliditetom " Pljevlja"	24
5	JU Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama u razvoju "Lipa"- Plav	11
6	Ju Dnevni centar za djecu i omladinu sa smet. I teškoćama u razvoju "Sirena"-Ulcinj	19
7	JU Centar za dnevni boravak djece sa smetnjama u razvoju i odraslih lica sa inv. u Prijestonici Cetinje	24
8	JU Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju Berane	28

9	JU Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju "Mojkovac"	5
10	JU Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju "Podgorica"	18
11	JU Dnevni centar za djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju -H.Novi	13
12	JU Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju -Rožaje	17
13	Ju Resursni centar za sluh i govor "Dr Peruta Ivanović"-Kotor-dnevni centri	10
14	JU Centar za dnevni boravak djece sa smetnjama u razvoju i odraslih lica sa in.-Danilovgrad	11
15	Ju Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju - Budva	17
16	JU "Centar z pružanje usluga iz oblasti socijalne i dječje zaštite za opštinu u okviru Glavnog grada Golubovci"	24
17	JU Dnevni centar za djecu i mlade sa smetnjama i teškoćama u razvoju -Tivat	19
18	JU centar za djecu i mlade " Ljubović"-Podgorica-dnevni boravak	7
	U K U P N O:	332

U cilju adekvatnije zaštite djece sa smetnjama i teškoćama u razvoju koja su bez adekvatnog roditeljskog staranja, njihove socijalizacije i integracije u zajednicu na principima jednakih mogućnosti, a u skladu s njihovim sposobnostima, uspostavljena je usluga smještaja u malu grupnu zajednicu u Bijelom Polju. Svrha uspostavljanja male grupne zajednice jeste da se djeci posveti veći stepen brige i pažnje dok se ne stvore uslovi da se djeca vrate biološkim porodicama, usvoje ili smjeste u hraniteljsku porodicu i osnaže za samostalan život. U 2023. godini u maloj grupnoj zajednici smješteno je sedmoro djece sa smetnjama u razvoju. Od tog broja je 4 dječaka i 3 djevojčice.

Smještaj u ustanovu djece bez roditeljkog staranja

Djeci bez roditeljskog staranja i djeci čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, obezbjeđuje se smještaj u Dječjem domu „Mladost“ u Bijeloj ili usluga porodičnog smještaja-hraniteljstva. Krajem decembra 2023. godini, u Dječjem domu „Mladost“ u Bijeloj, boravilo je 71 djece.

U saradnji sa predstavnicima Dječjeg doma „Mladost“ Bijela urađen je Plan transformacije JU Dječjeg doma „Mladost“ Bijela za period 2020-2024. godine. U skladu sa Planom transformacije do sada su uspostavljene tri usluge i to:

1. NACIONALNA DJEČJA TELEFONSKA LINIJA - besplatna savjetodavna telefonska linija je na raspolaganju djeci 24 sata dnevno, sedam dana u nedjelji, tokom cijele godine.
2. SAVJETOVANJE- usluga namijenjena djeci i mladima nakon izlaska iz ustanove.
3. DOMSKA ZAJEDNICA - namijenjena je djeci koja su na smještaju u ustanovu u cilju njihove pripreme za samostalan život.
4. DNEVNI BORAVAK ZA DJECU SA SMETNJAMA I TEŠKOĆAMA U RAZVOJU- usluga namijenjena djeci sa teritorije Herceg Novog.

Dječji dom „Mladost“, Bijela

Podaci o broju djece (na dan 31. decembar 2023. g.) koja borave u ustanovi po polu.

	muškog pola	ženskog pola
ukupno, po polu	31	40
ukupan broj djece	71	

Djeca sa problemima u ponašanju

JU Centar „Ljubović“ je ustanova socijalne i dječje zaštite u kojoj se realizuje vaspitna mjera upućivanja u ustanovu nezavodskog tipa u trajanju od 6 mjeseci do 2 godine. U okviru djelatnosti Centra, izvršava se i mjera - pojačani nadzor organa starateljstva uz dnevni boravak u vaspitnoj ustanovi, kao i mjera privremenog smještaja, do okončanja pripremnog postupka po odluci nadležnog suda.

U skladu sa sadašnjim zakonskim odredbama, Centar obezbjeđuje prihvata, zaštitu, podršku, vaspitno-terapeutski tretman, obrazovanje, profesionalno osposobljavanje djece sa poremećajem u ponašanju, nastojeći, u skladu sa novim programskim šemama, da nadoknadi propušteno, koriguje pogrešno usvojeno ponašanje i razvije odgovornost, prosocijalne stavove, uvjerenja i ponašanja koja će omogućiti djeci sa poremećajem u ponašanju da se što prije reintegrišu i funkcionišu kao produktivni članovi društvene zajednice.

U svom radu, Centar se oslanja na multidisciplinarni i visoko individualizovani pristup, koji je fokusiran na dijete i zasnovan na pravima djece, njegovanju porodičnog integriteta i integrisanosti djeteta u lokalnu društvenu zajednicu.

Rad se bazirao na realizaciji Programa rada, detaljno planiranih individualnih planova rada, sa više obuhvaćenih područja planiranih aktivnosti, u kojima se jasno i precizno definišu ciljevi, razrađeni i prilagođeni svakom korisniku. Redovnom evaluacijom planova rada, najduže na 3 mjeseca, a u najvećem broju slučajeva i u kraćem roku, u saradnji sa nadležnim organima starateljstva, korisnicima, roditeljima i drugim licima, prati se stepen uspješnosti sprovedenog tretmana.

Planovi rada imaju jasno definisane vremenske rokove, počev od samog prijema do otpusta maloljetnika.

U skladu sa programskom šemom Centra, razrađivani su sledeći oblici rada:

1. Individualni savjetodavni rad sa korisnicima;
2. Grupni rad u vaspitnoj i životnoj grupi;
3. Rad na obrazovanju i profesionalnom osposobljavanju korisnika;
4. Rad na zaštiti i unapređenju zdravlja korisnika;
5. Rad sa porodicom i lokalnom zajednicom.

Tokom boravka korisnici su uključeni u proces nastave u redovnim školama.

U toku 2022. godine Vlada Crne Gore usvojila je Odluku o organizovanju Javne ustanove za smještaj djece i mladih sa problemima u ponašanju djece i mladih žrtava trgovine ljudima. U toku je adaptacija objekta predviđenog za uspostavljanje usluge. Početak pružanja usluge se očekuje u toku ove godine.

Centar "Ljubovic" na dan 31. decembar, 2023. godine

Djeca do 18 godina starosti, na dan 31. decembar 2023.

	DJECA PO POLU		Ukupno
	MUŠKOG POLA	ŽENSKOG POLA	
Djeca (0-18)	10	3	13
Punoljetni	4	1	5
Ukupno	14	4	18

Nasilje nad djecom

U toku 2023. godine u centrima za socijalni rad u Crnoj Gori je evidentirano 120 prijava slučajeva nasilja nad djecom. Na osnovu evidencije centara za socijalni rad, broj djece žrtava porodičnog nasilja u procesuiranim predmetima iznosio je 58, od čega su 30 djevojčice i 28 dječaka. U Centrima je za 2023. godinu nije prijavljen nijedan slučaj seksualnog nasilja nad djecom. Primjećen je porast broja djece koja su se na evidenciji centara za socijalni rad našla kao žrtve vršnjačkog nasilja, njih 166.

Prihvatalište-sklonište za smještaj djece žrtava ili svjedoka zlostavljanja, zanemarivanja, rodno zasnovanog nasilja, nasilja u porodici i eksploatacije ili kod kojih postoji opasnost da će postati žrtve je usluga za pomoć i podršku djeci i mladima sa različitim traumatskim iskustvima zanemarivanja i zlostavljanja u porodici, sa ciljem da se saniraju posljedice traume, uz uvažavanje individualnosti svakog djeteta, kao i njegovog prava na participaciju i dostojanstven život u zajednici. Svakom djetetu obezbijeđen je multidisciplinarni pristup koji se sprovodi od strane stručnih radnika i saradnika na poslovima njege. U decembru 2023. godine u prihvatilištu je bilo 5 djece, od čega su dva djeteta bili dječaci, a tri djevojčice.

a) Statistički podaci

Nasilje nad djecom (prijave centrima za socijalni rad)

Broj djece žrtava porodičnog nasilja - procesuirani predmeti u 2023. godini

Broj godina starosti žrtve	Muškarci	Žene	
0	1		
2		1	
4	1		
7		1	
8	1	4	
9	3	2	
10	1		
11	1	3	
12	3		
13	3	2	
14	1	6	
15	6	2	
16	2	6	
17	5	3	
Ukupno:	28	30	58

Broj djece žrtava vršnjačkog nasilja

Uzrast	Dječaci	Djevojčice	
7	2		
8	5	2	
9	6	1	
10	5		
11	10	2	
12	20	6	
13	21	14	
14	13	4	
15	20	4	
16	11	4	
17	14	2	
Ukupno:	127	39	166

Djeca žrtve nasilja – po vrsti nasilja	UKUPNO	MUŠKO	ŽENSKO
Fizičko	14	5	9
Seksualno	/	/	/
Emocionalno	25	13	12
Zanemarivanje	10	6	4
Online nasilje	/	/	/
Vršnjačko nasilje	166	127	39
Zlostavljanje vanporodično	5	1	4
Eksploatacija	6	3	3
Ukupno	226	155	71

Usluga SOS telefon za djecu i mlade koji su žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije ili kod kojih postoji opasnost da će postati žrtve.

Ukupan broj poziva u 2023. godini: 636

Usluga koju pruža nacionalna dječija telefonska linija jeste telefonsko savjetovanje koje omogućava implementaciju dječijih prava, sa ciljem savjetovanja, informisanja i edukacije djece o raznim pitanjima, kao i prevencije svih vrsta nasilja i osnaživanje djece i mladih da razgovaraju o temama zbog kojih su zabrinuti.

Teme koje su zanimale korisnike:

- Vršnjački odnosi: problemi sa prijateljima, partnerski odnosi, zaljubljenost, pritisak vršnjačke grupe (pušenje i sl.).
- Porodični odnosi: odnos roditelj-dijete, sibliški odnosi, nerazumijevanje dječije potrebe.
- Školski odnosi: problemi sa nastavnicima, problemi sa učenjem, problemi sa ocjenama.
- Seksualnost: seksualni odnosi, seksualni identitet.

Vrste poziva:

- savjetodavnih 51;
- konstruktivno testirajućih 31;
- pozivi odraslih 19;
- testirajućih 512;
- pozivi tišine 23.

Nasilje u porodici

U Crnoj Gori je u toku reforma socijalne i dječije zaštite koja je postupak odgovora na slučajeve nasilja u porodici i nasilja nad ženama uredila kroz postupak vođenja slučaja, čime se stvorila potreba da se donese novi Protokol o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja nad ženama i nasilja u porodici. Ovim protokolom reformisan je način rada multidisciplinarnih timova i to na način što Multidisciplinarni tim (dosadašnji MOT) čine predstavnici relevantnih institucija i organizacija direktno angažovanih na konkretnom predmetu nasilja nad ženama i nasilja u porodici.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja je shodno preuzetim obavezama iz Akcionog plana za pregovaračkog poglavlja 23 sprovelo aktivnosti na uspostavljanju usluge SOS telefon za odrasla i stara lica koji su žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije ili kod kojih postoji opasnost da će postati žrtve, a u partnerstvu sa kancelarijom UNDP-a u Crnoj, Gori i NVO SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja u porodici iz Nikšića. Jedinstvena nacionalna, besplatna SOS linija za pomoć žrtvama nasilja u porodici počela je sa radom 09. septembra 2015. godine.

Vrste pruženih usluga na Nacionalnoj SOS liniji u 2023. godini

Vrsta usluge	Broj
Informisanje	1304

Povjerljivi razgovori	1082
Psihološko savjetovanje	185
Pravno savjetovanje	118
Posredovanja, urgente intervencije i upućivanja	52
Zahtjev za smještaj	53
Pratnja povjerljivog lica	100
Ukupno	2894

Kako bi se ostvario cilj, odnosno, osnaživanje žrtava pružanjem podrške i pomoći na način koji odgovara njihovim potrebama, neophodno je da su usluge podrške dovoljno rasprostranjene širom zemlje, dostupne svim žrtvama, kao i da profesionalni kapaciteti zaposlenih mogu da odgovore na različite vidove nasilja i pruže adekvatnu podršku svim ženama i djeci žrtvama nasilja.

Skloništa bi trebalo biti u dovoljnom broju da na adekvatan način zadovolje potrebe svih žrtava nasilja za smještajem, kao i da je osoblje u skloništima prošlo adekvatnu obuku kako bi žrtvama moglo da pruži adekvatnu podršku i zaštitu. Preporuka je da su skloništa dostupna u svakom regionu države i da jedno porodično mjesto (1 odrasla osoba plus 1 do 2 mjesta za djecu) bude dostupno na svakih 10 000 stanovnika, uz napomenu da stvaran broj kreveta treba da se zasniva na realnim potrebama.

Prema pomenutim standardima, s obzirom na to da Crna Gora broji nešto više od 622 hiljade ljudi, potrebno je barem 62 kreveta u skloništima za žrtve rodno zasnovanog nasilja/nasilja nad ženama. Crna Gora trenutno ima četiri skloništa za žrtve nasilja i jedan privremeni smještaj do 7 dana, sa ukupno 53 kreveta, što znači da trenutno nedostaje 9 kreveta, odnosno 15% smještajnog kapaciteta. S obzirom na date podatke, navodi se da Crna Gora nije dostigla standarde propisane Istanbulskom konvencijom po pitanju skloništa. Prema datim podacima, uspostavljanje makar jednog skloništa na jugu zemlje je prvi korak ka ostvarenju standarda Istanbulske konvencije, kako bi svaki region bio pokriven.

Kada je riječ o finansiranju, u skladu sa članom 8 Istanbulske konvencije država, odnosno Ministarstvo rada i socijalnog staranja je po prvi put izdvojilo direktno iz budžeta novac za stabilno finansiranje skloništa za žrtve porodičnog nasilja u iznosu od 300.000 eura, od čega je dodijeljeno 100.000 eura i to po 50.000 eura za NVO SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Nikšić i NVO Sigurna ženska kuća Podgorica. Pored navedenog skloništa se finansiraju i 350 eura po korisniku kada se smještaju posredstvom centara za socijalni rad, odnosno na osnovu rješenja centara za socijalni rad. Po rešenjima centara za socijalni rad izdvojeno je 116.187,51 eura u 2023.godini.

Borba protiv trgovine ljudima

Pravilnikom o bližim uslovima za pružanje i korišćenje, normativima i minimalnim standardima usluge smještaja u prihvatilištu–skloništu propisano je da se usluga smještaja u prihvatilištu-

skloništu obezbjeđuje djetetu koje je žrtva trgovine ljudima i odraslom i starom licu koje je žrtva trgovine ljudima. Ukupan broj korisnika koje su u 2023. godini koristile uslugu smještaja u prihvatilištu – skloništu je 18.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja započelo je u toku 2023. godine adaptaciju objekta planiranog za uspostavljanje usluge smještaj u prihvatilištu-skloništu čiji se završetak radova planira u tekućoj godini i time uspostavi sklonište za djecu i mlade žrtve trgovine ljudima iz kojeg razloga je donesena Odluka o organizovanju Javne ustanove za smještaj djece i mladih sa problemima u ponašanju djece i mladih žrtava trgovine ljudima.

Shodno Pravilniku o bližim uslovima za pružanje i korišćenje, normativima i minimalnim standardima usluge smještaja u prihvatilištu-skloništu kojim je propisano da se usluga smještaja u prihvatilištu – skloništu obezbjeđuje djetetu koje je žrtva trgovine ljudima i odraslom i starom licu koje je žrtva trgovine ljudima Ministarstvo rada i socijalnog staranja učestvuje u finansiranju u mjesečnom iznosu od 350,00 po žrtvi trgovine ljudima. Za 2023. godinu Ministarstvo rada i socijalnog staranja je opredijelilo 27.000 eura za finansiranje usluge smještaja u prihvatilištu-skloništu djetetu koje je žrtva trgovine ljudima i odraslom i starom licu koje je žrtva trgovine ljudima.

Usluge socijalne i dječje zaštite

Oblast socijalne i dječje zaštite uređena je Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti. Prava iz socijalne i dječje zaštite su: osnovna materijalna davanja i usluge socijalne i dječje zaštite.

Usluge u oblasti socijalne i dječje zaštite su: podrške za život u zajednici, savjetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge, smještaj, neodložne intervencije i druge usluge.

Usluga dnevni boravak

U cilju unapređenja zaštite djece i mladih sa smetnjama i teškoćama u razvoju, do sada je uspostavljeno 20 dnevnih boravaka za djecu i mlade sa smetnjama i teškoćama u razvoju i to u: Bijelom Polju, Nikšiću, Pljevljima, Herceg Novom, Plavu, Ulcinju, Cetinju, Beranama, Mojkovcu, Rožajama, Danilovgradu, Podgorici, Budvi, Golubovcima, Tivtu, u sklopu JU Dječji dom „Mladost”– Bijela, u sklopu JU Resursni centar za sluh i govor “dr Peruta Ivanović” Kotor. Ministarstvo rada i socijalnog staranja finansijski participira u ovoj usluzi na način što plaća troškove korisnika.

U sklopu JU Centar “Ljubović” uspostavljena je usluga dnevnog boravka za djecu sa problemima u ponašanju, a ovoj kategoriji korisnika uslugu dnevnog boravka pružaju i Centar za bezbjedonosna, sociološka i kriminološka istraživanja Crne Gore “Defendologija” u Nikšiću i Centar za prava djeteta Crne Gore u Podgorici.

U cilju unapređenja zaštite odraslih i starih lica sa invaliditetom, uspostavljeno je 21 dnevnih boravaka za odrasla i stara lica i odrasla i stara lica sa invaliditetom sa invaliditetom, i to u: Nikšiću (4), Danilovgradu (2), Mojkovcu (1), Plavu (1), Cetinju (2), Rožajama (1), Bijelom Polju (2), Petnjici (1), Pljevljima (2), Risnu (1), Kolašin (1), Kotor (1), Herceg Novi (1) i Bar (1).

Usluga pomoć u kući

Uslugu pomoć u kući obezbjeđuje se odraslom i starom licu sa invaliditetom, kao i djetetu sa smetnjama i teškoćama u razvoju. Pružalac usluge pomoć u kući u skladu sa karakteristikama, kapacitetima i potrebama korisnika obezbjeđuje jednu ili više aktivnosti, i to: nabavku hrane,

pomoć pri pripremi obroka i hranjenju, pomoć pri kretanju, pomoć pri održavanju lične higijene i higijene prostora, pomoć pri grijanju prostora, pomoć pri nabavci štampe i knjiga i plaćanju računa za električnu energiju, telefon, komunalije i sl, posredovanje u obezbjeđivanju različitih vrsta usluga za održavanje stana i uređaja za domaćinstvo i nabavku lijekova i odvođenje na ljebarske preglede. Ukupno je licencirano 19 pružalaca usluge pomoć u kući.

Usluga svratište

Usluga se obezbjeđuje djetetu koje se zatekne bez nadzora roditelja, usvojioca, staratelja i odraslom i starom licu koje je beskućnik. Pružalac usluge svratišta korisniku obezbjeđuje jedan obrok dnevno, sredstva za održavanje lične higijene, posredovanje u nabavci odjeće i obuće, posredovanje u obezbjeđivanju usluga podrške za život u zajednici i savjetodavno-terapijskih i socijalno-edukativnih usluga i održavanje higijene prostora. Za ovu uslugu je licenciran 1 pružalac usluge.

Usluga personala asistencija

Usluga personalne asistencije pruža se korisniku lične invalidnine, odnosno dodatka za njegu i pomoć koji je u radnom odnosu, odnosno uključen u sistem visokog obrazovanja, odnosno sistem obrazovanja odraslih. Pružalac usluge personalne asistencije korisniku obezbjeđuje: pomoć pri održavanju lične higijene i higijene prostora; nabavku hrane, pripremu obroka i pomoć pri hranjenju; pomoć pri oblačenju i svlačenju; pomoć pri podizanju, premještanju i kretanju unutar i izvan korisnikovog prostora, radnog mjesta i mjesta gdje se odvijaju društvene i obrazovne aktivnosti i korišćenju prevoza; pomoć pri korišćenju zdravstvenih usluga i korišćenju i održavanju ortopedskih pomagala; pomoć pri komunikaciji; i pomoć u zadovoljavanju socijalnih, kulturno-zabavnih, obrazovnih, sportskih i drugih potreba. Za ovu uslugu licencirana su 4 pružaoca usluge.

Usluga smještaja u malu grupnu zajednicu

Usluga smještaja u ustanovu i malu grupnu zajednicu, obezbeđuje se: djetetu bez roditeljskog staranja, djetetu čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, djetetu sa smetnjama u razvoju i djetetu sa poremećajima u ponašanju. U cilju adekvatnije zaštite djece sa smetnjama i teškoćama u razvoju koja su bez roditeljskog staranja, njihove socijalizacije i integracije u zajednicu na principima jednakih mogućnosti, a u skladu s njihovim sposobnostima, uspostavljena je usluga smještaja u malu grupnu zajednicu u Bijelom Polju. Svrha uspostavljanja male grupne zajednice jeste da se djeci posveti veći stepen brige i pažnje dok se ne stvore uslovi da se djeca vrate biološkim roditeljima, usvoje ili smjeste u hraniteljsku porodicu i osnaže za samostalan život.

Usluga smještaja

- Usluga smještaja pruža se u javnim ustanovama socijalne i dječje zaštite. Usluga smještaja djece bez roditeljskog staranja i djece čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama pruža se u JU Dječji dom „Mladost“ u Bijeloj.
- Usluga smještaja djece i mladih sa problemima u ponašanju pruža se u JU Centar „Ljubović“ u Podgorici.
- Usluga smještaja lica sa intelektualnim smetnjama i smetnjama autističnog spektra pruža se u JU Zavod „Komanski most“ u Podgorici.
- Usluga smještaja odraslih lica sa invaliditetom i starih lica pruža se u: JU Domu starih „Grabovac“ u Risnu, JU Domu starih „Bijelo Polje“ u Bijelom Polju, JU Dom starih „Pljevlja“

u Pljevljima, JU Dom starih „Podgorica“ u Podgorici i JU Dom starih „Nikšić“ u Nikšiću. Takođe, uslugu smještaja starih lica pružaju i dva privatna doma u Danilovgradu „Duga“ i „Nana“.

Tabelarni prikaz broja korisnika u javnim ustanovama:

Ustanova	Broj korisnika preko CSR	Broj korisnika preko Ugovora	Ukupno
JU Dom starih "Podgorica"	75	137	212
JU Dom starih "Nikšić"	79	19	98
JU Dom starih "Pljevlja"	46	11	57
JU Dom starih, Bijelo Polje	113	39	152
JU Dom starih Grabovac Risan, Kotor	161	66	227
Ukupno	474	272	746

Savjetodavno-terapijske usluge

Savjetodavno-terapijske usluge obezbjeđuju se: djetetu bez roditeljskog staranja; djetetu čiji roditelj nije u stanju da se o njemu stara; djetetu sa smetnjama i teškoćama u razvoju; djetetu u sukobu sa zakonom; djetetu kojem roditelji nijesu saglasni oko načina vršenja roditeljskog prava; djetetu koje se zatekne van mjesta prebivališta bez nadzora roditelja, usvojioca ili staratelja; djetetu, odraslom i starom licu koje zlopotrebljava alkohol, drogu ili druga opojna sredstva; djetetu, odraslom i starom licu koje je žrtva zlostavljanja, zanemarivanja, rodno zasnovanog nasilja, nasilja u porodici i eksploatacije ili kod kojeg postoji opasnost da će postati žrtva; djetetu, odraslom i starom licu žrtvi trgovine ljudima; trudnici bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život; samohranom roditelju sa djetetom bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život; odraslom i starom licu sa invaliditetom; odraslom i starom licu koje je beskućnik; djetetu, odraslom i starom licu kojem je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite. Za uslugu savjetovanje licencirano je 19 pružalaca usluge, dok je za uslugu terapija licencirano 5 pružalaca usluge. Uslugu SOS telefon pružaju 5 licenciranih pružalaca usluge.

Usluga SOS telefon za odrasla i stara lica koji su žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije ili kod kojih postoji opasnost da će postati žrtve

U skladu sa Zakonom o socijalnoj i dječijoj zaštiti i međunarodno preuzetim obavezama uspostavljena je usluga SOS telefon za odrasla i stara lica koji su žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije ili kod kojih postoji opasnost da će postati žrtve. Pružalac usluge je NVO SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Nikšić. Usluga je dostupna na crnogorskom i albanskom jeziku. Uslugu je, putem javnog poziva za 2023. godinu, finansiralo Ministarstvo rada i socijalnog staranja u iznosu od 39.998,06 eura. Ukupan broj poziva u 2023. godine je bio 2313.

Usluga SOS telefon za djecu i mlade koji su žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije ili kod kojih postoji opasnost da će postati žrtve

Usluga je namijenjena djeci i mladima koji su žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije ili kod kojih postoji opasnost da će postati žrtve i aktivna je 24 h. Pružalac usluge je NVU Institut za socijalnu i obrazovnu politiku (u međuvremenu je navedeno NVU promijenilo naziv u NVU Ženska asocijacija). Uslugu je, putem javnog poziva za 2023. godinu, finansiralo Ministarstvo rada i socijalnog staranja u iznosu od 34.998,68 eura. Ukupan broj poziva u 2023. godine je bio 636.

Usluga smještaja u prihvatilištu-skloništu: Za ovu uslugu su je licencirano 8 pružalaca usluge.

Javne ustanove koje osim usluge smještaja pružaju i druge usluge u oblasti socijalne i dječje zaštite

- JU Dječji dom „Mladost“ u Bijeloj osim usluge smještaja djece i mladih u ustanovu pruža i usluge: SOS telefon za djecu i mlade koji su žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije ili kod kojih postoji opasnost da će postati žrtve; smještaj u prihvatilištu-skloništu za djete koje je žrtva ili svjedok zlostavljanja, zanemarivanja, rodno zasnovanog nasilja, nasilja u porodici i eksploatacije ili kod kojeg postoji opasnost da će postati žrtva; smještaj djece i mladih u malu grupnu zajednicu i dnevni boravak za djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju.
- JU Dom starih „Grabovac“ Risan pored usluge smještaja odraslih i straih lica pruža i usluge: dnevni boravak za odrasla i stara lica sa invaliditetom u Risnu; dnevni boravak za odrasla i stara lica sa invaliditetom u Kotoru; smještaj u prihvatilištu-skloništu odraslog i starog lica koje je beskućnik i pomoć u kući odraslim i starim licima sa invaliditetom i lica kojima je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite.
- JU Dom starih „Bijelo Polje“ osim usluge smještaja odraslih i straih lica pruža i uslugu dnevni boravak za odrasla i stara lica sa invaliditetom.
- JU Dom starih „Pljevlja“ osim usluge smještaja odraslih i straih lica pruža i uslugu dnevni boravak za odrasla i stara lica sa invaliditetom.
- JU Dom starih „Nikšić“ osim usluge smještaja odraslih i straih lica pruža i uslugu dnevni boravak za odrasla i stara lica sa invaliditetom (2 dnevna boravka u Nikšiću).

Nadzor nad stručnim radom

U toku 2023. godine obavljeno je 14 stručnih nadzora.

Organizacija ustanova za socijalnu i dječju zaštitu

U Crnoj Gori organizovano je 13 centara za socijalni rad koji obavljaju djelatnost u svim opštinama:

- JU CSR za Glavni grad Podgorica i gradske opštine Golubovci i Tuzi,
- JU CSR za opštinu Danilovgrad,
- JU CSR za opštine Nikšić, Plužine i Šavnik,
- JU CSR za opštine Pljevlja i Žabljak,
- JU CSR za opštine Bijelo Polje,
- JU CSR za opštine Mojkovac i Kolašin,
- JU CSR za opštine Berane, Andrijevića i Petnjica,
- JU CSR za opštinu Rožaje,
- JU CSR za opštinu Plav i Gusinje,
- JU CSR za opštine Bar i Ulcinj,
- JU CSR za opštine Kotor, Tivat i Budva,
- JU CSR za opštinu Herceg Novi,
- JU CSR za prijestonicu Cetinje,

Organizovano je 9 ustanova za smještaj korisnika:

- JU Dom starih "Grabovac" u Risnu
- JU Dom starih „Bijelo Polje”
- JU Dom starih „Pljevlja”
- JU Dom starih „Podgorica”
- JU Dom starih „Nikšić”
- JU Dječji dom "Mladost" u Bijelom
- JU Zavod "Komanski most " u Podgorici
- JU "Lovćen – Bečići" u Cetinju
- JU Centar " Ljubović " Podgorica

Subvencije za račune za električnu energiju

Visina iznosa subvencije za mjesečne račune za električnu energiju po Programu Vlade Crne Gore za period januar—decembar 2023. godine, po mjesecima

Mjesec	Iznos subvencije
januar	289.587,71 €
februar	285.049,25 €
mart	295.105,48 €
april	291.623,69 €
maj	273.799,66 €
jun	263.817,85 €

jul	291.203,59 €
avgust	289.556,97 €
septembar	268.839,97 €
oktobar	282.459,61 €
novembar	323.609,14 €
decembar	343.953,18 €
ukupno:	3.498.606,10 €

Za period primjene Uputstva o postupku i načinu sprovođenja programa subvencioniranja računa za električnu energiju, januar-decembar 2023. godine, iznos subvencije iznosio je 3.498.606,10 €.

Zaštita beskućnika

Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti beskućnik je definisan kao lice koje nema adresu stanovanja, boravi na javnim ili drugim mjestima koja nijesu namijenjena za stanovanje i nemaju sredstava kojima bi mogli da podmire potrebu stanovanja.

Na evidenciji JU Centra za socijalni rad za Glavni grad Podgorica, opštinu u okviru Glavnog grada Golubovci i opštinu Tuzi, u 2023. godini nalazilo se 8 beskućnika, dok u drugim opštinama nije evidentiran ni jedan slučaj tokom 2023. godine. Takođe, u licenciranom skloništu za beskućnike nije bilo smješteno ni jedno lice u toku 2023. godine. Centri za socijalni rad i njihove područne jedinice obezbjedile su ovim licima razne vrste pomoći i podrške: materijalnu pomoć (materijalno obezbjeđenje, dodatak za njegu i pomoć, jednokratnu novčanu pomoć), smještaj, topli obrok narodne kuhinje, socijalni bon, psiho-socijalnu podršku, upućivanje u medicinsku ustanovu na liječenje, pomoć Crvenog krsta, itd.

Rad na projektima

Projekat „Razvoj kapaciteta za pružanje usluga socijalne zaštite“ realizuje Ministarstvi rada i socijalnog staranja u saradnji sa kancelarijom UNDP u Crnoj Gori. Kroz projekst se podržava razvoj i pružanje kvalitetnih usluga socijalne zaštite kroz unapređenje kapaciteta nacionalnih i lokalnih vlasti za upravljanje socijalnim programima, čime se povećava potencijal za pružanje usluga koje su u skladu sa standardima u pogledu infrastrukturnih, tehničkih, funkcionalnih i ljudskih kapaciteta. Tokom 2023. godine kroz projekat je pružena podrška mreži dnevnih boravaka za odrasla i stara lica i odrasla i stara lica sa invaliditetom u 10 opština. U okviru komponente koja se odnosi na izgradnju i unapređenje objekata socijalne i dječije zaštite postignuto je sledeće: preduzete su aktivnosti za izradu Glavnog projekta za rekonstrukciju objekta za potrebe Dnevnog boravka za stara lica i Male grupne zajednice u Opštini Berane; opredjeljena su sredstva za podršku opremanju dnevnog boravka za starije u opštini Golubovci; započeta je adaptacija objekta u sklopu JU Centra Ljubović za potrebe uspostavljanja usluge smještaja u prihvatilištu-skloništu djece žrtava trgovine ljudima; angažovani su eksperti za podršku u izradi planiranih strateških dokumenata: Strategija deinstitutionalizacije i Strategija razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period; započela je izrada metodologije i izračunavanje cijene koštanja za usluge za podršku za život u zajednici (dnevni boravak, pomoć

u kući, stanovanje uz podršku, svratište, personalna asistencija) uz definisanje inputa za unapređenje podzakonskih akata kojima se definišu normative i standardi.

Zaštita lica sa invaliditetom

Ministarstvo rada i socijalnog staranja realizuje projekat "Reforma nacionalnog sistema utvrđivanja invaliditeta", koji ima za cilj uspostavljanje jedinstvenog vještačenja invaliditeta i jedinstvenih nacionalnih kriterijuma za utvrđivanje invaliditeta.

Radi se o kompleksnom reformskom projektu koji uključuje pet resora (socijalna zaštita, zapošljavanje, penzijsko invalidska i boračka zaštita i prosvjeta), bez čije realizacije nije moguće zaokružiti reformu sistema socijalnog staranja.

Od sistema utvrđivanja invaliditeta direktno zavisi korišćenje raznih prava za oko 55.000 građana i njihovih porodica. Ova lica će uspostavljanjem novog sistema pravednije i lakše ostvarivati prava, a istovremeno ovo je i način za obračun s mogućim zloupotrebama socijalnih i drugih davanja i usluga. Reformom treba da se zamijeni oko 30 postojećih komisija i uspostavi jedinstveno vještačenje invaliditeta kako bi se vještačilo po novoj, jedinstvenoj, nacionalnoj metodologiji za sve resore. Komisije sada rade na osnovu šest zakonskih i 27 podzakonskih akata sa velikim brojem izvršioaca i spoljnjih saradnika.

Cjelokupan Projekat i njegovi ishodi: pravni okvir, izgradnja institucionalnih/organizacionih i kadrovskih kapaciteta, infrastruktura i sam Informacioni sistem koji obezbjeđuje stvarnu primjenu u praksi - čine u suštini strukturu i sastavni su dio načina funkcionisanja sektora socijalne zaštite.

Što se tiče finansijske održivosti, kroz Projekat je obezbijedena izrada detaljne analize finansijskog uticaja, kako iz ugla procjene administrativnih troškova novog sistema, tako i iz ugla očekivanog uticaja na budžet uzrokovanog uvođenjem novih kriterijuma koje će se direktno odraziti na prepoznavanje i obuhvat korisnika u svim sektorima.

U toku 2023. godine pripremljen je nacrt Zakona o jedinstvenom vještačenju invaliditeta i dobijena mišljenja nadležnih ministarstava a trenutno se nalazi kod Sekretarijata za zakonodavstvo, radi usaglašavanja.

U cilju procesa deinstitucionalizacije usvojen je Plan transformacije JU Zavod "Komasnki most". Očekivani rezultati navedenog plana transformacije su transformacija ustanove za smještaj osoba sa invaliditetom u pružaoca usluga za život u zajednici, smanjen broj korisnika u ustanovi, kao i prevencija deinstitucionalizacije, a samim tim i kvalitetnija zaštita korisnika u sistemu socijalne i dječje zaštite.

Jedan od specifičnih ciljeva je prelazak sa institucionalnog smještaja korisnika na vaninstitucionalne oblike zaštite.

Da bi ovaj proces doveli do kraja potrebno je usvojiti Strategiju deinstitucionalizacije, čije donošenje je u toku.

Regionalni stambeni program

Regionalni stambeni program (RSP) je zajednička inicijativa Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Srbije i Crne Gore, sa ciljem rješavanja pitanja dugotrajnog raseljavanja najranjivijih izbjeglica i

interno raseljenih lica iz konflikata 1991-1995 u bivšoj Jugoslaviji, kao i pitanja interno raseljenih lica i 1999. u Crnoj Gori.

Glavni donator RSP-a je Evropska Unija, a značajne novčane kontribucije osigurale su Sjedinjene Američke Države, Italija, Njemačka, Norveška, Švajcarska, Danska, Turska i dr. Snažnu podršku programu daju Visoki komesarijat Ujedinjenih nacija za izbjeglice - UNHCR i Organizacija za bezbjednost i saradnju u Evropi - OEBS.

Ukupna vrijednost RSP-a za 4 partnerske zemlje je 290 miliona eura, od čega su 238 miliona donacije, dok je ostatak nacionalna kontribucija.

Kroz Regionalni stambeni program za Crnu Goru, predviđeno je obezbjeđenje sredstava za rješavanje stambenog pitanja za 6.063 raseljenih i interno raseljenih lica (1.177 domaćinstava) koja spadaju u najranjivije kategorije (lica smještena u neformalnim kolektivnim centrima i ugrožena lica u privatnom smještaju, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik).

Regionalni stambeni projekat sprovodi se u više od 13 crnogorskih opština: Berane, Andrijevica, Podgorica, Ulcinj, Nikšić, Budva, Rožaje, Plav, Herceg Novi, Bar, Danilovgrad, Tivat i Pljevlja. Ovaj program je značajno doprinio zatvaranju kampa Konik (najvećeg kolektivnog kampa za raseljena lica u Crnoj Gori) kao i ostalih kolektivnih centara za smještaj raseljenih i interno raseljenih lica.

Kroz navedeni program predviđena je: gradnja 907 stambenih jedinica; isporuka građevinskog materijala za 120 stambenih jedinica, gradnja 50 individualnih kuća, Dom za stare u Pljevljima, kupovina stanova u Opštini Herceg Novi sa mogućnošću proširenja projekta i na druge primorske opštine, rekonstrukcija postojećih Vojnih objekata – Vojni kompleks „Trebjesa” za potrebe izgradnje Doma za stara i odrasla invalidna lica u opštini Nikšić. Ukupna vrijednost projekta iznosi 27.9 miliona eura a kontribucija države iznosi 5.3 milion eura.

Četiri partnerske zemlje (Crna Gora, Srbija, Bosna i Hercegovina i Hrvatska) su uspostavile veliki broj bilateralnih i regionalnih radnih grupa, uz značajnu podršku UNHCR-a, OEBS-a i drugih međunarodnih organizacija, koje djeluju u skladu sa dogovorenim okvirom.

Regionalni stambeni program se implementirao kroz više faza: priprema projektne dokumentacije, ugovaranje grantova, selekcija korisnika, prekogranična verifikacija i saradnja, projektovanje, javne nabavke i ugovaranje sa izvođačima, izvještavanje i verifikacija troškova.

- MNE1 „Izgradnja 62 stambene jedinice u Nikšiću“- ukupna vrijednost projekta iznosila je 2.453.354€, od čega su sredstva granta 1.980.000,00€, a kontribucija lokalne jedinice 473.354 €.
- MNE2 „Izgradnja 171 stambenih jedinica za stanovnike Kampa Konik u Podgorici“ - ukupna vrijednost projekta iznosi 7.430.215,61€, od čega su sredstva granta 6.226.662,00€, a nacionalna kontribucija 1.203.594,00 €. Projekat je realizovan u potpunosti, kroz dvije faze (1.faza: 120 stambenih jedinica, 2.faza:51 stambena jedinica) u planiranom roku bez naknadnih radova sa uštedom od 1.950.977,11 €. Od navedene uštede, realizovana je druga faza projekta-51 stambena jedinica.
- MNE 3 “izgradnja Doma za stara lica u Pljevljima”- vrijednost projekta iznosi 2.633.732 €, od čega su sredstva granta 1.918.000 €, a nacionalna kontribucija 715.160 €.
- MNE 4: “Izgradnja 94 stambene jedinice u opštini Berane” - ukupna vrijednost projekta iznosi 3.990.647,48€, od čega su donatorska sredstva: 3.575.779 €.

- MNE 6 “Rekonstrukcija postojećih Vojnih objekata – Vojni kompleks Trebjesa za potrebe izgradnje doma za stara i odrasla lica sa invaliditetom u opštini Nikšić”- ukupna vrijednost projekta iznosi 4.778.505€, od čega su donatorska sredstva: 3.376.879€, a nacionalna kontribucija 1.401.626 €
- MNE 7 “Kupovina stanova u Herceg Novom za 36 socijalno ugroženih porodica”; čija ukupna vrijednost iznosi 1.065.305€ od čega sredstva granta 918.007,46 € a kontribucija države u iznosu od 147.297,56
- MNE 8 “Izgradnja 50 kuća širom Crne Gore za lica koja posjeduju zemljište i dozvole za gradnju” vrijednost donatorskih sredstava iznosi 1.394.694 €, a kontribucija države 194.568 €, koja se odnosi na izradu projektno planske dokumentacije, reviziju i nadzor. Ukupna vrijednost projekta je 1.589.262 €.
- MNE9 „Izgradnja 96 stanova na Vrelima Ribničkim u Podgrići“, ukupna vrijednost projekta iznosi 4,002,061,06 €, od čega su donatorska sredstva: 3,229,964 €, a nacionalna kontribucija 772.097 €.

Zakonodavna aktivnost

Zakoni:

- Zakon o izmjenama dopunama zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti (“Službeni list CG”, broj 3/23)
- Izmjena i dopuna Zakona o privremenom izdržavanju djece (“Službeni list CG”, broj 123/23)

Pravilnici:

- Pravilnik o kriterijumima i mjerilima za učešće korisnika, roditelja odnosno srodnika u plaćanju troškova usluga podrške za život u zajednici, savjetodavno-terapijskih i socijalno-edukativnih usluga i usluga smještaja („Službeni list CG“, broj 46/23)

U skladu sa Programom rada Ministarstva rada i socijalnog staranja donijete su:

- Odluka o usklađivanju visine osnova za ostvarivanje prava na materijalno obezbjeđenje i visine materijalnih davanja iz socijalne i dječje zaštite (“Službeni list Crne Gore”, broj 15/23)
- Odluka o izmjenama i dopunama odluke o usklađivanju visine osnova za ostvarivanje prava na materijalno obezbjeđenje i visine materijalnih davanja iz socijalne i dječje zaštite (“Službeni list Crne Gore”, broj 20/23)

Strateški dokumenti

Nacionalni plan za implementaciju Konvencije Savjeta Evrope o suzbijanju i spriječavanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija) 2023-2027. Osnovna svrha i cilj Nacionalnog plana za implementaciju Konvencije Savjeta Evrope o suzbijanju i spriječavanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija) jeste osiguranje postizanja ciljeva Konvencije:

- Zaštita žena od svih vidova nasilja i sprečavanje, procesuiranje i eliminisanje nasilja nad ženama i nasilja u porodici.

Naziv davanja	Broj žalbi
Dodatak za djecu	6
Dodatak za djecu do 18 godina	7
Dodatak za njegu i pomoć	868
Jednokratne isplate	5
Lična invalidnina	219
Materijalno obezbjeđenje	95
Naknada za novorođeno dijete	2
Naknada po osnovu rođenja djeteta	4
Obeštećenje NŽ	6
Povlastice na putovanje lica sa invaliditetom	12
Ukupno	1,224

- Doprinos suzbijanju svih oblika diskriminacije nad ženama i promovisanje suštinske jednakosti između žena i muškaraca, uključujući i osnaživanje žena.
- Izrada sveobuhvatnog okvira, politika i mjera zaštite i pomoći svim žrtvama nasilja nad ženama i nasilja u porodici.
- Unaprijeđenje međunarodne saradnje u pogledu eliminisanja nasilja nad ženama i nasilja u porodici.
- Pružanje podrške i pomoći organizacijama i organima unutrašnjih poslova u djelotvornoj saradnji da bi se usvojio obuhvatni

pristup eliminisanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici.

Ciljevi su usklađeni sa Strategijom razvoja sistema socijalne i dječje zaštite u Crnoj Gori 2018-2022 i Strategijom prevencije i zaštite djece od nasilja 2017-2021, Nacionalnom Strategijom rodne ravnopravnosti 2021-2025, Strategija za borbu protiv trgovine ljudima 2019-2024.

Upravni postupak

Broj žalbi u drugostepenom upravnom postupku

Broj podnijetih žalbi u 2023. godini po pojedinim vrstama materijalnih davanja.

Organizovano je šest prvostepenih socijalno-ljekarskih komisija koje su u 2023. godini donijele 24068 nalaza, ocjene i mišljenja.

Drugostepena socijalno-ljekarska komisija donijela je 1.150 nalaza, ocjena i mišljenja.

Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite

Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti propisano je da licencu za obavljanje djelatnosti pružaocima usluga izdaje Ministarstvo rada i socijalnog staranja na period od šest godina. Licenca za obavljanje djelatnosti se izdaje pružaocu usluge koji je upisan u Registar i ispunjava standarde za pružanje usluge za koju traži izdavanje licence, a koji se odnose na: lokaciju, prostor, opremu, broj i vrstu stručnog kadra i program pružanja usluge. U 2023. godini Ministarstvo je izdalo 23 licence za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite. Ukupan broj do sada izdatih licenci je 122.

Stručni ispit u sistemu socijalne i dječje zaštite

Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti propisano je da su svi stručni radnici kao i pripravnici nakon obavljenog pripravničkog staža dužni da polože stručni ispit u sistemu socijalne i dječje zaštite.

Navedenim zakonom je propisano da se stručni ispit polaže pred Komisijom za polaganje stručnog ispita koju obrazuje organ državne uprave nadležan za poslove socijalnog staranja.

U 2023. godini izdato je 103 uvjerenja stručnim radnicima o položenom stručnom ispitu u socijalnoj i dječjoj zaštiti.

Zavod za socijalnu i dječju zaštitu je u toku 2023. godine izdao 114 liceni za rad stručnim radnicima u oblasti socijalne i dječje zaštite (od kojih 106 novih i 8 obnovljenih).

U 2023. godini, akreditovano je 24 nova programa obuke namijenjenih stručnim radnicima, stručnim saradnicima i saradnicima za obavljanje poslova u socijalnoj i dječjoj zaštiti, i to:

Naziv programa

1. Primjena bazičnog programa rada u ustanovi za djecu i omladinu
2. Program osnovne obuke stručnih radnika/ca, stručnih saradnika/ca i članova/ica multidisciplinarnih timova za zaštitu od nasilja u porodici i nasilja nad djecom
3. Osnovna obuka za pružanje usluge pomoć u kući odraslim i starim licima sa invaliditetom
4. Osnovna obuka za zaštitu od nasilja u porodici i nasilja nad djecom
5. Osnovna obuka za rad sa djecom i mladima sa smetnjama u razvoju u dnevnim centrima
6. Program ekonomskog osnaživanja porodica (EOP)
7. Pružanje podrške u zajednici osobama i porodicama koje se suočavaju sa problemom zavisnosti od alkohola
8. Inicijalni trening za telefonsko savjetovanje
9. Osnovna obuka za rad u ustanovama za smeštaj odraslih i starih lica
10. Efikasan odgovor institucija sistema socijalne i dječije zaštite na prvu upotrebu droga kod mladih u Crnoj Gori
11. Strategija suzbijanja vršnjačkog zlostavljanja u domskog okruženju: obuka za stručne radnike Dječjeg doma „Mladost“ u Bijeloj
12. Obuka za stručne radnike/ce, i stručne saradnike/ce – instruktore/ke orijentacije i mobilnosti (O&M) za osobe oštećenog vida - značenje, standardi, uloge, prava i obaveze korisnika/ca, stručnih radnika/ca i stručnih saradnika/ca
13. Program obuke o međusektorskoj saradnji u radu sa djecom žrtvama nasilja i iskorišćavanja
14. Obuka za primjenu konkretnih postupaka u radu sa osobama iz autističnog spektra i sa kombinovanim smetnjama
15. Program obuke za razvijanje veština savetovanja putem pisane/elektronske komunikacije
16. Prevažilaženje predrasuda i stereotipa u radu sa korisnicima usluga socijalne i dječje zaštite
17. Osnovna znanja o procesima deinstitucionalizacije i transformacije rezidencijalnih ustanova za lica sa intelektualnim invaliditetom
18. Doprinos jačanju socijalnih servisa podrške transrodnim, interpolnim i rodno varijantnim osobama žrtvama nasilja: obuka za stručne radnike/ce i stručne saradnike/ce u oblasti socijalne i dječije zaštite

19. Porodično orijentisane rane intervencije (PORI)
20. Praćenje razvoja djeteta
21. Program obuke za stručne radnike centra za socijalni rad u oblasti zaštite djece od zlostavljanja, zanemarivanja i eksploatacije
22. Primjena savremenih principa u radu sa osobama koje su doživjele traumu
23. Konstruktivistička psihoterapija kao metod rada sa korisnicima u socijalnoj i dečijoj zaštiti – Osnove konstruktivističke psihoterapije i prikaz najvažnijih psihoterapijskih tehnika
24. Radno-okupaciona terapija – primjena u socijalnoj zaštiti, ujednačavanje prakse

Ocjena stanja:

1. U odnosu na prethodni izvještajni period iz 2022. godine u 2023. godini podaci o trendu kretanja pojedinih prava: došlo je do smanjenja broja korisnika naknade u skladu sa Zakonom o izvršenju Odluke Ustavnog suda Crne Gore, 201 na 173 zbog prelaska većinom zbog prelaska na naknadu po osnovu obeštećenja bivših korisnika naknade po osnovu rođenja troje ili više djece, povećanja broja korisnika prava na dodatak za njegu i pomoć sa 22.896 na 30.147 lične invalidnine, sa 2.997 korisnika na 3.648 korisnika lične invalidnine, smanjenje porodica korisnika materijalnog obezbjeđenja sa 6.296 na 5.669 porodica i to je nastavak trenda smanjenja iz predhodnog perioda, kao i drugih prava kojima je MO osnov za ostvarivanje prava.

2. Isplata sredstava za oblast socijalne i dječije zaštite vršena je redovno i za ove namjene iz Budžeta Crne Gore u 2023. godini izdvojeno je 204.597.423,55 € (bez jednokratnih novčanih pomoći).

3. Povećani su kapaciteti smještaja starijih lica ali i dalje nedostaju kapaciteti za smještaj različitih kategorija građana (djeca sa smetnjama u razvoju, lica s invaliditetom i stara lica). Aktivnosti na osnivanju dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju i dnevnih boravaka za stara lica nastavljaju se u kontinuitetu.

4. U kontinuitetu se sprovodi licenciranje pružaoca usluga socijalne i dječije zaštite.

5. Broj zaposlenih u ustanovama socijalne i dječije zaštite utvrđen je pravilnicima o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u skladu sa propisanim standardima.

Mjere:

1. Donošenje Strategije razvoja sistema socijalne i dječije zaštite za period od 2024. do 2028. godine sa Akcionim planom za 2024. godinu.
2. Donošenje Strategije deinstitucionalizacije 2024-2028
3. Donošenje Strategije prevencije i zaštite djece od nasilja 2025-2029
4. Donošenje novog Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti.

5. Donošenje Zakona o psihološkoj djelatnosti.
6. Donošenje Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o bližim uslovima za izdavanje, obnavljanje, suspenziju i oduzimanje licence za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite.
7. Donošenje Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o bližim uslovima za pružanje i korišćenje normativima i minimalnim standardima usluge smještaja odraslih i starih lica;
8. Donošenje Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o bližim uslovima za pružanje i korišćenje, normativima i minimalnim standardima usluga podrške za život u zajednici.
9. Nastavak aktivnosti na razvoju usluga socijalne i dječje zaštite.
10. Nastavak licenciranja pružaoca usluga socijalne i dječje zaštite.
11. Nastavak edukacija stručnih radnika u oblasti socijalne i dječje zaštite u nadležnosti Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu.

7. IZVJEŠTAJ O RADU DIREKTORATA ZA INFORMATIKU I ANALITIČKO-STATISTIČKE POSLOVE

Redovne aktivnosti Direkcije za analitičko – statističke poslove, odvijaju se u saradnji sa centrima za socijalni rad i opštinskim sekretarijatima nadležnim za boračku i invalidsku zaštitu.

Automatskom obradom podataka dobijaju se podaci o broju korisnika i potrebnim finansijskim iznosima za isplatu 23 materijalna davanja iz oblasti socijalne i dječje zaštite i 12 prava boračke i invalidske zaštite.

Dio zahtjeva za isplatu prava iz oblasti socijalne i dječje zaštite, Direkcija i dalje dobija neposredno od centara za socijalni rad, ustanova socijalne i dječje zaštite i dnevnih centara za djecu i omladinu, odnosno za oblast boračke i invalidske zaštite iz nadležnih opštinskih sekretarijata, po izvršenoj mjesečnoj obradi do 05-08 u mjesecu, za prethodni mjesec. Objedinjavanjem podataka dobijenih iz pomenutih izvora formiranju se rješenja za prenos sredstava za sva prava iz oblasti socijalne, dječje i boračke i invalidske zaštite. Na osnovu rješenja Ministarstvu finansija, Direkciji za budžet, dostavlja se mjesečni zahtjev potrebnih novčanih sredstava po budžetskim pozicijama. Rješenja se obrađuju na način da se svakom centru za socijalni rad obračuna pripadajući iznos po budžetskoj poziciji, odnosno vrsti materijalnog davanja, te se ista dostavljaju službi za računovodstvo i finansije na realizaciju.

U 2023. godine obrađeno je 373 rješenja iz oblasti socijalne i dječje zaštite kojima je obuhvaćeno 13 centara sa pripadajućim područnim jedinicama, 9 ustanova socijalne i dječje zaštite i svi dnevni centri na teritoriji države i 60 rješenja iz oblasti boračke i invalidske zaštite.

Obrada materijalnog davanja iz oblasti boračke i invalidske zaštite vrše se posredstvom ISSS . Tokom protekle godine unešeno je 350 zahtjeva za promjenu koje se odnose na odjavu korisnika, promjenu adresa, iznosa po novim rješenjima i dr.

Ukupan finansijski iznos potrebnih novčanih sredstava za isplatu svih prava iz oblasti socijalne, dječje i boračke i invalidske zaštite koji se sublimira u direkciji za analitičko-statističke poslove za isplatu davanja u 2023 godini iz redovnih budžetskih sredstava iznosio je:

209.766.453,71 € (bez jednokratnih novčanih pomoći), od čega za materijalna davanja i usluge iz oblasti socijalne i dječje zaštite: 204.597.423,55€ i za prava iz oblasti boračke i invalidske zaštite: 5.169.030,16€.

U NASTAVKU JE TABELARNI PRIKAZ UTROŠENIH SREDSTAVA PO VRSTAMA MATERIJALNIH DAVANJA I USLUGA IZ OBLASTI SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE I MATERIJALNIH DAVANJA IZ OBLASTI BORAČKE I INVALIDSKE ZAŠTITE ZA 2023.GODINU SA PROSJEČNIM BROJEM KORISNIKA:

PREGLED IZMIRENIH OBAVEZA MINISTARSTVA RADA I SOCIJALNOG STARANJA ZA PRAVA IZ OBLASTI SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE I BORAČKE I INVALIDSKE ZAŠTITE SA PROSJEČNIM BROJEM KORISNIKA ZA 2023 GODINU				
red.br	Vrsta prava	IZNOS	PROSJEČNI BROJ KORISNIKA	
			prosječni br. nosilaca prava	prosječni broj djece
1	Boračka i invalidska zaštita	5.169.030,16	1.880	
2	Dodatak za djecu	8.002.495,25	5.973	12.049
3	Dodatak za djecu 0-18 godina	43.256.383,40	65.485	116.565
4	Materijalno obezbjeđenje	8.653.777,20	prosječni br. porodica	prosječni br. članova porodice
5	Azilanti	426,75	6.070	20.512
6	Troškovi sahrane korisnika MO	257.791,73	1	prosječni broj korisnika
7	Putni troškovi inval. lica + troškovi prevoza djeca i mladi	7.554.431,07	549	broj korisnika(PROSJEK 46)
8	Ref. naknade zarade po osnovu porod.roditeljskog odusustva, naknada za novorođeno dijete i naknada po	33.495.614,05	2.921	prosječni broj korisnika
9	Dodatak za njegu i pomoć	30.650.923,52	5.977	prosječni broj korisnika
10	Lična invalidnina	11.453.109,70	27.224	prosječni broj korisnika
11	Naknada roditelju ili staratelju korisnika prava na ličnu invalidninu	8.851.367,58	3.464	prosječni broj korisnika
12	Izdržavanje štitenika u domovima(ustanove+dnevni centri+usluge)	3.153.418,70	2.842	prosječni broj korisnika
13	Por. smještaj, hraniteljstva, porodičnog sm. i starateljstva	2.233.859,36	1.911	prosječni broj korisnika
14	Smještaj u ustanovama soc. i dječ. zaštite van C.G	176.273,41	452	prosječni broj korisnika
15	Troškovi ishrane u predškolskim ustanovama	243.283,31	47	prosječni broj korisnika
16	Troškovi rekreacije djece u JU" Lovćen -Bečići"	343.525,50	759	prosječni broj korisnika
17	Naknade po Odluci Ustavnog sud- naknada ženama	568.318,84	1.963	broj korisnika
18	Uplata dopinosa-naknada žen. Obestećenje bivših korisnica naknade po osnovu rođenja troje i više djece	151.739,75	173	prosječni broj korisnika
19		45.550.684,43	175	prosječni broj korisnika
	Ukupno:	209.766.453,71		

Osim redovnih isplata socijalnih davanja u aprilu mjesecu izvršena je isplata jednokratne pomoći po osnovu direktne budžetske podrške Evropske komisije Crnoj Gori za prevazilaženje energetske krize. Zaključkom Vlade Crne Gore broj: 07-011/23-1628/2 od 6. aprila 2023. odlučeno je da se pomoć usmjeri na 6.272 porodice materijalnog obezbjeđenja u iznosu od 350,00€ po porodici što je ukupno iznosilo: 2.195.200,00€, kao i 446 korisnika novčane naknade materijalnog obezbjeđenja boraca kojima je opredjeljeno po 150€, što je ukupno iznosilo 66.900,00€.

Predlog zakona o izmjeni Zakona o boračkoj i invalidskoj zaštiti na predlog poslaničkog kluba Demokrata koji je urađjen u cilju poboljšanja socio - ekonomskog položaja korisnika boračke i invalidske zaštite ,što je u nadležnosti Direktorata za penzijsko i invalidsko osiguranje i boračku i invalidsku zaštitu, odraziće se na dalji rad u Direkciji. U tom smislu uloga direktorata je bila da se izmjene navedenog Zakona implementiraju u informacijski sistem. To se prvenstveno odnosilo na Direkciju za informatiku koja je trebala da stvori pretpostavke za implementaciju novih prava u sistemu boračke i invalidske zaštite.

U izvještajnom periodu u okviru Direktorata pripremljeni su podaci za potrebe odgovora na novinarska pitanja, za veliki broj sastanaka, i sl.Izdvojicemo samo neke od njih:

-Saradnja sa UNDP-om je bila kontinuirana i bazirala se na redovnom dostavljanju podataka iz oblasti socijalne i dječje zaštite kao i u razvojnom dijelu aktivnosti vezanih za unapređenje BI, testiranja i dopuna baza podataka. U tom smjeru, išle su mnogobrojne aktivnosti:

- U cilju unapređenja statističkog izvještavanja dat je predlog S&t-Beograd da se omogući statističko analiziranje članova porodice korisnika MO čime bi se mogli dati podaci na mnoga pristigla pitanja.
- Osim postojećeg KPI-a dat je predlog za generisanje „Univerzalne kocke“ koja bi omogućila da se sva materijalna davanja analiziraju po svim karakteristikama neophodnim za izvještavanje.
- Tim Direkcije je osmislio i predložio univerzalni godišnji statistički Izvještaj o radu za sve centre za socijalni rad, a u cilju promovisanja korišćenja alata u dijelu ISSS-BI. Na ovaj način bi se postigla jednobraznost u izvještavanju svih centara za socijalni rad.
- Jedna od veoma važnih aktivnosti koja je sprovedena odnosi se na automatizovanje podataka koji su potrebni za Godišnje upravno izvještavanje. Formu upravnog izvještavanja propisalo je Ministarstvo javne uprave za prvostepeni i drugostepeni postupak, po kojoj je Ministarstvo rada i socijalnog staranja modifikovalo postojeću BI aplikaciju. Implementacija upravnog izvještavanja u informacijski sistem Ministarstva rada i socijalnog staranja je organizovana u saradnji sa UNDP-om, privatnom IT firmom S&T, kadrovima iz Direktorata za informatiku i analitičko-statističke poslove i iskusnim pravnicima iz Ministarstva rada i socijalnog staranja. Održane su tri radionice u kojima je, svako iz svoga ugla, dao doprinos kako bi se izvještaji za prvostepeni i drugostepeni postupak mogli generisati sa informacionog sistema Ministarstva rada i socijalnog staranja. Višemjesečni angažman i konsultacije bile su potrebne kako bi se sprovedeni izvještaji testirali od strane konsultanta iz UNDP-a i kadrova Ministarstva rada i socijalnog staranja. U konačnom, implementacija upravnog izvještavanja u IS i testiranje podataka je proces koji je u potpunosti završen. Tako da su izvještaji za prošlu godinu već dostupni na aplikaciji IS. Prema planu, od strane S&T firme, odrađeno je detaljno uputstvo upotrebe aplikacije koje je dostavljeno Centrima za socijalni rad i njihovim područnim jednicama. Podršku i obuku za korišćenje aplikacije upravnog izvještavanja pružila je Direkcija za analitičko-statističke poslove.
- Kancelarija UNDP je organizovala radni sastanak pod nazivom „ISSS(e-Socijalni karton)- analiza korisničkog iskustva centara za socijalni rad“ kome su prisustvovali predstavnici centara, ustanova socijalne i dječje zaštite kao i zaposleni u Direktoratu.

Jedan od najvećih eksternih korisnika naših podataka je svakako Uprava za statistiku Crne Gore – MONSTAT:

- Shodno **Godišnjem planu zvanične statistike za 2023.godinu**, Uprava za statistiku – MONSTAT, pribavljala je podatke o korisnicima materijalnih davanja, socijalne i dječje zaštite, kao i korisnicima usluga smještaja u ustanovama dječje i socijalne zaštite. Cilj istraživanja jeste prikupljanje podataka o broju korisnika materijalnog obezbjeđenja, lične invalidnine, dodatka za njegu i pomoć dodatka za djecu kao i korisnika u ustanovama socijalne i dječje zaštite za godinu 2022. Kao i svake godine obezbjedili smo podatke u vidu prosječnog broja korisnika i ukupno isplaćenih sredstava po opštinama i ukupno. Podatke o ustanovama grupisali smo na: ustanove za odrasla lica, ustanove za djecu i omladinu, ustanove lišene roditeljskog staranja, ometene u fizičkom razvoju i vaspitno popravne ustanove.
- Uprava za statistiku - Monstat u koordinaciji sa UNICEFOM, obratila se sa zahtjevom o ažuriranju tabela **TransMonEE 2022 baze podataka**, a koja se odnosi na poglavlje 4.2. Socijalna zaštita. Ova baza podataka ažurira se jednom godišnje. Poglavlje za koje je direkcija zadužena se odnosi na broj osoba sa invaliditetom koji primaju novčane naknade, broj djece sa smetnjama u razvoju koja primaju neki vid materijalnih davanja iz našeg resora.
- Jedan od najkompleksnijih izvještaja koji se dostavlja MONSTATU, svakako je **Upitnik ESSPROS**. Shodno Godišnjem Planu i Programu zvanične statistike u kome je naš resor jedna od izvještajnih jedinica za dostavom podataka koji se odnose na Statistiku socijalne zaštite – ESSPROS, u obavezi smo da damo veoma detaljne podatke o materijalnim davanjima i uslugama po osnovu tri programa: Socijalna zaštita, dječja zaštita i usluge u oblasti socijalne i dječje zaštite, kao i posebni program : Boračka i invalidska zaštita. Podaci su i finasijske i statističke prirode.

Zahtjevima za dostavom podataka obraćala su nam se i **eksterni korisnici**:

- Shodno Zakonu o slobodnom pristupu informacijama obratila nam se Inicijativa mladih s invaliditetom Boke sa kompleksnim podacima o OSI za godine 2020-2023. Zahtjev se odnosio na broj korisnika u pomenutim godinama za sva prava pojedinačno kao i utrošena sredstva po svim osnovama.
- Shodno Zakonu o pristupu informacijama obratila nam se Elmedina Idrizović sa zahtjevom o podacima koji se odnose na analizu korisnika materijalnog obezbjeđenja za tri godine unazad, a u cilju izrade master rada pod nazivom "Prednosti i nedostaci materijalnog obezbjeđenja u Crnoj Gori.
- Dati su podaci koji su služili kao osnova na odgovore mnogobrojnim novinarskim pitanjima gostovanjima kolega na medijima.
- Za potrebe izrade Nacrta stambene politike Crne Gore za period 2024-2034 Ministarstvu ekologije i prostornog planiranja i urbanizma dostavljeni su podaci o broju korisnika socijalnih davanja i utrošenim sredstvima za 5. godina unazad.
- Za potrebe posjete MMFA i Svjetske banke pripremani su podaci iz oblasti socijalne i dječje zaštite.

- Posle svake izvršene isplate Ministarstvu finansija - Direktoratu za Budžet dostavljaju se podaci o broju korisnika za sva materijalna davanja i usluge.
- Za potrebe UNICEFA, dostavljen je set podataka o djeci smještenoj u ustanovama van CG i djeci koja su na rezidencijalnom smještaju u resursnim centrima za izvještajnu godinu 2023.
- UNICEF se bavi izradom nove strategije za djecu i mlade, u tu svrhu dostavljen je set podataka o štíćenicima van Crne Gore po polnoj strukturi, starosti, invaliditetu. Takođe je bilo potrebno dostaviti broj korisnika o djeci na rezidencijalnom smještaju u resursnim centrima. Set podataka pratili su i finansijski podaci, razvrstani po strukturi prihoda/rashoda za 2022.godinu.
- UNICEF se obratio zahtjevom za dostavom podataka o djeci za 2022.godinu koji je bio jako detaljan i sveobuhvatan. Odnosio se na vođenje slučaja, žrtve nasilja, hraniteljstvo i djecu na rezidencijalnom smještaju.
- Ažurirane su sve godišnje statistike, odrađeni godišnji rekapitulari o materijalnim davanjima i uslugama za oblast socijalne i dječje zaštite kao i za oblast boračke i invalidske zaštite.

Realizovane aktivnosti Direkcije za informatiku u 2023-oj godini su, pored ostalih redovnih, bile vezane za: saniranje posledica hakerskog napada na mrežu državnih organa iz avgusta 2022. godine; implementaciju izmjena Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti kojim je omogućeno roditeljima korisnicima Naknade za novorođeno dijete (koji su ovo pravo ostvarili u 2022. godini) pravo na isplatu razlika; vanredni obračun na osnovu Paketa podrške Evropske komisije Crnoj Gori za prevazilaženje energetske krize za korisnike Materijalnog obezbjeđenja, vanredni obračun na osnovu Paketa podrške Evropske komisije Crnoj Gori za prevazilaženje energetske krize za korisnike novčane naknade materijalnog obezbjeđenja boraca; implementacija ISSS u Domu starih Nikšić, implementacija ISSS u Domu starih Podgorica; u saradnji sa Poštom Crne Gore omogućavanje podizanja uputnica za sve korisnike na šalterima Pošte u okviru opštine prebivališta korisnika (126 filijala); rad na održavanju i unapređenju projektu eSocijala u saradnji sa UNDP:

- Softversko rešenje vanredni obračun i isplatu za korisnike materijalnog obezbjeđenja (Paket podrške Evropske komisije Crnoj Gori za prevazilaženje energetske krize), što je zahtijevalo komunikaciju između Direkcije za informatiku, UNDP, SnT i Centara za socijalni rad. Vanredni obračun je podrazumijevao: izradu fajlova za Poštu, izradu Rekapitulara isplata po opštinama - broj korisnika i iznos, izradu spiskova korisnika po opštinama, komunikacija sa Poštom Crne Gore u vezi vanredne isplate (štampa uputnica, distribucija, isplata). Vanredna isplata je rađena za korisnike Materijalnog obezbjeđenja u iznosu od po 350€ po porodici: **obračunato je 6.272 korisnika, ukupan iznos za isplatu je: 2.195.200,00€.**
- Softversko rešenje vanredni obračun i isplatu za novčane naknade materijalnog obezbjeđenja boraca (Paket podrške Evropske komisije Crnoj Gori za prevazilaženje energetske krize), što je zahtijevalo komunikaciju između Direkcije za informatiku, UNDP, SnT i Centara za socijalni rad. Vanredni obračun je podrazumijevao: izradu fajlova za Poštu, izradu Rekapitulara isplata po opštinama - broj korisnika i iznos, izradu spiskova korisnika po opštinama, komunikacija sa Poštom Crne Gore u vezi vanredne isplate

(štampa uputnica, distribucija, isplata). Vanredna isplata je bila u iznosu od po 150€ po korisniku novčane naknade materijalnog obezbjeđenja boraca: **obračunato je 446 korisnika, ukupan iznos za isplatu je: 66.900,00€.**

- Izrada softverskog rešenja za implementaciju izmjena Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti korisnicima Naknade za novorođeno dijete kojim je omogućeno roditeljima (koji su ovo pravo ostvarili u 2022. godini) pravo na isplatu razlika u odnosu na iznose koje su primiti po tadašnjem Zakonu (uključujući uputstva za rad, instrukcije, Informator za zaposlene, obuku). Roditelji/staratelji su imali pravo na jednokratnu isplatu naknade za novorođeno dijete od strane Ministarstva rada i socijalnog staranja odnosno centara za socijalni rad, s tim što se ista od 18. 01. 2023. godine ostvaruje u uvećanom iznosu od 900,00€ odnosno od 1000,00€ za korisnike materijalnog obezbjeđenja.

Uz navedeno, izmjenama Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti, roditelji/staratelji koji su ovo pravo ostvarili u 2022. godini imali su pravo na isplatu razlike do navedenih iznosa: 900,00€ odnosno do 1000,00€ za korisnike materijalnog obezbjeđenja.

U prvoj polovini 2022. godine iznosi ove naknade bili su: 116.63€ (razlika: 783,37€) odnosno 139.89€ (razlika: 860,02€) po osnovu materijalnog obezbjeđenja; u drugoj polovini 2022. godine (po usklađivanju materijalnih davanja): 126,78€ (razlika: 773,22€) odnosno 152.16€ (razlika: 847,84€) po osnovu materijalnog obezbjeđenja.

Rok za ponošenje zahtjeva za isplatu razlike za 2022. godinu je tri mjeseca: od 18. 01. 2023. do 18. 04. 2023. godine.

Isplaćeno oko 5.200.000,00€

- Dobijanje saglasnosti od Agencije za zaštitu ličnih podataka, kako bi se omogućila isplata korisnicima u svim filijalama Pošte na teritoriji opštine u mjestu prebivališta (126 filijala).
- Intenzivna saradnja sa Poštom Crne Gore na mnogim pitanjima od velikog značaja gdje je održan niz sastanaka. Najvažnije je bilo dobijanje saglasnosti od Agencije za zaštitu ličnih podataka, kako bi se omogućila isplata korisnicima u svim filijalama Pošte na teritoriji opštine u mjestu prebivališta. Operativno pušteno sa isplatom za oktobar 2023. godine u 126 filijala Pošte Crne Gore, kao i rešavanje problematike vezane za isplatu DD 18 kao i ostale aktivnosti a tiču se unapređenja načina isplate.
- Izmjene u aplikativnom dijelu vezano za Domete starih u vezi stepene podrške: od sada su osnovice za obračun vezane za stepene podrške, a ne za odjeljenja što je ranije bio slučaj. Shodno aktuelnom Rješenju o utvrđivanju cijene usluga smještaja u JU SDZ za smještaj odraslih i starih lica za: stepene I i II cijena smještaja iznosi 550 eura mjesečno, a za stepene III i IV – 400 eura. Sve JU Dometi starih (Risan, Bijelo Polje, Pljevlja, Podgorica i Nikšić) su za svakog korisnika odredile stepen podrške. Shodno određenom stepenu podrške, Centri su izvršili revizije rješenja. Svaka Ustanova tj. Dom starih ima mogućnost odabira stepena podrške, u slučaju da dođe do promjene u stepenu podrške korisniku. Nakon toga Centar dobija notifikaciju za automatsku reviziju rešenja - da je došlo do promjene i bira drugu osnovicu tj. cijenu smještaja.
- Hakerski napadi na IT infrastrukturu državnih organa nijesu ugrozili sam ISSS ni podatke. U toku 2023. godine je odrađene analiza računara u centrima za socijalni rad, skeniranje, reinstalacija, učlanjivanje u domen računara u Ministarstvu, rad na osposobljavanju računara i mailova za Ministarstvo i centre za socijalni rad.
- Praćenje prijava problema u radu mreže državnih organa i web servisa radi što hitnijeg otklanjanja istih.
- Analiza, revizija, dorada i optimizacija postupaka za materijalna davanja.
- Analiza, revizija, dorada i optimizacija postupaka za ostala davanja.

- Analiza, korekcija postupka Ishrana u vrtićima.
- Sastanci sa UNDP, S&T i 2BI u cilju ubrzanja rada aplikacije i stabilnosti sistema, optimizacije odziva sistema, problemima u funkcionisanju web servisa, problema sa Alfresco servisom...
- sprovedeno je više tenderskih postupaka za nabavku hardvera za potrebe CSR.

Administracija sistema se odvija u dva pravca: softversko-aplikativni i mrežno-hardverski.

Softversko-aplikativna administracija je bazirana na konstantnoj komunikaciji i koordinaciji aktivnosti na relaciji između centara za socijalni rad i ustanova socijalne i dječje zaštite, sa jedne strane i telekomunikacionim provajderom i softverskom kompanijom koja je izradila sistem, sa druge strane.

Ipak, najznačajnije i najzahtjevnije aktivnosti vezane su za obračun materijalnih davanja, ciklično, nekoliko dana u mjesecu, gdje se sravnjavaju iznosi za isplate i u komunikaciji sa centrima za socijalni rad otklanjaju eventualne nepravilnosti, nakon čega se formira završni obračun.

Preko ISSS se obračunava 23 davanje iz oblasti socijalne i dječje zaštite, obračun i automatsko faturisanje za Smještaj u ustanove socijalne i dječje zaštite (JU DS Grabovac Risan, JU DS Bijelo Polje, JU DS Pljevlja, JU DS Nikšić, JU DS Bijelo Polje, Centar Ljubović, JU Zavod Komanski most, JU DD Mladost Bijela), postupak za Boračko invalidsku zaštitu, obračun i automatizovano fakturisanje postupka za Troškovi ishrane u JU predškolskim ustanovama (vrtićima) koji podrazumijevaju sledeće postupke:

1. Dodatak za djecu do 18 godina
2. Dodatak za djecu
3. Dodatak za njegu i pomoć
4. Lična invalidnina
5. Troškovi sahrane
6. Materijalno obezbjeđenje
7. Naknada za novorođeno dijete
8. Naknada po osnovu rođenja djeteta
9. Povlastice na putovanje lica sa invaliditetom
10. Povlastice djece i mladih sa POP troškovi prevoza
11. Naknada roditelju ili staratelju - njegovatelju lica koje je korisnik lične invalidnine
12. Pomoć za vaspitanje i obrazovanje djece i mladih sa POP - troškovi prevoza;
13. Ustavni sud – naknada ženama
14. Standardni porodični smještaj – hraniteljstvo
15. Standardni porodični smještaj
16. Urgentni porodični smještaj - hraniteljstvo
17. Porodični smještaj - hraniteljstvo uz intenzivnu ili dodatnu podršku
18. Povremeni porodični smještaj - hraniteljstvo
19. Urgentni porodični smještaj
20. Porodični smještaj uz intenzivnu ili dodatnu podršku
21. Povremeni porodični smještaj
22. Naknada po osnovu rođenja troje ili više djece
23. Obeštećenje naknade majkama sa 3+ djece
24. Uplata doprinosa – naknade majkama
25. Boračka i invalidska zaštita
26. Smještaj u Ustanove.

27. Ishrana u vrtićima

Kroz ISSS se 2 puta godišnje vrši usklađivanje visine osnova za ostvarivanje prava iz oblasti socijalne i dječje zaštite, kao i Boračko invalidske zaštite (vanredno usklađivanje osnovice za korisnike Lične invalidnine za februar 2023. godine) .

Nakon obračuna formiraju se odgovarajući fajlovi koji služe za štampu uputnica i isplatu primanja korisnicima. Ti podaci se elektronskim putem prosleđuju Pošti Crne Gore.

Direkcija obavlja mjesečnu komunikaciju sa Hibridnom poštom gdje se vrši štampa uputnica. Istovremeno se kroz Informacioni sistem generišu izvještaji i rekapitulari za tekući obračun (sa podacima o broju korisnika i iznosima po opštinama) i dostavljaju Direkciji za analitičko-statističke poslove koja priprema naloge za isplatu.

Kroz ISSS se svaki mjesec radi:

- import fajlova iz Ministarstva poljoprivrede – Staračke naknade, podizanje kontrolnih revizija za MO
- import fajlova za Subvenciju električne energije,
- import reona iz Pošte Crne Gore.
- slanje izvještaja Centrima o korisnicima koji stiču uslov za penzionisanje, Ustavni sud - naknade ženama

Podrška Centrima za socijalni rad i Ustanovama socijalne i dječje zaštite se odvija preko Help desk tiketing alata (koji se sastoji od 4 dijela: hardverka podrška, upravljanje korisničkim nalogima i ulogama, prijava problema za materijalna davanja, prijava problema za Ustanove i usluge), kojim se upravlja problemima od njihovog nastajanja do potpunog otklanjanja uz evidenciju svih preduzetih koraka u tom smislu. Za 2023. godinu je bilo: 507 tiketa.

Osim Help deska, koordinacija i komunikacija se obavljaju e-mailom i telefonom, a sve sa ciljem što bržeg otklanjanja nastalih problema. Kontinuirana pomoć i podrška zaposlenima u Centrima za socijalni rad prilikom rada u ISSS se ogledala u više hiljada mailova, poziva..... u 2023. godini. Redovne aktivnosti u tom opsegu su i administriranje korisnika ISSS, dodjeljivanje prava za korišćenje sistema, otvaranje i ažuriranje novih naloga, itd.

Aktivnosti kod Mrežno-hardverske administracije ogleda se kroz dva segmenta:

1. administraciju sistema u zgradi Ministarstva u saradnji sa MJU i
2. održavanje ISSS na udaljenim lokacijama na teritorije cijele Crne Gore.

Administracija sistema se radi u zgradi Ministarstva u saradnji sa MJU i održavanje ISSS na udaljenim lokacijama na teritorije cijele Crne Gore. U administriranje u zgradi se podrazumijeva hitno reagovanje na problem koji se javljaju na samim radnim stanicama, reinstalacije operativnih sistema, ažuriranja antivirusnog i ostalih softvera neophodnih za rad korisnika koji su obezbijedjeni od strane MJU, instaliranja nove opreme i održavanje postojeće, koordinacija i saradnja sa firmom za nabavku i servis uređaja, komunikacija sa MJU u vezi sa domenskim i mail nalogima zaposlenih.

Takođe, ove godine je, usled cyber napada obim posla bio povećan. Po instrukcijama Ministarstva javne uprave trebalo je odraditi niz aktivnosti. Takodje treba napomenuti i rad vezan za mail naloge, kako u Ministarstvu, tako u Centrima za socijalni rad i Ustanovama, koji još uvijek nijesu u potpunosti funkcionalni. Na zahtjev MJU je pokrenut postupak dvostruke autentifikacije koji još uvijek pokušavamo da sprovedemo.

Implementacija ISSS u Domu starih Nikšić koji je počeo sa radom tako da treba napomenuti i dio posla koji je bio vezan za to. To podrazumijeva dodjelu i implementaciju linka koji se koristi za swis, postavljanje i stavljanje u rad sve potrebne tehničke opreme, računarske opreme, kreiranje korisničkih naloga za ISSS, kreiranje mail naloga za zaposlene, obuka zaposlenih, intezivna podrška zaposlenima u inicijalnom radu i ostale aktivnosti.

Kod ISSS sistema na udaljenim lokacijama, korištena je komunikacija preko Help deska, e-maila i telefonska komunikacija u cilju što bržeg efikasnijeg otklanjanja nastalih problema i prepreka u radu, a kao posledice više faktora usled velike složenosti sistema (lokalna serverska infrastruktura, distribuirana serverska infrastruktura drugih institucija, kao i infrastruktura provajdera telekomunikacionih usluga). U visokom procentu rješavanje problema se obavljalo iz daljine korišćenjem specijalizovanih softverskih alata, sem kad se problem nije mogao riješiti i pristupilo se izlasku na teren. Zato što više puta nije bio moguć pristup aplikaciji i zbog usporenog rada sistema odrađeno je praćenje performansi baze, servera, preopterećenost servera i održani sastanci SnT, MRSS, UNDP. Rađeno je na optimizaciji sistema.

U toku 2023. godine sprovedeno je više tenderskih postupaka za nabavku hardvera za potrebe JU socijalne i dječije zaštite. Uz servisiranje sve opreme, prema dobavljačima redovno su isplaćivane sve obaveze za održavanje.

Problemi u funkcionisanju web servisa: Komunikacija sa MJU, S&T, Ministarstvima, Orion u cilju uspostavljanja servisa.

Od aktivnosti u toku godine treba još izdvojiti:

Problemi prilikom polugodišnjeg usklađivanje osnovica; kontrola načina isplate prije obračuna; usporen rad sistema, praćenje performansi baze, servera, preopterećenost servera; usklađivanje džeparca za Ustanove; izmjena Pošta; kontrola automatskih revizija; unos novih templejta rešenja; kontrola sistema i provjera sistemskih poruka i logova; komunikacija sa OrionTelekom-om u cilju na otklanjanju problema sa MPLS linkovima; komunikacija sa 2BI u vezi sa update-ima na računarima u CSR i USDZ; komunikacija sa 2BI u vezi sa domenom; nabavka, instalacija i distribucija nove opreme za CSR; komunikacija sa 2bi oko primopredaje i instalacije na lokacijama; podešavanje sistema...

U postupku ostvarivanja prava na Subvencije za električnu energiju, u izvještajnom periodu, dostavljali smo Elektroprivredi Crne Gore svakog mjeseca izvještaj o potrošačima koji su ostvarili pravo na subvenciju preko centara za socijalni rad, po osnovu boračko - invalidske zaštite i preko Zavoda za zapošljavanje. Konačne spiskove, nakon povratne informacije iz Elektroprivrede CG, Direktorat za informatiku i analitičko-statističke poslove dostavljalo je svim centrima za socijalni rad, uz instrukciju da se urade potrebne izmjene pojedinačnih rješenja. Kontinuirano se pružala podrška zaposlenima u radu sa subvencijama električne energije i odgovaralo se na zahtjeve za pristup informacijama. U nastavku su tabele sa brojem korisnika i iznosima za isplatu - prilog. Kontinuirano se radilo na praćenju operativnog rada u ISSS u dijelu vođenja slučaja u centrima za socijalni rad (usluge socijalne i dječje zaštite) i JU socijalne i dječje zaštite (JU dom starih „Grabovac“, JU dom starih „Bijelo Polje“, JU dom starih „Pljevlja“, JU Zavod „Komanski most“, JU Dječiji dom „Mladost“, JU Centar „Ljubović“).

Subvencije na račune za električnu energiju za 2023. godinu:

Tabela korisnika prava na subvencije za elektricnu energiju, po obračunu, sa iznosima subvencija 2023. godina – Sumarno Uredba + Uputstvo:

Mjesec	Broj potrošača	Iznos subvencije
JANUAR	21 954	289.587, 71 €
FEBRUAR	22 423	285.049, 25 €
MART	22 918	295.105, 48 €
APRIL	23 522	291.623, 69 €
MAJ	23 745	273.799,66 €
JUN	24 062	263.817, 85 €
JUL	24 479	291.203, 59€
AVGUST	24 758	289.556, 97 €
SEPTEMBAR	25 115	268.839, 97€
OKTOBAR	25 438	282.459, 61€
NOVEMBAR	25 988	323.609,14 €
DECEMBAR	26284	343.953,18€
UKUPNO:		3.498.606,10 €

Tabela sa reklamacijama – sumarno Uredba + Uputstvo:

Mjesec	Broj potrošača	Iznos subvencije
JANUAR	21 955	289.934, 04 €
FEBRUAR	22 423	285.544, 75 €
MART	22 922	295.475, 18 €
APRIL	23 525	291.739, 70 €
MAJ	23 748	274.138, 69 €
JUN	24 067	264.096, 39 €
JUL	24 482	291.431, 64 €
AVGUST	24 759	289.935, 63 €
SEPTEMBAR	25 116	269.212, 56 €
OKTOBAR	25 439	282.685, 67 €
NOVEMBAR	25 989	323.995,30 €
DECEMBAR	26290	344.382,81 €
UKUPNO:		

Tabela korisnika prava na subvencije za električnu energiju sa iznosima subvencija 2023. godina – samo – MINISTARSTVO RADA I SOCIJALNOG STARANJA (samo po Uputstvu):

Mjesec	Broj potrošača po obračunu	Broj potrošača po rekl.	Iznos subvencije - isplata
JANUAR	21627	21628	282.902,12€
FEBRUAR	22093	22094	278.508,95€
MART	22583	22587	288.236,15€
APRIL	23193	23196	284.996,56€
MAJ	23411	23415	267.645,94€
JUN	23731	23736	257.924,05€
JUL	24146	24149	285.062,59€
AVGUST	24427	24428	283.624,20
SEPTEMBAR	24783	24784	263.361,45
OKTOBAR	25111	25112	276.839,06
NOVEMBAR	25665	25666	317.245,73
DECEMBAR	25961	25968	337.326,84
UKUPNO:			

8. IZVJEŠTAJ O RADU DIREKTORATA ZA EVROPSKE INTEGRACIJE, EU FONDOVE I MEĐUNARODNU SARADNJU

Ministarstvo rada i socijalnog staranja koordinira radom dva pregovaračka poglavlja: poglavlje 2 – Sloboda kretanja radnika i poglavlje 19 – Socijalna politika i zapošljavanje.

Direkcija za Evropske integracije na dnevnoj osnovi obavlja niz aktivnosti koje su potrebne za nesmetano odvijanje procesa evropskih integracija iz nadležnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja, kao i koordinaciju aktivnosti između relevantnih institucija u okviru Pododbora za inovacije, ljudske resurse, informaciono društvo i socijalnu politiku.

Direkcija za EI je izvršila potrebne administrativne i organizacione pripreme za učestvovanje predstavnika MRSS na **XII sastanku Odbora za stabilizaciju i pridruživanje između Crne Gore i Evropske unije (EU)**, koji je održan u Podgorici 25. januar 2023. Ovaj sastanak se održava u kontekstu kontinuiranog i redovnog dijaloga sa Evropskom unijom. Na sastanku su razmotreni rezultati aktivnosti s prethodno održanih zajedničkih sektorskih pododbora. U okviru Pododbora za inovacije, ljudske resurse, informaciono društvo i socijalnu politiku je detaljno razmatrano stanje i napredak ostvaren u usklađivanju s pravnom tekovinom EU, kao i operativni zaključci, koji se odnose na napredak koji je Crna Gora ostvarila na planu institucionalnih, zakonodavnih, političkih i ekonomskih reformi, uz projekciju planiranih aktivnosti.

U I kvartalu 2023. izvršena je priprema i objedinjavanje I priloga za Izvještaj EK o Crnoj Gori (mart 2023), a u II kvartalu II priloga za Izvještaj EK o Crnoj Gori (jun 2023.)

Tokom II i III kvartala, Direkcija za EI i međunarodnu saradnju obavljala je opsežne pripreme za održavanje **XIII sastanka Pododbora za inovacije, ljudske resurse, informaciono društvo i socijalnu politiku**. Tokom II kvartala rađeno je na koordinaciji i objedinjavnju informacija za prilog za Pododbor.

Objedinjeni prilog je poslati Evropskoj komisiji iz dva dijela, u julu i septembru 2023. godine. Na sastanku Pododbora između Crne Gore i Evropske unije, koji je održan 12. oktobra 2023. godine u Briselu, bilo je riječi o oblastima koje obuhvataju poglavlja 2 – Sloboda kretanja radnika, 10 – Informatičko društvo i mediji, 19 – Socijalna politika i zapošljavanje, 25 – Nauka i istraživanje i 26 – Obrazovanje i kultura, od prethodnog sastanka koji je održan u oktobru 2022. Na sastanku su razmotreni i rezultati ostvareni u oblastima koji su tretirani pododborom. U periodu između dva pododbora napravljeni su određeni pomaci u navedenim oblastima u pogledu usklađivanja sa pravnom tekovinom EU, ukazano je na potrebu osnaživanja administrativnih kapaciteta i modernizacije određenih institucija (u poglavljima 2 i 19).

U IV kvartalu 2023. godine, rađeno je na izradi novog **Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2024-2027 (PPCG)**. Ovaj sveobuhvatni dokument pruža detaljan pregled obaveza i dinamike njihove realizacije i predstavlja mehanizam za praćenje sprovođenja reformi, posebno u dijelu usklađivanja domaćih propisa sa pravnom tekovinom EU, kao i planiranja administrativnih kapaciteta neophodnih za efikasno i kvalitetno ispunjavanje zadataka iz domena evropskih integracija. Prilikom izrade dokumenta vodilo se računa o kompatibilnosti sa Programom rada Vlade, preporukama EK iz posljednjeg Izvještaja za Crnu Goru, kao i obavezama koje vode ispunjavanju završnih mjerila za pregovaračka poglavlja.

U okviru pripreme novog **Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG)**, završeno je ocjenjivanje novog seta pravne tekovine čije transponovanje ćemo planirati kroz PPCG. S tim u vezi, u okviru poglavlja 2 – Sloboda kretanja radnika, 2 celex-a su ocjenjena sa (1a) relevantan - treba ga implementirati i 4 celex-a ocjenjena sa (1b) relevantan - ne treba ga implementirati. Kada je riječ o poglavlju 19 - Socijalna politika i zapošljavanje, 12 celex-a je ocjenjeno sa (1a) relevantan - treba ga implementirati i 5 celex-a sa (1b) relevantan - ne treba ga implementirati.

Kako bi poboljšali dinamiku procesa evropskih integracija, kao i unaprijedili principe rada pregovaračke strukture, urađene su izmjene i dopune sastava pregovaračkih grupa za pregovaračka poglavlja 2 i 19. S tim u vezi, Vlada je na sjednici održanoj 15. februara 2024. donijela Odluku o obrazovanju Pregovaračke radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblasti pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na **pregovaračko poglavlje 2 – Sloboda kretanja radnika**. Takođe, Vlada je na istoj sjednici donijela Odluku o obrazovanju Pregovaračke radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblasti pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na **pregovaračko poglavlje 19 - Socijalna politika i zapošljavanje**.

Cilj donošenja novih odluka je optimizacija i racionalizacija pregovaračke strukture u pomenutim oblastima i unapređenje rada ovih radnih tijela, kako bi njihov rad učinili još efikasnijim i bolje koordinisanim.

9. IZVJEŠTAJ O RADU ODJELJENJA ZA UNUTRAŠNJU REVIZIJU

Odjeljenje za unutrašnju reviziju je organizaciono uspostavljeno Aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji: br: 01-011/22-733/5 od 08.07.2022.godine. Unutrašnja revizija je uspostavljena organizovanjem posebne organizacione jedinice za unutrašnju reviziju u okviru subjekta, koja je neposredno odgovorna rukovodiocu.

Obavljene revizije

U skadu sa godišnjim planom za 2023.god. obavljene su sledeće revizije:

1. Uspostavljanje i sprovođenju unutrašnjih kontrola u Ministarstvu rada i socijalnog staranja,
2. Revizija sistema procesa planiranja, izvršenja i izvještavanja o utrošenim sredstvima u JU Centar za socijalni rad – Danilovgrad.
3. Revizija procesa upravljanja rizicima u Ministarstvu rada i socijalnog staranja.

Takodje su obavljene i sledeće revizije po nalogu ministra (ad-hok revizije).

1. Finansijska revizije u JU Dom starih – Nikšić,
2. Revizija sistema procesa planiranja, izvršenja i izvještavanja o utrošenim sredstvima u JU ZAVOD „Komanski most“ – Podgorica.

Ostvarene obuke:

<u>Tema seminara/obuke</u>	<u>Datum</u>	<u>Organizator</u>
Izvještavanje o rezultatima obavljenog angažmana u odnosu na plan UR	April 2023	Ministarstvo finansija
Konsalting angažmani UR i IIA globalni okvir kompetencija UR	Maj 2023	Ministarstvo finansija
Upravljanje funkcijom UR i upravljanje rizicima	Septembar 2023	Ministarstvo finansija
Revizija upravljačke odgovornosti i meke vještine UR	Oktobar 2023	Ministarstvo finansija
IT vještine i revizija informacionih sistema	Novembar 2023	Ministarstvo finansija

Ukupno je dato 8 preporuka, od čega je realizovano 6 i to onih čiji se rok realizacije odnosi na 2023.god. Rok za realizaciju preostale 2 preporuke odnosi se na prvi kvartal 2024.god.

Usvojena dokumenta: Godišnji plan unutrašnje revizije za 2024.godinu.

Ministarstvu finansija je dostavljen Godišnji izvještaj o radu unutrašnje revizije i izvršenju godišnjeg plana unutrašnje revizije za 2022.godinu.

10. IZVJEŠTAJ O RADU KABINETA

U izvještajnom periodu, Ministarstvu rada i socijalnog staranja podnijeto je ukupno 127 zahtjeva za slobodan pristup informacijama. Od ukupnog broja podnijetih zahtjeva riješena su 123, dok su postupci po četiri zahtjeva u toku rješavanja.

Donijeto je 113 rješenja po prijemu zahtjeva za slobodan pristup informacijama:

U 70 predmeta donijeta su rješenja kojima se zahtjevi usvajaju i dozvoljava pristup traženim informacijama.

U 32 predmeta donijeta su rješenja kojima se zahtjevi odbijaju kao neosnovani i ne dozvoljava se pristup traženim informacijama.

U 11 predmeta donijeta su rješenja kojima se zahtjevi djelimično usvajaju.

Donijeto je deset obavještenja podnosiocima zahtjeva u vezi traženih informacija:

U osam predmeta podnosioci zahtjeva su obaviješteni da su isti proslijeđeni nadležnim organima na dalja postupanja dok su u dva predmeta podnosioci zahtjeva obaviješteni da su tražene informacije javno objavljene.

U izvještajnom periodu, na rješenja Ministarstva rada i socijalnog staranja, ukupno je izjavljeno 17 žalbi:

U četiri predmeta donijeta su rješenja kojima se žalbe usvajaju i dozvoljava pristup traženim informacijama – Ministarstvo meritorno odlučilo.

U 13 predmeta po žalbama dostavljena su izjašnjenja Agenciji za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama.

Drugostepeni organ je u ovih 13 predmeta odlučio na sljedeći način:

U pet predmeta Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, odbila je žalbe kao neosnovane;

U dva predmeta žalioци su obustavili postupke po žalbama;

U šest predmeta po žalbama postupci su toku pred Agencijom za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama.

Oblast slobodnog pristupa informacijama je regulisana zakonskim propisima:

1. Zakonom o slobodnom pristupu informacijama („Službeni list CG“, br. 44/12 i 30/17)
2. Uredbom o naknadi troškova u postupku za pristup informacijama („Službeni list CG“, br. 66/16 i 121/21).

U oblasti postupanja po zahtjevima za slobodan pristup informacijama, Ministarstvo kao javnopravni organ odlučuje u prvostepenom postupku. Po svim podnijetim zahtjevima, iz ove oblasti, postupa samostalna savjetnica I za slobodan pristup informacijama, zaposlena sa VII-1 nivoom kvalifikacija visokog obrazovanja (240 CSPK-a)

U svakoj upravnoj stvari, koja je predmet postupka, vodi se računa o poštovanju zakonskih rokova u cijju postizanja efikasnosti i ažurnosti u rješavanju upravnih predmeta.

11. IZVJEŠTAJ O RADU SLUŽBE ZA FINANSIJSKO-RAČUNOVODSTVENE POSLOVE I JAVNE NABAVKE

Zakonom o izmjenama Zakona o budžetu Crne Gore za 2023. godinu, za finansiranje Ministarstva rada i socijalnog staranja, opredjeljena su sredstva u iznosu od 234.533.959,88 €.

	PROGRAM	BUDŽET (€)
15 021	Politika tržišta rada	1.033.092,28
22 025	Socijalna zaštita	232 .419.189,59
22 026	Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva rada i socijalnog staranja	1.081.678,01

U Službi za finansijske poslove, tokom 2023. godine su se obavljali poslovi koji se mogu sistematizovati na sljedeći način:

- priprema i izrada Izvještaja o finansijskom poslovanju za 2023. godinu;
- izrada kvartalnih, polugodišnjih i godišnjih izvještaja u skladu sa Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja Budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave (Sl.list CG“ br 23/14 i 71/19) na propisanim obrascima;
- Izvještaj o novčanim tokovima (Obrazac III);
- Izvještaj o neizmirenim obavezama (Obrazac V);
- Izvještaj o načinu utroška sredstava nakon isteka fiskalne godine (Obrazac 8);
- Izvještaj o načinu utroška tekuće budžetske rezerve (Obrazac 9)
- Dostavljanje istih nadležnim institucijama;
- Izrada Programskog budžeta za 2023.godinu i dostavljanje izvještaja o realizaciji Programskog budžeta za 2022 godinu;
- Mjesečni obračun zarada i drugih ličnih primanja...

Kancelarija za javne nabavke

Ministarstvo rada i socijalnog staranja je, shodno odredbama člana 38 Zakona o javnim nabavkama, u propisanom roku sačinilo Plan javnih nabavki za 2023. godinu. Planom javnih nabavki utvrđeni su pojedinačni predmeti javnih nabavki, opis javne nabavke, procjenjena vrijednost, vrsta postupka koji će se sprovoditi, okvirno vrijeme sprovođenja postupka i izvor sredstava po pojedinim predmetima javne nabavke.

12. IZVJEŠTAJ O RADU SLUŽBE ZA OPŠTE POSLOVE I LJUDSKE RESURSE

IZVJEŠTAJ O RADU KANCELARIJE ZA OPŠTE POSLOVE

U Kancelariji za opšte poslove, shodno Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Ministarstvu rada i socijalnog staranja, vrše se poslovi koji se odnose na:

- raspoređivanje, evidentiranje i dostavljanje akata u rad i njihovo otpremanje; arhiviranje predmeta; fotokopiranje i umnožavanje; trebovanje kancelarijskog materijala;
- poslove vozača – kurira, tekuće održavanje i drugi pomoćni poslovi priprema upravnih akata iz nadležnosti ministarstva;
- vođenje djelovodnih i internih kancelarijskih knjiga, vođenje upisnika prvostepenih i drugostepenih predmeta i druge kancelarijske poslove u skladu sa Uredbom o kancelarijskom poslovanju; kurirsku dostavu;
- ostvarivanje saradnje sa organima državne uprave, organima lokalne samouprave, relevantnim organizacijama i građanima i druge poslove utvrđene zakonom i drugim propisima.

U toku izvještajnog perioda, u arhivi Ministarstva rada i socijalnog staranja, vršeno je: neposredno primanje podnesaka, akta i drugih pošiljki, primanje pošte preko poštanske službe, otvaranje i pregled pošiljki, razvrstavanje i raspoređivanje akta, evidentiranje istih u djelovodnik, interna dostava i otpremanje akta putem poštanske službe kao i putem dostavljača. U toku 2023. godine, arhiva MRSS-a zaprimila je ukupno 14.532 podneska i drugih akta.

Pored navedenog, zaposleni u Kancelariji za opšte poslove redovno su pružali tehničku podršku svim organizacionim jedinicama.

U ovom izvještajnom periodu vođena je i evidencija o troškovima servisiranja, redovnom održavanju, tehničkom pregledu i pranju vozila Ministarstva rada i socijalnog staranja, kao i dnevna evidencija rasporeda vozača na radnim zadacima i potrošnja goriva na mjesečnom nivou.

Za potrebe rada Ministarstva rada i socijalnog staranja, vršene su sitnije nabavke i intervencije u cilju omogućavanja optimalnih uslova za rad (servisiranje klima-uređaja, popravke osvetljenja, bravarski radovi, krećenje kabineta i sale za sastanke i dr.).

Tokom izvještajnog perioda, Služba za opšte poslove starala se o održavanju arhivskog depoa MRSS-a, saradivala sa predstavnicima Državnog arhiva Crne Gore o izlučivanju bezvrijednog registraturskog materijala, popisali i pripremili za izlučivanje arhivsku građu od 2010 do 2014. godine.

Saglasno Upustvu o evidenciji prisutnosti na radu zaposlenih u MRSS-a, kojim se uređuju procedure vođenja evidencije prisutnosti na radu, sistem izvještavanja, preciziraju ovlašćeni službenici u sistemu razmjene podataka, rokovi za izradu izvještaja, kao i druge aktivnosti koje

se odnose na izvještavanje i vođenje evidencija prisutnosti na radu zaposlenih u Ministarstvu rada i socijalnog staranja, i u skladu sa sistemom upotrebe elektronske kartice zaposlenih prilikom svakog ulaska i izlaska iz objekta, tokom ovog perioda vršena je redovna kontrola prisutnosti na radu zaposlenih.

IZVJEŠTAJ O RADU KANCELARIJE ZA SARADNJU SA NVO

AKTIVNOSTI I – sprovođenje konkursa za finansiranje projekta NVO u 2023. godini

za četiri oblasti od javnog interesa

Kancelarija za saradnju sa NVO u 2023. godini realizovala je konkurse za finansiranje projekata NVO u skladu sa Odlukom o utvrđivanju prioriternih oblasti od javnog interesa i visine sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija za 2023. godinu ("Službeni list Crne Gore" br. 151/22).

Realizovani su konkursi za četiri oblasti od javnog interesa koja su u nadležnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja i to:

- Oblast zaštite lica sa invaliditetom - 442.274,58€
- Oblast društvene brige o djeci i mladima - 237.334,91€
- Oblast socijalne i zdravstvene zaštite - nasilje nad ženama i nasilje u porodici - 300.000,00€
- Oblast pomoći starijim licima - 200.000,00€

Svi konkursi su realizovani u avgustu 2023. godine kom prilikom su **zaključeni ugovori sa nevladinim organizacijama** kojima su u skladu sa odlukama o finansiranju projekata odobrena projektna sredstva, odnosno prenos finansijskih sredstava izvršen je sa odgovarajuće budžetske pozicije Ministarstva rada i socijalnog staranja.

Ukupna sredstva za realizaciju projekata NVO iz tekućeg budžeta za 2023. godinu se sastoje od:

1. Sredstva koja su određena Odlukom o utvrđivanju prioriternih oblasti od javnog interesa i visine sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija za 2023. godinu – za sve četiri prioritete oblasti i iznose **1,179,609.49 eura**;
2. Sredstava za isplatu naknada za nezavisne procjenjivače i iznose 7,680.00 eura;
3. Troškova objave obavještenja o konkursima u štampanim medijima (aproksimativno 200,00 eura)
4. Sredstava za isplatu naknada za rad članovima komisija koji su sprovođili cjelokupan postupak realizacije konkursa iznose 10.400,00 eura

AKTIVNOSTI II – sprovođenje sektorskih analiza za 2024. godinu, za četiri oblasti od javnog interesa

Kancelarija za saradnju sa NVO u 2023. godini **realizovala je aktivnosti u oblasti sprovođenja sektorskih analiza sa četiri oblasti od javnog interesa** u nadležnosti ovog Ministarstva:

- Oblast zaštite lica sa invaliditetom
- Oblast društvene brige o djeci i mladima
- Oblast socijalne i zdravstvene zaštite - nasilje nad ženama i nasilje u porodici
- Oblast pomoći starijim licima

Aktivnosti u vezi sa Nacrtom sektorskih analiza, javnim pozivima upućenim nevladinim organizacijama za učešće u javnim konsultacijama, same javne konsultacije, izvještaji o sprovedenim javnim konsultacijama, kao i usaglašavanje sektorskih analiza sa komentarima i sugestijama Ministarstva javne uprave za sve navedene četiri oblasti od javnog interesa u nadležnosti ovog Ministarstva trajale su od aprila do jula 2023. godine, nakon čega su kao konačne strategije sve četiri sektorske analize objavljene.

AKTIVNOST III – monitoring projekata iz 2022 i 2023. godine, redovno izvještavanje Ministarstva javne uprave o projektima kao i izvještavanja o uspješno sprovedenim projektima

Kancelarija za saradnju sa NVO u 2023. godini **vršila je monitoring i evaluaciju projekata/programa nevladinih organizacija koji su iz 2022. godine (jer je konkurs za obobravanja projekta u 2022. godini kasnio, odnosno bio završen u decembru 2022. godine, a proces praćenja realizacije projekta se prelio na 2023. godinu), kao i vršila je monitoring i evaluaciju projekata/programa nevladinih organizacija koji su iz 2023. godine, a koji su dobili sredstva od Ministarstva rada i socijalnog staranja** po konkursima sprovedenim u istoj toj godini. Monitoring podrazumijevaju pregled narativnih i finansijskih izvještaja za sve projekte. S obzirom na činjenicu da većina projekata traje najduže 12 mjeseci i da su izvještavanja o projektima kvartalna, Kancelarija za saradnju sa NVO tokom 2023. godine ovaj posao obavlja u kontinuitetu. Kako monitoring zahtjeva posebna specijalistička znanja iz oblasti ekonomije, Kancelarija za saradnju sa NVO daje podršku prilikom kompletnog monitoringa svim komisijama koje se u nedostatku znanja iz oblasti ekonomije.

Takođe, u vezi sa svim projektima nad kojima se vrši monitoring Kancelarija za saradnju sa NVO obavlja redovna izvještavanja o finansiranju projekata/programa na zahtjev Ministarstva javne uprave, kao i izvještavanja o uspješno sprovedenim projektima koja sadrže opis rezultata projekata nevladinih organizacija (po dva najuspješnije sprovedena projekta) za sve četiri oblasti od javnog interesa.

AKTIVNOSTI IV – učestvovanje u raznim događajima i aktivnostima nevladinih organizacija

Kancelarija za saradnju sa NVO **učestvuje na pozive NVO u raznim događajima i aktivnostima koje su dio projektnih aktivnosti NVO koja su dobila finansijsku podršku, kao i nekim drugim događajima koje organizuju nevladine organizacije na različite teme gdje se mapiraju problemi i izazovi sa kojima se suočava nevladin sektor kao i ciljna populacija.**

AKTIVNOSTI V – edukativne aktivnosti

Kancelarija za saradnju sa NVO sa svojim službenicima **učestvuje u različitim vrstama edukacija i radionica u organizaciji Ministarstva javne uprave, Uprave za ljudske resurse, Ministarstva rada i socijalnog staranja** i drugih organizacija, a posebno ukoliko se odnose na realizaciji konkursa za dodjelu sredstava nevladinim organizacijama, kako bi se isti osposobili za bolju i kvalitetniju saradnju sa nevladinim organizacijama, kao i u dijelu koji se odnosi na monitoring i evaluaciju svih projekata nevladinih organizacija kojima su dodijeljena sredstva, sektorskih analiza, monitoringa na terenu i sličnih aktivnosti.

Obuka zaposlenih vršena je na sljedeće teme:

- Obuka za dijalog i zajedničku akciju protiv govora mržnje prema ženama i djevojkama (jun 2023)
- Obuka za interne procedure (septembar 2023)
- Obuka za programiranje prioriternih oblasti (novembar 2023)
- Obuka za nezavisne procjenjivače (novembar 2023)
- Obuka za vršenje monitoringa projekata/programa (novembar 2023)

AKTIVNOSTI VI – učešće u radnim grupama

Kancelarija za saradnju sa NVO sektorom (šefica kancelarije) učestvuje **u pripremi Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nevladinim organizacijama ili novog zakona**. Odnosno, šefica kancelarije je u pomenutim aktivnostima član Radnog tijela za pripremu Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nevladinim organizacijama koje je obrazovala Vlada Crne Gore u saradnji sa Ministarstvom javne uprave.

AKTIVNOSTI VII – saradnja sa Državnom revizorskom institucijom Crne Gore

U decembru 2023. godine Državna revizorska institucija Crne Gore otpočela je ad hoc reviziju poslovanja Kancelarije za saradnju sa NVO za 2022. godinu, a u vezi sa svim projektima/programima za finansiranje nevladinih organizacija po javnom konkursu za četiri prioriternih oblasti. Saradnja sa DRI nastavila se i u 2024. godini, a podrazumijeva dostavljanje brojne dokumentacije koja dokazuje način poslovanja: programiranje prioriternih oblasti, javni pozivi za učešće NVO predstavnika u radna tijela Ministarstva, provjera nevladinih organizaciju u Registru kaznene evidencije kod Ministarstva pravde, javni konkursi, administrativna provjera dokumentacije u vezi sa javnim konkursima, liste nepotpune dokumentacije, odluke o finansiranju projekta/programa NVO, ugovori sa NVO, interne procedure za formiranje komisija, razna dokumentacija iz pravne i finansijske službe MRSS, kvartalni izvještaji nevladinih organizacija, izvještaji o monitoringu putem kojeg se vrši nadzor nad realizacijom projekata i razna druga dokumentacija.

AKTIVNOSTI VIII – ostale aktivnosti

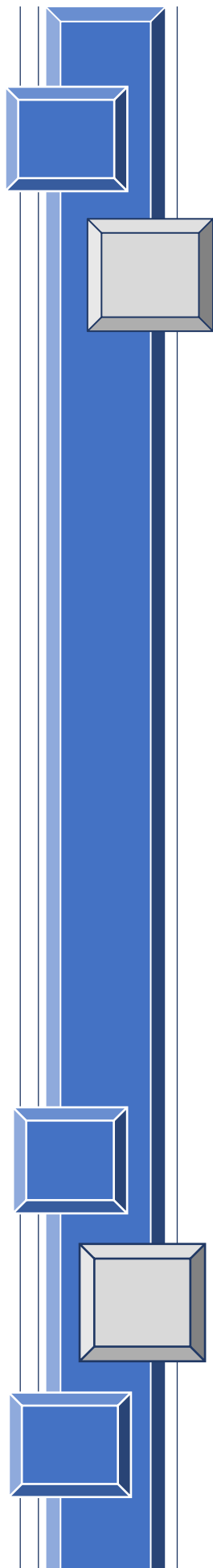
Kancelarija za saradnju sa NVO vrši i druge aktivnosti u smislu:

- korespodencija dopisima, mejlom ili direktno telefonom sa nevladinim organizacijama,
- saradnja sa Ministarstvom javne uprave,
- saradnja sa Ministarstvom pravde,
- saradnja sa Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda,
- saradnja sa kabinetom Ministarstva rada i socijalnog staranja posebno u dijelu dostavljanja raznih odgovora na zahtjeve nevladinih organizacija i slobodnog pristupa informacijama.
- saradnja sa direkcijama unutar Ministarstva rada i socijalnog staranja (Direkcija za zaštitu djece i mladih, Direkcija za zaštitu odraslih i starih lica, Direkcija za rizične grupe, Direkcija za razvoj usluga i stručni nadzor nad ustanovama socijalne i dječje zaštite, Direkcija za zaštitu od rodnozasnovanog nasilja i nasilja u porodici),
- saradnja sa PR službom u Ministarstvu rada i socijalnog staranja i sl.

CRNA GORA
Fond rada

SADRŽAJ

<i>I Uvod</i>	3
<i>II Aktivnosti Fonda rada</i>	5
<i>III Odluke</i>	5
1. Pregled predatih i riješenih zahtjeva	6
1.1 Predati i riješeni zahtjevi za isplatu potraživanja (ZFR1)	6
1.2. Predati i riješeni zahtjevi za isplatu potraživanja (ZFR2)	8
1.3. Predati i riješeni zahtjevi za isplatu potraživanja (ZFR3)	10
2. Isplata potraživanja	12
2.1 Isplata potraživanja ZFR 1	12
2.2 Isplata potraživanja ZFR 2	12
2.3. Isplata potraživanja ZFR 3	12
<i>IV Služba za opše poslove I finansije</i>	13
3. Finansijski pokazatelji	14
3.1. Primici	14
3.2. Izdaci Fonda rada	15
3.3. Neizmirene obaveze	17
3.4. Javne nabavke	21
<i>V Druge aktivnosti</i>	21
<i>VI Zaključak</i>	22

➤ I UVOD

Zakonom o Fondu rada uređuje se postupak za ostvarivanje prava zaposlenog na isplatu neisplaćenih potraživanja po osnovu prestanka radnog odnosa kod poslodavca nad kojim je pokrenut stečajni postupak, ako nijesu isplaćena u skladu sa posebnim propisom, način i djelokrug rada Fonda rada, finansiranje Fonda, kao i druga pitanja od značaja za rad Fonda. Zaštita zaposlenih za slučaj prestanka radnog odnosa propisana je Zakonom o radu. Fond rada je osnovan 2010. godine kao garantna institucija za ostvarivanje prava zaposlenih za slučaj prestanka radnog odnosa usled stečaja.

➤ Djelatnost Fonda rada

Fond ima svojstvo pravnog lica i ima status državnog fonda.

Fond obavlja sljedeće poslove:

- obezbjeđuje isplatu neisplaćenih potraživanja zaposlenih kod poslodavca usljed stečaja ako nijesu isplaćena ili su djelimično isplaćena;*
- vodi postupak i donosi odluku o ostvarivanju prava na isplatu neisplaćenih potraživanja kod poslodavaca nad kojim je pokrenut stečajni postupak u skladu sa opštim propisima o radu;*
- pruža stručnu pomoć pri ostvarivanju prava utvrđenih ovim zakonom i Zakonom o radu;*
- upravlja sredstvima obezbijeđenim za namjenu utvrđenu ovim zakonom;*
- donosi godišnji program rada koji sadrži podatke o ciljevima, indikatorima uspješnosti, aktivnostima koje su potrebne za realizaciju ciljeva i licima odgovornim za realizaciju;*
- najmanje jednom godišnje, podnosi Vladi izvještaj o svom radu koji sadrži prikaz izvršavanja zakona i drugih propisa, podatke o realizaciji ciljeva iz programa rada Fonda, ocjenu stanja i mjera koje su preduzete za unaprjeđenje stanja i finansijski izvještaj i*
- vrši druge poslove u skladu sa ovim zakonom i statutom Fonda.*

Shodno odredbama Zakona o Fondu rada, Fond vrši isplatu potraživanja propisanih odredbama Zakona o radu (čl.112) pa zaposleni ima pravo na isplatu:

1) zarade i naknade zarade za vrijeme odsustvovanja sa rada zbog privremene spriječenosti za rad po propisima o zdravstvenom osiguranju koju je bio dužan da isplati poslodavac u skladu sa ovim zakonom za svaki mjesec koji nije isplaćen, kao i pravo na uplatu doprinosa za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje za navedena potraživanja

po propisima o obaveznom penzijskom i invalidskom osiguranju, za period od šest mjeseci prije otvaranja stečaja; 2) naknade štete za neiskorišćeni godišnji odmor usljed krivice poslodavca, za kalendarsku godinu u kojoj je pokrenut stečajni postupak, ako je to pravo imao prije pokretanja stečajnog postupka;3) otpremnine zbog odlaska u penziju; 4) naknade štete na osnovu odluke suda zbog povrede na radu ili profesionalne bolesti. Zarada i naknada zarade isplaćuje se u visini minimalne zarade, odnosno naknade štete za neiskorišćeni godišnji odmor, otpremnina zbog odlaska u penziju isplaćuje se u visini dvije minimalne neto zarade u Crnoj Gori, a naknada štete zbog povrede na radu ili profesionalnog oboljenja isplaćuje se u visini naknade utvrđene odlukom nadležnog suda. Zaposleni ima pravo na uplatu doprinosa za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje na isplaćene zarade iz sredstava Fonda rada, u skladu sa propisima o obaveznom penzijskom i invalidskom osiguranju.

Fond rada vrši i uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje. Zaposlenom kod poslodavca nad kojim je pokrenut stečajni postupak i kome su potraživanja utvrđena u skladu sa zakonom kojim se uređuje stečajni postupak, doprinose za penzijsko i invalidsko osiguranje za godine radnog staža koje mu nedostaju za sticanje uslova na penziju za koji period mu poslodavac nije vršio uplatu tog doprinosa, uplaćuje Fond rada, nezavisno od okončanja stečajnog postupka. (čl.114).

Takođe, Fond vrši i isplatu potraživanja licima kojima je radni odnos prestao usled stečaja ili tehnoloških, ekonomskih i restrukturalnih promjena do stupanja na snagu Zakona o radu, tj. do 23.08.2008. godine (čl.23 Zakona o Fondu rada), kojima se potraživanja isplaćuju u iznosu od 1926,00 €, čija je visina propisana Odlukom o kriterijumima i načinu isplate potraživanja kod Fonda rada ("Sl. list CG" 28/10).

➤ Organizacija i organi Fonda rada

Fondom rada upravlja Upravni odbor, koji, saglasno članu 7 Zakona:

- *donosi statut Fonda;*
- *donosi godišnji program rada i finansijski plan;*
- *podnosi izvještaj o radu i finansijski izvještaj Vladi;*
- *donosi opšte akte Fonda;*
- *imenuje i razrješava direktora Fonda;*
- *usvaja godišnji izvještaj o finansijskom poslovanju Fonda;*
- *odlučuje o korišćenju sredstava Fonda;*
- *predlaže mjere za unapređenje rada Fonda;*
- *usvaja Plan javnih nabavki i izvještaj o sprovedenim postupcima javnih nabavki i zaključenim ugovorima o javnim nabavkama i*
- *obavlja druge poslove utvrđene zakonom.*

Radom Fonda rukovodi direktor.

Direktora Fonda imenuje Upravni odbor na period od pet godina, na osnovu javnog konkursa.

Direktor Fonda:

- *predstavlja, rukovodi i organizuje rad Fonda;*
- *odgovara za zakonitost i kvalitet njegovog rada;*
- *predlaže statut, program rada i finansijski plan, izvještaj o radu i finansijski izvještaj, kao i druge odluke Upravnom odboru Fonda;*
- *izvršava odluke Upravnog odbora;*
- *upravlja ljudskim i finansijskim resursima;*
- *stara se o obezbjeđivanju javnosti rada Fonda;*
- *odlučuje o ostvarivanju prava iz člana 2 stav 3 alineja 2 ovog zakona;*
- *obrazuje stručne komisije i radna tijela;*
- *utvrđuje akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Fonda;*
- *odlučuje o ostvarivanju prava, obaveza i odgovornosti iz rada i po osnovu rada zaposlenih u Fondu, u skladu sa zakonom; i*
- *vrši druge poslove utvrđene ovim zakonom i statutom Fonda.*

Novim zakonom o Fondu rada, nadležnost organa upravljanja je, kao kolegijalnog organa, ukinut i Upravni odbor ne razmatra pojedinačno zahtjeve, već se postupak razmatranja i vođenja Upravnog postupka vrši u okviru Sektora za praćenje sprovođenja propisa iz oblasti Fonda rada i prvostepeni upravni postupak, a Odluku donosi direktor Fonda rada.

➤ II AKTIVNOSTI

Godišnjim programom rada Fonda rada za 2023. godinu bilo je planirano da veći dio aktivnosti bude usmjeren na digitalizaciji sistema, transparentnost u radu, povećanu efikasnost i kvalitet usluga. Takođe je bilo planirano da se Fond transformiše u moderan servis građana koji bi bio usmjeren na unapređenje ljudskih resursa i informatičkog kapaciteta, kao i da se pristupi izradi nove organizacije procesa rada, koja bi imala mrežnu strukturu, sa kojom bi zaposleni imali veću samostalnost u radu sa jasno definisanim obavezama, odgovornostima, pojačan sistem kontrole i kvalitetniju koordinaciju.

Ciljevi su bili usmjereni i na neophodnost da se kancelarijsko i arhivsko poslovanje razvija u pravcu uspostavljanja kvalitetnijeg vođenja evidencije, veće pouzdanosti i ažurnosti, kao i na izradu sajta, kako bi se stvorio jedan savremeni servis za građane, obezbijedila stručna pomoć, kao i efikasno i brzo rješavanje njihovih zahtjeva.

Programom rada za 2023. godinu definisani su procesi rada za ubranu obradu zahtjeva, uvođenje sistema pojačane kontrole svih faza obrade i transparentno praćenje zahtjeva, kao i izrada savremenog portala koji bi u kratkom roku postao moderan servis građana koji potražuju svoja prava iz rada i po osnovu rada.

Sprovođenje planiranih aktivnosti usporilo je v.d. stanje u kojem se Fond rada nalazi duži vremenski period, kao i osporavanje odluke za izbor direktora Fonda rada potpisan od strane zamjenice Upravnog odbora i ako su odluke o imenovanju direktora Fonda rada, kao i donošenje Odluke o određivanju zamjenice predsjednika Upravnog odbora Fonda rada, kao i sve druge odluke donijete na sjednicama Upravnog odbora Fonda rada zasnovane na zakonu i unutrašnjim aktima Fonda rada. Takođe, nemogućnost sprovođenja planiranih aktivnosti u djelo uslovlila je i žalba prvorangirane kandidatkinje po konkursu za izbor direktora, dopisi Samostalnog sindikata Fonda rada upućeni Specijalnom državnom tužilaštvu sa insinucijama na nesavjestan rad Upravnog odbora, kao i plasiranje netačnih i neprovjerenih informacija o radu i postupanju tog tijela u medijima. Izazovi sa kojima se suočio Upravni odbor Fonda rada zahtijevali su temeljan pristup po svim segmentima, posebno u dijelu dostavljanja dokaza SDT-u, Upravnoj inspekciji, Komisiji za žalbe, kao i pisanog demanta medijima.

➤ III ODLUKE

U 2023. godini, Upravni odbor je na 24 sjednice donio 25 odluka, koje se, pored redovnog razmatranja zahtjeva za isplatu potraživanja kod Fonda rada, odnose na razmatranje i usvajanje godišnjih planskih akata Fonda rada, a to su: Plan javnih nabavki za 2023. godinu, Godišnji izvještaj o sprovedenim postupcima javnih nabavki za 2022. godinu, Godišnji izvještaj o radu za 2022. godinu, Godišnji program rada Fonda rada za 2023. godinu, Izvještaj o popisu imovine za 2022. godinu, Polugodišnji izvještaj o sprovedenim nabavkama/računima za jednostavne nabavke za period od 01.01. do 30.06.2023. godine, Polugodišnji izvještaj o radu za 2023. godinu i Nacrt budžeta Fonda rada za 2024. godinu.

1.1 Pregled podnijetih i riješenih zahtjeva

1.1.1. Podnijeti i riješeni zahtjevi za isplatu potraživanja (član 112 Zakona o radu)

Fondu rada, u periodu od 01.01. do 31.12.2023. godine, podnijeto je 106 zahtjeva za isplatu potraživanja (ZFR1) po članu 112 Zakona o radu, od čega se većina odnosi na zarade i naknade zarada, kao i na uplatu doprinosa za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje, na isplaćene zarade iz sredstava Fonda rada u skladu sa propisima o obaveznom penzijskom i invalidskom osiguranju.

Tabela 1. Podnijeti zahtjevi (ZFR1) po opštinama sjedišta poslodavca

OPŠTINA	Predati zahtjevi ZFR1 od 01.01.2023.-31.12.2023.
Bar	3
Kolašin	2
Nikšić	14
Pljevlja	1
Podgorica	9
Rožaje	21
Ulcinj	56
UKUPNO	106

U periodu od 01.01. do 31.12.2023. godine, Fond rada je riješio 38 zahtjeva, od čega je 17 usvojeno, 2 zahtjeva su neosnovana, dok je 19 zahtjeva odbijeno kao neblagovremen podnesak.

Tabela 2.

Riješeni zahtjevi (ZFR1) po opštinama sjedišta poslodavca od 01.01.-31.12.2023.g.
U tabeli su prikazani i uporedni podaci iz prhodne tri godine.

OPŠTINA/ Status	Usvojen zahtjev-stari i novi ZUP	Neosnovan zahtjev-stari i novi ZUP	Odbijen neblag. podnesak	UKUPNO	Uporedni period 2022. godina	Uporedni period 2021. godina	Uporedni period 2020. godina
Bar		1		1	31	15	
Berane					1	16	7
Bijelo Polje					2	3	12
Budva					4	24	
Cetinje						1	46
Danilovgrad						3	1
Gusinje						2	
Herceg Novi					1	6	9
Kolašin			1	1	18		
Kotor							
Mojkovac					1		
Nikšić	12		2	14	84	23	21
Plav						27	
Plužine					31		

Pljevlja					10		23
Podgorica	5		1	6	64	464	136
Rožaje			15	15	20	6	
Tivat							
Tuzi					14	2	
Ulcinj		1		1		1	
Žabljak							
UKUPNO	17	2	19	38	281	593	255

Na kraju izvještajnog perioda za rješavanje su preostala 152 zahtjeva, od kojih 72 zahtjeva iz 2023. godine i 80 zahtjeva iz prethodnog perioda i isti su u postupku obrade.

Za predmete koji su ostali neriješeni Fond rada je Ministarstvu rada i socijalnog staranja uputio zahtjev za davanje mišljenja o primjeni člana 15 stav 2 Zakona o Fondu rada na koji su oni odgovorili da je Odredbom člana 28 Zakona o Fondu rada ("Sl. list Crne Gore", br. 80/20), propisano da, izuzetno od člana 10 stav 1 alineja 7 ovog zakona, u postupcima za utvrđivanje prava na isplatu potraživanja iz člana 23 Zakona o Fondu rada ("Sl. list Crne Gore", br. 88/09, 39/15 i 52/16) i čl. 98 i 99a Zakona o radu ("Sl. list Crne Gore", br. 49/08, 59/11, 66/12, 31/14, 53/14 i 4/18) koji su započeti prije stupanja na snagu ovog zakona, odlučuje organ upravljanja Fonda u skladu sa propisima koji su bili na snazi do dana stupanja na snagu ovog zakona. Na osnovu navedene zakonske odredbe, zaključuje se da, u konkretnom slučaju, u postupcima koji su pokrenuti prije stupanja na snagu Zakona o Fondu rada ("Sl. list Crne Gore", br. 80/20), imaju se primjenjivati propisi koji su bili na snazi do dana stupanja na snagu sada važećeg Zakona o Fondu rada, primjenjivaće se odredbe zakona koji je važio u trenutku podnošenja zahtjeva, u suprotnom, primjenjivaće se odredbe zakona koji je na snazi. Kako su službenicima koji vode upravni postupak u Fondu rada, ostale nedoumice za postupanje po podnijetim zahtjevima shodno mišljenju koje je dostavljeno, zatražilo se dodatno pojašnjenje od Ministarstva rada i socijalnog staranja:

1.2. Podnijeti i riješeni zahtjevi za isplatu potraživanja - član 23. Zakona o Fondu rada (ZFR2)

U izvještajnom periodu podnešen je 1 zahtjev koji je u postupku obrade. Riješena su 174 zahtjeva iz prethodnog perioda čiji su podnosioci lica kojima je radni odnos prestao do stupanja na snagu Zakona o radu, tj. do 23. avgusta 2008. godine, od kojih je 10 usvojeno, 136 zahtjeva je neosnovano, 9 zahtjeva je obustavljeno, dok je 19 zahtjeva odbačeno.

Za usvojene zahtjeve stručna služba Fonda rada je u postupku utvrdila da ispunjavaju uslove za isplatu potraživanja u smislu člana 23 Zakona o Fondu rada, po utvrđenim kriterijumima iz Odluke o kriterijumima i načinu isplate potraživanja kod Fonda rada, te su donijeta rješenja za isplatu u visini od po 1926,00 €.

Odbijeni su zahtjevi većinom iz razloga što su podnosioci lica koja su u prethodnom periodu isplaćena potraživanja od strane države ili poslodavca, lica isplaćena od strane poslodavca po osnovu prestanka radnog odnosa usljed stečaja i tehnoloških, ekonomskih i restrukturalnih promjena po propisima koji su važili u momentu prestanka radnog odnosa podnosioca, zatim podnosioci kojima je radni odnos prestao po sporazumu između zaposlenog i poslodavca.

U ukupnom broju odbijenih zahtjeva značajan broj zahtjeva su podnijela lica koja su u prethodnom periodu isplaćena od strane države (SSCG ili Ministarstva rada i socijalnog staranja), kao i lica kojima je izvršen dokup staža da bi ostvarili pravo na starosnu penziju, a kojim je radni odnos prestao u periodu od 14.08.1990. do 29.07.2003. godine.

Zahtjevi koji su odbačeni odnose se na zahtjeve za isplatu potraživanja u smislu člana 23 Zakona o Fondu rada, za koje je stručna služba utvrdila da su predati nakon zakonom propisanog roka, te su odbačeni kao neblagovremeni, kao i zahtjevi u kojima stranke u postupku nijesu dostavile potpunu dokumentaciju, pa ni po pozivu za dopunu dokumentacije u ostavljenom roku, te se po istima ne može postupiti.

Tabela 3.

Riješeni zahtjevi ZFR2

Način rješavanja	Zahtjev usvojen	Zahtjev neosnovan	Obustavljen postupak	Odbačen	Ukupno
Broj predmeta	10	136	9	19	174

Tabela br. 4.

Prikaz riješenih zahtjeva (ZFR2) u izvještajnom periodu po opštinama sjedišta poslodavca

U tabeli su prikazani i uporedni podaci iz prethodne tri godine.

Opštine/ Status	Usvojen zahtjev	Neosnovan zahtjev	Obusta vljen	Odbačen	UKUPNO	Uporedni period 2022. godina	Uporedni period 2021. godina	Uporedni period 2020. godina
Andrijevica						6	3	5
Bar		1			1	4	2	
Berane	1	18	1	1	21	100	73	16
Bijelo Polje		37	2	8	47	154	28	48
Budva						1		
Cetinje		2		1	3	17	5	1
Danilovgrad	1	2	1		4	17		1
Gusinje						1	3	
Herceg Novi	2				2	10	7	4
Kolašin						5	11	
Kotor		3			3	26	14	
Mojkovac		1			1	13		2
Nikšić	3	28	1	1	33	65	44	7
Petnjica							1	
Plav						5	10	8
Pljevlja	1	13		1	15	115	16	12
Podgorica	2	15	2	2	21	60	31	17
Rožaje		2	1	5	8	53	5	6
Šavnik		1			1			
Ulcinj						2		
Žabljak		13	1		14	11	1	1
Ukupno	10	136	9	19	174	665	254	128

Na kraju izvještajnog perioda, za obradu je preostalo 1.064 zahtjeva. U toku je pribavljanje neophodne dokumentacije u cilju pravilnog utvrđivanja činjeničnog stanja i donošenja odluke u skladu sa zakonom. Evidentan je problem u kompletiranju dokumentacije usled činjenice da su zahtjevi predati još 2010. godine, pa se teško dolazi do podataka. U prevazilaženju tih problema, potrebno je organizovati sastanke sa lokalnim samoupravama i na taj način doći do podataka o nasljednicima, jer možda isti i ne znaju da su njihovi roditelji predali zahtjev. Potrebno je jačanje komunikacije između Fonda rada i drugih organa, jer sama povezanost nije dovoljna, posebno sa Savezom sindikata Crne Gore i Fondom PIO. Na taj način bi se obezbijedila značajna pomoć službenicima za ocjenjivanje osnovanosti zahtjeva. Ukoliko bi se pripremila sva dokumentacija, postoji mogućnost da se riješe zaostali zahtjevi, imajući u vidu da je u ranijem periodu, na godišnjem nivou, rješavano i preko 1000 zahtjeva sa istim kadrovskim kapacitetom. Kroz inteziviranje rada i efikasno korišćenje radnog vremena, zaostali predmeti bi mogli biti riješeni do kraja godine.

1.3. Predati i riješeni zahtjevi za uplatu doprinosa PIO - član 114 Zakona o radu (ZFR3)

Zakonom o radu, u članu 114, propisano je da licu čiji je radni odnos prestao usled stečaja, doprinose za penzijsko i invalidsko osiguranje, za godine staža koje mu nedostaju za sticanje uslova za penziju, za koji period mu poslodavac nije vršio uplatu tog doprinosa, uplaćuje Fond rada. Pravo na uplatu može ostvariti lice koje je, do podnošenja zahtjeva (u daljem tekstu ZFR3) za ostvarivanje prava pred Fondom rada, steklo jedan od zakonskih uslova za ostvarivanje prava na penziju.

U izvještajnom periodu podnijeto je 10 zahtjeva za uplatu doprinosa PIO iz člana 114 Zakona o radu.

Tabela br. 5
Pregled predatih zahtjeva ZFR3 po mjestu sjedišta poslodavaca od 01.01. do 31.12.2023. godine

Opština	Ukupno predati zahtjevi od 01.01.-31.12.2023.
<i>Bar</i>	1
<i>Budva</i>	1
<i>Kolašin</i>	1
<i>Pljevlja</i>	3
<i>Podgorica</i>	4
UKUPNO	10

U izvještajnom periodu od 01.01. do 31.12.2023. godine riješeno je 9 zahtjeva, od čega je 6 zahtjeva usvojena (4 u redovnom postupku i 2 zahtjeva bivših radnika "Kombinata aluminijuma Podgorica"), 2 zahtjeva su neosnovana, dok je 1 zahtjev obustavljen.

Za jedan zahtjev koji je ostao neriješen čeka se dopuna dokumentacije. Po istom je postupljeno na način što je podnosiocu zahtjeva upućen poziv za dopunu, kao i poziv za saslušanje, na koji se isti nije odazvao. Obnoviće se pozivi, nakon kojih će se donijeti odluka.

Tabela br. 6

Riješeni zahtjevi ZFR3 na kraju izvještajnog perioda

Godina obrade	Zahtjev usvojen	Zahtjev neosnovan	Obustavljen	Ukupno
2023. godina	6	2	1	9
UKUPNO	6	2	1	9

Tabela br. 7

**Prikaz riješenih zahtjeva (ZFR3) u izvještajnom periodu po opštinama sjedišta
poslodavca**

U tabeli su prikazani i uporedni podaci iz prethodne tri godine.

OPŠTINE Status	Usvojen zahtjev	Neosnovan zahtjev	Obustavljen	UKUPNO	Uporedni period 2022. godina	Uporedni period 2021. godina	Uporedni period 2020. godina
<i>Bar</i>		1		1	1		
<i>Bijelo Polje</i>					1		
<i>Berane</i>					1		
<i>Budva</i>		1		1	1	1	
<i>Cetinje</i>						1	2
<i>Gusinje</i>					2		
<i>Herceg Novi</i>							
<i>Kolašin</i>	1			1			
<i>Mojkovac</i>							
<i>Nikšić</i>					2	1	
<i>Pljevlja</i>					7	3	1
<i>Podgorica</i>	4		1	5	4	5	7
<i>Ulcinja</i>	1			1	2	6	
UKUPNO	6	2	1	9	21	17	10

Na kraju izvještajnog perioda za rješavanje je preostao 21 zahtjev, 4 zahtjeva iz 2023. godine i 17 zahtjeva iz prethodnog perioda i isti su u postupku obrade.

2. Isplata potraživanja

2.1. Isplata potraživanja (ZFR1)

Fond rada je u periodu od 01.01. do 31.12.2023. godine donio 17 rješenja, kojima se usvajaju zahtjevi za isplatu potraživanja (ZFR1) po članu 112. Zakona o radu.

U izvještajnom periodu izvršena je isplata za 17 pozitivnih rješenja, od kojih se na isplatu garantovanih zarada odnosi 39.708,83 €, dok se na uplatu doprinosa po isplaćenim garantovanim zaradama odnosi 5.073,18 €.

Na dan 31.12.2023. godine, nema neizmirenih obaveza.

2.2. Isplata potraživanja (ZFR2)

U izvještajnom periodu izvršena je isplata za 20 rješenja u iznosu od 38.520,00 €, licima kojima je radni odnos prestao usljed stečaja ili usljed tehnoloških, ekonomskih ili restrukturalnih promjena (član 23. Zakona o Fondu rada), 9 iz 2023. godine i 11 iz prethodnih godina, dok je 2.530,85 isplaćeno na ime gašenja depozita iz 2021. godine.

Na dan 31.12.2023. godine za isplatu je preostalo 14 rješenja, iz razloga što se čeka okončanje ostavinskih postupaka i povratak podnosioca zahtjeva iz inostranstva.

2.3. Isplata potraživanja (ZFR3)

U izvještajnom periodu Fond rada je, po osnovu 6 pozitivno riješenih zahtjeva, izvršio uplatu doprinosa za penzijsko invalidsko osiguranje, za godine staža koje nedostaju za sticanje uslova za penziju (ZFR3), od čega 4 u iznosu od 8.250,31 € i 2 pozitivno riješena zahtjeva bivših radnika "Kombinata aluminijuma Podgorica", u iznosu od 4.592,49 €.

Na dan 31.12.2023. godine, nema neizmirenih obaveza.

➤ IV SLUŽBA ZA OPŠTE POSLOVE I FINANSIJE

Služba za opšte poslove i finansije vrši poslove finasijske obrade zahtjeva za isplatu sredstava saglasno donijetim rješenjima za isplatu potraživanja kod Fonda, ekonomsku

analitiku održivosti izvora finansiranja u odnosu na podnijete zahtjeve i blagovremeno iniciranje preduzimanja potrebnih mjera, izradu opštih akata Fonda, pripremu i objedinjavanje programa, planova rada i izvještaja o radu Fonda.

Takođe, vrši pripremu pojedinačnih akata o ostvarivanju prava iz radnih odnosa zaposlenih, pripremu akata za obračun zarada, naknada i drugih primanja zaposlenih, pripremu i zaključivanje ugovora sa fizičkim i pravnim licima, vođenje personalne evidencije, druge organizacione, pravne, materijalno finansijske poslove, a posebno pripremu i izvršenje predračuna sredstava izradu finansijskog plana.

Navedena služba posebno je usmjerena na blagovremeno i namjensko korišćenje sredstava za namjene predviđene budžetom i finansijskim planom, vođenje poslovnih knjiga, izradu periodičnih obračuna i završnih računa, izradu finansijskih iskaza i dostavljanje Državnom trezoru, blagajničko poslovanje, knjigovodstvene poslove, ovjeravanje tačnosti i punovažnosti plaćanja državnim novcem, javne nabavke, kancelarijsko poslovanje, odnosi sa javnošću i druge poslove u skladu sa propisima.

Sredstva za rad Fonda, shodno Zakonu o Fondu rada, obezbjeđuju se iz:

- ❖ Budžeta Crne Gore;*
- ❖ Doprinosu u visini od 0,20% na teret poslodavca koji obveznik osiguranja od nezaposlenosti obračunava na osnovicu koja se odnosi na taj doprinos, u skladu sa posebnim zakonom;*
- ❖ Sredstava EU fondova;*
- ❖ Donacija, poklona i*
- ❖ drugih izvora u skladu sa Zakonom.*

Shodno Zakonu o budžetu, prihodi Fonda rada iz budžeta Crne Gore, čine opšte prihode, a doprinos Fondu rada je namjenski prihod Fonda.

Sredstva EU fondova i donacija obezbjeđuju se za finansiranje određenih projekata i koriste se prema utvrđenoj namjeni.

➤ Služba za opšte poslove i finansije

Zadaci Službe za opšte poslove i finansije posebno su usmjereni na blagovremeno i namjensko korišćenje sredstava za namjene predviđene budžetom i finansijskim planom, vođenje poslovnih knjiga, izradu periodičnih obračuna i završnih računa, izradu finansijskih iskaza i dostavljanje Državnom trezoru, blagajničko poslovanje, knjigovodstvene poslove, ovjeravanje tačnosti i punovažnosti plaćanja državnim novcem,

javne nabavke, kancelarijsko poslovanje, odnosi sa javnošću i druge poslove u skladu sa propisima.

3. Finansijski pokazatelji

3.1. Primici

U periodu januar-decembar 2023. godine, po osnovu doprinosa, Fondu rada uplaćeno je 4.798.869,65 € i to:

R.br	Mjesec	Iznos
1	Januar	183.755,08
2	Februar	339.100,74
3	Mart	303.627,78
4	April	466.110,26
5	Maj	362.207,18
6	Jun	404.300,11
7	Jul	393.943,03
8	Avgust	427.398,03
9	Septembar	402.310,48
10	Oktobar	418.947,07
11	Novembar	400.426,84
12	Decembar	696.743,05

Budžetom za 2023. godinu opredijeljena su sredstva za isplatu potraživanja u iznosu od 1.006.300,00 €. Za isplatu sredstava za garantovane zarade na godišnjem nivou planiran je iznos od 810.000,00 €. Na ostalo (porez i doprinosi i povezivanje staža) na godišnjem nivou planiran je iznos od 100.000,00 €, dok je za otpremnine za tehnološke viškove ukupno planirano 96.300,00 €.

U izvještajnom periodu izvršena je isplata za 17 pozitivnih rješenja (ZFR1), od kojih je na ime garantovanih zarada isplaćeno 39.708,83 €, dok je za uplatu doprinosa za obavezno socijalno osiguranje i uplatu doprinosa za penzijsko invalidsko osiguranje, za godine staža koje nedostaju za sticanje uslova za penziju (ZFR1 i ZFR3), ukupno isplaćeno 17.915,98 €, od čega se na uplatu doprinosa po isplaćenim garantovanim zaradama (ZFR1) odnosi 5.073,18 €, dok se za uplatu doprinosa za penzijsko invalidsko osiguranje, za godine staža koje nedostaju za sticanje uslova za penziju (ZFR3), odnosi 8.250,31 € i za uplatu dva rješenja za bivše radnika "Kombinata aluminijuma Podgorica" u iznosu od 4.592,49 €. Za otpremnine za tehnološke viškove ukupno je isplaćeno 38.520,00 €.

3.2. Izdaci Fonda rada

Za finansiranje djelatnosti Fonda rada za 2023. godinu, planirana su sredstva u iznosu od 307.001,00 €. Preusmjereno je 2.250,00 €. Ukupno je isplaćeno 236.637,41 €.

Za bruto zarade i doprinose na teret poslodavca, planirana su sredstva na godišnjem nivou u iznosu od 190.120,00 €. Dozvoljena potrošnja u izvještajnom periodu iznosila je 157.818,59 €, plaćeno je 155.797,14 €, od čega se na:

- neto zarade odnosi 116.522,38 €;*
- porez na zarade 6.609,57 €;*
- doprinosi na teret zaposlenog 22.586,52;*
- doprinosi na teret poslodavca 9.087,18 € i*
- opštinski prihod 991,49 €.*

Ostala lična primanja planirana su na godišnjem nivou od 60.000,00 €, preusmjereno je 2.250,00 €, a dozvoljena potrošnja iznosila je 54.698,06 €. Isplaćena sredstva za ostala lična primanja u iznosu od 51.902,38 € odnose se uglavnom na bruto naknade po osnovu članstva u Upravnom odboru, pomoći u slučaju smrti člana uže porodice zaposlenih i bolesti.

Rashodi za materijal planirani su, na godišnjem nivou, u iznosu od 13.800,00 €, dozvoljena potrošnja iznosila je 12.420,00 €. Za ove namjene utrošena su sredstva u iznosu od 8.434,74 €, od čega se na:

- administrativni materijal odnosi 6.869,41;*
- rashodi za gorivo 1.439,49 € i*
- ostali rashodi za material 125,84 €.*

Rashodi za usluge planirani su na godišnjem nivou od 20.638,00 €, dozvoljena potrošnja iznosila je 18.124,20 €, a ukupno je isplaćeno 7.957,91 €, od čega se na:

- rashode za službena putovanja odnosi 258,40 €;*
- rashode za reprezentaciju 0,00 €;*
- komunikacione usluge (mobilna, fiksna telefonija i poštanske usluge) 7.200,04 €,*
- advokatske, notarske I pravne usluge 162,08 €*
- konsultantske usluge 0,00 €;*
- usluge stručnog usavršavanja 150,00 € i*
- ostale usluge 187,39 €.*

Rashodi za tekuće održavanje planirani su u iznosu od 3.000,00 €, dozvoljena potrošnja iznosila je 2.750,00 €. Za ove namjene utrošena su sredstva u iznosu od 2.255,50 €, a odnose se na usluge oprave službenih vozila i registracije istih.

Ostali izdaci planirani su na godišnjem nivou od 11.440,00 €. Preusmjereno je 2.250,00 €. Dozvoljena potrošnja iznosila je 12.546,00 €. Za ove namjene su utrošena sredstva u iznosu od 4.783,99 €, od čega se na:

- izdatke po osnovu isplate ugovora o djelu odnosi 3.667,33 €;
- izdatke po osnovu troškova sudskih postupaka 0,00 €,
- izradu i održavanje softvera 200,86 €;
- osiguranje zaposlenih 198,00 € i
- ostalo 717,80 €.

Transferi institucijama, pojedincima planirani su na godišnjem nivou u iznosu od 4.000,00 €. Dozvoljena potrošnja iznosila je 3.600,00 €. Za ove namjene utrošena su sredstva u iznosu od 2.000,00 €, a odnose se na isplatu sindikatu Fonda rada.

Kapitalni izdaci planirani su na godišnjem nivou u iznosu od 4.000,00 €. Dozvoljena potrošnja u izvještajnom periodu iznosila je 3.600,00 €, od čega je isplaćeno 3.132,88 € za nabavku tri računara i četiri štampača.

Otplata dugova - planirano na godišnjem nivou 1,00 €. Dozvoljena potrošnja za 2023. godinu iznosila je 0,88 €, a isplaćeno je 372,87. Navedena isplata odnosi se na troškove po računu iz prethodne godine i sudske troškove po istom.

3.3. Neizmirene obaveze

Na dan 31.12.2023. godine, Fond rada ima 28.441,13 € neizmirenih obaveza, od čega se na obaveze iz 2023. godine i ranijih godina odnosi iznos od 27.849,20 €. Na osnovu neisplaćenih pozitivno rješениh zahtjeva iz 2023. godine i ranijih godina, za otpremnine za tehnološke viškove neizmireno je 26.964,00 €, iz razloga što se čeka okončanje ostavinskih postupaka i povratak podnosioca zahtjeva iz inostranstva. Iznos od 591,93 € odnosi se na obaveze iz 2023. godine, koje dospijevaju za isplatu u 2024. godini.

Ostatak od 591,93 € odnosi se na obaveze dospjele nakon 31.12.2023. godine i njihova struktura je sledeća:

- Crnogorski Telekom 125,49 €
- Pošta Crne Gore 46,10 € i
- Kastex 420,34 €

U narednoj Tabeli dajemo pregled planiranih sredstava za 2023. godinu i preusmjeravanja tokom godine, tekući budžet, zahtijevanu potrošnju, kao i izvršena plaćanja za period od 01.01. do 31.12.2023. godine:

3.4 Javne nabavke

U skladu sa Zakonom o javnim nabavkama („Sl.list CG“, br. 074/19 od 30.12.2019. godine), u periodu od 01.01.2023. do 31.12.2023. godine, u ovom organu su sprovedene jednostavne nabavke putem fakture i to uglavnom za: nabavku naftnih proizvoda i goriva, nabavku poštanskih usluga, nabavku kancelarijskog materijala, fiksne i mobilne telefonije, osiguranje lica, izrade softvera, održavanje softvera, katalog propisa, nabavku tehničke opreme.

➤ V DRUGE AKTIVNOSTI FONDA RADA

Aktivnosti na sprovođenju zakona

Aktivnosti Fonda rada, u izvještajnom periodu, pored aktivnosti vezanih za prijem i obradu zahtjeva iz nadležnosti ovog organa, bile su usmjerene na praćenje i analiziranje zakonskih propisa iz oblasti Zakona o Fondu rada, praćenje propisa iz oblasti javnih nabavki i učešće u sprovođenju postupka javnih nabavki, kao i provođenje zakonom propisanih obaveza, a koje se odnose na sledeće:

Fond rada je, shodno obavezi propisanoj članom 149 i 150 Zakona o državnim službenicima i namještenicima (“Sl. list CG”, br.002/18,034/19 i 008/21), sačinio Kadrovski plan za 2023. godinu, koji je pripremljen u skladu sa Zakonom o državnim službenicima i namještenicima, Metodologijom za izradu kadrovskog plana i Predlogom Budžeta za 2023. godinu. Na Kadrovski plan za 2023. godinu Ministarstvo finansija je dalo saglasnost 02.02.2023. godine. Saglasno obavezi propisanoj članom 153. Zakona o državnim službenicima i namještenicima, redovno se ažuriraju podaci u Informacionom sistemu za ljudske resurse (HRMIS), unosom podataka svih zaposlenih u program kadrovskog informacionog sistema i ažuriraju pomenute baze podataka za sve zaposlene koji se odnose na sljedeće kategorije informacija: unošenje rješenja o ocjenjivanju rada svih zaposlenih u Fondu rada za 2023. godinu, unošenje rješenja o raspoređivanju i rješenja o zaradi za zaposlene, kao i rješenja o godišnjem odmoru.

Javnost rada Fonda i saradnja sa drugim državnim organima

Javnost se o radu Fonda obavještava preko sredstava javnog informisanja, intervjuima, saopštenjima za javnost i učešćem u emisijama. Takođe se, prije hakerskog napada, javnost mogla informisati o radu Fonda i redovnim davanjem izvještaja na sajtu

Fonda rada <http://www.fondrada.gov.me>, na kojem su se objavljivali podaci o izvršenim isplatama na kraju svakog mjeseca, izvještaji o radu Fonda, rješenja po zahtjevu za slobodan pristup informacijama i sl. Nakon hakerskog napada formiran je novi sajt za koji u službenici Fonda morali proći obuku, tako da se sada intenzivno radi na obnovi istog. Fond rada, od osnivanja ima redovnu komunikaciju sa drugim državnim organima i institucijama, posebno sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja i Ministarstvom finansija, a značajnu saradnju Fond je ostvario sa Zavodom za zapošljavanje Crne Gore, Fondom za penzijsko i invalidsko osiguranje, kao i Privrednim sudom Crne Gore.

➤ VI ZAKLJUČAK

Tokom 2023. godine, Fond rada je održao 24 sjednice Upravnog odbora, od čega su 3 održane elektronskim putem, dok je 21 održana zasijedanjem. Na istima se odlučivalo o Planu javnih nabavki za 2023. godinu, Godišnjem izvještaju o sprovedenim postupcima javnih nabavki za 2022. godinu, Godišnjem izvještaju o radu za 2022. godinu, Godišnjem programu rada Fonda rada za 2023. godinu, Izvještaju o popisu imovine za 2022. godinu, Polugodišnjem izvještaju o sprovedenim nabavkama/računima za jednostavne nabavke za period od 01.01. do 30.06.2023. godine, kao i po zahtjevima stranaka.

U drugoj polovini 2023. godine usvojen je Polugodišnji izvještaj o radu za period od 01.01. do 30.06. 2023. godine, kao i Nacrt budžeta za 2024. godinu.

Sprovedenje planiranih aktivnosti usporilo je v.d. stanje u kojem se Fond rada nalazi već duži vremenski period. Na sjednicama Upravnog odbora u fokusu je bilo stavljeno prioritarno rješavanje nastale problematike i izlazak iz v.d. stanja. Odlučivalo se o izboru direktora Fonda rada shodno javnom konkursu br. 02-100/23-1305/13 od 11.05.2023. godine, ali kako nijedan od kandidata sa liste za izbor, koju je utvrdila Uprava za ljudske resurse, nije dobio potrebnu većinu glasova u skladu sa članom 27 stav 2 Poslovnika o radu Upravnog odbora Fonda rada, dana 11.12.2023. godine nije izvršen izbor direktora Fonda rada.

Fond rada je nastavio sa radom shodno postavljenim ciljevima i planiranim aktivnostima, a sve u cilju normalizacije procesa rada i rješavanju svih spornih pitanja od značaja za rad Fonda.

Broj: 01-082-37/1-24
Podgorica, 15.02.2024. godine

V.D.DIREKTORA

Rašo Kožar

Crna Gora
Zavod za socijalnu i dječju zaštitu

IZVJEŠTAJ
O RADU ZAVODA ZA SOCIJALNU I DJEČJU ZAŠTITU ZA 2023.
GODINU

Podgorica, februar 2024. godine

Zavod za socijalnu i dječju zaštitu je organ državne uprave, čija djelatnost je utvrđena članom 121 Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti („Sl. list CG“ br. 27/13, 1/15, 42/15, 47/15, 56/16, 66/16, 1/17, 31/17, 42/17, 50/17, 59/21, 145/21 i 003/23) i članom 33 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave („Sl. list CG“ br. 98/23, 102/23, 113/23).

Zavod vrši poslove koji se odnose na: savjetodavne, istraživačke i stručne poslove u oblasti socijalne i dječje zaštite; praćenje kvaliteta stručnog rada i usluga u ustanovama socijalne i dječje zaštite; pružanje stručne supervizijske podrške radi unaprjeđenja stručnog rada i usluga socijalne i dječje zaštite; obavljanje poslova licenciranja stručnih radnika i izdavanje licence za rad u skladu sa zakonom kojim se uređuje socijalna i dječja zaštita; obavljanje stručnih i organizacionih poslova u postupku akreditacije programa obuke, odnosno programa pružanja usluga kojim se obezbjeđuje stručno usavršavanje stručnim radnicima i stručnim saradnicima i pružaocima usluga; donošenje Etičkog kodeksa za zaposlene u oblasti socijalne i dječje zaštite; istraživanje socijalnih pojava i problema, djelatnosti i efekata socijalne i dječje zaštite, izradu analiza i izvještaja i predlaganje mjera za unaprjeđenje u oblasti socijalne i dječje zaštite; razvijanje sistema kvaliteta u socijalnoj i dječjoj zaštiti, koordiniranje razvoja standarda usluga i predlaganje organu državne uprave nadležnom za poslove socijalnog staranja unaprjeđenje postojećih i uvođenje novih standarda; učestvovanje u izradi, sprovođenju, praćenju i ocjeni efekata primjene strategija, akcionih planova, zakona i drugih propisa koji se odnose na razvoj djelatnosti socijalne i dječje zaštite; organizovanje stručnog usavršavanja stručnih radnika i stručnih saradnika; sačinjavanje i publikovanje monografije, časopisa i zbornika radova, stručnih priručnika, vodiča, informatora, studije i primjera dobre prakse; informisanje stručne i šire javnosti o sprovođenju socijalne i dječje zaštite, ukazivanje na potrebe i probleme korisnika, a posebno korisnika iz osjetljivih društvenih grupa; kao i druge poslove u skladu sa navedenim zakonom i uredbom.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji br. 01-222 od 15.03.2021. godine, utvrđena je organizacija Zavoda prema kojoj su poslovi organizovani u okviru dva odjeljenja i jedne službe: Odjeljenje za razvoj i stručnu podršku, Odjeljenje za unaprjeđenje kapaciteta stručnih radnika i Služba za opšte poslove i finansije.

Članom 74 stav 1 Zakona o državnoj upravi, propisano da organ uprave najmanje jednom godišnje podnosi ministarstvu koje vrši nadzor nad njegovim radom izvještaj o radu i stanju u oblastima za koje je osnovan.

Izvještaj sadrži podatke o realizaciji ciljeva iz programa rada organa uprave, pregled mjera i aktivnosti preduzetih za izvršavanje postavljenih ciljeva, prikaz izvršavanja zakona i drugih propisa, predlog mjera za unaprjeđenje stanja u oblasti socijalne i dječje zaštite, kao i finansijski izvještaj organa uprave.

I Odjeljenje za razvoj i stručnu podršku

Programski ciljevi za 2023. godinu:

1. Unaprijeđen sistem zaštite vulnerabilnih grupa kao rezultat istraživanja socijalnih pojava i problema;
2. Unaprijeđen stručni rad i sistem pružanja usluga kroz razvijanje sistema supervizijske podrške i promociju licenciranih pružaoca usluga u oblasti socijalne i dječje zaštite;
3. Unaprijeđen sistem socijalne i dječje zaštite kroz učešće Zavoda u izradi, sprovođenju, praćenju i ocjeni efekata primjene strategija, akcionih planova, zakona i drugih propisa.

Programski ciljevi i zadaci koji iz njih proizilaze definisani su na osnovu analize potreba, kao i na osnovu zadataka definisanih relevantnim strateškim dokumentima, a u skladu sa nadležnostima Zavoda.

U cilju unaprjeđenja sistema zaštite vulnerabilnih grupa, tokom 2023. godine realizovane su aktivnosti praćenja kvaliteta pružanja usluga socijalne i dječje zaštite, kao i praćenja potreba stručnih radnika za dodatnom podrškom. Zavod je kontinuirano sprovodio aktivnosti usmjerene na razvoj supervizijske podrške i to kroz organizovanje supervizijskih grupa, promociju supervizije u sistemu, učešće na konferencijama slučaja i kroz pružanje individualne i grupne supervizijske podrške.

Programski cilj 1: Unaprijeđen sistem zaštite vulnerabilnih grupa kao rezultat istraživanja socijalnih pojava i problema:

- Zavod za socijalnu i dječju zaštitu je u okviru svojih redovnih aktivnosti, definisanih članom 121 Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti i članom 47 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave, pratio kretanje broja korisnika koji su koristili neka od osnovnih prava iz materijalnih davanja u oblasti socijalne i dječje zaštite tokom 2022. godine. U fokusu su bili korisnici prava na ličnu invalidninu i dodatak za njegu i pomoć razvrstani po opštinama, starosnoj dobi i polu, kao i korisnici prava na dodatak za djecu prema različitim osnovama za ostvarivanje prava.
- Integrisani su podaci o korisnicima usluga porodičnog smještaja hraniteljstva i porodičnog smještaja.
- Integrisani su i podaci o organizacionoj i kadrovskoj strukturi centara za socijalni rad, prema podacima iz godišnjih izvještaja centara.
- Zavod je redovno prikupljao podatke o nasilju u porodici i nasilju nad ženama i djecom od centara za socijalni rad, disagregirane po polu, uzrastu, vrstama nasilja itd.
- Izvještaj o radu ustanova za smještaj odraslih lica sa invaliditetom i starih lica u Crnoj Gori za 2022. godinu obuhvata podatke iz ustanova JU Dom starih „Grabovac“ Risan, JU Dom starih „Bijelo Polje“, JU Dom starih „Pljevlja“, DOO Dom starih “Duga” Danilovgrad i DOO Dom starih “Nana” Danilovgrad. Izvještaj ne obuhvata podatke iz dvije novootvorene ustanove: JU Dom starih “Podgorica” Podgorica i JU Dom starih “Nikšić” Nikšić, zato što su prijem korisnika započeli početkom 2023. godine. Cilj izvještaja je informisanje nadležnih institucija, stručne i šire javnosti o brojčanom stanju i najvažnijim kretanjima u oblastima institucionalnog smještaja na teritoriji Crne Gore. Izvještaj sadrži osnovne podatke o ustanovama koje pružaju uslugu smještaja odraslim licima sa invaliditetom i starim licima, kao i informisanje o kadrovskoj strukturi zaposlenih i njihovom stručnom usavršavanju koje u konačnom doprinosi kvalitetu pružene usluge. Takođe, izvještaj sadrži podatke o kapacitetima ustanova, podatke o strukturi korisnika kao i stručni rad sa korisnicima domskog smještaja.
- Izrađen izvještaj o radu dnevnih centara (boravaka) za djecu i mlade sa smetnjama i teškoćama u razvoju u Crnoj Gori. Predmet izvještaja je prikaz rada pružaoca usluge dnevnog boravka za djecu i mlade sa smetnjama i teškoćama u razvoju u Crnoj Gori, konstituisanih kao javne ustanove socijalne i dječje zaštite, koju uslugu trenutno pruža sedamnaest dnevnih centara

lociranih u šesnaest crnogorskih opština. Opšti cilj izvještaja je da prikaže aktuelno stanje kod pružaoca usluge dnevnih boravaka, da omogući uvid svim zainteresovanim stranama u organizacione, kadrovske i stručne resurse ovih ustanova, kretanje broja korisnika usluga, aktivnosti koje se sprovode radi zadovoljenja potreba korisnika, mogućnosti i izazove u radu i druge relevantne aspekte koji referišu na kvalitet pružanja usluga, te u konačnom da ponudi određene preporuke/smjernice za dalji razvoj standarda usluge i unapređenje njenog kvaliteta.

- Zavod za socijalnu i dječju zaštitu, kao organ nadležan za praćenje kvaliteta stručnog rada, odnosno praćenje kvaliteta pružanja usluga, prepoznao je potrebu da sprovede Analizu dosadašnje prakse realizacije konferencije slučaja, kako bi se ova važna metoda rada podigla na viši nivo i kako bi se ujednačile prakse centara za socijalni rad i prakse pružaoca usluga u postupcima organizovanja i realizacije konferencije slučaja. Analiza se zasniva na sistematskom neeksperimentalnom pristupu koji kombinuje analizu literature sa kvalitativnim istraživačkim metodama kako bi se informacije sagledale iz više uglova i na različite načine. Cilj Analize jeste procjena efikasnosti konferencije slučaja sa akcentom na unapređenju ovog metoda rada.
- Zavod za socijalnu i dječju zaštitu izradio je nacrt obrasca za kreiranje godišnjih izvještaja o radu centara za socijalni rad sa ciljem ujednačavanja načina na koji centri prezentuju podatke o svom radu. Tim povodom organizovana je i inicijalna radionica za manju grupu zaposlenih u centrima za socijalni rad, fokusirana na zajedničko razmatranje ponuđene forme za izvještavanje, stvaranja okvira zajedničkog razumijevanja i dolaženje do zajedničke projekcije seta podataka koje izvještaj treba da sadrži. Postojeći izvještaji centara su sadržajno bogati i informativni, ali se međusobno razlikuju te je cilj Zavoda bio da kroz kreiranje forme za izvještavanje unificira način prezentovanja podataka.
- Zavod za socijalnu i dječju zaštitu uz podršku ekspertske grupe u okviru SOCIEUX+ programa je realizovao projekat "Razvoj mjera specijalizovanog i hitnog hraniteljstva". Projekat je imao za cilj unapređenje razvoja sistema porodičnog smještaja - hraniteljstva u Crnoj Gori sa fokusom na specijalizovano i urgentno hraniteljstvo. Cijeli proces se sastojao iz tri faze u okviru kojih su izrađeni sledeći dokumenti: Analiza stanja specijalizovanog i hitnog hraniteljstva u Crnoj Gori; Akcioni plan za razvoj specijalizovanog i

urgentnog hraniteljstva i Smjernice za obuku za porodični smještaj - hraniteljstvo sa akcentom na specijalizovano i urgentno hraniteljstvo.

- Izrađena Analiza za potreba za uspostavljanjem usluga podrške za djecu sa problemima u ponašanju. Izvještaj je strukturisan na način da najprije pruži teorijsku osnovu za razumijevanje problema u ponašanju i poremećaja u ponašanju. Osnovni cilj analize je utvrđivanje potreba za uspostavljanjem usluga za djecu sa problemima u ponašanju. Praktični cilj analize je unapređenje procesa pružanja podrške djeci i mladima i to kroz mapiranje postojećih usluga socijalne i dječje zaštite i usluga iz oblasti zdravstvene zaštite, te kroz preporuke koje iz dobijenih podataka proizilaze.
- Izrađen izvještaj o radu ustanova za smještaj djece i mladih u oblasti socijalne i dječje zaštite. Predmet izvještaja je prikaz podataka koji obuhvataju rad ustanova koje pružaju uslugu smještaja djeci i mladima bez roditeljskog staranja, djeci i mladima sa smetnjama u razvoju i maloljetnim licima sa problemima u ponašanju. U izvještaju, pažnja je posvećena organizacionoj i kadrovskoj strukturi ovih ustanova, kretanju broja korisnika usluge, rodnoj i starosnoj strukturi korisnika, analizi aktivnosti koje se pružaju korisnicima u okviru usluge smještaja kao i izazovima sa kojima se ustanove suočavaju u radu.

Programski cilj 2: Unaprijeđen stručni rad i sistem pružanja usluga kroz razvijanje sistema supervizijske podrške i promociju licenciranih pružaoca usluga u oblasti socijalne i dječje zaštite:

- Supervizori Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu su tokom 2023. godine eksternu supervizijsku podršku nastavili da realizuju po novoj metodologiji kroz rad u manjim grupama.
Supervizijska podrška namijenjena je svim stručnim radnicima centara za socijalni rad u Crnoj Gori i pružaocima usluga, bez obzira na radno iskustvo. Po standardima ANSE (Association of National Organisations for Supervision in Europe), četiri supervizora Zavoda vodilo je šest supervizijskih grupa za ukupno 30 stručnih radnika ustanova socijalne i dječje zaštite u Crnoj Gori. Četiri supervizijske grupe (16 stručnih radnika), su radile uzivo, a dvije supervizijske grupe (14 stručnih radnika) online preko zoom aplikacije. Grupe su formirane po principu dobrovoljnosti. Zavod je raspisao javni poziv u kojem se navodilo da će se formirati grupe za superviziju, te da se svi zainteresovani prijave ukoliko smatraju da im je potrebna stručna podrška. Grupe su formirane po određenim kriterijumima (članovi grupe ne smiju biti

ni u kakvom ličnom odnosu, što znači da se u jednoj grupi nisu mogle naći kolege iz jedne iste organizacije/ustanove, u grupi stručnih radnika nisu mogli biti i njihovi nadređeni, npr. njihovi rukovodioci, poželjno je da grupu čine profesionalci sa različitim profesionalnim i životnim iskustvom – radi transfera znanja i vještina i sl.).

Rad sa grupama se održavao jednom mjesečno u trajanju od 4-5 sati. Supervizijske grupe su se sastojale od 7 članova sa kojima se radilo u kontinuitetu od 10 do 12 mjeseci. U skladu sa iskazanim potrebama stručnih radnika, zaposleni u pomenutim ustanovama socijalne i dječje zaštite imali su priliku da se opredijele i za individualan rad sa supervizorom Zavoda.

- Tokom decembra 2023. godine supervizori Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu održali su dvije prezentacije na temu „Supervizija u psihosocijalnom radu“, u Baru i Kotoru. Cilj ovih prezentacija bio je upoznati direktore centara za socijalni rad, rukovodioce područnih jedinica i direktore licenciranih pružaoca usluga o značaju supervizije koju pruža Zavod, kako bi ih motivisali da svojim stručnim radnicima i stručnim saradnicima, omoguće uključivanje u rad supervizijskih grupa. Prezentacija je održana po principima grupne supervizije (rad u malim grupama) kako bi im na što realniji način približili metodologiju rada i benefite koje učesnici supervizije imaju od ovakvog vida stručne podrške. Planirano je da se na isti način prezentacijom obuhvate svi centri za socijalni rad i licencirani pružaoci usluga te će se nastavak ovakve promocije supervizije nastaviti i u 2024. godini.
- Zavod za socijalnu i dječju zaštitu je u sklopu ovog programskog cilja realizovao grupne i individualne supervizijske konsultacije sa stručnim radnicima iz centara za socijalni rad.
- Zavod je nastavio da pruža administrativnu superviziju kroz informacioni sistem za zaposlene u Centru za socijalni rad Danilovgrad.
- Supervizori Zavoda za socijalnu i dječju i određeni broj stručnih radnika iz sistema socijalne i dječje zaštite tokom 2023. godine imali su edukaciju Organizacijska supervizija koju su realizovali supervizori iz Hrvatske.
- Supervizorima Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu tokom 2023. godine pružena je tri puta puta meta supervizijska podrška od strane prof.dr sc. Kristine Urbanc koja je bila vođa tima koji je sproveo edukaciju, a trenutno je na poziciji hrvatskog društva za superviziju i organizacijski razvoj.
- Supervizori Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu i određeni broj stručnih radnika iz sistema socijalne i dječje zaštite tokom 2023. godine imali su prvi

modul edukacije psiho-drama u superviziji koju su predstavili supervizori iz Hrvatske.

- Predstavnici Zavoda su tokom 2023. godine učestvovali na 25 konferencija slučaja.
- Predstavnici Zavoda su bili dio stručnog nadzora u okviru Komisije koju formira Ministarstvo rada i socijalnog staranja
- Zavod je tokom 2023. godine, a planirano je i ubuduće, organizovao Dane otvorenih vrata za licencirane pružaoce usluga u cilju promocije i predstavljanja usluga akterima u sistemu. Aktivnost je imala svoju informativnu ali i sinergijsku ulogu da poveže pružaoce sa centrima za socijalni rad, drugim pružiocima, lokalnom samoupravom, kako bi se na bolji način razumjele perspektive, odgovornosti, izazovi i mogućnosti svih u sistemu.

Programski cilj 3: Unaprijeđen sistem socijalne i dječje zaštite kroz učešće Zavoda u izradi, sprovođenju, praćenju i ocjeni efekata primjene strategija, akcionih planova, Zakona i drugih propisa:

- Učešće u radnoj grupi za izradu Strategije za deinstitucionalizaciju;
- Učešće u radu komisije za praćenje i sprovođenje Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2021-2025;
- Učešće u radnoj grupi za izradu predloga Zakona o psihološkoj djelatnosti;
- Učešće u radnoj grupi za izmjenu Pravilnika o bližim uslovima za izdavanje, obnavljanje i oduzimanje licence za rad stručnim radnicima u oblasti socijalne i dječje zaštite;
- Učešće u radnoj grupi za izmjenu Pravilnika o bližim uslovima i standardima za obavljanje stručnih poslova u socijalnoj i dječjoj zaštiti;
- Učešće u radu Nacionalne referentne grupe za rane intervencije;
- Učešće u radu Savjetodavnog odbora projekta Centra za podršku djeci i porodici - dnevni centar;
- Učešće u radu Multidisciplinarnog tima za prevenciju zloupotrebe psihoaktivnih supstanci;
- Članstvo u Upravnom odboru vezano za jačanje kapaciteta sistema socijalne i dječje zaštite;

- Učešće u radnoj grupi za izradu predloga Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o visini sredstava za razvoj, odnosno finansiranje usluga socijalne i dječje zaštite i kriterijumima za njihovu raspodjelu;
- Učešće u radnoj grupi za izradu Pravilnika o kriterijumima i mjerilima za učešće korisnika, roditelja, odnosno srodnika u plaćanju troškova usluga podrške za život u zajednici, savjetodavno-terapijskih i socio-edukativnih usluga i usluga smještaja;
- Učešće u radnoj grupi za izradu smjernica za organizovanje kontakata djece sa roditeljima u kontrolisanim uslovima;
- Učešće u radnoj grupi za izradu Predloga strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite 2023-2027, sa akcionim planom za 2023.godinu;
- Učešće u radnoj grupi za izradu Strategije zaštite djece od nasilja 2023-2027 godine;
- Učešće u radnoj grupi za praćenje primjene Strategije unaprjeđenja kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori;
- Član Nacionalnog plana za implementaciju Konvencije Savjeta Evrope o suzbijanju i sprečavanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici -Istanbulska konvencija
- Učešće u Radnoj grupi za izradu Smjernica za upućivanje porodica na program Brižne porodice posredstvom centara za socijalni rad

II Odjeljenje za unaprjeđenje kapaciteta stručnih radnika

Programski ciljevi za 2023. godinu:

1. Unaprijeđena znanja i vještine stručnih radnika iz centara za socijalni rad i ustanova socijalne zaštite kroz organizovanje i realizaciju programa obuke;
2. Objavljivanje javnih poziva za akreditaciju nedostajućih programa obuke;
3. Licenciranje stručnih radnika u oblasti socijalne i dječje zaštite;
4. Unaprijeđeni kapaciteti Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu kroz edukaciju zaposlenih;

5. Unaprijeđen sistem socijalne zaštite kroz organizovanje okruglih stolova, konferencija, izradu publikacija, kao i kroz kontinuirano informisanje stručne i šire javnosti o sprovođenju socijalne i dječje zaštite;
6. Inicijativa za izmjenu Pravilnika o bližim uslovima i standardima za obavljanje stručnih poslova u socijalnoj i dječjoj zaštiti i Pravilnika o bližim uslovima za izdavanje, obnavljanje i oduzimanje licence za rad stručnim radnicima u oblasti socijalne i dječje zaštite;
7. Jačanje primjene Etičkog kodeksa.

Programski ciljevi Odjeljenja za unaprjeđenje kapaciteta stručnih radnika za 2023. godinu usmjereni su na profesionalno usavršavanje stručnih radnika zaposlenih u sistemu socijalne i dječje zaštite. Profesionalno usavršavanje se, prije svega, omogućava kroz kontinuirano sprovođenje programa obuke koji ispunjavaju odgovarajuće standarde. Zavod je kroz sistem akreditacije omogućio uvođenje sistema kvaliteta u programe stručnog usavršavanja stručnih radnika.

<p>Programski cilj 1: Unaprijeđena znanja i vještine stručnih radnika iz centara za socijalni rad i ustanova socijalne zaštite kroz organizovanje i realizaciju programa obuke:</p>
--

Obuke za stručne radnike, stručne saradnike i saradnike u socijalnoj i dječjoj zaštiti, tokom 2023. godine, u kontinuitetu, organizovali su autori akreditovanih programa obuka i Zavod za socijalnu i dječju zaštitu, u skladu sa aktivnostima predviđenim ovim programskim ciljem. Kroz različite obuke obuhvaćen je značajan broj stručnih radnika, stručnih saradnika i saradnika zaposlenih u centrima za socijalni rad, ustanovama socijalne i dječje zaštite, nevladinom sektoru kao i onih koji su u periodu održavanja obuka naveli da nijesu u radnom odnosu.

U toku 2023. godine organizovano je 39 akreditovanih programa obuka, od čega je 20 programa realizovano jednom, dok je njih 19 realizovano više puta.

Obuke su organizovane u skladu sa iskazanim potrebama stručnih radnika/ca i planom stručnog usavršavanja za 2023. godinu za 1.133 učesnika/ca.

U nastavku je prikazana tabela sa nazivima akreditovanih programa obuka koji su realizovani tokom 2023. godine:

Naziv akreditovanih programa obuke, realizovanih tokom 2023. godine	Autori/realizatori	Trajanje obuke u danima	Broj termina održavanja obuke tokom godine	Ukupan broj učesnika
Intervencije u krizi	Udruženje „Impuls” Bojana Miletić	2	1	14
Osnovi primjene Montesori pedagogije u radu sa korisnicima centara za dnevni boravak	JU” Centar za dnevni boravak djece sa smetnjama u razvoju i odraslih lica sa invaliditetom u Prijestonici Cetinje”- Jovan Martinović i Dijana Mlađen	1	4	33
Osnovna obuka za pružanje usluge pomoć u kući djeci i mladima sa smetnjama u razvoju i odraslim licima sa invaliditetom,	NARDOS Svetlana Dujović Sonja Vasić	2	1	19
Obuka za pružanje usluge pomoć u kući odraslim osobama s invaliditetom i starijima	Jelena Šofranac, (u ime Crvenog krsta Crne Gore) Igor Jokanović	5	2	39
Obuka za stručne radnike/ce, stručne saradnike/ce i saradnike/ce o usluzi personalne asistencije – značenje, standardi, uloge, prava i obaveze korisnika, saradnika, stručnih saradnika/ca i stručnih radnika/ca	NVO Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore iz Podgorice	3	1	16
Trening program za zaposlene u oblasti socijalne i dječje zaštite na opšte teme iz oblasti ljudskih prava djece s invaliditetom i osoba s invaliditetom	NVO Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore iz Podgorice Marina Vujačić	3	1	16
Inspekcijski nadzor u socijalnoj i dječjoj zaštiti i primjena	Udruženje „Impuls” Vlastimir Knežević	2	1	20

zakona i podzakonskih propisa u postupku ostvarivanja prava na osnovna materijalna davanja i usluge u oblasti socijalne i dječje zaštite				
Obuka za stručne radnike/ce, i saradnike/ce o usluzi videćeg/e pratioca/teljke– značenje, standardi, uloge, prava i obaveze korisnika/ca, saradnika/ca i stručnih radnika/ca	NVO Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore iz Podgorice	2	1	20
Obuka za primjenu tehnike Forum teatar za rad sa djecom i mladima koja su u sukobu sa zakonom, djecom i mladima sa problemima u ponašanju i djecom i mladima bez roditeljskog staranja	Udruženje „Impuls”	4	1	10
Program pripreme za parove i pojedince u procesu usvajanja djece	Irma Dizdarević Marica Stijepović	2	2	36
Standardni porodični smještaj za odrasla i stara lica	Sanja Topalović Biljana Konjević	2	2	31
Program osnovne obuke stručnih radnika/ca, stručnih saradnika/ca i članova/ca multidisciplinarnih timova za zaštitu od nasilja u porodici i nasilja nad djecom	NVO SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Podgorica	3	1	20
Program obuke za pružanje podrške ženama sa iskustvom nasilja u porodici u skladu sa principima dužne pažnje	NVO SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Podgorica	3	1	21
Uloga stručnih radnika u procesu prepoznavanja alijenacije djece	Mirjana Mugoša Nikolina Dajković	2	2	37
Jačanje vještina stručnih radnika/ca i stručnih saradnika/ca u oblasti socijalne i dječje zaštite za rad sa osobama koje koriste droge	Andrej Kastelic, Marija Radović NVO Juventas	3	1	12
Osnovna znanja o traumi za zaposlene u socijalnoj i dječjoj zaštiti	Marica Stijepović Milena Račeta	1	2	38

Program osnovne obuke stručnih radnika/ca, stručnih saradnika/ica i članova/ica multidisciplinarnih timova za prevenciju i suzbijanje dječjih ugovorenih brakova	NVO Centar za romske inicijative	2	5	85
Jačanje ključnih kompetencija zaposlenih u sistemu socijalne i dječje zaštite u postupku procjene i planiranja tokom rada sa korisnikom	Marija Stanišić, Marijana Tajić, Vesna Jukić	2	4	78
Osnove Psihološkog savjetovanja	Udruženje „O.L.I. CG“	4	2	30
Jačanje kapaciteta stručnih radnika/ca za rad sa djecom i mladima sa socijalno neprilagođenim ponašanjem	Jarmila Bujak Stanko	3	2	41
Obuka za primjenu tehnika programa „Grabfips“ u radu sa osobama oboljelim od demencije	Biljana Cimbalević, Emil Luković, Petar Pajković, JU Dom starih „Grabovac“ Risan	1	3	39
Savjetovanje za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju i njihove roditelje	Dragica Kosić Ivana Rojević	2	1	18
Vođenje slučaja u socijalnoj zaštiti	Zavod za socijalnu i dječju zaštitu Crne Gore - Jasna Đuričić, Vesna Minić, Emrah Jefkaj	4	2	37
Sistemska pristup u razumijevanju i radu sa porodicama u postupcima razvoda	Udruženje „Impuls“ Bojana Miletić	2	2	30
Osnovna obuka za pružanje podrške osobama sa intelektualnim invaliditetom za samozastupanje	Udruženje roditelja djece sa teškoćama u razvoju „Zračak Nade“, Svetlana Dujović, Lejla Kalajdžija, Olja Kočalo, Nemanja Dujović, Goran Leovac	2	1	15
Primena bazičnog programa rada u ustanovi za decu i omladinu	Ljubiša Jovanović, Hristina Brdjović, Jelena Radovanović, Miloš Stanković i Tijana Manojlović Jevtović	30h	2	23
Obuka za supervizore programa Roditeljstvo za cjeloživotno zdravlje za malu djecu	Prof. dr Džudi Haćings, Univerzitet Bangor Dr Džejmi Lahman, istraživač, Univerzitet Oksford,	32h	1	5

Jačanje ključnih kompetencija zaposlenih u socijalnoj i dječijoj zaštiti	Milica Krivokapić, Milica Čučković, Bojana Damjanović	3	2	32
Participacija korisnica sa iskustvom nasilja i procjena rizika u slučajevima nasilja u porodici nad ženama i djecom	NVO SOS Nikšić, Nataša Međedović Pištalo, Nada Koprivica	2	1	15
Komunikacija sa starijim osobama	Ivana Vučković, Jelena Kovačević,	2	1	19
Osnovna obuka za rad u dnevnim boravcima za osobe sa invaliditetom starije od 27 godina	Dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju i lica sa invaliditetom Pljevlja, NVU Roditelja djece sa teškoćama u razvoju „Zračak Nade“, Goran Rojević, Svetlana Dujović	2	1	15
Program obuke za sprovođenje Protokola o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja nad ženama i nasilja u porodici	NVO SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Podgorica	3	2	27
Zloupotreba psihoaktivnih supstanci i porodični sistem	NVO CAZAS	3	1	14
Program obuke o međusektorskoj saradnji u radu sa djecom žrtvama nasilja i iskorišćavanja	Bojana Miletić, Bistra Netkova	2	4	104
Program obuke za rad sa maloljetnicima koji su sa problemima u ponašanju	Marinko Vujanović	3	2	32
Pristup osobama sa demencijom u socijalnoj zaštiti	Lidija Milanović	3	1	21
Topao dom za treće doba	JU Dom starih „Podgorica“ - Dragana Pešić, i Jana Radović	2	1	11
Primjena savremenih principa u radu sa osobama koje su doživjele traumu	Bojana Miletić	2	1	14
Program obuke za stručne radnike centra za socijalni rad u oblasti zaštite dece od zlostavljanja, zanemarivanja i eksploatacij	Lidija Milanović	2	3	46

Najveći broj obuka, kao što je i prikazano u tabeli iznad, organizovane su kao dvodnevne, pretežno u jednom terminu, za jednu grupu učesnika. Pojedine obuke su organizovane u više termina, za više grupa učesnika/ca.

Programski cilj 2: Objavljivanje javnih poziva za akreditaciju nedostajućih programa obuke
---

Odjeljenje za unaprjeđenje kapaciteta stručnih radnika je u okviru programskog cilja 2 raspisalo sljedeće javne pozive:

- Opšti, stalno otvoren javni poziv za akreditaciju programa obuke u oblasti socijalne i dječje zaštite;
- Tematski, vremenski ograničen javni poziv za akreditaciju programa obuke za unapređenje znanja o rizicima i posledicama od dječje pornografije i drugih vidova seksualne eksploatacije djece;
- Tematski, vremenski ograničen javni poziv za akreditaciju programa obuke za unapređenje znanja o rizicima i posledicama od zlostavljanja djece putem informacionih i komunikacionih tehnologija;
- Tematski, vremenski ograničen javni poziv za akreditaciju programa obuke za profesionalce iz sistema socijalne i dječje zaštite za podršku djeci na koju se primjenjuju posebne mjere zaštite (djeci s problemima u ponašanju- u sukobu sa zakonom, djeci žrtvama i svjedocima krivičnih djela)
- Tematski, vremenski ograničen javni poziv za akreditaciju programa obuke za stručne radnike u centrima za socijalni rad za rad sa žrtvama nasilja sa akcentom na primjenu Protokola o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja nad ženama i nasilja u porodici;
- Tematski, vremenski ograničen javni poziv za akreditaciju programa obuke za stručne radnike u centrima za socijalni rad na temu seksualnog nasilja kao oblika rodno zasnovanog nasilja, s akcentom na primjenu Protokola za postupanje, prevenciju i zaštitu u slučajevima seksualnog nasilja;
- Tematski, vremenski ograničen javni poziv za akreditaciju programa obuke za profesionalce iz sistema socijalne i dječje zaštite iz oblasti; 1) terapije; 2) medijacije; 3) procjene usvojlaca i pružalaca usluge porodičnog smještaja-hraniteljstva i porodičnog smještaja, i 4) drugih poslova koji zahtjevaju specijalizovana znanja i vještine u cilju prevazilaženja kriznih situacija i unapređivanja porodičnih odnosa.

- Tematski, vremenski ograničen javni poziv za akreditaciju programa obuke za stručne radnike, stručne saradnike i saradnike u oblasti socijalne i dječje zaštite na temu zaštita i prevencija eksploatacije i zloupotrebe i nasilja nad osobama s invaliditetom;

Opšti, stalno otvoren javni poziv za akreditaciju programa obuke u oblasti socijalne i dječje zaštite je konstantno bio otvoren tokom cijele 2023 godine. Dok je svaki od tematskih, vremenski ograničenih javnih poziva za akreditaciju programa obuke, bio otvoren/objavljen po 2 puta tokom 2023. godine.

Prema pozivima, u 2023. godini akreditovana su 24 programa, nakon donošenja odluke da programi ispunjavaju standarde za akreditaciju.

Zavod je do sada akreditovao ukupno 132 programa obuke za stručne radnike, stručne saradnike i saradnike, s tim da je za šest programa koji su akreditovani 2017. godine istekla akreditacija. U 2018. godini akreditovana su 23 programa od čega je za 18 programa istekla akreditacija, a za 5 je akreditacija obnovljena. U 2019. godini 19 programa, u 2020. godini 19 programa, u 2021. godini 17 programa, u 2022. godini 24 programa. tako da je broj trenutno aktivnih akreditovanih programa 108.

U toku 2023. godine Zavod je akreditovao sljedeće programe:

	Naziv programa	Autor/i
25.	Primena bazičnog programa rada u ustanovi za decu i omladinu	Centar za zaštitu odojčadi, dece i omladine; Ljubiša Jovanović Hristina Brđović Jelena Radovanović Miloš Stanković Tijana Manojlović Jevtović
26.	Program osnovne obuke stručnih radnika/ca, stručnih saradnika/ca i članova/ica multidisciplinarnih timova za zaštitu od nasilja u porodici i nasilja nad djecom	SOS Telefon za žene i djecu žrtve nasilja Podgorica Biljana Zeković Vanja Rakočević
27.	Osnovna obuka za pružanje usluge pomoć u kući odraslim i starim licima sa invaliditetom	HO "Dečje srce" Beograd Goran Rojević Sašenka Mirković Ivana Rojević Ana Živulović
28.	Osnovna obuka za zaštitu od nasilja u porodici i nasilja nad djecom	HO "Dečje srce" Beograd Goran Rojević Sašenka Mirković Ivana Rojević

		Ana Živulović
29.	Osnovna obuka za rad sa djecom i mladima sa smetnjama u razvoju u dnevnim centrima	HO "Dečje srce" Beograd Goran Rojević Sašenka Mirković Ivana Rojević
30.	Program ekonomskog osnaživanja porodica (EOP)	Amir Bašić Darko Vujović
31.	Pružanje podrške u zajednici osobama i porodicama koje se suočavaju sa problemom zavisnosti od alkohola	NVO „Cazas“
32.	Inicijalni trening za telefonsko savjetovanje	JU Dječji dom "Mladost" Bijela
33.	Osnovna obuka za rad u ustanovama za smještaj odraslih i starih lica	HO "Dečje srce" Beograd Goran Rojević Sašenka Mirković Ivana Rojević
34.	Efikasan odgovor institucija sistema socijalne i dječije zaštite na prvu upotrebu droga kod mladih u Crnoj Gori	NVU „Crnogorska mreža za smanjenje štete Link“ iz Podgorice Marija Radović Jelena Čolaković
35.	Strategija suzbijanja vršnjačkog zlostavljanja u domskog okruženju: obuka za stručne radnike Dječjeg doma „Mladost" u Bijeloj	NVO Juventas Ivana Sekol
36.	Obuka za stručne radnike/ce, i stručne saradnike/ce – instruktore/ke orijentacije i mobilnosti (O&M) za osobe oštećenog vida - značenje, standardi, uloge, prava i obaveze korisnika/ca, stručnih radnika/ca i stručnih saradnika/ca	Savez slijepih Crne Gore Aksinja Kermauner Goran Macanović Katarina Bigović Kulić
37.	Program obuke o međusektorskoj saradnji u radu sa djecom žrtvama nasilja i iskorišćavanja	NVO Ideas Bojana Miletić Bistra Netkova
38.	Obuka za primenu konkretnih postupaka u radu sa osobama iz autističnog spektra i sa kombinovanim smetnjama	HO "Dečje srce" Beograd Goran Rojević Sašenka Mirković Ivana Rojević
39.	Program obuke za razvijanje veština savetovanja putem pisane/elektronske komunikacije	Centar za zaštitu odojčadi, dece i omladine Hristina Brđović Branislava Maljković Kosta Gajić
40.	Prevazilaženje predrasuda i stereotipa u radu sa korisnicima usluga socijalne i dječije zaštite	Mirjana Pavićević Nikoleta Dajković
41.	Osnovna znanja o procesima deinstitutionalizacije i transformacije rezidencijalnih ustanova za lica sa intelektualnim invaliditetom	Suzana Vujačić Biljana Smolović Ivana Koprivica Neda Vukotić

42.	Doprinos jačanju socijalnih servisa podrške transrodnim, interpolnim i rodno varijantnim osobama žrtvama nasilja: obuka za stručne radnike/ce i stručne saradnike/ce u oblasti socijalne i dječije zaštite	NVO Asocijacija Spektra Jelena Čolaković
43.	Porodično orijentisane rane intervencije (PORI)	Udruženje psihologa CG Snežana Ilić Špela Golubović Mirjana Đorđević
44.	Praćenje razvoja djeteta	Udruženje psihologa CG Snežana Ilić Milica Pejović-Milovančević Aleksandra Stojadinović
45.	Program obuke za stručne radnike centra za socijalni rad u oblasti zaštite dece od zlostavljanja, zanemarivanja i eksploatacije	Centar za istraživanje i razvoj društva IDEAS Lidija Milanović
46.	Primjena savremenih principa u radu sa osobama koje su doživjele traumu	NVO Impuls
47.	Konstruktivistička psihoterapija kao metod rada sa korisnicima u socijalnoj i dječjoj zaštiti – Osnove konstruktivističke psihoterapije i prikaz najvažnijih psihoterapijskih tehnika	Ana Rajković Milan Damjanac Vladimir Miletić
48.	Radno-okupaciona terapija – primjena u socijalnoj zaštiti, ujednačavanje prakse	Dženana Muslić

Programski cilj 3: Licenciranje stručnih radnika u oblasti socijalne i dječje zaštite:

Zavod za socijalnu i dječju zaštitu je od 2017. godine, od kada je počeo postupak licenciranja stručnih radnika, zaključno sa 2023. godinom izdao 871 licencu.

U toku 2023. godine izdato je 114 licenci za rad stručnim radnicima koji obavljaju poslove u socijalnoj i dječjoj zaštiti od kojih je 106 novih i 8 obnovljenih i to: 67 licenci za rad za obavljanje osnovnih stručnih poslova u socijalnoj i dječjoj zaštiti, 6 licenci za rad za obavljanje specijalizovanih stručnih poslova u socijalnoj i dječjoj zaštiti, 24 licence za rad za obavljanje pravnih poslova, 7 licenci za rad za obavljanje poslova planiranja i razvoja, 3 licence za rad za obavljanje poslova vaspitača i 7 licenci za rad za obavljanje poslova radno-okupacionog terapeuta. Četiri stručna radnika kojima je licenca istekla tokom 2023. godine, nijesu podnijeli zahtjev za obnavljanje licence za rad.

Vrsta licence za rad	Broj
Za obavljanje osnovnih stručnih poslova u socijalnoj i dječjoj zaštiti	67
Za obavljanje specijalizovanih stručnih poslova u socijalnoj i dječjoj zaštiti	6
Za obavljanje pravnih poslova	24
Za obavljanje poslova planiranja i razvoja	7
Za obavljanje poslova vaspitača	3
Za obavljanje poslova radno-okupacionog terapeuta	7
Ukupno	114

Licencu za rad dobilo je 98 stručnih radnika, jer je osam stručnih radnika dobilo po 2 licence. Od ukupnog broja licenci za rad izdatih tokom 2023. godine, u odnosu na poslodavca kod koga je zaposlen stručni radnik, struktura je sledeća: u centrima za socijalni rad 21 licenca, u dnevnim centrima za djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju 9 licenci, u NVO sektoru i UIKS-u – po 3 licence, u JU Centar „Ljubović“, JU Dječji dom „Mladost“, JU Zavod „Komanski most“, JU Centar za profesionalnu rehabilitaciju, ustanovama iz oblasti zdravstva, ustanovama iz oblasti obrazovanja, Filozofskom fakultetu – po 2 licence. U ustanovama za smještaj odraslih i starih lica, Željezari, Opštini Rožaje, ZOPT-u i Zavodu za socijalnu i dječju zaštitu – po 1 licenca. Stručnim radnicima koji nisu dostavili podatak da su u radnom odnosu izdato je 59 licenci.

Stručnim radnicima u oblasti socijalne i dječje zaštite je tokom 2022. godine izdato 92 licence za rad i to: u centrima za socijalni rad 13 licenci, u ustanovama za smještaj odraslih i starih lica, dnevnim centrima za djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju i JU Centar „Ljubović“ po 5 licenci, nevladinim organizacijama 3 licence, u JU Dječji dom „Mladost“, JU Zavod „Komanski most“, Ministarstvu rada i socijalnog staranja, Crvenom krstu Crne Gore i Zavodu za socijalnu i dječju zaštitu po 2 licence, u JU „Kakaricka gora“ 1 licenca. U oblasti obrazovanja izdate su 2 licence. Stručnim radnicima koji nijesu dostavili podatak da su u radnom odnosu izdato je 48 licenci.

U toku 2021. godine izdato je 105 licenci za rad, 63 za obavljanje osnovnih stručnih poslova, 5 licenci za obavljanje specijalizovanih stručnih poslova, 15 za obavljanje pravnih poslova, 4 za obavljanje poslova vaspitača, 16 za obavljanje poslova radno okupacionog terapeuta i 2 za obavljanje poslova planiranja i razvoja. Stručnim radnicima u oblasti socijalne i dječje zaštite je tokom 2021. godine izdato

56 licenci za rad i to: u centrima za socijalni rad 16 licenci, u ustanovama za smještaj odraslih i starih lica 10 licenci, u JU Dječji dom „Mladost“ 3, u JU Zavod „Komanski most“ 5, u Ministarstvu finansija i socijalnog staranja 1, u JU Centar „Ljubović“ 1, u dnevnim centrima za djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju 8, u Crvenom krstu Crne Gore 1, u nevladinim organizacijama 11 licenci. U oblasti obrazovanja izdate su 4 licence, u opštini Tivat 1, notarskoj organizaciji 1, nevladinim organizacijama 4, u oblasti zdravstva 1 i profesionalcima koji nijesu dostavili podatak da su u radnom odnosu 38 licenci.

U toku 2020. godine izdato je 85 licenci za rad, 53 za obavljanje osnovnih stručnih poslova, 8 za obavljanje specijalizovanih stručnih poslova, 6 za obavljanje pravnih poslova, 4 za obavljanje poslova vaspitača i 14 za obavljanje poslova radno-okupacionog terapeuta. Stručnim radnicima u ustanovama socijalne i dječje zaštite je tokom 2020. godine izdata 31 licenca za rad i to: u centrima za socijalni rad 17 licenci, u domovima za stare 5 licenci, u JU Dječji dom „Mladost“ 1, u Zavodu za socijalnu i dječju zaštitu 1, u dnevnim centrima za djecu sa smetnjama u razvoju 6 i JU Resurni centar za sluh i govor „DR Peruta Ivanović“ 1 licencu. U istom periodu, 54 licence izdate su stručnim radnicima u: JU Obrazovni centar Plužine 1, Ministarstvu unutrašnjih poslova 1, osnovnoj školi 1, Crvenom krstu Crne Gore 1, nevladinim organizacijama 1 i profesionalcima koji nijesu dostavili podatak da su u radnom odnosu 41 licenca.

U toku 2019. godine izdato je 110 licenci za rad, od kojih je 80 za obavljanje osnovnih stručnih poslova, sedam licenci za obavljanje specijalizovanih stručnih poslova, 16 licenci za obavljanje pravnih poslova, tri licence za obavljanje poslova vaspitača i četiri licence za obavljanje poslova radno okupacionog terapeuta. U ustanovama socijalne i dječje zaštite licencu je tokom 2019. godine dobilo 59 stručnih radnika: 30 u centrima za socijalni rad, devet u dnevnim centrima, četiri u domovima za stare, jednu u JU Zavodu „Komanski most“, dvije u JU Dječji dom „Mladost“ Bijela, tri u JU Centar „Ljubović“, pet u JU za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci Podgorica, jednu u Ministarstvo prosvjete, jednu u Ministarstvo rada i socijalnog staranja, jednu u Upravi za inspeksijske poslove, jednu u JU Resursni centar za sluh i govor „DR Peruta Ivanović“ i jednu u JU Centar za profesionalnu rehabilitaciju. U NVO sektoru je u istom periodu licencirano 19 stručnih radnika, dok su za profesionalce koji nijesu dostavili podatak da su u radnom odnosu izdate 32 licence.

U 2018. godini izdato je 358 licenci za 335 radnika (najviše za obavljanje osnovnih i pravnih stručnih poslova) od kojih su njih 23 dobili po 2 licence. U ustanovama socijalne i dječje zaštite, tokom 2018. licencu je dobilo 319 stručnih radnika, u NVO sektoru 19 stručnih radnika, a 36 licenci izdato je profesionalcima koji u trenutku kada su predali zahtjev za izdavanje licence nijesu bili u radnom odnosu.

Zavod za socijalnu i dječju zaštitu prve licence za rad uručio je za 12 stručnih radnika 28.12.2017. godine, od kojih 4 za obavljanje osnovnih stručnih poslova, 7 za obavljanje pravnih poslova i 1 za obavljanje poslova radno okupacionog terapeuta.

Programski cilj 4: Unaprijeđeni kapaciteti Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu kroz edukaciju zaposlenih:

Na osnovu izrađenog plana obuka za zaposlene u Zavodu kroz Program stručnog osposobljavanja državnih službenika i namještenika koji realizuje Uprava za kadrove, zaposleni u Službi za opšte poslove i finansije su u 2022. godini pohađali obuke koje je Uprava za kadrove organizovala na različite teme:

- Kancelarijsko poslovanje;
- Upravljanje rizicima;
- Postupak pred komisijom za žalbe;
- Zabrana diskriminacije;
- Interne procedure;
- Slobodan pristup informacijama
- Anketa o zadovoljstvu zaposlenih u državnoj upravi
- Rukovođenje organizacionim jedinicama
- Obuka „Mobing“

Zaposleni u Odjeljenju za razvoj i stručnu podršku i Odjeljenju za unaprijeđenje kapaciteta stručnih radnika pohađali su obuke i seminare:

- Obuka „Neka stane sve dok nasilje ne stane“;
- Obuka Family lab bazična obuka;
- Obuka „Psihodrama u superviziji“
- Obuka za izradu godišnjeg izvještavanja po upravnim predmetima, UNDP

- Obuka „Inkluzivno budžetiranje za odrasle s invaliditetom i djecu sa smetnjama u razvoju“
- Trening „Javno zagovaranje i javna komunikacija“, Udruženje Roditelji
- Obuka Porodično orjentisana rana intervencija u organizaciji Unicefa

Zaposleni u Zavodu za socijalnu i dječju zaštitu Crne Gore prisustvovali su sledećim konferencijama, okruglim stolovima, događajima i radionicama:

- Prezentacija „Pristup uslugama dugotrajne njege u Crnoj Gori“;
- Sastanak u vezi zaključenja Ugovora o doživotnom izdržavanju od strane ustanova za smještaj odraslih i starih lica;
- Sastanak na kome su predstavljeni preliminarni rezultati istraživanja o položaju djece i mladih pod institucionalnom zaštitom. Istraživanje je sproveda NVO Juventas;
- Okrugli sto „ Prava djece sa smetnjama u razvoju na adekvatan pristup zdravstvenoj i socijalnoj zaštiti“;
- Radionica podrške za izradu godišnjeg izvještaja o radu CSR za predstavnike CSR;
- Sastanak sa predstavnicom UNICEFA i njihovom konsultantkinjom povodom kreiranja obuka ;
- Sastanak sa ciljem definisanja osnovnih usluga koje su opštine u Crnoj Gori dužne da pruže djeci sa smetnjama u razvoju i mladima sa invaliditetom;
- Tribina „Nasilje u porodici“ Sekretarijat Glavnog grada, SUSR i FNP
- Konferencija „Psihološka podrška osobama s invaliditetom“ NVO Ekvivalent
- Konferencija „Zaštita prava na dostojanstveno starenje“ NVU „Impuls“
- Sastanak mreže za upravljanje ljudskim resursima
- Radionica „Uvod u inkluzivnu medijaciju djece“, Centar za alternativno rješavanje sporova
- Učešće na sastanku u MRSS povodom inicijative za izradu garancija za djecu i razradu akcionih planova, MRSS
- Panel „Priprema za penzionisanje i život u trećem dobu“, Ministarstvo prosvete i Centrar za stručno obrazovanje odraslih
- Događaj „Inovativni pristupi u obrazovanju i zaštita mentalnog zdravlja osoba s invaliditetom, NVO Ekvivalent

- Tribina strukovnog udruženja socijalnih radnika, Strukovno udruženje socijalnih radnika Crne Gore i Fakultet političkih nauka
- Radionica „Uvid u ponašanje i planiranje dječjih dodataka“
- Javna debata „8.mart u svjetlu prava žena s invaliditetom - godinu dana kasnije“, Inicijativa mladih s invaliditetom Boke
- Prezentacija preliminarnih rezultata istraživanja o položaju djece i mladih pod institucionalnom zaštitom, Juventas
- Radionica „Socijalna aktivacija“ u organizaciji Ministarstva rada i socijalnog staranja
- Konferencija „Da li su usluge socijalne i dječje zaštite dostupne osobama s invaliditetom u Crnoj Gori“, Savez slijepih Crne Gore
- Događaj „Dijalog o seksizmu, mizoginiji i rodno zasnovanom govoru mržnje“ SOS Podgorica
- Okrugli sto „Predstavljanje studije izvodljivosti za uspostavljanje Dječje kuće (Barnahus model) u Crnoj Gori i diskusija“, UNICEF
- Dan otvorenih vrata „Roditelji pitaju“, Udruženje Roditelji
- Sastanak-radionica sa ciljem definisanja osnovnih usluga koje su opštine u Crnoj Gori dužne da pruže djeci sa smetnjama u razvoju i mladima sa invaliditetom, UNICEF
- Konferencija „Optimalan rani razvoj za svako dijete“, Unicef
- Konferencija „Pristup obrazovanju mladima u riziku na Zapadnom Balkanu“, Juventas
- Sastanak sa predstvniciima NVO Juventas na temu usluga za podršku korisnicima usluge Dječijige doma po izlasku iz institucije

Programski cilj 5: Unaprijeđen sistem socijalne zaštite kroz organizovanje okruglih stolova, konferencija, izradu publikacija, kao i kroz kontinuirano informisanje stručne i šire javnosti o sprovođenju socijalne i dječje zaštite:

U 2023. godini organizovana su: tri okrugla stola, četiri prezentacije, jedna radionica za stručne radnike, stručne saradnike i saradnike u oblasti socijalne i dječje zaštite. Takođe, u ovoj godini je pet puta realizovana obuka pod nazivom „Obuka za izgradnju kapaciteta nosilaca dužnosti za unapređenje međusektorske saradnje u prevenciji institucionalizacije i pružanju integriranih usluga za djecu sa smetnjama

u razvoju“ koja nije akreditovana kod Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu. Sveukupno, navedeno je ispratilo ukupno 217 učesnika.

U tabeli koja slijedi prikazani su nazivi okruglih stolova/prezentacija /radionica/obuke koja nije akreditovana, a što je realizovano tokom 2023. godine:

	Nazivi okruglih stolova/prezentacija /radionica/obuke koja nije akreditovana	Broj učesnika
1.	Obuka za izgradnju kapaciteta nosilaca dužnosti za unapređenje međusektorske saradnje u prevenciji institucionalizacije i pružanju integrisanih usluga za djecu sa smetnjama u razvoju	96
2.	Okrugli sto „Vršnjačko nasilje, prevencija i uloga Centra za socijalni rad“	9
3.	Okrugli sto "Dosadašnja praksa konferencije slučaja“	13
4.	Okrugli sto-Rad sa LGBTI osobama-izazovi i rješenja	6
5.	Prezentacija o EU modelima i modelima specijalizovanog i urgentnog hraniteljstva na Zapadnom Balkanu o ukviru Socieux+ programa	28
6.	Prezentacija nacrta novog nacionalnog akcionog plana za razvoj specijalizovanog i urgentnog hraniteljstva	13
7.	Prezentacija-Razvoj smjernica za specijalizovano i urgentno hraniteljstvo	8
8.	Prezentacija Promovisanje i generisanje potražnje za programima roditeljstva.	39
9.	Radionica- Podrška za izradu godišnjih izvještaja o radu centara za socijalni rad	5
Ukupno učesnika		217

Projekat „Izrada platforme Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu“ a koji Zavod sprovodi uz finansijsku podršku kancelarije UNICEF u Crnoj Gori, otpočeo je sa realizacijom krajem 2021. godine a nastavio se tokom 2022. i 2023. godine. Svrha platforme je objedinjavanje i pružanje korisnih i edukativnih sadržaja i informacija stručnim radnicima u socijalnoj i dječjoj zaštiti, akademskoj zajednici i građanima a djelovaće kao jedinstveno online mjesto sa informacijama o dostupnim oblicima podrške i pomoći u virtuelnom ili telefonskom obliku pružanih od strane različitih organizacija te ostalim korisnim sadržajima namijenjenih roditeljima i stručnjacima. Izrađen je i priručnik za korišćenje online alata koji daje uvid u to šta su online aplikacije za video sastanke; koje su sličnosti i razlike između aplikacija za online sastanke, kao i šta je sve potrebno od hardvera kako bi se mogle koristiti navedene online aplikacije.

Programski cilj 6: Inicijativa za izmjenu Pravilnika o bližim uslovima za izdavanje, obnavljanje i oduzimanje licence za rad stručnim radnicima u oblasti
--

socijalne i dječje zaštite: Inicijativa za izmjenu Pravilnika o bližim uslovima i standardima za obavljanje stručnih poslova u socijalnoj i dječjoj zaštiti

Zavod za socijalnu i dječju zaštitu je, u okviru Programskog cilja 6, podnio inicijative Ministarstvu rada i socijalnog staranja za izmjenu Pravilnika o bližim uslovima za izdavanje, obnavljanje i oduzimanje licence za rad stručnim radnicima u oblasti socijalne i dječje zaštite i za izmjenu Pravilnika o bližim uslovima za i standardima za obavljanje stručnih poslova u socijalnoj i dječjoj zaštiti.

U prvom slučaju, inicijativa je rezultirala donošenjem novog Pravilnika o bližim uslovima za izdavanje, obnavljanje i oduzimanje licence za rad stručnim radnicima u oblasti socijalne i dječje zaštite („Službeni list Crne Gore“, br. 003/24 od 17.01.2024. godine).

U drugom slučaju, u toku je rad na izmjeni Pravilnika o bližim uslovima i standardima za obavljanje stručnih poslova u socijalnoj i dječjoj zaštiti.

Programski cilj 7: Jačanje primjene Etičkog kodeksa.

Zavod za socijalnu i dječju zaštitu je, u okviru Programskog cilja 7, tokom 2023. godine, imenovao je novi Etički odbor, donio novi Etički kodeks za zaposlene u oblasti socijalne i dječje zaštite, i objavio tekst „Etika i etička integritetnost zaposlenih u oblasti socijalne i dječje zaštite“ koji nudi strukturu i pravila prilikom donošenja etičkih odluka u profesionalnom kontekstu. Tokom 2024. godine kodeks će biti distribuiran i promovisan u ustanovama socijalne i dječje zaštite.

III Služba za opšte poslove i finansije

U Službi za opšte poslove i finansije obavljaju se svi poslovi koji se odnose na sprovođenje Zakona o državnim službenicima i namještenicima, Zakona o državnoj upravi, Zakona o upravnom postupku, Zakona o slobodnom pristupu informacijama, Zakona o budžetu i propisa o finansijskom poslovanju, Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, Uredbe o organizaciji i načinu

rada državne uprave izradu opštih akata Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu, stručni i administrativni poslovi za potrebe Zavoda, saradnja sa Upravom za ljudske resurse u dijelu oglašavanja, selekcije i zapošljavanja, ocjenjivanja i obuka državnih službenika, praćenje i proučavanje propisa koji se odnose na javne nabavke i sprovođenje postupka javnih nabavki, pripremanje predloga informacija i izvještaja na osnovu evidencije zaposlenih, sprovođenje postupka prijavljivanja i odjavljivanja službenika i namještenika kod nadležnih ustanova povodom zasnivanja i prestanka radnog odnosa, izrada finansijskog plana, vođenje poslovnih knjiga, periodičnih obračuna i završnih računa, ovjeravanja tačnosti i punovažnosti plaćanja državnim novcem, izradu finansijskih iskaza i njihovo propisano dostavljanje, knjigovodstvene poslove u skladu sa propisima, obavljaju se administrativno tehnički poslovi, prijem, raspoređivanje, evidentiranje, razvođenje i arhiviranje akata i predmeta kao i drugi poslovi u skladu sa internim procedurama, važećim propisima i potrebama Zavoda. Svi planirani zadaci obavljani su blagovremeno i ažurno, u skladu sa zakonom i planom i programom rada Zavoda. Aktivnosti u 2023. godini bile su usmjerene na realizaciju redovnih aktivnosti koje su utvrđene Zakonom i Programom rada Zavoda, dok su određene aktivnosti obuhvaćene Zaključcima Vlade Crne Gore.

Aktivnosti Službe za opšte poslove i finansije tokom 2023. godine su:

- Izrada Kadrovskeg plana za 2023. godinu, dobijena Saglasnost Ministarstva finansija dostavljen Upravi za ljudske resurse i isti sproveden kroz CKE;
- Priprema, planiranje i izvršenje Budžeta;
- Izrada kvartalnih i godišnjih izvještaja i završnog računa;
- Izvještaj o realizaciji plana kadrova dostavljen Ministarstvu finansija;
- Ocjenjivanje državnih službenika i namještenika zaključno sa 31. januarom;
- Unos ocjena i rješenja o ocjenjivanju državnih službenika i namještenika kroz CKE;
- Izvještaj o realizovanim javnim nabavkama koji je blagovremeno dostavljen Direktoratu za politiku javnih nabavki;
- Urađen Plan javnih nabavki za 2023. godinu, dobijena saglasnost Ministarstva finansija;

- Sprovođenje postupka javnih nabavki u skladu sa Planom javnih nabavki Zavoda;
- Izrada godišnjeg izvještaja o aktivnostima na sprovođenju i unaprijeđenju upravljanja i kontrola za prethodnu godinu i isti dostavljen Ministarstvu finansija;
- Izvještaj o obavještenjima o sumnjama na nepravilnosti i prevare za prethodnu godinu, dostavljen Ministarstvu finansija;
- Izvještaj o sprovođenju plana integriteta za prethodnu godinu dostavljen Agenciji za sprečavanje korupcije u I kvartalu;
- Urađen Plan integriteta 2023. godine u III kvartalu i dostavljen Agenciji za sprečavanje korupcije;
- Postupano kontinuirano po zahtjevima za slobodan pristup informacijama;
- Nakon izrade rješenja za slobodan pristup informacijama ista unijeta kroz aplikaciju SPI za dostavu podataka ;
- Redovno ažuriranje podataka kroz CKE ;
- Izrada i dostavljanje mjesečnog izvještaja o zaposlenima i zaradama zaposlenih MONSTAT-u;
- Mjesečni unos zarada zaposlenih u Centralizovani obračun zarada;
- Prijave i odjave zaposlenih kod Poreske uprave;
- Unos obrazaca IOPPD kod Poreske uprave;
- Dostava prijave o utvrđenom stažu osiguranja i zaradi (prijava M-4 obrasci) za zaposlene;
- Za imenovanje v.d direktorice sprovedena potrebna procedura formiranja personalnog dosijea, prijave u Poresku upravu i unos kroz CKE. ;
- Prati primjenu odredaba Etičkog kodeksa za zaposlene u socijalnoj i dječjoj zaštiti ;
- Postupano po prijavama o povredi Etičkog kodeksa i donošenje mišljenja;
- Donijet Kodeks za zaposlene u socijalnoj i dječjoj zaštiti;
- Godišnji popis osnovnih sredstava, materijala i sitnog inventara na obrascima PS-1 i NS-1 sa stanjem na dan 31.12.2023.godine;
- Dostava Izvještaja o popisu i otpisu osnovnih sredstava i obrazaca PS-1 i NS-1 Upravi za katastar i državnu imovinu kroz aplikaciju;
- U četvrtom kvartalu započet postupak prijema u radni odnos za jednog službenika na neodređeno vrijeme;

- Tokom godine, u drugom, trećem i četvrtom kvartalu, nedjeljno dostavljanje putnih naloga za upravljanje službenim vozilima Agenciji za sprečavanje korupcije ;
- Tokom godine, u drugom, trećem i četvrtom kvartalu, nedjeljno dostavljanje analitičke kartice Skupštinskom odboru i Agenciji za sprečavanje korupcije ;
- Sačinjen Plan za unapređenje upravljanja i kontrola;
- Izveštaj o postupanju u upravnim stvarima za prethodnu godinu, dostavljen Ministarstvu rada i socijalnog staranja u drugom kvartalu;
- Poslovi vezani za održavanje službenog vozila, registraciju i službena putovanja;
- Poslovi arhive, dostave pošte i ostali administrativno-tehnički poslovi;

IZVJEŠTAJ O RADU

FONDA PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA

CRNE GORE

ZA 2023. GODINU

Podgorica, februar 2024. godine

SADRŽAJ

I. UVODNE NAPOMENE	127
II. ORGANI FONDA PIO CRNE GORE	130
1. UPRAVNI ODBOR	130
III. STRUČNA SLUŽBA FONDA	132
1. SEKTOR ZA SPROVOĐENJE PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA	132
1.1. Odsjek za obradu podataka matične evidencije	132
1.2. Prvostepeni upravni postupak	137
1.2.1. Domaće osiguranje	137
1.2.2. Odsjek za sprovođenje inostranog osiguranja	146
1.2.3. Odsjek za medicinsko vještačenje	148
2. SEKTOR ZA EKONOMSKE I FINANSIJSKE POSLOVE IZ OBLASTI PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA.....	152
2.1. Odsjek za obračun i isplatu prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja	153
2.2. Odsjek za računovodstvene poslove u oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja	156
2.3. Odsjek za statistiku i analize.....	160
3. SEKTOR ZA PRAVNE POSLOVE, POSLOVE PRUŽANJA STRUČNE POMOĆI ORGANIZACIJAMA PENZIONERA I LJUDSKE RESURSE	161
3.1. Odsjek za pravne poslove i poslove pružanja stručne pomoći organizacijama penzionera	161
3.2. Odsjek za ljudske resurse.....	166

4. SEKTOR ZA INFORMACIONE TEHNOLOGIJE U OBLASTI PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA.....	170
4.1. Odsjek za projektovanje, razvoj i održavanje aplikativnog softvera	171
4.2. Odsjek za sistemski softver i obradu.....	172
4.3. Odsjek za vođenje elektronske evidencije	174
5. ODJELJENJE ZA UNUTRAŠNJU REVIZIJU	175
6. SLUŽBA ZA FINANSIJSKE POSLOVE	178
7. SLUŽBA ZA OPŠTE POSLOVE.....	182
8. SLUŽBA ZA POSLOVE ORGANA UPRAVLJANJA	185
PREGLED SKRAĆENICA	189
PREGLED OBRAZACA	189

I. UVODNE NAPOMENE

Sistem penzijskog i invalidskog osiguranja, kao integralni dio sistema socijalnog osiguranja, predstavlja važan faktor za postizanje i održavanje ekonomske i socijalne stabilnosti svakog društva. Pomenuti sistem uspostavljen je prvenstveno u javnom interesu, a ispoljava se kroz primarni interes Države da se osiguranicima obezbijedi socijalna i materijalna sigurnost za vrijeme i u slučaju kada svojim radom više nijesu u mogućnosti ostvarivati potreban dohodak.

Usvajanjem Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju (Zakon o PIO) u septembru 2003. godine i njegovom primjenom od 1. januara 2004. godine, izvršeno je restrukturiranje obaveznog osiguranja po osnovu tekućeg finansiranja (generacijske solidarnosti ili prvi stub) i stvorene normativne pretpostavke za uvođenje obaveznog osiguranja po osnovu kapitalizovane štednje osiguranika (drugi stub) i dobrovoljnog osiguranja (treći stub).

Prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, shodno Zakonu o PIO, ostvaruju se u Fondu penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore (Fond). Fond ima svojstvo pravnog lica sa pravima, obavezama i odgovornostima utvrđenim Zakonom o PIO i Statutom Fonda, a osnovan je sa ciljem obezbjeđenja ostvarivanja prava svih osiguranika iz obaveznog penzijskog osiguranja, koje se zasniva na generacijskoj solidarnosti.

Fondom, prema Zakonu o PIO i Statutu Fonda, upravlja Upravni odbor koji je sastavljen od predsjednika i šest članova, koje imenuje i razrješava Vlada. Članovi Upravnog odbora imenuju se na period od četiri godine. Fondom rukovodi direktor, imenovan od strane Upravnog odbora, na period od pet godina. Stručne i druge poslove u cilju vršenja nesmetanog, racionalnog i uspješnog obavljanja poslova iz nadležnosti Fonda obavlja jedinstvena Stručna služba Fonda, koju čine Centralna služba sa sjedištem u Podgorici i devet područnih jedinica.

U okviru Fonda PIO Crne Gore, o pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja primjenom nacionalnih propisa rješava područna jedinica na čijem području je osiguranik bio posljednji put osiguran. Područne jedinice Fonda PIO Crne Gore nalaze se u: Baru, Beranama, Bijelom Polju, Kotoru, Nikšiću, Pljevljima, Podgorici, Herceg Novom i na Cetinju.

Fond rješava i o pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja primjenom međunarodnih sporazuma, vršeći poslove iz svoje nadležnosti.

Izveštaj o radu Fonda PIO Crne Gore za 2023. godinu daje pregled aktivnosti organa upravljanja i jedinstvene Stručne službe Fonda, realizovanih tokom posmatranog perioda.

Aktivnosti Fonda u izvještajnom periodu dominantno su bile posvećene efikasnom, kvalitetnom i pravovremenom rješavanju o pravima iz PIO, odnosno postupanju po zahtjevima i donošenju rješenja kojima se odlučuje o pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja. Takođe, aktivnosti su se odnosile i na obezbjeđivanje redovnosti i blagovremenosti isplate prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja. Nastavljeno je i sa sprovođenjem organizacionih reformi jedinstvene Stručne službe, u cilju unapređenja efikasnosti rada institucije.

Tokom 2023. godine kontinuirano je vršeno unapređenje kvaliteta obavljanja stručnih, administrativnih, pravnih, ekonomskih i drugih poslova Fonda, što je rezultiralo podizanjem nivoa pruženih usluga osiguranicima i korisnicima prava iz PIO.

Stremeći značajnijem unapređenju organizacije i modernizaciji svih aspekata rada Fonda, ova institucija je aplicirala za finansiranje projekta u okviru SOCIEUX + instrumenta tehničke saradnje, koji je kofinansiran od strane Evropske unije sa ciljem podržavanja jačanja inkluzivnih sistema socijalne zaštite, politike rada i zapošljavanja i podsticanja međusobne razmjene znanja i iskustava između država članica EU i partnerskih zemalja. Nakon uspješno sprovedenog postupka

aplikacije, SOCIEUX+ je u maju 2023. godine odobrio projekat „Jačanje organizacionih kapaciteta Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore u svrhu postizanja ciljeva Strategije reforme javne uprave“, čija implementacija je u toku.

Izveštajni period karakterisao je nastavak aktivnosti u dijelu rješavanja o pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja primjenom međunarodnih propisa, kroz unaprjeđenje saradnje sa penzionim fondovima država nastalih na teritoriji bivše SFRJ, sa kojima se ostvaruje najveći broj kontakata u vezi podnijetih zahtjeva za ostvarivanje prava. S tim u vezi, Fond je u septembru 2023. godine bio domaćin i organizator 13. Susreta direktora/ravnatelja fondova/zavoda za penzijsko/mirovinsko i invalidsko osiguranje država nastalih na području bivše SFRJ.

Posebna pažnja posvećena je i medicinskom vještačenju gdje se vrši ocjena gubitka radne sposobnosti i nesposobnosti za samostalan život i rad, gdje su ostvareni značajni rezultati angažovanjem doktora, eminentnih stručnjaka iz Kliničkog centra Crne Gore.

Sve aktivnosti Fonda sprovedene su na principima otvorenosti i transparentnosti. Informisanje javnosti o aktivnostima Fonda vršeno je preko štampanih i elektronskih medija i internet stranice Fonda.

Izveštajnu godinu karakteriše nastavak prakse finansiranja socijalno-humanitarne potrošnje penzionera.

Isto tako, Fond je po treći put povodom novogodišnjih praznika uputio čestitku najstarijim penzionerima koji su napunili 100 godina, uz novčani poklon u iznosu od 250 eura.

Tokom 2023. godine uspješno su izvršene sve planirane obaveze jedinstvene Stručne službe Fonda i organa upravljanja, u skladu sa zadatim rokovima.

II. ORGANI FONDA PIO CRNE GORE

1. UPRAVNI ODBOR

Upravni odbor je organ upravljanja Fondom. Rad Upravnog odbora zasnovan je na odredbama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, Zakona o državnoj upravi, Statuta Fonda i drugih opštih akata Fonda. Upravni odbor je sastavljen od predsjednika i šest članova, koje imenuje i razrješava Vlada Crne Gore, i to: jedan član se imenuje na predlog reprezentativne sindikalne organizacije, jedan član na predlog reprezentativnog udruženja poslodavaca, jedan član na predlog Saveza udruženja penzionera Crne Gore i četiri člana na predlog organa državne uprave nadležnog za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja. Članovi Upravnog odbora imenuju se na period od četiri godine. Vlada Crne Gore, na sjednici održanoj 12. septembra 2019. godine, imenovala je predsjednika i pet članova Upravnog odbora.

Upravni odbor Fonda je u izvještajnom periodu održao 7 sjednica, odnosno 4 redovne i 3 telefonske sjednice. Razmatrano je 55 tačaka i podtačaka dnevnog reda, te obrađeno 87 dokumenata i doneseno 49 akata.

Rbr.	Sjednica UO	Datum	R/T	Tačke i podtačke DR	Broj obrađenih dokumenata	Broj donesenih akata
1	33	06.02.2023.	T	4	5	4
2	34	15.02.2023.	R	11	11	8
3	35	13.03.2023.	R	9	24	14
4	36	09.06.2023.	R	13	23	11
5	37	11.09.2023.	T	4	5	4
6	38	13.10.2023.	T	4	5	4
7	39	11.12.2023.	R	10	14	4
Ukupno:				55	87	49

R – redovna sjednica; T- telefonska sjednica; DR – dnevni red

Neke od najznačajnijih odluka koje je Upravni odbor Fonda donio u 2023. godini su:

- Odluke o usklađivanju vrijednosti penzija za jedan lični bod od 1. januara, 1. maja i 1. septembra 2023.godine;
- Odluke o usklađivanju penzija i novčanih naknada od 1. januara, 1. maja i 1. septembra 2023. godine;
- Odluke o usklađivanju osnova za određivanje novčane naknade za tjelesno oštećenje od 1. januara, 1. maja i 1. septembra 2022. godine;
- Odluke o usklađivanju nominalnog iznosa najniže penzije od 1. januara, 1. maja i 1. septembra 2023. godine;
- Odluke o vanrednom usklađivanju vrijednosti penzija za jedan lični bod od 1. maja i 1. septembra 2023. godine;
- Odluke o vanrednom usklađivanju penzija i novčanih naknada od 1. maja i 1. septembra 2023. godine;
- Odluke o vanrednom usklađivanju osnova za određivanje novčane naknade za tjelesno oštećenje od 1. maja i 1. septembra 2023. godine;
- Odluke o vanrednom usklađivanju nominalnog iznosa najniže penzije od 1. maja i 1. septembra 2023. godine;
- Odluka o usvajanju Programa rada za 2023. godinu
- Odluka o usvajanju Izvještaja o radu Fonda PIO Crne Gore za 2022. godinu;
- Odluka o usvajanju Izvještaja o izvršenom popisu sredstava i izvora sredstava na dan 31.12.2022. godine,
- Odluka o otpisu osnovnih sredstava;
- Odluka o otpisu sitnog inventara;
- Odluka o usvajanju Izvještaja o izvršenom popisu obaveza i potraživanja, sa stanjem na dan 31.12.2022. godine;
- Odluka o usvajanju Izvještaja o finansijskom poslovanju Fonda PIO Crne Gore za 2022. godinu;
- Odluka o usvajanju Izvještaja o radu i finansijskom poslovanju DOO „PIO“ Ulcinj za 2022. godinu;
- Odluka o usvajanju Izvještaja o popisu DOO „PIO“ Ulcinj na dan 31.12.2022. godine;
- Odluka o sukcesivnom prenosu sredstava DOO „PIO“ Ulcinj;
- Odluke o imenovanju v.d. direktora Fonda PIO Crne Gore;

Upravni odbor nastavio je sprovođenje poslovne politike koja podrazumijeva praćenje izvršenja budžeta, koje vodi redovnom servisiranju zakonskih obaveza iz djelokruga rada ove Institucije.

III. STRUČNA SLUŽBA FONDA

1. SEKTOR ZA SPROVOĐENJE PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA

Tokom izvještajne 2023. godine, u Sektoru za sprovođenje penzijskog i invalidskog osiguranja obuhvaćen je rad sljedećih odsjeka i jedinica:

- Odsjek za obradu podataka matične evidencije,
- Područne jedinice,
- Odsjek za sprovođenje inostranog osiguranja i
- Odsjek za medicinsko vještačenje

1.1. Odsjek za obradu podataka matične evidencije

U ovom izvještajnom periodu, uneseno je u bazu matične evidencije aktivnih osiguranika ukupno 585.495 prijava podataka, što je u odnosu na isti period prošle godine kada je unijeto 559.099, više za 4,47% prijava podataka za matičnu evidenciju i to:

OBRAZAC	M-1	M-2	M-3	M-4	M-6	M-7/PS	M-8	M-12	ROD-1	ROD-P	M-SI	MIN	ROD-0
BROJ	64.539	122.650	76.105	286.047	36	226	17.838	3.019	10.365	1.334	625	68	2.643

U matičnoj evidenciji aktivnih osiguranika u okviru područnih jedinica u ovom izvještajnom periodu vršeni su sljedeći poslovi:

- Provjera tačnosti podataka sa prijava podataka za matičnu evidenciju koje se odnose na period od 1970. do 31.12.2023. godine (uvid u pravnu, kao i finansijsku dokumentaciju kojom se dokazuje uplata doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje) zbog kompletiranja penzijskih predmeta u vezi izračuna ličnog koeficijenta i iznosa penzije u postupcima po zahtjevima za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, kao i u postupku redovne provjere tačnosti dostavljenih prijava podataka koje obveznici podnošenja prijava dostavljaju u tekućoj za prethodnu, 2023. godinu;
- Vršeno je dokompletiranje baze podataka aktivnih osiguranika nedostajućim podacima, naknadna promjena podataka unijetih u matičnu evidenciju u slučajevima propisanim Zakonom;
- U vršenju kontrole tačnosti podataka ukoliko su podaci netačni i nepotpuni odnosno nepravilno evidentirani, sačinjavaju se službene zabilješke i na zakonom propisan način preduzimate su potrebne radnje za izmjenu ili dokompletiranje istih, a za slučaj nepostojanja ili nekompletnosti dokumentacije, odnosno javnih isprava, sačinjavan je zapisnik o izvršenoj kontroli, kojim je konstatovano zatečeno stanje;
- Pružana je stručna pomoć putem neposredne komunikacije sa strankama, postupano po zamolnicama, po zahtjevima za štampanje izvještaja sa podacima o utvrđenom stažu osiguranja i ostvarenim zaradama, kao i po zahtjevima državnih organa, institucija, pravnih lica, organa i fondova država iz okruženja, kao i drugih organizacionih jedinica Fonda. Posebno treba istaći svakodnevno pružanje stručne pomoći putem telefona i imejlom ;
- Obraćanje Državnom arhivu u vezi pribavljanja dokumentacije, a u cilju ažuriranja podataka o stažu osiguranja i ostvarenim zaradama, ukoliko matična evidencija Fonda PIO Crne Gore i poslodavac ne posjeduju podatke, već istima raspolaže Državni arhiv;
- Kontrola uplate doprinosa za lica koja obavljaju samostalnu, odnosno preduzetničku djelatnost, kao i kontrola uplate doprinosa za njihove radnike (zaposlene), zaključno sa 31.12.1991. godine.

U Odsjeku za obradu podataka matične evidencije, vršeni su sljedeći poslovi:

- Kontrola dokumentacije koja se odnosi na doprinose po rješenjima Agencije za mirno rješavanje radnih sporova;

- Kontrola dokumentacije koja se odnosi na doprinose za penzijsko i invalidsko osiguranje, shodno Zaključku Vlade Crne Gore br.08-264 od 26.2.2015. godine i Instrukciji za postupanje, propisane od strane Ministarstva finansija i Ministarstva rada i socijalnog staranja;
- Pripremanje odgovora na pristigle zahtjeve državnih i drugih organa, kao i zainteresovanih stranaka, iz nadležnosti Sektora za sprovođenje osiguranja;
- Priprema obavještenja, koja se dostavljaju područnim jedinicama, a povodom izmjene propisa, od uticaja na rad istih, kao i priprema neophodnih uputstava za rad područnih jedinica i Odsjeka za sprovođenje INO osiguranja,
- U cilju okončanja postupka za ponovno određivanje penzija shodno Sporazumu o socijalnom osiguranju sa BIH i R. Srbijom, izvršena je provjera da li su isti okončani, a u saradnji sa fondovima kao nosiocima osiguranja;
- Na osnovu Zakona o objedinjenoj registraciji i sistemu izvještavanja o obračunu i naplati poreza i doprinosa, uspostavljen je i vodi se Centralni registar obveznika poreza na dohodak fizičkih lica, obveznika doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, osiguranika obaveznog socijalnog osiguranja, kao i sistem izvještavanja i zaštite podataka centralnog registra. Upis u ovaj registar vrši se podnošenjem jedinstvene prijave, za registraciju poreskih obveznika, obveznika doprinosa i osiguranika, nadležnom poreskom organu počev od 1.3.2010. godine. Na osnovu Protokola o razmjeni podataka između korisnika sistema Centralnog registra osiguranika i obveznika (CROO), za period od 1.1.2023. do 31.12.2023. godine ukupno je ažurirano 263.063 prijava podataka.

TABELA SA PODACIMA KOJI SE AŽURIRAJU IZ PORESKE UPRAVE

M-1	M-2	M-3	M-4	M-SI	MIN	ROD-1	ROD-P	ROD-O	Ukupno
63.250	111.684	73.894	0	0	0	10.268	1.332	2.635	263.063

- saradnja sa Sektorom za IT, u cilju prilagođavanja programa, uslijed promjena zakonske regulative, koja se odnosi na penzijsko osiguranje i obračun i

naplatu doprinosa, kao i dostavljanje odgovarajućih naloga u tom smislu. Sektoru za informacione tehnologije, dostavljeni su programski zahtjevi radi dopune ili korekcije postojećeg softvera shodno:

1. Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjim poslovima („Službeni list Crne Gore“, br. 3/23 od 10.01.2023. godine) koji je u primjeni od 10.01.2023. do 31.12.2025. godine;
2. Zakonu o izmjeni Zakona o izvršenju kazni zatvora, novčane kazne i mjera bezbjednosti ("Službeni list Crne Gore", br. 3/23 od 10.01.2023), koji je u primjeni od 10.01.2023. godine do 31.12.2025. godine;
3. Zakonu o izmjenama Zakona o zaštiti i spašavanju ("Službeni list Crne Gore", br. br. 3/23 od 10.01.2023), koji je u primjeni od 10.01.2023. godine do 31.12.2025. godine;

Nalozi su dostavljeni kako za ugradnju novih zakonskih rješenja u informacioni sistem Fonda u postupku ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, tako i nalozi za dopunu i promjenu u postojećim šifrarnicima kancelarijskog poslovanja uvođenjem novih šifri shodno zakonskim izmjenama, kao i detaljna pojašnjenja za realizaciju istih.

Na osnovu gore navedenih zakonskih izmjena, dostavljen je zahtjev Ministarstvu rada i socijalnog staranja radi izmjene i dopune Pravilnika o jedinstvenom kodeksu šifara za unošenje podataka u Matičnu evidenciju iz penzijsko invalidskog osiguranja.

Shodno Pravilniku o usklađivanju iznosa najviše godišnje osnovice za plaćanje doprinosa za 2023. godinu („Sl. list CG“, br. 108/23), dat je nalog za ažuriranje šifrarnika limita iznosa sa najvišom godišnjom osnovicom za plaćanje doprinosa za PIO;

- učestvovali na sastancima sa predstavnicima Unije slobodnih sindikata Crne Gore - Sindikat metalških i rudarskih radnika Crne Gore radi rješavanja nedoumica u vezi primjene Pravilnika o utvrđivanju radnih mjesta, odnosno poslova na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem;
- dostavljeni su nalozi sa odgovarajućim uputstvima za listanje izvještaja po zahtjevima područnih jedinica Fonda PIO i drugih institucija;
- postupljeno je po zahtjevima za utvrđivanje radnih mjesta, odnosno poslova na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem i sačinjeni zapisnici za utvrđivanje radnih mjesta odnosno poslova na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem kod sljedećih poslodavaca: DOO

„31 OKTOBAR“ - Pljevlja, DOO „MANDA“ - Nikšić, AD „PORT OF ADRIA“ - Bar, DOO „VODOVOD I KANALIZACIJA“ - Budva, DOO „MONTEPUT“ - Podgorica, dok su zahtjevi za utvrđivanje radnih mjesta, odnosno poslova na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim za AD „CRNOGORSKI ELEKTROPRENOSNI SISTEM“ - Podgorica i DOO „VODOVOD I KANALIZACIJA“ - Nikšić odbijeni, a zahtjevi poslodavaca „NOVI BOKSITI“ DOO - Nikšić, „KNJAZ MILOŠ MONTENEGRO“ DOO - Kotor i AD „PORT OF ADRIA“ - Bar, još uvijek nisu okončani, tj. poslodavci nijesu dostavili svu potrebnu dokumentaciju. Takođe smo pružili pravni savjet u vezi staža osiguranja koji se računa sa uvećanim trajanjem na zahtjev Zavoda za hitnu medicinsku pomoć Crne Gore;

- učestvovali na sastancima sa međunarodnim ekspertima za implementaciju SOCIEUX+ akcije/projekta “Jačanje organizacionih kapaciteta Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore u svrhu postizanja ciljeva Strategije reforme javne uprave”;
- učestvovali na sastancima u Fondu PIO Crne Gore i Ministarstvu rada i socijalnog staranja sa međunarodnim ekspertima na projektu SOCIEUX+ EU ekspertiza o socijalnoj zaštiti, radu i zapošljavanju, a vezano za staž osiguranja koji se računa sa uvećanim trajanjem;
- učestvovali na sastancima u Poreskoj upravi radi završetka projekta „Reforma poreske administracije“ sa ciljem izrade softverskog rješenja, odnosno koncept izrade novog informacionog poreskog sistema;
- učestvovanje u rješavanju spornih predmeta pokrenutih po službenoj dužnosti za prevođenje penzija na najniži iznos shodno izmjenama i dopunama Zakona o PIO iz 2022 godine – izuzeti slučajevi, kao i u rješavanju drugih spornih situacija (radni timovi, komisije, sastanci...).

PREGLED UNIJETIH OBRAZACA PO PODRUČNIM JEDINICAMA

	Fond PIO CG	Podgorica	Bijelo Polje	Berane	Pljevlja	Kotor	Cetinje	Nikšić	Bar	Herceg Novi	Ukupno
M-1	2	329	70	131	87	105	202	102	211	50	1289
M-2	8	2.619	681	858	784	955	1.655	1.228	1680	498	10.966
M-3	2	553	130	244	143	183	343	187	336	90	2.211

M-4	1.727	92.937	14.152	15.722	9.106	30.740	30.824	23.216	51.084	16.539	286.047
M-8	0	5.195	1.203	1.133	1.250	1.101	2.855	536	3.356	1209	17.845
M-12	0	1.225	112	217	11	261	383	75	600	135	3.019
M-SI	0	109	109	77	179	0	62	36	45	8	625
M7/PS	0	18	12	75	52	24	8	10	14	13	226
M-6	0	0	9	0	12	0	0	11	0	0	36
MIN	0	24	1	11	0	0	18	6	8	0	68
ROD-1	7	20	7	1	8	3	21	10	9	11	97
ROD-P	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2
ROD-0	0	2	0	2	1	0	2	0	0	1	8
Ukupno	1.747	103.031	16.486	18.471	11.637	33.372	36.373	25.418	57.343	18.554	322.432

1.2. Prvostepeni upravni postupak

Prvostepeni upravni postupak koji se vodi u Fondu PIO Crne Gore obuhvata prvostepeni postupak u domaćem osiguranju i postupak primjenom međunarodnih sporazuma o socijalnom osiguranju - inostrano osiguranje.

1.2.1. Domaće osiguranje

U izvještajnom periodu, prvostepeni upravni postupak je rješavao po zahtjevima za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja u domaćem osiguranju.

U toku 2023. godine podneseno je 23.341 novih zahtjeva za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, a iz prethodne godine je preneseno 3.438 zahtjeva, tako da je u 2023. godini, ukupno za rješavanje bilo 26.779 zahtjeva. Od navedenog broja riješeno je 24.151 zahtjeva ili 90,18%, od čega 82,37% u zakonskom roku od 30 dana. Na kraju izvještajnog perioda ostalo je 2.628 ili 9,81% neriješenih zahtjeva.

Poređenja radi, u 2022. godini bilo je 29.470 zahtjeva za rješavanje u prvostepenom postupku. Po ovim zahtjevima donijeta su 28.125 prvostepena rješenja od čega 87,43% u zakonskom roku od 30 dana. Na kraju izvještajnog perioda ostalo je 3.050 ili 9,78% neriješenih zahtjeva.

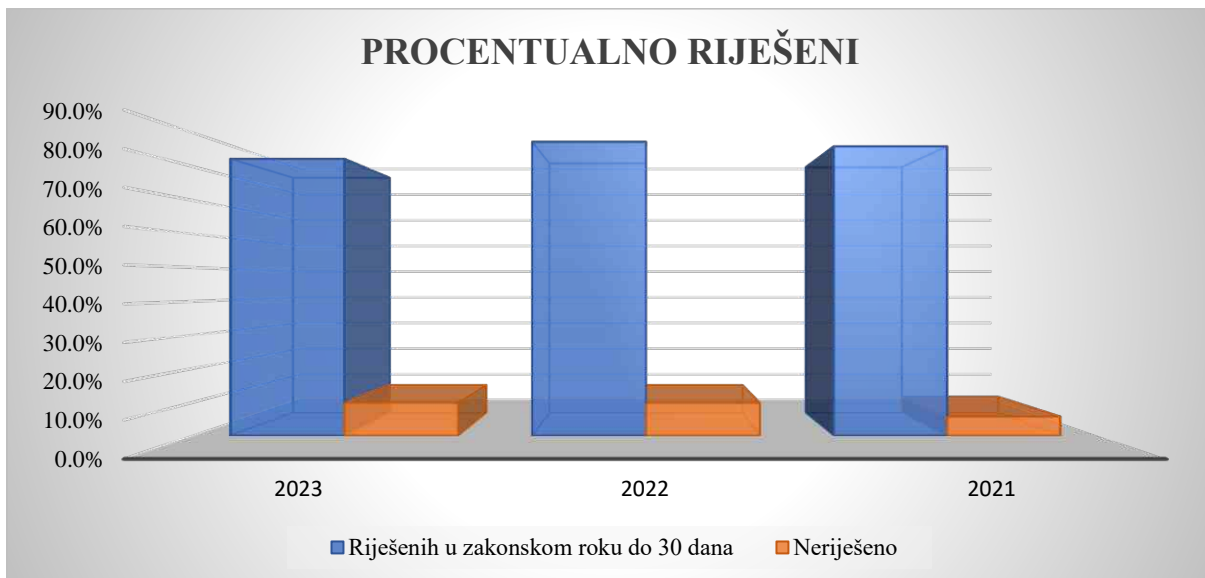
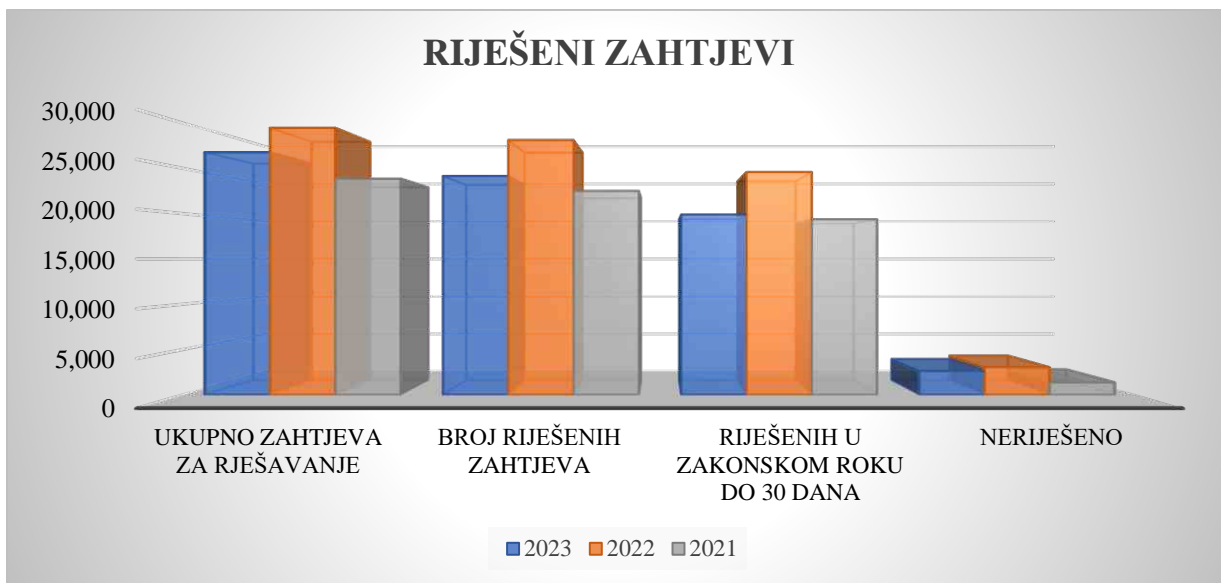
U 2021. godini je bilo 23.862 zahtjeva za rješavanje u prvostepenom postupku. Po ovim zahtjevima donijeta su 22.501 prvostepena rješenja, od čega 86,08% u zakonskom roku od 30 dana. Na kraju 2021.godine ostalo je 1.361 ili 5,70% neriješenih zahtjeva.

Iz prethodnog poređenja vidi se da je ukupan broj zahtjeva za rješavanje u 2023. godini manji u odnosu na 2022. godinu, a veći u odnosu na 2021. godinu, što je u određenom dijelu posljedica novih zakonskih rješenja kojima su propisani povoljniji uslovi za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, a koja rješenja su bila u primjeni tokom 2022. godine. Takođe je došlo do smanjenja procenta riješenih zahtjeva u zakonskom roku od 30 dana u odnosu na 2022. godinu, za 5,06%, a u odnosu na 2021. godinu za 3,71%.

Tokom ovog izvještajnog perioda, dosljedna primjena odredbi ZUP-a, kako u procesnom dijelu, tako i u sprovođenju ispitnog postupka i saopštavanju rezultata ispitnog postupka, zahtjevala je niz radnji koje utiču na trajanje samog postupka odlučivanja po zahtjevima za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, što je uticalo na kvalitet prvostepenih rješenja u pozitivnom smislu sa jedne strane, a sa druge svakako utiče na vrijeme trajanja postupka, a samim tim i na ažurnost.

Poštovanje pravila vođenja upravnog postupka je obaveza koja se mora ispoštovati u svim slučajevima kada priroda zahtjeva i činjenično stanje nalažu.

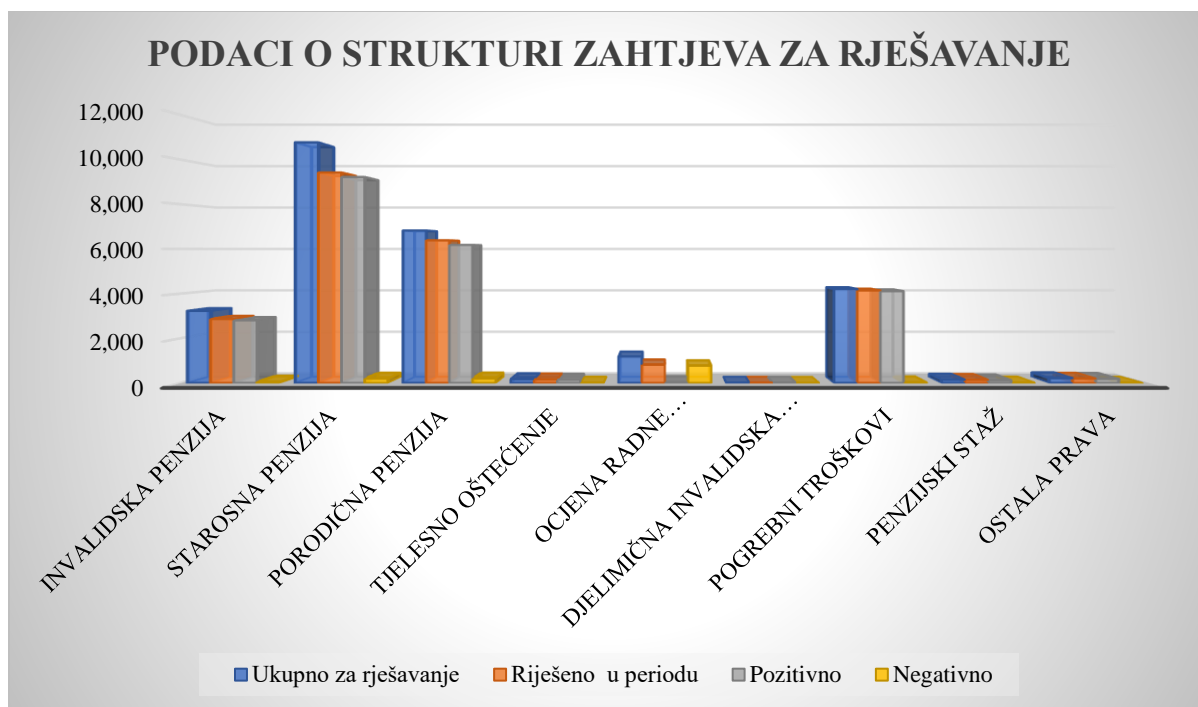
Godina	Ukupno zahtjeva za rješavanje	Broj riješenih zahtjeva	Riješenih u zakonskom roku do 30 dana		Neriješeno	
2023.	26.779	24.151	19.894	82,37%	2.628	9,81%
2022.	29.470	28.125	24.589	87,43%	3.050	9,78%
2021.	23.862	22.501	19.369	86,08%	1.361	5,70%

U narednom tabelarnom pregledu prikazani su podaci o strukturi zahtjeva za rješavanje u 2023. godini, po vrstama prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

Vrsta prava	Ukupno za rješavanje	Riješeno u periodu	RIJEŠENO		Procenat neriješenih u odnosu na ukupno	Procenat riješenih do prvog mjeseca
			Pozitivno	Negativno		
Invalidska penzija	3.231	2.870	2.810	60	11,17%	73,24%
Starosna penzija	10.764	9.416	9.214	202	12,52%	82,46%
Porodična penzija	6.825	6.387	6.179	208	6,42%	85,83%
Tjelesno oštećenje	178	163	152	11	8,43%	91,41%
Ocjena radne sposobnosti- nije utvrđen gubitak radne sposobnosti	1.191	824	39	785	30,81%	4,73%
Djelimična invalidska penzija	9	8	8	0	11,11%	75,00%
Pogrebni troškovi	4.209	4.141	4.111	30	1,62%	98,33%
Penzijski staž	151	142	127	15	5,96%	80,28%
Ostala prava	221	200	190	10	9,50%	83,00%
UKUPNO	26.779	24.151	22.830	1.321	9,81%	82,37%

U narednom tabelarnom pregledu prikazani su podaci o trajanju postupka u rješavanju podnijetih zahtjeva u 2023. godini, po vrstama prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

Penzije	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Preko 6 mjeseci
Starosne	7.764	1.484	133	35
Invalidske	2.102	531	231	6
Djelimične invalidske	6	2	0	0
Porodične	5.482	776	114	15
Pogrebni troškovi	4.072	66	2	1
Tjelesno oštećenje	149	7	6	1
Ocjena radne sposobnosti- nije utvrđen gubitak radne sposobnosti	39	421	354	10
Penzijski staž	114	18	8	1
Ostala prava iz PIO	166	18	12	3
Ukupno	19.894	3.323	860	72

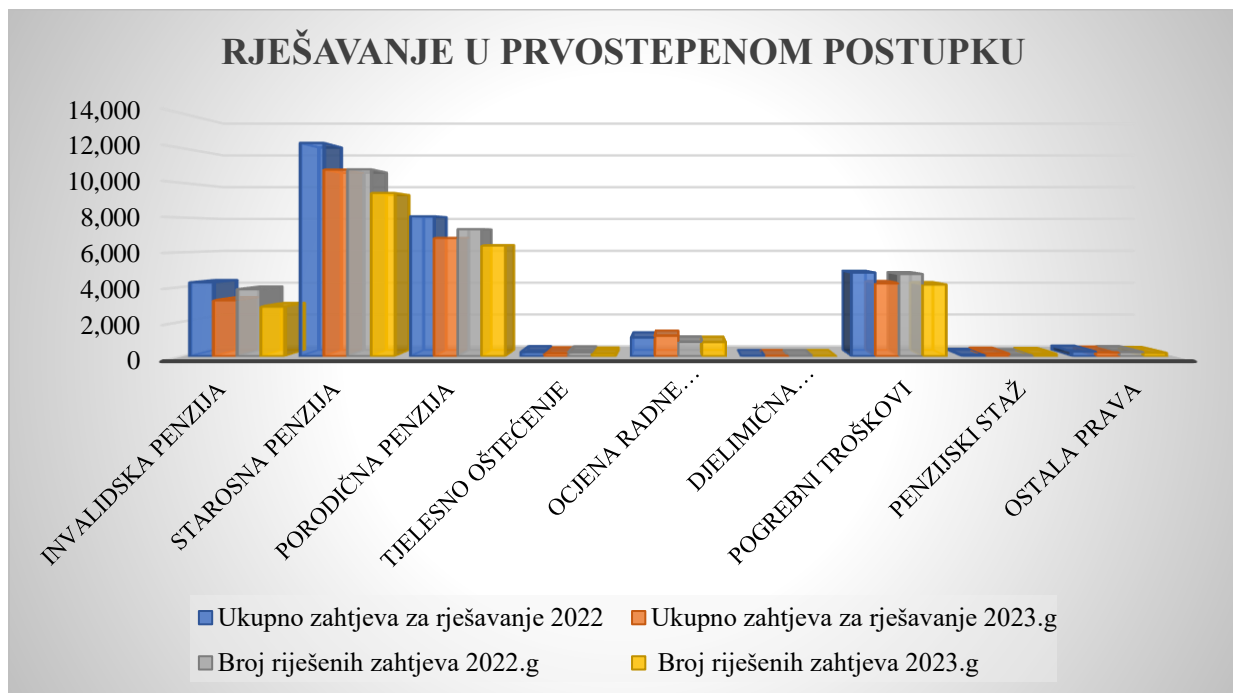
U zakonskom roku do 30 dana riješeno je 82,37% od ukupnog broja riješenih zahtjeva, u periodu od 1 do 3 mjeseca riješeno je 12,00%, u periodu od 3 mjeseca do 6 mjeseci 3,00%, dok je u periodu preko 6 mjeseci, riješeno je 0,26% zahtjeva.

Pored već prethodno navedenih razloga, trajanje postupka u rješavanju podnijetih zahtjeva, u velikom broju slučajeva, uslovljeno je potrebom za kompletiranjem baze podataka aktivnih osiguranika sa nedostajućim podacima, dodatnom provjerom tačnosti unesenih podataka u bazu podataka aktivnih osiguranika i potrebom da se sačine službene zabilješke u tim slučajevima, kako bi se na propisan način sprovele sve potrebne radnje. Takođe, određeni broj osiguranika je ostvario staž kod poslodavaca koji su u postupku stečaja ili je postupak stečaja već okončan, likvidacije, što značajno otežava postupak utvrđivanja staža osiguranja, jer je nedostupna dokumentacija za provjeru ili poslodavac nije dostavio u zakonom propisanom roku prijave podataka na osnovu kojih je utvrđuju prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, kao i sama visina prava.

RJEŠAVANJE U PRVOSTEPENOM POSTUPKU PO PODRUČNIM JEDINICAMA U POREĐENJU SA 2022. GODINOM PO VRSTAMA PRAVA

Područna jedinica	Ukupno zahtjeva za rješavanje		Broj riješenih zahtjeva		Procenat neriješenih		Procenat ažurnosti do 30 dana	
	2022.	2023.	2022.	2023.	2022.	2023.	2022.	2023.
Invalidska penzija	4.263	3.231	3.868	2.870	9,27%	11,17%	83,53%	73,24%
Starosna penzija	12.303	10.764	10.779	9.416	12,39%	12,52%	88,87%	82,46%
Porodična penzija	8.076	6.825	7.336	6.387	9,16%	6,42%	90,81%	85,83%
Tjelesno oštećenje	247	178	236	163	4,45%	8,43%	87,29%	91,41%
Ocjena radne sposobnosti	1.087	1.191	838	824	22,91%	30,81%	5,61%	4,73%
Djelimična invalidska penzija	10	9	10	8	10,00%	11,11%	77,78%	75,00%
Pogrebni troškovi	4.828	4.209	4.745	4.141	1,72%	1,62%	96,61%	98,33%
Penzijski staž	81	151	67	142	17,28%	5,96%	86,57%	80,28%
Ostala prava	280	221	247	200	11,79%	9,50%	90,69%	83,00%
Ukupno	31.175	26.779	28.125	24.151	9,78%	9,81%	87,43%	82,37%

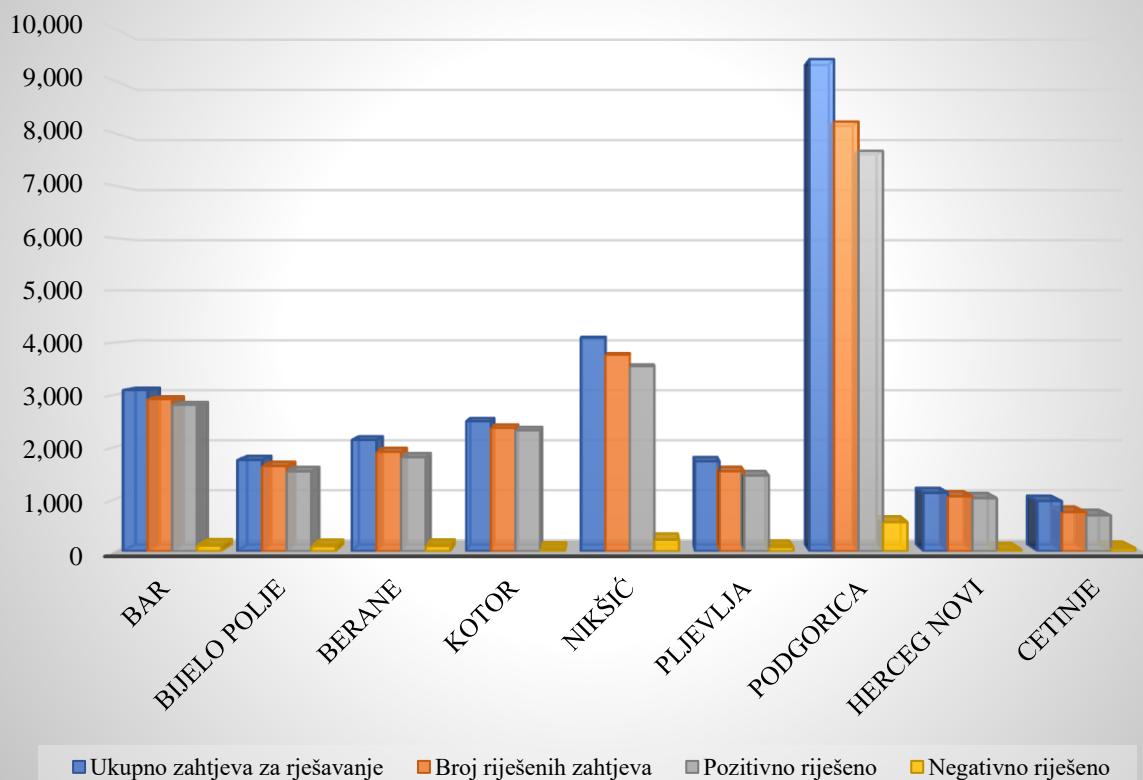
RJEŠAVANJE U PRVOSTEPENOM POSTUPKU

RJEŠAVANJE U PRVOSTEPENOM POSTUPKU U TOKU 2023. GODINE PO PODRUČNIM JEDINICAMA

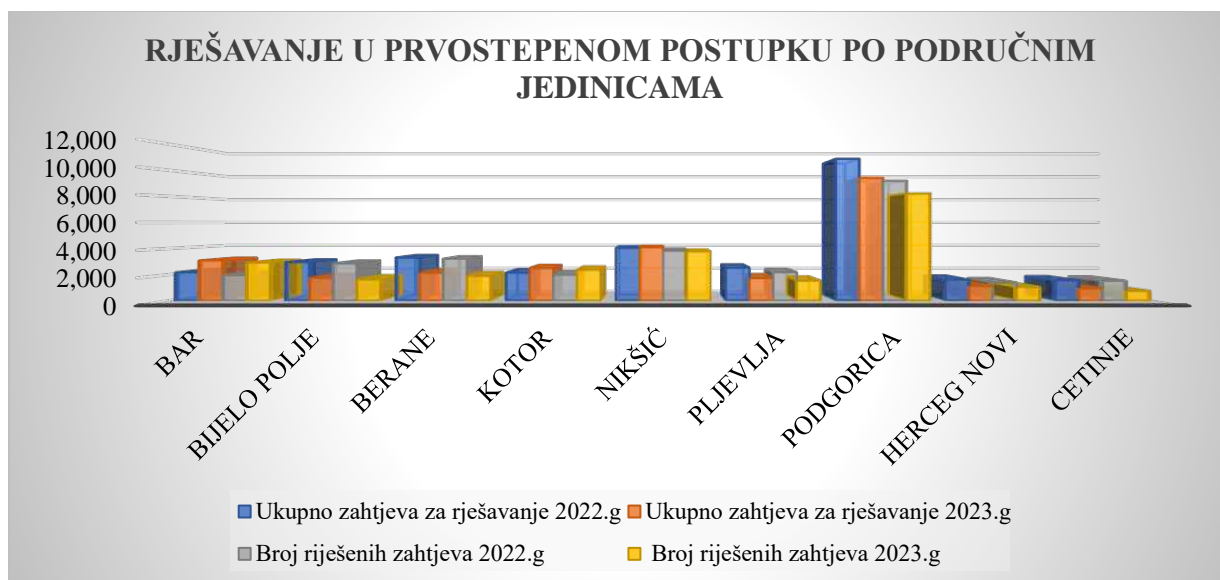
Područna jedinica	Ukupno zahtjeva za rješavanje	Broj riješenih zahtjeva	Pozitivno riješeno	Negativno riješeno	Procenat neriješenih od ukupnih	Procenat ažurnosti do 30 dana
Bar	3.089	2.918	2.807	111	5,54%	89,10%
Bijelo Polje	1.749	1.632	1.532	100	6,69%	91,42%
Berane	2.134	1.907	1.803	104	10,64%	91,35%
Kotor	2.493	2.365	2.318	47	5,13%	91,63%
Nikšić	4.091	3.768	3.546	222	7,90%	92,22%
Pljevlja	1.724	1.533	1.452	81	11,08%	86,30%
Podgorica	9.417	8.224	7.665	559	12,67%	65,88%
Herceg Novi	1.119	1.053	1.018	35	5,90%	95,25%
Cetinje	964	751	689	62	22,10%	89,75%
Ukupno	26.780	24.151	22.830	1.321	9,74%	88,10%

RJEŠAVANJE U PRVOSTEPENOM POSTUPKU U TOKU 2023. GODINE PO PODRUČNIM JEDINICAMA

RJEŠAVANJE U PRVOSTEPENOM POSTUPKU PO PODRUČNIM JEDINICAMA U POREĐENJU SA 2022. GODINOM

Područna jedinica	Ukupno zahtjeva za rješavanje		Broj riješenih zahtjeva		Procenat neriješenih		Procenat ažurnosti do 30 dana	
	2022.	2023.	2022.	2023.	2022.	2023.	2022.	2023.
Bar	2.165	3.089	1.954	2.918	9,70%	5,54%	81,88%	89,10%
Bijelo Polje	2.947	1.749	2.858	1.632	3,02%	6,69%	93,39%	91,42%
Berane	3.305	2.134	3.211	1.907	2,84%	10,64%	96,14%	91,35%
Kotor	2.148	2.493	1.995	2.365	7,12%	5,13%	92,58%	91,63%
Nikšić	4.051	4.091	3.832	3.768	5,41%	7,90%	93,95%	92,22%
Pljevlja	2.528	1.724	2.178	1.533	13,84%	11,08%	95,59%	86,30%
Podgorica	10.879	9.417	9.185	8.224	15,57%	12,67%	75,96%	65,88%
Herceg Novi	1.600	1.119	1.393	1.053	12,94%	5,90%	95,12%	95,25%
Cetinje	1.552	964	1.519	751	2,13%	22,10%	92,30%	89,75%
Ukupno	31.175	26.780	28.125	24.151	9,78%	9,74%	87,43%	88,10%

TRAJANJE POSTUPKA U RJEŠAVANJU PODNIJETIH ZAHTJEVA U 2023. GODINI PO PODRUČNIM JEDINICAMA

Područna jedinica	Do jednog mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Preko 6 mjeseci
Bar	2.600	190	117	11
Bijelo Polje	1.492	66	73	0
Berane	1.742	104	58	3
Kotor	2.167	124	69	5
Nikšić	3.475	203	89	1
Pljevlja	1.323	142	65	3
Podgorica	5.418	2.412	343	51
Herceg Novi	1.003	25	25	0
Cetinje	674	56	21	0
Ukupno	19.894	3.323	860	74

U izvještajnom periodu u područnim jedinicama obavljane su i druge aktivnosti:

- ovjereno je 28.767 rješenja o administrativnim zabranama,
- izdato je 20.527 uvjerenja po zahtjevima osiguranika i korisnika (da su/ nijesu korisnici penzija, da nijesu korisnici tuđe njege i pomoći, uvjerenja o visini penzije, uvjerenja o unijetim podacima o stažu i zaradama u bazu podataka Fonda PIO itd.).

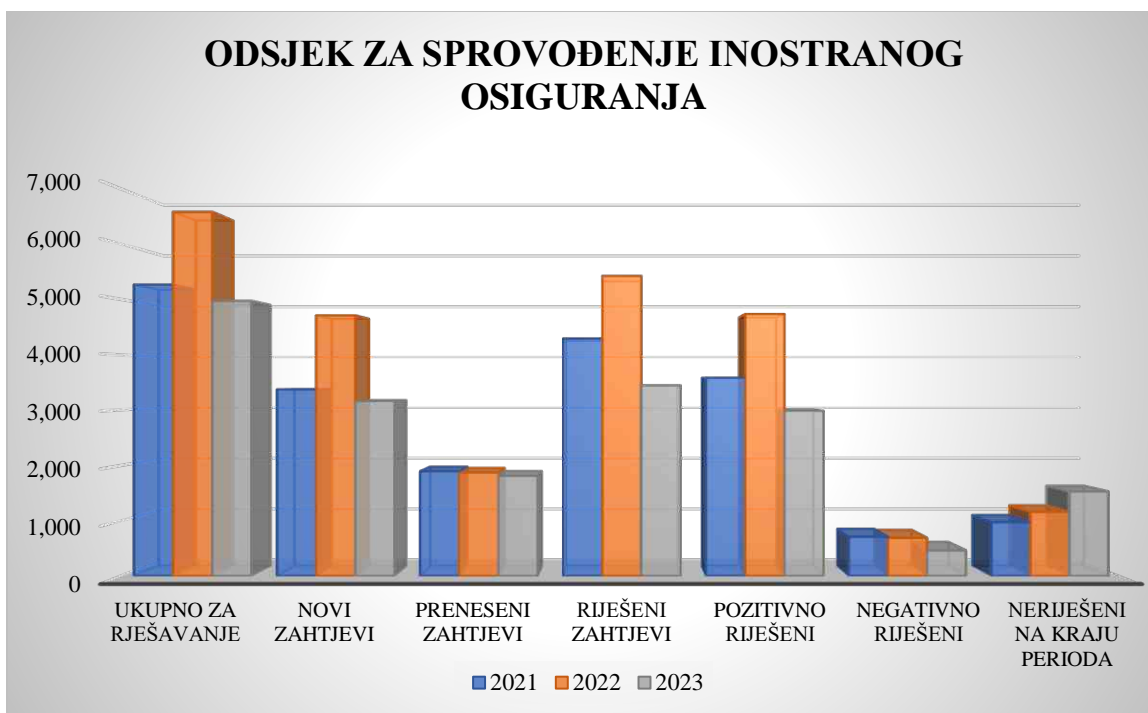
1.2.2. Odsjek za sprovođenje inostranog osiguranja

U Odsjeku za sprovođenje inostranog osiguranja, u toku 2023. godine, ukupan broj zahtjeva za rješavanje bio je 4.974, od čega 3.164 novih zahtjeva i 1.810 prenesenih zahtjeva iz prethodne godine. Od ukupnog broja zahtjeva za rješavanje, pozitivno je riješeno 2.987 zahtjeva, dok je negativno riješenih 460. Neriješenih na kraju perioda je 1.527 ili 30,70%, dok je procenat riješenih zahtjeva u zakonskom roku iznosio 73,46%.

U izvještajnom periodu obrađeno je ukupno 2.516 zamolnica u čiji broj ne ulaze zamolnice iz prethodnih godina koje su često aktivne jer inostrani nosilac osiguranja traži dodatne informacije i obavještenja u vezi istih.

Takođe, zaposleni u ovom odsjeku preduzimaju stalne urgencije prema inostranim nosiocima osiguranja, pisanim putem, elektronskim i telefonskim putem u cilju efikasnijeg okončanja postupka, obavljaju komunikaciju i pružaju administrativno pravnu pomoć nadležnim nosiocima osiguranja kao i osiguranicima.

	2021.	2022.	2023.
Ukupno za rješavanje	5.267	6.584	4.974
Novi zahtjevi	3.374	4.713	3.164
Preneseni zahtjevi	1.893	1.871	1.810
Riješeni zahtjevi	4.295	5.426	3.447
Pozitivno riješeni	3.586	4.737	2.987
Negativno riješeni	709	689	460
Neriješeni na kraju perioda	972	1.158	1.527
	18,45%	17,59%	30,70%
Procenat ažurnosti do 30 dana	77,67%	84,02%	73,46%

U Odsjeku za sprovođenje inostranog osiguranja procenat riješenih zahtjeva u zakonskom roku od 30 dana u 2023. godini iznosi 73,46%, što je za 10,56% manje u odnosu na prethodnu godinu.

Potrebno je napomenuti da ovaj odsjek rješava po zahtjevima u skladu sa međunarodnim sporazumima o socijalnom osiguranju i to sa: Austrijom, Belgijom, Bugarskom, Velikom Britanijom, Danskom, Italijom, Mađarskom, Luksemburgom, Njemačkom, Norveškom, Poljskom, Francuskom, Slovačkom, Švedskom, Švajcarskom, Holandijom, Libijom, Egiptom, Češkom, Turskom. Takođe se obavljaju poslovi u vezi primjene Sporazuma o potvrđivanju perioda osiguranja za ostvarivanje prava na penziju sa Kosovom. Od bivših republika SFRJ, primjenjuju se sporazumi potpisani sa Makedonijom, Hrvatskom, Bosnom i Hercegovinom, Srbijom i Slovenijom, što predstavlja veliku specifičnost u radu ovog odsjeka i nemogućnost brzog završetka postupka zbog čekanja odgovara od inostranog nosioca osiguranja, a koji se odnosi na podatke koji su bitni za okončanje postupka. Stoga se ne može ispoštovati zakonski rok od 30 dana za donošenje

rješenja u upravnom postupku. Sa Kosovom se obavljaju poslovi u vezi sa primjenom Sporazuma o potvrđivanju perioda osiguranja do uslova za ostvarivanje prava na penziju.

U izvještajnom periodu na nivou područnih jedinica i Odsjeka za sprovođenje INO osiguranja pokrenuta su 6.189 postupka po službenoj dužnosti i 1.973 postupaka prenijetih iz prethodne godine, tako da ih je ukupno bilo 8.162. Od ovog broja okončan je 8.033 postupak, dok je ostalo neokončanih 129 postupaka.

Postupci po službenoj dužnosti u područnim jedinicama kao i u Odsjeku za sprovođenje inostranog osiguranja pokrenuti su u slučajevima prestanka prava na porodičnu penziju po sili zakona, obustava isplate porodične penzije zbog nedostavljanja potvrde o školovanju, uspostavljanja prava na isplatu porodične penzije, prestanka prava na tuđu pomoć i njegu i tjelesno oštećenje uslijed smrti korisnika prava, rješenje o prestanku prava radi ostvarivanja prava na povoljniju penziju, rješavanje po presudi Ustavnog suda Crne Gore kojim se ukida odredba člana 17 stav 1 Zakona o PIO („Sl. list CG“ br. 99/23 od 03.11.2023. godine) i u drugim slučajevima kad to nalažu pravila postupka.

Posebno treba naglasiti da je broj postupaka koji je pokrenut po službenoj dužnosti u odnosu na 2022. godinu znatno manji. U 2023. godini najveći broj podnijetih postupaka po službenoj dužnosti pokrenut je shodno prestanku prava po sili zakona, obustava isplate porodične penzije zbog nedostavljanja potvrde o školovanju i postupanja po presudi Ustavnog suda Crne Gore („Sl. list CG“ br. 99/23 od 03.11.2023. godine) odnosno Ustava Crne Gore.

1.2.3. Odsjek za medicinsko vještačenje

U Odsjeku za medicinsko vještačenje obavljaju se poslovi vještačenja u postupku ostvarivanja prava iz penzijskog invalidskog osiguranja, utvrđivanje gubitka radne sposobnosti i tjelesnog oštećenja, utvrđivanje uzroka invalidnosti i tjelesnog

oštećenja, vještačenje u postupku ostvarivanja prava po osnovu međunarodnih ugovora, vještačenje o promjeni u stanju invalidnosti, utvrđivanje nesposobnosti za samostalan život i rad za članove porodice osiguranika i korisnika, kontrola medicinske dokumentacije u predmetima prije ocjene radne sposobnosti, kontrola nalaza, ocjene i mišljenja o radnoj sposobnosti osiguranika i kontrolni pregledi korisnika prava. Poslove vještačenja i ocjene radne sposobnosti vrši Prvostepena invalidska komisija, koja je organizovana u okviru Sektora.

Prvostepena invalidska komisija je u toku 2023. godine, na osnovu Pravilnika o obrazovanju i načinu rada Prvostepene invalidske komisije u prvostepenom postupku za ostvarivanje prava osiguranika iz penzijskog i invalidskog osiguranja i Pravilnika o obimu i sadržini medicinske dokumentacije potrebne u postupku vještačenja radi ostvarivanja prava osiguranika iz penzijskog i invalidskog osiguranja, riješila 1.959 zahtjeva.

Od riješenih 1.959 zahtjeva, za ocjenu radne sposobnosti je bilo 440 zahtjeva, a za ostala prava 1.519 zahtjeva.

PGRS – potpuni gubitak radne sposobnosti, utvrđen je kod 439 osiguranika ili 22.41%.

DGRS – djelimični gubitak radne sposobnosti, utvrđen je kod jednog osiguranika ili 0,05%.

Na osnovu međunarodnih sporazuma o socijalnom osiguranju, invalidske inostrane penzije ostvarilo je 209 osiguranika ili 10,66%.

Kontrolni pregledi, koji su prema Pravilniku obavezni u roku od tri godine od datuma nastanka PGRS, izvršeni su kod 131 osiguranika ili 6.68 %.

Bez kategorije (odbijeni zahtjevi) bilo je 621 osiguranik ili 31.69 %.

Vještačenje nije izvršeno za 216 osiguranika ili 11.02%, zbog neopravdanog ne odazivanja osiguranika na pregled, odustajanja osiguranika od zahtjeva ili ne posjedovanja kompletne medicinske dokumentacije.

Ponovo je pozvano 122 osiguranika ili 6.22 %.

Tjelesno oštećenje je vještačeno u 32 zahtjeva. Pozitivno je riješeno 9 zahtjeva ili 28.12 %, a odbijeno je 23 zahtjeva ili 71.88 %.

Nesposobnost za samostalan život i rad je vještačena za 181 zahtjev. Pozitivno su riješena 103 zahtjeva ili 56.90 %, a odbijeno je 78 zahtjeva ili 43.10%.

Ostala prava – 7. Svi zahtjevi pozitivno riješeni ili 100%.

Struktura osiguranika kod kojih je utvrđen potpuni gubitak radne sposobnosti (PGRS) prema polu, životnoj dobi i godinama staža je sljedeća:

- PGRS je utvrđen kod 280 muškaraca ili 63.78 %, odnosno 159 žena ili 36,22 %.
- Prema životnom dobu, najviše je PGRS kod osiguranika u dobi od 60-70 godina starosti, i to: muškaraca 137 ili 48,92 % i žena 93 ili 58,49%.
- Prema godinama radnog staža, najviše PGRS bilo je kod muškaraca sa stažem do 30 godina, i to 108 ili 38,57%, a najviša zastupljenost PGRS kod žena je sa radnim stažem do 20 godina, i to kod 74 osiguranice ili 46,54%.

Najčešći uzroci invalidnosti kod osiguranika kod kojih je utvrđen PGRS su, na prvom mjestu, maligna oboljenja, i to kod 133 osiguranika ili 30,29 %, zatim

slijede bolesti srca i krvnih sudova kod 74 ili 16,85 % i duševni poremećaji i poremećaji ponašanja kod 54 ili 12,30 % osiguranika. Potom slijede bolesti koštanog mišićnog sistema, bolesti nervnog sistema, bolesti žlijezda sa unutrašnjim lučenjem.

OCJENA RADNE SPOSOBNOSTI

PRAVO	BROJ	PROCENAT
POTPUNI GUBITAK RADNE SPOSOBNOSTI	439	22,41
KONTROLNI PREGLED	131	6,68
INO - KORISNICI IZ DRUGIH DRŽAVA	209	10,66
DJELIMIČNI GUBITAK RADNE SPOSOBNOSTI	1	0,05
NEMA KATEGORIJE	621	31,69
VRAĆENO	122	6,22

TJELESNO OŠTEĆENJE

POZITIVNO RIJEŠENO	%	ODBIJENO	%	UKUPNO
9	28,12	23	71,88	32

NESPOSOBNOST ZA SAMOSTALAN ŽIVOT I RAD

POZITIVNO RIJEŠENO	%	ODBIJENO	%	UKUPNO
103	56,90	78	43,10	181

POTPUNI GUBITAK RADNE SPOSOBNOSTI

POL	BROJ	%
Muški	280	63,78
Ženski	159	36,22
UKUPNO	439	100,00

PGRS PREMA UZROKU INVALIDNOSTI

Broj	Naziv	Procenat
1.	Maligna oboljenja	30,29
2.	Bolest srca i krvotoka	16,85
3.	Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	12,30
4.	Ostale bolesti	40,56

2. SEKTOR ZA EKONOMSKE I FINANSIJSKE POSLOVE IZ OBLASTI PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA

Poslovi iz nadležnosti Sektora za ekonomske i finansijske poslove iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja obavljaju se u tri organizacione jedinice, i to:

- Odsjeku za obračun i isplatu prava
- Odsjeku za računovodstvo
- Odsjeku za statistiku

Sektor za ekonomske i finansijske poslove iz oblasti PIO je u 2023. godini pored redovnih aktivnosti, plaćanja i isplata penzija, imao i dva vanredna usklađivanja penzija:

- vanredno usklađivanje u iznosu od 2,95 odsto od 1. maja 2023. godine, isplata izvršena u junu 2023. godine sa redovnom penzijom za maj,
- vanredno usklađivanje u iznosu od 2,55 odsto sa primjenom od 1.9.2023. godine, isplata izvršena u oktobru sa redovnom penzijom za septembar.

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 6. aprila 2023. godine, Zaključkom broj 07-011/23-1628/2, usvojila Informaciju o isplati jednokratne novčane pomoći na osnovu direktne budžetske podrške Evropske komisije Crnoj Gori, za prevazilaženje energetske krize. Na osnovu navedenog Zaključka Vlade, Fond PIO Crne Gore izvršio je obračun i isplatu jednokratne pomoći u iznosu od po 150 eura za 40.342 korisnika najniže penzije, kao i za 104 korisnika privremene naknade.

Takođe, u decembru 2023. godine izvršena je i isplata jednokratne novčane pomoći za penzionere koji imaju sto i preko sto godina. Tom prilikom je isplaćena jednokratna novčana pomoć od po 250 eura za 19 penzionera.

2.1. Odsjek za obračun i isplatu prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja

Odsjek za obračun i isplatu prava prati i sprovodi propise iz: oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja u dijelu obračuna i isplate prava iz PIO, oblasti upravnog postupka u dijelu obračuna i isplate prava i iz oblasti obezbjeđenja i izvršenja.

Takođe, u ovom odsjeku vrši se sprovođenje rješenja i zaključaka u dijelu obračuna i isplate prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja u nacionalnom i međunarodnom osiguranju; kontrola pojedinačnih obračuna po rješenjima u nacionalnom i međunarodnom osiguranju; sprovođenje obračuna za refundaciju sredstava invalidima rada II kategorije, po zahtjevima poslodavaca; sprovođenje obračuna i obrada za isplatu odštetnih zahtjeva po preračunatim penzijama, shodno međunarodnom sporazumu o socijalnom osiguranju; vođenje evidencija o uplatama i isplatama po odštetnim zahtjevima, shodno međunarodnim sporazumima o socijalnom osiguranju; sprovođenje administrativnih, sudskih i drugih zabrana; unos članarine; unos, promjena i brisanje tekućih računa; izdavanje potvrda, uvjerenja i izvoda iz baze podataka korisnika prava o primanjima i kreditnim zaduženjima penzionera (za sticanje državljanstva, ostvarivanje tuđe njege i pomoći kod Centra za socijalni rad, jednokratne novčane pomoći, ovjeru zdravstvene knjižice, odmor i rekreaciju preko Saveza udruženja penzionera, subvencije za plaćanje računa za utrošenu električnu energiju, itd.); izrada mjesečnih, kvartalnih i godišnjih izvještaja u vezi sa isplatom prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja; izdavanje potvrda o životu za korisnike prava koji žive na teritoriji Crne Gore, a pravo iz PIO ostvaruju u drugim državama, po međunarodnim sporazumima o socijalnom osiguranju; sprovođenje potvrda o životu za korisnike prava iz PIO koji žive van teritorije Crne Gore, a pravo ostvaruju

po međunarodnim sporazumima o socijalnom osiguranju; vođenje službenih evidencija.

Tokom izvještajnog perioda Fond PIO Crne Gore je obezbijedio sredstva za isplatu **125.817** korisnika prava (civilni i vojni sa prebivalištem u Crnoj Gori i inostranstvu) i to:

BROJ KORISNIKA PRAVA NA DAN 31.12.2023. GODINE

Rbr	Civilni korisnici - Vrsta prava	Crna Gora	Sjeverna Makedonija	BIH	Hrvatska	Srbija	Slovenija	Ukupan broj
1	Starosna penzija	65.851	181	1.298	771	4.574	200	72.875
2	Invalidske penzije	16.615	17	182	79	655	27	17.575
3	Porodične penzije	27.444	89	632	287	1.042	39	29.533
4	Srazmjerne starosne penzije	1			3	1		5
5	Porodične penzije po drugom roditelju	151				1		152
6	Tuđa njega i pomoć	533			4	16		553
7	Tjelesno oštećenje	3.068		1	10	39		3.118
8	Privremena naknada invalida III kategorije	156		1				157
9	Djelimične invalidske penzije	19		1	1			21
10	Dodatak za spomenicu	5				1		6
	Ukupno civilni korisnici prava	113.843	287	2.115	1.155	6.329	266	123.995

Rbr	Vojni korisnici - Vrsta prava	Crna Gora	Sjeverna Makedonija	BIH	Hrvatska	Srbija	Slovenija	Ukupan broj
1	Starosna penzija	724	2	3	9	30	1	769
2	Invalidske penzije	297		2	3	4		306
3	Porodične penzije	675	1	9	6	9	1	701
4	Porodične penzije po drugom roditelju	1						1
5	Tuđa njega i pomoć	11						11
6	Tjelesno oštećenje	34						34
	Ukupno vojni korisnici prava	1.742	3	14	18	43	2	1.822
	Ukupan broj korisnika prava	115.585	290	2.129	1.173	6.372	268	125.817

Za izvještajni period pristiglo je i obrađeno u Odsjeku **23.994** rješenja, od područnih jedinica i Odsjeka za sprovođenje inostranog osiguranja.

U djelokrug rada Odsjeka spada i sprovođenje administrativnih zabrana, razni oblici kredita kod poslovnih banaka i mikrokreditnih institucija u svojstvu korisnika kredita ili žiranta, krediti na odloženo plaćanje (registracija automobila, kupovina paketa suhomesnatih proizvoda, svinjske polutke, jagnjad, tehnička roba, odmor i rekreacija, itd.), rješenja o izvršenju od strane sudova. U izvještajnom periodu Odsjeku su dostavljene 9.264 sudske i administrativne zabrane od strane poslovnih banaka i MFI (ručno unesenih), obustave po raznim osnovama i potvrde o životu 19.465 (ručno unesenih) i drugih potvrda, zahtjeva, promjena tekućih računa, obavještenja, molbi itd. koje nije moguće brojčano iskazati.

OBRAĐENA AKTA U ODSJEKU U 2023. GODINI

1.	Rješenja od područnih jedinica	23.994
2.	Sudske i administrativne zabrane, pristupnice i dr.	9.264
3.	Obustave po raznim osnovama i potvrde o životu	19.465

Takođe, prema bivšim državama SFRJ (Bosna i Hercegovina, Sjeverna Makedonija, Hrvatska, Srbija i Slovenija) blagovremeno je vršena dostava obrazaca potvrda o životu i tekućih računa u cilju zakonite isplate penzija korisnika prava Fonda PIO Crne Gore sa prebivalištem van teritorije Crne Gore.

Blagovremeno je vršena, shodno Zakonu, priprema i razmjena podataka u vezi sa odštetnim zahtjevima bivših republika SFRJ. Shodno zahtjevima korisnika, takođe je vršena ovjera potvrda o životu za lica koja su sa prebivalištem u Crnoj Gori, a primaju penziju iz Fonda druge države.

2.2. Odsjek za računovodstvene poslove u oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja

U Odsjeku za računovodstvene poslove, kao i u prethodnom periodu, sve aktivnosti su obavljane u skladu sa propisima i uputstvima koji se odnose na računovodstvene politike državnih fondova. Naime, Fond penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore vodi poslovne knjige u skladu sa:

- Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti („Sl. list RCG“, br. 20/14, 56/14, 70/17, 4/18, 55/18, 66/19 i 70/21 i 145/21);
- Zakonom o budžetu Crne Gore za 2022. godinu („Sl. list CG“, br. 144/21, 55/22 i 109/22);

- Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet CG i budžete opština („Sl. list RCG“, br. 72/16, 106/20 i 80/21);
- Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta i državnih fondova i jedinica lokalne samouprave („Sl. list CG“, br. 23/14 i 71/19), a u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima;
- Uputstvom o radu Državnog trezora („Sl. list CG“, br. 53/14, 72/15, 69/19 i 96/21);
- Uredbom o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i popis stvari u državnoj imovini („Sl. list CG“, br. 13/10);
- Zakon o državnoj imovini Crne Gore („Sl. list CG“, br. 21/09 i 40/11);
- Uputstvo o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari („Sl. list CG“, br. 47/11);
- Pravilnik o razvrstavanju materijalne i nematerijalne imovine po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije budžetskih i vanbudžetskih korisnika („Sl. list“ RCG, br. 32/03).

U skladu sa navedenim propisima postavljen je sistem budžetskog računovodstva i okvir finansijskog izvještavanja. Fond PIO Crne Gore je blagovremeno obezbijedio da se primici i izdaci, obaveze kao i potraživanja, stanje imovine i dr. u poslovnim knjigama evidentiraju po klasi, grupi i sintetici u skladu sa navedenim pravilnikom. Evidentiranje poslovnih događaja temelji se na zakonskim propisima i računovodstvenim standardima primjenom gotovinskog načela u evidentiranju primitaka i izdataka, kao i primjenom modifikovanog načela u evidentiranju imovine, obaveza i potraživanja.

Sistem vođenja budžetskog računovodstva i izvještavanja daju pouzdanu osnovu za upravljanje budžetom i postizanje finansijske odgovornosti u donošenju odluka i poslovnih politika. Stoga su u Fondu osigurane kontrole zakonitog trošenja u svakoj fazi njihovog nastanka i trošenja.

U izvještajnom periodu u ovom odsjeku obavljani su poslovi koji se odnose na:

- praćenje i kontrolu finansijskih promjena Fonda uz primjenu važećih materijalno-finansijskih propisa, kontnog plana i drugih akata;

- obezbjeđivanje vođenja poslovnih knjiga – Glavne knjige Fonda i pomoćnih evidencija (osnovna sredstva, materijal i sitan inventar, analitike poslovnih partnera – kupaca i dobavljača) utvrđenih zakonom i podzakonskim aktima koji regulišu ovu oblast;
- kontrolu ispravnosti, tačnosti i zakonitosti knjigovodstvenih isprava na kojima se zasniva knjigovodstvena evidencija Fonda;
- evidentiranje prihoda po osnovu doprinosa za PIO po vrstama doprinosa na bazi izjave primaoca koje svakodnevno dostavlja Ministarstvo finansija - Direktorat Državnog trezora;
- evidentiranje prihoda po međunarodnim sporazumima i ostalih prihoda Fonda na osnovu izvještaja dostavljenih od strane poslovne banke i Ministarstva finansija – Direktorat Državnog trezora;
- evidentiranje obračuna prava iz PIO iz nacionalnog i međunarodnog socijalnog osiguranja, na osnovu rekapitulara o obračunatim vrstama prava iz PIO;
- evidentiranje isplaćenih prava iz PIO u nacionalnom i međunarodnom osiguranju na osnovu izvještaja dobijenih od Državnog trezora i poslovne banke za plaćanja prema inostranstvu ;
- obračun i evidentiranje doprinosa na penzije po stopama propisanim Zakonom o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje;
- evidentiranje promjena na osnovnim sredstvima, sitnom inventaru i potrošnom materijalu i obračun amortizacije;
- obradu i evidentiranje ostalih plaćanja koja proizilaze iz rada Fonda (zarada zaposlenih na bazi izvršenih obračuna, faktura za materijalne troškove Fonda, odluke Upravnog odbora Fonda i drugih materijalno – finansijskih dokumenata);
- kontinuirano usaglašavanje stanja sa dobavljačima Fonda i dostavljanje izvoda otvorenih stavki na godišnjem nivou;
- pripremu podataka za izradu polugodišnjih i godišnjih izvještaja o finansijskom poslovanju radi dostavljanja nadležnim organima i institucijama;
- izradu izvještaja o neizmirenim obavezama Fonda na kvartalnom i godišnjem nivou, a po zahtjevu Ministarstva finansija i Ministarstva rada i socijalnog staranja u kraćim vremenskim intervalima.

Stupanjem na snagu Uredbe o načinu planiranja i sprovođenja centralizovanih javnih nabavki („Sl.list CG“ br. 69/20 i 105/20) propisana je objedinjena nabavka od strane Uprave za katastar i državnu imovinu za potrebe organa državne uprave i državnih fondova za nabavku roba i usluga.

Računovodstvo Fonda je tokom 2023. godine izvršilo sva potrebna knjiženja i usaglasilo stanja sa dobavljačima Fonda na osnovu dostavljenih izvoda otvorenih stavki na godišnjem nivou.

U toku 2023. godine odrađeno je 965 naloga za knjiženje, što je 13.857 stavki, a po vrsti aktivnosti: 50 - glavni račun državnog trezora -180 naloga, 51 - doprinosi za PIO - 246 naloga, 52 - trezor ostali primici - 57 naloga, 65 - devizni račun kod Prve banke - 110 naloga, 25 - ostala knjiženja - 372 naloga.

Pored redovnih aktivnosti koje se odvijaju u Odsjeku za računovodstvene poslove u oblasti PIO, u toku 2023. godine službenici su bili angažovani na stavljanju na uvid dokumentacije i podataka u vezi sa izvorima finansiranja i izdacima Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore koji su evidentirani u Glavnoj knjizi i analitičkim evidencijama Fonda, po zahtjevima ovašćenih revizora Državne revizorske institucije koji su izvršili kontrolu Fonda PIO Crne Gore u sklopu kontrole Završnog računa Budžeta CG za 2022. godinu.

U okviru revizije izvora finansiranja obuhvaćena je revizija prihoda po osnovu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, po svim vrstama doprinosa, koji su evidentirani na bazi „izjave primaoca“ koju dostavlja Ministarstvo finansija - Državni trezor, ostalih izvornih prihoda koji se evidentiraju na bazi izvoda sa evidencionih računa i usaglašenost podataka sa Glavnom knjigom Trezora.

Revizijom izadataka Fonda obuhvaćeni su izdaci koji se odnose na obračun i isplatu penzija i bruto zarada zaposlenih. Državni revizori su izvršili neposredni

uvid u obračun penzija, zarada i zahtjeva za plaćanje, na osnovu kojih su izdaci evidentirani u Glavoj knjizi Fonda.

Cjelokupna dokumentacija koja je stavljena na uvid je skenirana i dostavljena u elektronskoj formi.

2.3. Odsjek za statistiku i analize

U Odsjeku za statistiku i analize aktivnost je usmjerena na izradu statističkih izvještaja iz oblasti obračuna i isplate prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

U ovom Odsjeku, tokom 2023. godine, obavljale su se sljedeće aktivnosti:

- vršena je obrada statističkih podataka po izvršenim isplatama prava iz penzijsko-invalidskog osiguranja, radi analiziranja podataka o kretanju broja penzionera po vrstama prava i strukturi;
- pripremani su statistički podaci, na mjesečnoj osnovi, o korisnicima prava iz penzijsko-invalidskog osiguranja po raznim kriterijumima - starosnoj i polnoj strukturi, visini penzija, opštinama, godinama korišćenja prava i dr;
- pripremani su statistički izvještaji koji su na mjesečnom i godišnjem nivou objavljeni na sajtu Fonda PIO;
- shodno Zakonu o upravljanju i unutrašnjoj kontroli u javnom sektoru i Smjernicama za uspostavljanje i sprovođenje procesa upravljanja rizicima u subjektima javnog sektora, održavane su radionice radi definisanja spiska rizika za Odsjek.
- kako je Fond PIO administrativni izvor podataka o broju korisnika prava i iznosu isplaćenih sredstava, shodno Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju Crne Gore, Odsjek je iz osnova svoje nadležnosti, tokom 2023. godine uspješno sarađivao na realizaciji ESSPROS statistike - Evropski sistem integrisane statistike socijalne zaštite.
- pripremani su statistički podaci za potrebe Monstata, Ministarstva finansija, Ministarstva rada i socijalnog staranja, štampane i elektronske medije, Saveza udruženja penzionera Crne Gore, lokalnih penzionerskih udruženja i dr.

3. SEKTOR ZA PRAVNE POSLOVE, POSLOVE PRUŽANJA STRUČNE POMOĆI ORGANIZACIJAMA PENZIONERA I LJUDSKE RESURSE

Sektor za pravne poslove, poslove pružanja stručne pomoći organizacijama penzionera i ljudske resurse čine dvije organizacione jedinice:

- Odsjek za pravne poslove i poslove pružanja stručne pomoći organizacijama penzionera i
- Odsjek za ljudske resurse.

3.1. Odsjek za pravne poslove i poslove pružanja stručne pomoći organizacijama penzionera

Shodno Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, u nadležnosti ovog odsjeka nalaze se poslovi koji se odnose na:

- pripremu predloga opštih i drugih akata koje donose Upravni odbor Fonda i direktor Fonda;
- sistemsko praćenje i analizu zakonskih i drugih propisa;
- pripremu i kontrolu ugovora i sporazuma koje zaključuje Fond;
- pravno zastupanje Fonda i njegovih organa pred nadležnim sudovima i drugim organima;
- pružanje stručne pomoći, logistike i podrške u radu Savezu udruženja penzionera Crne Gore i opštinskih udruženja penzionera;
- praćenje realizacije ugovora vezanih za stambenu problematiku korisnika prava iz PIO;
- saradnja sa resornim državnim organima i Savezom udruženja penzionera Crne Gore, kao i druge poslove iz djelokruga rada ovog odsjeka.

S obzirom na činjenicu da je u periodu od 1.1. do 31.12.2023. godine u rad primljeno 40 novih tužbi sa predlozima za ponavljanje pravosnažno okončanih postupka, i zakazano 228 ročišta, u predmetima u kojima je Fond PIO Crne Gore

označen kao tuženi, u ovom izvještajnom periodu biće dat akcent na predmete po tužbama koji su dobijeni u rad u toku prethodnih godina, koji postupci su vođeni i okončani, a radi se o postupcima koje su, uglavnom, inicirali vojni penzioneri, iz sljedećih pravnih osnova:

- isplate duga zbog manje isplaćene razlike penzije između konačnog iznosa prava i iznosa po ranijem rješenju, za period od 15.8.2007. godine do izrade nalaza i mišljenja vještaka ekonomsko-finansijske struke, zbog neusklađivanja penzija od 2×10 odsto vojnim penzionerima, shodno Odlukama Upravnog odbora Fonda PIO Crne Gore od 1.12.2007. godine i 1.12.2008. godine.

- naknada štete zbog manje isplaćivane penzije zbog neusklađivanja penzije vojnim penzionerima shodno Odluci Upravnog odbora Fonda PIO Crne Gore br.64/2007 od 20.7.2007. godine, koja se odnosi na usklađivanja penzija i novčanih davanja od 1.7.2007. godine za 11,89 odsto.

- naknada materijalne štete, koja se ogleda u razlici između isplaćenih penzija, i penzija koje su trebale biti isplaćene primjenom odredbe čl. 245. Zakona o Vojsci Jugoslavije, zbog neusklađivanja penzije vojnim penzionerima sa 0,5 odsto, a koji su zahtijevali stručno i drugo angažovanje u pripremanju odgovora na tužbe, zastupanju na zakazanim ročištima, pripremi neophodnih redovnih ili vanrednih pravnih sredstava, zavisno od uspješnosti u sporovima, u predmetima koji su zakazivani u izvještajnom periodu, u kojima se Fond pojavljuje kao tuženi.

U predmetima, po gore navedenim pravnim osnovima, tužioci su vojni penzioneri, čiju je isplatu penzija Fond PIO Crne Gore preuzeo od Ministarstva finansija, počev od 15.8.2007. godine, na osnovu odredbe člana 215 v Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o PIO („Sl.list RCG“ br.47/07), koji su pokrenuli sporove pred više osnovnih sudova u Crnoj Gori, radi naknade materijalne štete, tj. isplate razlike penzije, za period od 15.8.2007. godine, do izrade nalaza i mišljenja vještaka ekonomsko-finansijske struke, koji se u svim ovim predmetima angažuju, da bi se utvrdila vrijednost spora.

Polazeći od činjenice da je shodno odredbi člana 90 i 94 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju svim korisnicima prava iz PIO, pa i vojnim penzionerima-

tužiocima u gore navedenim postupcima, pružena mogućnost da zaštitu svojih prava ostvare u upravnom postupku i postupku pred upravnim sudom, te činjenice da je tuženi-Fond PIO Crne Gore, kao organizacija koja vrši javna ovlaštenja prilikom rješavanja o pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja, u odnosu na vojne penzionere, kao korisnike penzija, posebnim rješenjima utvrđivao iznose i visinu penzije, navedena rješenja imaju status upravnog akta, čija se pravilnost može ispitivati u upravnom postupku pred organima uprave i u upravnom sporu, u skladu sa citiranim zakonskim određenjem, što su navedeni korisnici prava, kao tužioci, i činili. Kod činjenice da rješenja Fonda, kojima je tužiocima utvrđivana visina penzije imaju svojstvo upravnog akta, tužioci u ovim postupcima, po mišljenju Fonda, kao tuženog, nemaju pravo na naknadu štete u vidu manje isplaćivane penzije, što je u konkretnom slučaju, kakav pravni stav je, konačno, zauzet na sjednici Građanskog odjeljenja Vrhovnog suda Crne Gore br.Su.I br.26-1/20 od 25.6.2020. godine, po zahtjevu Osnovnog suda u Podgorici, radi ujednačavanja sudske prakse u postupcima pokrenutim po tužbama vojnih penzionera, radi naknade materijalne štete u vidu manje isplaćivane penzije, s obzirom na veliki broj podnesenih tužbi pred tim i drugim sudovima u Crnoj Gori, u sporovima koji se vode po istom činjeničnom stanju i jednakom pravnom osnovu.

Nakon promjene sudske prakse, koja je bila rezultat upornog insistiranja tuženog Fonda o nepostojanju pravnog osnova za usvajanje tužbenih zahtjeva, što je bio slučaj u desetinama predmeta u 2020. godini, koji su okončani donošenjem pravosnažnih presuda u korist tužioca - vojnih penzionera, Osnovni sudovi u Crnoj Gori, nakon promjene pravnog stava Višeg suda u Podgorici i Bijelom Polju, počeli su da odbijaju tužbene zahtjeve, kao neosnovane, što je u izvještajnom periodu učinjeno u desetinama predmeta, kao i da povlače tužbe, sada svjesni negativnih ishoda pokrenutih postupaka, koje su bili inicirali. Fond je stava da će i postupci koji su još u toku, a bilo ih je pokrenuto samo u 2020. godini 687, a kojih je još nekoliko desetina, biti okončani na identičan način, tj. odbijanjem tužbenih zahtjeva, prekidom postupaka, ili povlačenjem tužbi.

U izvještajnom periodu bilo je i nekoliko predmeta po tužbama korisnika prava na penziju, kao tužioca, koji su petitumom tužbenog zahtjeva, tražili povraćaj iznosa koji su im obustavljeni na osnovu rješenja o izvršenju javnih izvršitelja, administrativnih zabrana i potvrda na osnovu kojih su korisnici prava, sada tužioci, kupovali raznu robu na rate ili su im pružane usluge, a obustave od penzija su iznosile više od ½ iznosa penzije, smatrajući da je takvim postupanjem Fonda PIO Crne Gore povrijeđena odredba člana 103 Zakona o izvršenju i obezbjeđenju, koji to ograničava.

- utvrđenja ništavosti administrativne zabrane, izjave za žiranta i ugovora o kreditu, kao i postupaka radi izdavanja privremenih mjera zabrane postupanja po administrativnim zabranama, i naknade materijalne štete.

Po pravilu, u predmetima po ovom pravnom osnovu, u toku postupka pred prvostepenim sudom, na predlog tužioca izvodi se vještačenje od strane vještaka grafološke struke, od čijeg nalaza i mišljenja prevashodno zavisi osnovanost tužbenog zahtjeva i samim tim ishod spora. Vrijednost spora, ako nije precizirana, obično biva predmet novog tužbenog zahtjeva, ukoliko se pravosnažnom presudom utvrdi ništavost sporne kreditne dokumentacije, po kojem pravnom osnovu, u izvještajnom periodu bilo više predmeta, od kojih su neki pravosnažno okončani, dok su drugi postupci još u toku.

-naknada materijalne štete zbog manje isplaćene otpremnine

U izvještajnom periodu primljene su u rad tužbe podnesene od strane bivših službenika Fonda PIO, sada korisnika prava na penziju, kojima je radni odnos u Fondu prestao po osnovu Sporazuma o prestanku radnog odnosa. Nezadovoljni visinom isplaćene otpremnine, bivši zaposleni su u prethodnom periodu vodili postupke pred redovnim sudom, u predmetima po istom pravnom i činjeničnom osnovu, koji postupci su pravosnažno okončani u korist Fonda, kao tuženog, iz kojeg razloga su u preostalim predmetima tužioci povukli tužbe. Međutim, nakon pravosnažne presude u predmetu P.br.1546/2020 od 24.9.2020.godine, koji predmet je nakon dvije ukidne presude Višeg suda riješen u korist tužioca Lj.M.,

tužiocima, koji su prethodnim postupcima povukli tužbe ponovo su pokrenuli sudske postupke protiv Fonda, koji su u toku.

-tužba za utvrđivanje prava svojine

Pred Osnovnim sudom u Podgorici u toku je postupak u predmetu P.br.1185/2023 godine, po tužbi službenice Fonda PIO Crne Gore Ć.V., kao tužilje, radi utvrđivanja prava svojine na stanu, koji je u vlasništvu Fonda, a za čiju kupovinu je tužilja po osnovu Ugovora o kreditu sa Fondom od 25.6.1998. godine dobila sredstva. S obzirom da je tužilja u posjed stana ušla nakon zaključenja predmetnog Ugovora, kao i da je iznos kredita vratila, imajući u vidu odredbe Zakona o državnoj imovini, Fond je tražio da u svojstvu umješaka učešće u postupku uzme Zaštitnik imovniško pravnih interesa Crne Gore, jer za to ima pravni interes.

I u ovom izvještajnom periodu, kao i u prethodnim godinama, pred Upravom za nekretnine u Bijelom Polju je u toku više postupaka po zahtjevima lica sa teritorije Opštine Bijelo Polje, za povraćaj poljoprivrednog zemljišta iz društvene svojine, koje je prešlo u društvenu svojinu na osnovu rješenja Komisije za arondaciju br.01-414/2 od 28.4.1962. godine, nakon što su ranije donesena rješenja Uprave za nekretnine Bijelo Polje za povraćaj imovine, u postupcima po žalbi pred Ministarstvom finansija, kao drugostepenim organom, ili po tužbi, pred Upravnim sudom Crne Gore, već nekoliko puta poništavana i vraćana na ponovni postupak i odluku.

Pored navedenog broja novih predmeta, u radu ovog Odsjeka su u toku i postupci u predmetima koji su iz raznih razloga prenijeti iz ranijih godina, i isti se zbog prekida postupka, ukidanja presuda ili postupaka po žalbama i revizijama vode i po nekoliko godina.

U predmetima preplata penzija, do kojih dolazi u slučajevima kada je sadašnjim ili bivšim korisnicima prava na penziju, u upravnom postupku, od strane Fonda doneseno rješenje kojim je određen novi-manji, konačni iznos penzije, ili je

doneseno rješenje o prestanku prava na penziju ili o obustavi njene isplate, po više razih pravnih osnova, za određeni period, retroaktivno. Kao i prethodnih godina, praksa je da se na osnovu izvještaja Odsjeka za obračun i isplatu prava o periodu i visini duga, kao i konačnih i pravosnažnih prvostepenih rješenja područnih jedinica Fonda, pokrene regresni postupak, radi povraćaja neosnovano isplaćenih i više primljenih iznosa penzija. Prvi korak je slanje obavještenja o pravnom osnovu i visini duga, koji imaju za cilj da lica, koja su neosnovano primila dugovane iznose, iste dobrovoljno vrate, bez vođenja sudskih postupaka i dodatnih troškova. Ukoliko preplaćeno lice ne pokaže spremnost za povraćaj dugovanog iznosa na ponuđeni način-mirnim putem, Fond ovog puta, kao tužilac, protiv istog, pokreće postupak pred nadležnim sudom, radi neosnovanog obogaćenja, tj. sticanja bez osnova.

Takođe, u Odsjeku se sprovodi postupak u skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama. Tokom izvještajne godine, Fondu PIO Crne Gore podneseno je 70 zahtjeva za slobodan pristup informacijama, shodno Zakonu o slobodnom pristupu informacijama („Sl.list CG“ br.44/12 i 30/17). U zavisnosti od same sadržine podnijetog zahtjeva, na neke je odgovoreno u formi dopisa, a na neka su donijeta rješenja u zakonom propisanom roku.

3.2. Odsjek za ljudske resurse

Odsjek za ljudske resurse je u izvještajnom periodu obavljao aktivnosti u okviru svojih nadležnosti, propisanih Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta zaposlenih u Stručnoj službi Fonda PIO Crne Gore.

U Odsjeku za ljudske resurse vrše se poslovi koji se odnose na:

- praćenje propisa iz oblasti državnih službenika i namještenika i propisa iz oblasti rada Fonda PIO;

- uspostavljanje i pružanje podrške procedurama zapošljavanja novih kadrova i sprovođenje postupaka prijema novozaposlenih u saradnji sa Upravom za ljudske resurse;
- obučavanje i razvoj ljudskih resursa;
- ocjenjivanje kadra;
- koordinaciju obuke i razvoj programa stalnog profesionalnog usavršavanja kadrova;
- vođenje evidencije o realizovanim seminarima i obukama;
- izradu i praćenje realizacije Plana integriteta;
- vođenje evidencije o poklonima;
- praćenje primjene Etičkog kodeksa zaposlenih;
- saradnju sa državnim organima, organima lokalne samouprave, NVO i drugim pravnim licima i druge poslove iz djelokruga rada ovog odsjeka.

Odsjek za ljudske resurse obavljao je poslove koji se odnose, prije svega, na unapređenje ljudskih resursa, pripremu i donošenje rješenja o pravima iz radnog odnosa, pripremu i donošenje rješenja o ocjenjivanju rada, pokretanje postupaka za popunu radnih mjesta, pripremu ugovora o djelu, ugovora o dopunskom radu, prijavljivanje i odjavljivanje zaposlenih nadležnoj službi, odnosno Poreska uprava, utvrđivanje i održavanje kadrovske evidencije zaposlenih, izdavanje uvjerenja, ažuriranje personalnih dosijea itd.

Posebno je potrebno istaći učešće ovlašćenih službenika u radu Mreže za upravljanje ljudskim resursima Crne Gore, gdje se u procesu reforme službeničkog sistema stvorila potreba za osnivanjem jedne ovakve Mreže koja će pomoći širenju informacija iz oblasti službeničkog sistema i jačanju kapaciteta službenika zaduženih za ljudske resurse da implementiraju standarde i procedure iz oblasti upravljanja ljudskim resursima. Oblasti koje su predmet interesovanja za rad Mreže su: zapošljavanje i selekcija, probni rad i mentorstvo, ocjenjivanje radnog učinka, napredovanje, nagrađivanje, obuka i razvoj, interno tržište rada i kadrovsko planiranje, centralna kadrovska evidencija, etički kodeks, integritet, konflikt interesa, disciplinska odgovornost, prestanak radnog odnosa, kao i druge oblasti.

Shodno zakonskoj obavezi, Odsjek za ljudske resurse je izradio Kadrovski plan za 2023. godinu. Kadrovski plan Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore pripremljen je u skladu sa Zakonom o državnim službenicima i namještenicima („Sl. list Crne Gore“, br. 02/18, 34/19, 8/21 i 37/22), Metodologijom za izradu kadrovskog plana kao i Budžetom Crne Gore za 2023. godinu. Isti je donijet u cilju upravljanja kadrovima i obuhvata jedinstvene standarde za upravljanje ljudskim resursima. Kadrovski plan se sastoji od zbirnih i pojedinačnih podataka o zaposlenima u Fondu penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore, kao i od podataka koji se odnose na nova zapošljavanja u godini za koju se kadrovski plan donosi. Tabelarni prikaz kadrovskog plana obuhvata:

- broj državnih službenika i namještenika po svakom radnom mjestu, odnosno zvanju, koji su u radnom odnosu na neodređeno i određeno vrijeme,
- broj potrebnih državnih službenika i namještenika, po svakom radnom mjestu, odnosno zvanju, u godini za koju se donosi kadrovski plan,
- broj pripravnika, po nivou kvalifikacije obrazovanja i vrsti stručne spreme, kao i broju potrebnih pripravnika,
- broj službenika koji će ispuniti uslov za penziju,
- druge podatke od značaja za kadrovsko planiranje.

Broj zaposlenih u Fondu na 1.1.2024. godine iznosi 198 zaposlena službenika.

Broj službenika neodređeno / određeno		Broj pripravnika
195	3	0

U toku 2023. godine prestao je radni odnos za osam službenika, od čega tri službenika po sili zakona, i to u dva slučaja navršenjem 67 godina života, a u jednom slučaju usljed smrti zaposlenog. Jedan službenik je zatražio sporazumni prestanak radnog odnosa, tri službenika su dala otkaz, a jednom službeniku je prestao radni odnos zbog isteka vremena na koji je zasnovan (pripravnički staž).

U toku 2023. godine donijeta su rješenja o zasnivanju radnog odnosa na neodređeno vrijeme, odnosno rješenja o raspoređivanju, za 8 službenika, nakon pokrenutih postupaka za popunu radnih mjesta putem internog ili javnog oglasa. Postupci za popunu pet radnih mjesta putem javnog oglasa, pokrenuti u 2023. godini su u toku.

Takođe, javni konkurs za direktora/icu Fonda PIO CG je u toku.

Zakonom o državnim službenicima i namještenicima uvedena je i obaveza donošenja planova integriteta za sve državne organe, u skladu sa smjernicama organa uprave nadležnog za antikorupcijske poslove - Agencije za sprečavanje korupcije. Plan integriteta je interni antikorupcijski dokument u kome je sadržan skup mjera pravne i praktične prirode kojima se sprečavaju i otklanjaju mogućnosti za nastanak i razvoj različitih oblika koruptivnog ponašanja u okviru organa kao cjeline, pojedinih organizacionih jedinica i pojedinačnih radnih mjesta, a koji nastaje kao rezultat samoprocjene izloženosti organa rizicima za nastanak i razvoj korupcije, nezakonitog lobiranja i sukoba interesa kao i izloženosti etički i profesionalno neprihvatljivim postupcima.

Pored navedenog, Odsjek vrši blagovremeno ažuriranje svih podataka koji se unose u Centralnu kadrovsku evidenciju kroz program HRMIS-a. Centralna kadrovska evidencija obuhvata podatke o državnim službenicima i namještenicima, i to: ime, prezime, jedinstveni matični broj kao i druge podatke od značaja za upravljanje kadrovima.

Službenice Odsjeka za ljudske resurse su tokom godine učestvovala na seminarima i obukama organizovanim od strane Uprave za ljudske resurse, a koji se prije svega tiču jačanja vještina zaposlenih u oblasti upravljanja ljudskim resursima, strateškog planiranja, upravljanja ljudskim resursima, liderstva, vođenja intervjua kao i jačanja kapaciteta za kadrovsko planiranje zaposlenih. U

izvještajnom periodu zaposleni su učestvovali na seminarima i obukama tokom godine, prijavljivanjem koje se vrši posredovanjem Odsjeka za ljudske resurse, koje ima za cilj unapređenje znanja i vještina zaposlenih neophodnih za rad u državnim organima.

Odsjek je naporedo sa aktivnostima koje su naprijed navedene obavio i ostale radne zadatke, koji između ostalog podrazumijevaju svakodnevnu komunikaciju sa drugim organima državne uprave, prije svega sa Upravom za ljudske resurse i Komisijom za žalbe.

4. SEKTOR ZA INFORMACIONE TEHNOLOGIJE U OBLASTI PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA

U sektoru za Informacione tehnologije obavljaju se poslovi eksploatacije aplikativnog softvera upravljanje i održavanje mrežno-komunikacione, serverske infrastrukture, obezbjeđenja podataka, sistemskog softvera, upravljanje elektronskom arhivom, održavanje periferne računarske opreme. Tokom 2023. godine izvršena je kompletna modernizacija sistema. Nabavljena je nova serverska infrastruktura i sistemski softver. U dijelu serverske infrastrukture nabavljeni su novi zaštitni uređaji, novi storidž i novi serveri segmentirani u dvije grupe. Serveri baze podataka, posebno virtualizovani Oracle alatima i izdvojeni da bi proces licenciranja Oracle baze podataka bio ekonomičan, i aplikativni serveri, koji su virtualizovani u tzv 'oblak' i daju dovoljno resursa za sve postojeće i buduće servise koje Fond planira da uvede. Takođe, izvršena je nabavka mrežnih uređaja za područne jedinice, kojima se obezbjeđuje redundantni pristup ka sistemu Fonda. Postojeća konekcija ka područnim jedinicama je obezbijeđena preko Ministarstva javne uprave i Orion provajdera. Praksa je pokazala da, naročito u slučajevima nevremena, može doći do ispada linka ka područnim jedinicama, usljed nedostupnosti Orion provajdera. Novim uređajima problem je riješen tako što u slučaju ispada primarnog linka (Orion), automatski se uključuje sekundarni link i područne jedinice nesmetano rade (čim se uspostavi primarni link, rad se nastavlja preko njega). Takođe izvršena je nabavka licenci za sistemski softver Oracle baze podataka. Instalirana je najnovija verzija baze podataka i aplikacije su

prekompajlirane da rade sa novom verzijom. S bzirom ma to da se radi o novoj opremi i sistemskom softveru i da Fond posjeduje odgovarajuće licence, sistem je ažuran i znatno su povećani njegovi sigurnost i raspoloživost.

Sektor za informacione tehnologije u pblasti penzijskog i invalidskog osiguranja čine tri organizacione jedinice:

- Odsjek za projektovanje, razvoj i održavanje aplikativnog softvera
- Odsjek za sistemski softver i obradu
- Odsjek za vođenje elektronske evidencije

4.1. Odsjek za projektovanje, razvoj i održavanje aplikativnog softvera

U odsjeku su se vršile redovne aktivnosti koje se odnose na održavanje i doradu softverskog rješenja koje se koristi u Fondu PIO Crne Gore. IT sistem u Fondu je u potpunosti prilagođen i pruža potpunu podršku svim poslovnim procesima u ove institucije. Tokom 202.3 godine realizovale se se aktivnosti na održavanju softvera za podsisteme:

- Poslovno aplikativnog softvera i
- Tzv. „core” aplikacija sa modulima:
  - Aktivni osiguranici
  - Matična evidencija penzionera (novi i stari zakoni)
  - Kancelarijsko poslovanje
  - Isplata prava
  - Razmjena xml poruka sa sistemom u Poreskoj upravi
  - Razmjena xml poruka sa Centralnim registrom stanovnika

Od aktivnosti koje se odnose na održavanje i prilagođavanje navedenih modula izdvajaju se:

- Analiza i prečišćavanje podataka o penzionerima kod kojih je upit iz CRS-a vratio upunjen datum smrti.

- Redovno slanje elektronske prijave novih korisnika prava iz PIO ka registru obveznika i osiguranika u Poreskoj upravi; Komunikacija sa Poreske upravom, Zavodom za zapošljavanje Crne Gore i Fondom za zdravstveno osiguranje Crne Gore po pitanju razmjene podataka iz Centralnog registra osiguranika i obveznika i rješavanja spornih slučajeva; Postupanje po svakodnevnim zahtjevima Poreske uprave koji se odnose na promjene matičnih brojeva građana kao i rješavanje spornih situacija do kojih dolazi prilikom razmjene podataka.
- Elektronska razmjena podataka sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja.
- Učešće u radnoj grupi vezano za funkcionisanje Fonda PIO Crne Gore u sklopu Sistema objedinjene registracije u kontekstu aktuelnog projekta uvođenja novog informacionog sistema u Upravi prihoda Crne Gore.
- Kreiranje i gašenja korisničkih naloga po zahtjevu.
- Rad na modernizaciji aplikativnog rješenja Fonda.
- Automatizacija izračuna visine prava po Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjim poslovima („Službeni list Crne Gore“ br.003/23 od 10.1.2023. godine).
- Automatizacija izračuna visine prava po Zakonu o dopuni Zakona o izvršenju kazni zatvora, novčane kazne i mjera bezbjednosti („Službeni list Crne Gore“ br. 003/23 od 10.1.2023. godine).
- Automatizacija izračuna visine prava po Zakonu o izmjenama Zakona o zaštiti i spašavanju („Službeni list Crne Gore“ br. 003/23 od 10.1.2023. godine).
- Automatizacija izračuna penzija obuhvata analizu zakona, ažuriranje parametarskih tabela (pravni osnovi, uslovi...), izradu specifikacije za izračun, testiranje, izradu uputstva za korisnike i obuku korisnika.
- Izrada specifikacija za nove izvještaje, testiranje izvještaja i izrada uputstava za korisnike.
- Obrada redovnih i vanrednih obračuna penzija.
- Automatsko formiranje obustava.
- Slanje elektronskih fajlova za isplatu bankama.
- Podrška u radu krajnjim korisnicima.

4.2. Odsjek za sistemski softver i obradu

U odsjeku su se vršile redovne aktivnosti koje se odnose na održavanje i nesmetano funkcionisanje hardverskih komponenti sistema i sistemskog softvera

uključujući i održavanje mrežnih uređaja, računarske mreže i serverske infrastrukture. Standardne aktivnosti koje su realizovane tokom 2022. godine u odsjeku su:

- Održavanje mrežno-komunikacione infrastrukture (mrežni uređaji i protokoli).
- Održavanje serverske infrastrukture (bazni, aplikativni, mail serveri...).
- Održavanje radnih stanica i perifernih uređaja.
- Održavanje sistemskog softvera na serverima i radnim stanicama (linux, windows).
- Briga o sigurnosti sistema.
- Održavanje antivirus zaštite.
- Sprovođenje backup procedura uz redovno pohranjivanje sigurnosne kopije na udaljenoj lokaciji.
- Održavanje baze podataka.
- Održavanje IP telefonije.
- Održavanje LAN konekcija ka mreži državnih organa i Poreskoj upravi.
- Održavanje WAN konekcija ka Područnim jedinicama.
- Uspostavljanje sigurnog načina razmjene podataka (kriptovanjem) prema ino bankama u Sloveniji i Hrvatskoj i prema Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.
- Razmjena kriptovanih podataka sa fondovima PIO iz regiona.
- Razmjena podataka (kriptovanjem) prema ino bankama u Sloveniji i Hrvatskoj i prema Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.
- Razmjena podatka ka Ministarstvu rada i socijalnog staranja za potrebe projekta Socijalni karton (web servis sa digitalnim certifikatima).
- Nabavka nove serverske infrastrukture i sistemskog softvera i migracija na istu.

Kao rezultat rada navodimo da je sistem tokom 2023. godine bio raspoloživ 100 odsto vremena, tj. nije bilo situacija u kojima je sistem oboren usljed djelovanja kvarova, virusa ili nekog drugog uzroka. Sve mjesečne obrade penzija izvršene su u predviđenim rokovima, te nije bilo zakašnjenja po pitanju mjesečnih isplata prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

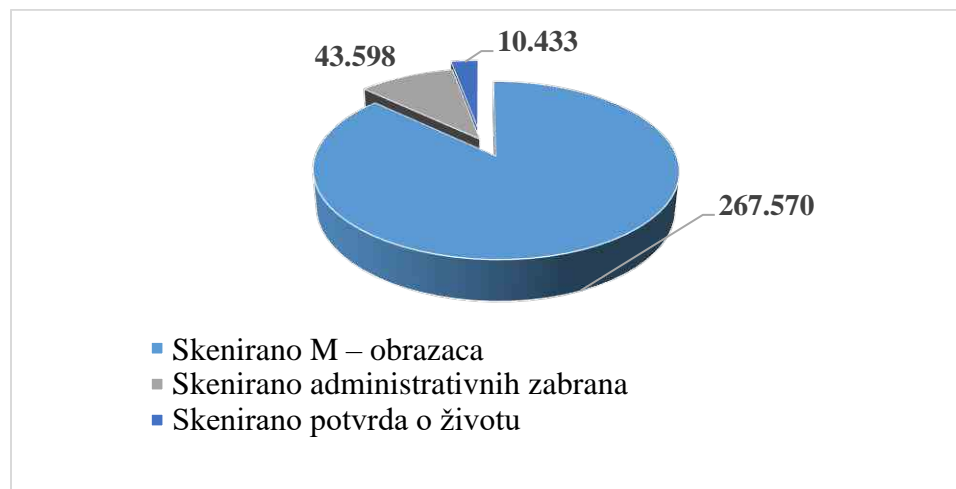
4.3. Odsjek za vođenje elektronske evidencije

U odsjeku za vođenje elektronske evidencije obavljali su se poslovi koji se odnose na digitalno arhiviranje (skeniranje) dokumenata za potrebe Odsjeka za obradu podataka matične evidencije, Odsjeka za obračun i isplatu prava iz PIO i rekonstrukcije mikrofilmovanih penzionih predmeta na zahtjev područnih jedinica.

Odrađeni su sledeći poslovi:

Skenirano M – obrazaca	267.570
Skenirano administrativnih zabrana	43.598
Skenirano potvrda o životu	10.433

Prema zahtjevima područnih odjeljenja odrađene su rekonstrukcije 13 penzionih predmeta koji su mikrofilmovani ili skenirani.

Za potrebe Odsjeka za obradu podataka matične evidencije skenirano je 267.570 M-obrazaca. U procesu skeniranja M-obrazaca detektovan je jedan broj obrazaca koji nije moguće skenirati (3.884 obrazaca), te su isti vraćeni nadležnoj organizacionoj jedinici uz napomenu zašto nijesu mogli biti skenirani.

Za potrebe Odsjeka za obračun i isplatu prava iz PIO skeniran je 54.031 dokument. Vodilo se računa o ažurnosti, da mjesečno skeniranje bude završeno do isplate penzija, kako bi se na taj način obezbjedili brz pristup i pregled potrebnih dokumenata.

5. ODJELJENJE ZA UNUTRAŠNJU REVIZIJU

U skladu sa članom 35. stav 4 Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru („Sl. list Crne Gore“ br.75/18), Rukovodilac Odjeljenja za unutrašnju reviziju Fonda PIO Crne Gore dužan je da dostavi Godišnji izvještaj o radu Odjeljenja za unutrašnju reviziju Rukovodiocu subjekta.

Unutrašnja revizija je nezavisna objektivna aktivnost koja ima za cilj dodavanje vrijednosti Fondu kroz unapređenje njenog rada i efikasnije ostvarivanje postavljenih ciljeva, primjenom sistematičnog i disciplinovanog pristupa ocjeni i davanju preporuka za poboljšanje upravljanja, upravljanja rizicima i internih kontrola u Fondu.

Misija unutrašnje revizije je da unapređuje i štiti organizacione vrijednosti Fonda kroz pružanje usluga uvjeravanja, savjeta i uvida, a svojim aktivnostima unutrašnja revizija treba da doprinese sprovođenju politika, programa i aktivnosti kao i efektivnom, efikasnom i ekonomičnom upravljanju resursima.

Okvir za obavljanje poslova unutrašnje revizije čine zakonska i podzakonska regulativa, akta Fonda i Međunarodni okvir profesionalne prakse (MOOP).

Djelokrug rada

Odjeljenje za unutrašnju reviziju u skladu sa Zakonom o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru („Sl. list CG“ br. 075/18 od 23.11.2018. godine) obavlja poslove unutrašnje revizije u Fondu (Centralna služba) i područnim jedinicama Fonda.

Djelokrug i način rada Odjeljenja za unutrašnju reviziju, uloga i zadaci unutrašnje revizije, prava i odgovornosti rukovodioca jedinice za unutrašnju reviziju i revizora definisani su Zakonom o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru i Pravilnikom o načinu i postupku rada unutrašnje revizije („Sl. list Crne Gore“ br. 32/09), Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Stručne službe Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore i Pravilnikom o internoj reviziji Fonda.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji stručne službe Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore, za unutrašnju reviziju sistematizovana su četiri radna mjesta.

Kadrovska popunjenost Odjeljenja za unutrašnju reviziju:

- Sistematizovan broj: 4
- Popunjeni broj: 2 (Rukovodilac Odjeljenja za unutrašnju reviziju i Viši unutrašnji revizor (koji je već duže vrijeme na bolovanju).

Revizije izvršene tokom 2023. godine

Aktivnosti unutrašnje revizije za 2023. godinu obavljene su u skladu sa Godišnjim planom Odjeljenja za unutrašnju reviziju br. 06-3324/2 od 28.12.2022. godine.

Naime, Godišnjim planom Odjeljenja za unutrašnju reviziju br 06-3324/2 od 28.12.2022. godine, a u skladu sa raspoloživim kadrovskim kapacitetima i na osnovu predviđenog broja produktivnih dana planirane su tri revizije:

- Proces upravljanja rizicima,
- Proces sprovođenja inostranog osiguranja (kontrolna revizija por. penzija djeca starija od 19 godina) i
- Ad-hoc revizija po nalogu rukovodioca subjekta.

Tokom 2023. godine Odjeljenje za unutrašnju reviziju sprovelo je:

- Ad-hoc reviziju po nalogu Rukovodioca subjekta:
  - Proces usklađenosti sa važećim propisima u postupku ostvarivanja prava u iniciranim predmetima“
- Reviziju :
  - Proces upravljanja rizicima
- Reviziju :
  - Proces sprovođenja inostranog osiguranja (kontrolna revizija porodičnih penzija - djeca starija od 19 godina).

Na ime sprovedenih revizorskih angažmana date su preporuke čija se realizacija prati.

Ostale aktivnosti tokom 2023. godine

Kroz osnovu elemenata definisanih kroz Strateški plan br. 06-3374 od 28.12.2021. godine, uz uključivanje rezultata dobijenih procjenom rizika, pripremljen je Godišnji plan rada unutrašnje revizije za 2024. godinu.

Sačinjena je Interna procedura za vršenje unutrašnje revizije br. 3147/2 od 02.09.2023. godine.

Odjeljenje za unutrašnju reviziju je tokom 2023. godine, kroz registar preporuka, kontinuirano pratilo sprovođenje preporuka datih u izvještajima.

Sačinjen je plan kontinuiranog profesionalnog usavršavanja unutrašnjih revizora za 2024. godinu, br. 06-3681/2 od 25.12.2023. godine.

Unutrašnji revizor se tokom 2023. godine edukovao kroz obuke u organizaciji Ministarstva finansija i Uprave za kadrove u kom smislu je sačinjena Evidencija o profesionalnom usavršavanju za 2023. godinu.

Sprovedene su aktivnosti u skladu sa Rješenjem Fonda PIO br.01-30/2 od 11.01.2019. godine - član Komisije za upravljanje rizikom informacione bezbjednosti.

6. SLUŽBA ZA FINANSIJSKE POSLOVE

U Službi za finansijske poslove, tokom 2023. godine obavljali su se poslovi koji se mogu sistematizovati na sljedeći način:

- Priprema i izrada Izvještaja o finansijskom poslovanju Fonda za 2022. godinu;
- Izrada kvartalnih, polugodišnjih i godišnjih izvještaja u skladu sa Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja Budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave („Službeni list CG“ br. 23/14 i 71/19) na propisanim obrascima:
  - Izvještaj o novčanim tokovima (Obrazac 3),
  - Izvještaj o neizmirenim obavezama (Obrazac 5),
  - Izjava o načinu utroška sredstava nakon isteka fiskalne godine (Obrazac 8)
  - Izvještaj o načinu utroška tekuće budžetske reserve (Obrazac 9) i dostavljanje istih nadležnim organima i institucijama;
- Izrada Izvještaja o finansijskom poslovanju za period januar – jun 2023. godine i dostavljanje istog organima upravljanja Fonda na razmatranje i usvajanje;
izrada Izvještaja o uspostavljanju i razvoju sistema finansijskih kontrola Fonda PIO i dostavljanje godišnjeg (za 2022. godinu) i polugodišnjeg (za I-VI

2023. godine) Ministarstvu finansija u skladu sa Zakonom o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru (Službeni list CG“ br. 75/18);

- Izrada dnevnih i mjesečnih izvještaja i analiza o izvršenju budžeta po budžetskim pozicijama za potrebe menadžmenta;
- Dostavljanje Izvještaja o realizaciji programskog budžeta za 2022. godinu Ministarstvu finansija – Državnom trezoru putem aplikacije za upravljanje budžetom (BMIS);
- Na osnovu Zakonu o budžetu i fiskalnoj odgovornosti („Službeni list CG“ br. 20/14, 56/14, 70/17, 4/18, 55/18, 66/19, 70/21, 145/21, 27/23 i 125/23) i Smjernica makroekonomske i fiskalne politike za period od 2023-2026. godine, kao i na osnovu egzaktnih podataka o kretanju primitaka i izdataka u Fondu, sačinjen je Nacrt programskog Budžeta Fonda PIO Crne Gore za 2024. godinu, koji je dostavljen Ministarstvu finansija na dalju zakonsku proceduru, putem aplikacije za upravljanje budžetom (BMIS);
- Kontinuirano praćenje naplate doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje i sastavljanje mjesečnih i kvartalnih izvještaja o naplaćenim doprinosima iz penzijskog i invalidskog osiguranja po vrstama doprinosa;
- Na osnovu internih procedura u nadležnosti ove Službe je obrada finansijske dokumentacije za isplatu penzija i drugih prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja i dostavljanje zahtjeva za odobravanje potrošnje prema ekonomskoj klasifikaciji, od strane Ministarstva finansija, na mjesečnom nivou radi isplate penzija u predviđenim terminima;
- Uputstvom o načinu evidentiranja i plaćanja ulaznih faktura (broj: 01-1181/3 od 07.06.2012. god.) utvrđen je postupak evidentiranja ulaznih faktura u Knjigu ulaznih faktura, koje obrađuju načelnik i službenici ove službe. Tokom 2023. godine obrađeno je i unijeto u Knjigu ulaznih faktura 992 fakture, koje su zaprimljene u Centralnoj arhivi Fonda.
- Sa ciljem kompletiranja podataka, a radi unosa naloga za plaćanje u SAP sistem, službenici ove službe vrše pisanu i telefonsku korespodenciju sa kreditorima korisnika prava iz PIO i dobavljačima Fonda radi pribavljanja potrebne dokumentaciju, koju službeno prosljeđuju Državnom trezoru radi unosa u SAP sistem.
- U skladu sa Uputstvom o radu državnog trezora („Službeni list CG“ br. 53/14, 72/15, 69/ i 96/21) pripremaju se i dostavljaju zahtjevi za plaćanje izdataka Fonda PIO Crne Gore Ministarstvu finansija - Državnom trezoru razvrstani po ekonomskoj klasifikaciji:

- prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja i pomoći korisnicima prava iz PIO,
- zarade i ostala ličnih primanja,
- materijalni izdaci i druge vrste izdataka (tekući izdaci, kapitalni izdaci i ostali transferi).

U toku 2023. godine Državnom trezoru je dostavljeno 5.854 zahtjeva za plaćanje na propisanim obrascima sa ukupno 11.641 stavki – promjena po vrstama troškova. Zahtjevi su dostavljani na bazi vjerodostojne finansijske dokumentacije (računi, odluke, rješenja, obračuni zarada i ostalih ličnih primanja i obračun prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja) u skladu sa mjesečnom dinamikom potrošnje budžetskih sredstava.

- Priprema i dostavljanje naloga poslovnoj banci, na propisanom obrascu, za plaćanje penzija u inostranstvu. Isplata se vrši prema instrukcijama za plaćanje dostavljenim od strane korisnika prava ili korespodentskih banaka u državama u kojima se vrši isplata. Tokom godine isplate su vršene po uspostavljenoj dinamici mjesečno i kvartalno. Tokom 2023. godine pripremljen je za isplatu 747 obrazaca za isplatu penzija u inostranstvu;
- Mjesečni obračuni zarada i drugih ličnih primanja: zarade zaposlenih, naknade zarada zaposlenih, naknade članovima Upravnog odbora i Komisije za sistem, novčane pomoći za slučaj smrti člana uže porodice i otpremnine za penziju, unos administrativnih zabrana dostavljenih od strane poslovnih banaka i drugih obustava po osnovu robnih kredita i rješenja o izvršenju. Tokom 2023. godine broj kreditora na mjesečnom nivou je 62-65. Svakom kreditoru se mjesečno dostavljaju spiskovi korisnika kredita sa iznosom obustavljene rate, tako da je u toku izvještajnog perioda dostavljeno 780 spiskova. Na osnovu mjesečnih obračuna zarada i drugih ličnih primanja dostavljaju se podaci o obračunatim i isplaćenim zaradama i drugim ličnim primanjima na propisanim obrascima, Monstatu obrazac RAD1 (ukupno 120 izvještaja) i dr.;
- Vođenje blagajničkog poslovanja u skladu sa Uputstvom o radu državnog Trezora i drugim propisima koji regulišu ovu oblast, odnosno svaka isplata iz blagajne izvršena je u skladu sa propisima i evidentirana je na blagajničkom dnevniku, koji je evidentiran u Glavnoj knjizi Fonda;
- Izrada Izvještaja o radu Službe za finansijske poslove, koji je sastavni dio Izvještaja o radu Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja za 2022. godinu;

- Procjena fer vrijednosti akcija iz portfelja Fonda u skladu sa Uputstvom o načinu i postupku naknadne procjene vrijednosti hartija od vrijednosti (akcija) („Službeni list CG“ br. 34/11) i sačinjavanje Izvještaja o naknadnom vrednovanju finansijskih sredstava – hartija od vrijednosti (akcija) u portfelju Fonda PIO, za 2022. god.

Službenici Službe za finansijske poslove su u 2023. godini, a na osnovu Plana za unapređenje upravljanja i kontrola od 20.11.2023. godine, sproveli aktivnosti na realizaciji planiranih obaveza.

- U organizaciji predstavnika Službe, održana je radionica za predstavnike ostalih sektora i službi u Fondu, sa ciljem realizacije Plana za unapređenje upravljanja i kontrola.
- Službenici Službe za finansijske poslove održali su jednu radionicu u procesu ažuriranja ciljeva i rizika koji se odnose na Službu.

Službenici Službe za finansijske poslove bili su angažovani tokom revizije Finansijskih izvještaja Fonda PIO Crne Gore, koja je izvršena od strane DRI u sklopu revizije Završnog računa Budžeta Crne Gore za 2022. godinu. Revizijom su, između ostalog, bile obuhvaćeni i obračun i isplata zarada zaposlenih u Fondu, te je u tom smislu bilo potrebno pripremiti i dostaviti na uvid traženu dokumentaciju i podatke iz nadležnosti ove službe.

Tokom 2023. godine, Fond PIO Crne Gore je u saradnji sa ostalim subjektima koji učestvuju u procesu privatizacije (državnim fondovima i drugim vlasnicima državnog kapitala) permanentno razmatrao pitanja iz oblasti privatizacije i to:

- Učešće u radu i zastupanje Fonda PIO Crne Gore u skupštinama akcionara akcionarskih društava iz portfolija Fonda (učesće ili organizacija učesća predstavnika Fonda na 17 redovnih ili vanrednih skupština akcionara akcionarskih društava);
- Analiza satusa akcionarskih društava radi formiranja stavova i priprema nacрта predloga za Plan privatizacije; i
- Praćenje kretanja tražnje za akcijama akcionarskih društava iz portfolija Fonda, prodaja imovine društava u stečaju, analiza sudskih sporova iz

privatizacije ili transformacije, saradnja i aktivnosti po pitanju slobodnog pristupa informacijama, analiza izvještaja angažovanih revizora u vezi sa realizacijom ugovora o kupoprodaji akcija, praćenje i kontrola ispunjenja obaveza kupaca iz privatizacionih ugovora, aktivnosti u vezi sa zaključivanjem aneksa ugovora o kupoprodaji akcija, status raspisanih tendera za društva u kojima participiraju vlasnici državnog kapitala, i dr.

7. SLUŽBA ZA OPŠTE POSLOVE

U Službi za opšte poslove, shodno Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Fondu, vrše se poslovi koji se odnose na:

- vođenje opštih, administrativnih i tehničkih poslova;
- pripremu i dostavljanje izvještaja o prisutnosti na radu, za obračun zarada i naknada i drugih primanja zaposlenih;
- primjenu propisa iz oblasti zaštite na radu;
- pravilno čuvanje i upotrebu pečata; primanje, klasifikaciju, raspoređivanje i otpremanje pošte; štampanje i fotokopiranje;
- umnožavanje materijala, arhiviranje i čuvanje dokumentacije; obezbjeđenje čuvanja i tekućeg održavanja na objektima Fonda;
- obavljanje portirskih poslova, poslova telefonske centrale, prevoza i s tim u vezi pružanja usluga za potrebe organizacionih jedinica Fonda;
- čišćenje i obezbjeđivanje održavanja higijene u poslovnim prostorijama Fonda i druge poslove za potrebe Fonda.

U toku izvještajnog perioda, u arhivi Fonda, vršeno je: neposredno primanje podnesaka, akta i drugih pošiljki, primanje pošte preko poštanske službe, otvaranje i pregled pošiljki, razvrstavanje i raspoređivanje akta, evidentiranje istih u djelovodnik, interna dostava i otpremanje akta putem poštanske službe kao i putem dostavljača.

U toku 2023. godine, Centralna arhiva Fonda zaprimila je ukupno 33.599 podneska i drugih akta. Od toga 9.264 administrativnih zabrana, sudskih rješenja

o izvršenju, odnosno rješenja o izvršenju dostavljenih od strane javnih izvršitelja i 24.335 dopisa (potvrde o životu, obustave izvršenja, promjene adrese, žiro računa i sl.).

Kroz „Opšti djelovodnik“ zavedeno je ukupno 3.253 akta, a koji se prije svega odnose kako na saradnju Fonda sa drugim državnim organima, tako i na komunikaciju sa raznim pravnim i fizičkim licima. Ukupan broj zavedenih sudskih predmeta, odnosno tužbi i opomena pred utuženje iznosi 25. U 2023. godini zavedeno je ukupno 1.592 računa i putnih naloga, od čega 603 putnih naloga i 989 računa.

Opšti djelovodnik	Obračun i isplata prava	Administrativne i sudske zabrane	Sudski djelovodnik	Računi i putni nalozi
3.253	1.465	9.341	25	1.592

Za otpremanje pošte u 2023. godini utrošeno je ukupno 50.000,00 eura sa frankerice, za potrebe Centralne službe, Odsjeka za medicinsko vještačenje, Odsjeka za sprovođenje inostranog osiguranja i Područne jedinice Podgorica. Takođe, treba napomenuti da se u okviru segmenta djelovanja Službe za opšte poslove saglasno sprovedenom projektu elektronske arhive i integracije sa UCM-om Fonda, svi poslovi iz navedenog opsega funkcionisanja, uprkos smanjenom kadrovskom kapacitetu, blagovremeno i ažurno izvršavaju.

Vođenje evidencija iz oblasti ekonomata je u potpunosti usaglašeno sa stanjem u materijalnom knjigovodstvu. Područne jedinice i drugi organizacioni djelovi Fonda redovno i blagovremeno su po specifikacijama snadbjevani kancelarijskim i drugim sitnim inventarom. Pored navedenog, zaposleni u Službi za opšte poslove redovno su pružali tehničku podršku svim organizacionim jedinicama.

Poslovi portirske službe (prema mjesečnom, utvrđenom rasporedu rada), kao i rad višeg namještenika-ugostitelja obavljani su ustaljenom dinamikom i obimom, o čemu je vođena propisana evidencija.

U ovom izvještajnom periodu vođena je i evidencija o troškovima servisiranja, redovnom održavanju, tehničkom pregledu i pranju vozila Fonda, kao i dnevna evidencija rasporeda vozača na radnim zadacima.

Takođe, u skladu sa zakonskim propisima iz oblasti zaštite na radu, redovno je vršena kontrola PP-aparata, sistema javljača požara i hidrantske mreže u Centralnoj zgradi Fonda.

U izvještajnom periodu, Služba za opšte poslove, kada je to iziskivala potreba, starala se i o servisiranju i redovnom funkcionisanju sistema protivprovalne alarmne signalizacije u Centralnoj zgradi Fonda, sistemu video nadzora, pokretnoj rampi na ulazu, fotokopir aparatu i dr.

Za potrebe rada područnih jedinica i Centralne službe, vršene su sitnije nabavke i intervencije u cilju omogućavanja optimalnih uslova za rad (servisiranje i nabavka klima-uređaja, popravke osvetljenja, bravarski radovi i dr.).

U saradnji sa JU „Službeni list CG“ vršena je redovna isporuka utvrđenog broja primjeraka i s tim u vezi korićenje istih. Tokom izvještajnog perioda, Služba za opšte poslove starala se o održavanju arhivskog depoa Fonda, saradivala sa predstavnicima Državnog arhiva Crne Gore o izlučivanju bezvrijednog registraturskog materijala i učestovala u izradi nove Liste kategorija registraturske građe Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore.

Tokom 2023. godine, u okviru redovnih aktivnosti Službe za opšte poslove vršena je korespondencija i saradnja sa: d.o.o. „Pravni ekspert“ o korišćenju programa,

tj. aplikacije kataloga propisa; d.o.o. „S press” o dostavi dnevne štampe; d.o.o. „Parking servis” o korišćenju parking propusnica; AD „Pošta Crne Gore” o punjenju frankerice, dostavi posebnih markica Crvenog krsta i dr.; d.o.o. „Agencija za stanovanje” o sitnijim popravkama; d.o.o. „Deponija”; d.o.o. „Komunalne usluge” o odvoženju elektronskog i drugog otpada i dr.

Saglasno Upustvu o evidenciji prisutnosti na radu zaposlenih u Fondu, kojim se uređuju procedure vođenja evidencije prisutnosti na radu, sistem izvještavanja, preciziraju ovlašćeni službenici u sistemu razmjene podataka, rokovi za izradu izvještaja, kao i druge aktivnosti koje se odnose na izvještavanje i vođenje evidencija prisutnosti na radu zaposlenih u Stručnoj službi Fonda PIO Crne Gore, i u skladu sa uvedenim video nadzorom i sistemom upotrebe elektronske kartice zaposlenih prilikom svakog ulaska i izlaska iz objekta Fonda, tokom ovog perioda vršena je redovna kontrola prisutnosti na radu zaposlenih. Izvještaji se rade na sedmičnom nivou, po zbrajanju podataka unose se zbirni pokazatelji u konačne izvještaje, koji se rade svakog 15. u tekućem mjesecu za period od 15. prethodnog mjeseca. Posebna softverska aplikacija generiše statističke izvještaje o prisutnosti na dnevnom, sedmičnom i mjesečnom nivou: po organizacionim cjelinama, zaposlenima i tipovima prolaska (službeno/privatno) i izvještaje o radnom vremenu: dolascima i odlascima zaposlenog sa brojem sati. Načelnik Službe za opšte poslove, sačinjava dnevni, sedmični i mjesečni izvještaj o prisutnosti na radu zaposlenih, saglasno Upustvu za izvještavanje i vođenje evidencija prisutnosti na radu zaposlenih u Stručnoj službi Fonda. Dnevni i sedmični izvještaji se dostavljaju direktoru Fonda na uvid, dok se mjesečni izvještaji dostavljaju pomoćnicima direktora na paraf, prije njegovog upoznavanja sa istim, najkasnije do 15. u tekućem mjesecu.

8. SLUŽBA ZA POSLOVE ORGANA UPRAVLJANJA

Poslovi iz nadležnosti Službe za poslove organa upravljanja, izvršavani tokom izvještajnog perioda, obuhvataju:

- stručnu, administrativnu, organizacionu i tehničku podršku radu organa Fonda - Upravnom odboru i direktoru,
- pripremu predloga akata koje donose organi Fonda, iz nadležnosti Službe,
- pripremu i analizu materijala za rad organa Fonda,
- organizaciju sjednica organa Fonda;
- evidentiranje i čuvanje izvornih akata donesenih od strane Upravnog odbora;
- izradu i čuvanje zapisnika sa sjednica organa Fonda;
- protokolarne poslove za potrebe organa Fonda;
- pripremu odgovora na predstavke;
- odnose s javnošću;
- uređivanje sadržaja sajta Fonda;
- pripremu biltena, letaka i drugih informativnih materijala i publikacija.

Tokom izvještajne godine organizovan je niz sastanaka sa predstavnicima ministarstava i drugih državnih institucija, lokalnih samouprava i pravnih lica čija djelatnost ima direktnog značaja za rad Fonda. Organizaciju sastanaka pratila je priprema materijala i izrada akata iz nadležnosti rada Službe.

Takođe, u Službi su vršeni poslovi korespondencije i pripreme brojnih materijala za potrebe direktora i organa upravljanja.

Poslovi iz domena odnosa s javnošću, realizovani u izvještajnom periodu, obuhvataju poslove odnosa sa štampanim i elektronskim medijima, press-clipping, pripremu konferencija za štampu, informacija i saopštenja, te komunikaciju sa osiguranicima i korisnicima prava preko internet stranice i opšte kontakt imejl adrese Fonda: info@fondpio.me. Interno informisanje vršeno je preko oglasnih tabli u poslovnim prostorijama Fonda, direktnom dostavom akata i putem imejla.

Saradnja sa medijima održavana je na profesionalnom nivou, te je na obraćanja novinara odgovarano u najkraćem mogućem roku, odnosno prema zahtjevu, uz obezbjeđivanje kvalitetnih informacija, što je svakako doprinijelo ugledu i rejtingu ove institucije.

Sajt Fonda redovno je ažuriran i usklađivan sa promjenama u poslovanju. Posjećenost internet prezentacije ogleda se i u broju pitanja posjetilaca sajta: tokom 2023. godine upućeno je 1.748 pitanja i zahtjeva za obradu dokumentacije (potvrde o životu, zahtjevi za sprovođenje obustava na isplatu penzija, dopuna predmeta i dr.).

Takođe, u izvještajnoj godini su u saradnji sa Sektorom za sprovođenje penzijskog i invalidskog osiguranja i Komisijom za odmor i oporavak penzionera pripremljene i štampane brošure sa podacima o starosnoj, invalidskoj i porodičnoj penziji, novčanoj naknadi za tjelesno oštećenje, naknadi pogrebnih troškova i odmoru i oporavku penzionera.

Pored navedenih poslova, Služba je organizovala 14. Susret direktora/ravnatelja fondova/zavoda za penzijsko/mirovinsko i invalidsko osiguranje država nastalih na području bivše SFRJ, koji je održan u periodu od 20. do 22. septembra 2023. godine u Bečićima.

Učesnici Susreta bili su:

- Fond penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore, domaćin
- Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije,
- Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje,
- Zavod za socijalno osiguranje Republike Srbije,
- Republički fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Srbije,
- Federalni zavod MIO/PIO Federacije Bosne i Hercegovine,
- Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske.
- Fond na penziskoto i invalidskoto osiguruvanje na Severna Makedonija i
- Zavod za penzijsko osiguranje Austrije (Pensionsversicherungsanstalt).

Centralna tema Susreta bila je „Nastanak i reforma penzijskog sistema sa osvrtom na uslove za starosnu penziju - ko radi najduže, a ko najkraće u regionu?“, a razmijenjene su i informacije o statističkim podacima u oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja i promjenama u zakonodavstvima država

nastalim u periodu nakon 12. Susreta. Takođe, razmatrana su pitanja u vezi sa postupkom preračuna penzija i naplatom potraživanja nastalih po osnovu odštetnih zahtjeva, dok je posebna tema Susreta bila „Drugi stub penzijskog sistema - prednosti i nedostaci“.

Služba je prilikom organizacije događaja bila odgovorna za korespondenciju i pružanje podrške institucijama učesnicama Susreta, organizaciju pripreme stručnih materijala, organizaciju sale za konferenciju i pratećih tehničkih usluga, smještaja i konferencijskih događaja, pripremu, štampu i distribuciju konferencijskog i promotivnog materijala, brendiranje mjesta događaja, učešće u nabavkama i praćenje i nadgledanje realizacije svih drugih aktivnosti koje su se odnosile na navedeni događaj.

Takođe, Služba je u izvještajnoj godini pripremila aplikaciju i sprovela kompletan postupak apliciranja za finansiranje projekta u okviru SOCIEUX + instrumenta tehničke saradnje, koji je kofinansiran od strane Evropske unije sa ciljem podržavanja jačanja inkluzivnih sistema socijalne zaštite, politike rada i zapošljavanja i podsticanja međusobne razmjene znanja i iskustava između država članica EU i partnerskih zemalja. Nakon uspješno sprovedenog postupka aplikacije i evaluacije, SOCIEUX+ je u maju 2023. godine odobrio projekat *„Jačanje organizacionih kapaciteta Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore u svrhu postizanja ciljeva Strategije reforme javne uprave“*, čija implementacija je u toku, a upravljanje projektom vrši se u Službi. Odobrenje navedenog projekta važno je i zbog činjenice da je ovo prvi put da je Fond aplicirao za neki od programa pomoći kroz akcije/projekte Evropske unije.

Isto tako, u okviru Službe vršeni su i poslovi koordinatora za rodnu ravnopravnost, nadležnog za saradnju sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava u ovoj oblasti.

Tokom 2023. godine, službenici ove organizacione jedinice učestvovali su u obukama iz oblasti odnosa s javnošću, marketinga, javnog nastupa, komunikacije, protokola, poslovnog pregovaranja i mentorstva.

PREGLED SKRAĆENICA

PIO	Penzijsko i invalidsko osiguranje
ZUP	Zakon o upravnom postupku
TO	Tjelesno oštećenje
TNjIP	Tuđa njega i pomoć
PGRS	Potpuni gubitak radne sposobnosti
DGRS	Djelimičan gubitak radne sposobnosti
JMB	Jedinstveni matični broj
UTS-NTS	Uvećani troškovi stanovanja - Naknada za troškove stanovanja
MFI	Mikrofinansijske institucije
NVO	Nevladina organizacija
CRS	Centralni registar stanovništva

PREGLED OBRAZACA

M-1	Prijava na osiguranje
M-2	Odjava osiguranja
M-3	Prijava promjena u toku osiguranja
M-4	Prijava podataka za utvrđivanje staža osiguranja, zarade, naknade zarade, odnosno osnovice osiguranja i visine uplaćenog doprinosa
M-5	Podaci o ličnom dohotku ostvarenom primanjem naknade i ličnom dohotku po osnovu zdravstvene zaštite

M-6	Podaci o stažu osiguranja i zarade ostvarene primanjem novčane naknade po osnovu invalidnosti
M7/PS	Prijava podataka o utvrđenom penzijskom stažu
M-8	Prijava promjene podataka za utvrđivanje staža osiguranja, zarade, naknade zarade, odnosno osnovice osiguranja i visine uplaćenog doprinosa
M-12	Prijava podataka o zaradi, naknadi, odnosno osnovici osiguranja i visini uplaćenog doprinosa
M-SI	Prijava za utvrđivanje staža osiguranja za korisnike djelimične invalidske penzije iz čl. 194, stav 1, tačka 1 i 2 Zakona o PIO
MIN	Prijava podataka o osiguranicima sa preostalom radnom sposobnošću i opasnošću od nastanka invalidnosti
ROD-1	Prijava podataka o obvezniku plaćanja doprinosa
ROD-P	Prijava početka poslovanja obveznika plaćanja doprinosa
ROD-O	Odjava obveznika plaćanja doprinosa

CRNA GORA
ZAVOD ZA ZAPOSŁJAVANJE CRNE GORE

IZVJEŠTAJ O RADU
ZA 2023. GODINU

Podgorica, januar 2024. godine

SADRŽAJ:

	Uvod	4
1.	STANJE I KRETANJA NA TRŽIŠTU RADA	5
1.1.	Kretanje nezaposlenosti	5
1.2.	Stopa nezaposlenosti	6
1.3.	Kvalifikaciona struktura nezaposlenih	7
1.4.	Regionalna struktura nezaposlenosti	8
1.5.	Struktura nezaposlenih prema dužini traženja zaposlenja	10
1.6.	Starosna struktura nezaposlenih	11
1.7.	Struktura nezaposlenih prema dužini radnog staža	12
1.8.	Novoprijavljeni	13
1.9.	Lica sa invaliditetom	14
1.10.	Prestanak vođenja evidencije o nezaposlenim licima	14
1.11.	Oglašavanje slobodnih radnih mjesta	16
1.12.	Zapošljavanje sa evidencije Zavoda za zapošljavanje	19
1.13.	Prava za vrijeme nezaposlenosti	20
1.14.	Zapošljavanje i rad staranaca	23
2.	PROGRAMSKE AKTIVNOSTI	26
2.1.	Stručni tretman nezaposlenih lica	26
2.2.	Profesionalna orijentacija	27
2.3.	Posredovanje pri zapošljavanju i rad sa poslodavcima	35
2.4.	Međunarodno posredovanje i EURES	43
2.5.	Sprovođenje mjera aktivne politike zapošljavanja	47
2.5.1.	Obrazovanje i osposobljavanje odraslih	48
2.5.2.	Podsticaji za preduzetništvo	54
2.5.3.	Podsticaji za zapošljavanje	55
2.5.4.	Direktno otvaranje radnih mjesta – javni rad	56
2.5.5.	Pilot projekat "Aktiviranje žena"	58
2.5.6.	Stručno osposobljavanje lica sa stečenim visokim obrazovanjem	59
2.6.	Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom	61
2.7.	Program grantova za samozapošljavanje	72
2.8.	Instrumenti za predpristupnu podršku	74
2.9.	Pravni poslovi	77
2.10.	Evidencije, statistika i istraživanja u oblasti zapošljavanja	81
2.10.1.	Evidencije u oblasti zapošljavanja	81
2.10.2.	Statistika i istraživanja u oblasti zapošljavanja	83
3.	RAD SLUŽBI I ODJELJENJA	85
3.1.	Služba za kadrovske i opšte poslove	85
3.2.	Služba za javne nabavke	95
3.3.	Služba za finansijske poslove	99
3.4.	Služba za informacioni sistem	102
3.5.	Odjeljenje za unutrašnju reviziju	107
4.	PRILOG – Tabele br. 38-81, prikazuju stanje i kretanja na tržištu rada u Crnoj Gori i aktivnosti koje je realizivao Zavod tokom 2023. godine	110

Pregled tabela iz priloga:

Tabela	Nnaziv tabele	Strana
Tabela 38	Nezaposleni – po opštinama, biroima rada i polu	110
Tabela 39	Kretanje nezaposlenosti po mjesecima u 2023. godini	111
Tabela 40	Stope nezaposlenosti po opštinama i mjesecima u 2023. godini	112
Tabela 41	Nezaposleni – po opštinama, biroima rada i stepenima stručne spreme	113
Tabela 42	Nezaposleni – po opštinama, biroima rada, stepenima stručne spreme i polu	114
Tabela 43	Nezaposleni po opštinama, biroima rada, nivoima i podnivoima obrazovanja i polu	115
Tabela 44	Nezaposleni prema opštinama, biroima rada, polu i dužini traženja zaposlenja	117
Tabela 45	Nezaposleni – prema dužini traženja zaposlenja, polu i stepenima stručne spreme	118
Tabela 46	Nezaposleni – prema godinama starosti i dužini traženja zaposlenja	118
Tabela 47	Nezaposleni – prema opštinama, biroima rada i godinama starosti	119
Tabela 48	Nezaposleni prema godinama starosti, polu i stepenu stručne spreme	120
Tabela 49	Nezaposleni prema dužini radnog staža, polu i stepenima stručne spreme	121
Tabela 50	Nezaposleni prema opštinama, biroima rada, polu i dužini radnog staža	122
Tabela 51	Nezaposleni prema grupama zanimanja i stepenima stručne spreme	123
Tabela 52	Lica sa invaliditetom – po opštinama, biroima rada i stepenima stručne spreme	126
Tabela 53	Lica sa invaliditetom – po opštinama, biroima rada i nivoima obrazovanja	127
Tabela 54	Lica sa invaliditetom – prema vrstama statusa	128
Tabela 55	Lica sa invaliditetom po rješenju komisije za profesionalnu rehabilitaciju Zavoda – prema stepenu invalidnosti	129
Tabela 56	Lica sa invaliditetom po godinama starosti	130
Tabela 57	Novoprijavljeni po opštinama, biroima rada, polu i stepenima obrazovanja	131
Tabela 58	Novoprijavljeni po opštinama, biroima rada, polu i nivoima kvalifikacije obrazovanja	132
Tabela 59	Novoprijavljeni prema stepenima stručne spreme	133
Tabela 60	Novoprijavljeni prema razlogu prestanka radnog odnosa	133
Tabela 61	Novoprijavljeni - prema starosnim grupama	135
Tabela 62	Prestanak vođenja evidencije o nezaposlenim licima prema opštinama i stepenima stručne spreme	136
Tabela 63	Prestanak vođenja evidencije o nezaposlenim licima prema opštinama i nivoima obrazovanja	137
Tabela 64	Prijavljena slobodna radna mjesta – po opštinama i biroima rada	138
Tabela 65	Prijavljena slobodna radna mjesta - po opštinama, biroima rada i stepenima obrazovanja	139
Tabela 66	Oglašena slobodna radna mjesta - po opštinama, biroima rada i nivoima i podnivoima obrazovanja	140
Tabela 67	Prijavljena slobodna radna mjesta - po djelatnostima i vrsti radnog odnosa	141
Tabela 68	Pregled broja posredovanja po opštinama, biroima rada, stepenima stručne spreme i polu	142
Tabela 69	Pregled broja lica za koja se posredovalo po biroima rada, stepenima stručne spreme i polu	143
Tabela 70	Pregled broja posredovanja po biroima rada, polu i nivoima i podnivoima kvalifikacije obrazovanja	144
Tabela 71	Pregled broja lica ua koje se posredovalo po biroima rada, polu i nivoima i podnivoima kvalifikacije obrazovanja	146
Tabela 72	Zapošljavanje prema opštinama, biroima rada i stepenima stručne spreme - prema podacima Uprave prihoda i carina, lica sa evidencije Zavoda	148
Tabela 73	Zapošljavanje prema opštinama, biroima rada i nivoima kvalifikacija - prema podacima Uprave prihoda i carina, lica sa evidencije Zavoda	149
Tabela 74	Pregled zapošljavanja prema djelatnostima poslodavaca i SSS	151
Tabela 75	Pregled zapošljavanja prema djelatnostima poslodavaca i NOK-u - prema podacima Uprave prihoda i carina, lica sa evidencije Zavoda	152
Tabela 76	Pregled broja ispata novčanih naknada po opštinama, biroima rada i mjesecima	154
Tabela 77	Pregled isplata novčanih naknada u 2023. godini	155
Tabela 78	Pregled izdatih dozvola za privremeni boravak i rad stranaca prema državama porijekla	156
Tabela 79	Učesnici programa aktivne politike zapošljavanja	159
Tabela 80	Struktura učesnika programa aktivne politike zapošljavanja	160
Tabela 81	Učesnici programa i opredijeljena sredstva po regionima	161

UVOD

U skladu sa članom 14. Statuta Zavoda za zapošljavanje Crne Gore Upravni odbor Zavoda usvaja polugodišnji izvještaj o radu Zavoda. Ovaj izvještaj za cilj ima prikaz osnovnih kretanja na tržištu rada (period u komparaciji sa uporednim periodom prethodne godine) i prikazivanje rezultata rada Zavoda u izvještajnom periodu.

Izvještaj se formira u Sektoru za evidenciju, statistiku i istraživanja u oblasti zapošljavanja na osnovu izvještaja o radu koji dostavljaju rukovodioci sektora, službi i odjeljenja. Nakon usvajanja izvještaj se dostavlja ministarstvu nadležnom za poslove rada i zapošljavanja i dostupan je javnosti objavljivanjem na web sajtu Zavoda (link: [strategije-planovi-analize-i-izvjestaji](#)).

Izvještaj se sastoji od četiri dijela:

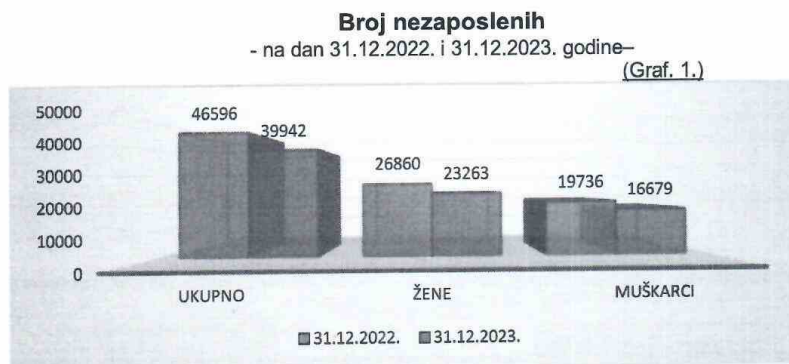
- Prvim dijelom je obuhvaćeno stanje na tržištu rada Crne Gore kroz prikaz:
  - o kretanja nezaposlenosti,
  - o stope nezaposlenosti,
  - o kvalifikacione strukture nezaposlenih lica,
  - o regionalne strukture nezaposlenosti,
  - o strukture nezaposlenosti prema dužini traženja zaposlenja,
  - o starosne strukture,
  - o strukture nezaposlenih lica prema dužini radnog staža,
  - o novoprijavljenih nezaposlenih lica,
  - o lica sa invaliditetom,
  - o oglašavanja slobodnih radnih mjesta,
  - o zapošljavanja sa evidencije Zavoda,
  - o osiguranja za slučaj nezaposlenosti i
  - o zapošljavanja i rada stranaca;
- U drugom dijelu dat je prikaz Programskih aktivnosti kojima su realizovane mjere aktivne politike zapošljavanja (APZ) u 2023. godini;
- U trećem dijelu dat je prikaz aktivnosti službi i odjeljenja u skladu sa organizacionom strukturom Zavoda;
- Četvrti dio čine tabelarni prilozi koji su osnova za izradu Izvještaja, a sadrže podatke o stanju i kretanjima na tržištu rada.

1. STANJE I KRETANJA NA TRŽIŠTU RADA

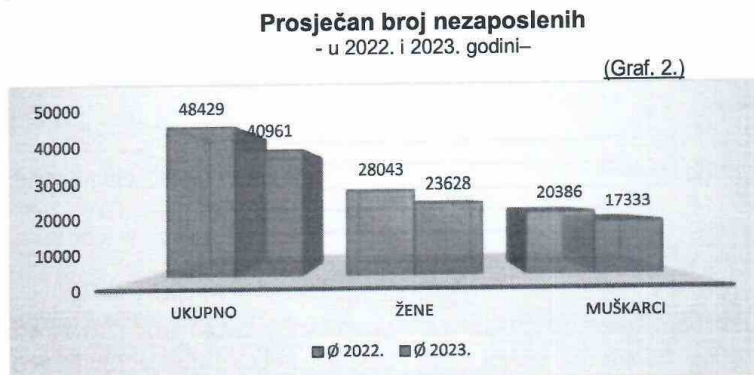
1.1. Kretanje nezaposlenosti

Na evidenciji Zavoda za zapošljavanje na dan 31. decembar 2023. godine nalazilo se **39.942 nezaposlenih lica** (od toga je 23.263 žene ili 58,24%).

U odnosu na 31.12.2022. godine (46.596 lica, a od toga 26.860 žene ili 57,64%) broj nezaposlenih je smanjen za 6.654 lica ili za 14,28%.

Prosječan broj nezaposlenih u 2023. godini je iznosio 40.961, a prosječan broj nezaposlenih žena 23.628. U odnosu na prosječan broj nezaposlenih u 2022. godini, kada je bilo 48.429 lica (28.043 žena) došlo je do prosječnog smanjenja nezaposlenih za 7.468 ili 15,42%.

Na evidenciji **ostalih tražilaca zaposlenja** na dan 31.12.2023. godine nalazilo se 231 lice (od toga 129 žena ili 55,84%), od kojih je 37 redovnih učenika (17 žena), 65 studenata osnovnih studija (35 žena), 2 lica koja su registrovana kao preduzetnici i 126 zaposlenih lica koja traže promjenu zaposlenja (77 žena).

1.2. Stopa nezaposlenosti

Stopa nezaposlenosti, posmatrana kao odnos broja registrovanih nezaposlenih i aktivnog stanovništva (registrovani nezaposleni i registrovani zaposlenih), u **decembru 2023. godine**, je iznosila 13,95%. U odnosu na stopu nezaposlenosti iz decembra 2022. godine, kada je iznosila 16,96%, došlo je do smanjenja stope za 3,01 procentni poen.

Prosječna stopa nezaposlenosti u 2023. godini, posmatrana kao odnos prosječnog broja registrovanih nezaposlenih i prosječnog broja aktivnog stanovništva tokom godine (prosječan broj registrovanih nezaposleni i prosječan broj registrovanih zaposlenih), je iznosila 14,35%. Prosječna stopa nezaposlenosti u 2022. godine je iznosila 17,79%, tako da je došlo do smanjenja prosječne stope nezaposlenosti za 3,44 procentna poena.

Stope nezaposlenosti

- decembar 2023. i prosječna u 2023. godini-

(Tab.1.)

Rb	Opština	Decembar 2023. godine				Ø I-XII 2023. godine			
		Nezapo- sleni	Zaposleni	Aktivno stanovništvo	Stopa nezaposlenosti	Nezapo- sleni	Zaposleni	Aktivno stanovništvo	Ø Stopa nezaposlenosti
	1	2	3	4 (2+3)	5 (2/4)	6	7	8 (6+7)	9 (6/8)
1	Andrijevica	827	590	1417	58.36	835	590	1425	58.60
2	Berane	4248	5424	9672	43.92	4300	5382	9682	44.41
3	Budva	759	22572	23331	3.25	737	22917	23654	3.12
4	Bijelo Polje	3589	9198	12787	28.07	3767	9579	13346	28.23
5	Bar	1495	16699	18194	8.22	1504	16701	18205	8.26
6	Cetinje	1052	4001	5053	20.82	1097	3968	5065	21.66
7	Danilovgrad	827	4576	5403	15.31	861	4522	5383	15.99
8	Zeta	650	2626	3276	19.84	654	2484	3138	20.84
9	Gusinje	679	318	997	68.10	670	307	977	68.58
10	H. Novi	513	12770	13283	3.86	450	13263	13713	3.28
11	Kolašin	795	1587	2382	33.38	809	1582	2391	33.84
12	Kotor	256	8350	8606	2.97	214	8558	8772	2.44
13	Mojkovac	904	1429	2333	38.75	919	1390	2309	39.80
14	Nikšić	3960	17425	21385	18.52	4174	17280	21454	19.46
15	Podgorica	6701	108833	115534	5.80	7004	105952	112956	6.20
16	Plav	2006	1398	3404	58.93	1976	1396	3372	58.60
17	Petnjica	968	343	1311	73.84	999	337	1336	74.78
18	Pljevlja	2215	6837	9052	24.47	2279	6777	9056	25.17
19	Plužine	222	536	758	29.29	233	531	764	30.50
20	Rožaje	4871	3763	8634	56.42	4945	3707	8652	57.15
21	Šavnik	82	319	401	20.45	83	329	412	20.15
22	Tivat	250	7684	7934	3.15	291	7696	7987	3.64
23	Tuzi	904	2424	3328	27.16	907	2311	3218	28.19
24	Ulcinj	1012	5992	7004	14.45	1096	6171	7267	15.08
25	Žabljak	157	755	912	17.21	157	756	913	17.20
26	Crna Gora	39942	246449	286391	13.95	40961	244484	285445	14.35

1.3. Kvalifikaciona struktura nezaposlenih

Na evidenciji Zavoda se nalazi 14.961 lice ili 37,46% sa I i II nivoom kvalifikacija obrazovanja (31.12.2022. godine 16.328 lica ili 35,04%). Nezaposlenih sa III, IV i V nivoom kvalifikacija obrazovanja je 18.664 ili 46,73% (31.12.2022. godine 22.202 ili 47,65%), a sa VI, VII i VIII nivoom obrazovanja (visokoškolski) – 6.317 lica ili 15,82% (31.12.2022. godine 8.066 lica ili 17,31%).

Nezaposleni prema kvalifikacionoj strukturi (nivoi obrazovanja – Nacionalni okvir kvalifikacija)

- na dan 31.12.2022. i 31.12.2023. godine –
(Graf. 3.)

Broj nezaposlenih po polu i nivoima kvalifikacije obrazovanja - na dan 31.12.2022. i 31.12.2023. godine –

(Tab.2.)

Rb.	Nivo/podnivo kvalifikacija obrazovanja	31.12.2022.			31.12.2023.			Odnosi 4:2	
		Ukupno	Žene	Muškarci	Ukupno	Žene	Muškarci	Nom.raz.	Indeks
	1	2	3	4	5	6	7	8 (5-2)	9 (5/2)
1	I-1	4177	2815	1362	3963	2684	1279	-214	94.88
2	I-2	11003	6216	4787	10014	5691	4323	-989	91.01
3	II	1148	639	509	984	553	431	-164	85.71
4	III	8813	3973	4840	7538	3467	4071	-1275	85.53
5	IV-1	12716	7700	5016	10573	6518	4055	-2143	83.15
6	IV-2	105	22	83	94	26	68	-11	89.52
7	V	568	304	264	459	244	215	-109	80.81
8	VI	3322	2115	1207	2701	1722	979	-621	81.31
9	VII-1	4362	2827	1535	3260	2113	1147	-1102	74.74
10	VII-2	365	239	126	335	235	100	-30	91.78
11	VIII	17	10	7	21	10	11	4	123.53
12	Ukupno:	46596	26860	19736	39942	23263	16679	-6654	85.72

1.4. Regionalna struktura nezaposlenosti

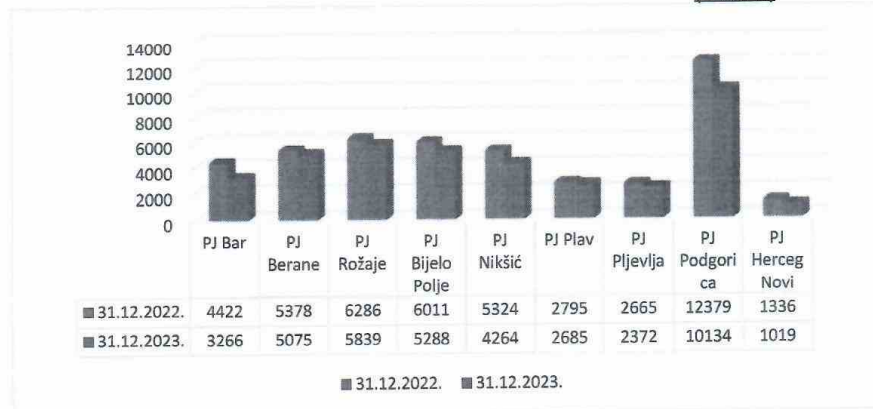
Najviše nezaposlenih, na dan 31. decembar 2023. godine, imali su Područna jedinica Podgorica, za Podgoricu, Danilovgrad, Cetinje, Tuzi i Zetu – 10.134 lica ili 25,37% (31.12.2022. godine 12.379 lica ili 26,57%), PJ Rožaje, za opštine Rožaje i Petnjica – 5.839 lica ili 14,62% (31.12.2022. godine 6.286 lica ili 13,49%) i PJ Bijelo Polje, za opštine Bijelo Polje, Mojkovac i Kolašin – 5.288 lica ili 13,24% (31.12.2022. godine 6.011 lica ili 12,90%)

Najmanji broj nezaposlenih lica je registrovan u Područnoj jedinici Herceg Novi, za opštine Herceg Novi, Kotor i Tivat – 1.019 lica ili 2,55% (31.12.2022. godine 1.336 lica ili 2,87%), Područnoj jedinici Pljevlja, za opštine Pljevlja i Žabljak – 2.372 lica ili 5,94% (31.12.2022. godine 2.665 lica ili 5,72%) i Područnoj jedinici Plav, za opštine Plav i Gusinje – 2.685 lica ili 6,72% (31.12.2022. godine 2.795 lica ili 6%).

Nezaposleni po područnim jedinicama

- na dan 31.12.2022. i 31.12.2023. godine -

(Graf. 4.)

Promjene broja nezaposlenih po područnim jedinicama i biroima rada
- na dan 31.12.2022. i 31.12.2023. godine -

(Tab. 3.)

Rb	Područna jedinica/ Biro rada	31.12.2022.	%	31.12.2023.	%	Odnosi 4:2	
						Nom. razlika	Index
	1	2	3	4	5	6	7
1	Bar	1860	3.99	1495	3.74	-365	80.38
2	Budva	913	1.96	759	1.90	-154	83.13
3	Ulcinj	1649	3.54	1012	2.53	-637	61.37
4	PJ Bar	4422	9.49	3266	8.18	-1156	73.86
5	Berane	4515	9.69	4248	10.64	-267	94.09
6	Andrijevica	863	1.85	827	2.07	-36	95.83
7	PJ Berane	5378	11.54	5075	12.71	-303	94.37
8	Rožaje	5253	11.27	4871	12.20	-382	92.73
9	Petnjica	1033	2.22	968	2.42	-65	93.71
10	PJ Rožaje	6286	13.49	5839	14.62	-447	92.89
11	Bijelo Polje	4165	8.94	3589	8.99	-576	86.17
12	Mojkovac	975	2.09	904	2.26	-71	92.72
13	Kolašin	871	1.87	795	1.99	-76	91.27
14	PJ Bijelo Polje	6011	12.9	5288	13.24	-723	87.97
15	Nikšić	4982	10.69	3960	9.91	-1022	79.49
16	Šavnik	93	0.2	82	0.21	-11	88.17
17	Plužine	249	0.53	222	0.56	-27	89.16
18	PJ Nikšić	5324	11.43	4264	10.68	-1060	80.09
19	Plav	2101	4.51	2006	5.02	-95	95.48
20	Gusinje	694	1.49	679	1.70	-15	97.84
21	PJ Plav	2795	6	2685	6.72	-110	96.06
22	Pljevlja	2495	5.35	2215	5.55	-280	88.78
23	Žabljak	170	0.36	157	0.39	-13	92.35
24	PJ Pljevlja	2665	5.72	2372	5.94	-293	89.01
25	Podgorica	8311	17.84	6701	16.78	-1610	80.63
26	Tuzi	991	2.13	904	2.26	-87	91.22
27	Zeta	726	1.56	650	1.63	-76	89.53
31	Cetinje	1391	2.99	1052	2.63	-339	75.63
32	Danilovgrad	960	2.06	827	2.07	-133	86.15
33	PJ Podgorica	12379	26.57	10134	25.37	-2245	81.86
34	Herceg Novi	615	1.32	513	1.28	-102	83.41
35	Kotor	322	0.69	256	0.64	-66	79.50
36	Tivat	399	0.86	250	0.63	-149	62.66
37	PJ Herceg Novi	1336	2.87	1019	2.55	-317	76.27
38	CRNA GORA	46596	100	39942	100	-6654	85.72

1.5. Struktura nezaposlenih prema dužini traženja zaposlenja

Zaposlenje preko jedne godine traži 29.209 lica ili 73,13% od ukupnog broja nezaposlenih na evidenciji Zavoda (na dan 31.12.2022. godine 32.746 lica ili 70,28%), preko tri godine 18.306 lica ili 46,83% nezaposlenih (31.12.2022. godine 16.597 lica ili 35,62%), a preko 5 godina 11.602 lica ili 29,05% (31.12.2022. godine 10.778 lica ili 23,13%).

Nezaposleni prema dužini traženja zaposlenja

- na dan 31.12.2022. i 31.12.2023. godine -

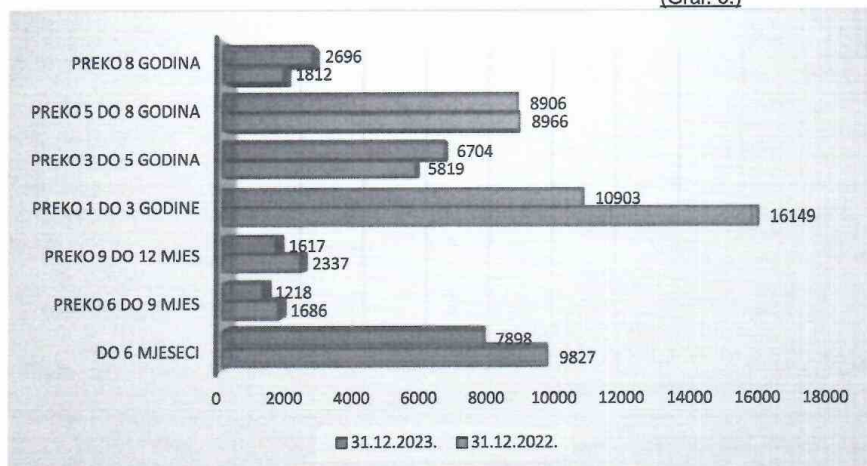
(Tab. 4.)

Rb	Dužina traženja zaposlenja	31.12.2022. godine			31.12.2023. godine			Odnosi 5:2	
		Ukupno	Žene	Muškarci	Ukupno	Žene	Muškarci	Nom.raz.	Indeks
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Do 6 mjeseci	9827	5724	4103	7898	4637	3261	-1929	80.37
2	Preko 6 do 9 mjes	1686	955	731	1218	668	550	-468	72.24
3	Preko 9 do 12 mjes	2337	1371	966	1617	887	730	-720	69.19
4	DO 1 GODINE	13850	8050	5800	10733	6192	4541	-3117	77.49
5	Preko 1 do 3 godine	16149	9617	6532	10903	6705	4198	-5246	67.52
6	Preko 3 do 5 godina	5819	3393	2426	6704	3970	2734	885	115.21
7	Preko 5 do 8 godina	8966	5108	3858	8906	5276	3630	-60	99.33
8	Preko 8 godina	1812	692	1120	2696	1120	1576	884	148.79
9	PREKO 1 GODINE	32746	18810	13936	29209	17071	12138	-3537	89.20
10	Ukupno:	46596	26860	19736	39942	23263	16679	-6654	85.72

Nezaposleni prema dužini traženja zaposlenja

- na dan 31.12.2022. i 31.12.2023. godine -

(Graf. 5.)

1.6. Starosna struktura nezaposlenih lica

Lica starosti do 25 godina ima 3.650 ili 9,14% od ukupnog broja nezaposlenih (31.12.2022. godine 4.338 ili 9,31%), a preko 50 godina 14.031 ili 35,13% (na dan 31.12.2022. godine 15.183 ili 32,58%).

Nezaposleni prema godinama starosti

(Tab. 5.)

Rb	Starosna grupa	31.12.2022. godine			31.12.2023. godine			Odnosi 5:2	
		Ukupno	Žene	Muškarci	Ukupno	Žene	Muškarci	Nom. raz.	Indeks
		2	3	4	5	6	7	8	9
1	Do 15 do 19 godina	371	179	192	364	184	180	-7	98.11
2	Od 20 do 24 godina	3967	2316	1651	3286	1912	1374	-681	82.83
3	Od 25 do 29 godina	5794	3707	2087	4587	2979	1608	-1207	79.17
4	Od 30 do 34 godine	5330	3427	1903	4244	2786	1458	-1086	79.62
5	Od 35 do 39 godina	5493	3489	2004	4577	2956	1621	-916	83.32
6	Od 40 do 44 godine	5433	3197	2236	4608	2720	1888	-825	84.82
7	Od 45 do 49 godina	5025	2775	2250	4245	2345	1900	-780	84.48
8	Od 50 do 54 godine	4876	2555	2321	4266	2269	1997	-610	87.49
9	Od 55 do 59 godina	5066	2549	2517	4545	2315	2230	-521	89.72
10	Preko 60 godina	5241	2666	2575	5220	2797	2423	-21	99.60
11	Ukupno:	46596	26860	19736	39942	23263	16679	-6654	85.72

Nezaposleni prema godinama starosti

- na dan 31.12.2022. i 31.12.2023. godine -

(Graf. 6.)

1.7. Struktura nezaposlenih prema dužini radnog staža

Prvi put traži zaposlenje, odnosno nema evidentiranog radnog staža 17.794 lica ili 44,55% (na dan 31.12.2022. godine 19.806 lica ili 42,51%). Radni staž posjeduje 22.148 lica ili 55,45% (na dan 31.12.2022. godine 26.790 lica ili 57,49%).

Nezaposleni prema dužini radnog staža

(Tab. 6.)

Rb	Radni staž	31.12.2022. godine			31.12.2023. godine			Odnosi 5:2	
		Ukupno	Žene	Muškarci	Ukupno	Žene	Muškarci	Nom. raz.	Indeks
		1	2	3	4	5	6	7	8
1	Bez staža	19806	12378	7428	17794	11164	6630	-2012	89.84
2	Do 1 godine	6965	4027	2938	5996	3451	2545	-969	86.09
3	Preko 1 do 2 g.	3518	2081	1437	3036	1828	1208	-482	86.30
4	Preko 2 do 3 g.	2260	1355	905	1912	1146	766	-348	84.60
5	Preko 3 do 5 g.	3045	1819	1226	2551	1475	1076	-494	83.78
6	Preko 5 do 10 g.	4186	2297	1889	3402	1912	1490	-784	81.27
7	Preko 10 do 20 g.	4238	2022	2216	3325	1596	1729	-913	78.46
8	Preko 20 do 30 g.	2015	705	1310	1514	563	951	-501	75.14
9	Preko 30 godina	563	176	387	412	128	284	-151	73.18
10	Sa stažom	26790	14482	12308	22148	12099	10049	-4642	82.67
11	Ukupno:	46596	26860	19736	39942	23263	16679	-6654	85.72

Nezaposleni prema dužini radnog staža

- na dan 31.12.2022. i 31.12.2023. godine -

(Graf. 7.)

1.8. Novoprijavljeni

Tokom 2023. godine **na evidenciju Zavoda za zapošljavanje se prijavilo 22.056 lica**. Od navedenog broja, broj lica koja se prvi put prijavljuju je 4.762 ili 21,59%, dok se 17.294 lica ili 78,41% već prijavljivalo na evidenciju Zavoda. U odnosu na 2022. godinu prijavljeno je 6.178 lica manje ili 21,88% (u 2022. godini – 28.234 novoprijavljena lica).

Pregled novoprijavljenih

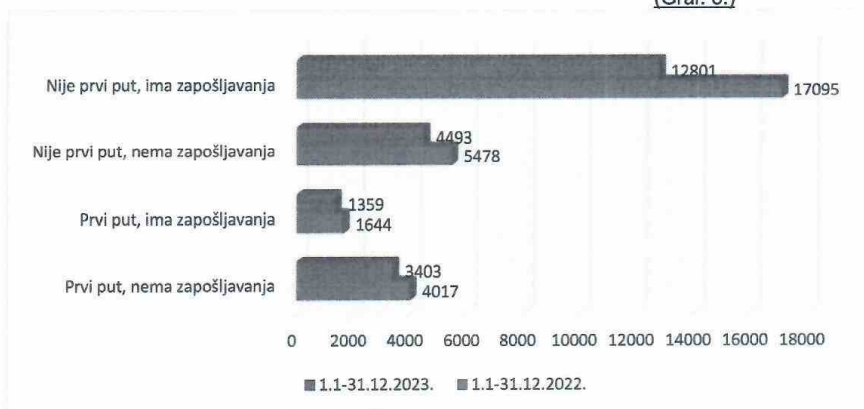
(Tab. 7.)

Rb	Novoprijavljeni	1.1 – 31.12.2022.			1.1 – 31.12.2023.			Odnosi 5:2	
		Ukupno	Žene	Muškarci	Ukupno	Žene	Muškarci	Nom. raz.	Indeks
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Prvi put, nema zap	4017	2202	1815	3403	1822	1581	-614	84.71
2	Prvi put, ima zap	1644	972	672	1359	778	581	-285	82.66
3	Nije prvi put, nema zap	5478	3372	2106	4493	2683	1810	-985	82.02
4	Nije prvi put, ima zap	17095	9480	7615	12801	7282	5519	-4294	74.88
5	UKUPNO:	28234	16026	12208	22056	12565	9491	-6178	78.12

Novoprijavljeni

- u 2022. i 2023. godini -

(Graf. 8.)

Najviše novoprijavljenih lica bilo je u Podgorici (5.776 ili 26,19%), Nikšiću (2.912 ili 13,2%) i Bijelom Polju (1.987 ili 9,01%). Najviše novoprijavljenih je u starosnoj dobi od 18 do 25 godina (4.934 ili 22,37%) i od 25 do 30 godina (4.130 ili 18,72%).

Posmatrano prema razlozima prestanka radnog odnosa, najviše novoprijavljenih je onih kojima je radni odnos prestao zbog isteka rada na određeno radno vrijeme (8.200 ili 77,04% od novoprijavljenih sa radnim stažom), zatim zbog zaključenog sporazuma s poslodavcem o prestanku radnog odnosa (636 ili 5,97%) i pismene izjave zaposlenog da želi da raskine radni odnos (otkaz ugovora o radu) – 416 ili 3,91%.

1.9. Lica sa invaliditetom

Na evidenciji Zavoda za zapošljavanje, na dan 31.12.2023. godine, nalazilo se 9.522 lica sa invaliditetom, od čega je 5.620 ili 59,02% žena. U odnosu na isti dan 2022. godine, kada je registrovano 9.864 lica sa invaliditetom (5.758 žena ili 58,37%), došlo je do smanjenja za 342 lica ili 3,47%.

Najviše lica sa invaliditetom je registrovano u Birou rada Berane 2.147 ili 22,55% (od čega je 1.165 žena ili 54,26%), zatim u Birou rada Rožaje 1.957 ili 20,55% (od čega je 1.316 žena ili 67,24%) i u Birou rada Bijelo Polje 915 ili 9,61% (od čega je 521 žena ili 6,94%)

Posmatrano prema nivoima obrazovanja, najviše lica sa invaliditetom je bez zanimanja i stručne spreme 4.625 ili 48,57%, zatim sa III nivoom obrazovanja 2.127 ili 22,34% i IV nivoom 1.981 ili 20,8%.

Najviše lica sa invaliditetom je po rješenju komisije za profesionalnu rehabilitaciju Zavoda – 8.695 ili 91,31%, kategorisane omladine 477 ili 5,01% i invalida rada II i III kategorije 270 ili 2,83%.

Posmatrano prema godinama starosti najviše lica sa invaliditetom je u starosnoj grupi preko 60 godina – 2.554 lica ili 26,82%, od 55 do 60 godina starosti – 2.039 lica ili 21,41% i od 50 do 55 godina 1.548 ili 16,26%.

1.10. Prestanak vođenja evidencije o nezaposlenim licima

U 2023. godine Zavod za zapošljavanje je kroz upravni postupak donošenja rješenja o prestanka vođenja evidencije o nezaposlenim licima pretao da vodi evidenciju za 27.684 nezaposlenih lica (15.558 žena ili 56,19%). U odnosu na 2022. godinu urađeno je 9.982 rješenja o prestanu vođenja evidencije manje ili 26,5% (u 2022. godini Zavod je donio 37.666 rješenja o prestanka vođenja evidencije o nezaposlenim licima, od čega 22.927 ili 60,67% za žene).

Glavni razlozi prestanka vođenja evidenciju su: lice nije raspoloživo za rad – 11.223 ili 40,54%, kada nezaposleno lice zasnuje radni odnos na punim radnim vremenom na određeno vrijeme – 8.227 ili 29,72%, stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa – 2.359 ili 8,52%, lica na sezonskom radu 2.087 ili 7,54% i kada se nezaposleno lice samo odjavi sa evidencije organizacije za zapošljavanje – 1.467 ili 5,3%.

Najviše rješenja o prestanku vođenja evidencije je izvršeno u Birou rada Podgorica 7.104 ili 25,66%, zatim u biroima rada: Nikšić 3.871 ili 13,66%, Bijelo Polje 2.488 ili 8,99%, Berane 1.795 ili 6,48% i Bar 1.574 ili 5,68%.

Pregled prestanka vođenja evidencije¹ o nezaposlenim licima u 2023. godini
(Tab.8.)

Biro rada	Ukupno	R1	R2	R4	R14	R165	R221	R1664	OSTALI
Andrijevica	218	45	4	22	16	66	9	14	42
Berane	1795	600	31	82	28	142	729	84	99
Budva	595	133	4	18	12	138	182	81	27
Bijelo Polje	2488	1088	12	80	109	165	648	178	208
Bar	1574	251	20	34	136	202	735	150	46
Cetinje	679	230	13	44	23	83	190	53	43
Danilovgrad	778	146	2	2	3	82	486	38	19
Zeta	573	162	11	3	28	11	299	42	17
Gusinje	125	39	8	5	7	4	8	23	31
Herceg Novi	649	116	1	15	45	56	310	81	25
Kolašin	334	209	36	21	8	3	0	28	29
Kotor	416	57	1	20	101	67	95	68	7
Mojkovac	434	200	6	19	35	80	29	27	38
Nikšić	3781	1331	167	46	98	149	1580	295	115
Podgorica	7104	1892	3	76	364	54	3891	682	142
Plav	375	122	13	18	8	25	42	26	121
Petnjica	192	33	7	8	11	0	123	2	8
Pljevlja	1470	646	6	41	192	48	313	118	106
Plužine	110	59	1	7	3	5	11	3	21
Rožaje	1481	444	17	68	0	215	570	119	48
Šavnik	64	38	0	4	2	1	2	5	12
Tivat	474	71	2	10	83	77	193	28	10
Tuzi	591	131	0	4	15	37	323	59	22
Ulcinj	1286	154	9	17	139	353	445	144	25
Žabljak	98	30	7	1	1	24	10	11	14
UKUPNO=	27684	8227	381	665	1467	2087	11223	2359	1275

¹ ŠIFARNIK RAZLOGA PRESTANKA VOĐENJA EVIDENCJE O NEZAPOSLJENIM LICIMA
R1 - Kada nezaposleno lice zasnjuje radni odnos sa punim radnim vremenom na određeno vrijeme
R2 - Kada nezaposleno lice zasnjuje radni odnos sa punim radnim vremenom na neodređeno vrijeme
R4 - Kada nezaposleno lice stekne svojstvo učenika, odnosno redovnog studenta
R14 - Kada se nezaposleno lice samo odjavi sa evidencije organizacije za zapošljavanje
R165 - Lica na sezonskom radu
R221 - Lica nije raspoloživo za rad
R1664 - Stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa

1.11. Oglašavanje slobodnih radnih mjesta

U 2023. godini poslodavci su Zavodu za zapošljavanje prijavili 29.561 slobodno radno mjesto kroz 18.450 prijava o slobodnim radnim mjestima. U odnosu na 2022. godinu, prijavljeno je 1.564 ili 5,59% više slobodnih radnih mjesta (u 2022. godini oglašeno je 27.997 slobodnih radnih mjesta).

Od ukupnog broja prijavljenih slobodnih radnih mjesta 4.799 ili 16,23% je radni odnos na neodređeno vrijeme, dok je 24.762 ili 83,77% je radni odnos na određeno vrijeme.

Posmatrano prema vrsti radnog mjesta 8.853 ili 29,95% su novootvorena radna mjesta, a 20.708 ili 70,05% su upražnjena radna mjesta. Od ukupno prijavljenih slobodnih radnih mjesta 29.357 ili 99,31% su potrebe za radnicima, a 204 ili 0,69% su iskazane potrebe za pripravnicima.

Oglašena slobodna radna mjesta

- prema kvalifikacionoj strukturi -

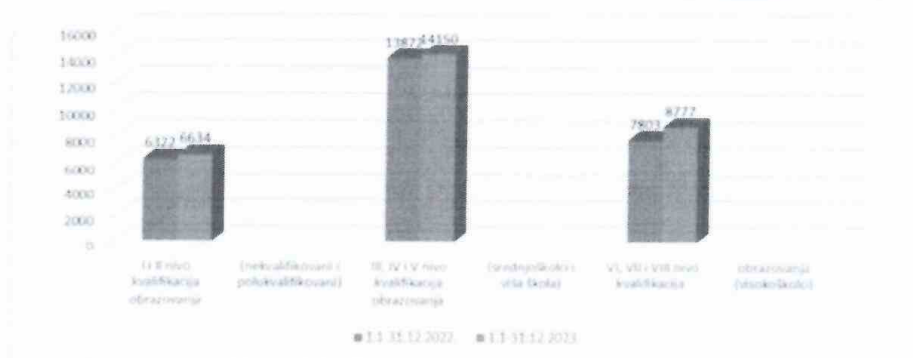
(Tab. 9.)

Rb	Oglašena slobodna radna mjesta prema kvalifikacionoj strukturi	1.1 – 31.12.2022.		1.1–31.12.2023.		Odnosi 4:2	
		Ukupno	%	Ukupno	%	Nom.raz.	Indeks
	1	2	3	4	5	6	7
1	I i II nivo kvalifikacija obrazovanja (nekvalifikovani i polukvalifikovani)	6322	22.58	6634	22.44	312	104.94
2	III, IV i V nivo kvalifikacija obrazovanja (srednjoškolski i viša škola)	13872	49.55	14150	47.87	278	102.00
3	VI, VII i VIII nivo kvalifikacija obrazovanja (visokoškolski)	7803	27.87	8777	29.69	974	112.48
4	UKUPNO:	27997	100	29561	100	1564	105.59

Oglašena slobodna radna mjesta

- u 2022. i 2023. godini -

(Graf. 9.)

Najviše slobodnih radnih mjesta je prijavljeno za VII nivo kvalifikacija obrazovanja – 8.402 ili 25,52%, zatim IV nivo – 6.793 ili 22,78% i III nivo 6.507 ili 22,01%.

Najviše slobodnih radnih mjesta je prijavljeno u Podgorici – 7.746 ili 26,2%, Herceg Novom 3.747 ili 12,67% i Budvi 2.784 ili 9,42%.

Oglašena slobodna radna mjesta

- prema djelatnostima poslodavaca -

(Tab.10.)

Rb	Djelatnost	1.1 – 31.12.2022.		1.1 – 31.12.2023.		Odnosi 4:2	
		OSRM	%	OSRM	%	Nom.raz.	Indeks
	1	2	3	4	5	6	7
1	A.Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	268	0.96	200	0.68	-68	74.63
2	B.Rudarstvo	116	0.41	140	0.47	24	120.69
3	C.Prerađivačka industrija.	851	3.04	1167	3.95	316	137.13
4	D.Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	203	0.73	204	0.69	1	100.49
5	E.Snabdijevanje vodom; upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	382	1.36	472	1.60	90	123.56
6	F.Građevinarstvo	1607	5.74	1890	6.39	283	117.61
7	G.Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala	3453	12.33	3845	13.01	392	111.35
8	H.Saobraćaj i skladištenje	1205	4.30	1276	4.32	71	105.89
9	I.Usluge smještaja i ishrane	5199	18.57	4906	16.60	-293	94.36
10	J.Informisanje i komunikacije	546	1.95	349	1.18	-197	63.92
11	K.Finansijske djelatnosti i djelatnost osiguranja	304	1.09	367	1.24	63	120.72
12	L.Poslovanje nekretninama	253	0.90	427	1.44	174	168.77
13	M.Stručne, naučne, inovacione i tehničke djelatnosti	930	3.32	774	2.62	-156	83.23
14	N.Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1913	6.83	1427	4.83	-486	74.59
15	O.Državna uprava i odbrana; Obavezno socijalno osiguranje	1724	6.16	1954	6.61	230	113.34
16	P.Obrazovanje	6129	21.89	6537	22.11	408	106.66
17	Q.Zdravstvena i socijalna zaštita	1936	6.92	2437	8.24	501	125.88
18	R.Umjetnost,zabava i rekreacija	419	1.50	463	1.57	44	110.50
19	S.Ostale uslužne djelatnosti	549	1.96	725	2.45	176	132.06
20	T.Djelatnost domaćinstva kao poslodavca; Djelatnost domaćinstava koja proizvode robu i usluge za sopstvene potrebe	7	0.03	0	0.00	-7	0.00
21	U.Djelatnost eksteritorijalnih organizacija i tijela	3	0.01	1	0.00	-2	33.33
22	UKUPNO CRNA GORA=	27997	100	29561	100	1564	105.59

Najviše prijavljenih slobodnih radnih mjesta je u sledećim djelatnostima: Obrazovanje (6.537 ili 22,11%), Usluge smještaja i ishrane (4.906 ili 16,6%) i Trgovina na veliko i malo; popravka motornih vozila i motocikala (3.845 ili 13,01%).

Slobodna radna mjesta
- prema nivoima/podnivoima klasifikacije obrazovanja -
(Tab. 11.)

Rb.	Nivo/podnivo kvalifikacija obrazovanja	1.1 – 31.12.2022.		1.1 – 31.12.2023.		Odnosi 4:2	
		Ukupno	%	Ukupno	%	Nom.raz.	Indeks
	1	2	3	4	5	6	7
1	I-1	993	3.55	591	2.00	-402	59.52
2	I-2	3763	13.44	4535	15.34	772	120.52
3	II	1566	5.59	1508	5.10	-58	96.30
4	III	6007	21.46	6507	22.01	500	108.32
5	IV-1	6594	23.55	6688	22.62	94	101.43
6	IV-2	120	0.43	105	0.36	-15	87.50
7	V	878	3.14	850	2.88	-28	96.81
8	VI	273	0.98	296	1.00	23	108.42
9	VII-1	7509	26.82	8172	27.64	663	108.83
10	VII-2	197	0.70	230	0.78	33	116.75
11	VIII	97	0.35	79	0.27	-18	81.44
12	Ukupno:	27997	100	29561	100	1564	105.59

1.12. Zapošljavanje sa evidencije Zavoda za zapošljavanje

Prema povratnim informacijama dobijenim od strane Uprave prihoda i carina Crne Gore, u 2023. godini, posredstvom Zavoda za zapošljavanje zaposlenje je dobilo 16.560 lica sa evidencije nezaposlenih, od čega je 9.506 ili 57,4% žene.

Najviše su zapošljavani srednjoškolci sa četvrtim nivoom klasifikacije obrazovanja – 5.869 ili 35,44%, zatim lica sa VII nivoom 3.993 ili 24,11% i srednjoškolci sa trećim nivoom klasifikacije obrazovanja – 2.845 ili 17,18%. Najviše zapošljavanja je bilo u Podgorici – 4.222 ili 25,49%, zatim u Nikšiću – 2.210 ili 13,34% i u Bijelom Polju – 1.510 ili 9,11%.

Posmatrano prema djelatnostima poslodavaca najviše zapošljavanja je bilo u Trgovini na malo i veliko, popravci motornih vozila i motocikala (3.246 ili 19,6%), zatim u Obrazovanju (2.693 ili 16,26%), Uslugama smještaja i ishrane (2.343 ili 14,15%) i Administrativnim i pomoćnim uslužnim djelatnostima (1.307 ili 7,89%).

Pregled zapošljavanja

(Tab. 12.)

Rb	Nivo/podnivo kvalifikacija obrazovanja	1.1-31.12.2022. godine			1.1-31.12.2023. godine			Odnosi 5:2	
		Ukupno	Žene	Muškarci	Ukupno	Žene	Muškarci	Nom.raz	Index
		1	2	3	4	5	6	7	8
1	I-1	460	264	196	484	264	220	24	105.22
2	I-2	1439	755	684	1576	861	715	137	109.52
3	II	220	149	71	227	139	88	7	103.18
4	III	2660	1136	1524	2845	1196	1649	185	106.95
5	IV-1	6015	3213	2802	5830	3237	2593	-185	96.92
6	IV-2	51	13	38	39	6	33	-12	76.47
7	V	226	130	96	246	145	101	20	108.85
8	VI	1342	859	483	1314	838	476	-28	97.91
9	VII-1	3913	2774	1139	3645	2582	1063	-268	93.15
10	VII-2	307	197	110	348	236	112	41	113.36
11	VIII	16	6	10	6	2	4	-10	37.50
12	Ukupno:	16649	9496	7153	16560	9506	7054	-89	99.47

Nominalno posmatrano zapošljavanje posredstvom Zavoda za zapošljavanje je u 2023. godini bilo na približno istom nivou kao i 2022. godine (16.649:16.560). Ako posmatramo učešće zaposlenih posredstvom Zavoda u 2023. godini kao broj zaposlenih u odnosu na ukupnu ponudu tokom 2023. godine (ukupna ponuda predstavlja broj nezaposlenih na početku perioda – 1.1.2023. godine i broj novoprijavljenih tokom perioda – tokom 2023. godine), učešće zaposlenih je u 2023. godini iznosilo 24,12% (ukupna ponuda u 2023. godini je iznosila 68.652 lica – na dan 1.1.2023. godine registrovano je 46.569, a tokom 2023. godine je bilo 22.056 novoprijavljenih lica). Učešće zaposlenih u ukupnoj ponudi radne snage u 2022. godini je iznosilo 19,44% (ukupna ponuda u 2022. godini je iznosila 85.620 lica – na dan 1.1.2022. godine registrovano je 57.386, a tokom 2022. godine je bilo 28.234 novoprijavljenih lica).

1.13. Prava za vrijeme nezaposlenosti

Pod uslovima propisanim Zakonom o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti ("Službeni list Crne Gore", broj 24/19), nezaposleno lice može da ostvari pravo na:

- novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti,
- novčanu pomoć i naknadu troškova prevoza za vrijeme obrazovanja i osposobljavanja i uključivanja u druge mjere usmjerene na povećanje zaposlenosti,
- jednokratnu novčanu pomoć i naknadu putnih i selidbenih troškova, ako zasnuje radni odnos na neodređeno vrijeme van mjesta prebivališta.

U izvještajnom periodu, u okviru prava za vrijeme nezaposlenosti, Zavod je, kao prvostepeni organ, odlučivao po zahtjevima nezaposlenih lica za ostvarivanje prava na novčanu naknadu i prava na novčanu pomoć i naknadu troškova prevoza za vrijeme obrazovanja i osposobljavanja i uključivanja u druge mjere usmjerene na povećanje zaposlenosti.

Novčana naknada za vrijeme nezaposlenosti

Nakon prestanka radnog odnosa nezaposleno lice ima pravo, po osnovu osiguranja od nezaposlenosti, na isplatu novčane naknade pod određenim uslovima.

Uslovi za ostvarivanje i prestanak, dužina trajanja, visina novčane naknade i ponovno sticanje prava na novčanu naknadu utvrđeni su Zakonom o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti.

Pravo na novčanu naknadu ima osiguranik koji prije prestanka radnog odnosa ima staž osiguranja od najmanje devet mjeseci neprekidno ili sa prekidima u poslednjih 18 mjeseci, kojem je radni odnos prestao bez njegove saglasnosti ili krivice i ako se prijavi Zavodu i podnese zahtjev u zakonom propisanom roku.

Osnovni kriterijum za utvrđivanje perioda za koje vrijeme nezaposlenom licu nakon prestanka radnog odnosa pripada novčana naknada, je prethodno ostvarena dužina staža osiguranja. Minimalni period za koji se vrši isplata novčane naknade iznosi tri mjeseca (za osiguranike sa stažom osiguranja od devet mjeseci do pet godina), a maksimalni 12 mjeseci (za osiguranike od 25 do 35 godina staža osiguranja).

Izuzetak čini nezaposleno lice, koje ima više od 35 godina staža osiguranja, kojem pravo na novčanu naknadu traje do ponovnog zaposlenja, odnosno do ispunjavanja uslova u pogledu starosne granice ili staža osiguranja za ostvarivanje prava na starosnu penziju, u skladu sa posebnim zakonom.

Novčana naknada, shodno članu 57 Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti iznosi 120% od obračunske vrijednosti koeficijenata utvrđenog zakonom i drugim propisom, što iznosi 108 Eur neto (sa doprinosom za penzijsko i invalidsko osiguranje 130,14 Eur).

U prelaznim i završnim odredbama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti regulisno je pitanje stečenih prava tako da nezaposleno lice koje je do dana stupanja na snagu ovog zakona ostvarilo pravo po osnovu nezaposlenosti, u skladu sa propisima koji su važili do dana stupanja na snagu ovog zakona, nastavlja da koristi pravo u istom obimu, trajanju i iznosu i nakon stupanja na snagu ovog zakona.

Novčana naknada za korisnike koji su stekli ovo pravo po prethodnom zakonu u iznosu od 40% minimalne zarade novčana naknada od 1. januara 2022. godine iznosi 180 Eur neto (sa doprinosom za penzijsko i invalidsko osiguranje 216,90 Eur).

Invalidima rada II i III kategorije koji su ostvarili pravo na novčanu naknadu po Zakonu o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti (prethodni zakon) u visini najniže penzije, isplata je vršena prema sljedećem:

- shodno Odluci o usklađivanju nominalnog iznosa najniže penzije od 1. januara 2023. godine, br. 5 od 06.02.2023. godine ("Službeni list Crne Gore", br. 14/23), novčana naknada je isplaćena u iznosu od 259,95 Eur (sa doprinosom za penzijsko i invalidsko osiguranje 313,23 Eur).
- shodno Odluci o usklađivanju nominalnog iznosa najniže penzije od 1. maja 2023. godine, br. 33 od 08.06.2023. godine ("Službeni list CG", br. 58/23 i Odluci o vanrednom usklađivanju nominalnog iznosa najniže penzije od 01.maja 2023. godine, br. 37 od 09.06.2023. godine ("Službeni list CG", br. 59/23), novčana naknada je isplaćena u iznosu od 282,07 Eur (sa doprinosom za penzijsko i invalidsko osiguranje 339,89 Eur).
- na osnovu Odluke o vanrednom usklađivanju nominalnog iznosa najniže penzije od 01.septembra 2023.godine, br. 48 od 13.10.2023. godine ("Službeni list CG", br. 92/23), novčana naknada u visini najniže penzije iznosi 296,35 Eur (sa doprinosom za penzijsko i invalidsko osiguranje 357,10 Eur).

**Pregled isplata novčanih naknada
u 2022. i 2023. godini**

(Tab.13.)

Rb	Mjesec	Broj korisnika		Nominalna razlika	Indeks
		2022.	2023.		
1	Januar	11918	10550	-1368	88.52
2	Februar	11804	10369	-1435	87.84
3	Mart	11792	10179	-1613	86.32
4	April	12106	9868	-2238	81.51
5	Maj	11947	9694	-2253	81.14
6	Jun	12144	9458	-2686	77.88
7	Jul	10489	9511	-978	90.68

8	Avgust	10406	9373	-1033	90.07
9	Septembar	10415	9295	-1120	89.25
10	Oktober	10304	9267	-1037	89.94
11	Novembar	10479	9360	-1119	89.32
12	Decembar	10429	9342	-1087	89.58

Na iznos isplaćene novčane naknade obračunava se i plaća doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje (po stopi 20,5%). Ukupna sredstva izdvojena za novčanu naknadu u 2023. godini iznose 24.148.636,61 Eur.

U prosjeku, mjesečno je 9.689 nezaposlenih lica koristilo navedeno pravo.

U izvještajnom periodu primjenjivani su sporazumi o socijalnom osiguranju u dijelu koji se odnosi na osiguranje za slučaj nezaposlenosti.

Novčana pomoć i naknada troškova prevoza za vrijeme obrazovanja, osposobljavanja i uključivanja u druge mjere

Nezaposleno lice koje je Zavod uputio na obrazovanje, osposobljavanje i u druge mjere usmjerene na povećanje zaposlenosti, odnosno smanjenje nezaposlenosti, ima pravo na novčanu pomoć, u visini do 15% od prosječne mjesečne bruto zarade zaposlenih u Crnoj Gori, ostvarene u prethodnoj godini, prema podacima organa uprave nadležnog za poslove statistike.

Nezaposleno lice koje se, upućuje van mjesta prebivališta, odnosno boravka, ima pravo na naknadu troškova prevoza za vrijeme za koje je upućeno. Visina troškova prevoza u navedenom slučaju utvrđuje se u visini troškova javnog prevoza u drumskom i željezničkom saobraćaju.

Način ostvarivanja prava na novčanu pomoć i naknadu troškova prevoza nezaposlenih lica za vrijeme obrazovanja, osposobljavanja i uključivanja u druge mjere usmjerene na povećanje zaposlenosti, odnosno smanjenje nezaposlenosti propisan je Pravilnikom o načinu ostvarivanja novčane pomoći i naknade troškova prevoza za nezaposlena lica ("Službeni list CG", br. 58/19).

Ukupna sredstva utrošena za novčanu pomoć i naknadu troškova prevoza, za vrijeme obrazovanja, osposobljavanja i uključivanja u druge mjere usmjerene na povećanje zaposlenosti, odnosno smanjenje nezaposlenosti u 2023. godini iznose 162.956,94 eura.

1.14. Zapošljavanje i rad stranaca

Zapošljavanje i rad stranaca u Crnoj Gori uređeni su Zakonom o strancima („Sl. list CG“, br. 12/18, 3/19 i 86/22). Zakonom je dat okvir utvrđivanja broja radnih dozvola za strance, odnosno definisano je da Vlada godišnje utvrđuje broj radnih dozvola za strance – godišnju kvotu.

Odlukom o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2023. godinu („Sl. list CG“, br. 138/22 i 104/23), utvrđen je godišnji broj dozvola za privremeni boravak i rad stranaca – godišnja kvota za 2023. godinu, kao i djelatnosti u kojima se stranci mogu zapošljavati. Godišnja kvota za 2023. godinu utvrđena je u ukupnom broju od 27.454 dozvola.

Iz navedene godišnje kvote, izdvojeno je 11.500 dozvola koje organ državne uprave nadležan za poslove rada može dodatno rasporediti za pojedine namjene, u skladu sa potrebama tržišta rada, na zahtjev Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.

Prema podacima Ministarstva unutrašnjih poslova, kao nadležnog za izdavanje dozvola za privremeni boravak i rad stranaca, u 2023. godine izdato je 38.943 dozvola za privremeni boravak i rad stranaca (23.822 u kvoti i 15.121 van kvote) što je za 9.642 ili 32,83% dozvola više u odnosu na 2022. godinu (29.319 dozvola, u kvoti 18.729 i van kvote 10.590).

Od ukupno izdatih dozvola za strance u kvoti (23.822), posmatrano prema vrstama dozvola, 90,41% je izdato za zapošljavanje stranaca (21.537), a 9,59% za sezonsko zapošljavanje stranaca (2.285).

U utrošenim kvotama za zapošljavanje stranaca u 2023. godini, pretežno učešće (62,17%), imaju tri grupe zanimanja: građevinarstvo, usluge smještaja i ishrane i ostale uslužne djelatnosti. Utrošenost kvote u odnosu na raspoređenu kvotu u 2023. godini je na nivou 87,57%. Utrošenost kvota prema vrstama dozvola je kod zapošljavanja stranaca – 86,83%, dok je za sezonsko zapošljavanje 95,17%.

Pregled izdatih dozvola za privremeni boravak i rad stranaca

(Tab. 14.)

DJELATNOST	Raspoređena kvota za 2023.			Izdane radne dozvole u 2023.			Indeks utrošenosti kvota		
	Dozvole za zapošljavanje stranaca	Dozvole za sezonsko zapošljavanje stranaca	Ukupno	Dozvole za zapošljavanje stranaca	Dozvole za sezonsko zapošljavanje stranaca	Ukupno	Dozvole za zapošljavanje stranaca	Dozvole za sezonsko zapošljavanje stranaca	Ukupno
A. Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	405	293	698	255	293	548	62.96	100.00	78.51
B. Rudarstvo	104	0	104	65	0	65	62.50		62.50
C. Prerađivačka industrija	632	20	652	546	20	566	86.39	100.00	86.81
D. Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	85	0	85	65	0	65	76.47		76.47
E. Snabdijevanje vodom; upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	125	0	125	104	0	104	83.20		83.20
F. Građevinarstvo	6717	70	6787	5649	70	5719	84.10	100.00	84.26
G. Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala	2055	22	2077	1962	22	1984	95.47	100.00	95.52
H. Saobraćaj i skladištenje	555	40	595	463	40	503	83.42	100.00	84.54
I. Usluge smještaja i ishrane	4090	1377	5467	3177	1313	4490	77.68	95.35	82.13
J. Informisanje i komunikacije	2087	0	2087	1948	0	1948	93.34		93.34
K. Finansijske djelatnosti i djelatnost osiguranja	125	0	125	104	0	104	83.20		83.20
L. Poslovanje nekretninama	410	13	423	380	7	387	92.68	53.85	91.49
M. Stručne, naučne, inovacione i tehničke djelatnosti	1325	5	1330	1230	5	1235	92.83	100.00	92.86
N. Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	840	8	848	688	7	695	81.90	87.50	81.96
O. Državna uprava i odbrana; Obavezno socijalno osiguranje	0	0	0	0	0	0			
P. Obrazovanje	243	0	243	214	0	214	88.07		88.07
Q. Zdravstvena i socijalna zaštita	340	0	340	291	0	291	85.59		85.59
R. Umjetnost, zabava i rekreacija	370	19	389	270	11	281	72.97	57.89	72.24
S. Ostale uslužne djelatnosti	4245	534	4779	4104	497	4601	96.68	93.07	96.28
T. Djelatnost domaćinstva kao poslodavca; Djelatnost domaćinstava koja proizvode robu i usluge za sopstvene potrebe	30	0	30	16	0	0	53.33		0.00
U. Djelatnost eksteritorijalnih organizacija i tijela	20	0	20	6	0	6	30.00		30.00
UKUPNO	24803	2401	27204	21537	2285	23822	86.83	95.17	87.57

Posmatrano prema polu, za muškarce je izdato 72,22% dozvola za privremeni boravak i rad stranaca, od čega je u kvoti 60% dozvola i 40% van kvote.

Pregled izdatih dozvola prema polu (Tab. 15.)

RB	Izdate dozvole za privremeni boravak i rad stranaca po polu						
	Pol	Izdate radne dozvole u kvoti	%	Izdate radne dozvole van kvote	%	Ukupno (uk+vk)	%
1	Muški	16873	70.83	11252	74.41	28125	72.22
2	Ženski	6949	29.17	3869	25.59	10818	27.78
3	Ukupno	23822	100.00	15121	100.00	38943	100.00

Od ukupnog broja izdatih radnih dozvola prema godinama starosti najveći broj 31,92% ili 12.431 (7.244 ili 58,27% u kvoti; 5.187 ili 41,73% van kvote) se odnosi na lica od 31-40 godina starosti, 22,27% ili 8.673 (4.451 ili 51,32% u kvoti; 4.222 ili 48,68% van kvote) je izdato licima od 41-50 godina starosti, 17,62% ili 6.862 (4.988 ili 72,69% u kvoti; 1.874 ili 27,31% van kvote) radne dozvole su izdate licima starosti od 25-30 godina i 13,36% ili 5.203 (2.908 ili 55,89% u kvoti; 2.295 ili 44,11% van kvote) dozvole za privremeni boravak i rad stranaca je izdat licima od 51-60 godina života.

Pregled izdatih dozvola za privremeni boravak i rad stranaca prema godinama starosti

(Tab. 16.)

Godine starosti	U kvoti	%	Van kvote	%	Ukupno (uk+vk)	%
15-24	3348	14.05	712	4.71	4060	10.43
25-30	4988	20.94	1874	12.39	6862	17.62
31-40	7244	30.41	5187	34.30	12431	31.92
41-50	4451	18.68	4222	27.92	8673	22.27
51-60	2908	12.21	2295	15.18	5203	13.36
61-67	862	3.62	569	3.76	1431	3.67
Preko 67	21	0.09	262	1.73	283	0.73
Ukupno:	23822	100.00	15121	100.00	38943	100.00

Kada je u pitanju zapošljavanje stranaca po zemlji porijekla, najviše dozvola za privremeni boravak i rad stranaca izdato je licima iz: Ruske Federacije (12.258 ili 31,48%), Turske (9.453 ili 24,27%), Srbije (6.586 ili 16,91%), Bosne i Hercegovine (1.903 ili 4,89%) i Albanije (1.717 ili 4,41%), što čini 81,96% ukupnog broja izdatih radnih dozvola.

Najveći broj izdatih dozvola za privremeni boravak i rad stranaca u kvoti (82,03%) je izdato licima iz: Ruske Federacije (5.687), Srbije (5.640), Turske (5.023), Albanije (1.650) i Bosne i Hercegovine (1.541).

2. PROGRAMSKE AKTIVNOSTI

U cilju efikasnijeg rada i realizacije aktivnosti iz nadležnosti Sektora za pripremu i posredovanje pri zapošljavanju u 2023. godini su preduzete brojne aktivnosti koje su obezbijedile unapređenje rada. Usvajanjem novog Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta došlo je do podjele Sektora na tri odsjeka i to na: (1) Odsjek za pripremu za zapošljavanje, (2) Odsjek za posredovanje pri zapošljavanju i rad sa poslodavcima i (3) Odsjek za međunarodno posredovanje i EURES. Na taj način je došlo do optimizacije procesa i njihovog uticaja na druge organizacione jedinice Zavoda. Izborom novih kadrova koji imaju višegodišnje iskustvo u radu i poznavanju tržišta rada došlo je do inteziviranja procesa pripreme i posredovanja pri zapošljavanju i konkretnije stručne podrške Područnim jedinicama. Kontinuirana podrška i kontrola rezultirala je kvantitativnom i kvalitativnom povećanju svih usluga i aktivnosti koje za konačan cilj imaju povećanje zapošljivosti lica sa evidencije nezaposlenih lica. Detaljan prikaz navedenih aktivnosti je prezentovan u nastavku.

2.1. Stručni tretman nezaposlenih lica

U 2023. godini Zavod za zapošljavanje je pružao usluge *informisanja o mogućnostima i uslovima zapošljavanja* svim nezaposlenim licima i ostalim tražiocima zaposlenja. Navedena usluga se sprovodila kroz individualno i grupno informisanje, kao i putem sajta, štampanih i elektronskih medija, oglasnih tabli, flajera i sl, putem kojih su ciljane grupe informisane o prijavljenim slobodnim radnim mjestima, mjerama aktivne politike zapošljavanja, sezonskom zapošljavanju kao vrsti radnog odnosa, kao i pravima i obavezama za vrijeme nezaposlenosti.

Zavod za zapošljavanje je tokom 2023. godine pružao usluge *savjetovanja radi povećanja zapošljivosti i zapošljavanja* nezaposlenim licima i ostalim tražiocima zaposlenja. Usluge savjetovanja su se odnosile na izbor, traženje i prihvatanje zaposlenja, upoznavanje sa metodama i tehnikama aktivnog traženja zaposlenja, podršku u razvoju vještina upravljanja karijerom, kao i vještine potrebne za povećanje zapošljivosti i unapređenja profesionalnog razvoja. Savjetovanje se sprovodilo kao individualno i grupno.

Usluge *individualnog savjetovanja* pružene su svim novoprijavljenim licima, kroz prvo individualno savjetovanje, što je rezultiralo utvrđivanjem *individualnog plana zapošljavanja* za 22.056 lica. Osim prvog individualnog savjetovanja, realizovano je 334.285 *individualnih konsultacija* koje predstavljaju međusobne kontakte nezaposlenog lica i savjetnika za evidenciju i posredovanje, kroz koje su razmjenjivane informacije o aktivnostima koje su utvrđene individualnim planom zapošljavanja.

Stručni tretman nezaposlenih lica

(Tab. 17.)

Rb	Biro rada	Broj utvrđenih individualnih planova zapošljavanja	Broj realizovanih konsultacija	Rb	Biro rada	Broj utvrđenih individualnih planova zapošljavanja	Broj realizovanih konsultacija
1	Andrijevića	186	7014	14	Nikšić	2912	34311
2	Berane	1562	33956	15	Podgorica	5776	55865
3	Budva	467	5934	16	Plav	387	17526
4	Bijelo Polje	1987	31268	17	Petnjica	136	8009
5	Bar	1229	12089	18	Pijevlja	1218	18356
6	Cetinje	399	9099	19	Plužine	87	1372
7	Danilovgrad	676	6848	20	Rožaje	1172	42000
8	Golubovci	499	5261	21	Šavnik	55	677
9	Gusinja	119	5689	22	Tivat	350	2200
10	Herceg Novi	555	3288	23	Tuzi	517	7250
11	Kolašin	284	6713	24	Ulcinj	679	8777
12	Kotor	347	1739	25	Žabljak	95	1229
13	Mojkovac	362	7812	26	UKUPNO	22.056	334.285

2.2. Profesionalna orijentacija

Zavod realizuje opšte i specifične programe profesionalne orijentacije. Opšti programi profesionalne orijentacije podrazumijevaju pružanje usluga profesionalnog informisanja i profesionalnog savjetovanja.

Specifični programi profesionalne orijentacije zahtjevaju poseban stručni psihološki tretman, uz primjenu specijalizovanih alata i metoda rada. Psihološka obrada (primjena odgovarajuće testovne baterije), kao i profesionalna selekcije (na zahtjev poslodavca ili za uključivanje u programe aktivne politike zapošljavanja) predstavljaju specifične programe profesionalne orijentacije.

U odnosu na metod rada programi se dijele na individualne i grupne. Individualni programi profesionalne orijentacije podrazumijevaju, u prosjeku, dva susreta savjetnika za profesionalnu orijentaciju i korisnika, na kojima se identifikuju individualne mogućnosti nezaposlenog lica, prepoznaju i usklađuju njegove potrebe sa zahtjevima tržišta rada, i pruža pomoć pri donošenju odluka vezanih za karijerni razvoj.

Grupni programi baziraju se na interaktivnom tipu rada, kroz grupne edukativno-motivacione radionice i putem stručnih prezentacija, kada nezaposlena lica usvajaju znanja i vještine koje ih čine konkurentnim na tržištu rada. Grupni rad uključuje od 7 do 16 učesnika, a vremenski okvir pružanja usluga kreće od 45 do 90, odnosno 270 minuta dnevno, zavisno od strukture programa.

Prikaz korisnika usluga opštih i specifičnih programa profesionalne orijentacije u toku 2023. godine dati su u tabelama:

Prikaz korisnika opštih usluga profesionalne orijentacije

(Tab.18.)

Programi	Lica koja su koristila usluga profesionalne orijentacije					Ukupno	Žene
	Nezaposleni	Poslodavci	Lica koja traže promenu zaposlenja	Ostali tražioci posla			
Profesionalno informisanje-grupno	1109	/	/	305 (učenici)		1414	880
Profesionalno informisanje - individualno	1524	162	32	148 (učenici, studenti, roditelji)		1866	1276
Profesionalno savetovanje-grupno	809	/	/	/		809	548
Profesionalno savetovanje - individualno	447	72	32	54 (učenici)		605	476
Prezentacija za sezonsko zapošljavanje	163	/	/	/		163	163

Tabelarni prikaz specifičnih usluga profesionalne orijentacije

(Tab.19.)

Program	Lica koja su koristila usluga profesionalne orijentacije			Ukupno	Žena
	Za uključivnje u mere APZ-a	Na zahtav poslodavca			
Selekcija	89	17		106	52

Tabelarni prikaz specifičnih usluga profesionalne orijentacije

(Tab. 20.)

Program	Lica koja su koristila usluga profesionalne orijentacije			Ukupno	Žene
	Nezaposleni	Lica koja traže promenu zaposlenja			
Psihološka obrada	247	/		247	189

Pored realizacije opštih i posebnih programa profesionalne orijentacije savjetnici za profesionalnu orijentaciju uključeni su kao članovi radnih grupa u kreiranju i davanju preporuka za rješavanje problema zapošljavanja i zapošljivosti mladih: izrada Programa karijernog vođenja i savjetovanja 2023-2025, Nacionalno partnerstvo za cjeloživotno preduzetničko učenje, radna grupa za izradu Lokalnog akcionog plana za mlade 2024 za Opštinu Nikšić, projekat, "Aktivacija žena", kao i u pripremnim aktivnostima koje će voditi implementaciji Garancije za mlade.

Ostale aktivnosti Odsjeka za pripremu za zapošljavanje

U cilju jačanja aktivnosti posredovanja i što bolje pripreme nezaposlenih lica za ljetnju turističku sezonu, Zavod je tokom cijele godine, a naročito u mjesecima koji prethode ljetnjoj turističkoj sezoni, radio na inteziviranju *informisanja, motivisanja i evidentiranja zainteresovanosti* nezaposlenih lica za zapošljavanje na poslovima

sezonskog karaktera. Navedeno se sprovodilo kroz intezivne *individualne konsultacije*, putem kojih su se nezaposlena lica i ostali tražioci posla informisali o mogućnostima sezonskog zapošljavanja i prikupljale informacije o njihovoj zainteresovanosti za zapošljavanje na ovim poslovima. Osim toga, organizovana su i *grupna informisanja i informativno-motivacioni seminari*, kako bi se i na taj način intezivirao proces pripreme i u što kraćem periodu informisao i motivisao veći broj nezaposlenih lica. Za razliku od prethodnih godina, u ovoj godini akcenat je bio na što većem učešću nezaposlenih lica na sajmovima zapošljavanja. S tim u vezi, savjetnici su usmjeravali nezaposlena lica da posjećuju sajmove zapošljavanja i na taj način ostvare kontakt sa poslodavcima.

U cilju unapređenja kvaliteta usluga, Sektor za pripremu i posredovanje pri zapošljavanju sačinio je i uputio područnim jedinicama stručno uputstvo – smjernice, koje su za cilj imale praćenje tehnologije rada kroz aplikativnu primjenu i ujednačenost rada u svim biroima, u procesima informisanja i motivisanja nezaposlenih lica za aktivnije traženje posla. Takođe, područnim jedinicama proslijeđen je program jednodnevnog seminara *“Motivisanje nezaposlenih lica za aktivnije traženje posla”*, kao i ažurirana prezentacija *“Sezonsko zapošljavanje 2023”*, koja na jednom mjestu objedinjava sve korisne informacije o ovom vidu zapošljavanja.

Tokom 2023. godine, predstavnici Odsjeka za pripremu za zapošljavanje su u okviru svojih redovnih aktivnosti više puta boravili u Područnoj jedinici Podgorica. Svrha posjeta je bila pružanje stručne pomoći u unapređivanju tehnologije rada kod usluga informisanja, savjetovanja i prilikom izrade individualnog plana zapošljavanja, kao i kod profilisanja nezaposlenih lica i ostalih tražilaca zaposlenja. Odsjek za pripremu za zapošljavanje je od područnih jedinica zatražio da izvrše uvid u raspoloživost savjetnika obučenih za poslove trenera u svakoj od područnih jedinica. Navedeno je potrebno radi procjene kapaciteta i kreiranja plana aktivnosti za naredni period, a u svrhu pripreme nezaposlenih lica za uključivanje u aktuelne programe aktivne politike zapošljavanja i programe za koje se tek očekuje uključivanje nezaposlenih lica, kao i za potrebe učešća Zavoda u realizaciji projekta – **»Jačanje kapaciteta Zavoda za zapošljavanje Crne Gore u pogledu sprovođenja mjera aktivnog tržišta rada, budućeg učešća u Evropskom socijalnom fondu i olakšavanja mobilnosti radne snage«**.

Na inicijativu Sektora za pripremu i posredovanje pri zapošljavanju, u junu mjesecu, u prostorijama Zavoda, održan je sastanak kojem su prisustvovali načelnici, šefovi i stručni savjetnici iz svih područnih jedinica odgovorni za realizaciju aktivnosti posredovanja pri zapošljavanju. Tema sastanka je bila sprovođenje tehnologije rada, kroz proces posredovanja pri zapošljavanju, kao i ostale redovne aktivnosti koje prethode povećanju nivoa zapošljivosti nezaposlenih lica kroz pripremu za zapošljavanje. Na sastanku je razmotreno trenutno stanje u toj oblasti rada područnih jedinica, te se konstatovalo da su intezivirane aktivnosti pripreme za zapošljavanje u prethodnom periodu dovele do povećanog broja posredovanja pri zapošljavanju. Kako bi povećanje broja posredovanja rezultiralo značajno većem zapošljavanju kao pozitivnom ishodu

procesa pripreme i posredovanja pri zapošljavanju, u narednom periodu treba poraditi na podizanju kvaliteta procjene i izbora nezaposlenih lica koja se upućuju na selekcije za određeno slobodno radno mjesto. Ovo iz razloga što su iznijete činjenice da na kvalitet rada utiče i struktura evidencije nezaposlenih lica, veliki broj lica bez potrebnih vještina, znanja, iskustva, značajanog broja primalaca novčane naknade i materijalnog obezbjeđenja porodice, kao i nezainteresovanost nezaposlenih lica za radno angažovanje usljed loših uslova rada koje nude poslodavci. Zaključeno je da se istaknuti problemi u narednom periodu mogu otkloniti poboljšanjem kvaliteta rada sa nezaposlenim licima, sačinjavanjem realnog i redovno ažuriranog plana zapošljavanja sa precizno definisanim poslovima koje nezaposleno lice prihvata, sa navođenjem uslova rada koje nezaposleno lice traži, te njegove mobilnosti, tj. spremnosti da promijeni mjesto boravka tokom rada. Takođe je neophodno kontinuirano praćenje procesa posredovanja, tj. pozivanja i informisanja nezaposlenih lica koja ispunjavaju kriterijume radnog mjesta.

Jedan od zaključaka odnosi se i na neophodnost organizovanja stručne edukacije zaposlenih u Zavodu, kako onih koji tek stupaju u proces rada, tako i obnavljanje znanja postojećeg kadra, naročito u dijelu savjetodavne službe.

Odsjek za pripremu za zapošljavanje je tokom 2023. godine dopunio i unaprijedio četiri **procedure** koje se odnose na oblast **savjetovanja** i dvije koje se odnose na oblast **profesionalne orijentacije**:

- Izrada uputstava za realizaciju pripreme nezaposlenih lica za uključivanje u programe aktivne politike zapošljavanja, projekte zapošljavanja lica sa invaliditetom i druge projekte.
- Kreiranje novih ili unapređenje postojećih usluga za nezaposlena lica i ostale tražioce zaposlenja.
- Izrada i implementacija smjernica, uputstava, programa stručne pomoći za unapređenje usluga informisanja, savjetovanja, izrade individualnog plana zapošljavanja.
- Izrada predloga mjera za unapređenje informatičke podrške u oblasti rada sa nezaposlenim licima i ostalim tražiocima zaposlenja u dijelu pripreme za zapošljavanje.
- Izrada instrukcija i uputstava u oblasti profesionalne orijentacije.
- Izvještavanje o realizovanim aktivnostima iz oblasti profesionalne orijentacije.

Zaposleni u Odsjeku za pripremu za zapošljavanje, kao predstavnici Zavoda, učestvuju u radu radnih grupa koje se formiraju na državnom nivou.

U procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, Zavod za zapošljavanje Crne Gore je uključen u *Pregovaračko poglavlje 19 – Socijalna politika i zapošljavanje*. Vlada Crne Gore je 24. novembra 2022. godine donijela Odluku o obrazovanju Pregovaračke radne grupe za pripremu i vođenje pregovora Crne Gore sa EU u oblasti pravne tekovine EU koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 19 –

Socijalna politika i zapošljavanje („Sl. list CG“, br. 22/23). Članica Radne grupe ispred Zavoda, zaposlena u Odsjeku za pripremu za zapošljavanje, prisustvovala je konstitutivnoj sjednici Pregovaračke radne grupe koja je održana 27.03.2023. godine. U izvještajnom periodu praćena je realizacija obaveza iz ovog pregovaračkog poglavlja i vršeno izvještavanje o realizaciji. Dostavljene su informacije o realizovanim aktivnostima i statističkim podacima iz nadležnosti Zavoda iz domena rada radne grupe za Poglavlje 19 radi izrade priloga Izvještaju EK za Crnu Goru 2023, za izvještajne periode 06.06.2022 – 31.03.2023. godina i 01.04.2023 – 15.06.2023. godine.

Zaposlene u Odsjeku za pripremu za zapošljavanje, kao predstavnice Zavoda za zapošljavanje, učestvuju u radu Operativnog tima za praćenje realizacije *Strategije razvoja turizma Crne Gore 2022-2025. godine s Akcionim planom*. Osim praćenja realizacije Strategije, vršeno je dostavljanje informacija o statusu realizacije aktivnosti iz Akcionog plana iz djelokruga rada Zavoda za zapošljavanje. Kada je u pitanju realizacija Akcionog plana za 2022. godinu, Zavod je imao obavezu izvještavanja o realizaciji aktivnosti u okviru mjere 5.1. Razvoj programa za cjeloživotno obrazovanje kadra u turizmu – Opreativni cilj 5: Unaprijeđeni ljudski resursi, znanja i vještine u turizmu.

Načelnica Odsjeka za pripremu za zapošljavanje imenovana je za članicu Komisije za praćenje sprovođenja "Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2021-2025 ispred Zavoda za zapošljavanje Crne Gore. Na prvom sastanku Komisije razmatrano je dalje planiranje aktivnosti na sprovođenju Strategije i pripreme Akcionog plana za 2024-2025. godinu. Sastanku su prisustvovali i članovi Koordinacionog tijela koji su zaduženi za praćenje i razmatranje sprovođenja Poznanske Deklaracije i predlaganje mjera i aktivnosti u cilju unapređenja oblasti za koje su zaduženi, kao i predstavnica Savjeta Evrope za Sjevernu Republiku Makedoniju i Crnu Goru, koji je preuzeo ulogu Savjeta za regionalnu saradnju.

U okviru početne faze realizacije regionalnog projekta Savjeta Evrope "Jačanje saradnje na Zapadnom Balkanu u upravljanju nasilnim ekstremizmom u zatvorima i sprečavanju dalje radikalizacije nakon puštanja na slobodu" održan je konsultativni sastanak u Podgorici, na kojem je, pored predstavnika Ministarstva rada i socijalnog staranja – Sektora za socijalnu zaštitu i Centra za stručno obrazovanje, prisustvovala i predstavnica Zavoda iz Odsjeka za pripremu za zapošljavanje. Projekat se sprovodi u Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Sjevernoj Makedoniji, Kosovu, Srbiji i Albaniji sa ciljem jačanja regionalne saradnje, profesionalnog umrežavanja, razmjene informacija i povećanja znanja i vještina u zatvorskim sistemima, povećavajući stručnost potrebnu za strateško rješavanje radikalizacije i nasilnog ekstremizma u zatvorima. Jedna od prioriternih oblasti projekta odnosi se na poboljšanje postkaznene podrške nasilnim ekstremističkim zatvorenicima i drugim ciljanim zatvorenicima, pružanje pomoći u njihovoj punoj reintegraciji i bezbjedan povratak u svoje zajednice uz uključivanje svih relevantnih aktera u procesu. Na sastanku je zaključeno da je za ova lica potrebno stimulisati inkluzivni program da nakon izlaska iz zatvora stvore uslov za ekonomsku

stabilnost kako ne bi došlo do recidiva. Osim navedenog, predstavnica Zavoda iz Odsjeka za pripremu za zapošljavanje je prisustvovala regionalnoj konferenciji u Draču, Albanija, čija je tema bila "Izazovi obezbjeđivanja reintegracije i stabilizacije nasilnih ekstremističkih, marginalizovanih i ranjivih kategorija zatvorenika". Na konferenciji se, pored ostalog, govorilo i o stručnom obrazovanju ovih lica u zatvorima, mogućnostima njihovog neformalnog obrazovanja koje bi im bilo korisno na tržištu rada po izlasku iz zatvora, kao i o mogućnostima ekonomske stabilizacije ovih lica i prilikama za njihovo zapošljavanje.

Predstavnicima Odsjeka za pripremu za zapošljavanje prisustvovali su panelu na temu *Učešće mladih u političkom, ekonomskom i društvenom životu*, u organizaciji NVO Prima i Omladinski HUB za Zapadni Balkan i Tursku, na kojem je predstavljen indeks za Crnu Goru učešća mladih za 2021. godinu. Naime, regionalni projekat "Mreža omladinskog huba Zapadnog Balkana i Turske" sprovodi se u Srbiji, Crnoj Gori, Albaniji, Sjevernoj Makedoniji i Turskoj u trajanju od četiri godine i ima za cilj da pronađe način kako da se poveća učešće mladih ljudi u donošenju važnih odluka. Projekat teži da pokrene mlade ljude da se informišu o mogućnostima učešća u javnom životu, da ih podstakne, ali i da motiviše donosiocima odluka da otvore prostor za učešće mladih ljudi. Stalnim mjerenjem nivoa učešća mladih u donošenju odluka i informisanjem javnosti o tome, omladinske organizacije koje su dio projekta, postaću relevantan izvor informacija o položaju mladih u svojim zemljama.

Predstavnica Odsjeka za pripremu za zapošljavanje prisustvovala je konferenciji "Mladi i dostojanstveni rad", održanoj u organizaciji NVO Savez za djecu i mlade – Kuća i Društvo sociologa Crne Gore, na kojoj je učestvovalo 27 predstavnika civilnog, javnog i privatnog sektora. Na konferenciji su razmatrane metode unapređenja dostojanstvenog rada, kroz insistiranje na dostojanstvenim poslovima za mlade, a ne samo na zapošljavanju. Zaključeno je da je neophodno bolje informisanje mladih o radnim pravima, kroz iskustva na radnom mjestu, kroz posvećenost donosilaca odluka o socio-ekonomskoj sigurnosti mladih, usklađenosti sa međunarodnim smjernicama i standardima. Osim navedenog, neophodno je multidisciplinarno i multisektorski pristupati ovoj temi, kroz obezbjeđivanje edukativnih modula za mlade, u okviru formalnog i neformalnog obrazovanja, uz kontinuirani monitoring i evaluacije položaja mladih na tržištu rada. Takođe, data je podrška "Manifestu o dostojanstvenom radu na Zapadnom Balkanu" od strane predstavnika UMHCG, NVO Mladi Romi, NVO "Koračajte sa nama – Phiren Amenca", Društva Sociologa Crne Gore, Inicijative mladih za ljudska prava, Sekcije mladih Unije slobodnih sindikata, Asocijacije mladih Sindikata uprave i pravosuđa, NVO KUĆA, Udruženja zaštite na radu i Centra za ženska prava i Privredne komore Crne Gore.

Ekspertska misija Savjeta Evrope je u periodu 6–10. novembra 2023. godine, boravila u Crnoj Gori i razmatrala napredak u sprovođenju Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina. Na sastanku održanom u Ministarstvu ljudskih i manjinskih prava, predstavnica Odsjeka za pripremu za zapošljavanje izvještavala je o broju pripadnika populacije Roma i Egipćana koji su registrovani u evidenciji

nezaposlenih lica, o njihovoj obrazovnoj i starosnoj strukturi, te aktivnostima koje sprovodi Zavod za zapošljavanje Crne Gore u cilju smanjivanja njihove nezaposlenost i konkretnim rezultatima ostvarenim u 2023. godini. Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina ima za cilj da ukaže na izmjene, dopune i novine u pravnom i institucionalnom okviru zaštite manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori. Crna Gora je u obavezi da podnosi periodične izvještaje Generalnom sekretaru Savjeta Evrope. Izlaganjem informacija od značaja o preduzetim i planiranim mjerama za unapređenje i razvoj prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, ustanovljen je napredak u sprovođenju preporuka Savjetodavnog odbora za Okvirnu konvenciju za zaštitu nacionalnih manjina.

Sprovođenje mjera socijalne uključenosti radno sposobnih korisnika materijalnog obezbjeđenja (saradnja Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i centara za socijalni rad)

I
Saradnja Zavoda za zapošljavanje i centara za socijalni rad na aktivaciji korisnika materijalnog obezbjeđenja, koji su aktivni tražioci posla, odvijala se u okviru redovnih aktivnosti Zavoda, kroz pružanje usluga informisanja, savjetovanja i motivisanja radi uključivanja u programe aktivne politike zapošljavanja i/ili posredovanja u zapošljavanju. Zavod je sa svim novoprijavljenim licima koja su ujedno korisnici materijalnog obezbjeđenja zaključio individualni plan zapošljavanja kojim su definisane aktivnosti nezaposlenog lica u cilju pripreme za zapošljavanje i/ili uključivanja u mjere aktivne politike zapošljavanja. Zaključivanju individualnog plana zapošljavanja prethodilo je prikupljanje ličnih podataka za izradu radne anamneze, savjetovanje i profilisanje nezaposlenih lica. Pored navedenog, novoprijavljena lica su neposredno informisana o pravima i obavezama koje preuzimaju prijavom u evidenciju Zavoda kao i o posledicama neispunjavanja dogovorenih aktivnosti i obaveza, u utvrđenim rokovima. Osim toga, u kontinuitetu se obavljaju konsultacije, u cilju praćenja realizacije i razmjene informacija o aktivnostima utvrđenim individualnim planom zapošljavanja.

U toku 2023. godine, u mjere aktivne politike zapošljavanja uključen je 81 korisnik materijalnog obezbjeđenja i to:

- Javni rad – 14 lica;
- Podsticaj za zapošljavanje – jedno lice;
- Program osposobljavanja za rad kod poslodavaca – 10 lica;
- Program osposobljavanja za samostalan rad – četiri lica;
- Program obrazovanja i osposobljavanja odraslih – 52 lica.

U mjere profesionalne rehabilitacije uključeno je 12 lica, od kojih 11 žena. Usluga posredovanja u zapošljavanju, odvijala se u kontinuitetu u skladu sa iskazanim potrebama poslodavaca i rezultirala je zapošljavanjem 499 radno sposobna korisnika materijalnog obezbjeđenja, od kojih je 301 žena.

II

U januaru 2023. godine počela je implementacija projekta “*Unaprijeđeno kreiranje politika zasnovano na dokazima, implementacija praksi i koordinacija sektorima zapošljavanja, obrazovanja i socijalne politike i ojačani kapaciteti za učešće u Evropskom socijalnom fondu*”, koji se finansira iz IPA II fondova. Opšti cilj projekta je jačanje kapaciteta korisničkih institucija za sprovođenje sektorskog pristupa i preuzimanje obaveza koje proizilaze iz procesa pridruživanja EU u sektorima zapošljavanja i socijalne politike (u skladu sa Poglavljem 2, Poglavljem 19 i Poglavljem 22). Pored ostalih rezultata, očekuje se i sprovođenje monitoringa Sporazuma o saradnji Zavoda za zapošljavanje i centara za socijalni rad, unaprijeđenje kapaciteta relevantnih službenika korisničkih institucija (Ministarstva rada i socijalnog staranja, Zavoda za zapošljavanje sa područnim jedinicama, centara za socijalni rad...). Navedeno podrazumijeva da su, pored ostalih, ciljne grupe zaposleni u Zavodu za zapošljavanje i područnim jedinicama i centrima za socijalni rad. U okviru projektne aktivnosti 1.2 *Kreiranje politika za aktiviranje korisnika socijalne zaštite, poboljšanje njihove motivacije i podsticaja za rad, te podaktivnosti 1.1.1 Analiza postojećih praksi u implementaciji Sporazuma o saradnji između Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i centara za socijalni rad* održani su zajednički sastanci predstavnika centara za socijalni rad i područnih jedinica Zavoda, i to u Nikšiću, Rožajama, Beranama, Bijelom Polju, Podgorici i Baru. Predstavnicama Zavoda za zapošljavanje iz Odsjeka za pripremu za zapošljavanje prisustvovala je sastanku održanom u Podgorici. Naime, uslijed ovih novih zakonskih okolnosti, kao i promjena u društvenom i ekonomskom okruženju i okruženju zapošljavanja u Crnoj Gori, potrebna je ocjena postojećih praksi u implementaciji Sporazuma o saradnji između Zavoda za zapošljavanje i centara za socijalni rad. Koordinator projektne aktivnosti su održali pomenute sastanke s predstavnicima obje institucije sa svrhom identifikovanja postojećih (dobrih) praksi u implementaciji Sporazuma – šta je bilo dobro i koje su manjkavosti u njegovoj praktičnoj primjeni. Na osnovu nalaza, urađena je analiza postojećih praksi u implementaciji Sporazuma o saradnji između Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i centara za socijalni rad. U decembru 2023. godine održana je razvojna radionica na kojoj su predstavljeni rezultati analize i dat pregled različitih primjera aktivacije politike ranjivih grupa. Radionici su prisustvovali predstavnici Odsjeka za pripremu za zapošljavanje, kao i predstavnici skoro svih biroa rada u Crnoj Gori. Razmatrana je trenutna politika aktivacije radno sposobnih korisnika materijalnog obezbjeđenja u Crnoj Gori, njene prednosti i slabosti, identifikovane prepreke u saradnji Zavoda i centara za socijalni rad, te razmatrana rješenja i mogućnosti izrade nove politike aktivacije, programa i mjera.

2.3. Posredovanje pri zapošljavanju i rad sa poslodavcima

Zavod za zapošljavanje, u cilju povezivanja poslodavaca i lica koja traže zaposlenje, kontinuirano pruža sljedeće usluge:

- Posredovanje pri zapošljavanju (oglašavanje slobodnih radnih mjesta, neposredno povezivanje poslodavaca i nezaposlenih lica, odnosno ostalih tražioaca zaposlenja, prethodna selekcija nezaposlenih lica i ostalih tražilaca zaposlenja, profesionalna selekcija nezaposlenih lica i ostalih tražilaca zaposlenja, posredovanje prilikom zapošljavanja u inostranstvu);
- Posjete poslodavcima – anketiranje poslodavaca;
- Pravna i tehnička pomoć prilikom zasnivanja radnog odnosa, a po potrebi i ustupanje prostora poslodavcima za obavljanje intervjua sa nezaposlenima;
- Tematski sastanci, prezentacije, okrugli stolovi, sajmovi zapošljavanja i aktivnosti informisanja o promjenama i novim zakonskim rješenjima, procedurama iz oblasti rada i zapošljavanja.

Posredovanje pri zapošljavanju

Prema Zakonu o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti, poslodavac je dužan da slobodno radno mjesto prijavi Zavodu. Zavod je dužan da slobodno radno mjesto oglasi po zahtjevu poslodavca i u slučajevima utvrđenim posebnim zakonom, na oglasnoj tabli, internet stranici Zavoda i u medijima. U 2023. godini poslodavci su Zavodu za zapošljavanje prijavili 29.561 slobodnih radnih mjesta, kroz 18.450 prijava o slobodnim radnim mjestima, što je za 5,59% više u odnosu na 2022. godinu (u 2022. godini prijavljeno je 27.997 slobodnih radnih mjesta).

Prema navedenom Zakonu, Zavod neposredno povezuje poslodavca koji je prijavio slobodno radno mjesto i nezaposlena lica odnosno ostale tražioce zaposlenja, koja ispunjavaju uslove za to radno mjesto:

- upućivanjem kod poslodavca;
- organizovanjem grupnog ili individualnog informisanja kod poslodavca, odnosno u prostorijama Zavoda;
- kroz druge oblike povezivanja nezaposlenog lica, odnosno ostalih tražilaca zaposlenja i poslodavca.

Zavod poziva nezaposlena lica, odnosno ostale tražioce zaposlenja, koji ispunjavaju uslove tog slobodnog radnog mjesta, obavještava ih o uslovima i mogućnostima zapošljavanja, organizuje grupno informisanje, odnosno individualno savjetovanje i vrši prethodnu selekciju lica, odnosno izbor lica koja upućuje poslodavcu radi zapošljavanja. U 2023. godini Zavod za zapošljavanje je posredovao 53.489 puta, za ukupno 29.892 lica sa evidencije nezaposlenih. Upoređujući sa 2022. godinom došlo je do značajnog povećanja aktivnosti posredovanja za čak 779,61% (u 2022. godini je posredovano 6.081 put za 4.089 lica).

Pregled broja posredovanja po područnim jedinicama i biroima rada

- u 2022. i 2023. godini -

(Tab.21.)

Rb	Područna jedinica/ Biro rada	1.1-31.12.2022.		1.1-31.12.2023.		Odnosi 4:2		Odnosi 5:3	
		Broj posredovanja	Broj lica	Broj posredovanja	Broj lica	Broj posredovanja		Broj lica	
						Nom. razlika	Index	Nom. razlika	Index
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
1	Bar	721	475	3508	1691	2787	486.55	1216	356.00
2	Budva	83	62	1400	730	1317	1686.75	668	1177.42
3	Ulcinj	191	101	1789	1094	1598	936.65	993	1083.17
4	PJ Bar	995	638	6697	3515	5702	673.07	2877	550.94
5	Berane	366	296	3036	1865	2670	829.51	1569	630.07
6	Andrijevica	13	8	938	400	925	7215.38	392	5000.00
7	PJ Berane	379	304	3974	2265	3595	1048.55	1961	745.07
8	Bijelo Polje	383	256	2409	1651	2026	628.98	1395	644.92
9	Mojkovac	35	29	347	215	312	991.43	186	741.38
10	Kolašin	61	42	258	214	197	422.95	172	509.52
11	PJ Bijelo Polje	479	327	3014	2080	2535	629.23	1753	636.09
12	Nikšić	958	493	8010	4408	7052	836.12	3915	894.12
13	Šavnik	23	10	113	74	90	491.30	64	740.00
14	Plužine	3	3	252	179	249	8400.00	176	5966.67
15	PJ Nikšić	984	506	8375	4661	7391	851.12	4155	921.15
16	Plav	54	49	710	608	656	1314.81	559	1240.82
17	Gusinje	52	50	185	161	133	355.77	111	322.00
18	PJ Plav	106	99	895	769	789	844.34	670	776.77
19	Pljevlja	314	125	458	374	144	145.86	249	299.20
20	Zabljak	3	3	113	82	110	3766.67	79	2733.33
21	PJ Pljevlja	317	128	571	456	254	180.13	328	356.25
22	Podgorica	1054	845	15961	7813	14907	1514.33	6968	924.62
23	Zeta	226	136	768	495	542	339.82	359	363.97
24	Tuzi	42	32	757	536	715	1802.38	504	1675.00
25	Cetinje	112	86	1099	716	987	981.25	630	832.56
26	Danilovgrad	762	558	4147	1619	3385	544.23	1061	290.14
27	PJ Podgorica	2196	1657	22732	11179	20536	1035.15	9522	674.65
28	Rožaje	51	36	4181	3244	4130	8198.04	3208	9011.11
29	Petnjica	6	6	243	219	237	4050.00	213	3650.00
30	PJ Rožaje	57	42	4424	3463	4367	7761.40	3421	8245.24
31	Herceg Novi	150	120	927	695	777	618.00	575	579.17
32	Tivat	317	209	569	371	252	179.50	162	177.51
33	Kotor	101	59	1311	438	1210	1298.02	379	742.37
34	PJ Herceg Novi	568	388	2807	1504	2239	494.19	1116	387.63
35	CRNA GORA	6081	4089	53489	29892	47408	879.61	25803	731.03

Grafički prikaz broja posredovanja

- u 2022. i 2023. godini -

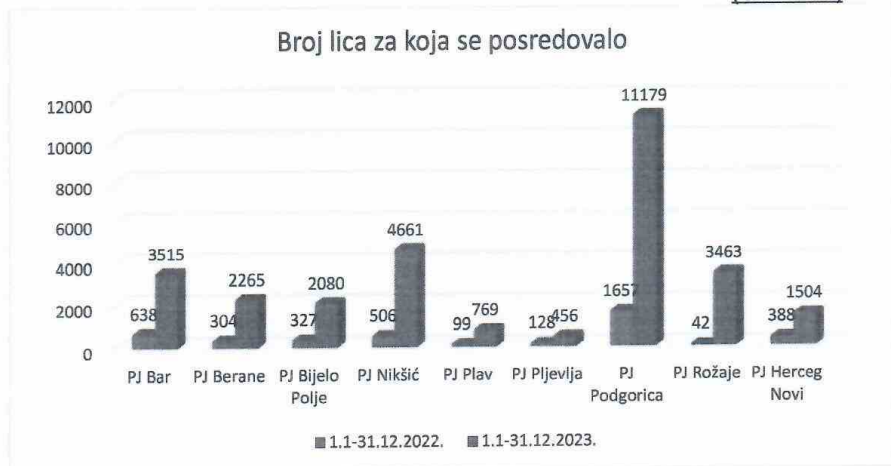
(Grafik 10.)

Grafički prikaz broja lica za koja se posredovalo

- u 2022. i 2023. godini -

(Grafik 11.)

Posredovanje koje rade savjetnici za evidenciju i posredovanje, prilikom redovnog javljanja nezaposlenog lica, se odnosi na upućivanje nezaposlenih lica za javljanje/apliciranje na radna mjesta koja su oglasili poslodavci posredstvom Zavoda. U 2023. godini Zavod za zapošljavanje je, po tom osnovu, posredovao za 21.985 lica sa evidencije nezaposlenih, što je značajan porast u odnosu na 2022. godinu kada je posredovano za 2.667 nezaposlenih lica.

Na osnovu zahtjeva poslodavaca za popunjavanje upražnjenih radnih mjesta, u biroima rada su se organizovale i aktivnosti prethodne selekcije i profesionalne selekcije nezaposlenih lica i ostalih tražilaca zaposlenja, koji mogu zadovoljiti iskazane potrebe poslodavaca. Navedeni postupak sa izabranim kandidatima su radili savjetnici za rad sa poslodavcima. U izvještajnom periodu, Zavodu za zapošljavanje se obratilo 325 poslodavaca sa 850 prijava za posredovanje putem kojih je iskazana potreba za 2.209 izvršilaca što je na približno istom nivou u odnosu na prošlu godinu (u 2022. godine je traženo 2.272 izvršioca). Kroz ovaj vid posredovanja (intervjui, selekcije...) prošlo je 7.781 nezaposleno lice, što je u odnosu na 2022. godinu više za 48,2% (u 2022. godini je posredovano za 4.035 lica).

Posredovanje na zahtjev poslodavaca
(Tab. 22.)

PODRUČNA JEDINICA	Broj lica
PJ BAR	2.436
PJ BERANE	362
PJ BIJELO POLJE	100
PJ HERCEG NOVI	256
PJ PODGORICA	3.778
PJ NIKŠIĆ	849
UKUPNO	7.781

Sezonsko zapošljavanje

Sezonsko zapošljavanje je vid zapošljavanja koji utiče na ublažavanje problema nezaposlenosti jer se u toku turističke sezone na ovim poslovima godišnje angažuje značajan broj sezonskih radnika. U 2023. godini zaposleno je 2.964 sezonskih radnika, što je za 0,7% više u odnosu na prethodnu godinu. U 2022. godine se zaposlilo 2.946 radnika na sezonskim poslovima.

U cilju promocije sezonskog zapošljavanja Zavod, sa respektabilnim partnerima (poslodavcima, udruženjima, lokalnim upravama...), organizuje i realizuje sajmove zapošljavanja. To je prilika da se, u direktnom kontaktu, povežu ponuda i tražnja za radnom snagom, što svakako utiče na konačan ishod – zapošljavanje nezaposlenih lica i ostalih tražilaca zaposlenja. Zavod je, u izvještajnom periodu, u saradnji sa Studentskim parlamentom realizovao sajmove sezonskog zapošljavanja u Podgorici i u Kotoru na kojima je učestvovalo 75 respektabilnih poslodavaca većinom iz oblasti turizma i ugostiteljstva. Takođe, Zavod je aktivno učestvovao i na brojnim sajmovima u organizaciji renomiranih poslodavaca u velikom broju opština u Crnoj Gori (Bar, Bijelo Polje, Berane...).

Saradnja sa poslodavcima i ostalim partnerima

Zadatak Zavoda je da kontinuirano njeguje dobre odnose sa poslodavcima jer bez njih, kao ključnih aktera na tržištu rada, nema zapošljavanja. U ovom segmentu je prepoznata važnost proaktivnog djelovanja i rada, kao sistema savremenog opfođenja prema korisnicima usluga. Veoma važna aktivnost Zavoda u dijelu

saradnje sa poslodavcima je i obilazak istih. Akcenat je stavljen na obilazak poslodavaca sa ciljem da se identifikuju njihove kadrovske potrebe – anketiranje, ponudi usluga posredovanja i predstave programi koje Zavod realizuje.

Istraživanje Anketa poslodavaca ima za cilj da kroz monitoring kretanja na tržištu rada, utvrdi potrebe za određenim profesijama, kompetencijama, strukturu sezonskog zapošljavanja, te ocjenu poslodavca o programima koji se realizuju od strane Zavoda za zapošljavanje. Mobilni timovi Zavoda su, kroz neposredni kontakt i prethodno pripremljen upitnik, prikupili njihove kadrovske potrebe. Anketirano je 306 poslodavaca iz gotovo svih opština na nivou Crne Gore, vodeći računa o strukturi preduzeća po djelatnostima, veličini preduzeća (mikro, mala, srednja, velika) i teritorijalnoj zastupljenosti. Dobijeni podaci će koristiti Zavodu za kreiranje politika i mjera u cilju smanjenja nezaposlenosti i odgovora poslodavcima u dijelu obezbjeđivanja nedostajućeg kadra.

U cilju njegovanja dobre i kontinuirane saradnje sa udruženjima poslodavaca, predstavnici Zavoda za zapošljavanje su učestvovali na sastancima odbora Privredne komore na kojima su informisali članove istih, poslodavce, o kretanjima na tržištu rada i predstavili im programe i mjere koje realizuje u cilju smanjenja nezaposlenosti u Crnoj Gori. Takođe, u okviru projekta „Povećanje prilika za zapošljavanje sezonskih radnika u Jugoistočnoj Evropi“, koji je finansiran od strane GIZ-a (Njemačko društvo za međunarodnu saradnju), a u koordinaciji Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma i Privredne komore, Zavod je prepoznat i djeluje kao reprezentativni partner. U cilju poboljšanja dosadašnje prakse u vezi sa sezonskim zapošljavanjem u turizmu, kroz projekat se namjeravaju primijeniti najbolja iskustva stečena kroz sprovođenje sličnih projekata u regionu, prije svih unapređenje postojećih procedura i razvoj softvera za elektronsku registraciju sezonskih radnika.

Saradnja Zavoda zapošljavanje sa socijalnim partnerima

Saradnja Zavoda sa socijalnim partnerima je intezivna i kroz učešće predstavnika Zavoda u mnogobrojnim radnim tijelima i grupama u kojima participiraju predstavnici udruženja poslodavaca i sindikata. Rezultati rada tih radnih tijela i grupa su usvojeni strateški dokumenti na nacionalnom i lokalnom nivou koji za cilj imaju kreiranje i implementaciju politika iz oblasti rada, socijalne inkluzije i zaštite, poštovanja ljudskih i manjinskih prava, prava radnika, rodne ravnopravnosti, slobode kretanja radnika i sl. Direktni uticaj socijalnih partnera na program rada Zavoda, njegovu realizaciju i kontinuirani nadzor nad njegovim radom imaju predstavnici Unije poslodavaca Crne Gore i Unije slobodnih sindikata Crne Gore, kroz članstvo njihovih predstavnika u Upravnom odboru Zavoda za zapošljavanje.

Javni poziv projekta „Aktiviraj se – zaposli se“

Unija poslodavaca Crne Gore (UPCG), uz podršku Međunarodne organizacije rada (ILO) i u partnerstvu sa Zavodom za zapošljavanje, realizovala je projekat **AKTIVIRAJ SE – ZAPOSILI SE.**

Cilj projekta je unapređenje uslova života nezaposlenih žena u primorskim opštinama, kroz olakšan pristup tržištu rada i mogućnost ostvarivanja zaposlenja.

Projekat podrazumijeva zaposlenje i sprovođenje obuke na radnom mjestu za žene od 25 do 49 godina starosti, sa djecom predškolskog uzrasta, prijavljenim na evidenciju nezaposlenih lica Zavoda za zapošljavanje od 15. marta 2020. godine, kao lica koja su izgubila posao ili su se nakon ovog datuma prijavila na evidenciju nezaposlenih lica.

Pravo učešća u projektu imaju poslodavci iz privatnog sektora koji svoju djelatnost obavljaju u primorskim opštinama (Bar, Budva, Ulcinj, Kotor, Tivat, Herceg Novi) i koji su spremni da sa učesnicama obuke zaključe ugovore o radu, u najkraćem trajanju od 6 mjeseci.

Učešće UPCG u finansiranju troškova zaposlenja i obuke na mjesečnom nivou iznose do 397,65€ po učesnici, što je ekvivalent od 70% ukupnih troškova rada na nivou minimalne zarade.

Kreirana je promotivna kampanja koja je podrazumijevala kreiranje vizuelnog materijala za društvene mreže, kao i kampanju putem televizijskih i radijskih nastupa.

Pored navedenog, u cilju što detaljnijeg predstavljanja projekta zainteresovanim poslodavcima, UPCG je odlučila da direktno komunicira sa njima, pa su organizovane 3 info sesije. Iste su održane u opštinama Bar, Budva i Ulcinj, u kojima živi najveći broj učesnica. Sve navedeno je dalo rezultate, preko 30 poslodavaca, mahom onih koji posluju u sektoru turizma, su se prijavili za učešće u projektu.

Od 27 učesnica jedna je zasnovala radni odnos. Ostale učesnice su navele niz razloga, od toga da već rade u sivoj zoni, da izdaju privatno apartmane, da ne žele da rade za minimalnu zaradu, te da ne mogu zbog brige o djeci itd, zbog kojih trenutno ne mogu da prihvate učešće u projektu.

Predstavnici UPCG i ZZZCG aktivno su uključeni u rad RG za sprovođenje programa „Garancija za mlade“

Garancija za mlade je aktivaciona šema namijenjena povećanju zapošljivosti mladih koja se od 2013. godine realizuje u državama članicama Evropske unije. Radi se o programu čija je implementacija obavezna u svim državama članicama EU, a ima za cilj da mladim ljudima (15-29 godina) omogući efikasnu tranziciju iz obrazovanja u svijet rada putem kvalitetne ponude za zaposlenje, kontinuirano

obrazovanje, pripravništvo ili stručno osposobljavanje. Zavod će biti zadužen za veliki obim aktivnosti.

Tim povodom, na dvodnevnoj TAIEX radionici koja je 5. i 6. jula održana u Lisabonu, učestvovali su predstavnici UPCG, Zavoda, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva prosvjete, Unije slobodnih sindikata Crne Gore i NVO Forum MNE. Radionica bila je posvećena realizaciji programa Garancija za mlade u zemljama Zapadnog Balkana i njegovoj primjeni u Srbiji, Bosni i Hercegovini, Sjevernoj Makedoniji, Albaniji, Kosovu i Crnoj Gori. Akcenat je stavljen na angažovanje privatnog sektora u osmišljavanju i realizaciji treninga i pripravništva za mlade, kao i na ulogu socijalnih partnera i lokalnih/regionalnih vlasti.

Predstavnica UPCG prisustvovala je konferenciji koju je organizovao Zavod povodom početka realizacije projekta *“Jačanje kapaciteta ZZZCG u pogledu sprovođenja aktivnih mjera zapošljavanja, budućeg učešća u Evropskom socijalnom fondu i olakšavanja mobilnosti radne snage”*. Nakon konferencije, UPCG je od strane rezidentnog savjetnika za Twinning projekat, dobila poziv za organizovanjem sastanka kako bi socijalne partnere bliže upoznali na navedenim projektom. Tom prilikom, generalna sekretarka UPCG ugostila je predstavnike Ministarstva za rad, socijalna pitanja i porodicu Slovačke Republike i rezidentne savjetnice za Twinning projekat u Crnoj Gori. Sastanku su prisustvovali i predstavnici dvije sindikalne organizacije – Unije slobodnih sindikata Crne Gore i Saveza sindikata Crne Gore. Socijalni partneri su se detaljnije upoznali sa projektom čiji je cilj unapređenje kvaliteta, kapaciteta, efikasnosti i efektivnosti usluga Zavoda, u skladu sa standardima EU i najboljom međunarodnom praksom. Takođe, učesnici su razmijenili informacije o dosadašnjoj saradnji socijalnih partnera i Zavoda, njihovim zajedničkim aktivnostima, kao i problemu velike nezaposlenosti prisutne u našoj zemlji. Imajući u vidu da značajan procenat nezaposlenih čine mlade osobe, razgovaralo se i o projektu “Garancija za mlade” čija implementacija tek slijedi, a koji je u nadležnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja i ima za cilj da upravo mladima obezbijedi kvalitetnu ponudu za zapošljavanje, nastavak obrazovanja, praksu ili obuku.

Učesnici sastanka iskazali su otvorenost za saradnju i podršku planiranim aktivnostima, uz zaključak da uloga socijalnih partnera u ovim procesima mora biti dodatno osnažena, kako bi se uvažili interesi i zaposlenih i poslodavaca.

Navedeni EU Twinning projekat realizuje se uz pomoć Evropske unije, gdje su Republika Slovačka, Republika Estonija i Savezna Republika Njemačka odabrane kao države članice EU zadužene za realizaciju projekta u vrijednosti od 823.529,41 Eur, čiji će period implementacije trajati 18 mjeseci. Korisnik projekta je Zavod za zapošljavanje Crne Gore.

Konferencije na kojima su učestovali predstavnici UPCG i ZZZCG

NVO Sociološki centar Crne Gore (SOCEN) i NVU Interakcija organizovali su nacionalnu konferenciju "Aktivni mladi za EU vrijednost", na kojoj su predstavljeni predlozi javnih praktičnih politika za učenike i studente. Na konferenciji su predstavljena tri policy sažetka koji će pomoći mladima da nauče kako oni kroz predloge javnih praktičnih politika mogu na sažet način prikazati probleme sa kojima se susrijeću, kao i da definišu preporuke donosiocima odluka na koji način te oblasti treba unaprijediti. Nacionalna konferencija je organizovana u okviru projekta „Aktivni mladi za EU vrijednosti“, koji je podržan u okviru projekta „OCD u Crnoj Gori – od osnovnih usluga do oblikovanja politika-M'BASE“, koji CGO sprovodi uz finansijsku podršku Evropske unije i kofinansiranje Ministarstva javne uprave.

Sociološki centar Crne Gore – SOCEN organizovao je završnu konferenciju na projektu "Saradnjom i vještinama za 21. vijek do zapošljavanja mladih u Glavnom gradu Podgorica". Na konferenciji su predstavljeni rezultati projekta i prezentovano je istraživanje o ključnim problemima i preporukama za unapređenje stanja u oblasti zapošljavanja mladih, koje mapira ključne probleme mladih na tržištu rada i nudi preporuke donosiocima odluka i zainteresovanim stranama kako ovaj problem umanjiti u narednom periodu.

Kako bi se stekli vrijedni uvidi u probleme zapošljavanja sa kojima se mladi u Crnoj Gori susreću, obavljeno je deset intervjua sa pojedincima koji su direktno pogođeni ovim pitanjem, kao i donosiocima odluka i predstavnicima lokalne samouprave koji su direktno uključeni u rad sa mladima.

Projekat je realizovan u sklopu RELOAD programa koji finansira Evropska unija, a sprovodi Program Ujedinjenih nacija za razvoj u partnerstvu s lokalnim samoupravama, među kojima su Glavni grad, Prijestonica Cetinje i opštine Zeta i Danilovgrad čineći klaster "Središnji region".

U cilju njegovanja dobre i kontinuirane saradnje sa udruženjima poslodavaca, predstavnici Zavoda za zapošljavanje su učestvovali na sastancima odbora Privredne komore na kojima su informisali članove istih, poslodavce, o kretanjima na tržištu rada i predstavili im programe i mjere koje realizuje u cilju smanjenja nezaposlenosti u Crnoj Gori. Takođe, u okviru projekta „Povećanje prilika za zapošljavanje sezonskih radnika u Jugoistočnoj Evropi“, koji je finansiran od strane GlZ-a (Njemačko društvo za međunarodnu saradnju), a u koordinaciji Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma i Privredne komore, Zavod je prepoznat i djeluje kao reprezentativni partner. U cilju poboljšanja dosadašnje prakse u vezi sa sezonskim zapošljavanjem u turizmu, kroz projekat se namjeravaju primijeniti najbolja iskustva stečena kroz sprovođenje sličnih projekata u regionu, prije svih unapređenje postojećih procedura i razvoj softvera za elektronsku registraciju sezonskih radnika.

2.4. Međunarodno posredovanje i EURES

Evropska komisija je odobrila finansiranje TWINNING projekta MN 29 IPA SO 01 22 „Jačanje kapaciteta Zavoda za zapošljavanje Crne Gore za sprovođenje aktivnih mjera za zapošljavanje, buduće učešće u Evropskom socijalnom fondu (ESF) i podršku u mobilnosti radne snage“, u iznosu od 823.529,41€. Na konkursu Evropske komisije, odabran je, na osnovu projektnog prijedloga, konzorcijum koji čine države članice Evropske unije (EU): Republika Slovačka, Republika Estonija i Federativna republika Njemačka zadužen za realizaciju projekta čija će implementacija trajati 18 mjeseci. Realizacija projekta je otpočela u aprilu 2023. godine. Projekat je namijenjen jačanju administrativnih kapaciteta Zavoda za zapošljavanje Crne Gore u oblasti unapjeđenja aktivne politike zapošljavanja, učešću u Evropskom socijalnom fondu i primjenu standard vezanih za mobilnost radne snage. Glavni cilj projekta je „Unaprijeđenje kvaliteta, efikasnosti i efektivnosti usluga Zavoda za zapošljavanje Crne Gore u skladu sa standardima Evropske unije i najboljom međunarodnom praksom. Specifični cilj projekta je „Pojačati operativne i administrativne kapacitete Zavoda za zapošljavanje i nadležnog Ministarstva za politiku zapošljavanja da se bavi aktivnim politikama tržišta rada, ESF-a i EURES-a kako bi ispunili svoje obaveze zahtijevane u okviru Zajedničke pregovaračke pozicije Poglavlja 19 (mjere aktivne politike tržišta rada i Evropski socijalni fond), i Poglavlja 2 (EURES). Ciljevi su definisani u potpunosti u skladu sa stvarnim potrebama za poboljšanjem, ne samo kvaliteta, već i efikasnosti i efektivnosti usluga Zavoda u skladu sa standardima EU.

TWINNING projekat je podijeljen na 3 komponente – komponenta 3 se odnosi na jačanje administrativnih kapaciteta za pružanje podrške za poboljšanje mobilnosti radne snage i pripremu za pridruživanje EURES mreži. Kada je u pitanju ova komponenta, za devet mjeseci realizacije TWINNING-a (1.4–31.12.2023.) održane su serije interaktivnih radionica za zaposlene u Zavodu i Ministarstvu rada i socijalnog staranja. Teme radionica su bile: organizacija i princip funkcionisanja EURES mreže u EU, pravna regulativa, sistem prijema u EURES mrežu, međunarodno posredovanje pri zapošljavanju, vrste i način pružanja usluga za tražioce posla i poslodavce u okviru EURES-a, funkcionisanje EURES portala, obaveze zemlje–kandidatkinje u procesu pristupanja EU kako bi se ispunile obaveze vezane za kretanje radnika i pristup tržištu rada na nivou EU, prilagođavanje IT sistema u okviru pristupanja CG EURES mreži, prilagođavanje statističkih klasifikacija, praćenja i izvještavanja. Obuke su sprovodili eksperti država iz konzorcijuma TWINNING-a. Predstavnici Zavoda i Ministarstva su kroz aktivno učešće imali priliku da postavljaju pitanja, predstave naša trenutna pravna i organizaciona rješenja i u da dobiju inpute i smjernice za buduće aktivnosti kako bi CG ispunila obaveze na evropskom putu. Navedenim radionicama su prisustvovali predstavnici Zavoda iz Sektora za pripremu i posredovanje pri zapošljavanju, Sektora za prava za vrijeme nezaposlenosti i pravne poslove, Sektora za evidencije, statistiku i istraživanje u oblasti zapošljavanja, Službe za informacioni sistem, Službe za kadrovske i opšte poslove.

Pored serije interaktivnih radionica, realizovano je i nekoliko misija eksperata iz zemalja konzorcijuma TWINNING-a Zavodu. Cilj ovih misija je bila analiza trenutne situacije u CG u oblastima koje pokriva ova komponenta i kreiranje planskih i strateških dokumenata koji analiziraju trenutnu situaciju i daju konkretne preporuke i smjernice šta se sve mora implementirati i u kom pravcu trebaju ići izmjene kako bi CG ispunila obaveze kada je u pitanju ulazak u EURES mrežu i ispunjavanje obaveza iz Poglavlja 2.

Sprovođenje TWINNING-a i realizacija radionica i misija eksperata podrazumijeva kontinuirani samostalni rad i rad sa ekspertima koji obuhvata detaljnu i sveobuhvatnu logističku i tehničku organizaciju, kao i učešće u izradi planskih i strateških dokumenata – outputi TWINNING-a – koji obuhvataju analizu trenutne situacije, smjernice i preporuke za buduće aktivnosti i planove rada.

Predstavnica Odsjeka je prisustvovala radionicama koje su se održale i u okviru ostalih komponenti.

Zavod za zapošljavanje Crne Gore je uključen u više pregovaračkih poglavlja u procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Pored Poglavlja 19 – Socijalna politika i zapošljavanje, pregovaračko Poglavlje 2 – Sloboda kretanja radnika – se najviše tiče rada Zavoda i direktno utiče na njegovo funkcionisanje. Ovo poglavlje je zvanično otvoreno 11. decembra 2017. godine na Međuvladinoj konferenciji u Briselu.

Programa pristupanja Crne Gore EU je strateški dokument koji obuhvata 33 pregovaračka poglavlja i osmišljen je u vidu tabelarnog prikaza. Struktura dokumenta obuhvata nekoliko segmenata za svako pregovaračko poglavlje i to: uvod u poglavlje, strateški okvir (strategije, programi i akcioni planovi) i zakonodavni okvir (zakoni i podzakonski akti) u dijelu planova na polju usklađivanja s pravnom tekovinom EU. Kako se pravna tekovina EU konstantno mijenja i razvija, a imajući u vidu dinamiku pregovaračkog procesa, PPCG se na godišnjem nivou prilagođava promjenama u okviru procesa razvoja prava EU. Formirana je Pregovaračka radna grupa za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 2 – Sloboda kretanja radnika. Realizacija obaveza iz PPCG-a i izvještavanje o realizaciji je nastavljeno i tokom 2023. godine, kao i planiranje aktivnosti u narednom periodu.

Predstavnici Odsjeka su imali priliku da u martu prate **webinar vezan za pregovaračko poglavlje 2 – Sloboda kretanja radnika**. Webinar je organizovao GIZ – Njemačka organizacija za međunarodnu saradnju). Tema radionice je bila **EURES mreža i pravna tekovina EU**: EURES Legal Framework – EU Regulation 2016/589, European Labour Authority EU Regulation 2019/1149, EURES and Public Employment Services, Interoperability conditions and ESCO – European Skills, Competences, Occupations and Qualifications.

U sklopu aktivnosti na realizaciji posredovanja pri zapošljavanju u inostranstvu, raspisan je i oglas za rad u Hrvatskoj na poziciji poštar za ekspres dostavu u Hrvatskoj pošti D.D. Zapošljavanje po objavljenom oglasu nije realizovano, jer kandidati nisu ispunjavali uslove.

Dostavljene su informacije za izradu II priloga Izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori za 2023. godinu i izrađen je Prilog za Pododbor za **inovacije, ljudske resurse, informatičko društvo i socijalnu politiku**.

Pododbor za inovacije, ljudske resurse, informatičko društvo i socijalnu politiku je održan u oktobru 2023. u Briselu u okviru kojeg je diskutovano o postignutim rezultatima na nivou sljedećih pregovaračkih poglavlja: 2 – Sloboda kretanja radnika, 10 – Informatičko društvo i mediji, 19 – Socijalna politika i zapošljavanje, 25 – Nauka i istraživanje i 26 – Obrazovanje i kultura. Pododboru su prisustvovali i predstavnice Zavoda. Kada je u pitanju Zavod, fokus je bio na kadrovskom jačanju Zavoda, budžetskim sredstvima za aktivnu politiku zapošljavanja, EURES-u, digitalizaciji Zavoda i pripremi i sprovođenju programa Garancije za mlade.

Predstavnica Zavoda je učestvovala u izradi *Akcionog plana za 2023-2024. godinu za sprovođenje Strategije razvoja ženskog preduzetništva Crne Gore za period od 2021. do 2024. godine*. Strategija obuhvata podsticajne mjere za osnaživanje žena preduzetnica usmjerenih ka prevazilaženju ključnih izazova u ovoj oblasti, a koji se odnose na strukturne, ekonomske i infrastrukturne prepreke koje se odnose na pokretanje i unapređenje biznisa u vlasništvu žena. Praćenje realizaciju mjera i aktivnosti u okviru ovog dokumenta prati se kroz realizaciju Akcionog plana čijom izradom koordinira Ministarstvo ekonomskog razvoja.

U sklopu aktivnosti vezanu za rodnu ravnopravnost, predstavnica Zavoda je učestvovala na Konferenciji o rodnoj ravnopravnosti u uključivanju žena sa invaliditetom u evropske integracije u organizaciji „Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore“. Zavod je učestvovao i na konferenciji vezanoj za rodno odgovorno budžetiranje.

Takođe, kroz rad svog predstavnice, Zavod učestvuje u radu Koordinacionog odbora za žensko preduzetništvo Privredne komore Crne Gore.

Predstavnici Zavoda učestvuju i u aktivnostima na izradi nacrtu Programa dostojanstvenog rada u Crnoj Gori za period od 2023. do 2027. godine.

Aktivnosti na realizaciji izrade Mape puta i Plana implementacije Garancije za mlade su nastavljene i tokom 2023. godine. Garancija za mlade je aktivaciona šema koja se u EU implementira od 2013. Navedenu šemu trebaju da implementiraju i zemlje Zapadnog Balkana. Zemlje EU koriste Garancije za mlade kako bi podržale neometan prelazak mladih iz svijeta obrazovanja ili iz nezaposlenosti u svijet rada. Glavni princip je da mlade osobe, u roku od nekoliko mjeseci od prestanka obrazovanja, osposobljavanja ili ako postane nezaposlena,

dobije kvalitetnu ponudu za posao, mogućnost daljeg školovanja, pripravništva ili stažiranja.

U organizaciji Evropske komisije održane su tri TAIEX radionice u hibridnom formatu u cilju osnaživanja zemalja Zapadnog Balkana radi što kvalitetnije realizacije programa Garancije za mlade. Radionice su bila fokusirana na izradu i sprovođenje prilagođenih šema pripravništva i treninga za mlade u okviru GM u EU i zemljama Zapadnog Balkana (ZB), angažman privatnog sektora u osmišljavanju i realizaciji pripravništva i šegrtovanja, uloga socijalnih partnera i lokalnih/regionalnih vlasti, razmjena znanja i iskustava između zemalja EU i zemalja ZB, praćenju i evaluaciji učinka mjera i aktivnosti u okviru GM, studijskim posjetama, primjerima dobre prakse. Radionicama su prisustvovali, pored predstavnika Zavoda i resornog Ministarstva, i predstavnici drugih institucija uključenih u proces pripreme i realizacije programa GM.

U cilju što kvalitetnijeg i efikasnijeg sprovođenja GM, na nivou Zavoda je obrazovana *Radna grupe za izradu i implementaciju programa „Garancija za mlade“*. Članovi RG su predstavnici sektora, službi i odjeljenja Zavoda, a zadaci RG su: priprema Plana implementacije programa GM, kreiranje usluga i mjera u okviru programa GM, upravljanje implementacijom programa, upravljanje sistemom pružanja usluga i mjera u okviru programa, praćenje aktivnosti u okviru GM, izvještavanje o realizaciji aktivnosti, praćenje učinka usluga i mjera, informisanje koordinatora RG o svim aspektima realizacije programa, kao i druge aktivnosti neophodne za izvršavanje zadataka Radne grupe i implementaciju programa GM.

Imenovani su i predstavnici Zavoda u međuresorskom Radnom timu za uvođenje i implementaciju Programa „Garancije za mlade“. Garancija za mlade (GM) u Crnoj Gori biće operacionalizovana kroz partnerstvo između Ministarstva rada i socijalnog staranja (koordinator GM), Zavoda za zapošljavanje Crne Gore (glavnog implementacionog partnera GM), Ministarstva prosvjete (odgovornog za fazu rane intervencije), Ministarstva sporta i mladih i organizacija civilnog društva (odgovornog za proaktivno djelovanje/outreach), lokalnih samouprava (odgovornih za implementaciju na terenu), socijalnih partnera i drugih državnih institucija koje već sprovode intervencije usmjerene na mlade (npr. Ministarstvo ekonomije) i sprovodiće se kod svih poslodavaca osim kod državnih organa i organa državne uprave.

Zavod je i tokom 2023. godine nastavio sa aktivnostima vezanim za informisanje građana Crne Gore o procedurama i postupcima tokom traženja posla u inostranstvu i viznom režimu. Aktivnosti se sprovode radi informisanja naših građana i njihove zaštite prilikom odlaska na rad u inostranstvu.

2.5. Sprovođenje mjera aktivne politike zapošljavanja

Saglasno potrebama tržišta rada utvrđenim Programom rada Zavoda za 2023. godinu, realizovano je šest programa u osnovi usmjerenih ka stvaranju uslova nezaposlenim licima za bržu i veću integraciju u svijet rada i konceptualno primjerenih planiranom obimu i strukturi nezaposlenih lica kojima su i namijenjeni.

Programom rada planirana je realizacija programa aktivne politike zapošljavanja za 1.804 nezaposlena lica, prioritarno mladih, žena, dugoročno nezaposlenih lica i pripadnika RE populacije, uz finansijsku podršku Zavoda u iznosu od 4 mil. €.

Odlukama o izboru korisnika programa, donešenim u drugom, trećem i četvrtom kvartalu 2023. godine, opredijeljena su sredstva u iznosu od 3.667.471€, što je za 178.529€ manje od sredstava utvrđenih pojedinačnim programima. Opredijeljenim sredstvima stvoreni su uslovi za realizaciju programa za 1.789 lica, što čini 99,17% planiranog broja učesnika.

Najizraženije odstupanje je u programu obrazovanja i osposobljavanja, a posljedica je procedure izbora organizatora obrazovanja odraslih shodno propisima kojima se uređuju javne nabavke.

U izvještajnom periodu, u programe aktivne politike zapošljavanja uključena su 1.703 nezaposlena lica što čini 94,40% planiranog broja učesnika programa.

Odnosno smanjenje broja lica uključenih u pojedine programe aktivne politike zapošljavanja posljedica je nepristupanja zaključenju ugovora od strane tri izabrana korisnika – izvođača programa, neizvršavanja ugovornih obaveza izvođača koje su dovele do raskida 21 ugovora o realizaciji programa i aneksiranja 14 ugovora u dijelu broja učesnika programa.

U cilju efikasnog upravljanja programima kontinuirano je praćen proces njihovog sprovođenja i sagledani mjerljivi pokazatelji napretka i indikatori rezultata realizovanih programa. U izvještajnom periodu, na osnovu rezultata procesa praćenja programa, stvoreni su uslovi za analizu strukturnih karakteristika nezaposlenih lica uključenih u programe aktivne politike zapošljavanja, rezultata u pogledu planiranog zapošljavanja učesnika, troškova dosadašnjeg sprovođenja programa i ishoda uspješnosti programa završenih u 2023. godini.

Ključni dokumenti sprovođenja i praćenja programa aktivne politike zapošljavanja realizovanih u 2023. godini su: ugovori o realizaciji programa zaključeni između Zavoda i izvođača, operativni priručnici za sprovođenje programa, ugovori o uključivanju u programe zaključeni između Zavoda i nezaposlenih lica, ugovori o radu zaključeni između izvođača i učesnika programa, smjernice za praćenje realizacije programa, kao i set obrazaca za izvještavanje, procjenu stepena zadovoljstva učesnika, nalazi neposrednog obilaska lokacije realizacije programa i drugi obrasci koji prate proces sprovođenja programa.

U programima je najveće učešće nezaposlenih lica ženskog pola i iznosi 65,12%, zatim dugoročno nezaposlenih lica 49,97% i mladih 33,65%. Pored ovih nezaposlenih lica, učesnici programa su i lica sa invaliditetom (10,33%), korisnici materijalnog obezbjeđenja porodice (4,82%), pripadnici RE populacije (1%) i druga nezaposlena lica izložena riziku na tržištu rada. Učešće lica iz opština Sjevernog regiona je 67,12 %.

Posmatrano prema nivoima obrazovanja, učešće lica I i II nivoa kvalifikacije obrazovanja je 12,74%, lica III i IV nivoa 67,06 %, dok lica V, VI i VII nivoa obrazovanja učestvuju sa 20,20 %.

Struktura učesnika programa ukazuje da su u programe uključena nezaposlena lica iz kategorije lica koja pripadaju strateškim prioritetima, uz uvažavanje ravnomjernog regionalnog razvoja.

Ukupna ugovorena sredstva za naknadu troškova realizacije programa aktivne politike zapošljavanja, započelih u 2023. godini za 1.703 učesnika, iznose 3.380.596,28€.

Za naknadu troškova realizacije programa aktivne politike zapošljavanja, utrošio sredstva u iznosu od 3.214.474,98€, dok će neizmirene ugovorne obaveze, u iznosu od 166.121,30€, se izmiriti u 2024. godini dinamikom njihovog dospjeća.

Finansijska podrška Zavoda u realizaciji programa aktivne politike zapošljavanja je u okviru budžetom opredijeljenih sredstava za ovu namjenu, sa stopom iskorišćenosti od 87,90%.

Programi aktivne politike zapošljavanja u izvještajnom periodu realizovani su za 1.467 učesnika (86,14% ukupnog broja učesnika), dok će se za 185 učesnika završiti u prvom, a za 51 korisnika bespovratnih sredstava za samozapošljavanje u trećem kvartalu 2024. godine.

Nakon završetka svih programa aktivne politike zapošljavanja započelih u 2023. godini stvorice se uslovi za konačnu analizu ishoda ovih programa u pogledu:

- uspješnosti njihovog završetka;
- strukturnih karakteristika uspješnih učesnika programa;
- rezultata u pogledu zapošljavanja učesnika po realizaciji programa i
- troškova sprovođenja programa u cjelosti.

Navedeni rezultati biće predstavljani u izvještajima o radu u 2024. godini.

2.5.1. Mjera 1 – Obrazovanje i osposobljavanje odraslih

S ciljem da se nezaposlenim licima obezbijedi brža tranzicija iz sistema obrazovanja u svijet rada, a imajući u vidu nedovoljnu usklađenost ponude

obrazovnih institucija sa potrebama tržišta, Zavod je ovu mjeru sproveo kroz Programom rada za 2023. godinu planirane programe i to:

1. Program "Obrazovanje i osposobljavanje"
2. Program "Osposobljavanje za rad kod poslodavca i"
3. Program "Osposobljavanje za samostalan rad".

Programom rada planirana je realizacija navedenih programa za 1.270 nezaposlenih lica uz finansijsku podršku Zavoda u iznosu od 2.346.000€.

Odlukama o izboru korisnika programa, donešenim u drugom i trećem kvartalu 2023. godine, opredijeljena su sredstva u iznosu od 2.229.224€, što je za 116.776€ manje od sredstava utvrđenih pojedinačnim programima.

Opredijeljenim sredstvima stvoreni su uslovi za realizaciju programa kojima se obezbjeđuje usklađivanje nivoa znanja i vještina za 1.162 nezaposlena lica (91,5% planiranog broja učesnika) sa zahtjevima tržišta rada, odnosno sa zahtjevima određenih zanimanja za koja posjeduju odgovarajući nivo obrazovanja.

Po okončanju postupka izbora korisnika sredstava i izbora najpovoljnije ponude usluga obrazovanja odraslih, zaključeni su ugovori kojima su uređena međusobna prava, obaveze i odgovornosti u vezi realizacije programa obrazovanja i osposobljavanja za 562 polaznika, osposobljavanja za rad kod poslodavca za 300 i osposobljavanja za samostalan rad za 294 učesnika, uz naknadu troškova finansiranja realizacije ovih programa u iznosu od 2.208.773,48€.

Navedenim ugovorima izvođači su, između ostalog, preuzeli obavezu da sa realizacijom programa započnu najkasnije 30 odnosno 60 dana od dana njegovog zaključenja. Međutim, zbog odustajanja izvođača od realizacije programa, smanjenja broja učesnika pojedinih programa, neizvršavanja ugovornih obaveza koje su dovele do raskida ugovora, odnosno programi realizovani su za 1.086 lica (programi obrazovanja i osposobljavanja za 555, osposobljavanja za rad kod poslodavca za 275 i osposobljavanja za samostalan rad 256 lica), od kojih su za 903 lica i završeni u izvještajnom periodu. Navedene okolnosti dovele su i do smanjenja ugovorenih finansijskih obaveza Zavoda na ime naknade troškova realizacije programa za 241.997,82€.

1. Obrazovanje i osposobljavanje

U cilju sprovođenja Programom "Obrazovanje i osposobljavanje" utvrđenih aktivnosti, raspisan je javni poziv za nabavku usluga obrazovanja odraslih, u iznosu od 300.000€, za 703 nezaposlena lica, što je za 33 lica više od planiranog broja polaznika ovih programa (670). Očekivani ishod javnog poziva bio je nabavka usluga realizacije 16 programa sticanja stručnih kvalifikacija za 351 polaznika i sedam programa sticanja ključnih vještina za 352 polaznika.

Po sprovedenom postupku javnih nabavki, a shodno odluci o izboru najpovoljnije ponude, zaključeni su ugovori sa izabranim organizatorima obrazovanja za realizaciju 12 od planiranih 16 programa sticanja stručnih kvalifikacija za 231 polaznika i za realizaciju šest od planiranih sedam programa sticanja ključnih vještina za 331 polaznika, što je ukupno za 142 lica manje od planiranog broja polaznika ovih programa za tekuću godinu.

Za naknadu troškova realizacije navedenih programa ugovorena su sredstva u ukupnom iznosu od 184.172€, od kojih za naknadu troškova realizacije programa sticanja stručnih kvalifikacija 134.287€, a programa sticanja ključnih vještina 49.885€.

Po osnovu navedenih ugovora, programi sticanja stručnih kvalifikacija i ključnih vještina sprovedeni su za 555 nezaposlenih lica.

Programi sticanja stručnih kvalifikacija realizovani su za 227 lica, od kojih su:

- 93 polaznika programa sticanja stručne kvalifikacije „računovodstveni tehničar“,
- 28 „zaštitar imovine i lica“,
- 10 „gerontodomaćin/ica“,
- 8 „organizator rada gerontodomaćna/ica“,
- 14 „administrativni tehničar“,
- 27 „asistent u nastavi“,
- 20 „rukavalac građevinskim mašinama – bager“ i „rukavalac građevinskim mašinama utovarivač“,
- 11 „kuvar jednostavnih gastronomskih proizvoda“,
- 2 „pomoćni radnik u kuhinji“,
- 10 „turistički vodič“ i
- 4 polaznika programa sticanja stručne kvalifikacije „konobar“.

Programi sticanja ključnih vještina realizovani su za 328 lica, od kojih su:

- 235 polaznika programa učenja stranih jezika i to 131 polaznik engleskog jezika i 104 njemačkog jezika,
- 93 polaznika učenja rada na računaru i to 50 početnog, a 43 naprednog kursa.

U ukupnom broju učesnika programa obrazovanja i osposobljavanja, žene učestvuju sa 72,25% (401), dugoročno nezaposleni sa 65,41% (363), mladi sa 26,49% (147), lica sa invaliditetom sa 17,66 % (98) i korisnici materijalnog obezbjeđenja porodice sa 9,37 % (52).

Posmatrano sa aspekta stečenog nivoa obrazovanja lica uključenih u programe obrazovanja i osposobljavanja, učešće lica I i II nivoa kvalifikacije obrazovanja je 6,31% (35 lica), lica stečenog srednjeg obrazovanja 58,56%, (325 lica), dok lica sa stečenim višim i visokim obrazovanjem učestvuju sa 35,13% (195).

Najviše uključenih lica je iz opština Sjevernog regiona (281 lice što čini 50,64% ukupno uključenih lica), zatim iz opština Središnjeg (175 lica – 31,53%), dok je najmanje lica uključeno iz opština Primorskog regiona (99 lica – 17,83%).

U izvještajnom periodu programi obrazovanja i osposobljavanja su završeni za 520 učesnika (93,69%), dok će se programi sticanja stručnih kvalifikacija za 35 polaznika završiti u prvom kvartalu 2024. godine.

Ishodi do sada završenih programa potvrđuju ostvarenost planiranih rezultata uspješnosti polaznika programa. Programe je sa uspjehom završilo 94,90% polaznika od planiranih 90%.

Rezultati u pogledu zapošljavanja uspješnih polaznika ovog programa biće predstavljeni u izvještaju o radu za 2024. godinu.

2. Osposobljavanje za rad kod poslodavca

Za realizaciju programa osposobljavanja za planiranih 300 nezaposlenih lica za obavljanje poslova određenog radnog mjesta, u drugom kvartalu 2023. godine, izabrano je 77 poslodavaca, od kojih 13 iz javnog, a 64 iz privatnog sektora.

Za finansiranje realizacije programa, uz zasnivanje radnog odnosa učesnika u trajanju od šest do 12 i više mjeseci, odlukom o izboru izvođača opredjeljena su sredstva u iznosu od 1.022.526€, što u potpunosti odgovara planiranom obuhvatu nezaposlenih lica i iznosu raspoloživih sredstava za finansiranje programa.

Sa svim izabranim izvođačima programa osposobljavanja za rad kod poslodavca zaključeni su ugovori kojima su uređena međusobna prava, obaveze i odgovornosti u vezi realizacije odnosnog programa.

Međutim, po zaključenju ugovora sedam poslodavca je odustalo od realizacije programa osposobljavanja za rad koji je trebao biti realizovan za 19 nezaposlenih lica.

Takođe, aneksirani su ugovori sa šest izvođača kojima je u programe osposobljavanja umjesto 29 učesnika uključeno 18, što je za 11 učesnika manje od osnovnim ugovorima utvrđenog broja učesnika.

Neizvršavanje ugovornih obaveza od strane jednog izvođača programa dovelo je do raskida ugovora o realizaciji programa osposobljavanja za dva lica.

Navedeno je uslovalo realizaciju programa za rad kod 69 poslodavca, od kojih 11 iz javnog sektora i 58 iz privatnog sektora, za 268 učesnika i uz finansijsku podršku Zavoda u iznosu od 913.456,56€.

Nadalje, tokom realizacije programa odobrena je zamjena sedam učesnika kod šest izvođača zaposlenih u trajanju u kojem su bili zaposleni učesnici koji su napustili program, tako da se program, uz nepromijenjenu finansijsku obavezu Zavoda, sprovodio za 275 učesnika koji su zasnovali radni odnos u trajanju od:

- šest mjeseci – 80 učesnika;
- sedam mjeseci – 6 učesnika;
- osam mjeseci – 11 učesnika;
- devet mjeseci – 24 učesnika i
- dvanaest i više mjeseci – 154 učesnika.

Period izvršenja ugovora o realizaciji programa osposobljavanja uslovljen je dužinom trajanja radnog odnosa zasnovanog između izvođača i učesnika programa, a 70,90% ukupnog broja učesnika programa je zasnovalo radni odnos u trajanju dužem od perioda realizacije programa osposobljavanja.

U ukupnom broju učesnika programa osposobljavanja za rad kod poslodavca, dugoročno nezaposlena lica učestvuju sa 57,82% (159), žene sa 54,55% (150), mladi sa 36% (99), lica sa invaliditetom sa 5,09% (14), korisnici materijalnog obezbjeđenja porodice sa 3,64% (10) i pripadnici RE populacije sa 1,45% (4).

Posmatrano po nivoima obrazovanja učesnika programa, učešće lica I i II nivoa kvalifikacije obrazovanja je 12,37%, (34), lica sa stečenim srednjim obrazovanjem 71,27%, (196 lica), dok lica sa stečenim višim i visokim obrazovanjem učestvuju sa 16,36 % (45).

Posmatrano po regionalnoj pripadnosti učesnika programa, 88,36% (243) učesnika programa je iz opština Sjevernog regiona, 10,90% (30) iz opština Središnjeg regiona i 0,74% (2) iz opština Primorskog regiona.

U izvještajnom periodu programi osposobljavanja za rad kod poslodavca su završeni za 198 učesnika (72%), dok će se za 77 učesnika završiti u prvom kvartalu 2024. godine.

Ishodi do sada završenih programa potvrđuju ostvarenost planiranih rezultata uspješnosti učesnika programa.

Program je sa uspjehom završilo 96,46% učesnika od planiranih 90%.

3. Osposobljavanje za samostalan rad

U cilju realizacije Programa "Osposobljavanje za samostalan rad", u drugom kvartalu 2023. godine, izabrano je 99 poslodavaca (12 iz javnog i 87 iz privatnog sektora), za osposobljavanje planiranih 300 nezaposlenih lica za samostalno obavljanje poslova u području rada stečene kvalifikacije nivoa obrazovanja.

Za finansiranje realizacije programa, uz zasnivanje radnog odnosa učesnika u trajanju od šest do 12 i više mjeseci, odlukom o izboru korisnika – izvođača programa opredijeljena su sredstva u iznosu od 1.022.526€.

Navedeno u potpunosti odgovara planiranom obuhvatu nezaposlenih lica i iznosu raspoloživih sredstava za finansiranje programa.

Neposredno po okončanju postupka izbora, dva poslodavca izabrana za realizaciju programa osposobljavanja za šest nezaposlenih lica su odustala od realizacije programa, tako da su zaključeni ugovori o realizaciji programa osposobljavanja za 294 učesnika sa 97 poslodavaca ukupne ugovorne vrijednosti 1.002.075,48€.

Navedenim ugovorima izvođači su, između ostalog, preuzeli obavezu da sa realizacijom programa osposobljavanja započnu najkasnije u roku od 30 dana od dana njegovog zaključenja. Međutim, po zaključenju ugovora od realizacije programa osposobljavanja za samostalan rad 24 lica, odustalo je sedam poslodavca.

Takođe, aneksirani su ugovori sa šest izvođača kojima je u programe osposobljavanja umjesto 19 uključeno 12 učesnika, što je za sedam učesnika manje od osnovnim ugovorima utvrđenog broja.

Neizvršavanje ugovornih obaveza od strane dva izvođača programa dovelo je do raskida ugovora o realizaciji programa osposobljavanja za osam lica.

Navedeno je uslovalo realizaciju programa osposobljavanja za samostalan rad kod 88 poslodavca, od kojih 10 iz javnog sektora i 78 iz privatnog sektora, za 255 učesnika uz finansijsku podršku Zavoda u iznosu od 869.147,10€.

Nadalje, tokom realizacije programa odobrena je zamjena jednog učesnika zaposlenog u trajanju od 12 mjeseci, tako da se program, uz nepromijenjenu finansijsku obavezu Zavoda, sprovodio za 256 učesnika koji su zasnovali radni odnos u trajanju od:

- šest mjeseci – 119 učesnika;
- sedam mjeseci – 10 učesnika;
- osam mjeseci – 16 učesnika;
- devet mjeseci – 15 učesnika;
- deset mjeseci – 6 učesnika i
- dvanaest i više mjeseci – 90 učesnika.

Period izvršenja ugovora o realizaciji programa uslovljen je dužinom trajanja radnog odnosa zasnovanog između izvođača i učesnika programa, a 53,51% ukupnog broja učesnika programa je zasnovalo radni odnos u trajanju dužem od perioda realizacije programa osposobljavanja.

U ukupnom broju učesnika programa osposobljavanja za samostalan rad, žene i mladi učestvuju sa po 59,38% (po 152 lica), dugoročno nezaposleni sa 34,77% (89 lica), lica sa invaliditetom sa 1,95% (5), korisnici materijalnog obezbjeđenja porodice sa 1,56 % (4 lica) i pripadnici RE populacije sa 0,39% (1 lice).

Posmatrano prema stečenom nivou obrazovanja učesnika programa, učešće lica sa stečenim III nivoom obrazovanja je 15,62% (40), a lica sa stečenim IV nivoom obrazovanja 84,38% (256).

Najviše uključenih lica je iz opština Sjevernog regiona (200 lica što čini 78,12% ukupno uključenih lica), zatim iz opština Središnjeg (48 lica – 18,75%), dok je najmanje lica uključeno iz opština Primorskog regiona (8 lica – 3,13%).

U izvještajnom periodu programi osposobljavanja za samostalan rad su završeni za 185 učesnika (72,26%), dok će se za 71 učesnika završiti u prvom kvartalu 2024. godine.

Ishodi do sada završenih programa potvrđuju ostvarenost planiranih rezultata uspješnosti učesnika programa.

Program je sa uspjehom završilo 98,44% učesnika od planiranih 90% učesnika.

2.5.2. Mjera 2 – Podsticaji za preduzetništvo

S ciljem da se najmanje 50 nezaposlenih lica koja u samozapošljavanju prepoznaju izlaz iz nezaposlenosti finansijski podrže u pokretanju sopstvenog biznisa, u iznosu od 4.000 do 10.000€ po licu, u drugom kvartalu 2023. godine, donijet je Program „Podsticaji za preduzetništvo“, za čiju realizaciju su opredijeljena sredstva u iznosu od 500.000€.

Navedeno je u potpunosti saglasno sa planiranim obuhvatom nezaposlenih lica i iznosom raspoloživih sredstava za finansiranje programa.

U trećem kvartalu 2023. godine, izabrana su 52 korisnika bespovratnih sredstava za realizaciju biznis ideja finansijski podržanih od strane Zavoda u ukupnom iznosu od 497.477,99€. Ovim je otvorena mogućnost da izabrani korisnici bespovratnih sredstava osnuju jedan od oblika obavljanja privredne djelatnosti u kojem će zasnovati radni odnos i otvoriti nova radna mjesta za dodatno zapošljavanje još najmanje 20 nezaposlenih lica.

Nakon što je 48 korisnika osnovalo jedan od oblika obavljanja privredne djelatnosti i u njemu zasnovalo radni odnos, zaključeni su ugovori o dodjeli bespovratnih sredstava u ukupnom iznosu od 465.507,99€.

S obzirom da su četiri izabrana korisnika, prije zaključivanja ugovora sa Zavodom, odustala od odobrenih bespovratnih sredstava za samozapošljavanje, u iznosu od

31.970€, u četvrtom kvartalu 2023. godine izabrana su još 3 korisnika bespovratnih sredstava u ukupnom iznosu od 29.742,81€.

Navedeno rezultira realizacijom Programa »Podsticaji za preduzetništvo« za 51 korisnika bespovratnih sredstava za samozapošljavanje, u ukupnom iznosu od 495.250,80€, što je u okviru opredjeljenih sredstava za ovu namjenu.

Period izvršenja ugovora je, shodno ugovorima o dodjeli bespovratnih sredstava za samozapošljavanje, 12 mjeseci od dana njihovog stupanja na snagu (13.10.2023. godine), a korisnici u periodu od 10 mjeseci od dana stupanja na snagu odnosnih ugovora sprovede aktivnosti predviđene svojim biznis planovima.

Korisnici su u proteklom periodu realizacije biznis planova otvorili 8 novih radnih mjesta na kojima su zaposlili nezaposlena lica iz evidencije Zavoda.

U ukupnom broju korisnika bespovratnih sredstava za samozapošljavanje, žene učestvuju sa 62,75% (32), mladi sa 49,02% (25 lica), dugoročno nezaposleni sa 7,84% (4 lica), lica sa invaliditetom sa 5,88% (3) i korisnici materijalnog obezbjeđenja porodice sa 1,96% (1 lice).

Posmatrano po nivoima obrazovanja korisnika programa, učešće korisnika sa stečenim I i II nivoom kvalifikacije obrazovanja je 7,84%, (4), sa stečenim srednjim obrazovanjem 68,63%, (35 korisnika), dok korisnici sa stečenim višim i visokim obrazovanjem učestvuju sa 23,53% (12).

Najviše korisnika sredstava je iz opština Sjevernog regiona (26 što čini 50,98% ukupnog broja korisnika), zatim iz opština Središnjeg (24 – 47,06%), dok je najmanje korisnika iz opština Primorskog regiona (1 – 1,96% ukupnog broja korisnika sredstava).

2.5.3. Mjera 3 – Podsticaji za zapošljavanje

S ciljem da se nezaposlenim licima sa poteškoćama u pronalaženju posla u sektoru usluga smještaja i ishrane omogući zapošljavanje, u prvom kvartalu 2023. godine, donijet je Program "Podsticaji za zapošljavanje".

Radi realizacije ovog programa, u drugom kvartalu 2023. godine, izabrano je 9 poslodavaca iz privatnog sektora koji svoju djelatnost obavljaju u sektoru usluga smještaja i ishrane. Izabrani poslodavci su bili u obavezi da sa 38 nezaposlenih lica zaključe ugovore o radu, u najkraćem trajanju od četiri mjeseca, uz subvencije za zapošljavanje u iznosu od 43.173,32€.

Neposredno po okončanju postupka izbora, jedan poslodavac izabran za realizaciju programa podsticaja za zapošljavanje za jedno nezaposleno lice je odustao od realizacije programa, tako da su zaključeni ugovori o realizaciji programa podsticaja za 37 učesnika sa 8 poslodavaca.

Ovim ugovorima izvođači su, između ostalog, preuzeli obavezu da sa realizacijom programa započnu najkasnije u roku od 30 dana od dana njegovog zaključenja.

Međutim, po zaključenju ugovora od realizacije programa podsticaja za zapošljavanje za 10 lica odustala su 2 poslodavca.

Takođe, aneksiran je ugovor sa jednim izvođačem. Izmjenom ovog ugovora u program podsticaja uključena su 4 učesnika manje od broja učesnika predviđenih osnovnim ugovorom.

Tokom realizacije programa odobrena je zamjena jednog učesnika zaposlenog u trajanju ekvivalentnom trajanju lica koje je napustilo program uz nepromijenjenu finansijsku obavezu Zavoda. Navedeno je uslovalo realizaciju programa podsticaja za zapošljavanje kod šest poslodavca, kod kojih su 24 učesnika zasnovala radni odnos uz finansijsku podršku Zavoda u iznosu od 26.131,22€ i u trajanju od:

- četiri mjeseca – 11 učesnika;
- pet mjeseci – 6 učesnika i
- osam i više mjeseci – 7 učesnika.

Period izvršenja ugovora o realizaciji programa uslovljen je dužinom trajanja radnog odnosa zasnovanog između izvođača i učesnika programa, a 54,17% ukupnog broja učesnika programa je zasnovalo radni odnos u trajanju dužem od perioda realizacije programa.

U ukupnom broju učesnika programa podsticaji za zapošljavanje, žene učestvuju sa 50% (12), mladi sa 25% (6 lica), dugoročno nezaposleni sa 12,50% (3 lica) i korisnici materijalnog obezbjeđenja porodice sa 4,17% (1 lice).

Posmatrano po nivoima obrazovanja učesnika programa, učešće lica I i II nivoa kvalifikacije obrazovanja je 20,83%, (5) i lica sa stečenim srednjim obrazovanjem 79,17% (19).

Posmatrano po regionalnoj pripadnosti učesnika programa, 70,83% (17) učesnika programa je iz opština Sjevernog regiona, a 29,17% (7) iz opština Središnjeg regiona, dok u programima nijesu učestvovala nezaposlena lica iz opština Primorskog regiona.

U izvještajnom periodu programi podsticaja za zapošljavanje su završeni za sve učesnike.

2.5.4. Mjera 4 – Direktno otvaranje radnih mjesta – javni rad

U cilju očuvanja i unapređenja radnih sposobnosti i povećanja zapošljivosti posebno osjetljivih grupa nezaposlenih lica, u drugom kvartalu 2023. godine, izabrano je 167 poslodavaca za realizaciju programa javnih radova, za 538 od

planiranih 396 nezaposlenih lica koja zasnivaju radni odnos na privremenim netržišnim poslovima od javnog interesa, u trajanju do tri mjeseca.

Izborom izvođača stvoreni su uslovi za realizaciju javnih radova socijalnog, sadržaja za 264 učesnika i javnih radova humanitarnog, ekološkog, komunalnog i drugih saržaja u oblastima od javnog interesa za 274 učesnika uz finansijsku podršku Zavoda, u iznosu od 899.822,88€ shodno odluci o izboru korisnika sredstava – izvođača programa.

Navedeno je iznad planiranog obuhvata nezaposlenih lica i u okviru raspoloživih sredstava za finansiranje programa javnog rada, usled kraćeg prosječnog trajanja realizacije pojedinih programa javnih radova od planiranog.

Sa svim izabranim izvođačima programa javnog rada zaključeni su ugovori kojima su uređena međusobna prava, obaveze i odgovornosti u vezi realizacije programa javnog rada.

Neizvršavanje ugovornih obaveza od strane dva izvođača programa dovelo je do raskida ugovora o realizaciji programa javnih radova za četiri učesnika.

Aneksiran je ugovor o realizaciji programa sa jednim izvođačem kojim je u program javnog rada uključen jedan učesnik manje od osnovnim ugovorom utvrđenog broja učesnika.

Nadalje, tokom realizacije programa odobrena je zamjena devet učesnika koji su zaposleni na preostalo trajanje programa javnog rada, tako da su se programi javnog rada, uz nepromijenjenu finansijsku obavezu Zavoda, sprovodili za 542 učesnika u trajanju do tri mjeseca, uz finansijsku podršku Zavoda u ukupnom iznosu od 892.438,60€.

U ukupnom broju učesnika programa javnih radova, žene učestvuju sa 66,79% (362), dugoročno nezaposlena lica sa 42,99% (233), mladi sa 26,57% (144), lica sa invaliditetom sa 10,33% (56), korisnici materijalnog obezbjeđenja porodice sa 3,87% (14) i pripadnici RE populacije sa 2,21% (12).

Posmatrano po nivoima obrazovanja učesnika programa, učešće lica I i II nivoa kvalifikacije obrazovanja je 25,65%, (139), lica sa stečenim srednjim obrazovanjem 57,38%, (311 lica), dok lica sa stečenim višim visokim obrzovanjem učestvuju sa 16,97% (92).

Posmatrano po regionalnoj pripadnosti učesnika programa, 69,37% (376) učesnika javnih radova je iz opština Sjevernog regiona, 23,43% (127) iz opština Središnjeg regiona i 7,20% (39) iz opština Primorskog regiona.

U izvještajnom periodu programi javnog rada završeni su za 540 učesnika (99,63%), dok će se za dva učesnika završiti u prvom kvartalu 2024. godine.

Ishodi do sada završenih programa potvrđuju ostvarenost planiranih rezultata realizacije programa javnih radova.

Program podrške za zapošljavanje mladih

U prvom kvartalu tekuće godine završena je realizacija dvije mjere iz okvira Programa podrške za zapošljavanje 90 mladih lica sa stečenim visokim obrazovanjem čija realizacija je započela u drugom kvartalu 2022. godine.

Program se realizovao u saradnji sa Upravom za inspekcijske poslove, za 60 učesnika i u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, za 30 učesnika programa.

Svi učesnici programa su zasnovali radni odnos u trajanju od devet mjeseci i sa uspjehom završili dvomjesečno osposobljavanje uz mentorstvo na random mjestu.

Od 60 učesnika angažovanih na poslovima pružanja tehničke i administrativne pomoći službenim licima pri vršenju inspekcijskog nadzora, dva lica su napustila program tokom njegove realizacije i zasnovali radni odnos na otvorenom tržištu. Takođe, od 30 učesnika angažovanih na poslovima pružanja podrške poljoprivrednicima pri pripremi projektnih aplikacija za dodjelu sredstava IPARD programa i pružanju podrške savjetodavnim službama u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, jedno lice je napustilo program i zasnovalo radni odnos kod drugog poslodavca.

Ishodi realizovanih mjera podrške zapošljavanju mladih potvrđuju ostvarenost planiranih rezultata Programa.

2.5.5. Pilot projekat „Aktiviranje žena“

U saradnji sa Međunarodnom organizacijom rada, u periodu od decembra 2021. godine do marta 2023. godine, realizovan je Pilot projekat „Aktiviranje žena“ u primorskim opštinama. Projektom su aktivirane nezaposlene žene od 25 do 49 godina starosti, sa djecom predškolskog uzrasta, dodjelom grantova i subvencionisanom obukom na radnom mjestu. Sprovedenje ovog projekta podržano je od strane Evropske komisije.

U projekat je uključeno 37, od planiranih 80 nezaposlenih žena, od kojih 16 iz Bara, 10 iz Budve, 9 iz Ulcinja i 2 iz Herceg Novog. Za njih su sprovedene aktivnosti pripreme za uključivanje u obuku na radnom mjestu i dodijeljeni su im grantovi za aktivaciju, brigu o djeci i prevoz. U obuku na radnom mjestu, kod dva poslodavca, uključene su dvije učesnice, od ukupno 37 pripremljenih nezaposlenih žena za uključivanje u obuku. One su u proteklom periodu tekuće godine sa uspjehom završile šestomjesečnu obuku i ostale u radnom odnosu kod poslodavaca koji su realizovali obuku, raspoređene na poslovima za čije obavljanje su obučene.

Zbog nedovoljnog interesovanja poslodavaca za učešće u projektu, Zavod je ostvario saradnju sa Unijom poslodavaca, a u cilju ostvarivanja planiranih rezultata projekta. Kako bi se animirali poslodavci za realizaciju zahtjevanih obuka, Zavod za zapošljavanje je Uniji poslodavaca dostavio podatke o radnim mjestima za čije obavljanje je potrebno sprovesti obuku, a na osnovu prethodno sprovedenog profilisanja, za 27 učesnica projekta.

Unija poslodavaca je u saradnji sa Zavodom za zapošljavanje sprovela niz aktivnosti na planu animiranja poslodavaca za realizaciju obuke na radnom mjestu za učesnice projekta (info sesije, neposrednu komunikaciju poslodavaca sa učesnicama projekta...). Ove aktivnosti rezultirale su znatno većim interesovanjem poslodavaca, međutim u obuku na radnom mjestu uključena je jedna učesnica, jer potrebe poslodavaca nijesu odgovarale prethodno utvrđenim potrebama nezaposlenih žena pripremljenih za uključivanje u obuku.

2.5.6. Stručno osposobljavanje lica sa stečenim visokim obrazovanjem

Program stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem realizovao se jedanaesti put za redom za 2022/2023. godinu, u skladu sa Zakonom o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem i Pravilnikom o načinu objavljivanja javnog poziva, postupku i kriterijumima za stručno osposobljavanje. Pravo na stručno osposobljavanje imaju lica sa stečenim visokim obrazovanjem koja nemaju radno iskustvo u određenom nivou obrazovanja i u evidenciji su Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.

Program se realizuje kroz šest faza i to: (1) prijava poslodavaca, (2) prijava korisnika, (3) povezivanje korisnika i poslodavaca, (4) upućivanje korisnika kod poslodavaca, (5) potpisivanje ugovora i (6) početak stručnog osposobljavanja.

Javni poziv poslodavcima da uzmu učešća u programu objavljen je 10.10.2022. godine od strane Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, za poslodavce iz privatnog sektora i od strane Uprave za ljudske resurse, za poslodavce iz javnog sektora, u dnevnom listu "Pobjeda", kao i na web stranicama Vlade Crne Gore.

Poslodavci su iskazali veliko interesovanje za Program, što je rezultiralo oglašavanjem 16.575 mjesta za stručno osposobljavanje, od čega je javni sektor oglasio 4.454 mjesta, a privatni sektor 12.121. mjesta.

Elektronsko uparivanje visokoškolaca i poslodavaca izvršeno je na osnovu prosječne ocjene u toku studiranja i izabranih preferenci od strane korisnika. U izvještajnom periodu, program stručnog osposobljavanja sprovodio se za 2.743 lica sa stečenim visokim obrazovanjem (1.166 lica u javnom i 1.577 lica u privatnom sektoru). Program stručnog osposobljavanja je počeo 15. januara 2023. godine.

Učešće lica ženskog pola u ukupnom broju uključenih lica u Program stručnog osposobljavanja iznosi 61,43 %.

Korisnici programa se stručno osposobljavaju, u trajanju od devet mjeseci, i primaju naknadu u neto iznosu od 450 eura.

Posmatrano po regionima, u opštinama Središnjeg regiona, broj korisnika Programa stručnog osposobljavanja je 1.629, odnosno 59,39%, Sjevernog regiona 602 ili 21,94%, dok je u opštinama Primorskog regiona uključeno 512 korisnika, ili 18,67%.

Poslodavci su najviše tražili kvalifikacije iz oblasti ekonomskih nauka (ekonomija, računovodstvo, finansije i bankarstvo), prava, građevinarstva, turizma, elektronike, telekomunikacija i računara, engleskog jezika i književnosti, učiteljskog studija, novinarstva i arhitekture.

Učesnici programa stručnog osposobljavanja (Tab. 23.)

Rb	Biro rada	Broj visokoškolaca	Rb	Biro rada	Broj visokoškolaca
1	Andrijevića	11	14	Plav	26
2	Bar	170	15	Pljevlja	74
3	Berane	104	16	Plužine	1
4	Bijelo Polje	131	17	Petnjica	3
5	Budva	90	18	Podgorica	1275
6	Cetinje	49	19	Rožaje	103
7	Danilovgrad	36	20	Šavnik	0
8	Gusinje	17	21	Tivat	43
9	Herceg Novi	91	22	Tuzi	40
10	Kolašin	13	23	Ulcinj	130
11	Kotor	79	24	Žabljak	8
12	Mojkovac	20	25	Zeta	6
13	Nikšić	223	26	UKUPNO	2.743

Program stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem realizovaće se za dvanaestu generaciju korisnika u 2023/2024. godini.

Program je počeo objavljivanjem Javnog poziva 10.09.2023. godine poslodavcima da uzmu učešća u Programu, od strane Uprave za ljudske resurse za poslodavce iz javnog sektora i Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, za poslodavce iz privatnog sektora u dnevnom listu "Pobjeda", kao i na web stranicama Vlade Crne Gore, portala e-uprave, Uprave za ljudske resurse i Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.

U Poslodavci su oglasili potrebu za 15.300 mjesta za stručno osposobljavanje od čega je javni sektor oglasio 4.240, a privatni sektor 11.060 slobodnih mjesta.

Nakon dva kruga elektronski sprovedenog povezivanja korisnika i poslodavaca 2.236 visokoškolca je dobilo priliku da se stručno osposobi kod biranog poslodavca, u privatnom 1.277, a javnom sektoru 959 visokoškolaca.

Poslodavci su, kao i u prethodnom periodu, najviše tražili kvalifikacije iz oblasti ekonomije, prava, računovodstva, finansija i bankarstva, elektronike, telekomunikacija i računara, turizma, engleskog jezika i književnosti, građevine, arhitekture i grafičkog dizajna.

2.6. Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom

Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, propisano je, da se u Zavodu za zapošljavanje Crne Gore organizuje Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom i da se sredstva Fonda prvenstveno obezbjeđuju iz posebnog doprinosa, koji uplaćuju poslodavci koji nijesu ispunili propisanu kvotu pri zapošljavanju lica sa invaliditetom. Ova sredstva se uplaćuju u Budžet Crne Gore.

Sredstva Fonda, shodno Zakonu mogu se koristiti, za: mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije za nezaposlena i zaposlena lica sa invaliditetom, sufinansiranje posebnih organizacija za zapošljavanje, programe aktivne politike zapošljavanja u kojima učestvuju lica sa invaliditetom, subvencije, finansiranje grant šema i novčane pomoći za učesnike u mjerama profesionalne rehabilitacije.

Usljed nagomilanih neizmirenih obaveza iz prethodnog perioda, novi menadžment Zavoda je preduzeo niz aktivnosti u cilju unaprijeđenja rada Fonda: efikasniju organizaciju rada, povećan broj izvršilaca, intenzivnije uključivanje Sektora za prava za vrijeme nezaposlenosti i pravne poslove u poslove Fonda kao i određena informatička unaprijeđenja.

Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom je u saradnji sa Službom za informacioni sistem Zavoda, implementirao online module za zaposlene u Fondu odnosno aplikaciju za zaposlene u Fondu, što prelaskom sa excel tabele predstavlja prvi savremeni alat u radu Fonda. Implementacijom aplikacije – online modula digitalizovao se jedan dio rada Fonda. Riječ je o isplati subvencije zarade i uvezivanju sa službom finansija u dijelu elektronskog prenosa naloga. Slanje naloga fizičkim putem je zadržano zbog arhiviranja dokumentacije. Istorijski podaci Fonda su migrirani, aplikacija je u upotrebi od septembra 2023. godine.

Fond kontinuirano doprinosi sprovođenju aktivnosti u započetnim procesima za novi digitalni alat i izgradnju novog aplikativnog rješenja. Novim informacionim sistemom Zavoda, predviđena je izgradnja novih aplikativnih rješenja i digitalizacija ostalih poslovnih procesa u Fondu, što će za rezultat imati napredniji i efikasniji rad

Fonda i ostalih službi u okviru Zavoda sa kojima su poslovni procesi Fonda usko povezani.

Za realizaciju programa profesionalne rehabilitacije i zapošljavanje lica sa invaliditetom, u 2023. godini, utrošeno je **23.887.087,39** Eur i to za:

- subvencije zarade – 21.824.284,10 Eur;
- subvencije (učesće u finansiranju ličnih troškova asistenta u radu) – 704.368,46 Eur;
- subvencije (prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada) – 110.286,24 Eur;
- finansiranje grant šema – 745.235,08 Eur;
- programe profesionalne rehabilitacije – 459.296,00 Eur;
- novčane pomoći polaznicima programa – 43.617,51 Eur i
- naknade članovima komisija za profesionalnu rehabilitaciju i Savjeta Fonda – 76.571,53 Eur.

Zapošljavanje lica sa invaliditetom

U skladu sa članom 36 Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom ("Službeni list CG", br. 49/2008, 73/2010, 39/2011 i 55/2016), poslodavac koji zaposli lice sa invaliditetom ima pravo na subvencije koje se odnose na:

- bespovratna sredstva za prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada za zapošljavanje lica sa invaliditetom;
- kreditna sredstva pod povoljnim uslovima za kupovinu mašina, opreme i alata potrebnog za zapošljavanje lica sa invaliditetom;
- učesće u finansiranju ličnih troškova asistenta (pomagača u radu) lica sa invaliditetom;
- subvencije zarade lica sa invaliditetom koje se zaposli.

Subvencije zarade za zaposlena lica sa invaliditetom

Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, u 2023. godini, podnijeto je 1.859 zahtjeva za priznavanje prava na subvenciju zarade za zapošljavanje lica sa invaliditetom, od čega je 1.197 novih zahtjeva za ostvarivanje prava, a 662 zahtjeva odnosilo na produženje ovog prava. Od ukupnog broja podnijetih zahtjeva, 826 se odnosilo na zaposlene muškarce sa invaliditetom, dok se 1.033 odnosilo na zaposlene žene sa invaliditetom.

Od 1.859 zahtjeva, 949 se odnosilo na lica sa invaliditetom koja su zaposlena na određeno vrijeme, a 910 zahtjeva se odnosilo na lica sa invaliditetom koja su zasnovala radni odnos na neodređeno vrijeme.

Najviše zahtjeva za ostvarivanje prava na subvenciju zarade pristiglo je iz sjeverne

regije (998), zatim iz središnje regije (699) i primorske regije (162).

Od ukupnog broja razmatranih zahtjeva 1.956 (ovdje su obuhvaćeni zahtjevi koji su u bili u zaostatku za rješavanje iz prethodnih godina i zahtjevi koji su bili na čekanju za dopunu), Savjet Fonda je odobrio 1.944 zahtjeva za ostvarivanje prava na ovu vrstu subvencije, u skladu sa odredbama članova 37 i 37a Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom. Od preostalih 12 zahtjeva, 10 zahtjeva je neosnovano iz sljedećih razloga: 8 zahtjeva poslodavaca u trenutku podnošenja zahtjeva za subvenciju zarade nijesu imali Ugovore o radu sa zaposlenima; 2 zahtjeva jer je rješenje o procentu invaliditeta poništeno; za 1 zahtjev članovi Savjeta će se izjasniti po pribavljanju dodatnih informacija, dok je za 1 zahtjev poslodavac dostavio podnesak kojim odustaje od predatog zahtjeva, u momentu kad je zahtjev razmatran na sjednici.

Na dan 31.12.2023. godine, 2.368 poslodavaca ostvaruje pravo na subvenciju zarade za 4.195 lica sa invaliditetom (muškarci – 2.054; žene – 2.141). Na određeno vrijeme zaposleno je 1.093 lica sa invaliditetom, dok su 3.105 lica zaposlena na neodređeno vrijeme.

Broj poslodavaca koji ostvaruje pravo na subvenciju zarade se na kraju 2023. godine u odnosu na kraj 2017. godine uvećao za više od 11 puta (1.106,54%), a broj zaposlenih lica sa invaliditetom koji ostvaruju to pravo je veći za više od 12 puta (1.215,05%).

Za posljednje 3 godine se broj poslodavaca i broj zaposlenih lica sa invaliditetom koji ostvaruju pravo na subvenciju zarade se udvostručio (poslodavaca više za 107.54%, zaposlenih više za 105.64%).

Subvencija zarade za zaposlena lica sa invaliditetom

(Tab. 24.)

Na dan	Subvencija zarade za zaposlena lica sa invaliditetom					
	Broj poslodavaca	Lančani index	Nominalni rast	Broj zaposlenih	Lančani index	Nominalni rast
31.12.2017.	214			319		
31.12.2018.	421	1,97	207	660	2,07	341
31.12.2019.	820	1,95	399	1407	2,13	747
31.12.2020.	1141	1,39	321	2040	1,45	633
31.12.2021.	1540	1,35	399	2474	1,21	434
31.12.2022.	1727	1,12	187	2970	1,20	496
31.12.2023.	2368	1,37	647	4195	1,41	1225
Procenat 2023:2017	1106,54			1215,05		
Procenat 2023:2020	107,54			105,64		
Prosječno uvećanje2017-2023			360			646

Broj poslodavaca korisnika prava na subvenciju zarade se u periodu 2017 – 2023. godina u prosjeku godišnje nominalno povećao za više od 300, dok se broj zaposlenih lica sa invaliditetom u prosjeku povećao za više od 500 korisnika na godišnjem nivou. Iz tabelarnog pregleda se vidi da se i broj poslodavaca i broj zaposlenih osoba sa invaliditetom korisnika prava na subvenciju zarade iz godine u godinu uvećava i da takav trend treba očekivati i u narednom periodu.

Bespovratna sredstva za prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada

Tokom 2023. godine Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom uputio je na razmatranje Savjetu Fonda 43 zahtjeva za ostvarivanje prava na bespovratna sredstva za prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada, podnijetih od strane 41-og poslodavca.

Na sjednicama Savjeta Fonda razmatrana su 43 zahtjeva, pravo na bespovratna sredstva za prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada ostvarilo je 37 poslodavaca za 38 zaposlenih lica sa invaliditetom.

Učešće u finansiranju ličnih troškova asistenta (pomagača u radu)

U toku 2023. godine Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom uputio je na razmatranje Savjetu Fonda 46 zahtjeva za ostvarivanje subvencije – učešće u finansiranju ličnih troškova asistenta (pomagača u radu) zaposlenom licu sa invaliditetom, podnijetih od strane 40 poslodavaca. Pravo na ovu subvenciju u 2023. godini ostvarilo je 39 poslodavaca za 45 zaposlena lica sa invaliditetom (muškarci–19; žene–26). Radni odnos na određeno vrijeme zasnovalo je 17 lica sa invaliditetom, dok je 28 lica zasnovalo radni odnos na neodređeno vrijeme.

Na dan 31.12.2023. godine, 122 poslodavaca ostvaruje pravo na subvenciju – učešće u finansiranju ličnih troškova asistenta (pomagača u radu) za 197 zaposlenih lica sa invaliditetom (muškarci – 105; žene – 92). Na određeno vrijeme zaposleno je 38 lica, dok su 159 lica zaposlena na neodređeno vrijeme.

Komisija za profesionalnu rehabilitaciju

U skladu sa Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, u Zavodu za zapošljavanje Crne Gore obrazovana je prvostepena komisija za profesionalnu rehabilitaciju.

Prvostepene komisije za profesionalnu rehabilitaciju obrazovane su u područnim jedinicama Zavoda u Podgorici, Nikšiću, Baru, Pljevljima, Beranama, Bijelom Polju, Herceg Novom, Rožajama i Plavu. Prvostepenu komisiju, u stalnom sastavu čine: doktor specijalista medicine rada (predsjednik), doktor medicine druge specijalnosti i službenik Zavoda koji obavlja poslove profesionalne rehabilitacije. Komisija može, u cilju davanja mišljenja, tražiti dopunu dokumentacije koja se pribavlja od ljekara druge specijalnosti, odnosno stručnog lica odgovarajućeg profila. Ovo u zavisnosti od zdravstvenih i drugih smetnji lica kojem se utvrđuje

procenat invaliditeta, preostala radna sposobnost, odnosno mogućnost zaposlenja i uključivanja u mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije. Stručne i administrativne poslove za potrebe prvostepene komisije obavlja službenik Zavoda.

Utvrđivanje procenta invaliditeta

Komisija za profesionalnu rehabilitaciju utvrđuje procenat invaliditeta sagledavajući medicinske, ali i socijalne i druge kriterijume, kojima se utvrđuju sposobnosti lica sa invaliditetom neophodne za uključivanje na tržište rada, odnosno mogućnost njegovog zapošljavanja. To znači da se invaliditet ne određuje samo u okviru medicinskog modela (oštećenja i bolesti), već u interakciji sa različitim barijerama, koje mogu da spriječe lice sa invaliditetom da efikasno i ravnopravno učestvuje u društvu sa licima bez invaliditeta.

Radi utvrđivanja procenta invaliditeta, Komisiji se može obratiti:

- **Nezaposleno lice** koje ima status lica sa invaliditetom, ali nema utvrđen procenat invaliditeta, u cilju utvrđivanja visine subvencije zarade kod budućeg poslodavca;
- **Nezaposleno lice** koje nema status lica sa invaliditetom, u cilju utvrđivanja statusa i procenta invaliditeta, radi utvrđivanja visine subvencije zarade kod budućeg poslodavca i
- **Zaposleno lice** koje ima zdravstvena i druga ograničenja, a nije mu prije zapošljavanja utvrđen status lica sa invaliditetom (iz člana 6 Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom), niti mu je u toku zaposlenja utvrđena invalidnost (u smislu člana 30 stav 2 Zakona o penzijskim i invalidskom osiguranju), u cilju utvrđivanja statusa, radi uključivanja u mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije i zadržavanja zaposlenja, odnosno napredovanja u njemu.

U 2023. godini, prvostepene komisije su donijele nalaz i mišljenje o utvrđenom procentu invaliditeta za 1.739 lica.

Broj rješenja o utvrđenom procentu invaliditeta, koja su donijeta na osnovu mišljenja komisije za profesionalnu rehabilitaciju, po područnim jedinicama

(Tab. 25.)

Redni broj	Područna jedinica	Broj rješenja o utvrđenom procentu invaliditeta
1	Područna jedinica Berane	414
2	Područna jedinica Bijelo Polje	329
3	Područna jedinica Bar	66
4	Područna jedinica Plav	21
5	Područna jedinica Pljevlja	68
6	Područna jedinica Podgorica	244
7	Područna jedinica Nikšić	123
8	Područna jedinica Herceg Novi	36
9	Područna jedinica Rožaje	438
UKUPNO		1.739

Profesionalna rehabilitacija

Profesionalna rehabilitacija je proces koji se realizuje sa ciljem osposobljavanja lica sa invaliditetom za socijalnu i radnu integraciju. Obuhvata mjere i aktivnosti koje omogućavaju da se lica na odgovarajući način pripreme za tržište rada, osposobe za rad, zadrže zaposlenje, u njemu napreduju ili promijene profesionalnu karijeru.

U skladu sa Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom („Sl. list Crne Gore“, br. 49/08, 73/10, 39/11 i 55/16) profesionalna rehabilitacija obuhvata 14 mjera, to su:

- *Mjera 1:* Savjetovanje, podsticanje i motivisanje lica sa invaliditetom na aktivno traženje zaposlenja;
- *Mjera 2:* Utvrđivanje preostale radne sposobnosti;
- *Mjera 3:* Pomoć u prihvatanju vlastite invalidnosti i upoznavanje sa mogućnostima uključivanja u osposobljavanje i rad;
- *Mjera 4:* Pomoć u izboru odgovarajućih profesionalnih ciljeva;
- *Mjera 5:* Razvijanje socijalnih spretnosti i vještina;
- *Mjera 6:* Pomoć prilikom traženja odgovarajućeg radnog mjesta;
- *Mjera 7:* Analiza konkretnog radnog mjesta i radnog okruženja lica sa invaliditetom;
- *Mjera 8:* Izrada plana prilagođavanja radnog mjesta i radnog okruženja za lice sa invaliditetom;
- *Mjera 9:* Izrada plana potrebne opreme i sredstava za rad za lice sa invaliditetom;
- *Mjera 10:* Osposobljavanje za rad na konkretnom radnom mjestu;
- *Mjera 11:* Praćenje i stručna pomoć prilikom osposobljavanja i obrazovanja;
- *Mjera 12:* Praćenje lica sa invaliditetom na radnom mjestu nakon zaposlenja;
- *Mjera 13:* Evaluacija uspješnosti procesa rehabilitacije za pojedino lice sa invaliditetom i
- *Mjera 14:* Ocjenjivanje radnih rezultata zaposlenog lica sa invaliditetom.

U 2023. godini u mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije uključeno je 407 lica sa invaliditetom, kod tri izvođača: ZOPT – 179 lica, Pamark – 181 lice, i Centar za profesionalnu rehabilitaciju – 47 lica. Od ukupnog broja uključenih 240 su lica ženskog pola.

Broj lica uključenih u mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije

(Tab.26.)

R.b.	Prvostepena komisija za profesionalnu rehabilitaciju	Broj uključenih lica u mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije							
		PAMARK		ZOPT		Centar za profesionalnu rehabilitaciju		Ukupno	
		Σ	Žene	Σ	Žene	Σ	Žene	Σ	Žene
1	PJ Berane	76	42	-	-	-	-	76	42
2	PJ Bijelo Polje	48	36	-	-	-	-	48	36
3	PJ Bar	9	4	-	-	-	-	9	4
4	PJ Pljevlja	-	-	30	21	-	-	30	21
5	PJ Podgorica	48	23	93	66	47	21	188	110
6	PJ Nikšić	-	-	22	15	-	-	22	15
7	PJ Herceg Novi	-	-	34	12	-	-	34	12
UKUPNO		181	105	179	114	47	21	407	240

Osim lica sa invaliditetom iz evidencije nezaposlenih Zavoda, u mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije, u skladu sa Zakonom, uključuju se i zaposlena lica sa invaliditetom za koje je poslodavac podnio zahtjev za ostvarivanje prava na subvenciju za bespovratna sredstva za opremanje radnog mjesta zaposlenog lica sa invaliditetom i subvenciju za učešće u finansiranju ličnih troškova pomagača u radu lica sa invaliditetom.

Tako se, kroz određene mjere, nakon analize konkretnog radnog mjesta i radnog okruženja lica sa invaliditetom, izrađuje plan prilagođavanja radnog mjesta i radnog okruženja i plan potrebne opreme i sredstava za rad za lica sa invaliditetom i utvrđuje potreba za asistentom, tj. pomagačem u radu.

Broj uključenih lica po opštinama

(Tab. 27.)

R.br	Opštine	Opremanje radnog mjesta		Asistenti		UKUPNO	
		Ukupno	Ž	Ukupno	Ž	Ukupno	Ž
1	Berane	3	2	-	-	3	2
2	Bijelo Polje	17	13	1	1	18	14
3	Mojkovac	1	1	-	-	1	1
4	Bar	9	4	-	-	9	4
5	Pljevlja	14	11	10	9	24	20
6	Nikšić	1	/	5	2	6	2
7	Herceg Novi	12	5	-	-	12	5
8	Kotor	15	4	-	-	15	4
9	Tivat	7	3	-	-	7	3
10	UKUPNO	79	43	16	12	95	55

Proces profesionalne rehabilitacije počinje uključivanjem lica sa invaliditetom u mjere 1 i 2, koje se odnose na: (mjera 1) savjetovanje, podsticanje i motivisanje lica sa invaliditetom na aktivno traženje zaposlenja, u okviru koje se prepoznaju

smetnje, sposobnosti i potencijali i upoznaje socijalno okruženje uključenog lica i (mjera 2) na utvrđivanje preostale radne sposobnosti, kao najvažnije mjere profesionalne rehabilitacije, u okviru kojih tim stručnjaka kod izvođača profesionalne rehabilitacije (doktor medicine rada, psiholog, tehnolog, radni terapeut i drugi) vrše procjenu svih faktora bitnih za utvrđivanje radne sposobnosti pojedinca (socijalni faktori, zdravstveno stanje, ocjena profesionalnih i obrazovnih faktora, radno funkcionisanje pojedinca).

Kao rezultat navedenog procesa, donosi se nalaz o preostaloj radnoj sposobnosti pojedinca, koji treba da omogući kvalitetnije posredovanje u zapošljavanju i/ili opredijeli dalje uključivanje u mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije.

U 2023. godini u **mjere 1 i 2**, savjetovanje, podsticanje i motivisanje lica sa invaliditetom na aktivno traženje zaposlenja i utvrđivanje preostale radne sposobnosti uključeno je 222 lica (od toga 129 žene), odnosno 202 lica sa invaliditetom (od toga 115 žene).

Mjere 3, 4 i 5 pomoć u prihvatanju vlastite invalidnosti i upoznavanje sa mogućnostima uključivanja u osposobljavanje i rad; pomoć u izboru odgovarajućih profesionalnih ciljeva i razvijanje socijalnih spretnosti i vještina, imaju za cilj ima produbljivanje motivacije za reintegraciju lica u socijalno i radno okruženje, informisanje, savjetovanje i unapređivanje komunikacije pojedinca sa radnim i širim okruženjem.

U 2023. godini uključeno je ukupno 60 lica sa invaliditetom (od toga 46 žene).

Broj uključenih lica u mjere profesionalne rehabilitacije po opštinama

(Tab. 28.)

R.b.	Opštine	Mjera 1		Mjera 2		Mjera 3		Mjera 4		Mjera 5	
		Σ	Ž	Σ	Ž	Σ	Ž	Σ	Ž	Σ	Ž
1	Berane	31	20	29	18	6	4	6	4	6	4
2	Bar	8	4	8	4	-	-	-	-	-	-
3	Pljevlja	62	41	44	29	14	13	13	12	7	6
4	Podgorica	67	37	67	37	12	10	12	10	12	10
5	Danilovgrad	6	4	6	4	4	2	4	2	4	2
6	Zeta	3	0	3	0	1	0	1	0	1	0
7	Tuzi	5	3	5	3	-	-	-	-	-	-
8	Nikšić	22	15	22	15	20	15	20	15	20	15
9	Herceg Novi	3	1	3	1	-	-	-	-	-	-
10	Kotor	15	4	15	4	3	2	3	2	3	2
11	UKUPNO	222	129	202	115	60	46	59	45	53	39

U **mjeru 6** pomoć prilikom traženja odgovarajućeg radnog mjesta, koja za cilj ima podršku pri pronalaženju odgovarajućeg radnog mjesta, imajući u vidu karakteristike lica sa invaliditetom, poput nivoa obrazovanja, radne sposobnosti,

njegovih interesovanja, motivacije i ograničenja, u 2023. godini, uključeno je uključeno je 34 lica sa invaliditetom (od toga 24 žene).

U **mjere 7, 8 i 9** analiza konkretnog radnog mjesta i radnog okruženja lica sa invaliditetom; izrada plana prilagođavanja radnog mjesta i radnog okruženja za lica sa invaliditetom; izrada plana potrebne opreme i sredstava za rad za lica sa invaliditetom, u 2023. godini uključeno je 55 lica sa invaliditetom (od toga 30 žene).

Mjera 10 koja se realizuje kod poslodavaca, ima za cilj da omogući i olakša uvođenje pojedinca u rad na određenom radnom mjestu, uz program osposobljavanja koji je prilagođen pojedincu, njegovim sposobnostima i mogućnostima. Nakon perioda osposobljavanja, čija dužina zavisi od postignutih ciljeva definisanih u planu osposobljavanja, učesnici zaključuju ugovor o radu sa poslodavcem. U 2023. godini uključena su 2 lica sa invaliditetom (od toga 1 žena) i to iz evidencije Biroa rada Podgorica.

Broj uključenih lica u mjere profesionalne rehabilitacije po opštinama
(Tab. 29.)

R.b.	Opštine	Mjera 6		Mjera 7		Mjera 8		Mjera 9		Mjera 10	
		Σ	Ž	Σ	Ž	Σ	Ž	Σ	Ž	Σ	Ž
1	Berane	-	-	3	2	3	2	3	2	-	-
2	Bijelo Polje	-	-	14	11	14	11	14	11	-	-
3	Mojkovac	-	-	1	1	1	1	1	1	-	-
4	Bar	-	-	3	-	3	-	3	-	-	-
5	Podgorica	19	13	22	11	22	11	22	11	2	1
6	Tuzi	-	-	3	1	3	1	3	1	-	-
7	Nikšić	10	8	6	2	6	2	6	2	-	-
8	Herceg Novi	-	-	2	1	2	1	2	1	-	-
9	Kotor	2	1	1	1	1	1	1	1	-	-
10	UKUPNO	34	24	55	30	55	30	55	30	2	1

U **mjeru 12** praćenje lica sa invaliditetom na radnom mjestu nakon zaposlenja, s ciljem pomoći pojedincu i njegovom radnom okruženju da bude uspješan u obavljanju zadataka, u 2023. godini, uključeno je 39 lica sa invaliditetom (od toga 19 žene).

Mjera 13 podstiče izvođače profesionalne rehabilitacije ka usmjerenosti na rezultate, kako u oblasti prepoznavanja potreba, tako i rezultata, u korist pojedinca i poslodavaca. Rezultat ove mjere je detaljna analiza procesa profesionalne rehabilitacije po pojedincu, koja treba da omogući korekcije svih nepravilnosti i nedostataka. U 2023. godini u ovu mjeru je uključeno 138 lica sa invaliditetom (od toga 84 žene).

Broj uključenih lica u mjere profesionalne rehabilitacije po opštinama

(Tab. 30.)

R.br	Opštine	Mjera 11		Mjera 12		Mjera 13	
		Ukupno	Ž	Ukupno	Ž	Ukupno	Ž
1	Berane	-	-	-	-	36	16
2	Bar	-	-	-	-	6	4
3	Pljevlja	-	-	19	10	24	11
4	Podgorica	-	-	11	5	30	22
5	Danilovgrad	-	-			2	1
6	Zeta	-	-			1	0
7	Nikšić	-	-	4	3	31	25
8	Herceg Novi	-	-	4	1	6	3
9	Kotor	-	-			1	1
10	Tivat	-	-	1	-	1	1
11	UKUPNO	0	0	39	19	138	84

Priznavanje prava na profesionalnu rehabilitaciju

U 2023. godini komisije su donijele 244 mišljenja o potrebi uključivanja lica u mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije, i to:

(Tab. 31.)

Redni broj	Prvostepena komisija za profesionalnu rehabilitaciju	Mišljenja o potrebi uključivanja lica u mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije
1	PJ Berane	35
2	PJ Bijelo Polje	44
3	PJ Bar	9
4	PJ Plav	/
5	PJ Pljevlja	30
6	PJ Podgorica	99
7	PJ Nikšić	12
8	PJ Herceg Novi	15
9	PJ Rožaje	/
	UKUPNO	244

Utvrđivanje preostale radne sposobnosti i mogućnosti zaposlenja

U 2023. godini prvostepene komisije za profesionalnu rehabilitaciju donijele su mišljenje o preostaloj radnoj sposobnosti za 220 lica:

(Tab. 32.)

Redni broj	Prvostepena komisija za profesionalnu rehabilitaciju	Utvrđivanje preostale radne sposobnosti
1	PJ Berane	29
2	PJ Bijelo Polje	45
3	PJ Bar	21
4	PJ Plav	/
5	PJ Pljevlja	9
6	PJ Podgorica	69

7	PJ Nikšić	24
8	PJ Herceg Novi	23
9	PJ Rožaje	/
UKUPNO		220

U 2023. godini prvostepene komisije za profesionalnu rehabilitaciju su donijele ocjene o mogućnosti zaposlenja za 164 lica:

(Tab. 33.)

Redni broj	Prvostepena komisija za profesionalnu rehabilitaciju	Ocjena o mogućnosti zaposlenja
1	PJ Berane	36
2	PJ Bijelo Polje	/
3	PJ Bar	9
4	PJ Plav	/
5	PJ Pjevlja	50
6	Podgorica	33
7	PJ Nikšić	31
8	PJ Herceg Novi	5
9	PJ Rožaje	/
UKUPNO		164

Finansiranje projekata zapošljavanja lica sa invaliditetom – grant šema

Član 39 Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom propisuje da se sredstva Fonda, između ostalog, mogu koristiti i za finansiranje grant šema.

U skladu sa tim, usvojen je Pravilnik o postupku i metodologiji za finansiranje grant šema ("Sl. list CG", br. 28/14, 16/16 i 21/19) kojim se propisuje da Zavod najmanje jednom godišnje objavljuje javni poziv za finansiranje projekata zapošljavanja lica sa invaliditetom – grant šema.

Dana 28.12.2022. godine, odlukom broj 01/22-24462 od 27.12.2022. godine, Zavod je raspisao javni poziv za finansiranje projekata zapošljavanja lica sa invaliditetom, u iznosu od 1.000.000 Eur.

Odlukom Upravnog odbora Zavoda br. 01/23-2808 od 24.05.2023. godine, a po osnovu navedenog javnog poziva, odobreno je finansiranje 20 projekata, ukupne vrijednosti 955.222,93 Eur.

Kroz ove projekte je predviđeno uključivanje 168 lica sa invaliditetom, od čega je predviđeno da 121 lice bude zaposleno tokom trajanja projekta, a 50 lica sa invaliditetom nakon završetka projekta, u najkraćem trajanju od devet mjeseci i najdužim na neodređeno vrijeme. Svi predloženi projekti imaju za rezultat zapošljavanje nakon završetka projekta.

Od 20 odobrenih projekata, realizacija 18 projekata teče planiranom dinamikom, dok su dva podnosioca projekta odustali od realizacije.

Sprovodi se realizacija dva projekta po javnom pozivu br. 07-16497 od 24.11.2021. godine, aneksom ugovora je precizirana obaveza isplate sredstava u 2023. godini.

Ukupno isplaćena sredstva u 2023. godini po gore navedenom osnovu su 745.235,08 Eur.

Sprovođenje projekata prate nadležne komisije. Realizacija ovih projekata završava se 03.10.2024. godine, do kada je i rok za dostavu završnih izvještaja.

Dana 21.12.2023. godine, odlukom broj 01/23-7794 od 21.12.2023. godine, Zavod je raspisao javni poziv za finansiranje projekata zapošljavanja lica sa invaliditetom, u iznosu od 1.000.000 Eur. Svi grantovi se dodjeljuju u iznosu od 30.000 do 50.000 Eur. Projekat ne može da traje kraće od 6 i duže od 12 mjeseci. Projektne aktivnosti koje se mogu finansirati iz granta su:

- Mjere aktivne politike zapošljavanja u koje spadaju:
  - Program obrazovanja i osposobljavanje odraslih;
  - Program osposobljavanja za rad kod poslodavca;
  - Program osposobljavanja za samostalan rad;
- Mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije;
- Prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada;
- Otvaranje novih radnih mjesta za lica sa invaliditetom;
- Nabavka opreme i materijala u svrhu otvaranja novih radnih mjesta;
- Otklanjanje barijera pristupu radnom mjestu;
- Zapošljavanje lica sa invaliditetom;
- Aktivnosti usmjerene na podizanje svijesti javnosti, a prije svega poslodavaca, o mogućnostima i benefitima zapošljavanja lica sa invaliditetom;
- Druge mjere i aktivnosti kojima se omogućava zapošljavanje lica sa invaliditetom.

Krajnji rok za podnošenje prijava je 22. januar 2024. godine.

2.7. Program grantova za samozapošljavanje

U prvoj polovini 2023. godine sprovele su se završne aktivnosti Programa grantova za samozapošljavanje (Ugovor o direktnom grantu, CFCU/MNE/086), koji sprovodi Zavod, a kojim koordiniraju Ministarstvo finansija i socijalnog staranja (CFCU) i Ministarstvo ekonomskog razvoja Crne Gore. Ugovor između Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, Ugovaračke institucije (Ministarstva finansija – CFCU) i Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori potpisan je 02.09.2019. godine, vrijednost projekta je 3,5 miliona eura, a njegovo trajanje je, prema posljednjem aneksu Ugovora o direktnom grantu, 3 godine i 3 mjeseca.

Statistički presjek potpisanih ugovora o grantu na sva tri *Poziva* pokazuje da je 198 (42,3%) ugovora potpisano u sjevernom regionu, 218 (46,6%) u centralnom, a 52 (11,1%) u južnom regionu Crne Gore. Posmatrano prema polu, od 468 korisnika, 181 (38,7%) potpisnik ugovora je osoba muškog pola, a 287 (61,3%) žene.

Starosna struktura je sljedeća: 239 (51,1%) osobe (od kojih su 148 žene) ima do 35 godina, dok 229 (48,9%) osoba (od kojih 139 žene) ima više od 35 godina.

Prema prethodnom trajanju nezaposlenosti, od 468 korisnika, 291 (62,2%) osoba (167 žena i 124 muškarca) bilo je na evidenciji nezaposlenih duže od 1 godine.

Prema ekonomskoj djelatnosti registrovanih preduzeća, struktura je sljedeća: Zanatstvo i usluge – 186, Prerađivačka industrija – 26, Trgovina – 50, Informacije i komunikacije – 15, Poljoprivreda i ribarstvo – 41, Finansijske, tehničke i poslovne usluge – 62, Zdravstvena i socijalna zaštita – 13, Ugostiteljstvo i turizam – 35, Građevinarstvo – 19, i Obrazovanje, nauka, kultura i informisanje – 21.

Prema vrsti biznis organizacija, 331 (70,8%) preduzeće registrovano je kao društvo sa ograničenom odgovornošću, 131 (28%) preduzeća registrovano je kao preduzetnik, 2 (0,4%) registrovano je kao privatna zdravstvena ustanova, 2 (0,4%) registrovano je kao advokat, 1 (0,2%) registrovano je kao privatna ustanova i 1 (0,2%) je registrovano kao sportska organizacija.

U skladu sa ugovornim obavezama, navedenim u Ugovoru o direktnom grantu, Zavod je u prvoj polovini 2023. godine dostavio institucijama koje koordiniraju sprovođenjem Programa grantova za samozapošljavanje završni narativni i završni finansijski izvještaj o sprovođenju Programa.

Takođe, u januaru je nastavljena revizija ovog programa od strane nezavisnog Revizorskog tijela zaduženog za kontrolu trošenja sredstava dobijenih iz EU fondova.

U toku decembra mjeseca je traženo od strane Ministarstva finansija da se ponovo izvrši procjena obračuna PDVa sa računa korisnika grantova jer je revizija tokom godine dala mišljenje da PDV nije trebao biti prihvatljiv trošak korisnicima (iako se podatak da je to prihvatljiv trošak našao u uputstvima, obukama za podnosiocice i odobreno je na početku od strane DEU i CFCU). Detaljan obračun se planira obraditi do kraja prve polovine 2024. godine.

2.8. Instrumenti za predpristupnu podršku

Akcioni plan za IPA 2020

Planiranje sektorske IPA podrške Crnoj Gori za oblasti obrazovanja, zapošljavanja i socijalne politike, pod nazivom Akcioni dokument "Podrška pametnom i inkluzivnom rastu – zapošljavanje i socijalna inkluzija" IPA 2020 sprovedeno je počev od 2018. godine. Predstavnici Sektora za projekte učestvovali su u radu radne grupe za finalizaciju Akcionog dokumenta za IPA 2020. U izvještajnom periodu je Jedinica za implementaciju projekata u Ministarstvu ekonomskog razvoja završila sa odabirom ekspertskog konzorcijuma za sprovođenje ugovora o uslugama "Jačanja kapaciteta Zavoda za zapošljavanje pri implementaciji aktivnih mjera za zapošljavanje, budućeg učešća u ESF i olakšavanje mobilnosti radne snage" koji je dio Akcionog dokumenta. Konzorcijum se sastoji od partnera iz Slovačke, Njemačke i Estonije, dok Ministarstvo rada i socijalnog staranja, kao i Zavod za zapošljavanje će biti odgovorni za omogućavanje sprovođenja twinning projekta "Jačanja kapaciteta Zavoda za zapošljavanje pri implementaciji aktivnih mjera za zapošljavanje, budućeg učešća u ESF i olakšavanje mobilnosti radne snage". Twinning projekat će omogućiti razmjenu znanja i učenje dobre prakse od strane odabranih partnera iz EU, koji imaju relevantno znanje, a sve u cilju dostizanja definisanih ciljeva. Vrijednost twinning projekta je 823.529,41 Eur, od čega je finansijski doprinos EU 700.000 Eur, dok je 123.529,41 Eur kofinansiranje od strane Crne Gore.

MoVET EU – Mobilnost za VET u Evropi (Mobility for VET in Europe)

Zavod za zapošljavanje učesnik je konzorcijuma, koji predvodi partner iz Italije ENAIP NET, a koji sprovodi projekat MoVET – Mobility for VET in Europe (Mobilnost za VET u Evropi). Projekat "MoVET – Mobilnost za VET u Evropi" se ko-finansira kroz ERASMUS+ program Evropske unije – EAC/S54/2019 Drugu pilotsku šemu za mobilnost u VET-u za Zapadni Balkan. Konzorcijum se sastoji od 12 partnera: 6 partnera iz zemalja Zapadnog Balkana – Albanije, Kosova i Crne Gore i 6 partnera iz zemalja EU. Koordinator projekta je ENAIP NET, italijanska mreža za pružanje usluga stručnog osposobljavanja i zapošljavanja. Projekat je formalno započeo 1.1.2021. godine i njegovo predviđeno trajanje je 48 mjeseci (tokom godine je obezbijeđeno i produženje ugovora za dodatnih 6 mjeseci).

Cilj projekta je da se primijeni pristup unapređenju vještina i razvoju kapaciteta na više nivoa, posvećen organizatorima stručnog obrazovanja i osposobljavanja i institucijama tržišta rada, radi identifikovanja strategije za internacionalizaciju svakog od partnera iz zemalja Zapadnog Balkana, kao i razvoj Modela za održivo upravljanje mobilnošću (Sustainable Management Mobility Model – SMMM).

Strateške smjernice projekta odnose se na: 1) mobilnost kao sredstvo internacionalizacije, na način pozicioniranja aktivnosti mobilnosti u širu akciju internacionalizacije i stalnog unapređenja sistema stručnog obrazovanja i osposobljavanja; i 2) umrežavanje radi boljeg zadovoljenja potreba tržišta rada, na način što će se uključiti ključni akteri da bi se razvoj stručnog obrazovanja i osposobljavanja povezali sa strategijama društvenog i ekonomskog razvoja teritorije obuhvaćene projektom.

U izvještajnom periodu je održano nekoliko sastanaka radi definisanja narednih zadataka prema projektnim radnim paketima, kao i vremenskog okvira, održana je trodnevna radionica u prostorijama partnera iz Njemačke, gdje su predstavnici partnera iz država članica Evropske unije prezentirali sistem stručnog osposobljavanja u njihovim zemljama, informisali o konkretnim primjerima (najbolje prakse) i ugostili na period od dvije nedjelje 15 polaznika iz Crne Gore koji su imali priliku da se upoznaju sa radom nekoliko institucija u Lajpcigu – Njemačka. Internacionalna konferencija projekta MoVet održana je 12. decembra u Trstu, Italija. Pomenuta konferencija je bila hibridnog karaktera, te su predstavnici Zavoda za zapošljavanje uzeli učešće putem online platforme. Odjeljenje za projekte je prezentovalo ishode ovog projekta kada je u pitanju Zavod za zapošljavanje.

Garancija za mlade

Garancija za mlade uvedena je 2013. godine kako bi se uhvatila u koštac sa uticajem finansijske i ekonomske krize na kvantitet i kvalitet zapošljavanja mladih u EU, sa 14 miliona mladih od 15 do 29 godina starosti koji nisu zaposleni, niti u sistemu obrazovanja ili obuke (15,9 procenata). U oktobru 2020. Evropska komisija je sagledala rezultate postignute od 2014. godine i ojačala Garanciju za mlade širenjem njenog opsega i naglašavanjem dostupnosti, kvalitetnih ponuda i prikupljanja i praćenja podataka.

U našem kontekstu, pojačana garancija za mlade uključena je u rezultate Investicionog plana EU za Zapadni Balkan. To je obaveza koju su prihvatile države članice EU da osiguraju da svi mladi ljudi do 30 godina starosti dobiju kvalitetnu ponudu:

1. zaposlenja,
2. kontinuiranog obrazovanja (i obuke),
3. šegrtovanja ili
4. stažiranja,

u roku od četiri mjeseca od trenutka kada postaju nezaposleni ili napuste obrazovni sistem.

Svakodnevnom implementacijom ovog projekta rukovodi Koordinator, jedinica osnovana u okviru Ministarstva ekonomskog razvoja.

Drugi partneri su imenovali kontakt osobu koje je u stalnom kontaktu sa koordinatorom. Zadaci kontakt osoba su da prate realizaciju intervencija iz plana implementacije Garancije za mlade u njihovoj nadležnosti (obrazovanje, socijalna zaštita, proaktivno djelovanje...).

Javni servisi za zapošljavanje (JSZ) svake zemlje učesnice, a među njima i ZZZCG su glavni partner u implementaciji sistema za pružanje usluga Garancije za mlade (GM) i one odrađuju:

1. Registraciju mladih lica iz NEET grupe u šemu za realizaciju usluga GM
2. Realizaciju pripremnih usluga (profiliranje, savjetovanje, karijerno usmjeravanje, individualno planiranje zapošljavanja, uparivanje sa slobodnim radnim mjestima, digitalne vještine)
3. Pružanje kvalitetne ponude zapošljavanja, kontinuiranog obrazovanja, stažiranja i šegrtovanja
4. Sistem za praćenje GM (priliv/odliv, realizacija ponuda u roku od 4 mjeseca, status mladih lica iz NEET grupe pri prpratnim aktivnostima).

Glavni izazovi sa kojima ZZZCG treba da se suoči (kao i ostali javni servisi za zapošljavanje) su:

- Osigurati pravovremeno uvođenje reformi politike koje zahtijeva GM (različita dinamika intervencija kroz programske politike je izazvala nekoliko problema u zemljama EU);
- Povećan tok rada u JSZ uz zahtjev za pažljivo planiranje ljudskih i finansijskih resursa potrebnih za upravljanje pružanjem usluga (od registracije do praćenja);
- Realizacija kvalitetnih ponuda u roku od četiri mjeseca;
- Kompleksni sistem praćenja, koji zahtijeva promjene načina na koji JSZ prikuplja i upravlja podacima, kao i načina prikupljanja i izvještavanja o dostignućima kroz politike;
- Strategije proaktivnog djelovanja i poteškoće u uključivanju neaktivnih mladih ljudi, uz rizik da GM cilja samo nezaposlene mlade ljude.

Predstavnice Odjeljenja za projekta aktivno učestvuju u pripremi uslova za implementaciju ovog projekta.

Višegodišnji Operativni program u sektoru zapošljavanja i socijalne politike u Crnoj Gori za period 2024-2027. (Multiannual Operational Programme in Employment and Social Policy sector in favour of Montenegro for 2024 -2027)

Odjeljenje za projekte aktivno učestvuje u pripremi navedenog dokumenta kojim će se obuhvatiti značajni pilo projekti koji će se sprovesti u trgodišnjem period, a koji će biti finansirani od strane Evropske unije. Ovaj dokumentat predstavlja osnov za evropsko socijalne fondove koje će Zavod imati prilike da koristi od momenta kada Crna Gora postane ravnopravna članica Evropske unije.

IPA prekogranična saradnja Crna Gora Albanija

Odjeljenje za projekte je u ime ZZZCG konkurirao na projektu prekogranične saradnje MNE-ALB, sa NVO "World Vision" iz Skadra, kao Lead aplikantom i Zavodom za zapošljavanje iz Tirane kao partnerom u projektu. Ocjenjivanje predatih projekata je u toku.

Zaposleni Odjeljenja za projekte intenzivno održavaju postojeće i nalaze nova partnerstva u regionu za pisanje i implementaciju IPA projekata na koje ZZZCG ima pravo da aplicira.

2.9. Pravni poslovi

Tokom 2023. godine vođeni su sudski postupci pred osnovnim sudovima u Crnoj Gori (Podgorica, Nikšić, Bijelo Polje i Berane), pred Upravnim sudom, pred Višim sudom u Bijelom Polju i Privrednim sudom u Podgorici, po tužbama i žalbama tužioca ili tuženog i to iz različitih pravnih osnova (radni sporovi, sporovi za naplatu kredita, pojedinačni sporovi po osnovu privatizacije, sporovi radi raskida ugovora zbog neispunjavanja ugovorene obaveze o dodjeli granta za sprovođenje projekta, sporovi za naknadu štete zbog neisplaćenih subvencija zarada osoba sa invaliditetom...).

Tužbeni zahtjevi za naknadu štete iz radnog odnosa koje su zaposleni u Zavodu za zapošljavanje Crne Gore pokrenuli tokom 2021. i 2022. godine, predati su u rad Advokatskoj kancelariji sa kojom je Zavod zaključio ugovor o pravnom zastupanju, i dalje su aktivni.

U dva predmeta je zaključena glavna rasprava i donijete su presude od strane postupajućeg sudije kojima su odbijeni tužbeni zahtjevi tužilja.

Na ovako donijetu presudu tužilje su uložile žalbu Višem sudu u Podgorici.

Osnov ovih tužbenih zahtjeva proizilazi iz Odluke o obrazovanju Centralne komisije za objavljivanje javnog poziva za dodjelu grantova i praćenje projekata za čiju realizaciju se dodjeljuju grantovi br. 02-1619 od 19.02.2016. godine. Navedena Odluka donijeta je na period od 2 godine, a istom odlukom predviđena je i visina naknade za članove komisije u visini od 40% prosječne bruto zarade u Crnoj Gori u prethodnoj godini, po usvajanju izvještaja o napretku, a naknada u iznosu od 50% prosječne bruto zarade u Crnoj Gori u prethodnoj godini, po usvajanju završnih izvještaja o realizaciji projekta.

Takodje, jedan bivši zaposleni je pokrenuo četiri postupka za naknadu štete za rad u komisijama gdje je u tri predmeta imenovan Odlukom starješine organa za člana komisije, dok je jedan postupak pokrenuo na osnovu naloga direktora. U tri predmeta odbijeni su tužbeni zahtjevi kao neosnovani, dok je četvrti još uvijek u toku. U predmetima gdje je donijeta presuda tužilac je uložio žalbe Višem sudu u Podgorici, a samo u jednom predmetu Viši sud je vratio predmet prvostepenom organu na ponovni postupak i odlučivanje.

Takodje, postupak koji je pokrenut od strane zaposlenog iz osnova korišćenja sopstvenog automobila u službene svrhe, čije je potraživanje iznosilo 448,23€, odbijeno je od strane prvostepenog suda. Zaposleni je podnio žalbu na odbijajuću presudu, koju je Viši sud usvojio i predmet vratio prvostepenom sudu na ponovni postupak i odlučivanje. U ponovnom postupku Osnovni sud u Podgorici je djelimično usvojio tužbeni zahtjev tužioca.

Postupci koji su pokrenuti 2022. godine od strane četiri zaposlene, a čiji je osnov naknada štete za rad u radnoj grupi za kontinuirano ažuriranje web sajta zzzcg za period od 2008-2015. godine, a na osnovu Odluka donijetih od strane direktora, su završeni donošenjem presude kojom je usvojen tužbeni zahtjev tužilja. Na ovako donijetu presudu advokat Zavoda za zapošljavanje Crne Gore je uložio žalbu Višem sudu u Podgorici.

Zaposlena u Zavodu za zapošljavanje podnijela je tužbeni zahtjev radi naknade štete iz radnog odnosa, a čiji osnov zasniva na Kolektivnom ugovoru ZZZCG, Zakonu o državnim službenicima i namještenicima CG, Uredbi o naknade troškova zaposlenih u javnom sektoru. U navedenom predmetu, vještak ekonomsko finansijsko struke, je izradio nalaz i mišljenje na koji je tužilja imala prigovor pa je ročište odloženo za kraj januara 2024. godine.

O predmetima koji su u radu kod advokata Zavod za zapošljavanje Crne Gore, isti svakog mjeseca dostavlja izvještaje direktoru Zavoda i Sekoru za prava za vrijeme nezaposlenosti.

Takodje, u toku su postupci od strane zainteresovanih lica koji su pokrenuti protiv Zavoda za zapošljavanje Crne Gore radi naknade nematerijalne štete, a zbog utvrđivanja diskriminacije, zabrane ponavljanja diskriminacije, od strane osobe sa invaliditetom, naknadu štete na ime dospjele, a neisplaćene kamate za mjesečne dospjele subvencije, radi poništaja izjave za žirante, ovjere podataka za žirante i

mjenice koje se odnose na ugovore o kreditu, a koji su tužiocima zaključili sa Zavodom za zapošljavanje Crne Gore.

Očekuje se pokretanje novih izvršnih postupaka, kojima će se tražiti naplata na novčanim potraživanjima žiranata, ovdje solidarnim dužnicima, kao i postupaka za prodaju nepokretnosti koje služe kao obezbjeđenje potraživanja po ugovorima o fiduciji sa Zavodom za zapošljavanje. Navedeni poslovi su trajnog karaktera, pa se u pojedinim fazama postupka nalaze pred različitim sudovima.

Odsjek za pravne poslove i zastupanje je u stalnoj komunikaciji sa bankama sa kojima je Zavod u prethodnom periodu zaključio Ugovor o komision plasmanu kredita, a radi dostavljanja potrebne dokumentacije u postupcima naplate na novčanim potraživanjima žiranata, kao i postupaka pokrenutih od strane dužnika radi ponišaja Ugovora o fiducijarnom prenosu prava svojine.

Zavod za zapošljavanje Crne Gore je zaključio sporazum o poslovnoj saradnji sa Prvom bankom CG AD radi izvršavanja obaveza po osnovnu Ugovora o komisionom plasmanu kredita broj 02-6203 od 12.09.2008. godine. Navedeni Sporazum zaključen je u martu 2023. godine.

Shodno zaključenom Sporazumu, zaposleni u Odsjeku za pravne poslove i zastupanje su izvršili primopredaju dokumentacije sa ovlaštenim licima iz Prve banke AD Podgorica u Nikšiću dana 16.04.2023. godine.

Postupci za naknadu štete koji su predati Agenciji za mirno rješavanje radnih sporova ili Centru za alternativno rješavanje sporova, a pokrenuti od strane zaposlenih u Zavodu u skladu sa odredbom člana 140 Zakona o državnim službenicima i namještenicima, Odsjek za pravne poslove je zaključivao poravnanja, odnosno sporazume u skladu sa postojećim pravosnažnim i izvršnim presudama osnovnih sudova.

U podnijetim predlozima, a koje je Zavod smatrao neosnovanim ili nije postojala sudska praksa, postupci su obustavljeni.

U 2023. godine Odsjeku za pravne poslove i zastupanje pristiglo je preko 200 predloga, odnosno tužbenih zahtjeva iz Centra za alternativno rješavanje sporova odnosno Osnovnog suda iz Podgorice, Bijelog Polja i Berana, a iz osnova neisplaćenih subvencija zarada za zapošljavanje lica sa invaliditetom. Nakon pristiglih predloga i tužbenih zahtjeva Odsjek je slao naloge Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom da u što kraćem roku izmire dugovanja, a sa podnosiocima predloga odnosno tužbenih zahtjeva je zaključivao ugovore o vansudskom poravnanju, u skladu sa Preporukom DRI.

U dva predmeta koji su pokrenuti pred Centrom odbijena je medijacija jer je potraživanje izmireno prije podnošenja predloga.

U 25 predmeta došlo je do povlačenja tužbenih zahtjeva iz razloga što je predmetno potraživanje izmireno prije podnošenja tužbe.

U jednom predmetu zaključeno je poravnanje pred Osnovnim sudom u Podgorici, dok je u 8 predmeta zaključeno poravnanje pred Centrom.

U većem broju predmeta zaključeno je vansudsko poravnanje, i iste smo arhivirali dok smo u ostalim aktivnim predmetima po ovom pravnom osnovu u pregovorima sa advokatima tužilaca, radi zaključenja vansudskog poravnanja.

U toku su 2 postupka po tužbi koje je Zavod pokrenuo radi sticanja bez osnova, a zbog neosnovanog primanja novčane naknade. U jednom predmetu Osnovni sud u Podgorici je donio presudu kojom je usvojio tužbeni zahtjev, a na koju je tuženi uložio žalbu Višem sudu u Podgorici.

Iz osnova privatizacije i dalje se vode pojedinačni postupci, iako se taj proces smatra završenim. Pravni osnov u ovim sporovima je uglavnom poništaj ugovora o kupoprodaji akcija, naknada štete ili utvrđivanje broja ili vrijednosti akcija manjinskih akcionara. Preostali sporovi se, u zavisnosti od faze u postupku, vode pred različitim sudovima, a po vanrednim pravnim sredstvima pred Vrhovnim sudom Crne Gore. U određenom broju slučajeva ne može se na potpuno izvjestan način utvrditi vrijeme okončanja spora ni konačan ishod.

Broj predmeta iz osnova privatizacije i transformacije se mijenja i smanjen je u odnosu na prethodni period. Međutim, broj predmeta iz drugih osnova se povećava, u kojima se Zavod za zapošljavanje pojavljuje u svojstvu oštećenog, zatim fizička dioba imovine u preduzećima koja su transformisana i u kojima je Zavod za zapošljavanje akcionar (po osnovu vlasništva nad akcijama). Takođe, aktivni su sporovi u upravnom i drugim postupcima, naročito kod Direkcije za nekretnine, iz osnova eksproprijacije.

Broj postupaka se mijenja u odnosu na fazu u kojoj se trenutno nalaze.

Tužbene zahtjeve radi naknade nematerijalne štete zbog povrede prava ličnosti pokrenulo je 24 zaposlena iz Područne jedinice Bijelo Polje.

Zavod za zapošljavanje Crne Gore je nakon podnošenja odgovora na tužbu u svim predmetima uputio i Predsjedniku Osnovnog suda u Bijelom Polju, kao i svim postupajućim sudijama pojedinačno podnesak da shodno odredbi člana 283b ZPP-a odrede zastoje postupka u ovoj pravnoj stvari iz razloga što se svi tužbeni zahtjevi zasnivaju na jednakom ili sličnom činjeničnom stanju i istom pravnom osnovu, a sve u cilju smanjenja troškova tj. ekonomičnosti postupka.

Osnovni sud u Bijelom Polju je zastao sa postupkom u 23 predmeta, dok je u jednom aktivnom usvojio tužbeni zahtjev tužilje. Advokat Zavoda je na ovako donijetu presudu uložio žalbu pred Višim sudom u Bijelom Polju.

Dana 29.12.2023. godine adv. kancelarija Azre Jasavić je izvršila primopredaju 187 predmeta Odsjeku za pravne poslove i zastupanje. Naime, riječ je o predmetima koji su plasirani putem Banke za razvoj, a koje je ova adv. kancelarija preuzela od Zavoda krajem 2001. godine. Od navedenog broja preuzetih predmeta 82 predmeta je aktivno, dok je 105 predmeta likvidirano.

Odsjek za pravne poslove i zastupanje je i u drugoj polovini 2023. godine, a po zaključku Upravnog odbora upućivao obavještenja korisnicima kredita i njihovim žirantima o neisplaćenim obavezama, a koji su plasirani putem Montenegro banke i Banke za razvoj.

Što se tiče slobodnog pristupa informacijama tokom 2023. godine pristiglo nam je 52 zahtjeva za slobodan pristup informacijama, od kojih je svaki pristigli zahtjev riješen.

Svi zahtjevi su riješeni u zakonskom roku.

2.10. Evidencije, statistika i istraživanja u oblasti zapošljavanja

2.10.1. Evidencije u oblasti zapošljavanja

Radi sagledavanja stanja i kretanja na tržištu rada Zavod vodi evidencije u oblasti zapošljavanja. Vođenjem evidencija u oblasti zapošljavanja obezbjeđuju se podaci za istraživanja, praćenje stanja i kretanja na tržištu rada, realizaciju mjera aktivne politike zapošljavanja i utiče na efikasno funkcionisanje svih organizacionih jedinica Zavoda.

U 2023. godini Odsjek za evidencije u oblasti zapošljavanja je bio u stalnoj komunikaciji sa područnim jedinicama i svim biroima rada i pružao stručnu pomoć u vezi vođenja evidencija. U narednom periodu je planirana digitalizacija informacionog sistema Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, pa ćemo unaprijediti i informacioni sistem koji se odnosi na nezaposlena lica i ostale tražioce zaposlenja kako bi olakšali rad savjetnicima i korisnicima naših usluga.

Odsjek za evidencije u oblasti zapošljavanja je u prvoj polovini 2023. godine zajedno sa Službom za informacioni sistem i područnim jedinicama Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, a u saradnji sa Međunarodnom organizacijom rada kroz projekat "Ublažavanje uticaja kovid-19 na svijet rada u Crnoj Gori" sa ciljem poboljšanja odgovora na negativne uticaje pandemije kako bi se poboljšao pristup i efikasnost usluga klijentima tokom i nakon krize kovid, implementirao predprijava za nezaposlena lica i ostale tražioce zaposlenja u okviru projekta pod nazivom

Platforma za online prijavljivanje, a koji je financiran od strane Fonda za dobro upravljanje vlade Velike Britanije.

U cilju unapređenja stanja i rada Odjeka za evidencije u oblasti zapošljavanja, tokom 2023. godine, radilo se na podizanju kvaliteta propisanih evidencija, prvenstveno evidencije o nezaposlenim licima i ostalim tražiocima zaposlenja. Sa kolegama iz područni jedinica i birao rada dogovoren je način kontrole unosa podataka u aplikacije, kao i vođenje prvostepenog upravnog postupka propisanih evidencija, prvenstveno evidentiranja novoprijavljenih lica na evidenciju Zavoda i prestanka vođenja evidencije o nezaposlenim licima i ostalim tražiocima zaposlenja. U cilju unapređenja rada, u saradnji sa Međunarodnom organizacijom rada, nastavilo se sa digitalizacijom pojedinih procesa rada kojom će se unaprijediti dio informacionog sistema koji se odnosi na rad sa nezaposlenim licima i ostalim tražiocima zaposlenja. Očekujemo da se navedena digitalizacija realizuje tokom tekuće godine.

U Odsjeku za evidencije u oblasti zapošljavanja se kontinuirano realizuju poslovi praćenja, održavanja i funkcionalnog razvoja klasifikacija, šifarskih i podšifarskih sistema u oblasti obrazovanja i zanimanja u okviru integralnog informatičkog sistema Zavoda. Na ovaj način, integrisanom podrškom omogućena je jedinstvena primjena ovih sistema u svim područnim jedinicama u oblasti evidencije, posredovanja, oglašavanja i statističkog izveštavanja. Planirane aktivnosti u izvještajnom periodu realizovane su u skladu sa definisanim ciljevima. Određeni poslovi u ovoj oblasti realizovani su u saradnji sa Službom za informacioni sistem.

Šifarnik zanimanja i stručnih sprema dopunjen je u IV, VI, VII i VIII nivou obrazovanja u skladu sa strukturom šifarnika za sva lica koja su u evidenciji Zavoda. Javne isprave (diplome i uvjerenja) kojim, lica, tražioci zaposlenja, u procesu prijavljivanja Zavoda potvrđuju stečenu kvalifikaciju nivoa obrazovanja, su osnov za klasifikovanje, razvrstavanje, definisanje šifarskog koda i implementaciju u bazu podataka. Takođe, Šifarnik posebnih znanja i vještina dopunjen je u kategoriji Sticanje stručne kvalifikacije i Sticanje znanja i vještina, ključnih vještina i kompetencija. Osnov za klasifikovanje, razvrstavanje u određene kategorije šifarskih sistema u okviru Zavodove baze podataka i definisanje šifarskog koda su javne isprave (sertifikati i potvrde). Standardna klasifikacija zanimanja – SKZ dopunjena je novim zanimanjima/kvalifikacijama IV, VI, VII i VIII nivoa obrazovanja, te u smislu adaptivnih rješenja u okviru integralnog informacionog sistema, klasifikacione jedinice su implementirane u skladu sa strukturom SKZ-a.

Za primjenu u procesu rada klasifikacije i šifarnici dostupni su u aplikativnom programu Evidencija nezaposlenih lica – ENL i Statistika i izvještavanje.

2.11.2. Statistika i istraživanja u oblasti zapošljavanja

U okviru domena rada Odsjeka za statistiku i istraživanja u oblasti zapošljavanja, tokom 2023. godine realizovane su aktivnosti i poslovi koji se odnose na:

- pripremu sadržaja statističkih izvještaja na osnovu evidencija;
- koncipiranje izvještaja (nedjeljni, mjesečni, kvartalni, polugodišnji itd.) koji se odnose na tržište rada;
- pripremu metodologija i uputstava za uvođenje novih ili inoviranje postojećih izvještaja;
- usaglašavanje statističkih izvještaja na osnovu kojih se utvrđuju pojedini indikatori na tržištu rada, sa izvještajima Eurostata, MOR-a;
- ostvarivanje saradnje sa institucijama koje se bave statističkim izvještavanjem, kao i sa institucijama koje uređuju oblast statistike;
- praćenje propisa koji se odnose na oblast statistike tržišta rada;
- analizu stanja i kretanja na tržištu rada;
- analizu kretanja izdatih radnih dozvola za strance.

U 2023. godini urađena je **Analiza ponude, tražnje i zapošljavanja na tržištu rada** u Crnoj Gori u 2022. godini, kao jedna od analitičko-faktografskih osnova za predstojeće dimenzioniranje upisnih kvota za školsku/ studijsku 2022/2023. godinu. Analizom su sagledani obim i struktura ponude i tražnje, prijavljivanje na evidenciju nezaposlenih lica iz školskog sistema i sa tržišta rada, obim i struktura tražnje i obim i struktura zapošljavanja. Odnosi ponude, tražnje i zapošljavanja razmatrani su na makro, regionalnom i mikro nivou, kao i na nivou kvalifikacija, grupa zanimanja i zanimanja.

U 2023. godini urađena je analiza Programa "Podsticaji za zapošljavanje", koji je realizovan tokom 2022. godine. Analiza je ukazala na opravdanost sprovođenja navedene mjere i dala sugestije za aktivnosti koje treba preduzeti da bi se program unaprijedio.

U 2023. godini, u saradnji sa ostalim organizacionim jedinicama Zavoda, izrađeni su mjesečni statistički izvještaji, mjesečni statistički bilteni, kvartalni izvještaji, izvještaj o radu stanju i kretanjima na tržištu rada kao i Program rada Zavoda.

U cilju unapređenja stanja i rada Odsjeka za analizu i statistiku u oblasti zapošljavanja, tokom 2023. godine, u saradnji sa Odsjekom za informacioni sistem, radilo se na izradi novih statističkih izvještaja kako bi smo adekvatno odgovorili na zahtjeve za podacima, kako državnih, tako i drugih institucija i javnosti. Izvještaji su koncipirani prema potrebama za izvještavanjem menadžmentu Zavoda, nadležnom ministarstvu, medijima i ostalim zainteresovanim licima o stanju i kretanjima na tržištu rada. Postojeći statistički izvještaji su, prema potrebi, dopunjavani sa novim "filterima", pomoću kojih je moguće preciznije izvještavati prema pojedinim karakteristikama nezaposlenih lica kao što su starosne grupe, nivoi kvalifikacije obrazovanja, radno iskustvo, kao i preciznije izvještavati prema

specifičnim grupama nezaposlenih lica, kao što su lica sa invaliditetom, RE polulacija i dr.

U okviru Odsjeka za statistiku i istraživanja u oblasti zapošljavanja vrši se priprema podataka za izradu statističkog biltena Centara javnih službi za zapošljavanje Jugoistočne Evrope kao i kontinuirano praćenje stanja i kretanja na tržištu rada i projekcije trendova.

3. RAD SLUŽBI I ODJELJENJA

3.1. Služba za kadrovske i opšte poslove

Služba za kadrovske i opšte poslove je u izvještajnom periodu obavljala aktivnosti u okviru svojih nadležnosti, propisanih Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i isti se odnose na:

- praćenje i primjenu propisa iz oblasti radnih odnosa;
- pripremanje pojedinačnih akata kojima se utvrđuju prava, obaveze i odgovornosti službenika i namještenika;
- učešće u pripremi akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji;
- prijem i raspoređivanje službenika i namještenika;
- formiranje personalnih dosijea;
- vođenje jedinstvene kadrovske evidencije i drugih evidencija iz oblasti rada;
- prijavljivanje i odjavljivanje zaposlenih kod nadležnog organa u vezi obaveznog socijalnog osiguranja;
- praćenje disciplinskog postupka;
- izrada nacрта i praćenje realizacije Kadrovske plana;
- upravljanje, planiranje i razvoj ljudskih resursa;
- planiranje obuka zaposlenih;
- saradnju sa državnim organima i organizacijama koje se bave stručnim usavršavanjem i osposobljavanjem;
- vođenje evidencije o stručnom osposobljavanju i usavršavanju;
- predstavljanje Zavoda u međunarodnoj i domaćoj javnosti;
- objedinjavanje i slanje materijala za sjednice Upravnog odbora; vođenje zapisnika sa sjednica Upravnog odbora;
- pripremu i sprovođenje interne i eksterne komunikacije;
- komunikaciju sa javnošću, medijsku prezentaciju Zavoda;
- marketing i odnose sa sredstvima javnog informisanja;
- organizaciju svečanih i drugih skupova, prezentacija, okruglih stolova, konferencija;
- prikupljanje podataka i pripremu kalendara posjeta i putovanja direktora;
- pripremu promotivnih materijala Zavoda za štampu;
- pripremu informacija i ažuriranje Web sajta;
- administrativne poslove;
- saradnju sa Državnim arhivom Crne Gore u pogledu arhiviranja, izlučivanja i preuzimanja arhivske građe na trajno čuvanje;
- sačinjavanje izvještaja i informacija iz djelokruga Službe;
- obavljanje portirskih, kurirskih i poslova održavanja higijene.

Služba je u izvještajnom periodu radila, prije svega, na donošenju pojedinačnih akata vezanih za regulisanje radno pravnih statusa zaposlenih, formiranju i ažuriranju personalnih dosija, vođenju kadrovske evidencije, sprovođenju postupka ocjenjivanja, unosu i ažuriranju podataka iz kadrovske evidencije u administrativno-finansijski podsistem informacionog sistema Zavoda, prijavljivanju i odjavljivanju zaposlenih nadležnoj službi, odnosno Poreskoj upravi, izdavanju uvjerenja, izrada rješenja za godišnje odmore, redovno ažuriranje podataka za sajt Zavoda, sprovođenje ispitnih postupaka i obavještavanje zaposlenih o rezultatima istog, itd.

Služba je sprovela postupak ocjenjivanja državnih službenika i namještenika za predhodnu godinu, shodno odredbama Zakona o državnim službenicima i namještenicima ("Sl. list CG", br. 2/18, 34/19 i 8/21). Na osnovu Rješenja o ocjenjivanju izvršen je unos podataka svih zaposlenih u program kadrovske evidencije (KIS).

U januaru 2023. godine v.d. direktora je utvrdio novi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, a u martu Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore. Na osnovu donijetog Pravilnika i izmjena istog, u skladu sa odredbama člana 130 Zakona o državnim službenicima i namještenicima, donijeta su rješenja o raspoređivanju i rješenja o zaradi državnih službenika, odnosno namještenika u Zavodu za zapošljavanje.

Shodno navedenom, novi Pravilnik i izmjena istog, kao i rasporedna rješenja i rješenja o zaradi su unijeta su Kadrovski evidenciji (KIS) i centralizovani obračun zarada Ministarstva finansija.

Tokom izvještajnog perioda redovno su ažurirani i ostali podaci svih zaposlenih u Zavodu.

Shodno odredbama Zakona o državnim službenicima i namještenicima, nakon pribavljene saglasnosti Ministarstva finansija, v.d. direktora Zavoda za zapošljavanje Crne Gore je, donio Kadrovski plan za 2023. godinu.

Kadrovski plan je pripremljen u skladu sa Uredbom o sadržaju, postupku i načinu pripreme i izmjene kadrovske evidencije za organe državne uprave i službe Vlade ("Sl. list CG", br. 50/18).

Upravni odbor Zavoda za zapošljavanje Crne Gore je na sjednici održanoj dana 02.10.2023. godine, imenovao, dosadašnjeg vršioca dužnosti direktora Zavoda, za vršioca dužnosti za direktora Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, do imenovanja direktora Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, u skladu sa zakonom, a najduže do šest mjeseci.

Tokom izvještajnog perioda donijeta su rješenja o utvrđivanju prava na jubilarnu nagradu zaposlenih koji su stekli ovo pravo shodno odredbama Granskog

kolektivnog ugovora za oblast uprave i pravosuđa ("Sl. list Crne Gore", br. 18/15), kao i rješenja za godišnje odmore za sve zaposlene, za tekuću godinu.

U izvještajnom periodu objavljeni su oglasi (interni i javni) posredstvom Uprave za ljudske resurse, za 38 izvršilaca, od kojih je postupak izbora završen za 10 izvršilaca, dok za 5 izvršilaca odluke o izboru još nijesu izvršene.

Tokom 2023. godine prestao je radni odnos po sili zakona zbog navršenih 67 godina života za 5 zaposlenih, dok je za 5 službenika radni odnos prestao na osnovu sporazuma. Broj novozaposlenih u izvještajnom periodu je 9 službenika. Na dan 31.12.2023. godine, broj zaposlenih u Zavodu za zapošljavanje Crne Gore je 307 od čega 5 na određeno vrijeme (direktor i 4 pomoćnika su vršioci dužnosti).

U 2023. godini, ukupan broj zaposlenih lica koji su prošli određene programe obuka iznosi 20 lica, 17 muškaraca i 3 žene. Zainteresovanost za određene programe obuka iznosi 6,54% od ukupnog broja zaposlenih. Specifične programe obuke 16 lica, tematski se odnose na sledeću oblast:

- Upravljanje rizicima – 2 lica (muškarci);
- Samoprocjena unutrašnjih kontrola – 1 lice (muškarac);
- Izvještavanje o rezultatima obavljenog angažmana u odnosu na plan rada unutrašnje revizije – 2 lica (muškarci);
- Izvještavanje o rezultatima obavljenog angažmana u odnosu na plan rada unutrašnje revizije – 2 lica (muškarci);
- Konsalting angažmani unutrašnje revizije i IIA globalni okvir kompetencija unutrašnje revizije – 1 lice (muškarac);
- Upravljanje funkcijom unutrašnje revizije i uloga unutrašnjeg revizora u upravljanju rizicima – 2 lica (muškarci);
- Revizija upravljačke odgovornosti i meke vještine unutrašnje revizije – 2 lica (muškarci);
- IT kontrole i revizija informacionih sistema – 2 lica (muškarci);
- Angažman uvjeravanja sa posebnim akcentom na kvalitet revizorskih dokaza – 2 lica (muškarci);
- Opšti program obuke državnih službenika i namještenika – 4 lica:
  - Javne nabavke – 2 lica (žene);
  - Obuka za vođenje centralne kadrovske evidencije – 1 lice (žena);
  - Integritet u javnoj upravi i sprovođenje planova integriteta – 1 lice (muškarac).

Medijske i promotivne aktivnosti

Programske aktivnosti Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i kretanja na tržištu rada praćene su kroz medijske i promotivne aktivnosti, usmjerene prema svim ciljnim javnostima, što je obuhvatilo:

- promociju vrijednosti Zavoda, njegove vizije i misije, jasno definisanje prioriteta i vidova procesa komuniciranja sa javnošću;
- informisanje javnosti o planiranim i realizovanim aktivnostima, kao i izvještavanje sa sjednica Upravnog odbora ZZZCG;
- komunikaciju između organizacionih jedinica Zavoda koja se odnosi na javne nastupe;
- precizno definisanje aktivnosti medijskog nastupa za sve projekte koje Zavod realizuje u cilju blagovremenog i detaljnog informisanja o svojim aktivnostima, mjerama i programima;
- organizovanje konferencija za medije i ostalih vidova medijskih događaja;
- pisanje i distribuciju saopštenja za javnost i ostalih press materijala za medije;
- intenzivnu saradnju s medijima, dvosmjernu komunikaciju vezano za aktuelna pitanja;
- rezervaciju i utvrđivanje termina gostovanja u radio i TV emisijama;
- dnevno uređivanje i ažuriranje web sajta Zavoda;
- učešće u izradi novog web sajta Zavoda;
- pripremu Press-klipinga u vidu izvještaja za direktora i informacije iz djelokruga rada službe za informisanje;
- obradu prezentacija aktivnosti Zavoda za potrebe zaposlenih, radi učešća na stručnim skupovima;
- učešće u realizaciji svih događaja koje organizuje Zavod.

Od mnogobrojnih aktivnosti koje su medijski praćene, najznačajnije su:

- Završna konferencija projekta »Podrška samozapošljavanju«, koja je održana krajem januara. Na press konferenciji su prezentovani rezultati ovog projekta koji je realizovan u okviru 18 miliona eura vrijednog Programa EU i CG za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu zaštitu.
- Nacionalna konferencija pod nazivom »Aktivni mladi za evropske vrijednosti«, održana u martu, na kojoj je poručeno da Zavod za zapošljavanje radi sve da zadrži mlade u Crnoj Gori. U tom cilju najavljena su tri programa koji će pomoći da se riješi problem nezaposlenosti najmlađih kategorija društva.
- Sajmovi zapošljavanja u Podgorici i Tivtu, u organizaciji Zavoda za zapošljavanje i Studentskog parlamenta Univerziteta Crne Gore, pod nazivom »*Summer Job*«, organizovani su u martu. Na sajmu su učestvovali 70 renomiranih poslodavaca iz oblasti turizma i srodnih djelatnosti koji su ponudili preko 1.000 radnih pozicija nezaposlenim licima, studentima i maturantima. Ovom ponudom Zavod posreduje pri zapošljavanju, čime se i postiže osnovni cilj – zapošljavanje domaće radne snage tokom ljetnje turističke sezone. Zavod je kroz promotivne i medijske aktivnosti nastojao

da informacije o ovim aktivnostima dođu do što većeg broja mladih. S istim ciljem, Zavod je učestvovao i promovisao *Sajam zapošljavanja* kojeg je organizovao Glavni grad Podgorica u holu Big Fashion šoping mola, *Berzu sezonskih poslova*, koju je organizovala grupacija Montenegro Stars u hotelu Splendid u Bečićima, *Open Day* u Ulcinju u organizaciji *Azul Beach Resort Montenegro, by Karisma* i *Sajam sezonskih poslova za mlade* u Baru. U namjeri da zadovolji kadrovske potrebe privrede i smanji nezaposlenost u Crnoj Gori, Zavod koristi sve raspoložive mehanizme kako bi povezoao poslodavace i tražioce posla, a Sajmovi zapošljavanja su prava prilika da se na jednom mjestu, u neposrednom kontaktu, sretnu ponuda i tražnja na tržištu rada. Sajmovima je prisustvovao veliki broj poslodavaca koji su direktno stupili u kontakt sa zainteresovanim kandidatima za ponuđene pozicije.

- Početak realizacije Twinning projekta Evropske unije pod nazivom *»Jačanje kapaciteta Zavoda za zapošljavanje Crne Gore u pogledu sprovođenja aktivnih mjera zapošljavanja, budućeg učešća u Evropskim socijalnim fondovima i olakšavanja mobilnosti radne snage«*. Glavni cilj projekta je *»Unaprijeđenje kvaliteta, efikasnosti i efektivnosti usluga Zavoda za zapošljavanje Crne Gore skladu sa standardima EU i najboljom međunarodnom praksom«*. Republika Slovačka, Republika Estonija i Savezna Republika Njemačka odabrane su kao države članice EU zadužene za realizaciju projekta u vrijednosti od 823.529€. Period implementacije je 18 mjeseci.
- Konferencija za medije, organizovana krajem maja, tokom koje je VD direktora Zavoda potpisao ugovore sa korisnicima programa *»Osposobljavanje za rad kod poslodavca«* i *»Osposobljavanje za samostalan rad«*. Realizacijom ovih programa se planira zaposliti 600 lica sa evidencije nezaposlenih. Pored toga, na konferenciji su predstavljena kretanja na tržištu rada, aktivnosti i mjere koje je Zavod realizovao od početka godine u cilju povećanja zaposlenosti.
- Promocija online platforme koju je u Zavod za zapošljavanje Crne Gore pokrenuo u saradnji sa Međunarodnom organizacijom rada i Ministarstvom rada i socijalnog staranja. Novu platformu za online prijavljivanje, čiji je cilj da efikasnije djeluje i brže odgovori na nove izazove na tržištu rada, finansiraju Evropska komisija kroz projekat *»Jačanje operativnih kapaciteta Zavoda za zapošljavanje za sprovođenje aktivnih politika zapošljavanja Crne Gore kroz digitalizaciju«* i Fonda za dobro upravljanje Vlade Velike Britanije kroz projekat *»Ublažavanje uticaja kovid-19 na svijet rada u Crnoj Gori«*. Radi se o savremenom digitalnom alatu koji je usmjeren prema poslodavcima, nezaposlenima i osobama sa invaliditetom, a implementira se s ciljem da korisnici Zavoda određena prava ostvaruju na lakši, brži, a istovremeno efikasan način u digitalnom okruženju, gdje će moći pratiti realizaciju svojih zahtjeva u realnom vremenu.
- Službena posjeta delegacije Agencije za zapošljavanje Republike Kosovo Zavodu, koja je organizovana kako bi se razmjenila znanja i iskustava u

realizaciji mjera aktivne politike zapošljavanja i u radu sa klijentima, s ciljem da se unaprijedi kvalitet usluga koje pružaju ove javne službe za zapošljavanje ciljnim grupama na tržištu rada. Ova posjeta je organizovana kao nastavak bliskih odnosa sa partnerskim javnim službama za zapošljavanje u Regionu i šire.

- Konferencija za medije, održana sredinom oktobra u *PR Centru*, povodom dodjele bespovratnih sredstava za samozapošljavanje. Kroz ovaj program aktivne politike zapošljavanja, usmjeren na povećanje zaposlenosti, bespovratna sredstva će ostvariti 48 preduzeća čiji su osnivači u trenutku apliciranja bila nezaposlena lica. Ovaj događaj je u potpunosti bio medijski ispraćen.
- Ciljne javnosti su tokom oktobra informisane o početku prijavljivanja korisnika za učešće u jedanaestom ciklusu Programa stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem.
- U decembru je promovisano raspisivanje Poziva za finansiranje projekata zapošljavanja lica sa invaliditetom – grant šema u vrijednosti od 1.000.000 eura, pravnim i fizičkim licima, koji doprinose unapređenju profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja lica sa invaliditetom.
- Krajem decembra, Zavod je tradicionalno održao godišnju konferenciju za medije. Na konferenciji su predstavljeni rezultati ostvareni u prethodnom periodu kao i planovi za narednu godinu. Konferenciju su ispratili i prenijeli svi mediji.

Tokom cijele godine su vršene pripreme u cilju uspješne organizacije 22. Direktorske konferencije i 21. Stručne konferencije Centra javnih službi za zapošljavanje zemalja Jugoistočne Evrope/CPESEEC, koje su održane u septembru u Petrovcu. U tom smislu, pripremani su odgovarajući radni i promotivni materijali za potrebe učesnika na konferencijama, koordinirana priprema prostora za održavanje konferencija i vizuelni identitet događaja, organizovano radno i slobodno vrijeme učesnika; pripremljeni odgovarajući materijali za medije i mnogo drugih aktivnosti. Tokom samih konferencija, za potrebe promocije ciljeva konferencija i članica CPESEECa, u koordinaciji sa predstavnicima medija realizovano je predstavljanje pojedinih članova delegacija zemalja učesnica

Do kraja izvještajnog perioda realizovana su brojna gostovanja predstavnika Zavoda u raznim TV i radio emisijama, na zahtjev novinara.

Medijski su praćene aktivnosti menadžmenta Zavodu u zemlji i u inostranstvu, kao i učešće eksperata Zavoda na nacionalnim i međunarodnim skupovima i u projektima koji doprinose kvalitetu rada Zavoda.

Međunarodna saradnja

Zavod za zapošljavanje Crne Gore je predsjedavao Centrom javnih službi za zapošljavanje zemalja Jugoistočne Evrope/CPESEEC tokom 2023. godine. U skladu sa Smjernicama CPESEECa, Zavod je tokom godine koordinirao aktivnosti CPESEECa i organizovao Direktorsku i Stručnu konferenciju CPESEECa.

Konferencije su održane 21. i 22. Septembra u Petrovcu. Tema 22. Direktorske konferencije je bila *Migracioni tokovi na tržištu rada – mjere i aktivnosti u cilju zadržavanja kvalifikovane radne snage*, a tema 21. Stručne konferencije *Obrazovni programi, znanja, vještine i ishodi učenja – usklađenost sa potrebama tržišta rada danas i u budućnosti*. Na konferencijama su, pored delegacija zemalja članica i posmatarača, učestvovali predstavnici Ministarstva rada i socijalnog staranja, Privredne komore Crne Gore, Unije poslodavaca Crne Gore, kao i predstavnice Svjetske asocijacije javnih službi za zapošljavanje/WAPES i Evropske fondacije za obuku/ETF.

Učesnici su ocijenili Konferencije veoma uspješnim, u oficijelnom i neoficijelnom dijelu. Zavod za zapošljavanje Crne Gore je predao predsjedavanju CPESSECom u 2024. godini Agenciji za zapošljavanje Rumunije/ANOFM.

Predstavnica Zavoda je učestvovala na Vanrednoj Generalnoj skupštini Svjetske asocijacije javnih službi zapošljavanja/WAPES, koji je održana 15. juna u hibridnom formatu, u Briselu i online. Na sjednici Generalne skupštine su usvojeni finansijski izvještaj za 2022, Budžet za 2023.godinu i Izmjene Statuta WAPESa.

U novembru je delegacija Zavoda učestvovala na konferenciji koju su zajednički organizovale WAPES, Agencija za zapošljavanje Turske/IŞKUR i Agencija za zapošljavanje Azerbejdžana u Antaliji/Turska. osobama koje nisu u obrazovanju, zapošljavanju i obuci/NEET: »Globalni i lokalni trendovi«.

Boravak u Antaliji bila je prilika da VD direktora Zavoda i direktor IŞKURa potpišu Protokol o bilateralnoj saradnji, u cilju jačanja postojećih odnosa, razmjene znanja, iskustava i najboljih praksi u oblastima zapošljavanja i tržišta rada. Protokol je potpisan na period do 31.12.2025.godine.

VD direktora Zavoda boravio je krajem februara u radnoj posjeti Agenciji za zapošljavanje Republike Kosovo na poziv menadžmenta ove institucije. Tokom posjete, upoznao je domaćine sa kretanjima na tržištu rada Crne Gore, s novom organizacijom rada Zavoda i reformama koje Zavod sprovodi na razvoju institucije i tržišta rada u susret evropskim integracijama. Istaknuta je neophodnost povezivanja i bliže saradnje sa partnerskim institucijama zemalja u Regiona u cilju ravnomjernog razvoja regionalnog tržišta rada. Dogovorena je posjeta delegacije Agencije za zapošljavanje Republike Kosovo Zavodu za početak juna.

Na poziv organizatora 19. Međunarodnog sajma turizma, poslova i karijere, koji je održan pod pokroviteljstvom Vlade Republike Kosovo, VD direktora je krajem aprila boravio u Prištini. Na Sajmu je bilo preko 200 izlagača – turističkih kompanija iz deset evropskih zemalja: Kosova, Albanije, Crne Gore, Sjeverne Makedonije, Turske, Bugarske, Grčke, Slovenije, Hrvatske i Italije. Sajam je bio prilika da se predstave turistički potencijali Crne Gore i da se promovišu mogućnosti za sezonsko zapošljavanje u ugostiteljstvu i turizmu, kako bi se obezbijedila nedostajuća radna snaga.

Delegacija Zavoda je, na poziv direktora Javne službe za zapošljavanje Albanije (AKPA), početkom juna boravila u radnoj posjeti ovoj instituciji. Tom prilikom su kolege iz Albanije prezentovale tehnologiju rada sa nezaposlenim licima i poslodavcima te funkcionisanje digitalnih servisa na nivou razvijenosti i interoperabilnosti AKPA sa ostalim relevantnim institucijama. Iskustva stečena u ovoj oblasti veoma su dragocjena za Zavod, koji je već uveliko pokrenuo proces digitalizacije svojih servisa, Predstavnici JSZ Albanije su iskazali spremnost da svoja iskustva podijele sa kolegama iz Crne Gore. ZZZCG i AKPAe su se dogovorile da u narednom periodu detaljnije razrade i razmijene iskustva iz ovih oblasti na novou eksperskih grupa. Tokom posjete ovoj instituciji u avgustu, VD direktora je pozvao nadležne da učestvuju na konferencijama CPESSECa u septembru, kao posmatrači.

Predstavnica Zavoda je učestvovala, u okviru zajedničke delegacije Ministarstva rada i socijalnog staranja i Ministarstva zdravlja, na sastanku u Tirani/Albanija u okviru III kruga pregovora za primjenu Sporazuma o socijalnom osiguranju između Crne Gore i Albanije o socijalnom osiguranju.

Tokom radne posjete Zavodu, predstavnice međunarodne NVO »World vision« sa sjedištem u Skadru, izrazile su namjeru da ostvare saradnju i iniciraju zajednički prekogranični projekat u okviru prekogranične saradnje IPA MNE-ALB. Pored ZZZCG i NVO »World Vision«, u projektu će učestvovati Zavod za zapošljavanje iz Skadra i još jedna organizacija iz Crne Gore. U junu je delegacija Zavoda u Skadru učestvovala na sastanku sa partnerima vezano za izradu ovog zajedničkog projekta kojim se planira aplicirati na Poziv za dostavljanje projektnih predloga u okviru prekogranične saradnje IPA MNE-ALB.

Na poziv Zavoda, početkom juna je u službenoj posjeti boravila delegacija Agencije za zapošljavanje Republike Kosovo. Zavod za zapošljavanje Crne Gore njeguje bliske odnose sa partnerskim javnim službama za zapošljavanje u Regionu i šire, kako bi kroz razmjenu znanja i iskustava unaprijedili kvalitet usluga koje javne službe za zapošljavanje pružaju svojim klijentima. Ovo nije bila prva zvanična posjeta delegacije Agencije za zapošljavanje Republike Kosovo, a saradnja se odvija i na bilateralnom i na multinacionalnom nivou, kroz učešće u projektima evropskih institucija, u okviru pripreme zemalja u Regionu za evropske integracije. Delegacija Zavoda je boravila u uzvratnoj posjeti kolegama iz Agencije za zapošljavanje Republike Kosovo u julu.

Delegacija Zavoda je početkom novembra bila u studijskoj posjeti Hrvatskom Zavodu za zapošljavanje i Zavodu Republike Slovenije za zapošljavanje. Studijska posjeta je organizovana radi sagledavanja funkcionisanja rada ovih partnerskih službi, s obzirom da je u Zavodu za zapošljavanje Crne Gore u toku uspostavljanja novog informacionog sistema.

Prilikom radne posjete Zavodu Republike Slovenije za zapošljavanje, vršioći dužnosti direktora ovih institucija su potpisali Sporazum o saradnji i partnerstvu između Zavoda Republike Slovenije za zapošljavanje i Zavoda za zapošljavanje Crne Gore kojim je prepoznata neophodnost prekograničnog povezivanja javnih

službi za zapošljavanje i jačanje bilateralne saradnje u oblasti zapošljavanja i pružanja usluga na tržištu rada. Sporazum je potpisan na period od pet godina.

Delegacija Zavoda i Ministarstva rada i socijalnog staranja je početkom novembra boravila u studijskoj posjeti Slovačkoj u okviru realizaciji Twinning projekta EU »Jačanje kapaciteta Zavoda za zapošljavanje Crne Gore u pogledu sprovođenja aktivnih mjera zapošljavanja, budućeg učešća u Evropskim socijalnim fondovima i olakšavanja mobilnosti radne snage«. Cilj studijske posjete je bio da stručnjaci iz Crne Gore razmijene znanja, najbolju praksu i iskustva sa kolegama iz Slovačke, s fokusom na iskustva u korišćenju sredstava Evropskog socijalnog fonda.

Predstavnice Zavoda su u novembru u Briselu/Belgija učestvovala na 13. sastanku *Pododbora za inovacije, ljudske resurse, informatičko društvo i socijalnu politiku*, u okviru delegacije Crne Gore, na kojem je diskutovano o postignutim rezultatima na nivou pregovaračkih poglavlja: 2 – Sloboda kretanja radnika, 10 – Informatičko društvo i mediji, 19 – Socijalna politika i zapošljavanje, 25 – Nauka i istraživanje i 26 – Obrazovanje i kultura. Tokom sastanka Pododbora pohvaljene su aktivnosti koje se sprovode na unapređenju funkcionisanja Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.

Tokom radne posjete Agenciji za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine u decembru, delegacija Zavoda je razmotrila sa kolegama potpisivanje novog Sporazuma o saradnji i partnerstvu između Agencije i Zavoda, kao i sprovođenje sporazuma o socijalnom osiguranju između BiH i SRJ.

Stručnjaci Zavoda i Agencije su razgovarali o digitalizaciji usluga zapošljavanja i novim softverskim rješenjima. Podijeljena su iskustva u dijelu funkcionisanja i organizacije IT sistema, kao i izazova u procesu digitalizacije. Razmijenjena su mišljenja o online uslugama za nezaposlene i poslodavce, aplikativnom rješenju za aktivne mjere za zapošljavanje, interoperabilnosti između registara te izvještavanju i načinima obrade podataka.

Razmijenjena su iskustva o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, s naglaskom na subvencioniranje zarada zaposlenih osoba sa invaliditetom. Predstavnici Agencije upoznali su crnogorske kolege da Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom Federacije BiH ima svojstvo pravnog lica i da je registrovan kao javna ustanova.

Delegacija Zavoda je u decembru bila na radnom sastanku sa ministarkom zdravlja i socijalnog staranja Albanije, kojem je prisustvovala i ministarka rada i socijalnog staranja u Vladi Crne Gore. Na sastanku je, između ostalog, razgovarano o tehnologijama rada, kao i o dragocjenim iskustvima Albanije u dijelu funkcionisanja digitalnih servisa i procesa digitalizacije uopšte.

Predstavnici Zavoda su učestvovali na konferencijama i stručnim seminarima koje su organizovale međunarodne organizacije u cilju unapređenja ljudskih potencijala u državnim službama i pripreme zemalja Regiona za članstvo u Evropskoj uniji:

- na nizu sastanaka i događaja koji su organizovani u cilju pripreme institucija zemalja Zapadnog Balkana za implementaciju EU programa *Garancija za mlade*: u Skoplju/Sjeverna Makedonija vezano za uvođenje *Garancije za mlade* u zemljama Zapadnog Balkana; na radionici u Briselu/Belgija o dizajniranju pripravnosti za implementaciju *Garancije za mlade* – pristupi, metodologije i prakse u EU i u zemljama Zapadnog Balkana; na Regionalnoj radionici u Tirani/Albanija o izvještavanju i praćenju programa *Garancija za mlade* rada; na radionici međusobnog učenja o pilotiranju Programa *Garancija za mlade* na Zapadnom Balkanu u oktobru u Budimpešti; u TAIEX multi-državnoj radionici o *Garanciji za mlade* na Zapadnom Balkanu: *Praćenje i evaluacija učenja zasnovanog na radu u kontekstu Garancije za mlade za sve partnerske zemlje Zapadnog Balkana*. Radionice su zajednički organizovale EU institucije (DG NEAR, DG EMPL, Evropska fondacija za obuku, TAIEX, Međunarodna organizacija rada);
- na radionici u Rimu/Italija pod nazivom »Ka fleksibilnom učenju i radu: Novi pristupi u definisanju i organizaciji aktivnih politika tržišta rada«; na radionici u Torinu/Italija pod nazivom »Upotreba i konsolidacija dokaza o aktivnim politikama tržišta rada i o tranziciji na posao, sa fokusom na dimenzije vještina«, kao i na radionici međusobnog učenja »Rod i inkluzivnost u aktivnim politikama tržišta rada« u Barceloni/Španija, koje je organizovala Evropska fondacije za obuku/ETF iz Torina;
- na međuregionalnom »Forumu javnih finansija« u Portorožu/Republika Slovenija i na međuregionalnom seminaru »Javne nabavke po zakonodavstvu Crne Gore« na Zlatiboru/Srbija;
- na regionalnoj konferenciji u Draču/Albanija u okviru regionalnog projekta Savjeta Evrope »Jačanje saradnje na Zapadnom Balkanu u upravljanju nasilnim ekstremizmom u zatvorima i sprečavanju dalje radikalizacije nakon puštanja na slobodu«, na temu »Izazovi obezbeđivanja reintegracije i stabilizacije nasilnih ekstremističkih, marginalizovanih i ranjivih kategorija zatvorenika po povratku u u društvo nakon odslužene kazne zatvora«, a odnosilo se na stručno obrazovanje ovakvih lica u zatvorima, mogućnosti neformalnog obrazovanja koje im može koristiti na tržištu rada po izlasku iz zatvora kao i mogućnostima ekonomske stabilizacije ovih lica, prilika za zaposlenje.
- u studijskoj posjeti u Sarajevu/BiH u okviru regionalnog projekta na temu zapošljavanja osoba sa invaliditetom, na poziv Caritasa Crne Gore. U studijskoj posjeti su učestvovali NVO i Institucije iz BiH, Albanije, Srbije, Kosova i Crne Gore;
- u studijskoj posjeti Zavodu Republike Slovenije za zapošljavanje, koju je realizovao Savjet za regionalnu saradnju/RCC u okviru projekta ESAP 2. Ovaj projekat ima za cilj da ojača regionalnu saradnju i institucionalne kapacitete nacionalnih administracija u oblastima reforme tržišta rada i socijalne politike. Kolege iz Zavoda Republike Slovenije za zapošljavanje su podijelile iskustva u implementaciji mjera tržišta rada, njihovom dizajnu,

kao i procesu evaluacije u cilju prilagođavanja ovih mjera kako bi se bolje odgovorile zahtjevima tržišta rada. Što se tiče razvoja informatičkih rešenja za komunikaciju sa poslodavcima i nezaposlenim licima, kao i izveštavanja o rezultatima, javne službe za zapošljavanje zemalja Zapadnog Balkana su imale priliku da nauče mnogo iz iskustva kolega iz Slovenije o unapređenju svog sistema rada.

Služba za kadrovske i opšte poslove – Kancelarija za opšte poslove, tokom izvještajnog perioda je organizovano 20 redovnih sjednica Upravnog odbora Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.

3.2. Služba za javne nabavke

Planom javnih nabavki Zavoda za zapošljavanje Crne Gore za 2023. godinu, predijeljen je budžet za javne nabavke sa procijenjenom vrijednošću od 708.050,80 eura.

Od tog iznosa na nabavku roba planirano je 51.967,90 eura, 608.892,90 eura za nabavku usluga i 47.190 eura za izvođenje radova.

U skladu sa Zakonom o javnim nabavkama ("Sl. list CG", br. 74/19), Planom javnih nabavki Zavoda za zapošljavanje Crne Gore za 2023. godinu do 31.12.2023. godine, pokrenuto je i realizovano je 12 postupaka javnih nabavki. Predmetni postupci javnih nabavki provedeni su u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, Pravilnikom o načinu sprovođenja jednostavnih nabavki, ("Sl. list CG", br. 16/23, 20/23, i 36/23), metodom otvorenog postupka javnih nabavki (javni poziv, javni tender), i kroz postupak jednostavne nabavke (procijenjene vrijednosti manje od 8.000 eur, i procijenjene vrijednosti veće od 8.000 eura).

U otvorenom postupku putem javnog nadmetanja pokrenuta i realizovana su 3 postupka javnih nabavki i to: (1) poštanske usluge, (2) telefonske usluge i (3) usluge prenosa podataka, kao i usluge obrazovanja odraslih po partijama:

- Partija 1 Program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije Kuvar/ica jednostavnih gastronomskih proizvoda u opštini Berane, procijenjena vrijednost 11.583€,
- Partija 2 Program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije pomoćnik/cau kuhinji u opštini Berane, procijenjena vrijednost 1.404€,
- Partija 3 Program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije konobar/ica, u opštini Rožaje, procijenjena vrijednost 3.276€,
- Partija 4 Program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije stolar/ka u opštini Rožaje, procijenjena vrijednost 1.475€,
- Partija 5 Program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije turistički vodič/kinja u opštini Podgorica, procijenjena vrijednost 9.360€,
- Partija 6 Program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije zaštitar/ka imovine i Ilca u opštini Bijelo Polje, procijenjena vrijednost 12.285€,

- Partija 7 Program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije rukovalac građevinskim mašinama – bager, u opštini Bijelo Polje, procijenjena vrijednost 16.380€,
- Partija 8 Program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije rukovalac građevinskim mašinama – bager, u opštini Pljevlja, procijenjena vrijednost 8.190€,
- Partija 9 Program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije rukovalac građevinskim mašinama – bager, u opštini Berane, procijenjena vrijednost 8.190€,
- Partija 10 Program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije rukovalac građevinskim mašinama – utovarivač u opštini Pljevlja, procijenjena vrijednost 8.190€,
- Partija 11 Program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije rukovalac građevinskim mašinama – utovarivač u opštini Bijelo Polje, procijenjena vrijednost 8.190€,
- Partija 12 Program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije rukovalac građevinskim mašinama – utovarivač u opštini Berane, procijenjena vrijednost 8.190€,
- Partija 13 Program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije rukovalac kozmetičar/ka za manikir/pedikir, u opštini Podgorica, procijenjena vrijednost 4.095€,
- Partija 14 Program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije kozmetičar/ka za manikir/pedikir, u opštini Herceg Novi procijenjena vrijednost 2.457€,
- Partija 15 Program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije frizer/ka za žene, u opštini Podgorica, procijenjena vrijednost 18.720€,
- Partija 16 Program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije frizer/ka za žene, u opštini Nikšić, procijenjena vrijednost 9.360€,
- Partija 17 Program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije pomoćnik/ca frizera za žene, u opštini Podgorica, procijenjena vrijednost 14.040€,
- Partija 18 Program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije pomoćnik/ca frizera za žene, u opštini Nikšić, procijenjena vrijednost 7.020€,
- Partija 19 Program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije računovodstveni tehničar/ka u opštini Bijelo Polje, procijenjena vrijednost 11.700€,
- Partija 20 Program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije računovodstveni tehničar/ka u opštini Berane, procijenjena vrijednost 13.455€,
- Partija 21 Program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije računovodstveni tehničar/ka u opštini Podgorica, procijenjena vrijednost 17.550€,
- Partija 22 Program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije računovodstveni tehničar/ka u opštini Bar, procijenjena vrijednost 8.775€,

- Partija 23 Program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije računovodstveni tehničar/ka u opštini Herceg Novi, procijenjena vrijednost 4.095€,
- Partija 24 Program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije administrator/ka u opštini Berane, procijenjena vrijednost 9.828€,
- Partija 25 Program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije asistent/kinja u nastavi, u opštini Berane, procijenjena vrijednost 15.795€,
- Partija 26 Program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije gerontodomačin/ica, u opštini Berane, procijenjena vrijednost 5.850€,
- Partija 27 Program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije organizator/ka rada gerontodomačin/ica, u opštini Rožaje, procijenjena vrijednost 5.440€,
- Partija 28 Program obrazovanja – učenje engleskog jezika-početni nivo u opštini Berane, procijenjena vrijednost 5.265€,
- Partija 29 Program obrazovanja – učenje engleskog jezika-početni nivo u opštini Rožaje, procijenjena vrijednost 877,50€,
- Partija 30 Program obrazovanja – učenje engleskog jezika-početni nivo u opštini Nikšić, procijenjena vrijednost 2.983,50€,
- Partija 31 Program obrazovanja – učenje engleskog jezika-početni nivo u opštini Bar, procijenjena vrijednost 1.755€,
- Partija 32 Program obrazovanja – učenje engleskog jezika-početni nivo u opštini Herceg Novi, procijenjena vrijednost 1.755€,
- Partija 33 Program obrazovanja – učenje engleskog jezika-napredni nivo u opštini Žabljak, procijenjena vrijednost 1.755€,
- Partija 34 Program obrazovanja – učenje engleskog jezika-napredni nivo u opštini Podgorica, procijenjena vrijednost 3.510€,
- Partija 35 Program obrazovanja – učenje engleskog jezika-napredni nivo u opštini Nikšić, procijenjena vrijednost 2.983,50€,
- Partija 36 Program obrazovanja – učenje engleskog jezika-napredni nivo u opštini Bar, procijenjena vrijednost 2.632,50€,
- Partija 37 Program obrazovanja – učenje engleskog jezika-napredni nivo u opštini Tivat, procijenjena vrijednost 1.755€,
- Partija 38 Program obrazovanja – učenje njemačkog jezika – početni nivo u opštini Bijelo Polje, procijenjena vrijednost 2.106€,
- Partija 39 Program obrazovanja – učenje njemačkog jezika – početni nivo u opštini Berane, procijenjena vrijednost 5.265€,
- Partija 40 Program obrazovanja – učenje njemačkog jezika-početni nivo u opštini Rožaje, procijenjena vrijednost 175,50€,
- Partija 41 Program obrazovanja – učenje njemačkog jezika-početni nivo u opštini Podgorica, procijenjena vrijednost 2.632,50€,
- Partija 42 Program obrazovanja – učenje njemačkog jezika-početni nivo u opštini Bar, procijenjena vrijednost 2.632,50€,
- Partija 43 Program obrazovanja – učenje njemačkog jezika-početni nivo u opštini Tivat, procijenjena vrijednost 877,50€,
- Partija 44 Program obrazovanja – učenje njemačkog jezika-početni nivo u opštini Herceg Novi, procijenjena vrijednost 877,50€,

- Partija 45 Program obrazovanja – učenje njemačkog jezika-napredni nivo u opštini Podgorica, procijenjena vrijednost 3.510€,
- Partija 46 Program obrazovanja – učenje ruskog jezika-početni nivo u opštini Tivat, procijenjena vrijednost 877,50€,
- Partija 47 Program obrazovanja – učenje ruskog jezika-početni nivo u opštini Herceg Novi, procijenjena vrijednost 877,50€,
- Partija 48 Program obrazovanja – učenje rada na računaru-početni nivo u opštini Berane, procijenjena vrijednost 3.159€,
- Partija 49 Program obrazovanja – učenje rada na računaru-početni nivo u opštini Rožaje, procijenjena vrijednost 526,50€,
- Partija 50 Program obrazovanja – učenje rada na računaru-početni nivo u opštini Nikšić, procijenjena vrijednost 1.474,20€,
- Partija 51 Program obrazovanja – učenje rada na računaru-napredni nivo u opštini Podgorica, procijenjena vrijednost 1.579,50€,
- Partija 52 Program obrazovanja – učenje rada na računaru-napredni nivo u opštini Nikšić, procijenjena vrijednost 1.684,80€,
- Partija 53 Program obrazovanja – učenje rada na računaru-napredni nivo u opštini Bar, procijenjena vrijednost 1.579,50€.

Ugovorena vrijednost nabavke putem otvorenog postupka, sa uračunatim PDV-om iznosi 260.377,84 eura.

Kroz postupak jednostavne nabavke (procijenjene vrijednosti jednake ili veće od 8.000 eura,) je pokrenuto je i realizovano 9 postupaka javnih nabavki, i to: nabavka sredstava za čišćenje, usluga zaštitara, usluga održavanje službenih vozila po partijama (dvije partije: održavnja vozila iz programa Renault i Opel), usluga održavanje opreme po partijama (četiri partije: održavanje računara, klima uređaja, telefonske opreme i fotokopir aparata koja okončana jer je ponuđač odustao od ponude), usluga arhiviranja, usluga održavanja programske opreme (softvera), usluga oglašavanja i marketinga i izvođenje građevinskih radova.

Ugovorena vrijednost jednostavne nabavke (procijenjene vrijednosti jednake ili veće od 8.000 eura), sa uračunatim PDV-om iznosi 181.698,15 eura.

U navedenom periodu vršene su nabavke profakturom, ili zaključivanjem ugovora, (vrijednost predračuna/profakture, ili ugovora je manja od 8.000 eura, bez uračunatog PDV-a), shodno Zakonu o javnim nabavkama, ukupne vrijednosti, sa uračunatim PDV-om 207.673,17 eura.

Ukupna vrijednost javnih nabavki, sa uračunatim PDV-om, realizovanih putem: otvorenog postupka, jednostavne nabavke, procijenjene vrijednosti jednake ili veće od 8.000 eura, i jednostavne nabavke procijenjene vrijednosti manje od 8.000 eura, iznosi 649.749,16 eura.

Služba za javne nabavke je, tokom 2023. godine, pripremala ugovore i pratila realizaciju postupaka centralizovanih nabavki, koje je, za potrebe državnih organa, sprovela Uprava za katastar i državnu imovinu, za sljedeće nabavke: usluga

osiguranja imovine, ugovorene vrijednosti 1.175,32 eura, usluga osiguranja lica, ugovorene vrijednosti 4.920,24 eura, nabavke kancelarijskog materijala, ugovorene vrijednosti 19.360 eura, nabavke potrošnog materijala, ugovorene vrijednosti 9.000 eura, nabavke štampanog materijala, ugovorene vrijednosti 1.000 eura, nabavke administrativnog materijala, ugovorene vrijednosti 9.000 eura, nabavke goriva za službena vozila, ugovorene vrijednosti 30.000 eura.

Ukupna ugovorena vrijednost navedenih nabavki iznosi 74.455,56 eura.

3.3. Služba za finansijske poslove

Zavod za zapošljavanje Crne Gore je u 2023. godini utrošio 56.665.867,24 eura. Sredstva su utrošena na četiri potprograma i to:

1. Na potprogram "**Pasivne mjere tržišta rada**" tj. novčana naknada nezaposlenim licima, utrošeno je 24.148.636,55 eura ili 42,61% od ukupno utrošenih sredstava,
2. Na potprogram "**Profesionalna rehabilitacija**" utrošeno je 23.883.255.10 eura, ili 42,15% od ukupno utrošenih sredstava,

U okviru Potprograma profesionalne rehabilitacije sredstva su utrošena na tri aktivnosti i to za:

- subvencije zarade poslodavcima koji zaposle lica sa invaliditetom utrošeno je 22.635.106,61 eura;
  - grant šeme koje se odnose na zapošljavanje lica sa invaliditetom utrošeno je 745.235,08 eura;
  - mjere profesionalne rehabilitacije utrošeno je 502.913,41 eura.
3. Na potprogram "**Mjere aktivne politike zapošljavanja**" utrošeno je 3.638.443,89 eura ili 6,42% od ukupno utrošenih sredstava,

U okviru potprograma "Mjere aktivne politike zapošljavanja" sredstva su utrošena na pet aktivnosti i to:

- Direktno otvaranje radnih mjesta – 937.875,38 eura,
  - Obrazovanje i opošljavanje odraslih – 2.243.806,73 eura,
  - Podsticaj za preduzetništvo – 98.499,45 eura,
  - Podrška programu za samozapošljavanje – IPA, budžetska podrška. 1.636,07 eura,
  - Podsticaj za zapošljavanje – 56.626,26 eura.
4. Potprogram "**Stručni i operativni poslovi Zavoda za zapošljavanje**" utrošeno je 4.995.531,70 eura ili 8,82% od ukupno utrošenih sredstava.

Registar rizika Zavoda za zapošljavanje Crne Gore

Upravljanje rizicima predstavlja zakonsku obavezu budžetskih jedinica, predviđenu Zakonom o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru ("Službeni list Crne Gore", br. 75/18). Cilj upravljanja rizicima jeste da se smanji obim neizvjesnosti koje bi mogle biti prijetnja poslovnoj uspješnosti subjekta javnog sektora.

Uvažavajući pomenutu zakonsku obavezu izvršene su aktivnosti na unapređenju procesa upravljanja rizicima na nivou Zavoda za zapošljavanje Crne Gore koje su za rezultat imale usvajanje novog Registra rizika Zavoda za zapošljavanje Crne Gore. Takođe, izrađen je Godišnji izvještaj Zavoda za zapošljavanje Crne Gore o aktivnostima na sprovođenju i unapređenju upravljanja i kontrola za 2022. godinu.

Procedure Centralne službe Zavoda za zapošljavanje Crne Gore

Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru i Pravilnik o načinu i postupku uspostavljanja i sprovođenja FMC definisali su obavezu Zavoda za zapošljavanje da uspostavi sistem finansijskog upravljanja i kontrole. Uzimajući u obzir navedeno, postojeće procedure usaglašene su sa pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji i usvojene su nove procedure Centralne službe Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.

Promovisan je značaj unapređenja unutrašnjih finansijskih kontrola i internih procedura u cilju postizanja ključnih ciljeva Zavoda.

Plana integriteta Zavoda za zapošljavanje Crne Gore

U skladu sa Zakonom o sprječavanju korupcije („Službeni list CG“, broj 53/14) izvršeno je ocjenjivanje realizacije planiranih mjera i obrazloženje preduzetih aktivnosti u cilju realizacije mjera za smanjenje/ otklanjanje rizika predviđenih Planom integriteta. Takođe, u skladu sa obavezujućim instrukcijama Agencije za sprečavanje korupcije, izrađen je i dostavljen Izvještaj o sprovođenju Plana integriteta. Usvojen je novi Plan integriteta Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.

Redovne aktivnosti iz oblasti privatizacije

Aktivnosti iz oblasti privatizacije su se odnosile na redovnu komunikaciju sa preduzećima u kojima je Zavod jedan od akcionara a to su: AD «Ulcinska rivijera» Ulcinj, AD »Marina« Bar, AD »Barska plovidba« Bar, 13. jul »Plantaže« AD Podgorica, AD «Montepranzzo Bokaproduct« Tivat, AD »Luka Kotor« Kotor, AD »Budvanska rivijera« Budva. Održane su Skupštine akcionara i izabrani predstavnici u odborima direktora u onim društvima gdje je Zavod imao to pravo u skladu sa Zakonom o privrednim društvima. Takođe, aktivnosti u oblasti privatizacije, obuhvatale su komunikaciju sa ministarstvima kao i sa lokalnim samoupravama na čijoj teritoriji se nalazi nepokretna imovina preduzeća.

Izveštaj o novčanim tokovima u 2023. godini

(Tab. 34.)

REDNI BROJ	NOVČANI TOK - EKONOMSKA KLASIFIKACIJA	PLAN	izvršenje u uporednom periodu pret.godine	izvršenje u navedenom periodu tekuće godine
1	2	3	4	5
1	Primici			
1.1	Opsti prihodi	22,413,122.61	26,529,356.57	21,266,804.13
1.2	Namjenski prihodi	40,624,165.00	24,296,546.31	35,393,420.00
1.3	Sopstveni prihodi			
1.4	Donacije	1.00	289,299.58	5,643.11
1.5	Pozajmice i krediti			
I	Ukupni primici (1.1.+1.2.+1.3.+1.4.+1.5)	63,037,288.61	51,115,202.46	56,665,867.24
2	Izdaci			
2.1	Tekući izdaci	32,609,326.94	18,805,702.11	27,466,204.38
2.1.1	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	3,982,891.57	3,009,489.96	3,851,378.82
2.1.2	Ostala lična primanja	143,100.00	134,368.46	142,259.10
2.1.3	Rashodi za materijal	231,220.00	125,036.86	168,415.84
2.1.4	Rashodi za usluge	310,863.61	201,101.10	298,558.32
2.1.5	Tekuće održavanje	85,500.00	68,561.60	63,139.40
2.1.6	Kamate	27,000.00	28,159.35	16,947.42
2.1.7	Renta	31,000.00	19,160.11	30,923.70
2.1.8	Subvencije	27,500,000.00	15,015,019.38	22,635,106.61
2.1.9	Ostali izdaci	297,751.76	204,805.29	259,475.17
2.2	Transferi za socijalnu zaštitu	24,267,108.43	26,613,855.53	24,148,636.55
2.2.1	Prava iz oblasti socijalne zaštite			
2.2.2	Sredstva za tehnoloske viškove	24,267,108.43	26,613,855.53	24,148,636.55
2.2.3	Prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja			
2.2.4	Ostala prava iz oblasti zdravstvene zaštite			
2.2.5	Ostala prava iz oblasti zdravstvenog osiguranja			
2.3	Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	5,706,852.24	5,641,044.72	4,975,379.53
2.4	Kapitalni izdaci	54,001.00	145.80	45,568.47
2.5	Pozajmice i krediti			
2.6	Ostala dugovanja	400,000.00	54,454.30	30,078.31
2.7	Rezerve			
II	Ukupno izdaci (2.1+2.2+2.3+2.4+2.5+2.6+2.7)	63,037,288.61	51,115,202.46	56,665,867.24

Naplata kredita za samozapošljavanje

Prihodi po osnovu naplate po kreditima za samozapošljavanje u 2023. godini su iznosili 534.320,30 eura (od čega je 416.610,30 eura prihod od glavnice i 117.710 eura prihod od redovne i zatezne kamate).

3.4. Služba za informacioni sistem

Informacioni sistem Zavoda raspolaže sa preko 450 računara (stonih, servera i prenosivih računara) i preko 300 uređaja za štampu (štampanja, kopir aparata i multifunkcionalnih uređaja). Sve organizacione jedinice Zavoda su povezane u jedinstvenu računarsku mrežu. Prosječna starost računara je 9 godina. U izvještajnom periodu, realizovana je nabavka nove računarske opreme, shodno objavljenom javnom pozivu za nabavku iste i to: PC računar (35 kom); PC monitor (35 kom); USB Hub (35 kom); MFU (3 kom); skener (3 kom); switch (2 kom); DAC komunikacioni kablovi (11 kom). Takodje, izvršena je nabavka uređaja za štampu po osnovu objedinjenih nabavki koju sprovodi Uprava za imovinu i to: štampanja (10 kom) i MFU (3 kom).

Poslovi održavanja tehničke infrastrukture informacionog sistema su bili svedeni na preventivno i korektivno održavanje, dok su se aktivnosti na perfektnom održavanju odnosile na: Nabavka nove računarske opreme, zadržavanje postojeće opreme putem povećanja postojećih kapaciteta (RAM memorije i diska) u cilju poboljšanja performansi.

Aktivno smo intervenisali na korisničkoj računarsko-komunikacionoj opremi na zahtjev korisnika; pružali smo operativno-tehničku podršku; izrađivali dokumentaciju i kreirali korisnička uputstva i ostalo shodno aktivnostima iz djelokruga rada.

Računarska mreža, a samim tim i sigurnost računarske mreže je unaprijeđena tako što su implementirani novi napredni L2 switchevi koji doprinose većoj brzini razmjene podataka, na siguran način.

Pored unapređenja mrežnog hardvera svakodnevno smo unapređivali logički sloj mreže tako što smo redovno vršili sigurnosne zakrpe u sistemu; sprovodili konstantan monitoring mrežnog saobraćaja u cilju preventivnog djelovanja nad incidentima; u kontinuitetu smo kreirali i primjenjivali različite sigurnosne politike; vršili smo redovno sigurnosno kopiranje kako mrežnih uređaja tako i produkcionih servera; migracija preostalih fizičkih servera (dva) u virtuelno okruženje; ažuriranje mrežne i serverske opreme; kreirali smo novo NAS okruženje – specijalizovani file server.

Treba napomenuti da je zbog upražnjenosti radnih mjesta u PJ Podgorica i PJ Herceg Novi obim posla znatno bio uvećan na teret sistem inženjera iz Centralne službe.

Programska infrastruktura

U okviru Informacionog sistema Zavoda egzistira veliki broj programskih aplikacija koje pokrivaju sve segmente poslovnog sistema zapošljavanja. Programske aplikacije i baza podataka su centralizovane, čime je obezbijeđena jedinstvenost

podataka u realnom vremenu. Pored svakodnevnih aktivnosti na preventivnom i korektivnom održavanju sistemskog i aplikativnog dijela IS-a, izradi sigurnosnih kopija vitalnih djelova sistema, u Službi su, u kontinuitetu, provođene aktivnosti na pripremi i izradi različitih statističkih izvještaja, koji pokrivaju sve poslovne procese sistema zapošljavanja. Održavanje aplikacija kod kojih zahtijevana znanja prevazilaze kapacitete sopstvenog stručnog kadra i ulaze u domen usko specijalističkih je predmet outsourcing-a i povjereno je stručnim kompanijama.

U 2023. godini realizovan je projekat "Upgrading of IT infrastructure and new information system for the EAM Pub. ref. NEAR/TGD/2022/EA-OP/0237" koji predviđa digitalizaciju Zavoda za zapošljavanje Crne Gore u smislu zamjene postojećeg tehnološkog softvera i nadogradnju segmenata koji nijesu digitalizovani, takođe predviđa isporuku nove računarsko komunikacione opreme – Hardware.

Računarsko komunikaciona oprema (Tab. 35.)

Stavka	Naziv stavke	Količina
1,1	Primarni server	3
1,2	Primarni storage	2
1,3	Server za rezervnu kopiju sistema	1
1,4	Neprekidno napajanje za servere - UPS	4
1,5	Rek ormar za primarnu lokaciju	2
1,6	Rek ormar za rezervnu lokaciju	1
1,7	Eksterni uredjaj za skladištenje podataka	8
1,8	Vatrozid	3
1,9	Switch za servere	4
1,1	PC Racunari	350
1,11	PC Monitori	350
1,12	Laserski stampac	70
1,13	Laserski multifunkcionalni uredjaj	140
1,14	Lap top Tip A	52
1,15	Lap top Tip B	15
1,16	Lap top Tip C	10
1,17	Projektor	8
1,18	Prenosivi diskovi za skladištenje podataka	13
1,19	Info monitori	9
1,2	Videokonferencijski sistem	1
1,21	Softver za rupravljanje rezervnim kopijama sistema	1
1,22	Antivirusna zastita	430

Predstavnici Službe za informacijski sistem su bili članovi sa pravom glasa komisije za evaluaciju ponuda za projekat "Upgrading of IT infrastructure and new information system for the EAM Pub. ref. NEAR/TGD/2022/EA-OP/0237", a nakon čijeg rada je usvojen Izvještaj od strane Delegacije Evropske unije za LOT 1 i LOT 2. Nakon usvojenog izvještaja potpisani su ugovori o saradnji sa najpovoljnijim Ponuđačima koji su ispunjavali neophodne uslove te je implementacioni period za oba LOT-a zvanično otpočeo 11.septembra.2023.godine.

Po početku implementacionog perioda V.D. Direktor Zavoda za zapošljavanje je donio odluku kojom određuje načelnika Službe za informacijski sistem za project manager-a (koordinatora) projekta novog informacionog sistema Zavoda, te je shodno tome sprovedeno sledeće:

- Oformili smo tim koordinatora segmenata sa njihovim timovima (za oba lota), definisali zaduženja te dogovorili dinamiku;
- Sproveli smo funkcionalnu analizu postojećeg tehnološkog sistema na način što smo uspješno završili više od 30 radionica sa organizacionim jedinicama Zavoda;
- Započeli smo dizajn novog sistema (baze podatka i aplikativne platforme);
- Započeli smo razvoj aplikacije za APZ;
- Sproveli smo funkcionalnu analizu serversko mrežnog segmenta te dizajnirali budući „datacentar“;
- Sproveli smo niz aktivnosti u segmentu konfigurisanja i isporuke korisničke opreme;
- Kreirali smo „blueprint“ dokument za LOT1 i LOT2.

Izradili smo novu verziju aplikacije za statističko izvještavanje koja je značajno stabilnija, sigurnija i brža od prethodne, a krajnji korisnici su sada u prilici da u intuitivnom okruženju dobijaju željene podatke sa kojima mogu na različite načine manipulirati i izvoziti kao finalan proizvod bez naknadne dorade u trećim aplikacijama.

Služba za informacijski sistem je bila nosioc projekta „Online moduli“ (koordinacija u toku informacija, organizovanje prezentacija i diskusija, podrška zaposlenima u korišćenju online modula, obezbjeđivanje serversko-mrežnog okruženja za smještanje produkcionog servera online modula u mrežu Zavoda, obezbjeđivanje pravnih osnova, testiranje...) što je rezultiralo produkcionim stanjem istih. Riječ je o savremenom digitalnom alatu koji je usmjeren prema poslodavcima, nezaposlenim licima i osobama sa invaliditetom. Cilj pomenutog digitalnog alata je da korisnici Zavoda za zapošljavanje, uz savremene tehnologije, određena prava ostvaruju na lakši, brži, a istovremeno efikasan način u digitalnom okruženju, gdje će moći pratiti realizaciju svojih zahtjeva u realnom vremenu. Sa druge strane, primjena novih digitalnih proizvoda i praćenje tehnoloških trendova Zavod za zapošljavanje pozicionira u segment savremenih službi za posredovanje u zapošljavanju. Novi digitalni alat nezaposlenim licima omogućava prijavljivanje u evidenciju nezaposlenih lica i u evidenciju ostalih tražilaca zaposlenja posredstvom interneta. Sa druge strane, pravnim licima omogućava prijavu

slobodnog radnog mjesta kod poslodavaca, ali i podnošenje zahtjeva za ostvarivanje prava na subvencije, prilikom zapošljavanja osoba sa invaliditetom.

Nakon sprovedenih neophodnih pravnih, tehnoloških i tehničkih aktivnosti, u poslovanje Zavoda implementirali smo elektronsku arhivu, elektronsku djelovodnu knjigu, elektronski potpis i pečat pa je Zavod sada u mogućnosti da zaprima elektronski potpisna dokumenta, da iste elektronski verifikuje, potpisuje i pečatira, kao i da ih na adekvatan i zakonski propisan način skladišti.

Služba za informacioni sistem je u kontinuitetu pružala tehničku podršku Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje OSI u cilju implementacije internog online modula za zaposlene u Fondu odnosno aplikacije za zaposlene u Fondu: Implementacijom aplikacije – internog online modula digitalizuje isplata subvencija. Istorijski podaci Fonda su migrirani, a aplikacija je u produkcijom stanju.

Shodno zaključcima Upravnog odbora Zavoda sproveli smo sledeće aktivnosti:

- Pribavljanje saglasnosti za izradu strateškog dokumenta digitalne transformacije Zavoda. Obavljeno je više radnih sastanaka sa predstavnicima Ministarstva rada i socijalnog staranja kao i sa predstavnicima Ministarstva javne uprave. Takođe upućeni su zvanični dopisi u kojima smo tražili mišljenje da li je Zavod u obavezi da samostalno kreira dokument digitalne transformacije Ministarstvu javne uprave i Generalnom sekretarijatu Vlade Crne Gore, Sektoru za koordinaciju, praćenje usklađenosti i praćenje sprovođenja strategija kojima se utvrđuju javne politike.

Obije pomenute institucije su se usaglasile da je Vlada Crne Gore na sjednici održanoj 23.12.2022. godine, donijela Strategiju digitalne transformacije Crne Gore 2022-2026. sa akcionim planom za 2022-2023. godinu, koja se odnosi na sve djelove crnogorskog društva – državnu upravu, lokalnu upravu i širi javni sektor, privredu, akademsku zajednicu, naučnu zajednicu, NVO i civilno društvo. Navedena strategija se odnosi i na Zavod za zapošljavanje Crne Gore, koji je pravno lice koje ima status državnog fonda i obavlja djelatnosti koje obuhvataju poslove u vezi sa zapošljavanjem, u kojem postoji jedinstveni informacioni sistem u oblasti zapošljavanja.

U navedenom dopisu se napominje i da su Akcionim planom za uspostavljanje interoperabilnosti između izabranih informacionih sistema i baza podataka koji imaju ulogu u upravljanje tržištem rada u Crnoj Gori koji je pripremila međuinstitucionalna Radna grupa formirana od strane Ministarstva ekonomskog razvoja (kasnije pod vođstvom Minsitarstva rada i socijalnog staranja), usvojenim od strane Vlade Crne Gore (Akt broj 07-8173/2 od 28.12.2022. godine) propisani strateški ciljevi sa preciznim

aktivnostima u cilju postizanja interoperabilnosti Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i relevantnih registara/baza podataka).

- Nastavili smo aktivnosti na implementaciji ISO standarda (ISO 9001:2015 Sistemi menadžmenta kvalitetom i ISO/IEC 27001:2022. Sistemi menadžmenta bezbjednosti informacija – Bezbjednost informacija, sajber bezbjednost i zaštita privatnosti) te omogućavanje uslova za usaglašavanje sa GDPR (General Data Protection Regulation) regulativnom. Izradili smo idejno rešenje i projekti zadatak, a obzirom da Zavod nije u mogućnosti da samostalno finansira navedeni projektat uputili smo zahtjev za obezbjeđivanje finansijski sredstava Medjunarodnoj organizaciji rada. Iz više navrata smo podsjećali na naš zahtjev, ali zvaničan odgovor još nijesmo dobili.
- Pokrenuli smo aktivnosti za izradu novog i sigurnog web sajta u skladu sa najnovijim bezbjednostnim standardima. U tom smislu potpisali smo Ugovor o saradnji sa eksternom kompanijom koja će izvršiti izradu novog „custom“ sajta po uslovima definisanim od strane Zavoda. Shodno zaključku Upravnog odbora Zavoda, u novi sajt će pored svih ostalih bitnih funkcionalnosti biti implementiran web servis-modul koji će automatski javno, na sajtu, objavljivati podatke o isplati poslodavcima bespovratnih sredstava za prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada za zapošljavanje lica sa invaliditetom; o učešću Zavoda u finansiranju ličnih troškova asistenata (pomagača u radu) lica sa invaliditetom i o subvencijama zarade lica sa invaliditetom koje zaposli, na mjesečnom nivou. U sklopu izrade novog sajta Menadžmentu i Upravnom odboru Zavoda je upućen i predlog za promjenu vizuelnog identiteta Zavoda – logoa, a nakon usaglasavanja isti je usvojen i biće implementiran na novom sajtu Zavoda. Produkciono stanje novog web sajta očekujemo u januaru 2024. godine.

Započeli smo aktivnosti na ažuriranju postojećih i izradi novih procedura Službe, kao i aktivnosti na realizovanju preporuka nakon sprovedene interne revizije, te smo shodno tome kreirali dvije nove interne procedure:

- Interna procedura za slučaj cyber napada;
- Interna procedura za neprekidno funkcionisanje IT sistema Zavoda.

Kreirali smo nove pravilnike:

- Pravilnik o koriscenju sluzbenog email servisa Zavoda;
- Pravilnik za postupanje prilikom otvaranja, izmjene, obustave i ukidanja naloga Informacionog sistema Zavoda za zapošljavanje Crne Gore;
- Pravilnik o postupanju prilikom nabavke, održavanja, instalacije i uklanjanja hardversko-softverskih resursa Informacionog sistema Zavoda za zapošljavanje Crne Gore;
- Pravilnik o načinu upotrebe hardversko-softverskih resursa Informacionog sistema Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.

Aktivno i u kontinuitetu smo saradjivali sa Ministarstvom javne uprave, Ministarstvom rada i socijelnog staranja, Ministarstvom finansija, Upravom prihoda

i carina i centrima za socijalni rad u cilju poboljšanja interoperabilnosti kako postojećih tako i novih servisa za razmjenu podataka između institucija.

Aktivnosti za primjenu šifarnika, koji su u upotrebi u informacionom sistemu Zavoda, realizovane su u skladu sa planiranim. Šifarnici iz oblasti obrazovanja i zanimanja modifikovani su novim klasifikacionim jedinicama u skladu sa sistemom klasifikovanja i šifriranja.

U izvještavanom period bili smo u kontinuitetu učesnici različitih lokalnih i medjuinstitucionalnih radnih tijela, grupa i komisija.

Pregled prijavljenih problema po organizacionim cjelinama
(Tab. 36.)

Br.	Organizaciona cjelina	Ukupno	Broj riješenih problema
1	PJ Podgorica	171	171
2	PJ Pljevlja	58	58
3	PJ Nikšić	161	159
4	PJ Herceg Novi	61	61
5	PJ Bijelo Polje	159	158
6	PJ Berane	78	76
7	PJ Bar	211	210
8	Centrala	301	296
	Ukupno	1200	1189

Pregled prijavljenih problema po kategoriji
(Tab. 37.)

Br.	Kategorija	Ukupno
1	Software	470
2	Hardware	538
3	Nalog	192
	Ukupno:	1200

3.5. Odjeljenje za unutrašnju reviziju

Unutrašnja revizija je nezavisna i objektivna aktivnost čiji je cilj dodavanje vrijednost organizaciji kroz unapređenje njenog rada i efikasnije ostvarivanje postavljenih ciljeva, primjenom sistematskog i disciplinovanog pristupa u ocjeni i davanju preporuka za poboljšanje upravljanja, upravljanja rizicima i internih kontrola organizacije.

Misija unutrašnje revizije je da unaprjeđuje i štiti organizacione vrijednosti Zavoda kroz pružanje usluga uvjeravanja, savjeta i uvida, a svojim aktivnostima unutrašnja revizija treba da doprinese sprovođenju politika, programa i aktivnosti kao i efektivnom, efikasnom i ekonomičnom upravljanju resursima.

U skladu sa godišnjim planom rada revizije za 2023. godinu broj 09123-112, od 12.01.2023. godine, Odjeljenje za unutrašnju reviziju je u potpunosti ostvarilo godišnji plan rada revizije za 2023. godinu.

Odjeljenje za unutrašnju reviziju je u 2023. godini izvršilo tri revizije, i to:

1. Reviziju sajber bezbjednosti i čuvanja podataka

Obuhvat revizije

Revizijom je obuhvaćen proces reagovanja na sajber incident, kao i kompletan sistem zaštite cjelokupnog informacionog sistema.

Ciljevi revizije

- Napravljen je uvid u sve postojeće procese, vezane za bezbjednost informatičkog sistema Zavoda.
- Procenjen je nivo spremnosti za reakcijom na sajber napad, na informatički sistem Zavoda.
- Procenjen je nivo fizičke zaštite i zaštite informatičkog sistema.
- Procenjena je usklađenost procesa sa propisanom regulativom.
- Provjerena je održivost preporuka datih revizijom „Izrada backup-a i zaštita podataka“

2. Reviziju postupanja po zahtjevu poslodavca za posredovanje prilikom zapošljavanja

Obuhvat revizije

Obuhvat revizorskog angažovanja, podrazumijevao uvid u postupke:

- podnošenje Zahtjeva za posredovanje,
- povezivanje poslodavaca i nezaposlenih lica, kao i
- sagledavanje rezultata posredovanja

Ciljevi revizije

- Napravljen je uvid u postojeće procese, vezane za posredovanje pri zapošljavanju, po zahtjevu poslodavca.

- Potvrđena usklađenost procesa sa propisanom regulativom (Zakonom, tehnologijom rada, internim procedurama, upustvima i slično).
- Procjenjena efikasnost pomenutog postupka.

3. Reviziju mjera aktivne politike zapošljavanja u Sektoru za mjere aktivne politike zapošljavanja – Osposobljavanje za samostalan rad

Obuhvat revizije

- Revizija će obuhvatiti sve aktivnosti vezane za program, od donošenja Odluke o njegovoj realizaciji, do načina evaluacije postignutih ciljeva.

Ciljevi revizije

- Procjena pravilnosti i pravovremeno organizovanje procesa, Programa osposobljavanja za samostalan rad,
- Procjena adekvatnog funkcionisanja sistema kontrola, kroz obezbeđivanje efikasnog načina sprovođenja i praćenja Programa osposobljavanja za samostalan rad.

Odjeljenje za unutrašnju reviziju je u decembru 2023. godine izvršilo izradu **Godišnjeg plana rada unutrašnje revizije za 2024. godinu.**

Takođe, Odjeljenje za unutrašnju reviziju je tokom 2023. godine konstantno pružalo konsalting uluge sektorima/sluzbama/odjeljanjima Zavoda, kroz sastanke i razgovore sa menadžmentom.

Pored aktivnosti u sprovođenju gore navedenih revizija i konsalting usluga, Odjeljenje za unutrašnju reviziju je u 2023. godini, obavilo i sledeće aktivnosti:

- Izradu Strateškog plana unutrašnje revizije za period 2023-2025. godine,
- Izradu Godišnjeg plana unutrašnje revizije za 2023. godinu,
- Izradu Povelje unutrašnje revizije,
- Izradu Godišnjeg izvještaja o radu unutrašnje revizije i izvršenje godišnjeg plana unutrašnje revizije za 2022. godinu,
- Izradu internih procedura: Realizacija i praćenje revizorskih preporuka i Postupka vršenja revizije,
- Vođenje registra datih i prihvaćenih preporuka iz prethodnog perioda,
- Pregled praćenja i izvršavanja preporuka unutrašnje revizije od menadžmenta,
- Izrada izvještaja o radu unutrašnje revizije kao dijela redovnih godišnjih i polugodišnjih izvještaja Zavoda za zapošljavanje Crne Gore,
- Izrada i izvršavanje budžeta potrebnog za ostvarivanje ciljeva i funkcije unutrašnje revizije.

PRILOG

**Nezaposleni
- po opštinama i polu -**

(Tab. 38.)

Rb	Opština	31.12.2022.			31.12.2023.			Nominalna razlika			Index			
		Σ	Žene	Muški	Σ	Žene	Muški	Σ (5-2)	Žene (6-3)	Muški (7-4)	Σ (5:2)	Žene (6:3)	Muški (7:4)	
		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
											95.83	97.36	94.39	
1	Andrijevića	863	417	446	827	406	421	-36	-11	-25	94.09	94.08	94.09	
2	Berane	4515	2417	2098	4248	2274	1974	-267	-143	-124	83.13	87.13	75.24	
3	Budva	913	606	307	759	528	231	-154	-78	-76	86.17	86.65	85.54	
4	Bijelo Polje	4165	2360	1805	3589	2045	1544	-576	-315	-261	80.38	80.65	79.88	
5	Bar	1860	1209	651	1495	975	520	-365	-234	-131	75.63	78.70	72.17	
6	Cetinje	1391	737	654	1052	580	472	-339	-157	-182	86.15	85.25	87.57	
7	Danilovgrad	960	590	370	827	503	324	-133	-87	-46	89.53	93.23	83.75	
8	Zeta	726	443	283	650	413	237	-76	-30	-46	97.84	100.54	94.79	
9	Gusinje	694	368	326	679	370	309	-15	2	-17	83.41	91.67	89.82	
10	H. Novi	615	389	226	513	310	203	-102	-79	-23	91.27	91.67	90.91	
11	Kolašin	871	420	451	795	385	410	-76	-35	-41	79.50	76.88	83.09	
12	Kotor	322	186	136	256	143	113	-66	-43	-28	92.72	91.87	93.72	
13	Mojkovac	975	529	446	904	486	418	-71	-43	-28	79.49	84.37	72.67	
14	Nikšić	4982	2904	2078	3960	2450	1510	-1022	-454	-568	80.63	80.48	80.87	
15	Podgorica	8311	5185	3126	6701	4173	2528	-1610	-1012	-598	95.48	98.27	92.74	
16	Plav	2101	1040	1061	2006	1022	984	-95	-18	-77	93.71	95.45	91.72	
17	Petnjica	1033	550	483	968	525	443	-65	-25	-40	88.78	89.02	88.39	
18	Pljevlja	2495	1539	956	2215	1370	845	-280	-169	-111	89.16	94.64	84.67	
19	Plužine	249	112	137	222	106	116	-27	-6	-21	92.73	96.01	88.65	
20	Rožaje	5253	2910	2343	4871	2794	2077	-382	-116	-266	88.17	96.97	83.33	
21	Šavnik	93	33	60	82	32	50	-11	-1	-10	62.66	60.31	66.90	
22	Tivat	399	257	142	250	155	95	-149	-102	-47	91.22	91.64	90.62	
23	Tuzi	991	586	405	904	537	367	-87	-49	-38	61.37	61.59	61.05	
24	Ulcinj	1649	984	665	1012	606	406	-637	-378	-259	1	92.35	84.27	101.23
25	Žabljak	170	89	81	157	75	82	-13	-14	-1	85.72	86.61	84.51	
26	Crna Gora	46596	26860	19736	39942	23263	16679	-6654	-3597	-3057				

Kretanje nezaposlenosti u 2023. godini

(Tab. 39.)

	Januar		Februar		Mart		April		Maj		Jun		Jul		Avgust		Septembar		Oktobar		Novembar		Decembar		Prosjeak	
	Σ	Ž	Σ	Ž	Σ	Ž	Σ	Ž	Σ	Ž	Σ	Ž	Σ	Ž	Σ	Ž	Σ	Ž	Σ	Ž	Σ	Ž	Σ	Ž	Σ	Ž
Biro rada	861	415	862	412	870	417	865	415	845	406	833	396	806	387	806	389	802	389	821	396	821	399	827	406	835	402
Andrijevića	4487	2383	4498	2366	4484	2356	4432	2338	4364	2310	4326	2297	4186	2236	4110	2195	4079	2182	4166	2231	4225	2260	4248	2274	4300	2286
Berane	825	558	813	548	798	538	769	519	722	488	679	459	678	461	662	453	660	453	716	489	758	525	759	528	737	502
Budva	4078	2309	4088	2301	4056	2306	3971	2263	3923	2238	3919	2253	3557	2031	3509	2016	3383	1927	3487	1986	3649	2084	3589	2045	3767	2147
Bijelo Polje	1747	1134	1740	1127	1694	1083	1641	1048	1533	983	1403	896	1293	838	1274	817	1293	832	1431	921	1503	976	1495	975	1504	969
Bar	1747	1134	1740	1127	1694	1083	1641	1048	1533	983	1403	896	1293	838	1274	817	1293	832	1431	921	1503	976	1495	975	1504	969
Cetinje	1274	673	1234	645	1194	629	1136	602	1094	586	1065	572	1024	556	1004	551	997	550	1035	579	1059	587	1052	580	1097	593
Danilovgrad	944	570	948	555	940	559	899	522	876	509	822	492	810	481	799	480	782	469	833	506	846	516	827	503	861	514
Zeta	686	419	692	421	690	415	659	397	662	407	654	406	640	393	629	379	608	369	630	396	651	411	650	413	654	402
Gusinje	692	364	681	360	681	360	682	364	677	360	675	359	656	355	641	351	649	355	661	360	671	365	679	370	670	360
H. Novi	549	350	535	343	524	337	483	304	438	268	392	236	350	202	341	196	357	198	420	247	493	296	513	310	450	274
Kolašin	825	390	830	387	838	390	839	395	831	391	837	395	790	372	766	367	767	367	794	381	795	382	795	385	809	384
Kotor	244	132	253	135	219	116	211	102	184	86	193	92	180	83	183	82	179	81	213	112	251	141	256	143	214	109
Kolašin	825	390	830	387	838	390	839	395	831	391	837	395	790	372	766	367	767	367	794	381	795	382	795	385	809	384
Kotor	244	132	253	135	219	116	211	102	184	86	193	92	180	83	183	82	179	81	213	112	251	141	256	143	214	109
Mojkovac	976	521	977	516	976	516	963	515	933	497	928	485	875	463	855	452	841	443	875	468	920	491	904	486	919	488
Nik šić	4730	2732	4757	2730	4644	2661	4290	2569	4151	2503	4012	2478	3899	2413	3863	2396	3772	2327	3938	2440	4077	2522	3960	2450	4174	2518
Podgorica	7766	4817	7839	4853	7594	4685	7442	4612	7155	4442	6732	4203	6585	4146	6441	4056	6306	3936	6631	4138	6858	4266	6701	4173	7004	4361
Plav	2086	1090	1973	987	1992	994	1994	996	2006	1007	2011	1009	1906	969	1894	965	1898	968	1944	993	2007	1025	2006	1022	1976	997
Petnjica	1040	554	1027	548	1020	545	1013	540	1004	537	1012	542	994	537	974	530	976	530	979	530	977	530	968	525	999	537
Pļevlja	2453	1488	2448	1492	2460	1483	2369	1437	2323	1435	2282	1406	2168	1348	2115	1310	2088	1296	2176	1341	2246	1386	2215	1370	2279	1399
Plužine	251	116	250	116	248	115	246	116	238	112	234	110	223	106	221	105	222	104	224	108	216	105	222	106	233	110
Rožaje	5149	2839	5115	2831	5006	2788	4962	2762	4937	2762	4955	2781	4876	2753	4864	2757	4830	2746	4842	2766	4931	2815	4871	2794	4945	2783
Šavnik	87	30	98	33	98	35	90	30	83	26	79	27	72	23	75	27	74	26	79	29	80	31	82	32	83	29
Tivat	373	232	358	224	356	210	328	204	289	176	271	171	250	157	248	159	253	163	254	160	264	168	250	155	291	182
Tuzi	943	554	951	560	923	541	905	532	887	530	896	533	902	541	889	537	867	523	897	534	921	543	904	537	907	539
Ulcinj	1570	951	1514	917	1392	846	1236	751	1098	677	930	576	860	536	796	497	816	499	926	549	998	596	1012	606	1086	667
Žabljak	150	77	151	77	160	82	169	84	162	83	164	84	153	74	149	74	150	73	156	77	161	79	157	75	157	78
Crna Gora	44786	25638	44632	25484	43857	25007	42594	24417	41415	23819	40304	23258	38733	22461	38108	22141	37649	21806	39128	22737	40378	23499	39942	23263	40961	23628

Stope nezaposlenosti po opštinama i mjesecima u 2023. godini
(Tab. 40.)

Rb	Opština	Januar	Februar	Mart	April	Maj	Jun	Jul	Avgust	Septembar	Oktoabar	Novembar	Decembar	Ø u 2023.
1	Andrijeвица	59.92	59.94	60.29	60.28	59.26	58.17	56.96	56.76	57.24	58.06	57.94	58.36	58.60
2	Berane	46.33	46.25	46.08	45.49	44.93	44.40	43.50	42.85	42.62	43.11	43.44	43.92	44.41
3	Budva	4.01	3.87	3.67	3.40	2.98	2.60	2.51	2.56	2.71	3.04	3.25	3.25	3.12
4	Bijelo Polje	30.23	30.12	29.79	29.34	28.91	28.48	26.20	25.99	25.81	27.36	28.30	28.07	28.23
5	Bar	10.25	10.09	9.68	9.27	8.38	7.24	6.54	6.77	7.13	7.87	8.24	8.22	8.26
6	Cetinje	24.75	24.11	23.34	22.39	21.63	20.97	20.27	20.02	19.95	20.58	20.97	20.82	21.66
7	Danilovgrad	17.75	17.66	17.40	16.77	16.32	15.21	15.01	14.92	14.71	15.36	15.46	15.31	15.99
8	Zeta	22.69	22.72	22.36	21.36	21.33	20.75	20.28	20.06	19.43	19.53	20.06	19.84	20.84
9	Gusinje	71.05	69.85	69.92	69.88	69.58	68.95	67.21	66.22	66.91	67.38	67.71	68.10	68.58
10	H. Novi	4.35	4.21	4.06	3.70	3.16	2.59	2.23	2.31	2.58	3.15	3.69	3.86	3.28
11	Kolašin	34.75	34.74	35.24	34.94	34.81	34.47	32.79	32.09	32.24	33.29	33.32	33.38	33.84
12	Kotor	3.06	3.12	2.62	2.45	2.07	2.08	1.89	1.95	1.98	2.42	2.90	2.97	2.44
13	Mojkovac	42.21	42.18	42.09	41.80	40.90	40.59	38.24	37.27	36.76	37.70	38.90	38.75	39.80
14	Nikšić	22.31	22.23	22.02	19.95	19.23	18.98	18.13	17.97	17.59	18.15	18.53	18.52	19.46
15	Podgorica	7.08	7.09	6.85	6.69	6.39	5.94	5.76	5.65	5.54	5.78	5.95	5.80	6.20
16	Plav	60.67	59.30	59.52	59.59	59.63	59.34	56.74	56.72	56.40	57.79	58.63	58.93	58.60
17	Petnjica	76.19	75.35	75.28	75.26	75.32	74.96	74.57	74.07	74.05	74.17	74.18	73.84	74.78
18	Pljevlja	27.11	27.03	27.04	26.13	25.72	25.21	24.08	23.54	23.15	23.89	24.55	24.47	25.17
19	Plužine	33.03	32.81	32.59	32.16	31.15	30.31	28.92	28.52	29.02	29.40	28.72	29.29	30.50
20	Rožaje	59.46	58.75	58.04	57.62	57.46	57.23	56.49	56.14	55.96	56.00	56.31	56.42	57.15
21	Šavnik	21.27	23.67	23.67	21.58	20.10	18.85	17.27	17.65	17.83	19.65	20.25	20.45	20.15
22	Tivat	5.15	4.85	4.75	4.27	3.60	3.17	2.82	2.88	3.12	3.18	3.32	3.15	3.64
23	Tuzi	30.27	29.78	28.79	28.42	27.60	27.97	28.18	27.71	27.09	27.79	27.66	27.16	28.19
24	Ulcinj	22.24	21.48	19.76	17.60	15.03	11.56	10.30	10.84	11.78	13.24	14.14	14.45	15.08
25	Žabljak	17.26	17.50	18.45	19.18	17.86	16.87	15.44	15.50	15.96	17.43	17.91	17.21	17.20
26	Crna Gora	16.30	16.11	15.74	15.16	14.50	13.75	13.05	13.06	13.14	13.67	14.05	13.95	14.35

Nezaposleni

– po opštinama, biroima rada, stepenima stručne spreme² i polu –

(Tab. 41.)

Opština	Σ	ž	I	I ž	II	II ž	III	II ž	IV	IV ž	V	Vž	VI-1	VI-1 ž	VI-2	VI-2 ž	VII-1	VII-1 ž	VII-2	VII-2 ž	VIII	VIII ž
Andrijevića	827	406	311	168	13	3	191	76	263	133	0	0	3	2	0	0	45	23	1	1	0	0
Berane	4248	2274	1506	815	92	56	901	435	1358	749	2	0	49	26	0	0	332	189	8	4	0	0
Budva	759	528	137	85	24	16	121	85	251	186	2	1	28	20	0	0	186	130	8	4	2	1
Bijelo Polje	3589	2045	1186	715	130	67	850	379	891	581	15	2	36	17	0	0	468	274	12	9	1	1
Bar	1495	975	403	258	50	31	243	127	367	264	4	2	34	18	0	0	372	259	22	16	0	0
Cetinje	1052	580	280	127	32	17	170	87	360	208	1	1	11	4	0	0	118	80	3	2	0	0
Danilovgrad	827	503	215	126	25	19	188	100	270	174	3	0	5	2	0	0	94	76	3	3	0	0
Zeta	650	413	184	123	30	12	134	64	201	133	2	0	2	2	0	0	55	34	11	6	1	0
Gusinje	679	370	354	220	1	0	97	32	153	75	4	2	3	1	0	0	182	127	6	2	0	0
H. Novi	513	310	56	36	29	11	101	51	106	67	2	0	31	16	0	0	76	54	3	3	0	0
Kolašin	795	385	279	128	18	10	186	85	223	103	2	1	8	1	0	0	106	79	5	3	1	0
Kotor	256	143	19	5	5	3	47	16	58	35	0	0	15	2	0	0	78	44	1	1	0	0
Mojkovac	904	486	229	144	20	14	319	138	247	141	2	0	8	4	0	0	870	610	61	48	6	3
Nikšić	3960	2450	771	447	115	64	862	435	1224	813	10	4	41	26	0	0	1494	978	84	62	6	4
Podgorica	6701	4173	2199	1289	196	125	889	485	1725	1170	22	4	83	56	3	0	135	60	10	5	1	0
Plav	2006	1022	959	590	13	3	338	104	532	250	7	4	11	6	0	0	10	3	0	0	0	0
Petnjica	968	525	696	432	27	14	124	27	110	48	0	0	1	1	0	0	217	139	15	10	0	0
Pljevlja	2215	1370	588	347	85	54	518	268	760	537	8	0	24	15	0	0	24	18	2	2	1	1
Plužine	222	106	44	21	2	1	71	26	72	34	3	1	3	2	0	0	399	214	19	14	0	0
Rožaje	4871	2794	2734	1801	26	10	861	292	792	447	13	5	27	11	0	0	7	3	2	2	0	0
Šavnik	82	32	17	8	2	0	27	7	27	12	0	0	0	0	0	0	68	49	4	4	0	0
Tivat	250	155	40	20	14	7	38	20	77	48	2	0	7	7	0	0	110	70	8	6	0	0
Tuzi	904	537	462	274	11	5	101	52	209	129	2	1	1	0	0	0	296	179	37	20	2	0
Ulcinj	1012	606	293	190	23	10	139	69	212	136	1	0	9	2	0	0	31	15	0	0	0	0
Zabljak	157	75	15	6	1	1	22	7	85	45	2	0	1	1	0	0	5961	3835	335	235	21	10
UKUPNO	39942	23263	13977	8375	984	553	7538	3467	10573	6518	109	28	441	242	3	0	5961	3835	335	235	21	10

² I stepen - osnovno obrazovanje i lice bez stručne spreme, II stepen - niza stručna sprema, III - trogodišnje srednje obrazovanje, IV stepen - četvorogodišnje srednje obrazovanje, V stepen - srednje stručno obrazovanje plus specijalizacija, VI stepen - visa škola, VII stepen - visoka stručna sprema (VII-2 stepen - magistar nauka), VIII stepen - doktor nauka

Nezaposleni po opštinama, biroima rada i stepenima stručne spreme (Tab. 42.)

Rb	PJ/ biro rada	Σ	Ž	I	Ž	II	Ž	III	Ž	IV	Ž	V	Ž	VI-1	Ž	VI-2	Ž	VII1	Ž	VII2	Ž	VIII	Ž
1	Bar	1495	975	403	258	50	31	243	127	367	264	4	2	34	18	0	0	372	259	22	16	0	0
2	Budva	759	528	137	85	24	16	121	85	251	186	2	1	28	20	0	0	186	130	8	4	2	1
3	Ulcinj	1012	606	293	190	23	10	139	69	212	136	1	0	9	2	0	0	296	179	37	20	2	0
4	PJ Bar	3266	2109	833	533	97	57	503	281	830	586	7	3	71	40	0	0	854	568	67	40	4	1
5	Berane	4248	2274	1506	815	92	56	901	435	1358	749	2	0	49	26	0	0	332	189	8	4	0	0
6	Andrijevića	827	406	311	168	13	3	191	76	263	133	0	0	3	2	0	0	45	23	1	1	0	0
7	PJ Berane	5075	2680	1817	983	105	59	1092	511	1621	882	2	0	52	28	0	0	377	212	9	5	0	0
8	Rožaje	4871	2794	2734	1801	26	10	861	292	792	447	13	5	27	11	0	0	399	214	19	14	0	0
9	Petnjica	968	525	696	432	27	14	124	27	110	48	0	0	1	1	0	0	10	3	0	0	0	0
10	PJ Rožaje	5839	3319	3430	2233	53	24	985	319	902	495	13	5	28	12	0	0	409	217	19	14	0	0
11	Bijelo Polje	3589	2045	1186	715	130	67	850	379	891	581	15	2	36	17	0	0	468	274	12	9	1	1
12	Mojkovac	904	486	229	144	20	14	319	138	247	141	2	0	8	4	0	0	78	44	1	1	0	0
13	Kolašin	795	385	279	128	18	10	186	85	223	103	2	1	8	1	0	0	76	54	3	3	0	0
14	PJ Bijelo Polje	5288	2916	1694	987	168	91	1355	602	1361	825	19	3	52	22	0	0	622	372	16	13	1	1
15	Nikšić	3960	2450	771	447	115	64	862	435	1224	813	10	4	41	26	0	0	870	610	61	48	6	3
16	Šavnik	82	32	17	8	2	0	27	7	27	12	0	0	0	0	0	0	7	3	2	2	0	0
17	Plužine	222	106	44	21	2	1	71	26	72	34	3	1	3	2	0	0	24	18	2	2	1	1
18	PJ Nikšić	4264	2588	832	476	119	65	960	468	1323	859	13	5	44	28	0	0	901	631	65	52	7	4
19	Plav	2006	1022	959	590	13	3	338	104	532	250	7	4	11	6	0	0	135	60	10	5	1	0
20	Gusinje	679	370	354	220	1	0	97	32	153	75	4	2	3	1	0	0	55	34	11	6	1	0
21	PJ Plav	2685	1392	1313	810	14	3	435	136	685	325	11	6	14	7	0	0	190	94	21	11	2	0
22	Pljevlja	2215	1370	588	347	85	54	518	268	760	537	8	0	24	15	0	0	217	139	15	10	0	0
23	Žabljak	157	75	15	6	1	1	22	7	85	45	2	0	1	1	0	0	31	15	0	0	0	0
24	PJ Pljevlja	2372	1445	603	353	86	55	540	275	845	582	10	0	25	16	0	0	248	154	15	10	0	0
25	Podgorica	6701	4173	2199	1289	196	125	889	485	1725	1170	22	4	83	56	3	0	1494	978	84	62	6	4
26	Tuzi	904	537	462	274	11	5	101	52	209	129	2	1	1	0	0	0	94	76	3	3	0	0
27	Zeta	650	413	184	123	30	12	134	64	201	133	2	0	2	2	0	0	188	128	10	8	0	0
28	Cetinje	1052	580	280	127	32	17	170	87	360	208	1	1	11	4	0	0	118	80	3	2	0	0
29	Danilovgrad	827	503	215	126	25	19	188	100	270	174	3	0	5	2	0	0	204	1332	108	81	6	4
30	PJ Podgorica	10134	6206	3340	1939	294	178	1482	788	2765	1814	30	6	102	64	3	0	182	127	6	2	0	0
31	Herceg Novi	513	310	56	36	29	11	101	51	106	67	2	0	31	16	0	0	106	79	5	3	1	0
32	Kotor	256	143	19	5	5	3	47	16	58	35	0	0	15	2	0	0	68	49	4	4	0	0
33	Tivat	250	155	40	20	14	7	38	20	77	48	2	0	7	7	0	0	356	255	15	9	1	0
34	PJ Herceg Novi	1019	608	115	61	48	21	186	87	241	150	4	0	53	25	0	0	5961	3835	335	235	21	10
35	CRNA GORA	39942	23263	13977	8375	984	553	7538	3467	10573	6518	109	28	441	242	3	0						

Nezaposleni po opštinama, biroima rada, nivoima i podnivoima obrazovanja³ i polu
(Tab. 43.)

Biro rada	Ukupno	Nivo		I										II		III		IV							
		žena	Podnivo	I-1						I-2				201	201ž	301	301ž	IV-1		IV-2					
				111	111ž	112	112ž	113	113ž	114	114ž	121	121ž					411	411ž	421	421ž				
Biro rada																									
Andrijevića	827	406		9	8	1	0	6	1	11	5	284	154	13	3	191	76	263	133	0	0				
Berane	4248	2274	264	171	8	3	28	15	19	8	1187	618	92	56	901	435	1358	749	0	0					
Budva	759	528	69	51	0	0	2	1	2	2	64	31	24	16	121	85	251	186	2	1					
Bijelo Polje	3589	2045	165	111	11	7	65	45	44	25	901	527	130	67	850	379	891	581	13	2					
Bar	1495	975	101	65	3	3	20	19	14	11	265	160	50	31	243	127	367	264	4	2					
Cetinje	1052	580	6	6	0	0	5	3	5	1	264	117	32	17	170	87	360	208	1	1					
Danilovgrad	827	503	27	18	1	1	3	3	3	3	181	101	25	19	188	100	270	174	2	0					
Zeta	650	413	29	24	0	0	4	2	0	0	151	97	30	12	134	64	201	133	2	0					
Gusinje	679	370	70	52	2	1	15	9	8	6	259	152	1	0	97	32	153	75	4	2					
H. Novi	513	310	9	6	1	1	2	1	2	1	42	27	29	11	101	51	106	67	2	0					
Kolašin	795	385	6	5	2	0	4	3	6	3	261	117	18	10	186	85	223	103	2	1					
Kotor	256	143	8	3	0	0	1	0	0	0	10	2	5	3	47	16	58	35	0	0					
Mojkovac	904	486	24	20	0	0	3	3	4	3	198	118	20	14	319	138	247	141	0	0					
Nikšić	3960	2450	144	95	12	4	23	13	9	5	583	330	115	64	862	435	1224	813	7	2					
Podgorica	6701	4173	823	518	58	22	91	56	97	54	1130	639	196	125	889	485	1725	1170	20	4					
Plav	2006	1022	211	160	14	6	118	87	73	37	543	300	13	3	338	104	532	250	7	4					
Petnjica	968	525	85	57	7	6	46	36	14	9	544	324	27	14	124	27	110	48	0	0					
Pljevlja	2215	1370	72	47	3	2	26	14	12	9	475	275	85	54	518	268	760	537	8	0					
Plužine	222	106	8	4	0	0	0	0	0	0	36	17	2	1	71	26	72	34	3	1					
Rožaje	4871	2794	276	213	17	10	306	282	79	59	2056	1237	26	10	861	292	792	447	10	5					
Šavnik	82	32	3	0	0	0	2	2	1	5	23	13	14	7	38	20	77	48	2	0					
Tivat	250	155	6	3	4	2	2	1	5	1	23	13	14	7	38	20	77	48	2	0					
Tuzi	904	537	67	43	8	3	22	18	19	11	346	199	11	5	101	52	209	129	2	1					
Ulcinj	1012	606	42	29	9	5	22	14	33	16	187	126	23	10	139	69	212	136	1	0					
Žabljak	157	75	0	0	0	0	1	1	0	0	14	5	1	1	22	7	85	45	2	0					
UKUPNO	39942	23263	2524	1709	161	76	817	629	461	270	10014	5691	984	553	7538	3467	10573	6518	94	26					

³ Nivoi i podnivoi obrazovanja u skladu sa Nacionalnim okvirom kvalifikacija:

111 Podnivo I1 - Bez školske spreme, 112 Podnivo I1 -Završeno 1-3 razreda, 113 Podnivo I1 -Završeno 4 razreda, 114 Podnivo I1 -Završeno 5-7 razreda, 121 Podnivo I2 -Završena osnovna škola, 201 Nivo II, 301 Nivo III, 411 Podnivo IV1 - stepen 40, 421 Podnivo IV1 - stepen 50, 501 Nivo V - stepen 61, 502 Nivo V - stepen 62, 503 Nivo V - stepen 50, 601 Nivo VI - Bachelori 3 godine (180 ECTS), 711 Podnivo VII1 - Bolonja (240 ECTS), 712 Podnivo VII1 - stepen 71, 713 Podnivo VII1 - Bolonja (240 i 180+60 ECTS), 721 Podnivo VII2 - stepen 72, 722 Podnivo VII2 - Bolonja (Master magistri), 801 Nivo VIII

Nivo	V						VI		VII								VIII			
	Podnivo						601	601ž	VII-1				VII-2				801	801ž		
	501	501ž	502	502ž	503	503ž			711	711ž	712	712ž	713	713ž	721	721ž			722	722ž
Biro rada	3	2	0	0	0	0	24	14	3	0	13	6	5	3	0	0	1	1	0	0
Andrijevića	3	2	0	0	0	0	24	14	3	0	13	6	5	3	0	0	1	1	0	0
Berane	49	26	0	0	2	0	120	69	28	16	123	61	61	43	1	1	7	3	0	0
Budva	28	20	0	0	0	0	70	49	16	13	61	39	39	29	4	2	4	2	2	1
Bijelo Polje	36	17	0	0	2	0	223	128	56	31	88	50	101	65	1	1	11	8	1	1
Bar	34	18	0	0	0	0	210	146	10	5	89	52	63	56	7	5	15	11	0	0
Cetinje	11	4	0	0	0	0	80	54	12	7	35	23	61	44	3	1	7	7	0	0
Danilovgrad	5	2	0	0	1	0	48	35	8	5	26	14	36	26	0	0	3	2	0	0
Zeta	2	2	0	0	0	0	52	42	6	4	15	13	21	17	2	2	1	1	0	0
Gusinje	3	1	0	0	0	0	26	14	7	5	18	12	4	3	5	2	6	4	1	0
H. Novi	31	16	0	0	0	0	97	68	6	2	62	43	17	14	3	2	3	0	0	0
Kolašin	8	1	0	0	0	0	40	29	12	7	11	7	13	11	0	0	3	3	0	0
Kotor	15	2	0	0	0	0	50	37	8	7	35	24	13	11	2	2	3	1	1	0
Mojkovac	8	4	0	0	2	0	36	22	2	1	25	10	15	11	0	0	1	1	0	0
Nikšić	41	26	0	0	3	2	394	258	47	38	180	118	249	196	20	15	41	33	6	3
Podgorica	83	56	3	0	2	0	671	422	123	83	417	265	283	208	34	24	50	38	6	4
Plav	11	6	0	0	0	0	52	29	5	4	61	18	17	9	3	0	7	5	1	0
Petnjica	1	1	0	0	0	0	6	2	0	0	2	0	2	1	0	0	0	0	0	0
Pljevlja	24	15	0	0	0	0	101	66	27	18	53	31	36	24	3	2	12	8	0	0
Plužine	3	2	0	0	0	0	11	9	0	0	6	5	7	4	0	0	2	2	1	1
Rožaje	27	11	0	0	3	0	100	53	53	33	214	113	32	15	3	3	16	11	0	0
Šavnik	0	0	0	0	0	0	5	3	1	0	0	0	1	0	0	0	2	2	0	0
Tivat	7	7	0	0	0	0	20	13	7	4	24	20	17	12	0	0	4	4	0	0
Tuzi	1	0	0	0	0	0	67	41	11	10	20	12	12	7	2	2	6	4	0	0
Ulcinj	9	2	0	0	0	0	188	113	19	13	55	29	34	24	8	5	29	15	2	0
Žabljak	1	1	0	0	0	0	10	6	1	0	11	5	9	4	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	441	242	3	0	15	2	2701	1722	468	306	1644	970	1148	837	101	69	234	166	21	10

Nezaposleni prema opštinama, biroima rada, polu i dužini traženja zaposlenja

(Tab. 44.)

Rb	Opština	Dužina traženja zaposlenja															
		Ukupno	ž	Do6m	ž	Preko 6do9m	ž	Preko 9do12m	ž	Preko 1do3g	ž	Preko 3do5g	ž	Preko 5do8g	ž	Preko8g	ž
1	Andrijevića	827	406	90	41	14	8	27	10	180	82	140	68	324	182	52	15
2	Bar	1494	975	471	320	42	26	55	33	293	203	208	144	293	193	132	56
3	Berane	4248	2274	559	278	101	52	120	42	836	451	607	318	1757	1023	268	110
4	B. Polje	3589	2045	754	408	162	79	183	103	1110	678	438	262	669	406	273	109
5	Budva	758	528	208	145	26	19	25	20	215	146	133	89	119	90	32	19
6	Cetinje	1052	580	187	107	20	10	31	17	320	194	258	135	127	75	109	42
7	Danilovgrad	827	503	171	107	32	15	38	17	232	154	172	107	109	63	73	40
8	Zeta	650	413	145	100	34	23	44	29	193	133	109	62	85	54	40	12
9	Gusinje	679	370	55	31	7	3	31	18	162	91	157	81	235	133	32	13
10	H. Novi	513	310	269	176	14	9	25	15	75	51	40	22	61	33	29	4
11	Kolašin	795	385	117	60	26	13	48	23	224	108	189	90	124	62	67	29
12	Kotor	256	143	138	91	13	6	7	3	33	21	18	8	21	6	26	8
13	Mojkovac	904	486	159	84	31	14	44	19	288	146	161	95	164	105	57	23
14	Nikšić	3958	2450	899	558	154	85	190	103	1469	908	503	336	455	301	288	159
15	Petnjica	968	525	47	16	13	5	12	4	137	81	195	101	509	301	55	17
16	Plav	2005	1021	191	94	34	20	73	26	470	227	388	210	734	411	115	33
17	Pljevlja	2215	1370	479	262	74	34	125	78	624	415	348	234	338	239	227	108
18	Plužine	222	106	45	23	4	3	14	7	68	29	56	23	26	16	9	5
19	Podgorica	6701	4173	1716	1069	228	137	283	181	1774	1146	1154	749	1119	691	427	200
20	Rožaje	4869	2794	512	271	115	64	139	70	1573	1038	1084	626	1228	665	218	60
21	Šavnik	82	32	26	12	2	1	3	0	36	13	3	2	7	3	5	1
22	Tivat	250	155	73	44	9	6	10	6	48	38	37	19	49	32	24	10
23	Tuzi	904	537	170	102	33	20	52	35	277	185	121	84	200	103	51	8
24	Ulcinj	1011	606	377	222	20	14	28	21	214	144	160	93	137	78	75	34
25	Žabljak	157	75	37	15	9	2	10	7	49	23	25	12	15	11	12	5
26	Ukupno	39934	23262	7895	4636	1217	668	1617	887	10900	6705	6704	3970	8905	5276	2696	1120

Nezaposleni

- prema dužini traženja zaposlenja, polu i stepenima stručne spreme -

(Tab. 45.)

Vrijeme	Ukupno	Žene	I	Ž	II	Ž	III	Ž	IV	Ž	V	Ž	VI1	Ž	VI2	Ž	VII1	Ž	VII2	Ž	VIII	Ž
Do 6 mjeseci	7898	4637	1226	694	70	39	1016	457	2077	1226	26	7	81	41	2	0	3217	2044	178	128	5	1
Preko 6 do 9 mjes	1218	668	311	169	17	11	211	82	434	251	4	0	13	5	0	0	209	137	16	12	3	1
Preko 9 do 12 mjes	1617	887	514	302	30	16	275	111	518	286	6	1	10	4	0	0	248	156	16	11	0	0
Preko 1 do 3 godine	10903	6705	3785	2398	201	121	2188	1076	3202	2086	29	13	114	75	1	0	1305	880	74	53	4	3
Preko 3 do 5 godina	6704	3970	2577	1592	144	92	1361	662	1911	1191	19	3	87	45	0	0	572	364	28	17	5	4
Preko 5 do 8 godina	8906	5276	4751	2915	277	183	1759	842	1768	1138	16	3	82	45	0	0	239	142	12	7	2	1
Preko 8 godina	2696	1120	813	305	245	91	728	237	663	340	9	1	54	27	0	0	171	112	11	7	2	0
UKUPNO	39942	23263	13977	8375	984	553	7538	3467	10573	6518	109	28	441	242	3	0	5961	3835	335	235	21	10

Nezaposleni

- prema godinama starosti i dužini traženja zaposlenja -

(Tab. 46.)

Godine starosti	Ukupno	UkupnoZ	do6m	Ž	6do9m	Ž	9do12m	Ž	1do3g	Ž	3do5g	Ž	5do8g	Ž	preko8g	Ž
Od 15 do 19 godina	364	184	234	108	25	15	26	17	72	38	7	6	0	0	0	0
Od 19 do 24 godina	3286	1912	1712	1008	181	90	212	110	898	528	252	163	31	13	0	0
Od 24 do 29 godina	4587	2979	1961	1218	167	105	248	161	1351	947	524	341	290	181	46	26
Od 29 do 34 godine	4244	2786	959	618	172	114	241	154	1407	995	832	540	509	301	124	64
Od 34 do 39 godina	4577	2956	779	483	161	90	177	108	1530	1079	879	570	758	462	293	164
Od 39 do 44 godina	4608	2720	645	370	141	65	171	84	1424	912	902	537	995	596	330	156
Od 44 do 49 godina	4245	2345	501	289	103	57	146	77	1154	645	801	462	1129	646	411	169
Od 49 do 54 godina	4266	2269	426	245	96	52	145	73	1101	614	814	457	1256	674	428	154
Od 54 do 59 godina	4545	2315	386	179	92	49	157	63	1041	504	807	437	1582	896	480	187
Preko 60 godina	5220	2797	295	119	80	31	94	40	925	443	886	457	2356	1507	584	200
Ukupno	39942	23263	7898	4637	1218	668	1617	887	10903	6705	6704	3970	8906	5276	2696	1120

Nezaposleni
– prema opštinama, biroima rada i godinama starosti – (Tab. 47.)

Rb	Opština	Godine starosti																			
		15-19	Ž	20-24	Ž	25-29	Ž	30-34	Ž	35-39	Ž	40-44	Ž	45-49	Ž	50-54	Ž	55-60	Ž	>60	Ž
1	Andrijevića	8	4	62	26	59	33	60	38	68	36	71	40	94	40	105	48	140	54	160	87
2	Bar	81	35	331	195	390	230	347	199	379	211	436	242	454	234	523	260	681	325	626	343
3	Berane	2	2	54	42	80	61	99	78	111	85	86	50	82	61	92	55	75	49	78	45
4	B. Polje	86	33	384	238	393	267	358	245	396	258	377	214	365	206	399	200	422	193	409	191
5	Budva	12	7	130	87	163	109	174	128	182	129	176	118	170	103	160	103	176	115	152	76
6	Cetinje	7	2	74	46	116	77	148	94	123	91	120	76	97	42	128	59	157	66	82	27
7	Danilovgrad	9	7	73	51	91	56	104	71	107	67	103	67	84	47	89	53	89	42	78	42
8	Zeta	10	7	72	51	85	58	76	63	82	55	61	37	70	39	67	34	62	36	65	33
9	Gusinje	11	8	68	43	85	51	71	35	72	33	68	35	70	36	73	38	79	46	82	45
10	H. Novi	4	2	54	40	70	46	59	41	57	38	56	30	45	30	43	24	68	36	57	23
11	Kolašin	10	8	75	41	71	43	79	57	79	38	90	45	78	34	111	42	117	46	85	31
12	Kotor	3	0	38	29	37	23	28	16	30	17	29	14	19	7	25	19	21	9	26	9
13	Mojkovac	17	7	69	32	89	57	79	56	65	33	91	49	113	57	116	56	146	69	119	70
14	Nikšić	42	16	397	250	525	369	498	353	547	382	547	334	491	282	375	193	324	161	214	110
15	Petnjica	187	109	739	445	907	616	806	557	885	596	814	516	679	381	598	357	602	329	484	267
16	Plav	56	35	228	120	225	117	218	114	236	112	216	100	185	95	187	87	194	97	261	145
17	Pljevlja	13	7	47	26	48	33	73	51	76	38	106	58	132	63	137	65	156	80	180	104
18	Plužine	44	16	197	108	203	128	179	115	211	135	257	166	235	156	275	170	302	175	312	201
19	Podgorica	7	1	24	15	29	20	29	16	23	10	25	9	16	6	29	18	28	9	12	2
20	Rožaje	119	67	450	274	523	329	503	302	489	273	556	294	560	304	549	284	512	267	610	400
21	Šavnik	0	0	9	6	10	7	15	7	7	4	9	4	9	2	7	0	7	0	9	2
22	Tivat	2	1	21	11	25	15	26	19	21	14	29	20	21	16	26	13	45	30	34	16
23	Tuzi	11	4	97	66	124	93	111	82	124	87	111	68	109	53	80	34	71	24	66	26
24	Ulcinj	9	6	110	63	162	109	141	94	162	106	101	56	81	46	87	53	82	44	77	29
25	Žabljak	0	0	6	4	22	10	15	7	28	17	11	6	14	5	19	12	19	5	23	9
26	Ukupno	750	384	3809	2309	4532	2957	4296	2838	4560	2865	4546	2648	4273	2345	4300	2277	4575	2307	4301	2333

Nezaposleni
- prema godinama starosti, polu i stepenima stručne spreme -

(Tab. 48.)

SSS	Ukupno	Žene	<18	Ž	18-25	Ž	25-30	Ž	30-35	Ž	35-40	Ž	40-45	Ž	45-50	Ž	50-55	Ž	55-60	Ž	>60	Ž
I	13977	8375	161	97	873	580	950	688	1175	810	1508	978	1787	1028	1878	1028	1724	897	1719	878	2202	1391
II	984	553	0	0	7	2	33	16	28	14	67	37	112	62	138	75	196	115	214	119	189	113
III	7538	3467	1	0	586	258	356	201	573	323	1013	542	1139	573	967	418	1048	448	1187	477	668	227
IV	10573	6518	0	0	1503	824	1337	863	1356	924	1110	723	980	647	989	642	1088	668	1221	717	989	510
V	109	28	0	0	21	10	2	2	6	2	9	3	11	1	5	1	9	0	25	7	21	2
VI-1	441	242	0	0	4	3	3	1	4	0	29	19	81	56	59	34	66	42	95	48	100	39
VI-2	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
VII-1	5961	3835	0	0	1358	877	1722	1092	1085	723	779	535	412	268	224	138	152	96	107	60	122	46
VII-2	335	235	0	0	47	43	128	94	68	43	42	25	23	18	7	6	10	3	7	1	3	2
VIII	21	10	0	0	0	0	1	0	2	1	1	1	4	1	4	2	4	4	2	0	3	1
Σ	39942	23263	162	97	4399	2597	4532	2957	4297	2840	4559	2863	4551	2654	4271	2344	4297	2273	4577	2307	4297	2331

Nezaposleni

– prema dužini radnog staža, polu i stepenima stručne spreme –

(Tab. 49.)

SSS	Σ	Ž	Bez staža	Ž	Sa stažom	Ž	Do 1	Ž	Preko 1 do 2	Ž	Preko 2 do 3	Ž	Preko 3 do 5	Ž	Preko 5 do 10	Ž	Preko 10 do 20	Ž	Preko 20 do 30	Ž	Preko 30	Ž
I	13977	8375	8985	6136	4992	2239	1575	809	707	358	447	217	499	227	678	286	647	227	354	100	85	15
II	984	553	375	213	609	340	135	86	84	59	49	32	69	36	112	66	108	45	49	15	3	1
III	7538	3467	2506	1203	5032	2264	1128	583	574	295	417	196	594	298	860	395	953	354	403	120	103	23
IV	10573	6518	3372	2057	7201	4461	1788	1087	917	603	597	394	844	557	1182	795	1172	701	549	260	152	64
V	109	28	32	12	77	16	5	2	6	2	4	2	4	1	12	1	12	0	26	7	8	1
VI-1	441	242	60	35	381	207	47	28	41	25	17	13	38	21	78	40	95	57	43	15	22	8
VI-2	3	0	0	0	3	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0
VII-1	5961	3835	2334	1415	3627	2420	1241	798	663	456	362	278	481	321	453	312	310	197	82	42	35	16
VII-2	335	235	126	91	209	144	76	58	42	29	19	14	20	14	24	16	18	10	7	3	3	0
VIII	21	10	4	2	17	8	1	0	1	1	0	0	2	0	2	1	9	5	1	1	1	0
Σ	39942	23263	17794	11164	22148	12099	5996	3451	3036	1828	1912	1146	2551	1475	3402	1912	3325	1596	1514	563	412	128

Nezaposleni prema opštinama, biroima rada, polu i dužini radnog staža

(Tab. 50.)

BIRO RADA	Ukupno	ž	Bez staža	ž	Sa stažom	ž	Dužina radnog staža															
							Do 1 g	ž	Preko 1do2g	ž	Preko 2do3g	ž	Preko 3do5g	ž	Preko 5do10g	ž	Preko 10do20g	ž	Preko 20do30	ž	Preko 30g	ž
							Andrijevića	827	406	356	213	471	193	155	77	61	28	35	18	42	15	71
Berane	4248	2274	2040	1265	2208	1009	580	308	296	158	189	98	274	124	384	179	343	121	125	19	17	2
Budva	759	528	168	118	591	410	101	66	72	56	38	30	55	43	111	79	128	87	55	34	31	15
Bijelo Polje	3589	2045	1463	929	2126	1116	565	314	299	186	213	131	257	136	342	180	279	118	147	47	24	4
Bar	1495	975	446	289	1049	686	263	170	121	81	107	79	133	91	182	132	143	93	70	32	30	8
Cetinje	1052	580	218	122	834	458	147	90	72	45	60	39	84	49	131	79	171	85	134	57	35	14
Danilovgrad	827	503	253	164	574	339	151	98	75	49	44	29	64	39	109	62	91	48	34	14	6	0
Zeta	649	412	257	171	392	241	102	76	63	44	30	16	48	30	68	41	56	29	23	5	2	0
Gusinje	679	370	474	281	205	89	85	31	41	18	12	6	11	5	28	15	21	11	7	3	0	0
H. Novi	513	310	88	57	425	253	88	58	40	29	30	18	47	32	56	33	73	46	58	25	33	12
Kolašin	795	385	297	179	498	206	118	56	55	21	37	13	59	34	82	38	90	30	53	13	4	1
Kotor	256	143	93	53	163	90	31	18	25	16	12	6	18	8	22	10	24	17	21	10	10	5
Mojkovac	904	486	327	198	577	288	151	82	71	35	54	31	64	30	100	53	97	44	31	11	9	2
Nikšić	3960	2450	1224	814	2736	1636	740	484	385	265	269	180	354	208	414	248	376	178	153	58	45	15
Podgorica	6702	4174	2942	1823	3760	2351	988	610	494	337	300	199	432	295	572	365	626	383	268	130	80	32
Plav	2006	1022	1381	778	625	244	252	108	88	28	50	16	55	24	85	39	55	20	36	8	4	1
Petnjica	968	525	712	429	256	96	73	28	45	16	19	10	35	12	40	17	33	10	8	3	3	0
Pļjevlja	2215	1370	766	535	1449	835	390	235	235	159	129	73	186	130	220	132	195	83	74	21	20	2
Plužine	222	106	74	46	148	60	41	18	21	9	11	6	17	6	14	4	19	6	22	10	3	1
Rožaje	4871	2794	3182	2061	1689	733	556	263	264	127	149	73	170	78	193	77	250	77	82	33	25	5
Šavnik	82	32	28	10	54	22	14	8	7	2	2	1	6	3	10	5	7	3	7	0	1	0
Tivat	250	155	60	34	190	121	44	29	23	16	11	9	12	7	32	23	44	26	18	8	6	3
Tuzi	904	537	611	385	293	152	106	57	50	27	25	13	27	16	47	25	29	12	7	2	2	0
Ulcinj	1012	606	303	193	709	413	234	160	121	69	69	42	84	52	74	44	80	34	33	9	14	3
Žabljak	157	75	31	17	126	58	21	7	12	7	17	10	17	8	15	5	26	16	15	4	3	1
UKUPNO	39942	23263	17794	11164	22148	12099	5996	3451	3036	1828	1912	1146	2551	1475	3402	1912	3325	1596	1514	563	412	128

Nezaposleni prema grupama zanimanja i stepenima obrazovanja

(Tab. 51.)

Grupa zanimanja	Ukupno	Ž	I	Ž	II	Ž	III	Ž	IV	Ž	V	Ž	VI-1	Ž	VI-2	Ž	VII-1	Ž	VII-2	Ž	VIII	Ž
01 Proizvođači bilja	412	240	6	3	4	1	47	20	202	115	0	0	4	1	0	0	143	95	5	4	1	1
02 Stočari i živinari	79	38	0	0	0	0	2	2	59	30	0	0	1	0	0	0	17	6	0	0	0	0
04 Veterinari	86	38	0	0	0	0	1	1	81	35	0	0	0	0	0	0	4	2	0	0	0	0
05 Prerađivači hrane i pića	373	269	0	0	21	6	106	69	180	141	0	0	10	9	0	0	48	38	8	6	0	0
06 Prerađivači duvana	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
09 Šumari	144	28	2	1	1	0	21	2	113	22	0	0	0	0	0	0	7	3	0	0	0	0
10 Prerađivači i obrađivači drveta	280	91	0	0	18	3	153	35	108	53	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13 Geolozi	11	6	0	0	0	0	0	0	4	4	0	0	0	0	0	0	6	2	1	0	0	0
15 Rudari i oplemenjivači ruda	69	22	0	0	2	0	26	2	37	20	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0
16 Metalurzi	123	63	0	0	0	0	42	21	63	34	0	0	6	1	0	0	11	7	1	0	0	0
18 Obradivači metala	854	103	0	0	57	0	689	75	51	8	9	0	14	3	0	0	34	17	0	0	0	0
19 Monteri i instalateri u mašinstvu	191	0	0	0	15	0	169	0	1	0	3	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20 Mašinski konstruktori i projektanti	428	160	0	0	0	0	4	2	407	155	0	0	2	0	1	0	13	2	0	0	1	1
21 Mašinski tehnolozi	302	83	0	0	0	0	0	0	293	83	1	0	5	0	0	0	3	0	0	0	0	0
22 Mehaničari i mašinsti	1312	68	0	0	54	0	1095	40	154	27	9	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
24 Elektroenergetičari	705	95	0	0	2	0	266	4	351	67	10	0	3	1	0	0	73	23	0	0	0	0
25 Elektromehaničari	473	53	0	0	4	1	373	16	92	35	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
26 Elektroničari	152	37	0	0	1	0	10	0	126	33	2	0	3	2	0	0	8	2	1	0	1	0
27 Zanimanja telekomunikacija	172	72	0	0	0	0	33	5	132	64	5	2	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0
28 Zanimanja računarske tehnike	452	193	0	0	1	0	1	0	297	142	0	0	8	3	1	0	143	48	1	0	0	0
31 Hemičari	411	353	0	0	1	1	48	45	325	281	0	0	1	1	0	0	32	23	3	2	1	0
32 Gumari i plastičari	5	5	0	0	0	0	5	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
33 Proizvođači keramike i građevinskog materijala	4	2	0	0	0	0	2	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
34 Staklari	3	1	0	0	0	0	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
35 Papiričari	23	17	0	0	0	0	2	0	21	17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
36 Grafičari	79	53	0	0	1	0	9	6	60	42	1	1	2	0	0	0	6	4	0	0	0	0
39 Tekstilci	141	122	0	0	1	1	84	69	50	47	1	1	4	3	0	0	1	1	0	0	0	0
40 Proizvođači odjeće	795	734	0	0	203	183	503	469	87	80	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0

41 Kožari i krznari	60	31	0	0	0	0	44	21	14	8	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0
42 Obučari i kožni galanteristi	165	92	2	0	33	1	119	84	9	6	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0
45 Komunalci	3	3	2	2	1	1	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0
46 Tapetari	8	1	0	0	2	0	5	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
47 Farbari i lakireri	23	0	0	0	5	0	18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
50 Geodeti	59	26	0	0	0	0	0	0	39	19	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
51 Arhitekti i urbanisti	156	96	0	0	0	0	0	0	62	30	0	0	0	0	0	0	20	7	0	0	0
52 Građevinari	394	149	0	0	42	0	101	29	171	81	1	0	7	5	0	0	69	55	15	11	0
53 Zanimanja završnih građevinskih radova	55	0	0	0	4	0	49	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
56 Zanimanja drumskog saobraćaja	633	146	1	0	41	0	118	4	363	108	9	0	0	0	0	0	98	31	3	3	0
57 Željezničari	17	4	0	0	2	0	1	1	12	3	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0
58 Brodari	247	96	1	0	1	0	1	0	49	2	0	0	28	5	1	0	165	88	1	1	0
59 Vazduhoplovcvi	3	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0
60 Zanimanja PTT saobraćaja	104	81	0	0	0	0	25	22	77	59	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
61 Zanimanja pretovarnih usluga, unutrašnjeg transporta i prevoza žičarama	9	3	0	0	1	0	1	0	6	2	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
64 Trgovci	2386	1883	0	0	71	49	1410	1119	862	689	5	3	21	10	0	0	17	13	0	0	0
65 Zanimanja ugostiteljstva i turizma	2799	1663	1	0	126	70	1162	582	1130	728	5	4	45	29	0	0	315	239	15	11	0
66 Menadžeri i organizatori	675	405	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	17	7	0	0	623	376	34	21	1
67 Ekonomisti	2264	1601	0	0	0	0	4	4	1203	958	6	3	129	82	0	0	872	524	48	30	2
68 Pravnici	937	625	0	0	0	0	0	0	201	160	0	0	24	14	0	0	688	434	23	17	1
69 Informatičari i statističari	126	47	0	0	0	0	1	0	47	25	1	1	4	1	0	0	71	19	2	1	0
70 Kadrovska zanimanja	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0
71 Administratori	351	334	0	0	142	141	140	135	68	57	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
72 Zanimanja odbrane, bezbjednosti i zaštite	269	123	0	0	17	0	2	0	17	2	15	2	3	1	0	0	210	117	5	1	0
75 Vaspitači i nastavnici društveno-humanističke oblasti	790	626	0	0	0	0	0	0	100	70	0	0	40	32	0	0	586	472	64	52	0
76 Nastavnici prirodno-matematičke struke	46	26	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9	5	0	0	35	19	2	2	0
77 Nastavnici tehničko-tehnološke struke	14	3	0	0	0	0	0	0	0	0	11	2	1	0	0	0	2	1	0	0	0

82 Društveno-humanistička zanimanja	1850	1301	0	0	0	0	0	0	0	1276	843	0	0	0	0	0	0	525	421	45	36	4	1
83 Prirodno-matematička zanimanja	570	362	0	0	0	0	0	0	0	360	218	1	1	0	0	0	0	189	127	15	12	5	4
85 Likovni umjetnici i dizajneri	188	138	0	0	0	0	0	0	0	47	38	0	0	1	1	0	0	133	97	7	2	0	0
86 Scenski umjetnici, muzičari i književnici	80	49	0	0	0	0	0	0	0	37	22	0	0	0	0	0	0	43	27	0	0	0	0
87 Zanimanja javnog informisanja	97	72	0	0	0	0	0	0	0	24	20	0	0	0	0	0	0	71	51	2	1	0	0
88 Ostala zanimanja kulture, umjetnosti i informisanja	357	300	0	0	0	0	0	0	0	211	173	0	0	0	0	0	0	143	125	3	2	0	0
90 Medicinari	776	570	0	0	0	0	0	0	0	524	389	0	0	22	15	0	0	224	160	6	6	0	0
91 Stomatolozi	166	110	0	0	0	0	0	0	0	97	67	0	0	0	0	0	0	66	42	2	1	1	0
92 Farmaceuti	164	141	1	1	0	0	0	0	0	137	118	2	1	0	0	0	0	16	14	7	6	1	1
93 Zanimanja socijalne zaštite	22	18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	0	0	19	15	0	0	0	0
94 Zanimanja fizičke kulture	68	27	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	4	2	0	0	51	19	11	5	1	0
95 Sportisti	42	14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	0	0	36	14	0	0	0	0
96 Zanimanja ličnih usluga	773	689	0	0	110	95	639	573	19	17	5	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
98 Vjerska zanimanja	88	50	0	0	0	0	0	0	0	56	31	0	0	0	0	0	0	31	19	1	0	0	0
99 Neraspoređeni	14023	8410	13961	8368	0	0	5	3	53	37	1	0	0	0	0	0	0	2	2	1	0	0	0
UKUPNO Svega=	39942	23263	13977	8375	984	553	7538	3467	10573	6518	109	28	441	242	3	0	0	5961	3835	335	235	21	10

Lica sa invaliditetom - Po opštinama, biroima rada i stepenima stručne spreme

(Tab. 52.)

Rb	Biro rada	Σ	Ž	I	Ž	II	Ž	III	Ž	IV	Ž	V	Ž	VI-1	Ž	VI-2	Ž	VII1	Ž	VII2	Ž	VIII	Ž
1	Andrijevica	436	231	209	127	12	2	101	41	111	60	0	0	0	0	0	0	3	1	0	0	0	0
2	Berane	2147	1165	873	497	75	47	531	256	600	333	0	0	30	14	0	0	38	18	0	0	0	0
3	Budva	74	49	14	6	10	6	25	19	24	17	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
4	Bijelo Polje	915	521	421	259	78	41	230	107	157	101	5	1	11	6	0	0	13	6	0	0	0	0
5	Bar	323	203	132	87	26	17	75	40	77	55	1	0	5	0	0	0	6	3	1	1	0	0
6	Cetinje	71	32	35	14	6	0	8	4	15	9	0	0	2	2	0	0	5	3	0	0	0	0
7	Danilovgrad	89	50	32	15	10	9	15	7	30	18	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0
8	Zeta	89	42	27	19	15	3	23	8	23	11	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
9	Gusinje	128	82	90	62	1	0	19	8	16	11	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0
10	H. Novi	91	44	16	9	17	5	29	12	21	14	0	0	2	1	0	0	6	3	0	0	0	0
11	Kolašin	76	44	39	22	6	3	15	7	14	11	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12	Kotor	35	10	10	1	1	1	14	4	6	3	0	0	3	0	0	0	1	1	0	0	0	0
13	Mojkovac	227	138	90	67	12	9	84	34	35	26	0	0	1	1	0	0	5	1	0	0	0	0
14	Nikšić	379	225	90	57	35	21	110	61	121	76	1	0	3	1	0	0	18	8	1	1	0	0
15	Podgorica	702	421	203	121	102	56	161	92	186	123	2	0	5	3	0	0	41	25	2	1	0	0
16	Plav	531	316	304	215	8	1	102	39	104	54	1	0	4	1	0	0	4	3	3	3	1	0
17	Petnjica	479	301	390	263	22	13	41	12	26	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
18	Pjethylja	493	304	199	117	38	22	118	69	125	89	3	0	1	1	0	0	9	6	0	0	0	0
19	Plužine	24	10	9	2	1	0	7	5	6	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20	Rožaje	1957	1316	1327	1005	21	8	368	151	205	134	4	0	15	8	0	0	17	10	0	0	0	0
21	Šavnik	7	2	3	1	1	0	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22	Tivat	49	28	13	7	8	4	6	3	17	10	0	0	1	1	0	0	4	3	0	0	0	0
23	Tuzi	116	53	70	32	2	0	25	13	17	7	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0
24	Ulcinj	65	22	23	9	9	4	17	5	14	4	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
25	Žabljak	19	11	6	3	1	1	1	0	11	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
26	UKUPNO	9522	5620	4625	3017	517	273	2127	997	1962	1190	19	2	86	40	0	0	178	95	7	6	1	0

Lica sa invaliditetom - Po opštinama, biroima rada i stepenima stručne spreme

(Tab. 52.)

Rb	Biro rada	Σ	Ž	I	Ž	II	Ž	III	Ž	IV	Ž	V	Ž	VI-1	Ž	VI-2	Ž	VII1	Ž	VII2	Ž	VIII	Ž
1	Andrijevica	436	231	209	127	12	2	101	41	111	60	0	0	0	0	0	0	3	1	0	0	0	0
2	Berane	2147	1165	873	497	75	47	531	256	600	333	0	0	30	14	0	0	38	18	0	0	0	0
3	Budva	74	49	14	6	10	6	25	19	24	17	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
4	Bijelo Polje	915	521	421	259	78	41	230	107	157	101	5	1	11	6	0	0	13	6	0	0	0	0
5	Bar	323	203	132	87	26	17	75	40	77	55	1	0	5	0	0	0	6	3	1	1	0	0
6	Cetinje	71	32	35	14	6	0	8	4	15	9	0	0	2	2	0	0	5	3	0	0	0	0
7	Danilovgrad	89	50	32	15	10	9	15	7	30	18	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0
8	Zeta	89	42	27	19	15	3	23	8	23	11	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
9	Gusinje	128	82	90	62	1	0	19	8	16	11	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0
10	H. Novi	91	44	16	9	17	5	29	12	21	14	0	0	2	1	0	0	6	3	0	0	0	0
11	Kolašin	76	44	39	22	6	3	15	7	14	11	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12	Kotor	35	10	10	1	1	1	14	4	6	3	0	0	3	0	0	0	1	1	0	0	0	0
13	Mojkovac	227	138	90	67	12	9	84	34	35	26	0	0	1	1	0	0	5	1	0	0	0	0
14	Nikšić	379	225	90	57	35	21	110	61	121	76	1	0	3	1	0	0	18	8	1	1	0	0
15	Podgorica	702	421	203	121	102	56	161	92	186	123	2	0	5	3	0	0	41	25	2	1	0	0
16	Plav	531	316	304	215	8	1	102	39	104	54	1	0	4	1	0	0	4	3	3	3	1	0
17	Petnjica	479	301	390	263	22	13	41	12	26	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
18	Pļevlja	493	304	199	117	38	22	118	69	125	89	3	0	1	1	0	0	9	6	0	0	0	0
19	Plužine	24	10	9	2	1	0	7	5	6	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20	Rožaje	1957	1316	1327	1005	21	8	368	151	205	134	4	0	15	8	0	0	17	10	0	0	0	0
21	Šavnik	7	2	3	1	1	0	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22	Tivat	49	28	13	7	8	4	6	3	17	10	0	0	1	1	0	0	4	3	0	0	0	0
23	Tuzi	116	53	70	32	2	0	25	13	17	7	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0
24	Ulcinj	65	22	23	9	9	4	17	5	14	4	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
25	Žabljak	19	11	6	3	1	1	1	0	11	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
26	UKUPNO	9522	5620	4625	3017	517	273	2127	997	1962	1190	19	2	86	40	0	0	178	95	7	6	1	0

Lica sa invaliditetom - Po opštinama, biroima rada i nivoima obrazovanja

(Tab. 53.)

Rb	Biro	Σ	Ž	I1	Ž	I2	Ž	II	Ž	III	Ž	IV1	Ž	IV2	Ž	V	Ž	VI	Ž	VII1	Ž	VII2	Ž	VIII	Ž
1	Andrijevića	436	231	17	10	192	117	12	2	101	41	111	60	0	0	0	0	1	1	2	0	0	0	0	0
2	Berane	2147	1165	125	92	748	405	75	47	531	256	600	333	0	0	30	14	8	3	30	15	0	0	0	0
3	Budva	74	49	4	3	10	3	10	6	25	19	24	17	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
4	Bijelo Polje	915	521	98	64	323	195	78	41	230	107	157	101	5	1	11	6	5	3	8	3	0	0	0	0
5	Bar	323	203	31	26	101	61	26	17	75	40	77	55	1	0	5	0	1	1	5	2	1	1	0	0
6	Cetinje	71	32	2	1	33	13	6	0	8	4	15	9	0	0	2	2	1	1	4	2	0	0	0	0
7	Danilovgrad	89	50	3	3	29	12	10	9	15	7	30	18	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0
8	Zeta	89	42	4	3	23	16	15	3	23	8	23	11	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
9	Gusinje	128	82	22	15	68	47	1	0	19	8	16	11	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0
10	H. Novi	91	44	1	0	15	9	17	5	29	12	21	14	0	0	2	1	3	2	3	1	0	0	0	0
11	Kolašin	76	44	1	1	38	21	6	3	15	7	14	11	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12	Kotor	35	10	2	0	8	1	1	1	14	4	6	3	0	0	3	0	1	1	0	0	0	0	0	0
13	Mojkovac	227	138	13	13	77	54	12	9	84	34	35	26	0	0	1	1	1	0	4	1	0	0	0	0
14	Nikšić	379	225	10	8	80	49	35	21	110	61	121	76	1	0	3	1	4	2	14	6	1	1	0	0
15	Podgorica	702	421	52	33	151	88	102	56	161	92	186	123	2	0	5	3	16	10	25	15	2	1	0	0
16	Plav	531	316	135	115	169	100	8	1	102	39	104	54	1	0	4	1	0	0	4	3	3	3	1	0
17	Petnjica	479	301	82	66	308	197	22	13	41	12	26	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
18	Pļevlja	493	304	31	24	168	93	38	22	118	69	125	89	3	0	1	1	6	4	3	2	0	0	0	0
19	Plužine	24	10	3	1	6	1	1	0	7	5	6	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20	Rožaje	1957	1316	384	353	943	652	21	8	368	151	205	134	4	0	15	8	6	2	11	8	0	0	0	0
21	Šavnik	7	2	0	0	3	1	1	0	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22	Tivat	49	28	5	1	8	6	8	4	6	3	17	10	0	0	1	1	1	1	3	2	0	0	0	0
23	Tuzi	116	53	20	5	50	27	2	0	25	13	17	7	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0
24	Ulcinj	65	22	7	1	16	8	9	4	17	5	14	4	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0
25	Zabljak	19	11	0	0	6	3	1	1	1	0	11	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
26	SUM	9522	5620	1052	838	3573	2179	517	273	2127	997	1962	1190	19	2	86	40	58	32	120	63	7	6	1	0

Lica sa invaliditetom – prema vrstama statusa⁴

(Tab. 54.)

Rb	Biro rada	Σ ⁵	Ž	21	21Ž	22	22Ž	23	23Ž	25V	25Ž	26	26Ž	61	61Ž	62	62Ž	63	63Ž	64	64Ž
1	Andrijevića	437	232	0	0	1	0	1	0	1	1	7	1	0	0	0	0	0	0	427	230
2	Berane	2147	1165	0	0	0	0	24	4	0	0	31	12	0	0	2	1	8	5	2082	1143
3	Budva	74	49	1	0	0	0	2	0	0	0	4	3	0	0	0	0	0	0	67	46
4	Bijelo Polje	920	522	1	0	0	0	18	8	0	0	60	26	0	0	1	1	1	0	839	487
5	Bar	323	203	0	0	1	0	15	6	1	0	21	9	0	0	4	1	2	0	279	187
6	Cetinje	72	33	0	0	0	0	7	4	0	0	8	1	0	0	0	0	2	0	55	28
7	Danilovgrad	89	50	0	0	0	0	8	5	0	0	14	9	0	0	0	0	2	0	65	36
8	Zeta	89	42	1	0	0	0	5	1	0	0	20	5	0	0	1	0	1	0	61	36
9	Gusinje	128	82	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	126	81
10	H. Novi	91	44	0	0	0	0	7	0	0	0	10	4	0	0	0	0	0	0	74	40
11	Kolašin	76	44	0	0	0	0	8	4	0	0	5	5	0	0	0	0	0	0	63	35
12	Kotor	36	10	0	0	0	0	5	1	0	0	8	4	0	0	0	0	0	0	63	35
13	Mojkovac	232	141	0	0	1	0	24	7	1	1	6	4	0	0	0	0	1	0	22	5
14	Nikšić	379	225	1	0	2	0	26	6	0	0	22	11	0	0	9	2	8	3	196	127
15	Podgorica	707	422	4	0	0	0	47	17	1	1	150	69	0	0	16	10	11	4	311	203
16	Plav	531	316	0	0	0	0	1	0	0	0	14	1	0	0	0	0	3	3	478	321
17	Petnjica	479	301	0	0	0	0	1	0	0	0	5	1	0	0	0	0	0	0	513	312
18	Pjevija	501	309	0	0	1	1	50	7	1	0	26	13	0	0	0	0	1	0	473	300
19	Plužine	25	11	0	0	0	0	2	1	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	422	288
20	Rožaje	1959	1318	1	0	0	0	13	2	1	0	22	5	0	0	1	0	5	4	1916	1307
21	Šavnik	7	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	6	2
22	Tivat	53	29	0	0	0	0	2	0	0	0	7	2	0	0	0	0	0	0	43	26
23	Tuzi	116	53	0	0	0	0	1	0	1	0	16	4	0	0	3	2	0	0	95	47
24	Ulcinj	65	22	0	0	0	0	2	0	1	0	16	5	0	0	1	0	0	0	45	17
25	Žabljak	19	11	0	0	0	0	1	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	16	10
26	UKUPNO	9555	5636	9	0	6	1	270	73	8	3	477	197	0	0	38	17	52	23	8695	5322

⁴ Lica sa invaliditetom po vrstama invaliditeta 21 - RVI ratni vojni invalid, 22 - MVI mimodopski vojni invalid, 23 - Invalid rada II i III kategorije (IR), 25 - CIR civilni invalid rata, 26 - KO kategorisana omladina, 61 -Korisnik djelimične invalidske penzije (KDIP), 62 - Lica sa posebnim obrazovnim potrebama – inkluzivno obrazovanje, 63 - Lica sa posebnim obrazovnim potrebama – specijalizovane škole, 64 - Lica sa invaliditetom po rješenju komisije za profesionalnu rehabilitaciju Zavoda.

⁵ Pojedina lica su kategorisana po dva osnova – vrste invaliditeta i u tabeli su prikazani oba puta

Lica sa invaliditetom po rješenju komisija za profesionalnu rehabilitaciju Zavoda – prema stepenu invalidnosti
(Tab. 55.)

Rb	Biro rada	Σ	Ž	20-49% Laki invaliditet	Ž	50-79% Umjereni invaliditet	Ž	80-100% Teški invaliditet	Ž
1	Andrijevisa	427	230	306	165	95	54	26	11
2	Berane	2082	1143	1500	817	479	253	103	73
3	Budva	67	46	32	26	26	14	9	6
4	Bijelo Polje	839	487	521	322	279	145	39	20
5	Bar	279	187	161	112	90	62	28	13
6	Cetinje	55	28	31	19	19	7	5	2
7	Danilovgrad	65	36	36	18	21	13	8	5
8	Zeta	61	36	31	19	20	11	10	6
9	Gusinja	126	81	92	64	28	14	6	3
10	H. Novi	74	40	42	26	28	11	4	3
11	Kolašin	63	35	47	29	15	6	1	0
12	Kotor	22	5	12	3	8	2	2	0
13	Mojkovac	195	126	125	83	55	38	15	5
14	Nikšić	311	203	97	71	209	129	5	3
15	Podgorica	478	321	258	184	160	107	60	30
16	Plav	513	312	368	224	115	67	30	21
17	Petnjica	473	300	382	242	71	49	20	9
18	Pljevlja	422	288	247	175	126	84	49	29
19	Plužine	21	8	5	3	16	5	0	0
20	Rožaje	1916	1307	1269	918	557	347	90	42
21	Šavnik	6	2	2	1	4	1	0	0
22	Tivat	43	26	20	15	21	10	2	1
23	Tuzi	95	47	49	24	34	18	12	5
24	Ulcinj	45	17	22	10	16	6	7	1
25	Žabljak	16	10	12	8	3	1	1	1
26	UKUPNO	8694	5321	5667	3578	2495	1454	532	289

Lica sa invaliditetom po godinama starosti

(Tab. 56.)

Opština	Godine starosti																			
	15-19	Ž	20-24	Ž	25-29	Ž	30-34	Ž	35-39	Ž	40-44	Ž	45-49	Ž	50-54	Ž	55-60	Ž	>60	ž
Andrijevića	1	0	4	0	4	2	17	7	30	13	29	20	52	29	60	34	96	44	143	82
Berane	1	0	17	7	44	30	61	28	99	38	191	102	266	148	370	210	535	275	563	327
Budva	0	0	0	0	3	2	4	2	7	5	6	3	9	8	14	9	13	8	18	12
Bijelo Polje	2	0	15	3	16	6	28	10	34	16	77	48	121	74	152	94	212	116	258	154
Bar	1	0	5	2	13	6	18	8	16	8	24	12	43	29	51	37	67	48	85	53
Cetinje	0	0	2	1	4	0	7	3	2	1	5	2	12	4	15	10	14	4	10	7
Danilovgrad	0	0	3	1	10	4	7	4	7	4	5	5	10	6	10	7	13	4	24	15
Zeta	0	0	3	0	10	1	7	3	8	3	9	6	7	3	15	9	13	6	17	11
Gusinje	0	0	2	1	4	1	2	1	6	2	6	4	12	9	23	17	29	20	44	27
H. Novi	0	0	0	0	5	2	5	3	4	1	14	6	16	12	13	3	15	7	19	10
Kolašin	0	0	0	0	0	0	1	1	3	2	8	5	8	4	12	9	20	12	24	11
Kotor	0	0	0	0	1	1	3	1	7	1	6	0	3	1	8	4	5	2	2	0
Mojkovac	0	0	0	0	5	3	9	7	10	4	13	8	27	14	36	17	52	31	75	54
Nikšić	1	0	10	3	14	6	20	5	25	13	42	27	60	42	72	48	74	41	61	40
Podgorica	1	0	21	9	53	28	44	27	54	34	75	43	94	45	90	59	128	79	142	97
Plav	0	0	5	2	11	5	22	10	33	15	37	21	55	37	83	48	101	60	184	118
Petnjica	0	0	1	0	4	2	11	7	14	5	33	27	57	38	78	50	123	71	158	101
Pljevlja	0	0	7	4	8	6	17	7	25	11	43	26	62	39	79	55	93	54	159	102
Plužine	0	0	1	0	1	1	2	1	0	0	3	2	4	2	3	2	4	2	6	0
Rožaje	1	1	15	8	49	31	84	52	135	96	202	141	250	176	326	212	388	229	507	370
Šavnik	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	3	1
Tivat	0	0	1	0	5	2	5	2	0	0	4	3	4	4	5	1	16	11	9	5
Tuzi	0	0	2	1	12	5	6	4	6	2	15	7	16	9	18	8	17	7	24	10
Ulcinj	1	0	2	0	2	0	7	1	8	4	8	3	8	2	8	4	9	5	12	3
Žabljak	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	2	2	6	5	2	1	7	2
UKUPNO	9	1	116	42	279	145	389	194	533	278	857	522	1198	737	1548	952	2039	1137	2554	1612

**Novoprijavljeni
po opštinama, biroima rada, polu i stepenima obrazovanja⁶**

(Tab. 57.)

Opština	Σ	Ž	I	Ž	II	Ž	III	Ž	IV	Ž	V	Ž	VI-1	Ž	VI-2	Ž	VII-1	Ž	VII-2	Ž	VIII	Ž
Andrijevica	186	83	36	14	1	1	36	15	76	32	0	0	1	0	0	0	35	20	1	1	0	0
Berane	1562	723	357	150	6	3	232	90	596	263	1	0	10	4	0	0	350	207	10	6	0	0
Budva	467	303	73	41	8	6	53	32	141	95	1	0	10	6	0	0	171	117	8	5	2	1
Bijelo Polje	1987	1048	388	191	25	13	407	155	652	363	6	1	9	3	0	0	481	308	18	13	1	1
Bar	1229	807	268	175	20	16	160	84	343	235	2	1	21	12	0	0	388	265	27	19	0	0
Cetinje	399	215	65	27	10	5	61	23	128	69	1	0	2	2	0	0	122	82	10	7	0	0
Danilovgrad	676	383	137	75	10	7	144	69	226	125	3	0	5	2	0	0	146	101	5	4	0	0
Zeta	499	304	119	68	16	9	81	36	174	107	2	0	3	1	0	0	101	80	3	3	0	0
Gusinje	119	68	33	21	0	0	5	1	48	23	1	1	0	0	0	0	27	18	5	4	0	0
H. Novi	555	373	68	47	13	8	77	45	135	87	6	3	23	14	0	0	226	166	7	3	0	0
Kolašin	284	139	53	25	7	3	59	26	92	42	0	0	3	0	0	0	68	41	2	2	0	0
Kotor	347	221	32	19	4	2	45	21	93	58	0	0	10	2	0	0	155	115	7	4	1	0
Mojkovac	362	174	47	22	3	3	97	43	130	57	2	0	3	0	0	0	77	46	3	3	0	0
Nikšić	2912	1661	401	221	42	24	537	209	935	528	10	3	22	14	0	0	903	614	59	48	3	0
Podgorica	5776	3559	1307	783	69	49	645	344	1677	1044	21	3	68	38	2	0	1880	1218	103	78	4	2
Plav	387	184	92	49	1	0	64	17	143	70	3	2	4	3	0	0	76	41	4	2	0	0
Petnjica	136	48	52	24	2	2	25	7	40	11	0	0	2	0	0	0	15	4	0	0	0	0
Pljevlja	1218	631	204	104	18	5	264	99	465	265	2	0	11	6	0	0	243	146	11	6	0	0
Plužine	87	42	6	4	0	0	25	7	25	9	0	0	2	1	0	0	27	19	2	2	0	0
Rožaje	1172	582	354	195	1	1	139	42	345	172	7	1	7	2	0	0	300	160	19	9	0	0
Šavnik	55	25	6	1	1	1	13	5	23	9	0	0	0	0	0	0	9	6	3	3	0	0
Tivat	350	214	57	33	7	5	58	25	106	60	1	0	7	3	0	0	106	81	8	7	0	0
Tuzi	517	315	169	104	8	5	44	24	170	106	1	0	2	0	0	0	111	67	12	9	0	0
Ulcinj	679	424	155	115	7	6	61	33	143	92	3	1	7	2	0	0	273	162	30	13	0	0
Žabljak	95	39	5	2	0	0	11	2	56	25	0	0	0	0	0	0	23	10	0	0	0	0
UKUPNO	22056	12565	4484	2510	279	174	3343	1454	6962	3947	73	16	232	115	2	0	6313	4094	357	251	11	4

⁶ Izvještaj prikazuje sva novoprijavljena lica, pa i ona kada nezaposleno lice prelazi iz jednog u drugi biro rada

Novoprijavljeni po opštinama, biroima rada, polu i nivoima kvalifikacije obrazovanja
 – U 2023. godini –

(Tab. 58.)

Opština	SUM	Ž_	I1_	Ž	I2_	Ž	II_	Ž	III	Ž	IV1_	Ž	IV2_	Ž	V_	Ž	VI_	Ž	VII1_	Ž	VII_2	Ž	VIII_	Ž
Andrijevića	186	83	3	0	33	14	1	1	36	15	76	32	0	0	1	0	20	13	15	7	1	1	0	0
Bar	1562	723	107	54	250	96	6	3	232	90	596	263	0	0	11	4	138	78	212	129	10	6	0	0
Berane	467	303	44	29	29	12	8	6	53	32	141	95	1	0	10	6	78	54	93	63	8	5	2	1
Bijelo Polje	1987	1048	115	59	273	132	25	13	407	155	652	363	4	1	11	3	217	132	264	176	18	13	1	1
Budva	1229	807	136	97	132	78	20	16	160	84	343	235	2	1	21	12	229	154	159	111	27	19	0	0
Cetinje	399	215	2	1	63	26	10	5	61	23	128	69	1	0	2	2	52	32	70	50	10	7	0	0
Danilovgrad	676	383	24	16	113	59	10	7	144	69	226	125	3	0	5	2	73	49	73	52	5	4	0	0
Zeta	499	304	25	12	94	56	16	9	81	36	174	107	2	0	3	1	60	48	41	32	3	3	0	0
Gusinja	119	68	10	7	23	14	0	0	5	1	48	23	1	1	0	0	15	10	12	8	5	4	0	0
H. Novi	555	373	17	12	51	35	13	8	77	45	135	87	6	3	23	14	112	79	114	87	7	3	0	0
Kolašin	284	139	2	1	51	24	7	3	59	26	92	42	0	0	3	0	36	24	32	17	2	2	0	0
Kotor	347	221	25	16	7	3	4	2	45	21	93	58	0	0	10	2	74	54	81	61	7	4	1	0
Mojkovac	362	174	5	3	42	19	3	3	97	43	130	57	0	0	5	0	32	18	45	28	3	3	0	0
Nikšić	2912	1661	94	48	307	173	42	24	537	209	935	528	6	1	26	16	409	254	494	360	59	48	3	0
Petnjica	5776	3559	689	419	618	364	69	49	645	344	1677	1044	19	3	72	38	860	531	1020	687	103	78	4	2
Plav	387	184	38	26	54	23	1	0	64	17	143	70	3	2	4	3	30	17	46	24	4	2	0	0
Pljavja	136	48	11	6	41	18	2	2	25	7	40	11	0	0	2	0	8	3	7	1	0	0	0	0
Plužine	1218	631	35	19	169	85	18	5	264	99	465	265	2	0	11	6	108	59	135	87	11	6	0	0
Podgorica	87	42	2	2	4	2	0	0	25	7	25	9	0	0	2	1	14	8	13	11	2	2	0	0
Rožaje	1172	582	77	48	277	147	1	1	139	42	345	172	4	1	10	2	86	45	214	115	19	9	0	0
Šavnik	55	25	3	1	3	0	1	1	13	5	23	9	0	0	0	0	6	5	3	1	3	3	0	0
Tivat	350	214	17	11	40	22	7	5	58	25	106	60	1	0	7	3	44	29	62	52	8	7	0	0
Tuzi	517	315	39	24	130	80	8	5	44	24	170	106	1	0	2	0	68	41	43	26	12	9	0	0
Ulcinj	679	424	39	28	116	87	7	6	61	33	143	92	3	1	7	2	174	95	99	67	30	13	0	0
Žabljak	95	39	1	1	4	1	0	0	11	2	56	25	0	0	0	0	7	4	16	6	0	0	0	0
Crna Gora	22056	12565	1560	940	2924	1570	279	174	3343	1454	6962	3947	59	14	248	117	2950	1836	3363	2258	357	251	11	4

Novoprijavljeni
- prema stepenima stručne spreme -

(Tab. 59.)

	Ukupno	Ž	I	Ž	II	Ž	III	Ž	IV	Ž	V	Ž	VI-1	Ž	VI-2	Ž	VII-1	Ž	VII-2	Ž	VIII	Ž
Prvi put, nema zapošljavanja	3403	1822	746	450	5	3	380	125	998	473	12	2	6	4	0	0	1208	728	47	37	1	0
Prvi put, ima zapošljavanja	1359	778	160	85	4	1	94	31	416	233	8	5	10	3	1	0	639	400	26	20	1	0
Nije prvi put, nema zapošljavanja	4493	2683	1727	1099	54	36	527	266	1041	590	4	0	15	4	0	0	1051	638	74	50	0	0
Nije prvi put, ima zapošljavanja	12801	7282	1851	876	216	134	2342	1032	4507	2651	49	9	201	104	1	0	3415	2328	210	144	9	4
UKUPNO:	22056	12565	4484	2510	279	174	3343	1454	6962	3947	73	16	232	115	2	0	6313	4094	357	251	11	4

Novoprijavljeni⁷
- prema razlogu prestanka radnog odnosa -

(Tab. 60.)

Razlog prestanka radnog odnosa	Σ	Ž	I	Ž	II	Ž	III	Ž	IV	Ž	V	Ž	VI-1	Ž	VI-2	Ž	VII-1	Ž	VII-2	Ž	VIII	Ž
01 Izrecena meta prestanka radnog odnosa zbog povrede radnih dužnosti i obaveza	27	8	5	1	1	0	7	2	7	3	1	0	1	0	0	0	5	2	0	0	0	0
02 Pismena izjava zaposlenog da želi da raskine radni odnos (otkaz ugovora o radu)	416	238	66	29	10	8	79	40	153	82	3	1	5	3	0	0	96	73	3	2	1	0
03 Zaključivanje sporazuma s poslodavcem o prestanku radnog odnosa	636	384	96	43	10	7	111	62	214	138	3	0	4	2	0	0	184	120	14	12	0	0
04 Dopunski rad kod drugog poslodavca bez saglasnosti poslodavca kod koga je zaposleni u radnom odnosu sa punim radnim vremenom	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
08 Pripravnik nije položio stručni ispit	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
09 Neopravdani izostanak s posla 5 radnih dana uzastopno	4	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0
10 Neopravdani izostanak s posla 7 radnih dana sa prekidima u toku 3 meseca	6	5	3	2	0	0	1	1	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11 Ako je u roku od godinu dana utvrđeno da je radni odnos zasnovan suprotno obredbama zakona, odnosno kolektivnog ugovora	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12 Ako su pri zasnivanju radnog odnosa precutani ili dati neistiniti podaci značajni za zasnivanje radnog odnosa	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

⁷ Izveštaj prikazuje sva novoprijavljena lica, osim lica koja prelaze iz jednog u drugi biro rada

13 Odbijanje raspoređivanja na drugo radno mesto na koje je zaposleni raspoređen zbog potreba procesa rada	3	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14 Odbijanje raspoređivanja iz jednog u drugo mesto rada, kod istog poslodavca	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15 Odbijanje raspoređivanja na drugo odgovarajuće radno mesto, pošto je utvrđeno da zaposleni nema sposobnosti za obavljanje poslova radnog mjesta na koje je raspoređen	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16 Odbijanje raspoređivanja na drugo radno mesto, pošto je utvrđeno da zaposleni ne ostvaruje odgovarajuće rezultate rada	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20 Odbijanje zaposlenog za čijim je radom prestala potreba da se radno angažuje na obavljanju poslova koji odgovaraju njegovoj stručnoj spremi, odnosno radnoj sposobnosti	4	1	1	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
22 Isplaćena jednokratna novčana naknada zaposlenom za čijim je radom prestala potreba	12	6	2	1	1	1	2	0	5	3	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
23 Isplaćena otpremnina zaposlenom za čijim je radom prestala potreba	351	181	53	18	8	4	87	38	131	71	2	0	7	3	0	0	0	0	62	47	1	0	0	0	0	0	0
25 Navršeni 65 godina života i 15 godina staža osiguranja	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
28 Ako zaposleni odsustvuje sa rada duže od 6 meseci zbog izdržavanja kazne zatvora	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
30 Isteka rada na određeno vreme u svojstvu pripravnika	25	11	1	0	0	0	3	2	10	5	0	0	5	1	0	0	0	0	6	3	0	0	0	0	0	0	0
31 Stečaj preduzeća	177	101	32	12	5	5	32	12	77	54	3	0	2	1	0	0	0	0	24	16	2	1	0	0	0	0	0
32 Likvidacija preduzeća	76	39	10	4	3	3	17	5	28	15	0	0	4	1	0	0	0	13	10	1	1	0	0	0	0	0	0
33 Prestanak rada poslodavca	94	55	14	9	0	0	27	12	35	22	2	1	1	1	0	0	0	15	10	0	0	0	0	0	0	0	0
34 Ako se zaposleni ne vrati na rad u roku od 30 dana od dana povratka sa rada iz inostranstva, vojske ili po prestanku funkcije	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
35 Istek rada na određeno vreme	8200	4728	1270	643	126	74	1421	634	2764	1650	25	5	111	60	2	0	0	2339	1565	137	95	5	2	0	0	0	0
36 Istek radnog angažovanja nezaposlenog lica	157	91	18	10	0	0	25	8	53	30	2	0	3	1	0	0	0	52	38	4	4	0	0	0	0	0	0
37 Zbog premeštaja brasnog druga u skladu sa posebnim propisima	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
38 Zbog zdravstvenog stanja zaposlenog ili članova njegove porodice	4	2	1	1	0	0	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
40 Zbog prestanka rada ostvarenog po drugom osnovu	10	2	4	1	0	0	2	0	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
42 Ostali razlozi utvrđeni zakonom ili kolektivnim ugovorom	430	242	81	36	10	3	69	35	149	99	1	1	6	1	0	0	0	106	62	4	3	4	2	0	0	0	0
UKUPNO 1. sa stažom	10644	6100	1659	811	175	105	1888	852	3641	2179	42	8	151	74	2	0	2908	1948	168	119	10	4	0	0	0	0	0
UKUPNO 2. bez staža	11343	6412	2813	1690	104	69	1448	596	3292	1743	31	8	79	41	0	0	3389	2136	166	129	1	0	0	0	0	0	0
UKUPNO Svega=	21987	12512	4472	2501	279	174	3336	1448	6933	3922	73	16	230	115	2	0	6297	4084	354	248	11	4	0	0	0	0	0

Novoprijavljeni
– prema starosnim grupama –

(Tab. 61.)

Rb	Starosna grupa	Ukupno	I	II	III	IV	V	VI-1	VI-2	VII-1	VII-2	VIII
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Do 18 godina	160	159	0	1	0	0	0	0	0	0	0
2	Žena	84	84	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	Od 18 do 25 godina	4934	746	3	698	1863	17	4	0	1556	47	0
4	Žena	2683	448	0	271	911	5	3	0	1002	43	0
5	Preko 25 do 30 godina	4130	494	5	250	1169	3	4	0	2055	149	1
6	Žena	2598	328	4	133	701	1	1	0	1318	112	0
7	Preko 30 do 35 godina	2958	495	9	282	956	2	2	0	1141	70	1
8	Žena	1889	338	7	148	585	0	0	0	766	45	0
9	Preko 35 do 40 godina	2537	513	18	486	728	6	20	1	720	44	1
10	Žena	1528	310	12	243	445	0	9	0	490	18	1
11	Preko 40 do 45 godina	2132	540	41	497	600	6	55	1	370	19	3
12	Žena	1187	286	29	218	357	1	28	0	249	18	1
13	Preko 45 do 50 godina	1648	492	43	362	500	8	36	0	201	4	2
14	Žena	893	236	31	158	312	3	21	0	127	4	1
15	Preko 50 do 55 godina	1413	409	62	333	454	8	36	0	95	15	1
16	Žena	753	195	42	142	281	1	24	0	61	6	1
17	Preko 55 do 60 godina	1280	372	59	297	406	13	39	0	88	5	1
18	Žena	579	170	31	99	208	5	18	0	46	2	0
19	Preko 60 godina	795	252	39	130	257	10	34	0	71	1	1
20	Žena	318	106	18	36	122	0	11	0	25	0	0
21	UKUPNO	21987	4472	279	3336	6933	73	230	2	6297	354	11
22	UKUPNO Žena	12512	2501	174	1448	3922	16	115	0	4084	248	4

Prestanak vođenja evidencije o nezaposlenim licima prema opštinama i stepenima stručne spreme

(Tab. 62.)

Opština	Σ	Ž	I	Ž	II	Ž	III	Ž	IV	Ž	V	Ž	VI-1	Ž	VI-2	Ž	VII-1	Ž	VII-2	Ž	VIII	Ž
Andrijevića	218	93	45	18	2	1	43	16	94	41	0	0	1	0	0	0	31	16	2	1	0	0
Berane	1795	825	357	161	10	7	285	102	735	324	2	1	14	4	0	0	376	214	16	12	0	0
Budva	595	371	91	50	10	8	88	52	182	118	1	0	17	10	0	0	194	127	11	6	1	0
Bijelo Polje	2488	1325	490	247	37	19	509	194	807	478	6	1	13	4	0	0	599	361	26	21	1	0
Bar	1574	1035	356	230	28	21	207	105	446	302	3	0	33	19	0	0	479	345	22	13	0	0
Cetinje	679	336	129	55	13	6	92	32	218	101	2	0	4	3	0	0	203	132	18	7	0	0
Danilovgrad	778	455	155	87	11	8	176	84	251	149	3	0	7	2	0	0	170	120	5	5	0	0
Zeta	573	334	120	72	16	10	106	44	203	119	3	0	4	1	0	0	118	85	3	3	0	0
Gusinje	125	56	26	14	0	0	16	2	48	16	0	0	0	0	0	0	31	21	4	3	0	0
Herceg Novi	649	448	84	55	20	12	94	50	171	123	4	3	27	18	0	0	238	176	11	11	0	0
Kolašin	334	156	46	21	8	5	77	29	122	55	2	0	3	0	0	0	74	44	2	2	0	0
Kotor	416	265	40	25	5	3	55	24	116	74	0	0	9	3	0	0	185	132	6	4	0	0
Mojkovac	434	209	54	26	3	2	141	56	149	65	1	0	2	1	0	0	81	57	3	2	0	0
Nikšić	3781	2050	481	251	70	34	776	294	1248	680	8	2	39	26	0	0	1088	711	68	51	3	1
Podgorica	7104	4380	1512	885	92	58	828	437	2132	1329	22	3	88	54	2	0	2312	1530	113	81	3	3
Plav	375	166	81	40	1	0	55	15	132	56	1	0	2	1	1	0	95	49	7	5	0	0
Petnjica	192	71	70	34	3	2	33	8	68	21	1	1	2	0	0	0	15	5	0	0	0	0
Pljevlja	1470	766	221	115	32	14	333	129	546	302	3	0	16	10	0	0	308	190	11	6	0	0
Plužine	110	47	15	8	0	0	36	12	32	9	0	0	0	0	0	0	26	17	1	1	0	0
Rožaje	1481	664	461	229	2	1	199	64	427	180	7	1	12	2	0	0	346	174	27	13	0	0
Šavnik	64	25	7	2	1	1	17	7	27	9	0	0	0	0	0	0	11	5	1	1	0	0
Tivat	474	297	71	43	12	9	83	36	132	82	2	0	12	4	1	1	150	116	11	6	0	0
Tuzi	591	356	189	119	9	4	55	27	192	117	1	0	2	0	1	0	123	76	19	13	0	0
Ulcinj	1286	781	356	239	33	19	153	79	271	169	3	1	13	4	0	0	407	244	50	26	0	0
Žabljak	98	47	5	2	0	0	9	2	48	22	0	0	1	0	0	0	35	21	0	0	0	0
UKUPNO=	27684	15558	5462	3028	418	244	4466	1900	8797	4941	75	13	321	166	5	1	7695	4968	437	293	8	4

Prestanak vođenja evidencije o nezaposlenim licima prema opštinama i nivoima obrazovanja

(Tab. 63.)

Opština	Σ	Ž	I1	Ž	I2	Ž	II	Ž	III	Ž	IV1	Ž	IV2	Ž	V	Ž	VI	Ž	VII1	Ž	VII2	Ž	VIII	Ž
Andrijevica	218	93	4	1	41	17	2	1	43	16	94	41	0	0	1	0	18	8	13	8	2	1	0	0
Berane	1795	825	94	46	263	115	10	7	285	102	735	324	1	0	15	5	146	82	230	132	16	12	0	0
Budva	595	371	48	32	43	18	10	8	88	52	182	118	1	0	17	10	91	61	103	66	11	6	1	0
Bijelo Polje	2488	1325	136	71	354	176	37	19	509	194	807	478	6	1	13	4	242	140	357	221	26	21	1	0
Bar	1574	1035	168	114	188	116	28	21	207	105	446	302	3	0	33	19	261	189	218	156	22	13	0	0
Cetinje	679	336	9	4	120	51	13	6	92	32	218	101	2	0	4	3	79	46	124	86	18	7	0	0
Danilovgrad	778	455	29	17	126	70	11	8	176	84	251	149	3	0	7	2	82	54	88	66	5	5	0	0
Zeta	573	334	24	13	96	59	16	10	106	44	203	119	3	0	4	1	66	50	52	35	3	3	0	0
Gusinje	125	56	10	5	16	9	0	0	16	2	48	16	0	0	0	0	19	13	12	8	4	3	0	0
H. Novi	649	448	23	17	61	38	20	12	94	50	171	123	4	3	27	18	119	82	119	94	11	11	0	0
Kolašin	334	156	2	1	44	20	8	5	77	29	122	55	2	0	3	0	31	19	43	25	2	2	0	0
Kotor	416	265	28	18	12	7	5	3	55	24	116	74	0	0	9	3	95	66	90	66	6	4	0	0
Mojkovac	434	209	4	2	50	24	3	2	141	56	149	65	1	0	2	1	30	20	51	37	3	2	0	0
Nikšić	3781	2050	107	58	374	193	70	34	776	294	1248	680	6	1	41	27	429	251	659	460	68	51	3	1
Podgorica	7104	4380	677	406	835	479	92	58	828	437	2132	1329	20	3	92	54	1004	639	1308	891	113	81	3	3
Plav	375	166	31	18	50	22	1	0	55	15	132	56	0	0	4	1	31	20	64	29	7	5	0	0
Petnjica	192	71	18	8	52	26	3	2	33	8	68	21	1	1	2	0	4	3	11	2	0	0	0	0
Pijevlja	1470	766	39	20	182	95	32	14	333	129	546	302	3	0	16	10	142	86	166	104	11	6	0	0
Plužine	110	47	7	6	8	2	0	0	36	12	32	9	0	0	0	0	8	1	18	16	1	1	0	0
Rožaje	1481	664	101	60	360	169	2	1	199	64	427	180	4	1	15	2	108	54	238	120	27	13	0	0
Šavnik	64	25	0	0	7	2	1	1	17	7	27	9	0	0	0	0	7	3	4	2	1	1	0	0
Tivat	474	297	22	12	49	31	12	9	83	36	132	82	2	0	13	5	60	44	90	72	11	6	0	0
Tuzi	591	356	42	29	147	90	9	4	55	27	192	117	1	0	3	0	64	39	59	37	19	13	0	0
Ulcinj	1286	781	80	55	276	184	33	19	153	79	271	169	3	1	13	4	260	147	147	97	50	26	0	0
Žabljak	98	47	1	1	4	1	0	0	9	2	48	22	0	0	1	0	15	7	20	14	0	0	0	0
UKUPNO	27684	15558	1704	1014	3758	2014	418	244	4466	1900	8797	4941	66	11	335	169	3411	2124	4284	2844	437	293	8	4

Oglašena slobodna radna mjesta

– po opštinama i biroima rada –

(Tab. 64.)

Rb	Opština	1.1 – 31.12. 2022. g.		1.1 – 31.12. 2023. g.		Nom. razlika (5-3)	Indeks (5:3)
		Broj prijava o SRM	Broj SRM	Broj prijava o SRM	Broj SRM		
		1	2	3	4		
1	Andrijevića	146	153	127	158	5	103.27
2	Bar	1532	2533	1442	2378	-155	93.88
3	Berane	416	541	511	694	153	128.28
4	Bijelo Polje	766	1027	859	1125	98	109.54
5	Budva	1187	2847	1142	2784	-63	97.79
6	Cetinje	318	430	354	499	69	116.05
7	Danilovgrad	338	494	372	569	75	115.18
8	Zeta	149	202	266	375	173	185.64
9	Gusinje	77	94	44	48	-46	51.06
10	Herceg Novi	2542	3629	2531	3747	118	103.25
11	Kolašin	255	339	228	284	-55	83.78
12	Kotor	1007	1747	1193	2179	432	124.73
13	Mojkovac	161	194	232	310	116	159.79
14	Nikšić	952	1356	1112	1904	548	140.41
15	Petnjica	98	104	120	129	25	124.04
16	Plav	181	238	362	489	251	205.46
17	Pljevlja	772	1069	708	965	-104	90.27
18	Plužine	92	112	85	107	-5	95.54
19	Podgorica	5106	7966	5065	7746	-220	97.24
20	Rožaje	288	331	291	387	56	116.92
21	Šavnik	41	48	44	54	6	112.50
22	Tivat	596	1179	455	1081	-98	91.69
23	Tuzi	248	302	245	323	21	106.95
24	Ulcinj	448	930	535	1070	140	115.05
25	Žabljak	102	132	127	156	24	118.18
26	Crna Gora	17818	27997	18450	29561	1564	105.59

Oglašena slobodna radna mjesta
- po opštinama, biroima rada i stepenima obrazovanja -

(Tab. 65.)

Opština	Ukupno	I	II	III	IV	V	VI1	VI2	VII1	VII2	VIII
Andrijevića	158	45	0	20	23	0	2	0	68	0	0
Bar	2378	473	119	647	606	2	52	0	469	10	0
Berane	694	63	10	77	131	6	8	0	395	4	0
Bijelo Polje	1125	284	1	184	188	0	42	0	425	1	0
Budva	2784	886	111	690	630	23	68	0	373	3	0
Cetinje	499	80	10	65	103	0	14	0	217	10	0
Danilovgrad	569	130	0	201	95	0	24	0	117	2	0
Zeta	375	50	19	77	84	2	3	0	140	0	0
Gusinje	48	0	0	1	8	0	0	0	39	0	0
Herceg Novi	3747	539	894	799	981	16	69	0	434	15	0
Kolašin	284	73	2	36	72	0	6	0	95	0	0
Kotor	2179	419	31	593	359	21	55	1	654	37	9
Mojkovac	310	24	34	72	40	0	11	0	129	0	0
Nikšić	1904	218	61	564	350	9	60	0	612	14	16
Petnjica	129	4	0	11	19	0	8	0	87	0	0
Plav	489	96	0	46	41	9	16	0	280	1	0
Pļavlja	965	124	15	271	227	2	53	0	269	4	0
Plužine	107	17	0	27	22	1	0	0	40	0	0
Podgorica	7746	968	56	1635	1942	2	189	1	2787	112	54
Rožaje	387	73	1	26	112	0	17	0	157	1	0
Šavnik	54	12	0	6	4	0	2	0	30	0	0
Tivat	1081	222	14	179	396	6	32	0	222	10	0
Tuzi	323	54	0	24	60	0	49	0	133	3	0
Ulcinj	1070	231	130	239	153	9	58	0	248	2	0
Žabljak	156	41	0	17	42	0	7	0	48	1	0
Crna Gora	29561	5126	1508	6507	6688	108	845	2	8468	230	79

Oglašena slobodna radna mjesta
- po opštinama, biroima rada i nivoima i podnivoima obrazovanja -

(Tab. 66.)

Opština	Nivo	I				II	III	IV		V			VI	VII				VIII			
	Podnivo	I-1		I-2	IV-1			IV-2	VII-1			VII-2									
	Ukupno	111	112	113	114	121	201	301	411	421	501	502	503	601	711	712	713	721	722	801	
Andrijevića	158	0	0	0	0	45	0	20	23	0	2	0	0	0	0	0	67	1	0	0	0
Bar	2378	143	0	0	0	330	119	647	606	2	52	0	0	4	6	452	7	10	0	0	
Berane	694	4	0	0	0	59	10	77	131	6	8	0	0	19	4	369	3	4	0	0	
Bijelo Polje	1125	6	0	0	0	278	1	184	188	0	42	0	0	11	5	394	15	1	0	0	
Budva	2784	170	0	0	0	716	111	690	630	23	68	0	0	8	0	363	2	3	0	0	
Cetinje	499	6	0	0	0	74	10	65	103	0	14	0	0	1	1	207	8	10	0	0	
Danilovgrad	569	24	0	0	0	106	0	201	95	0	24	0	0	1	0	114	2	2	0	0	
Zeta	375	9	0	0	0	41	19	77	84	2	3	0	0	8	0	121	11	0	0	0	
Gusinje	48	0	0	0	0	0	0	1	8	0	0	0	0	0	0	39	0	0	0	0	
Herceg Novi	3747	18	0	0	0	521	894	799	981	16	69	0	0	38	1	390	5	14	1	0	
Kolašin	284	14	0	0	0	59	2	36	72	0	6	0	0	0	0	94	1	0	0	0	
Kotor	2179	23	0	0	0	396	31	593	359	21	55	1	0	0	1	584	69	37	0	9	
Mojkovac	310	0	0	0	0	24	34	72	40	0	11	0	0	1	0	127	1	0	0	0	
Nikšić	1904	43	0	0	0	175	61	564	350	9	59	0	1	3	1	577	31	14	0	16	
Petnjica	129	3	0	0	0	1	0	11	19	0	8	0	0	0	1	85	1	0	0	0	
Plav	489	62	0	0	0	34	0	46	41	9	16	0	0	3	0	275	2	1	0	0	
Prijavljiva	965	2	0	0	0	122	15	271	227	2	53	0	0	3	1	254	11	4	0	0	
Plužine	107	0	0	0	0	17	0	27	22	1	0	0	0	0	0	38	2	0	0	0	
Podgorica	7746	5	0	1	7	955	56	1635	1942	2	189	1	0	170	54	2348	215	108	4	54	
Rožaje	387	0	0	0	0	73	1	26	112	0	17	0	0	9	0	129	19	1	0	0	
Šavnik	54	4	0	0	0	8	0	6	4	0	2	0	0	0	2	28	0	0	0	0	
Tivat	1081	3	0	0	0	219	14	179	396	3	32	0	3	3	0	209	10	10	0	0	
Tuzi	323	15	0	0	0	39	0	24	60	0	49	0	0	6	3	120	4	3	0	0	
Ulcinj	1070	29	0	0	0	202	130	239	153	9	58	0	0	8	9	212	19	2	0	0	
Žabljak	156	0	0	0	0	41	0	17	42	0	7	0	0	0	0	47	1	1	0	0	
Crna Gora	29561	583	0	1	7	4535	1508	6507	6688	105	844	2	4	296	89	7643	440	225	5	79	

Oglašena slobodna radna mjesta
– po djelatnostima i vrsti radnog odnosa –

(Tab. 67.)

Djelatnost	Ukupno:	Novootvoreno	Upraznjeno	Neodređeno	Određeno	Pripravnik	Privremeni poslovi	Sezonski poslovi	Ostalo
A.Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	200	140	60	3	92	0	0	103	2
B.Rudarstvo	140	131	9	56	84	0	0	0	0
C.Prerađivačka industrija	1167	663	504	336	717	1	0	98	15
D.Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	204	113	91	93	106	5	0	0	0
E.Snabdijevanje vodom; upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	472	95	377	159	256	1	0	29	27
F.Građevinarstvo	1890	261	1629	171	1582	21	0	49	67
G.Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala	3845	1204	2641	392	2962	22	49	406	14
H.Saobraćaj i skladištenje	1276	282	994	62	711	21	0	467	15
I.Usluge smještaja i ishrane	4906	2544	2362	149	1778	9	3	2955	12
J.Informisanje i komunikacije	349	154	195	65	254	6	0	16	8
K.Finansijske djelatnosti i djelatnost osiguranja	367	68	299	100	250	0	0	0	17
L.Poslovanje nekretninama	427	283	144	208	132	1	2	84	0
M.Stručne, naučne, inovacione i tehničke djelatnosti	774	382	392	151	592	11	0	8	12
N.Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1427	645	782	99	1002	5	0	317	4
O.Državna uprava i odbrana; Obavezno socijalno osiguranje	1954	264	1690	1313	480	65	0	67	29
P.Obrazovanje	6537	481	6056	612	5231	4	0	1	689
Q.Zdravstvena i socijalna zaštita	2437	532	1905	594	1429	31	13	219	151
R.Umjetnost,zabava i rekreacija	463	159	304	172	255	1	0	30	5
S.Ostale uslužne djelatnosti	725	451	274	64	575	0	0	24	62
U.Djelatnost eksteritorijalnih organizacija i tijela	1	1	0	0	1	0	0	0	0
UKUPNO CRNA GORA=	29561	8853	20708	4799	18489	204	67	4873	1129

Pregled broja posredovanja

– po opštinama, biroima rada, stepenima stručne spreme i polu –

(Tab. 68.)

Opština	Σ	Ž	I	Ž	II	Ž	III	Ž	IV	Ž	V	Ž	VI-1	Ž	VI-2	Ž	VII-1	Ž	VII-2	Ž	VIII	ž
Andrijeвица	938	498	179	118	6	5	143	42	447	241	0	0	5	0	0	0	157	91	1	1	0	0
Berane	3036	1618	694	346	15	10	626	269	1316	765	3	0	16	12	0	0	363	214	3	2	0	0
Budva	1400	1028	333	215	31	23	346	261	552	426	1	0	31	21	0	0	100	79	6	3	0	0
Bijelo Polje	2409	1512	415	248	37	23	524	231	911	656	9	3	12	6	0	0	473	321	26	22	2	2
Bar	3508	2443	964	651	111	72	589	340	1044	766	8	3	66	41	0	0	699	553	27	17	0	0
Cetinje	1099	683	218	123	21	8	178	81	411	271	5	4	4	1	0	0	248	188	14	7	0	0
Danilovgrad	4147	2453	1158	668	110	90	1062	561	1441	892	18	0	26	7	0	0	326	230	6	5	0	0
Zeta	768	548	229	179	20	15	204	112	251	188	5	0	2	2	0	0	54	49	3	3	0	0
Gusinje	185	94	45	27	0	0	32	9	84	39	1	1	0	0	0	0	20	16	3	2	0	0
H. Novi	927	608	140	93	63	35	207	116	225	162	4	3	41	26	0	0	231	162	16	11	0	0
Kolašin	258	118	42	22	9	3	54	14	115	55	2	0	3	0	0	0	31	22	2	2	0	0
Kotor	1311	758	110	54	26	13	256	105	339	193	0	0	61	19	0	0	493	350	25	24	1	0
Mojkovac	347	166	27	11	0	0	122	43	150	74	3	0	2	2	0	0	43	36	0	0	0	0
Nikšić	8010	4634	1104	556	160	92	1828	808	2836	1737	13	3	77	64	0	0	1832	1276	148	92	12	6
Podgorica	15961	10299	4577	2814	276	212	2387	1308	5139	3480	36	8	244	181	8	0	3118	2175	169	115	7	6
Plav	710	329	233	128	4	2	120	35	261	118	1	1	6	5	1	0	75	35	9	5	0	0
Petnjica	243	97	121	59	3	1	46	7	66	27	1	1	0	0	0	0	6	2	0	0	0	0
Pljevlja	458	329	92	79	10	8	124	76	193	139	0	0	2	2	0	0	34	24	3	1	0	0
Plužine	252	110	25	10	0	0	87	34	83	28	1	0	2	2	0	0	50	32	4	4	0	0
Rožaje	4181	2140	2055	1171	8	3	742	225	926	500	10	6	28	12	0	0	391	210	21	13	0	0
Šavnik	113	42	5	1	3	3	24	11	57	19	0	0	0	0	0	0	22	6	2	2	0	0
Tivat	569	367	71	39	16	11	103	55	195	115	2	0	14	12	2	2	155	128	11	5	0	0
Tuzi	757	526	454	327	6	4	62	41	199	129	1	0	1	0	0	0	31	23	3	2	0	0
Ulcinj	1789	1078	486	308	37	17	272	139	468	297	7	0	13	2	0	0	427	277	78	38	1	0
Žabljak	113	38	13	1	0	0	9	1	62	19	1	0	2	1	0	0	26	16	0	0	0	0
UKUPNO	53489	32516	13790	8248	972	650	10147	4924	17771	11336	132	33	658	418	11	2	9405	6515	580	376	23	14

Pregled broja lica za koja se posredovalo
 – po biroima rada, stepenima stručne spreme i polu –

(Tab. 69.)

	Ž	II	Ž	III	Ž	IV	Ž	V	Ž	VI-1	Ž	VI-2	Ž	VII-1	Ž	VII-2	Ž	VIII	ž
7	60	3	2	78	24	171	84	0	0	2	0	0	0	48	30	1	1	0	0
9	235	14	9	396	171	766	439	2	0	14	10	0	0	191	113	3	2	0	0
2	98	15	12	164	119	289	214	1	0	25	16	0	0	69	56	5	2	0	0
8	180	30	18	372	167	594	409	8	2	5	3	0	0	317	203	16	12	1	1
8	266	43	28	266	135	506	371	5	2	31	20	0	0	398	301	14	7	0	0
9	82	16	8	121	58	252	158	2	1	4	1	0	0	160	119	12	5	0	0
6	232	44	35	407	208	553	331	8	0	13	3	0	0	182	130	6	5	0	0
3	118	14	11	114	65	168	119	2	0	2	2	0	0	39	34	3	3	0	0
2	25	0	0	30	8	68	30	1	1	0	0	0	0	17	14	3	2	0	0
6	66	45	21	134	72	168	117	3	2	35	23	0	0	203	143	11	7	0	0
0	21	8	3	47	12	86	37	2	0	3	0	0	0	26	17	2	2	0	0
8	17	8	4	84	31	126	75	0	0	23	8	0	0	150	102	8	7	1	0
8	9	0	0	78	29	93	49	3	0	1	1	0	0	22	21	0	0	0	0
9	308	89	47	995	412	1537	930	10	3	48	38	0	0	1040	731	74	55	6	4
8	1293	147	110	1147	612	2466	1631	18	4	116	82	4	0	1576	1094	97	68	4	3
7	121	4	2	103	30	215	95	1	1	3	2	1	0	59	28	5	2	0	0
3	57	3	1	42	7	55	23	1	1	0	0	0	0	5	2	0	0	0	0
7	65	10	8	105	62	149	104	0	0	2	2	0	0	28	21	3	1	0	0
8	5	0	0	61	25	63	22	1	0	2	2	0	0	32	21	2	2	0	0
4	982	8	3	575	183	683	366	8	4	26	12	0	0	267	134	13	7	0	0
5	1	1	1	18	8	38	12	0	0	0	0	0	0	11	4	1	1	0	0
0	29	13	8	67	34	127	78	2	0	10	8	1	1	93	73	8	3	0	0
5	221	5	4	51	33	133	84	1	0	1	0	0	0	27	19	3	2	0	0
7	206	24	10	179	92	267	175	2	0	9	2	0	0	251	162	44	23	1	0
7	1	0	0	8	1	46	18	1	0	2	1	0	0	18	11	0	0	0	0
6	4698	544	345	5642	2598	9619	5971	82	21	377	236	6	1	5229	3583	334	219	13	8

led broja posredovanja po biroima rada, nivoima i podnivoima obrazovanja⁸ i polu (Tab. 70.)

		I								II		III		IV			
		I-1				I-2								IV-1		IV-2	
111	111ž	112	112ž	113	113ž	114	114ž	121	121ž	201	201ž	301	301ž	411	411ž	421	421ž
2	1	0	0	0	0	1	1	176	116	6	5	143	42	447	241	0	0
98	55	7	0	10	2	7	3	572	286	15	10	626	269	1316	765	1	0
169	124	0	0	12	8	4	4	148	79	31	23	346	261	552	426	1	0
50	20	4	3	15	12	12	7	334	206	37	23	524	231	911	656	8	3
246	142	2	2	31	20	31	27	654	460	111	72	589	340	1044	766	8	3
2	1	0	0	2	2	8	3	206	117	21	8	178	81	411	271	5	4
155	93	4	4	14	12	17	17	968	542	110	90	1062	561	1441	892	14	0
30	28	0	0	6	3	0	0	193	148	20	15	204	112	251	188	5	0
7	5	0	0	1	1	0	0	37	21	0	0	32	9	84	39	1	1
17	14	3	2	3	3	4	2	113	72	63	35	207	116	225	162	4	3
0	0	0	0	0	0	1	0	41	22	9	3	54	14	115	55	2	0
43	20	12	12	0	0	4	0	51	22	26	13	256	105	339	193	0	0
0	0	0	0	0	0	1	1	26	10	0	0	122	43	150	74	1	0
126	60	6	0	33	21	25	5	914	470	160	92	1828	808	2836	1737	9	2
1141	640	60	28	186	122	181	103	3009	1921	276	212	2387	1308	5139	3480	33	8
65	47	4	2	16	10	18	7	130	62	4	2	120	35	261	118	1	1
18	9	0	0	3	1	6	0	94	49	3	1	46	7	66	27	1	1
8	5	0	0	1	0	3	3	80	71	10	8	124	76	193	139	0	0
4	1	0	0	0	0	0	0	21	9	0	0	87	34	83	28	1	0
193	130	16	11	163	138	58	33	1625	859	8	3	742	225	926	500	8	6
0	0	0	0	1	1	0	0	4	0	3	3	24	11	57	19	0	0
9	7	7	1	2	1	10	2	43	28	16	11	103	55	195	115	2	0
76	63	10	6	26	25	11	9	331	224	6	4	62	41	199	129	1	0
41	24	17	8	44	24	60	29	324	223	37	17	272	139	468	297	7	0
0	0	0	0	0	0	0	0	13	1	0	0	9	1	62	19	1	0
2500	1489	152	79	569	406	462	256	10107	6018	972	650	10147	4924	17771	11336	114	32

adu sa Nacionalnim okvirom kvalifikacija:
 ne, 1 12 Podnivo I1 -Završeno 1-3 razreda, 113 Podnivo I1 -Završeno 4 razreda, 114 Podnivo I1 -Završeno 5-7 razreda, 121 Podnivo I2 -Završena osnovna škola, 201 Nivo II,
 jen 40, 421 Podnivo IV1 - stepen 50, 501 Nivo V - stepen 61, 502 Nivo V - stepen 62, 503 Nivo V - stepen 60, 601 Nivo VI - Bachelori 3 godine (180 ECTS), 711 Podnivo VII1

V				VI		VII										VIII	
502	502ž	503	503ž	601	601ž	VII-1					VII-2					801	801ž
						711	711ž	712	712ž	713	713ž	721	721ž	722	722ž		
0	0	0	0	56	39	1	0	84	43	16	9	0	0	1	1	0	0
0	0	2	0	125	78	19	9	137	72	82	55	1	0	2	2	0	0
0	0	0	0	32	24	4	4	40	30	24	21	2	1	4	2	0	0
0	0	1	0	119	84	68	49	138	89	148	99	1	0	25	22	2	2
0	0	0	0	310	260	31	14	194	132	164	147	14	9	13	8	0	0
0	0	0	0	72	55	22	14	34	25	120	94	3	1	11	6	0	0
0	0	4	0	105	68	29	23	79	47	113	92	0	0	6	5	0	0
0	0	0	0	17	16	5	5	15	13	17	15	3	3	0	0	0	0
0	0	0	0	8	6	1	1	10	8	1	1	1	1	2	1	0	0
0	0	0	0	112	78	8	5	78	52	33	27	10	10	6	1	0	0
0	0	0	0	6	3	2	2	10	7	13	10	0	0	2	2	0	0
0	0	0	0	172	104	35	33	187	139	99	74	17	16	8	8	1	0
0	0	2	0	18	18	0	0	2	2	23	16	0	0	0	0	0	0
0	0	4	1	402	243	146	111	479	341	805	581	52	37	96	55	12	6
8	0	3	0	672	480	237	184	1317	871	892	640	77	53	92	62	7	6
1	0	0	0	27	19	1	0	33	11	14	5	4	0	5	5	0	0
0	0	0	0	1	1	0	0	3	0	2	1	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	7	5	3	3	13	8	11	8	2	0	1	1	0	0
0	0	0	0	7	1	0	0	18	16	25	15	0	0	4	4	0	0
0	0	2	0	52	30	36	22	270	138	33	20	4	3	17	10	0	0
0	0	0	0	11	4	2	2	0	0	9	0	0	0	2	2	0	0
2	2	0	0	44	31	8	6	56	52	47	39	2	1	9	4	0	0
0	0	0	0	14	10	3	3	6	4	8	6	0	0	3	2	0	0
0	0	0	0	214	126	51	50	79	40	83	61	13	5	65	33	1	0
0	0	0	0	3	3	2	0	13	7	8	6	0	0	0	0	0	0
11	2	18	1	2606	1786	714	540	3295	2147	2790	2042	206	140	374	236	23	14

Opis posredovano po opštinama, biroima rada, nivoima i podnivoima obrazovanja⁹ i polu (Tab. 71.)

I										II		III		IV			
I-1								I-2						IV-1		IV-2	
111	111ž	112	112ž	113	113ž	114	114ž	121	121ž	201	201ž	301	301ž	411	411ž	421	421ž
2	1	0	0	0	0	1	1	94	58	3	2	78	24	171	84	0	0
69	35	3	0	7	2	5	2	395	196	14	9	396	171	766	439	1	0
80	54	0	0	5	4	3	3	74	37	15	12	164	119	289	214	1	0
38	16	3	2	12	9	8	4	247	149	30	18	372	167	594	409	7	2
125	68	2	2	15	11	12	9	274	176	43	28	266	135	506	371	5	2
2	1	0	0	2	2	6	1	139	78	16	8	121	58	252	158	2	1
54	32	1	1	5	4	6	6	340	189	44	35	407	208	553	331	6	0
22	20	0	0	5	3	0	0	126	95	14	11	114	65	168	119	2	0
6	4	0	0	1	1	0	0	35	20	0	0	30	8	68	30	1	1
12	10	3	2	3	3	3	2	75	49	45	21	134	72	168	117	3	2
0	0	0	0	0	0	1	0	39	21	8	3	47	12	86	37	2	0
19	9	1	1	0	0	1	0	17	7	8	4	84	31	126	75	0	0
0	0	0	0	0	0	1	1	17	8	0	0	78	29	93	49	1	0
74	32	3	0	16	10	9	4	507	262	89	47	995	412	1537	930	8	2
670	370	37	19	89	54	91	50	1351	800	147	110	1147	612	2466	1631	17	4
61	43	3	2	16	10	18	7	119	59	4	2	103	30	215	95	1	1
16	8	0	0	3	1	4	0	90	48	3	1	42	7	55	23	1	1
7	4	0	0	1	0	3	3	66	58	10	8	105	62	149	104	0	0
4	1	0	0	0	0	0	0	14	4	0	0	61	25	63	22	1	0
156	109	12	8	136	118	46	27	1314	720	8	3	575	183	683	366	6	4
0	0	0	0	1	1	0	0	4	0	1	1	18	8	38	12	0	0
7	6	4	1	2	1	7	2	30	19	13	8	67	34	127	78	2	0
49	40	5	2	17	16	9	7	235	156	5	4	51	33	133	84	1	0
24	15	9	4	29	16	30	15	225	156	24	10	179	92	267	175	2	0
0	0	0	0	0	0	0	0	7	1	0	0	8	1	46	18	1	0
1497	878	86	44	365	266	264	144	5834	3366	544	345	5642	2598	9619	5971	71	20

adu sa Nacionalnim okvirom kvalifikacija:

ne, 112 Podnivo I1 -Završeno 1-3 razreda, 113 Podnivo I1 -Završeno 4 razreda, 114 Podnivo I1 -Završeno 5-7 razreda, 121 Podnivo I2 -Završena osnovna škola, 201 Nivo II, jen 40, 421 Podnivo IV1 - stepen 50, 501 Nivo V - stepen 61, 502 Nivo V - stepen 62, 503 Nivo V - stepen 60, 601 Nivo VI - Bachelori 3 godine (180 ECTS), 711 Podnivo VII1

Nivo Podnivo	V						VI		VII										VIII	
	501	501ž	502	502ž	503	503ž	601	601ž	VII-1					VII-2					801	801ž
									711	711ž	712	712ž	713	713ž	721	721ž	722	722ž		
Biro rada																				
Andrijevica	2	0	0	0	0	0	18	13	1	0	20	12	9	5	0	0	1	1	0	0
Berane	14	10	0	0	1	0	56	37	14	6	79	39	42	31	1	0	2	2	0	0
Budva	25	16	0	0	0	0	20	15	4	4	26	21	19	16	2	1	3	1	0	0
Bijelo Polje	5	3	0	0	1	0	77	54	55	39	76	42	109	68	1	0	15	12	1	1
Bar	31	20	0	0	0	0	184	146	16	9	107	66	91	80	6	3	8	4	0	0
Cetinje	4	1	0	0	0	0	45	33	14	9	29	21	72	56	3	1	9	4	0	0
Danilovgrad	13	3	0	0	2	0	57	40	13	10	42	24	70	56	0	0	6	5	0	0
Zeta	2	2	0	0	0	0	12	11	3	3	10	8	14	12	3	3	0	0	0	0
Gusinje	0	0	0	0	0	0	6	4	1	1	9	8	1	1	1	1	2	1	0	0
H. Novi	35	23	0	0	0	0	100	68	8	5	68	48	27	22	6	6	5	1	0	0
Kolašin	3	0	0	0	0	0	6	3	2	2	6	3	12	9	0	0	2	2	0	0
Kotor	23	8	0	0	0	0	53	32	10	9	56	36	31	25	4	3	4	4	1	0
Mojkovac	1	1	0	0	2	0	12	12	0	0	2	2	8	7	0	0	0	0	0	0
Nikšić	48	38	0	0	2	1	275	166	88	69	266	197	411	299	32	23	42	32	6	4
Podgorica	116	82	4	0	1	0	415	292	124	97	566	376	471	329	40	29	57	39	4	3
Plav	3	2	1	0	0	0	22	14	1	0	25	9	11	5	3	0	2	2	0	0
Petnjica	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2	0	2	1	0	0	0	0	0	0
Pljevlja	2	2	0	0	0	0	5	4	3	3	11	8	9	6	2	0	1	1	0	0
Plužine	2	2	0	0	0	0	7	1	0	0	11	10	14	10	0	0	2	2	0	0
Rožaje	26	12	0	0	2	0	42	23	27	15	174	84	24	12	3	2	10	5	0	0
Šavnik	0	0	0	0	0	0	6	3	1	1	0	0	4	0	0	0	1	1	0	0
Tivat	10	8	1	1	0	0	28	19	5	3	35	31	25	20	2	1	6	2	0	0
Tuzi	1	0	0	0	0	0	13	9	3	3	5	3	6	4	0	0	3	2	0	0
Ulcinj	9	2	0	0	0	0	139	88	25	24	49	25	38	25	8	3	36	20	1	0
Žabljak	2	1	0	0	0	0	2	2	2	0	8	5	6	4	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	377	236	6	1	11	1	1601	1090	420	312	1682	1078	1526	1103	117	76	217	143	13	8

Zapošljavanje prema opštinama, biroima rada i stepenima stručne spreme
- prema podacima Poreske uprave, lica sa evidencije Zavoda -

(Tab. 72.)

Biro rada	I	Ž	II	Ž	III	Ž	IV	Ž	V	Ž	VI1	Ž	VI2	Ž	VII1	Ž	VII2	Ž	VIII	Ž	Ukupno	Žene
Andrijevića	11	5	0	0	17	4	35	13	0	0	0	0	0	0	13	6	0	0	0	0	76	28
Bar	158	85	19	14	149	73	277	179	2	0	15	10	0	0	256	181	11	7	0	0	887	549
Berane	73	35	3	1	127	62	342	189	2	1	6	3	0	0	254	161	9	8	0	0	816	460
Bijelo Polje	200	103	17	8	285	125	541	365	3	0	5	3	0	0	444	330	15	10	0	0	1510	944
Budva	164	85	14	10	268	117	500	262	3	0	19	9	0	0	240	136	16	8	0	0	1224	627
Cetinje	28	14	11	6	32	19	131	81	0	0	5	4	0	0	109	79	5	3	0	0	321	206
Danilovgrad	56	34	5	3	71	36	97	60	2	1	3	1	0	0	86	64	5	4	0	0	325	203
Gusinja	13	8	0	0	19	5	48	12	0	0	0	0	0	0	23	18	3	2	0	0	106	45
Herceg novi	70	40	16	9	94	41	168	110	4	1	14	10	0	0	149	107	6	5	1	0	522	323
Kolašin	35	21	9	5	63	24	115	54	2	0	3	0	0	0	40	23	6	6	0	0	273	133
Kotor	34	16	7	6	54	19	137	68	2	2	7	3	0	0	124	93	9	5	0	0	374	212
Mojkovac	24	17	1	1	70	37	90	55	1	0	2	1	0	0	55	48	3	3	0	0	246	162
Nikšić	185	89	28	14	482	149	744	362	3	0	38	24	0	0	678	479	51	34	1	1	2210	1152
Petnjica	10	6	0	0	7	1	27	11	0	0	0	0	0	0	43	30	4	3	0	0	91	51
Plav	46	25	0	0	32	9	91	48	0	0	1	1	1	0	53	33	3	2	0	0	227	118
Pljevlja	89	48	14	4	203	81	368	193	2	0	14	9	0	0	171	116	6	4	0	0	867	455
Plužine	7	5	0	0	17	5	20	5	0	0	0	0	0	0	29	24	2	1	0	0	75	40
Podgorica	488	270	50	36	537	252	1438	810	10	1	70	48	2	0	1532	1067	113	77	4	1	4244	2562
Rožaje	121	60	1	1	96	32	255	120	4	1	12	3	0	0	217	134	27	17	0	0	733	368
Šavnik	4	2	1	1	14	8	16	7	0	0	0	0	0	0	15	8	0	0	0	0	50	26
Tivat	35	16	5	4	80	29	135	72	0	0	11	9	1	1	143	84	12	6	0	0	422	221
Tuzi	36	21	2	1	18	8	49	33	0	0	3	2	0	0	74	54	10	10	0	0	192	129
Ulcinj	162	111	23	14	91	48	151	97	2	0	9	3	0	0	185	129	32	21	0	0	655	423
Žabljak	11	9	1	1	19	12	55	31	0	0	2	0	0	0	26	16	0	0	0	0	114	69
Ukupno	2060	1125	227	139	2845	1196	5830	3237	42	7	239	143	4	1	4959	3420	348	236	6	2	16560	9506

Zapošljavanje prema opštinama, biroima rada i nivoima kvalifikacija
- prema podacima Uprave prihoda i carina, lica sa evidencije Zavoda -

(Tab. 73.)

Biro rada	Nivo		I										II		III		IV			
	Ukupno	Podnivo žene	I-1						I-2				201	201ž	301	301ž	IV-1		IV-2	
			111	111ž	112	112ž	113	113ž	114	114ž	121	121ž					411	411ž	421	421ž
Andrijevica	76	28	0	0	0	0	0	0	0	0	11	5	0	0	17	4	35	13	0	0
Bar	887	549	48	23	1	1	3	2	5	3	101	56	19	14	149	73	277	179	2	0
Berane	816	460	9	3	0	0	2	0	1	0	61	32	3	1	127	62	342	189	1	0
Bijelo Polje	1510	944	20	7	1	0	10	7	6	4	163	85	17	8	285	125	541	365	3	0
Budva	1224	627	43	27	1	0	5	3	3	3	112	52	14	10	268	117	500	262	3	0
Cetinje	321	206	2	1	0	0	0	0	2	1	24	12	11	6	32	19	131	81	0	0
Danilovgrad	325	203	15	6	0	0	0	0	0	0	41	28	5	3	71	36	97	60	1	1
Gusinje	106	45	3	3	0	0	0	0	0	0	10	5	0	0	19	5	48	12	0	0
Herceg Novi	522	323	14	5	0	0	4	4	0	0	52	31	16	9	94	41	168	110	4	1
Kolašin	273	133	0	0	0	0	0	0	1	0	34	21	9	5	63	24	115	54	2	0
Kotor	374	212	11	6	1	0	0	0	3	2	19	8	7	6	54	19	137	68	2	2
Mojkovac	246	162	1	1	0	0	0	0	0	0	23	16	1	1	70	37	90	55	1	0
Nikšić	2210	1152	13	4	0	0	3	2	2	1	167	82	28	14	482	149	744	362	3	0
Petnjica	91	51	2	2	0	0	0	0	0	0	8	4	0	0	7	1	27	11	0	0
Plav	227	118	10	6	0	0	2	2	5	4	29	13	0	0	32	9	91	48	0	0
Pljevlja	867	455	10	5	0	0	1	0	3	3	75	40	14	4	203	81	368	193	2	0
Plužine	75	40	3	3	0	0	0	0	0	0	4	2	0	0	17	5	20	5	0	0
Podgorica	4222	2552	114	59	2	0	12	9	8	1	349	200	50	36	534	252	1428	804	10	1
Rožaje	733	368	17	8	1	1	5	5	3	1	95	45	1	1	96	32	255	120	3	1
Šavnik	50	26	0	0	0	0	0	0	0	0	4	2	1	1	14	8	16	7	0	0
Tivat	422	221	5	3	0	0	2	0	0	0	28	13	5	4	80	29	135	72	0	0
Tuzi	192	129	1	0	2	0	2	2	1	0	30	19	2	1	18	8	49	33	0	0
Ulcinj	655	423	19	14	2	2	12	12	6	2	123	81	23	14	91	48	151	97	2	0
Žabljak	114	69	0	0	0	0	1	1	0	0	10	8	1	1	19	12	55	31	0	0
Crna Gora	16560	9506	360	186	11	4	64	49	49	25	1576	861	227	139	2845	1196	5830	3237	39	6

Nivo Podnivo	V						VI		VII										VIII		
									VII-1					VII-2							
	Biro rada	501	501ž	502	502ž	503	503ž	601	601ž	711	711ž	712	712ž	713	713ž	721	721ž	722	722ž	801	801ž
Andrijevića	0	0	0	0	0	0	1	1	2	1	9	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Bar	15	10	0	0	0	0	98	65	26	25	64	37	68	54	3	2	8	5	0	0	
Berane	6	3	0	0	1	1	61	33	67	62	80	31	46	35	2	1	7	7	0	0	
Bijelo Polje	5	3	0	0	0	0	101	78	128	100	98	64	117	88	4	2	11	8	0	0	
Budva	19	9	0	0	0	0	82	41	24	16	53	27	81	52	4	2	12	6	0	0	
Cetinje	5	4	0	0	0	0	31	17	11	10	22	19	45	33	1	0	4	3	0	0	
Danilovgrad	3	1	0	0	1	0	17	12	7	6	31	21	31	25	1	1	4	3	0	0	
Gusinje	0	0	0	0	0	0	6	5	0	0	9	5	8	8	2	1	1	1	0	0	
Herceg Novi	14	10	0	0	0	0	61	46	11	8	49	32	28	21	4	3	2	2	1	0	
Kolašin	3	0	0	0	0	0	6	2	3	2	12	3	19	16	0	0	6	6	0	0	
Kotor	7	3	0	0	0	0	53	39	1	1	31	21	39	32	1	1	8	4	0	0	
Mojkovac	2	1	0	0	0	0	7	7	20	20	13	8	15	13	0	0	3	3	0	0	
Nikšić	38	24	0	0	0	0	114	62	74	67	198	133	292	217	23	12	28	22	1	1	
Petnjica	0	0	0	0	0	0	2	1	12	9	16	12	13	8	2	2	2	1	0	0	
Plav	1	1	1	0	0	0	10	8	5	4	24	9	14	12	1	1	2	1	0	0	
Pljevlja	14	9	0	0	0	0	33	18	29	28	53	34	56	36	3	1	3	3	0	0	
Plužine	0	0	0	0	0	0	4	0	3	3	6	6	16	15	0	0	2	1	0	0	
Podgorica	70	48	2	0	0	0	420	286	158	130	424	279	525	369	45	29	67	48	4	1	
Rožaje	12	3	0	0	1	0	43	21	51	44	95	60	28	9	4	2	23	15	0	0	
Savnik	0	0	0	0	0	0	3	1	1	1	9	4	2	2	0	0	0	0	0	0	
Tivat	11	9	1	1	0	0	49	23	8	4	38	26	48	31	2	0	10	6	0	0	
Tuzi	3	2	0	0	0	0	19	13	18	11	17	15	20	15	1	1	9	9	0	0	
Ulcinj	9	3	0	0	0	0	85	55	29	26	35	24	36	24	3	2	29	19	0	0	
Žabljak	2	0	0	0	0	0	6	3	3	2	2	1	15	10	0	0	0	0	0	0	
Ukupno	239	143	4	1	3	1	1314	838	692	580	1389	876	1564	1126	106	63	242	173	6	2	

Pregled zapošljavanja prema djelatnostima poslodavaca

(Tab. 74.)

Djelatnost	I	Ž	II	Ž	III	Ž	IV	Ž	V	Ž	VI1	Ž	VI2	Ž	VII1	Ž	VII2	Ž	VIII	Ž	SUM	Ž
A . Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	43	21	0	0	47	9	76	35	1	0	2	2	0	0	22	14	1	0	0	0	192	81
B . Rudarstvo	9	1	0	0	46	3	35	3	0	0	2	1	0	0	5	2	0	0	0	0	97	10
C . Prerađivačka industrija	225	113	20	8	366	109	482	180	2	0	14	7	0	0	158	95	8	7	1	0	1276	519
D . Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	2	0	0	0	1	0	11	4	0	0	0	0	0	0	4	2	1	1	0	0	19	7
E . Snabdijevanje vodom; upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	80	4	4	0	55	5	74	25	0	0	1	0	0	0	44	23	4	1	0	0	262	58
F . Građevinarstvo	123	22	8	4	195	15	242	57	1	0	7	1	0	0	128	73	6	5	0	0	710	177
G . Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala	421	281	65	46	598	333	1460	961	7	0	38	24	1	1	623	439	33	21	0	0	3246	2106
H . Saobraćaj i skladištenje	73	20	9	1	134	27	244	69	6	2	11	1	1	0	96	50	7	3	0	0	581	173
I . Usluge smještaja i ishrane	452	295	50	35	536	263	867	453	5	0	24	16	0	0	382	196	25	11	2	0	2343	1269
J . Informisanje i komunikacije	11	9	1	0	24	9	58	28	1	0	3	2	0	0	76	51	4	2	0	0	178	101
K . Finansijske djelatnosti i djelatnost osiguranja	3	3	0	0	3	3	19	15	0	0	2	1	0	0	54	37	7	6	0	0	88	65
L . Poslovanje nekretninama	17	10	2	2	24	10	29	13	2	0	1	0	0	0	21	16	7	5	0	0	103	56
M . Stručne, naučne, inovacione i tehničke djelatnosti	45	21	3	2	69	26	172	99	3	1	10	5	0	0	247	161	20	11	0	0	569	326
N . Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	201	77	26	11	247	52	487	181	6	0	18	6	1	0	303	173	18	12	0	0	1307	512
O . Državna uprava i odbrana; Obavezno socijalno osiguranje	29	11	4	2	66	24	209	81	3	0	8	1	0	0	385	234	37	21	1	0	742	374
P . Obrazovanje	118	104	12	10	193	160	436	378	2	1	64	54	0	0	1743	1393	125	98	0	0	2693	2198
Q . Zdravstvena i socijalna zaštita	23	15	6	6	66	47	375	273	3	3	10	7	0	0	299	219	19	10	0	0	801	580
R . Umjetnost, zabava i rekreacija	59	33	1	1	62	24	224	124	0	0	10	2	0	0	179	97	18	15	1	1	554	297
S . Ostale uslužne djelatnosti	124	85	16	11	112	77	324	254	0	0	14	13	1	0	186	142	8	7	1	1	786	590
T . Djelatnost domaćinstva kao poslodavca; Djelatnost domaćinstava koja proizvode robu i usluge za sopstvene potrebe	2	0	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	6	1
U . Djelatnost eksternih organizacija i tijela	0	0	0	0	0	0	4	4	0	0	0	0	0	0	3	2	0	0	0	0	7	6
Ukupno Crna Gora	2060	1125	227	139	2845	1196	5830	3237	42	7	239	143	4	1	4959	3420	348	236	6	2	16560	9506

Pregled zapošljavanja prema djelatnostima poslodavaca i NOK-u
- prema podacima Uprave prihoda i carina, lica sa evidencije Zavoda -

(Tab. 75.)

Oznake djela- tnosti	Nivo		I									II		III		IV				
	Ukupno	Podnivo	I-1						I-2			201	201ž	301	301ž	IV-1		IV-2		
		žene	111	111ž	112	112ž	113	113ž	114	114ž	121					121ž	411	411ž	421	421ž
A.	192	81	5	3	0	0	3	2	1	1	34	15	0	0	47	9	76	35	1	0
B.	97	10	0	0	0	0	0	0	0	0	9	1	0	0	46	3	35	3	0	0
C.	1276	519	27	17	0	0	11	8	3	1	184	87	20	8	366	109	482	180	2	0
D.	19	7	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	11	4	0	0
E.	262	58	20	2	2	0	2	0	6	0	50	2	4	0	55	5	74	25	0	0
F.	710	177	19	5	2	1	1	0	3	0	98	16	8	4	195	15	242	57	1	0
G.	3246	2106	80	54	1	1	8	7	7	4	325	215	65	46	598	333	1460	961	6	0
H.	581	173	7	1	1	0	2	1	1	1	62	17	9	1	134	27	244	69	5	1
I.	2343	1269	98	51	3	2	20	18	10	9	321	215	50	35	536	263	867	453	5	0
J.	178	101	1	1	0	0	0	0	0	0	10	8	1	0	24	9	58	28	1	0
K.	88	65	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	0	0	3	3	19	15	0	0
L.	103	56	2	1	0	0	2	2	0	0	13	7	2	2	24	10	29	13	2	0
M.	569	326	12	5	0	0	0	0	2	0	31	16	3	2	69	26	172	99	3	1
N.	1307	512	48	20	2	0	6	3	8	3	137	51	26	11	247	52	487	181	6	0
O.	742	374	2	1	0	0	0	0	1	0	26	10	4	2	66	24	209	81	2	0
P.	2693	2198	14	11	0	0	2	1	2	2	100	90	12	10	193	160	436	378	2	1
Q.	801	580	1	0	0	0	0	0	0	0	22	15	6	6	66	47	375	273	3	3
R.	554	297	7	4	0	0	0	0	0	0	52	29	1	1	62	24	224	124	0	0
S.	786	590	17	10	0	0	7	7	5	4	95	64	16	11	112	77	324	254	0	0
T.	6	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	2	0	0	0
U.	7	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	4	0	0
SUM	16560	9506	360	186	11	4	64	49	49	25	1576	861	227	139	2845	1196	5830	3237	39	6

Nivo	V						VI		VII						VIII						
	V						VI		VII-1				VII-2				801	801ž			
Podnivo	501	501ž	502	502ž	503	503ž	601	601ž	711	711ž	712	712ž	713	713ž	721	721ž	722	722ž	801	801ž	
A.	2	2	0	0	0	0	5	3	2	2	6	4	9	5	1	0	0	0	0	0	0
B.	2	1	0	0	0	0	1	0	0	0	2	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0
C.	14	7	0	0	0	0	58	35	17	13	53	32	30	15	2	2	6	5	1	0	0
D.	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	3	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0
E.	1	0	0	0	0	0	14	9	1	1	18	7	11	6	2	0	2	1	0	0	0
F.	7	1	0	0	0	0	59	35	7	4	31	15	31	19	2	2	4	3	0	0	0
G.	38	24	1	1	1	0	258	188	56	46	129	75	180	130	9	7	24	14	0	0	0
H.	11	1	1	0	1	1	37	19	5	5	28	10	26	16	3	3	4	7	2	0	0
I.	24	16	0	0	0	0	158	73	28	13	74	34	122	76	7	4	18	7	0	0	0
J.	3	2	0	0	0	0	29	18	5	5	16	13	26	15	1	0	3	2	0	0	0
K.	2	1	0	0	0	0	16	9	7	6	13	10	18	12	3	2	4	3	0	0	0
L.	1	0	0	0	0	0	11	8	0	0	4	3	6	5	3	2	4	6	0	0	0
M.	10	5	0	0	0	0	88	58	25	19	73	45	61	39	8	5	12	6	0	0	0
N.	18	6	1	0	0	0	119	63	27	20	61	30	96	60	9	6	9	14	1	0	0
O.	8	1	0	0	1	0	71	41	22	14	112	61	180	118	16	7	21	88	0	0	0
P.	64	54	0	0	0	0	197	144	442	395	515	373	589	481	20	4	9	6	0	0	0
Q.	10	7	0	0	0	0	70	57	24	20	143	87	62	55	10	6	11	9	1	1	1
R.	10	2	0	0	0	0	59	32	11	9	44	24	65	32	7	3	5	4	1	1	1
S.	14	13	1	0	0	0	62	44	13	8	61	49	50	41	3	0	0	0	0	0	0
T.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
U.	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SUM	239	143	4	1	3	1	1314	838	692	580	1389	876	1564	1126	106	63	242	173	6	2	

**Pregled broja ispata novčanih naknada
po opštinama, biroima rada i mjesecima**

(Tab. 76.)

Rb	Biro rada	Mjesec, 2023. godine												Prosječan broj korisnika
		Januar	Februar	Mart	April	Maj	Jun	Jul	Avgust	Septembar	Oktobar	Novembar	Decembar	
1	Andrijevića	449	456	455	450	445	434	433	427	425	422	419	418	436
2	Bar	407	405	409	396	389	364	357	351	352	365	368	372	378
3	Berane	2185	2151	2142	2101	2089	2063	2068	2046	2026	2027	2026	2034	2080
4	Bijelo Polje	949	939	937	894	891	870	884	856	830	827	837	822	878
5	Budva	146	141	138	135	129	118	119	118	113	109	105	116	124
6	Cetinje	116	117	109	108	103	99	97	104	104	98	104	104	105
7	Danilovgrad	97	94	89	89	80	73	77	77	75	81	83	82	83
8	Zeta	83	83	91	96	97	87	84	86	85	86	86	89	88
9	Gusinje	136	138	135	131	132	131	128	127	124	122	122	122	129
10	Herceg Novi	223	201	211	183	168	152	155	144	162	170	195	197	180
11	Kolašin	83	82	84	84	83	75	79	76	78	74	73	70	78
12	Kotor	94	92	84	79	77	76	77	77	72	69	69	61	77
13	Mojkovac	231	225	231	225	221	215	219	216	218	212	218	223	221
14	Nikšić	751	712	592	546	465	451	471	452	439	430	458	446	518
15	Petnjica	478	476	474	473	473	472	471	465	466	468	464	462	470
16	Plav	510	507	506	503	504	501	498	494	494	491	495	500	500
17	Plužine	539	527	512	498	495	476	477	470	481	28	28	28	380
18	Pljevlja	42	43	37	35	31	31	28	28	28	479	484	492	147
19	Podgorica	845	804	815	764	751	726	736	728	705	700	711	690	748
20	Rožaje	1772	1770	1744	1735	1746	1732	1749	1728	1719	1711	1705	1691	1734
21	Šavnik	9	9	11	11	11	10	9	10	10	9	9	8	10
22	Tivat	99	95	89	84	81	78	72	68	68	67	68	66	78
23	Tuzi	106	105	110	105	99	98	95	97	92	90	92	89	98
24	Ulcinj	167	166	143	111	107	97	97	97	97	104	113	123	119
25	Žabljak	33	31	31	32	30	29	31	31	32	28	28	37	31
26	Ukupno:	10550	10369	10179	9868	9694	9458	9511	9373	9295	9267	9360	9342	9689

Pregled isplata novčanih naknada u 2023. godini

(Tab. 77.)

Rb	Mjesec	Redovna - 40% minimalne zarade – 180,00€ (bruto – 216,90€)		Najniža penzija od 01.09.2023.g. 296,35€ (bruto 357,10€)		Redovna - 120% obračunske vrijednosti koeficijenta – 108,00€ (bruto – 130,14€)		Ukupno	
		Broj korisnika	Sredstva bruto	Broj korisnika	Sredstva bruto	Broj korisnika	Sredstva bruto	Broj korisnika	Sredstva bruto
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Januar	8712	1887464.06	110	33616.00	1728	240212.31	10550	2161292.37
2	Februar	8679	1879109.16	109	34494.87	1581	207738.35	10369	2121342.38
3	Mart	8641	1869127.63	107	33695.67	1431	190969.37	10179	2093792.67
4	April	8599	1862099.28	105	32890.20	1164	141496.74	9868	2036486.22
5	Maj	8557	1850670.86	105	32890.20	1032	130618.69	9694	2014179.75
6	Jun	8495	1838422.01	105	38227.17	858	107726.43	9458	1984375.61
7	Jul	8445	1824888.65	104	34833.24	962	130238.96	9511	1989960.85
8	Avgust	8356	1809330.11	102	34811.33	915	117463.35	9373	1961604.79
9	Septembar	8311	1798384.84	100	33989.00	884	103227.09	9295	1935600.93
10	Oktobar	8277	1788465.06	100	37431.00	890	115699.17	9267	1941595.23
11	Novembar	8224	1781705.66	99	35352.90	1037	138286.74	9360	1955345.30
12	Decembar	8183	177590.16	99	35191.63	1060	146278.72	9342	1953060.51

**Pregled izdatih dozvola za privremeni boravak i rad stranaca
prema državama porijekla**

(Tab. 78.)

Država	U kvoti	%	Van kvote	%	Ukupno (uk+vk)	%
Ruska Federacija	5687	23.87	6571	43.46	12258	31.48
Srbija	5640	23.68	946	6.26	6586	16.91
Turska	5023	21.09	4430	29.30	9453	24.27
Albanija	1650	6.93	67	0.44	1717	4.41
Bosna i Hercegovina	1541	6.47	362	2.39	1903	4.89
Kosovo	1290	5.42	251	1.66	1541	3.96
Sjeverna Makedonija	583	2.45	104	0.69	687	1.76
Bjelorusija	411	1.73	255	1.69	666	1.71
Ukrajina	408	1.71	495	3.27	903	2.32
Azerbejdžan	241	1.01	36	0.24	277	0.71
Meksiko	115	0.48	1	0.01	116	0.30
Indija	90	0.38	9	0.06	99	0.25
Moldavija	79	0.33	13	0.09	92	0.24
Njemačka	66	0.28	263	1.74	329	0.84
Hrvatska	56	0.24	48	0.32	104	0.27
Nepal	52	0.22	-	-	52	0.13
Egipat	51	0.21	10	0.07	61	0.16
Argentina	49	0.21	12	0.08	61	0.16
Jordan	44	0.18	3	0.02	47	0.12
Kazahstan	39	0.16	42	0.28	81	0.21
Kina	37	0.16	172	1.14	209	0.54
Velika Britanija	37	0.16	119	0.79	156	0.40
SAD	36	0.15	110	0.73	146	0.37
Filipini	35	0.15	10	0.07	45	0.12
Francuska	33	0.14	61	0.40	94	0.24
Kuba	29	0.12	9	0.06	38	0.10
Izrael	26	0.11	61	0.40	87	0.22
Mauricijus	23	0.10	-	-	23	0.06
Nepoznato	23	0.10	7	0.05	30	0.08
Indonezija	22	0.09	-	-	22	0.06
Italija	21	0.09	77	0.51	98	0.25
Japan	17	0.07	10	0.07	27	0.07
Gruzija	16	0.07	6	0.04	22	0.06
Poljska	16	0.07	26	0.17	42	0.11
Rumunija	15	0.06	20	0.13	35	0.09
Holandija	14	0.06	23	0.15	37	0.10
Tajland	14	0.06	2	0.01	16	0.04
Maroko	13	0.05	-	-	13	0.03
Tunis	12	0.05	2	0.01	14	0.04
Kolumbija	11	0.05	1	0.01	12	0.03
Mađarska	11	0.05	17	0.11	28	0.07
Slovenija	11	0.05	34	0.22	45	0.12
Južnoafrička Republika	10	0.04	33	0.22	43	0.11

Španija	10	0.04	8	0.05	18	0.05
Brazil	9	0.04	7	0.05	16	0.04
Kanada	9	0.04	32	0.21	41	0.11
Kenija	9	0.04		-	9	0.02
Uzbekistan	9	0.04		-	9	0.02
Australija	8	0.03	27	0.18	35	0.09
Austrija	8	0.03	41	0.27	49	0.13
Slovačka	8	0.03	14	0.09	22	0.06
Čile	7	0.03	1	0.01	8	0.02
Ekvator	7	0.03	1	0.01	8	0.02
Maldivi	7	0.03		-	7	0.02
Portugalija	7	0.03	4	0.03	11	0.03
Benin	6	0.03		-	6	0.02
Sri Lanka	6	0.03	1	0.01	7	0.02
Bangladeš	5	0.02		-	5	0.01
Belgija	5	0.02	19	0.13	24	0.06
Bugarska	5	0.02	6	0.04	11	0.03
Kirgistan	5	0.02	1	0.01	6	0.02
Togo	5	0.02	1	0.01	6	0.02
Estonija	4	0.02	6	0.04	10	0.03
Grčka	4	0.02	12	0.08	16	0.04
Jermenija	4	0.02	12	0.08	16	0.04
Letonija	4	0.02	19	0.13	23	0.06
Nigerija	4	0.02	4	0.03	8	0.02
Novi Zeland	4	0.02	7	0.05	11	0.03
Peru	4	0.02	4	0.03	8	0.02
Senegal	4	0.02		-	4	0.01
Švajcarska	4	0.02	21	0.14	25	0.06
Švedska	4	0.02	16	0.11	20	0.05
Alžir	3	0.01	1	0.01	4	0.01
Irak	3	0.01		-	3	0.01
Kipar	3	0.01	3	0.02	6	0.02
Liban	3	0.01	11	0.07	14	0.04
Malezija	3	0.01	1	0.01	4	0.01
Obala slonovače	3	0.01		-	3	0.01
Pakistan	3	0.01	4	0.03	7	0.02
Etiopija	2	0.01		-	2	0.01
Iran	2	0.01	16	0.11	18	0.05
Kamerun	2	0.01		-	2	0.01
Litvanija	2	0.01	7	0.05	9	0.02
Urugvaj	2	0.01	1	0.01	3	0.01
Vanuatu	2	0.01	5	0.03	7	0.02
ČAD	1	0.00		-	1	0.00
Danska	1	0.00	23	0.15	24	0.06
Gana	1	0.00	2	0.01	3	0.01
Grenada	1	0.00	1	0.01	2	0.01
Irska	1	0.00	3	0.02	4	0.01
Južna Koreja	1	0.00	1	0.01	2	0.01

Liberija	1	0.00		-	1	0.00
Luksenburg	1	0.00	2	0.01	3	0.01
Makao	1	0.00		-	1	0.00
Niger	1	0.00		-	1	0.00
Panama	1	0.00		-	1	0.00
Ruanda	1	0.00		-	1	0.00
Sirija	1	0.00	6	0.04	7	0.02
Sveti Kits i Nevis	1	0.00	4	0.03	5	0.01
Tadžihistan	1	0.00		-	1	0.00
Turkemistan	1	0.00	4	0.03	5	0.01
Venecuela	1	0.00		-	1	0.00
Britanska devič. ostrva		-	1	0.01	1	0.00
Češka		-	11	0.07	11	0.03
Dominika		-	2	0.01	2	0.01
Finska		-	1	0.01	1	0.00
Hong Kng		-	3	0.02	3	0.01
Libija		-	1	0.01	1	0.00
Malta		-	2	0.01	2	0.01
Norveška		-	6	0.04	6	0.02
Palestina		-	10	0.07	10	0.03
Saudijska Arabija		-	1	0.01	1	0.00
Sijera Leone		-	2	0.01	2	0.01
Singapur		-	2	0.01	2	0.01
UAE		-	2	0.01	2	0.01
UKUPNO	23822	100	15121	100	38943	100

Učesnici programa aktivne politike zapošljavanja

(Tab. 79.)

R/b	Opština/regija	Obrazovanje i osposobljavanje	Osposobljavanje za samostalan rad	Osposobljavanje za rad kod poslodavca	Podsticaji za zapošljavanje	Podsticaji za preduzetništvo	Javni rad	Ukupno
1	Podgorica	90	26	17	/	6	50	189
2	Nikšić	75	19	5	5	9	43	156
3	Danilovgrad	3	1	5	/	2	8	19
4	Cetinje	4	1	2	2	1	16	26
5	Zeta	2	1	1	/	2	6	12
6	Tuzi	1	/	/	/	4	4	9
1-6	Središnji region	175	48	30	7	24	127	411
7	Bijelo Polje	43	64	113	/	5	102	327
8	Mojkovac	3	6	11	1	1	23	45
9	Kolašin	1	11	13	3	3	12	43
10	Pļevlja	/	39	17	8	1	35	100
11	Žabljak	/	6	2	/	/	4	12
12	Plužine	/	/	/	/	1	7	8
13	Šavnik	/	/	/	/	/	9	9
14	Berane	204	14	29	/	8	52	307
15	Andrijevica	5	1	1	/	1	24	32
16	Plav	1	14	18	/	1	63	97
17	Gusinje	/	9	10	/	2	11	32
18	Petnjica	/	3	6	/	1	4	14
19	Rožaje	24	33	23	5	2	30	117
7-19	Sjeverni region	281	200	243	17	26	376	1.143
20	Bar	61	6	2	/	/	17	86
21	Budva	/	2	/	/	/	3	5
22	Ulcinj	1	/	/	/	/	4	5
23	Herceg Novi	22	/	/	/	/	14	36
24	Kotor	/	/	/	/	/	1	1
25	Tivat	15	/	/	/	1	0	16
20-25	Primorski region	99	8	2	/	1	39	149
26	BROJ UČESNIKA	555	256	275	24	51	542	1.703
27	UČESĆE %	32,59	15,03	16,15	1,41	2,99	31,83	100 %
28	UG. SREDSTVA	184.172,00	869.147,10	913.456,56	26.131,22	495.250,80	892.438,60	3.380.596,28
29	UTROŠENA SREDSTVA	172.130,44	850.478,59	884.590,83	26.131,22	396.200,45	884.943,45	3.214.474,98

STRUKTURA UČESNIKA PROGRAMA AKTIVNE POLITIKE ZAPOSŁJAVANJA

(Tab. 80.)

PROGRAMI AKTIVNE POLITIKE ZAPOSŁJAVANJA	BROJ UČES NIKA PROG RAMA	ŽENE		MLADI		DUGOROČNO NEZAPOSLENI		PRIPADNICI RE POPULACIJE		LICA SA INVALIDITET OM		KORISNICI MATERIJALNOG OBEZBJEĐENJA PORODICE		NIVO KVALIFIKACIJE OBRAZOVANJA UČESNIKA PROGRAMA					
		Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	I i II	%	III i IV	%	V, VI i VII	%
Obrazovanje i osposobljavanje	555	401	72,25	147	26,49	363	65,41	/	/	98	17,66	52	9,37	35	6,31	325	58,56	195	35,13
Osposobljavanje za rad kod poslodavca	275	150	54,55	99	36,00	159	57,82	4	1,45	14	5,09	10	3,64	34	12,37	196	71,27	45	16,36
Osposobljavanje za samostalan rad	256	152	59,38	152	59,38	89	34,77	1	0,39	5	1,95	4	1,56	/	/	256	100,00	/	/
Podsticaji za zapošljavanje	24	12	50,00	6	25,00	3	12,50	/	/	/	/	1	4,17	5	20,83	19	79,17	/	/
Podsticaji za preduzetništvo	51	32	62,75	25	49,02	4	7,84	/	/	3	5,88	1	1,96	4	7,84	35	68,63	12	23,53
Javni radovi	542	362	66,79	144	26,57	233	42,99	12	2,21	56	10,33	14	3,87	139	25,65	311	57,38	92	16,97
UKUPNO	1.703	1.109	65,12	573	33,65	851	49,97	17	1,00	176	10,33	82	4,82	217	12,74	1.142	67,06	344	20,20

UČESNICI PROGRAMA I OPREDIJELJENA SREDSTVA PO REGIONIMA

(Tab. 81.)

PROGRAMI AKTIVNE POLITIKE ZAPOŠLJAVANJA	SREDIŠNJI REGION		SJEVERNI REGION		PRIMORSKI REGION		UKUPNO	
	BROJ UČESNIKA	SREDSTVA	BROJ UČESNIKA	SREDSTVA	BROJ UČESNIKA	SREDSTVA	BROJ UČESNIKA	SREDSTVA
Obrazovanje i osposobljavanje	175	37.270,00	281	120.207,00	99	26.695,00	555	184.172,00
Osposobljavanje za rad kod poslodvca	30	95.435,76	243	811.203,96	2	6.816,84	275	913.456,56
Osposobljavanje za samostalan rad	48	163.604,16	200	678.275,58	8	27.267,36	256	869.147,10
Podsticaj za zapošljavanje	7	7.952,98	17	18.178,24	/	/	24	26.131,22
Podsticaj za preduzetništvo	24	232.235,50	26	254.225,30	1	8.790,00	51	495.250,80
Javni radovi	127	223.292,67	376	604.385,95	39	64.759,98	542	892.438,60
UČESNICI PROGRAMA/ OPREDIJELJENA SREDSTVA	411	759.791,07	1.143	2.486.476,03	149	134.329,18	1.703	3.380.596,28

**Centar za profesionalnu
rehabilitaciju**

IZVJEŠTAJ O RADU ZA 2023. GODINU

Podgorica, januar 2024. godine

SADRŽAJ:

I Uvod	2
II Osnovni podaci o Centru.....	3
III Upravljanje Centrom	3
IV Rukovođenje Centrom	3
V Organizaciona šema	4
VI Kadar	5
VI Aktivnosti organa Centra.....	6
1. Upravni odbor.....	6
2. Direktor	8
VIII Aktivnosti organizacionih jedinica Centra	8
1. Sektor za profesionalnu rehabilitaciju	9
1.1 Pomoćnica direktora	9
1.2 Odjeljenje za profesionalnu rehabilitaciju	9
1.3 Odjeljenje za socijalnu uključenost	24
2. Služba za pravne i opšte poslove	33
3. Služba za finansijsko - računovodstvene poslove	40
IX Saradnja Centra sa drugim subjektima, prisustvo seminarima, konferencijama, obukama, posjete	44
X Tehničko održavanje i unaprjeđenje uslova u objektu i dvorištu Centra	47
XI Zaključak	48

I Uvod

Izveštaj o radu Javne ustanove "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica za 2023. godinu, sačinjen je na osnovu člana 47 Statuta Javne ustanove "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica, broj 2018-11 od 23.04.2018. godine. Predmetnim članom propisano je da Centar sačinjava godišnji izvještaj o radu i dostavlja ga organu državne uprave nadležnom za poslove socijalnog staranja. Izvještaj o radu za 2023. godinu, direktor podnosi Upravnom odboru na usvajanje na osnovu člana 28 Statuta kojim je propisano da direktor podnosi izvještaje o realizaciji godišnjeg plana i programa rada i na osnovu člana 18 Statuta kojim je propisano da Upravni odbor usvaja izvještaj o realizaciji godišnjeg plana i programa rada Centra.

Javna ustanova "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica pripremila je Izvještaj o radu u kojem je dat pregled svih aktivnosti realizovanih u prethodnoj godini, a koje su doprinijele kontinuitetu njegovog razvoja. Tokom 2023 godine rađeno je na postizanju konkretnih ciljeva odnosno realizaciji aktivnosti predviđenih Planom i programom rada za 2023. godinu br. UO/31-1/2022, koji je donešen 27.12.2022. godine na 31 (trideset prvoj) sjednici Upravnog odbora. Naše aktivnosti bile su usmjerene ka unaprjeđenju procesa profesionalne rehabilitacije i socijalne uključenosti, intenziviranju saradnje sa Zavodom za zapošljavanje Crne Gore, Ministarstvom rada i socijalnog staranja i velikim brojem poslodavaca. Zahvaljujući posvećenom i predanom radu zaposlenih, predsjednika i članova Upravnog odbora uspjeli smo da kvalitet usluga podignemo na veći nivo i da Centar, među licima sa invaliditetom, učinimo još prepoznatljivijim i pouzdanijim parterom na trnovitom putu koji vodi do njihovog zaposlenja, a samim tim i integracije i egzencijalno materijalne nezavisnosti.

II Osnovni podaci o Centru

Naziv	Javna ustanova "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica
Adresa	Ulica Princeze Ksenije br. 6a
Datum osnivanja	30. novembar 2017. godine
Osnivač	Vlada Crne Gore
Datum registracije	07.05.2018. godine
Rješenje o registraciji	8-0027827/001
Radno vrijeme	7 ⁰⁰ - 15 ⁰⁰
Telefon	020/675-923; 020/675-990
Web sajt	www.czpr.me
E-mail	info@czpr.me

III Upravljanje Centrom

R.br.	Ime i prezime	funkcija
1.	Ramazan Laniku	predsjednik Upravnog odbora
2.	Ahmed Hadžić	član Upravnog odbora
3.	Ivana Nedović	članica Upravnog odbora

IV Rukovođenje Centrom

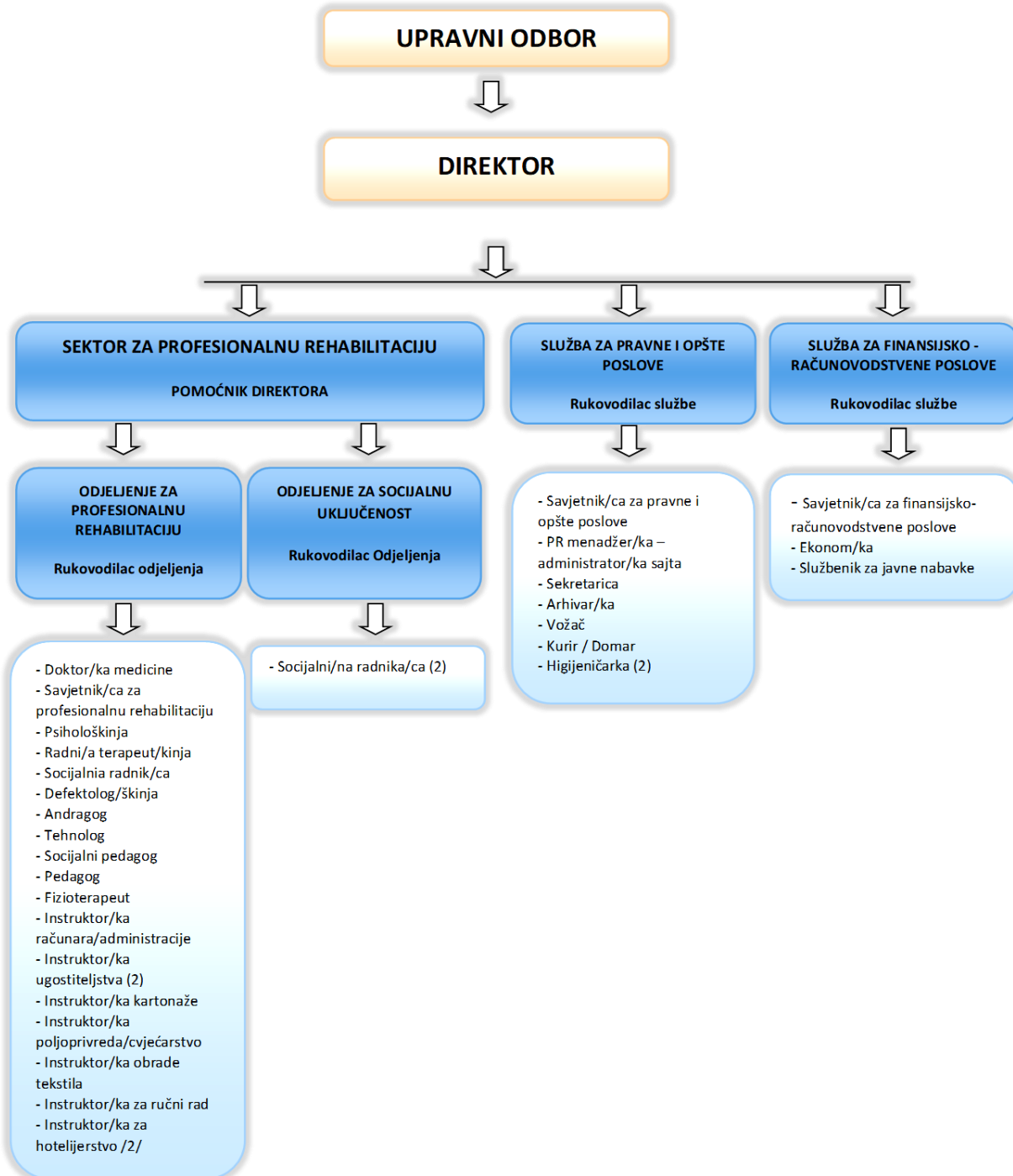
R. br.	Ime i prezime	Funkcija
--------	---------------	----------

1.	Milo Paunović	Direktor
2.	Zilha Husović	Pomoćnica direktora
3.	Bojana Dragaš	Rukovoditeljka Službe za finansijsko - računovodstvene poslove
4.	Almin Hasović	Rukovodilac Službe za pravne i opšte poslove
5.	Slavka Mirović	Rukovoditeljka Odjeljenja za profesionalnu rehabilitaciju

---

V Organizaciona šema

IX Kadar

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta JU "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica, u sklopu 3 (tri) organizacione jedinice, Sektor za profesionalnu rehabilitaciju (sa Odjeljenjima za profesionalnu rehabilitaciju i socijalnu uključenost), Služba za pravne i opšte poslove i Služba za finansijsko - računovodstvene poslove, sistematizovano je 39 radnih mjesta.

Od 39 naprijed radnih mjesta, popunjeno je 20 (dvadeset), i to:

R. br.	Zvanje	Ime i prezime
1.	Direktor	Milo Paunović
2.	Pomoćnica direktora	Zilha Husović
3.	Rukovoditeljka Odjeljena za profesionalnu rehabilitaciju	Slavka Mirović
4.	Psiholog	Ana Novaković
5.	Radni terapeut	Amra Dacić
6.	Savjetnik za profesionalnu rehabilitaciju	Šeila Purišić
7.	Socijalni radnik	Jovana Femić
8.	Andragog	Vukosava Peković
9.	Pedagog	Sabina Muratović
10.	Fizioterapeutkinja	Ljiljana Radulović
11.	Socijalni radnik	Vanja Barjaktarović
12.	Rukovodilac Službe za pravne i opšte poslove	Almin Hasović
13.	Savjetnik za pravne i opšte poslove	Danko Furtula
14.	PR menadžer / administrator sajta	Ivan Ivanović
15.	Arhivar	Danica Terzić
16.	Kurir / domar	Marjan Bakić
17.	Rukovodilac Službe za finansijsko - računovodstvene poslove	Bojana Dragaš
18.	Savjetnik za finansijsko - računovodstvene poslove	Jovana Babović
19.	Službenik za javne nabavke	Rajka Ateljević
20.	Ekonom	Miloje Maljević

Centar je tokom 2023. godine imao dvije izvršiteljke zaposlene na određeno vrijeme i jednu spoljnu saradnicu - doktoricu medicine rada.

R.br.	Zvanje	Ime i prezime
1.	Psihološkinja	Milica Spajić
2.	Psihološkinja	Milena Džankić
3.	Doktorica medicine rada	Sanja Simović

VI Aktivnosti organa Centra

1. Upravni odbor

Upravni odbor Centra za profesionalnu rehabilitaciju je u 2023. godini održao ukupno 7 (sedam) sjednica na kojima je razmatrao pitanja od značaja za rad i funkcionisanje ustanove.

Prva sjednica Upravnog odbora (ukupno trideset druga po redu) održana je krajem januara i na istoj su usvojena sledeća akta:

1. Zapisnik sa 31 (trideset prve) sjednice Upravnog odbora JU "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica
2. Odluka o usvajanju Izveštaja o radu Javne ustanove "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica za 2022. godinu
3. Odluka o usvajanju Finansijskog izveštaja, završnog računa Javne ustanove "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica za 2022. godinu
4. Odluka o donošenju Finansijskog plana Javne ustanove "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica za 2023. godinu
5. Odluka o davanju saglasnosti na Plan javnih nabavki Javne ustanove "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica za 2023. godinu
6. Odluka o utvrđivanju koeficijenata za zarade zaposlenih u Javnoj ustanovi "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica
7. Odluka o usvajanju Izveštaja o zaštiti i zdravlju na radu zaposlenih u Javnoj ustanovi "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica za 2022. godinu

Druga sjednica Upravnog odbora (ukupno trideset treća po redu) održana je krajem marta i na istoj su usvojena sledeća akta:

1. Zapisnik sa 32 (trideset druge) sjednice Upravnog odbora JU "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica
  2. Odluka o utvrđivanju koeficijenata za zarade zaposlenih u Javnoj ustanovi "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica
-

Treća sjednica Upravnog odbora (ukupno trideset treća po redu) održana je početkom aprila i na istoj su usvojena sledeća akta:

8. Zapisnik sa 32 (trideset druge) sjednice Upravnog odbora JU "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica
9. Odluka o utvrđivanju koeficijenata za zarade zaposlenih u Javnoj ustanovi "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica

Četvrta sjednica Upravnog odbora (ukupno trideset četvrta po redu) održana je polovinom maja i na istoj su usvojena sledeća akta:

1. Zapisnik sa 33 (trideset treće) elektronske sjednice Upravnog odbora JU "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica
2. Odluka o utvrđivanju koeficijenata za zarade zaposlenih u Javnoj ustanovi "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica
3. Zaključak o upoznavanju i prihvatanju Izveštaja o radu Javne ustanove "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica za I kvartal 2023. godine
4. Zaključak o upoznavanju i prihvatanju finansijskih izveštaja Javne ustanove "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica za I kvartal 2023. godine
5. Razmatranje Ponude Univerzitetskog rehabilitacijskog instituta Republike Slovenije
6. Odluka o davanju saglasnosti za zaključenje Ugovora o pružanju usluga izrade specijalizovanog softverskog rješenja
7. Odluka o usvajanju ažuriranog Vodiča za slobodan pristup informacijama u posjedu Javne ustanove "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica

Peta sjednica Upravnog odbora (ukupno trideset peta po redu) održana je polovinom jula i na istoj su usvojena sledeća akta:

1. Zapisnik sa 34 (trideset čvrte) sjednice Upravnog odbora JU "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica
  2. Odluka o davanju saglasnosti na Izmijenjeni Plan javnih nabavki Javne ustanove "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica za 2023. godinu
  3. Odluka o utvrđivanju koeficijenata za zarade zaposlenih u Javnoj ustanovi "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica
-

Šesta sjednica Upravnog odbora (ukupno trideset šest po redu) održana je početkom novembra i na istoj su usvojena sledeća akta i razmatrana sledeća pitanja:

1. Zapisnik sa 35 (trideset pete) elektronske sjednice Upravnog odbora JU "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica
2. Zapisnik kojim se konstatuje odlučivanje, bez održavanja sjednice, o korekcijama predloga Odluke o utvrđivanju koeficijenata za zarade zaposlenih u Javnoj ustanovi "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica koji je donešen na 35 (trideset petoj) elektronskoj sjednici Upravnog odbora
3. Zaključak o upoznavanju i prihvatanju Izveštaja o radu Javne ustanove "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica za II kvartal 2023. godine
4. Zaključak o upoznavanju i prihvatanju finansijskih izvještaja Javne ustanove "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica za II kvartal 2023. godine
5. Upoznavanje sa zahtjevima upućenim Zavodu za zapošljavanje Crne Gore za ravnopravnijom raspodelom i upućivanje lica sa invaliditetom u mjere 7, 8 i 9 i za upućivanje većeg broja korisnika u mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije
6. Upoznavanje sa Inicijativom upućenom Ministarstvu rada i socijalnog staranja za povećanje pomoći nezaposlenim licima sa invaliditetom uključenim u mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije
7. Upoznavanje sa Zaključkom Vlade Crne Gore, broj 07-011/23-3839/2 od 05.09.2023. godine i Zahtjevom Centra za profesionalnu rehabilitaciju, broj 435/2023 od 19.10.2023. godine.

Sedma sjednica Upravnog odbora (ukupno trideset sedma po redu) održana je krajem decembra i na istoj su usvojena sledeća akta:

1. Zapisnik sa 36 (trideset šeste) sjednice Upravnog odbora JU "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica
  2. Zaključak o upoznavanju i prihvatanju finansijskih izvještaja Javne ustanove "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica za III kvartal 2023. godine
  3. Zaključak o upoznavanju i prihvatanju Izveštaja o radu Javne ustanove "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica za III kvartal 2023. godine
-

4. Odluka o donošenju Plana i programa rada Javne ustanove “Centar za profesionalnu rehabilitaciju” Podgorica za 2024. godinu

2. Direktor

U okviru svojih ovlaštenja, direktor je u izvještajnom periodu u cilju zakonitog rada i kvalitetnog vršenja poslova propisanih Zakonom i Statutom Javne ustanove “Centar za profesionalnu rehabilitaciju” Podgorica, sproveo brojne aktivnosti. Direktor je organizovao rad u Centru i koordinisao svim aktivnostima navedenim u ovom izvještaju.

VII Aktivnosti organizacionih jedinica Centra

Aktivnosti svih organizacionih jedinica Javne ustanove “Centar za profesionalnu rehabilitaciju” Podgorica realizovane su u skladu sa Planom i programom rada Javne ustanove “Centar za profesionalnu rehabilitaciju” Podgorica, za 2023. godinu, broj UO/31-1/2022, koji od 27.12.2022. godine koji je usvojen na 31 (trideset prvog) sjednici Upravnog odbora Odlukom broj UO/31-2/2022, koji od 27.12.2022. godine.

1. Sektor za profesionalnu rehabilitaciju

1.1. Pomoćnica direktora

Pomoćnica direktora je, u okviru svojih ovlaštenja, u izvještajnom periodu sprovela niz aktivnosti u cilju zakonitog i kvalitetnog vršenja poslova iz nadležnosti Sektora za profesionalnu rehabilitaciju. Takođe, pomoćnica direktora je organizovala rad i kordinisala svim aktivnostima navedenim u izvještaju za Sektor za profesionalnu rehabilitaciju

1.2. Odjeljenje za profesionalnu rehabilitaciju

U sklopu Odjeljenja za profesionalnu rehabilitaciju funkcioniše stručni tim koji spovodi mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije u skladu sa Standardima za sprovođenje mjera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije. Mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije propisane su članom 12 Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom.

Proces profesionalne rehabilitacije obuhvata razne aspekte koje kroz rad na mjerama i aktivnostima razvijamo somatski, psihološki, socijalni, pedagoški, radno-profesionalni i društveno-rekreativni, koji obezbjeđuju cjelovitost i uspješnost profesionalne rehabilitacije. Kroz ove vidove podrške Centar podstiče osnaživanje svih teže zapošljivih lica, kako bi postali što konkurentniji na tržištu rada, našli odgovarajuće zaposlenje, zadržali postojeće, poboljšali svoje

---

uslove rada i dr. i na taj način unaprijedili svoju samostalnost. Sprovođenje mjera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije u Centru predstavlja unaprijeđen sistem podrške i usluga usmjerenih ka konkretnom korisniku i usklađen sa individualnim potrebama korisnika, kako bi svim osobama koje prolaze kroz proces profesionalne rehabilitacije na jednom mjestu obezbijedili objedinjene sve potrebne oblike stručne pomoći i podrške.

I kvartal

Tokom I kvartala, članice stručnog tima su nastavile sa izvođenjem Mjere 12 sa učesnicima kojima je Centar kroz Mjeru - 6 pomogao da pronađu odgovarajuća radna mjesta kod poslodavaca DOO "Euro Security" Podgorica, DOO "Cema" Podgorica, DOO "Tobacco S Press" Podgorica i DOO "Hidroizolacioni sistemi" Danilovgrad. U skladu sa Pravilnikom o standardima za sprovođenje mjera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije i Timskim planom praćenja učesnika/ca na radnom mjestu članice stručnog tima su redovno obavljale posjete učesnicima kod navedenih poslodavaca. Po obavljenim posjetama pristupale su analizi i obradi dobijenih podataka i izradi mjesečnih izvještaja. Realizacijom navedenih aktivnosti postignut je cilj, a to je smanjenje opasnosti od učvršćivanja negativnih iskustava prilikom uključivanja u realnu radnu sredinu, smanjivanje mogućnosti formiranja negativnih stavova prema učesnicima/ma kod poslodavaca, uspostavljanje mogućnosti za nova uključjenja i zaposlenja kao i bolju informisanost i spremnost poslodavaca za odgovarajuću integraciju učesnika/ca u rad.

Mjera 12 sa učesnicom T.LJ. kojoj je Centar pomogao da pronađe radno mjesto kod poslodavca DOO "Milikić company" Podgorica, nije izvođena u izvještajnom periodu jer je učesnica zbog bolesti bila privremeno spriječena za rad, o čemu je Centar obavijestio ZZZCG - Biro rada Podgorica.

Dakle, tokom izvještajnog perioda Mjera 12 je izvedena sa 6 učesnika je u ukupnom trajanju od 24h , koje su članice stručnog tima provele u posjeti kod poslodavca.

R.br.	Učesnik/ca	Mjera	Period izvođenja	Broj sati individualnog rada sa učesnicom
1.	A.O.	12	04.12.2022. - 03.01.2023.	1h 30min
			04.01.2023. - 04.02.2023.	1h 00min
			04.02.2023. - 03.03.2023.	1h 15min
			03.03.2023. - 03.04.2023.	1h 30min
2.	D.Š.	12	05.12.2022. - 04.01.2023.	1h 30min
			05.01.2023. - 04.02.2023.	1h 00min
			05.02.2023. - 04.03.2023.	1h 15min
			06.03.2023. - 04.04.2023.	1h 30min
3.	N.Ć.	12	05.12.2022. - 04.01.2023.	1h 00min
			05.01.2023. - 04.02.2023.	1h 00min
			05.02.2023. - 04.03.2023.	1h 15min
			06.03.2023. - 04.04.2023.	0h 30min
4.	M.P.	12	10.12.2022. - 09.01.2023.	1h 00min
			10.01.2023. - 09.02.2023.	1h 00min
			10.02.2023. - 09.03.2023.	1h 30min
			10.03.2023. - 10.04.2023.	1h 30min
5.	S.V.	12	01.01.2023. - 31.01.2023.	1h 00min
			01.02.2023. - 28.02.2023.	1h 30min
			01.03.2023. - 31.03.2023.	1h 15min
6.	M.C.	12	17.01.2023. - 16.02.2023.	1h 00min
UKUPNO				24h

U skladu sa odredbama zaključenog ugovora, Centar je za učesnike A.O., D.Š., N.Ć., M.P. i S.V. sa kojima je u izvještajnom period realizovao Mjeru - 12, izradio izvještaje i sa evidencijama prisutnosti blagovremeno ih dostavio ZZZCG. Takođe, za učesnicu M.C. zaposlenu kod poslodavca DOO "Čistoća" Podgorica nakon izvođenja Mjere - 12 u trajanju od jedanaest mjeseci i nakon što je utvrđeno da je postignut cilj Mjere, članice stručnog tima su izradile Završni izvještaj i sa evidencijama prisutnosti dostavile ga ZZZCG.

U izvještajnom periodu Centar je nastavio realizaciju Mjere 1- savjetovanje, podsticanje i motivisanje lica sa invaliditetom na aktivno traženje zaposlenja sa grupom od 10 (deset) učesnika/ca koje je primio krajem 2022. godine. Sa realizacijom mjere se nije krenulo na vrijeme

zbog privremene spriječenosti za rad pojedinih članica stručnog tima i sprovođenja zakonom propisanih procedura za prijem radnika na zamjenu. Centar je u izvještajnom periodu počeo da realizuje Mjeru 1 sa još jednom grupom od 10 (deset) učesnika/ca koje je primio tokom februara 2023. godine. U okviru Mjere 1 rađeni su intervjui, uvidi i analiza medicinske dokumentacije, obrađivana je potrebna dokumentacija za dosjee, vođene evidencije prisutnosti korisnika, sačinjavani sačinjavani izvještaji. Rad stručnog tima sa učesnicima praćen je timskim sastancima, pripremama, konsultacijama, promjeni u organizaciji, preraspodjeli poslova i plansko prilagođavanje termina individualnog. Članice stručnog tima su nakon što su zaključile Mjere 1 analizom i obradom dobijenih podataka i informacija pristupile izradi izvještaja. Saopštavanjem pojedinačnih i zaključnog mišljenja učesnicima/ma obavljeno je individualno čime je zaključena Mjera 1 - savjetovanje, podsticanje i motivisanje lica sa invaliditetom na aktivno traženje zaposlenja, sa ove dvije grupe korisnika.

Dakle, u okviru Mjere 1 realizovane su aktivnosti kojima je prisustvovala dvije grupe od po deset učesnika/ca. Mjera je izvedena u trajanju od 54h 50min individualnog rada i 27h 30min grupnog rada.

R.br.	Učesnici/ce	Mjera	Broj sati individualnog i grupnog rada sa učesnikom/com		Ukupno I i G rada
			Individualni rad	Grupni rad	

1.	D.G.	1	3h 30min	3h 15min	6h 45min
2.	M.B.	1	2h 15min	3h 15min	5h 30min
3.	M.B.	1	1h	45min	1h 45min
4.	M.Č.	1	2h 25min	2h 20min	4h 45min
5.	S.P.	1	2h 05min	1h 40min	3h 45min
6.	M.M.	1	2h 20min	3h 15min	5h 35min
7.	G.B.	1	2h 30min	3h 15min	5h 45min
8.	A.M.	1	1h 25min	3h 15min	4h 40min
9.	M.V.	1	2h 05min	3h 15min	5h 20min
10.	N.B.	1	3h 10min	3h 15min	6h 25min
11.	S.B.	1	3h 35min	0	3h 35min
12.	J.Š.	1	3h 25min	0	3h 25min
13.	A.B.	1	2h 50min	0	2h 50min
14.	S.M.	1	2h 40min	0	2h 40min
15.	A.B.	1	3h 30min	0	3h 30min
16.	T.B.	1	3h 20min	0	3h 20min
17.	A.A.	1	4h 35min	0	4h 35min
18.	I.M.	1	2h 55min	0	2h 55min
19.	N.M.	1	3h 30min	0	3h 30min
20.	M.B.	1	1h 45min	0	1h 45min
UKUPNO			54 h 50 min	27h 30min	82h 20min

U skladu sa odredbama zaključenog ugovora, Centar je za grupe primljene krajem 2022. godine i u februaru 2023. godine, izradio izvještaje i sa evidencijama prisutnosti blagovremeno ih dostavio ZZZCG.

Tokom ovog izvještajnog perioda, tačnije 25.01.2023. godine stručni tim je nastavio da izvodi Mjeru 2 - utvrđivanje preostale radne sposobnosti. Članice stručnog tima su sprovodile aktivnosti predviđene Pravilnikom, uz stalno unapređenje i unošenje novina u radu sa učesnicima. Rad stručnog tima sa učesnicima praćen je timskim sastancima, pripremama, konsultacijama, promjeni u organizaciji, preraspodjeli poslova i plansko prilagođavanje termina individualnog i grupnog rada sa učesnicima. Sa ciljem unapređenja rada sa učesnicima mjera i aktivnosti organizvani su nedeljni timski sastanci, a vrlo često, kada bi situacija to nalagala, stručni tim je održavao i dodatne sastanke. Svi sastanci su održani s ciljem izvještavanja i upoznavanja sa sprovedenim aktivnostima njihove stručne analize, razmjena dobijenih rezultata o učesnicima mjera stručne analize istih sa ciljem realne procjene, usklađivanja termina individualnog i grupnog rada sa učesnicima, donošenja nedeljnih planova rada i utvrđivanja predloga za budući rad. Dakle, stručni tim je u Mjeri 2 - utvrđivanje preostale radne sposobnosti, nakon sinteze dobijenih podataka, ocjene funkcionisanja pojedinaca i prognostičke ocjene sačinio Izvještaje. Dana 23. i 24.03.2023. godine učesnicima/ama je saopšteno zaključno mišljenje stručnog tima. Zaključenje Mjere 2 je odlagano zbog određivanja zaposlenog od strane ZZZCG koje će biti zaduženo za komunikaciju i

saradnju sa Centrom. Nakon određivanja zaposlenog od strane ZZZCG u cilju zaključenja Mjere 2, članice stručnog tima su 31.03.2023. godine održale sastanak sa predstavnicom ZZZCG - Biro rada Podgorica. Predmetni sastanak je održan u skladu sa obavezama iz Ugovora o izvođenju mjera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije. Članice stručnog tima predstavile su pojedinačne izvještaje kao i zaključke o postignutim rezultatima i potrebnom upućivanju učesnika u ostale mjere profesionalne rehabilitacije.

Dakle, u okviru Mjere 2 realizovane su aktivnosti kojima je prisustvovala grupa od devet učesnika/ca. Mjera je izvedena u trajanju od 93h 30min individualnog rada i 78h 30min grupnog rada.

R.br.	Učesnici/ce	Mjera	Broj sati individualnog i grupnog rada sa učesnikom/com		Ukupno I i G rada
			Individualni rad	Grupni rad	
1.	A.M.	2	12h	12h 30min	24h 30min
2.	M.B.	2	15h 40min	12h 30min	28h 10min
3.	M.Č.	2	5h 15min		5h 15min
4.	G.B.	2	15h 30min	3h 30min	19h
5.	D.G.	2	12h 50min	12h 30min	25h 20min
6.	M.M.	2	12h 05min	12h 30min	24h 35min
7.	M.V.	2	7h 55min	12h 30min	20h 25min
8.	S.P.	2	11h	12h 30min	23h 30min
9.	N.B.	2	1h 15min		1h 15min
UKUPNO			93h 30min	78h 30min	172h

U skladu sa odredbama zaključenog ugovora, Centar je izradio izvještaje i sa evidencijama prisutnosti blagovremeno ih dostavio ZZZCG.

Članice stručnog tima su u ovom izvještajnom periodu nastavile sa realizacijom Mjere 9 - izrada plana potrebne opreme i sredstava za rad za lice sa invaliditetom na tom radnom mjestu, započete 16.12.2022. godine. Mjera 9 - izrada plana potrebne opreme i sredstava za rad je zasnovana na predhodno urađenoj psihofizičkoj i funkcionalnoj sposobnosti učesnika i testiranju primjerenosti pomagala u procesu obavljanja posla u cilju poboljšanja radne efikasnosti.

Članice stručnog tima su u izvještajnom periodu za učesnika A.O. pristupile obradi podataka i izradi izvještaja o obavljenim aktivnostima unutar Mjere - 9, koja je realizovana krajem predhodne godine. Ovaj Izvještaj i dnevne evidencije o prisutnosti blagovremeno su dostavljeni Zavodu za zapošljavanje Crne Gore.

U ovom izvještajnom periodu stručni tim Centra kontinuirano izvodi Mjeru 6 - pomoć prilikom traženja odgovarajućeg radnog mjesta, sprovodeći sledeće aktivnosti: individualan rad sa učesnicima i sačinjavanja profesionalnih profila učesnika, praćenje slobodnih radnih mjesta, na upoređivali profil zahtjeva radnog mjesta sa profilom sposobnosti, znanja i interesa konkretnog učesnika, podrška i pomoć učesnicima prilikom prikupljanja potrebne dokumentacije za prijavu na oglas, ostvarivali kontakt sa poslodavcima; radili na širenju mreže poslodavaca. Članice stručnog tima su tokom ovog izvještajnog perioda pratile oglase na sajtu Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i oglase objavljene na drugim portalima, motivisale učesnike za poslove koji su bili u skladu sa njihovim profesionalnim profilima, pružale pomoć prilikom izrade CV i slanja istog poslodavcima.

U cilju zapošljavanja tri učesnika u Akcionarsko društvo "Pošta Crne Gore" Podgorica, članice stručnog tima su im pružale kontinuiranu pomoć. Tim povodom su održale nekoliko sastanaka sa predstavnicima ovog akcionarskog društva. Pored sastanaka, odvijala se intenzivna komunikacija i razmjena informacija putem telefona i mejla. Tako da je navedeni poslodavac dana 23.01.2023. godine raspisao oglas za prijem u radni odnos 3 (tri) za radno mjesto referenta/kinja prodaje na period od 9 mjeseci a članice stručnog tima su učesnicima pružile podršku i pomoć prilikom prikupljanja potrebne dokumentacije za prijavu na oglas, pisanju CV i druge aktivnosti. Navedeni oglas je bio obnovljen dana 22.02.2023. godine pa su članice stručnog tima pružile pomoć prilikom dopune i dostavljanja tražene dokumentacije. Dalje aktivnosti biće nastavljene u sledećem kvartalnom period.

Tokom ovog izvještajnog perioda stručni tim je aktivno radio na širenju mreže poslodavaca. Tim povodom u kontinuitetu su obavljani razgovori sa poslodavcima. Takođe, poslato je na desetine dopisa za uključivanje u Centrovu mrežu poslodavaca. Ostvarivani su kontakti i održavani sastanci sa poslodavcima koji su već uključeni u mrežu poslodavaca sa ciljem produbljivanja saradnje.

Pored redovnih zadataka zaposlenih bez obzira na privremenu spriječenost za rad većeg broja članica u Odjeljenju za profesionalnu rehabilitaciju uredno su izvršavani svi radni zadaci i dodatne aktivnosti, zaposlene su prisustvovala timskim sastancima, učestvovala u sačinjavanju zapisnika sa timskih sastanaka, pristupale izradi plana rada stručnog tima kao i pripremi testovnih i drugih materijala za rad sa učesnicima. Predano su pristupale analizi drugih mjera profesionalne rehabilitacije kako bi ih u budućem periodu adekvatno sprovodile. Zaposlene u Odjeljenju za profesionalnu rehabilitaciju su obavljale aktivnosti vezane za sajt, fb stranicu, instagram i druge društvene mreže koje bi bile od značaja za rad sa učesnicima i rad Centra uopšte.

II kvartal

U ovom izvještajnom periodu tačnije dana 11.04.2023. godine na internet stranici Ministarstva rada i socijalnog staranja objavljen je javni konkurs za izbor izvođača profesionalne rehabilitacije lica sa invaliditetom. Centar za profesionalnu rehabilitaciju odnosno Služba za pravne i opšte

poslove pripremila je dokumentaciju i dana 25.04.2023. godine, Ministarstvu rada i socijalnog staranja, podnio zahtjev za izbor izvođača profesionalne rehabilitacije lica sa invaliditetom. Postupajući po predmetnom zahtjevu Ministarstvo rada i socijalnog staranja je Centru dana 25.05.2023. godine dostavilo Odluku o izboru izvođača. Predmetnom Odlukom broj 01-100/23-2308/6 od 11. maja 2023. godine je JU "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica izabran za izvođača profesionalne rehabilitacije. Shodno odredbama predmetne Odluke Centar je 20.06.2023. godine sa Zavodom za zapošljavanje Crne Gore potpisao Ugovor o izvođenju mjera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije br. 06/23 - 3351 od 16.06.2023. godine. Na ovaj način Centar je stvorio sve zakonske pretpostavke za nesmetano izvođenje profesionalne rehabilitacije u naredne dvije godine.

Tokom izvještajnog perioda, članice stručnog tima su nastavile sa izvođenjem Mjere 12 sa učesnicima kojima je Centar kroz Mjeru - 6 pomogao da pronađu odgovarajuća radna mjesta kod poslodavaca DOO "Euro Security" Podgorica, DOO "Cema" Podgorica, DOO "Tobacco S Press" Podgorica i DOO "Hidroizolacioni sistemi" Danilovgrad. U skladu sa Pravilnikom o standardima za sprovođenje mjera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije i Timskim planom praćenja učesnika/ca na radnom mjestu članice stručnog tima su redovno obavljale posjete učesnicima kod navedenih poslodavaca. Po obavljenim posjetama pristupale su analizi i obradi dobijenih podataka i izradi mjesečnih izvještaja. Realizacijom navedenih aktivnosti postignut je cilj, da se pomogne pojedincu i njegovom radnom okruženju da bude uspješan u obavljanju radnih zadataka, da se uključi u radno okruženje i da ostvari komunikaciju sa saradnicima na poslu, da posao zadrži i njemu napreduje.

Dakle, tokom izvještajnog perioda Mjera 12 je izvedena sa 5 učesnika u ukupnom trajanju od 16h 05min, koje su članice stručnog tima provele u posjeti kod poslodavaca.

R.br.	Učesnik/ca	Mjera	Period izvođenja	Broj sati individualnog rada sa učesnicom
1.	A.O.	12	04.04.2023. - 05.05.2023.	1h 15min
			04.05.2023. - 05.06.2023.	1h 15min
			04.06.2023. - 05.07.2023.	1h 30min
2.	D.Š.	12	05.04.2023. - 04.05.2023.	1h 15min
			05.05.2023. - 04.06.2023.	1h 15min
			05.06.2023. - 04.07.2023.	0h 45min
3.	N.Ć.	12	05.04.2023. - 04.05.2023.	1h 00min
			05.05.2023. - 04.06.2023.	1h 00min
			05.06.2023. - 04.07.2023.	1h 00min
4.	M.P.	12	10.04.2023. - 09.05.2023.	1h 30min
			10.05.2023. - 09.06.2023.	1h 30min
			10.06.2023. - 09.07.2023.	1h 20min
5.	S.V.	12	01.04.2023. - 30.04.2023.	1h 30min
UKUPNO				16h 05min

U skladu sa odredbama zaključenog ugovora, Centar je za učesnike A.O., D.Š., N.Ć., M.P. sa kojima je u izvještajnom periodu realizovao Mjeru - 12, izradio izvještaje i sa evidencijama prisutnosti blagovremeno ih dostavio ZZZCG. U ovom izvještajnom period obavljen je obilazak učesnika A.O., D.Š., N.Ć. i M.P. Za učesnicu S.V. zaposlenu kod poslodavca DOO "Hidroizolacioni sistemi" Danilovgrad nakon izvođenja Mjere - 12 u trajanju od jedanaest mjeseci i nakon što je utvrđeno da je postignut cilj Mjere, članice stručnog tima su izradile Završni izvještaj i dana 19.05.2023. godine dostavile ga Zavodu za zapošljavanje Crne Gore.

U II kvartalu stručni tim Centra kontinuirano je izvodio Mjeru 6 - pomoć prilikom traženja odgovarajućeg radnog mjesta, sprovodeći sledeće aktivnosti: individualan rad sa učesnicima i sačinjavanja profesionalnih profila učesnika, praćenje slobodnih radnih mjesta, na upoređivali profil zahtjeva radnog mjesta sa profilom sposobnosti, znanja i interesa konkretnog učesnika, podrška i pomoć učesnicima prilikom prikupljanja potrebne dokumentacije za prijavu na oglas, ostvarivali kontakt sa poslodavcima, radili na širenju mreže poslodavaca. Članice stručnog tima su tokom ovog izvještajnog perioda pratile oglase na sajtu Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i oglase objavljene na drugim portalima, motivisale učesnike za poslove koji su bili u skladu sa njihovim profesionalnim profilima, pružale pomoć prilikom izrade CV i slanja istog poslodavcima.

U cilju zapošljavanja tri učesnika u Akcionarsko društvo "Pošta Crne Gore" Podgorica, članice stručnog tima su im pružale kontinuiranu pomoć, motivišući učesnike da budu strpljivi i da vjeruju da će doći do njihovog zaposlenja. Tim povodom su održavale intenzivnu komunikaciju i razmjenu informacija putem telefona i mejla sa predstavnikom poslodavca. Nakon sprovedenih procedura od strane poslodavca za navedeni oglas naša tri učesnika su dana 24.04.2023. godine potpisali ugovor o radu u trajanju od 9 mjeseci.

Takođe tokom ovog izvještajnog perioda došlo je do zaposlenja još dvije učesnice M.Š. i T.LJ. kod poslodavca iz mreže poslodavaca Centra DOO "Tobacco S Press" Podgorica, na radno mjesto referent nabavke. Predstavnica poslodavca DOO "Tobacco S Press" Podgorica iz mreže poslodavaca Centra obaratile se Centru sa potrebom za zaposlenjem naših učesnika na poslovima referent nabavke. Na osnovu profesionalnog profila, interesovanja i motivacije učesnica stručni tim Centra je kvalifikovao dvije učesnice kao potencijalne kandidatkinje za potencijalno radno mjesto. Učesnica M.Š. je sa pomenutim poslodavcem potpisala Ugovor o radu 18.04.2023. godine, a učesnica T.LJ. dana 15.05.2023. godine.

Zapošljavanjem 5 učesnika kroz realizaciju aktivnosti Mjere 6 ostvaren je rezultat odnosno smanjenjena je opasnosti od učvršćivanja negativnih iskustava prilikom uključivanja u realnu radnu sredinu, smanjena mogućnost formiranja negativnih stavova prema učesnicima/ma kod poslodavaca, uspostavljena mogućnosti za nova uključjenja i zaposlenja kao i bolja informisanost i spremnost poslodavaca za odgovarajuću integraciju učesnika/ca u rad.

Dakle, tokom izvještajnog perioda Mjera 6 je realizovana sa 5 učesnika u ukupnom trajanju od 49h 25min, koje su članice stručnog tima tokom trajanja mjere provele u radu sa učesnicima a gdje nijesu uračunati sati telefonskih razgovora sa učesnicima i sastanci sa poslodavcima sa ciljem uspješne realizacije mjere.

R.br.	Učesnik/ca	Mjera	Period izvođenja	Broj sati individualnog rada sa učesnicom
1.	M.V.	6	21.03.2022. - 03.05.2023.	18h
2.	M.J.	6	04.07.2022. - 03.05.2023.	12h 15min
3.	N.V.	6	28.07.2022. - 03.05.2023.	10h 05min
4.	M.Š.	6	02.03.2022. - 10.05.2023.	8h 05min
5.	T.LJ.	6	12.05.2023. - 19.05.2023.	1h
U K U P N O				49h 25min

U skladu sa odredbama zaključenog ugovora, Centar je za učesnike M.V., M.J., N.V., M.Š i T.M. sa kojima je u izvještajnom period realizovao Mjeru - 6, izradio izvještaje i sa evidencijama prisutnosti blagovremeno ih dostavio ZZZCG.

Tokom ovog izvještajnog perioda stručni tim je aktivno radio i na širenju mreže poslodavaca. Tim povodom u kontinuitetu su obavljani razgovori sa poslodavcima. Takođe, poslato je na desetine dopisa za uključivanje u Centrovu mrežu poslodavaca. Ostvarivani su kontakti i održavani sastanci sa poslodavcima koji su već uključeni u mrežu poslodavaca sa ciljem produbljivanja saradnje.

Dana 06.04.2023. godine stručni tim je počeo sa da izvođenjem Mjere 2 - utvrđivanje preostale radne sposobnosti. Članice stručnog tima su sprovodile aktivnosti predviđene Pravilnikom, uz stalno unapređenje i unošenje novina u radu sa učesnicima. Rad stručnog tima sa učesnicima praćen je timskim sastancima, pripremama, konsultacijama, promjeni u organizaciji, preraspodjeli poslova i plansko prilagođavanje termina individualnog i grupnog rada sa učesnicima. Sa ciljem unapređenja rada sa učesnicima mjera i aktivnosti organizvani su nedeljni timski sastanci, a vrlo često, kada bi situacija to nalogala, stručni tim je održavao i dodatne sastanke. Svi sastanci su održani s ciljem izvještavanja i upoznavanja sa sprovedenim aktivnostima njihove stručne analize, razmjena dobijenih rezultata o učesnicima mjera stručne analize istih sa ciljem realne procjene, usklađivanja termina individualnog i grupnog rada sa učesnicima, donošenja nedeljnih planova rada i utvrđivanja predloga za budući rad. Dakle, stručni tim je u Mjeri 2 - utvrđivanje preostale radne sposobnosti, nakon sinteze dobijenih podataka, ocjene funkcionisanja pojedinaca i prognostičke ocjene sačinio Izvještaje. Nakon toga članice stručnog tima su 31.05.2023. godine

održale sastanak sa predstavnicom ZZZCG - Biro rada Podgorica. Predmetni sastanak je održan u skladu sa obavezama iz Ugovora o izvođenju mjera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije. Članice stručnog tima predstavile su pojedinačne izvještaje kao i zaključke o postignutim rezultatima i potrebnom upućivanju učesnika u ostale mjere profesionalne rehabilitacije. Dana 06. i 07.06.2023. godine učesnicima/ama je saopšteno zaključno mišljenje stručnog tima.

Dakle, u okviru Mjere 2 realizovane su aktivnosti kojima je prisustvovala grupa od osam učesnika/ca. Mjera je izvedena u trajanju od 63h 35min individualnog rada i 114h grupnog rada.

R.br.	Učesnici/ce	Mjera	Broj sati individualnog i grupnog rada sa učesnikom/com		Ukupno I i G rada
			Individualni rad	Grupni rad	
1.	A.A.	2	6h 30min	15	21h 30min
2.	J.Š.	2	9h 15min	15	24h 15min
3.	I.M.	2	9h 30min	12	21h 30min
4.	S.B.	2	7h 10min	15	22h 10min
5.	S.M.	2	8h 50min	15	23h 50min
6.	A.B.	2	9h 10min	15	24h 10min
7.	T.B.	2	9h	15	24h
8.	M.B.	2	4h 10min	12	16h 10min
U K U P N O			63h 35min	114h	177h 35min

U skladu sa odredbama zaključenog ugovora, Centar je izradio izvještaje i sa evidencijama prisutnosti blagovremeno ih dostavio ZZZCG.

Pored redovnih zadataka zaposlenih bez obzira na privremenu spriječenost za rad većeg broja članica stručnog tima u Odjeljenju za profesionalnu rehabilitaciju uredno su izvršavani svi radni zadaci i dodatne aktivnosti, zaposlene su prisustvovala timskim sastancima, učestvovala u sačinjavanju zapisnika sa timskih sastanaka, pristupale izradi plana rada stručnog tima kao i pripremi testovnih i drugih materijala za rad sa učesnicima. Predano su pristupale analizi drugih Mjere 10, Mjere 11 i Mjere13 profesionalne rehabilitacije kako bi ih u budućem periodu adekvatno sprovodile. Zaposlene u Odjeljenju za profesionalnu rehabilitaciju su obavljale aktivnosti koje bi bile od značaja za rad sa učesnicima i rad Centra uopšte.

Značajno je navesti da je u izvještajnom periodu Odjeljenje za profesionalnu rehabilitaciju kadrovski ojačano andragoškinjom i instruktoricom ugostiteljstva što će doprinijeti da se u narednom periodu učesnicima pruži adekvatnija stručna podrška.

III kvartal

Tokom izvještajnog perioda, članice stručnog tima su nastavile sa izvođenjem Mjere 12 sa učesnicima kojima je Centar kroz Mjeru - 6 pomogao da pronađu odgovarajuća radna mjesta kod

poslodavaca DOO "Euro Security" Podgorica, DOO "Cema" Podgorica, DOO "Tobacco S Press" Podgorica i AD "Pošta Crne Gore" Podgorica. U skladu sa Pravilnikom o standardima za sprovođenje mjera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije i Timskim planom praćenja učesnika/ca na radnom mjestu članice stručnog tima su redovno obavljale posjete učesnicima kod navedenih poslodavaca. Po obavljenim posjetama pristupale su analizi i obradi dobijenih podataka i izradi mjesečnih izvještaja. Realizacijom navedenih aktivnosti postignut je cilj, da se pomogne pojedincu i njegovom radnom okruženju da bude uspješan u obavljanju radnih zadataka, da se uključi u radno okruženje i da ostvari komunikaciju sa saradnicima na poslu, da posao zadrži i njemu napreduje.

Dakle, tokom izvještajnog perioda Mjera 12 je izvedena sa 7 učesnika u ukupnom trajanju od 23h 50min, koje su članice stručnog tima provele u posjeti kod poslodavaca.

R.br.	Učesnik/ca	Mjera	Period izvođenja	Broj sati individualnog rada sa učesnikom/com
1.	A.O.	12	04.07.2023. - 03.08.2023.	1h
2.	D.Š.	12	05.07.2023. - 04.08.2023.	1h
3.	N.Ć.	12	05.07.2023. - 04.08.2023.	00h 50min
			05.08.2023. - 04.09.2023.	1h
4.	M.P.	12	10.07.2023. - 10.08.2023.	1h
			10.08.2023. - 09.09.2023.	3h
5.	M.V.	12	06.06.2023. - 05.07.2023.	2h
			06.07.2023. - 05.08.2023.	1h 30min
			06.08.2023. - 05.09.2023.	2h
6.	N.V.	12	05.06.2023. - 04.07.2023.	1h
			05.07.2023. - 04.08.2023.	1h 30min
			05.08.2023. - 04.09.2023.	2h
7.	M.J.	12	07.06.2023. - 06.07.2023.	3h
			07.07.2023. - 06.08.2023.	1h
			07.08.2023. - 06.09.2023.	2h
UKUPNO				23h 50min

U skladu sa odredbama zaključenog ugovora, Centar je za učesnike A.O., D.Š., N.Ć., M.P., M.V., N.V., M.J., sa kojima je u izvještajnom period realizovao Mjeru - 12, izradio izvještaje i sa evidencijama prisutnosti blagovremeno ih dostavio ZZZCG. U ovom kvartalu obavljene su posjete učesnika M.V., N.V., M.J., i M.P. Za učesnika N.Ć. zaposlenog kod poslodavca DOO "Cema" Podgorica nakon izvođenja Mjere - 12 u trajanju od jedanaest mjeseci i nakon što je utvrđeno da je postignut cilj Mjere, članice stručnog tima su izradile Završni izvještaj i dana 11.09.2023. godine dostavile ga Zavodu za zapošljavanje Crne Gore. Potrebno je navesti da za učesnike A.O. i D.Š. mjera 12 nije realizovana po planu jer je došlo do prekida Ugovora o radu na radnom mjestu operater/ka na onlain platformi kod poslodavca DOO "Euro Security" Podgorica. Do raskida radnog odnosa kod pomenutog poslodavca došlo je usled značajanog smanjenja obima posla kao

i neusklađenosti nove platforme sa potrebama poslodavca i nemogućnosti da odgovore zahtjevima klijenata. Takođe, značajno je navesti da je poslodavac informisao Centar da su naši učesnici odgovorili radnim zadacima za koje su bili angažovani.

Stručni tim Centra kontinuirano je izvodio Mjeru 6 - pomoć prilikom traženja odgovarajućeg radnog mjesta, sprovodeći sledeće aktivnosti: individualan rad sa učesnicima, usmjeravanje učesnika prema potencijalnim poslodavcima i slobodnim radnim mjestima, praćenje slobodnih radnih mjesta, upoređivanje profila zahtjeva radnog mjesta sa profilom sposobnosti, znanja i interesa konkretnog učesnika i sl. Članice stručnog tima su tokom ovog izvještajnog perioda pratile oglase na sajtu Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i oglase objavljene na drugim portalima, motivisale učesnike za poslove koji su bili u skladu sa njihovim profesionalnim profilima.

Nakon uključivanja u mrežu poslodavaca, DOO "Nova Knjiga" Podgorica je iskazalo interesovanje za zapošljavanje lica sa invaliditetom na radnim mjestima referent nabavke i prodavac. Za potrebe navedenog poslodavca stručni tim je procijenio da na osnovu profesionalnog profila, interesovanja i motivacije učesnica M.Š. može biti potencijalna kandidatkinja za predmetna radna mjesta. Nakon upućivanja učesnice M.Š. od strane Zavoda za zapošljavanje - Biroa rada Podgorica stručni tim ju je usmjerio ka pomenutom poslodavcu sa kojim je ona krajem avgusta zaključila Ugovor o radu na određeno vrijeme. Zapošljavanjem učesnice kroz realizaciju aktivnosti Mjere 6 ostvaren je rezultat, a to je smanjenje opasnosti od učvršćivanja negativnih iskustava prilikom uključivanja u realnu radnu sredinu, smanjivanje mogućnosti formiranja negativnih stavova prema učesnicima/ma kod poslodavaca, uspostavljanje mogućnosti za nova uključivanja i zaposlenja kao i bolju informisanost i spremnost poslodavaca za odgovarajuću integraciju učesnika/ca u rad.

Dakle, tokom izvještajnog perioda Mjera 6 je realizovana sa 1 učesnicom u ukupnom trajanju od 45min, u koje nije uračunato vrijeme koje su stručne radnice provele na sastancima sa poslodavcima i razgovarajući putem telefona sa njima i učesnicom.

R.br.	Učesnica	Mjera	Period izvođenja	Broj sati individualnog rada sa učesnicom
1.	M.Š.	6	01.08.2023. - 30.08.2023.	45min
UKUPNO				45min

U skladu sa odredbama zaključenog ugovora, Centar je za učesnicu M.Š sa kojom je u izvještajnom period realizovao Mjeru - 6, izradio izvještaje i sa evidencijama prisutnosti blagovremeno ih dostavio ZZZCG.

Tokom ovog izvještajnog perioda stručni tim je aktivno radio na širenju mreže poslodavaca. Tim povodom je obavljen razgovor sa velikim brojem novih poslodavaca. Takođe, nastavljeno je sa praksom slanja dopisa za uključivanje u mrežu poslodavaca. Ostvarivani su kontakti i održavani sastanci sa poslodavcima koji su već uključeni u mrežu poslodavaca sa ciljem produbljivanja saradnje.

Članice stručnog tima u Odjeljenju za profesionalnu rehabilitaciju uredno su izvršavale sve radne zadatke i dodatne aktivnosti. Zaposlene su prisustvovala timskim sastancima, izrađivale su nedeljne planove rada stručnog tima, korigovale i prilagođavale obrazce za doktorku medicine rada, psihologa i savjetnicu za profesionalnu rehabilitaciju. Takođe, radile su na izradi evaluacionog upitnika za učesnike. Predano su pristupale analizi i konsultacijama kako bi unaprijedile sprovođenje dosadašnjih mjera ali i mjera koje su timskim planovima planirane za sprovođenje u bližem vremenskom periodu i to : Mjere 10, Mjere 11 i Mjere 13. Zaposlene u Odjeljenju za profesionalnu rehabilitaciju su obavljale aktivnosti koje bi bile od značaja za rad sa učesnicima i rad Centra uopšte.

IV kvartal

U IV kvartalu članice stručnog tima su nastavile sa izvođenjem Mjere 12 sa učesnicima kojima je Centar kroz Mjeru - 6 pomogao da pronađu odgovarajuća radna mjesta kod poslodavaca DOO "Tobacco S Press" Podgorica i AD "Pošta Crne Gore" Podgorica. U skladu sa Pravilnikom o standardima za sprovođenje mjera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije i Timskim planom praćenja učesnika/ca na radnom mjestu članice stručnog tima su redovno obavljale posjete učesnicima kod navedenih poslodavaca. Po obavljenim posjetama pristupale su analizi i obradi dobijenih podataka i izradi mjesečnih izvještaja. Realizacijom navedenih aktivnosti postignut je cilj, da se pomogne pojedincu i njegovom radnom okruženju da bude uspješan u obavljanju radnih zadataka, da se uključi u radno okruženje i da ostvari komunikaciju sa saradnicima na poslu, da posao zadrži i njemu napreduje.

Dakle, tokom izvještajnog perioda Mjera 12 je izvedena sa 4 učesnika/ce u ukupnom trajanju od 22h 30min, koje su članice stručnog tima provele u posjeti kod poslodavaca.

R.br.	Učesnik/ca	Mjera	Period izvođenja	Broj sati individualnog rada sa učesnikom/com
1.	M.P.	12	10.09.2023. - 09.10.2023.	2h
2.	M.V.	12	06.09.2023. - 05.10.2023.	3h 30min
			06.10.2023. - 05.11.2023.	3h
			06.11.2023. - 05.12.2023.	1h
3.	N.V	12	05.09.2023. - 04.10.2023.	1h
			05.10.2023. - 04.11.2023.	3h

			05.11.2023. - 04.12.2023.	2h
4.	M.J.	12	07.09.2023. - 06.10.2023.	2h
			07.10.2023. - 06.11.2023.	3h
			07.11.2023. - 06.12.2023.	2h
			UKUPNO	

U skladu sa odredbama zaključenog ugovora, Centar je za učesnike M.P., M.V., N.V., M.J., sa kojima je u izvještajnom period realizovao Mjeru - 12, izradio izvještaje i sa evidencijama prisutnosti blagovremeno ih dostavio ZZZCG. Za učesnicu M.P. zaposlenu kod poslodavca DOO "Tobacco S Press" Podgorica nakon izvođenja Mjere - 12 u trajanju od jedanaest mjeseci i nakon što je utvrđeno da je postignut cilj Mjere, članice stručnog tima su izradile Završni izvještaj i blagovremeno ga dostavile ZZZCG. Potrebno je navesti da je za učesnicu M.P. stručni tim dao predlog narednih aktivnosti uključivanje/upućivanje u Mjeru 10 - Osposobljavanje za rad na konkretnom radnom mjestu. Članice stručnog tima su sačinile Individualni plan osposobljavanja i nakon usaglašavanja sa učesnicom i poslodavcam isti će dostaviti ZZZCG.

Imajući u vidu da ugovori o radu za učesnike Mjere 12, M.V., N.V., M.J ističu krajem januara 2024. godine, Centar se tokom obratio AD "Pošta Crne Gore" Podgorica molbom za razmatranje mogućnosti produženja ugovora za ova tri učesnika. Tom aktivnošću je Centar pružio dodatnu podršku učesnicima.

Stručni tim Centra kontinuirano je izvodio Mjeru 6 - pomoć prilikom traženja odgovarajućeg radnog mjesta, sprovodeći sledeće aktivnosti: individualan rad sa učesnicima, usmjeravanje učesnika prema potencijalnim poslodavcima i slobodnim radnim mjestima, praćenje slobodnih radnih mjesta, upoređivanje profila zahtjeva radnog mjesta sa profilom sposobnosti, znanja i interesa konkretnog učesnika i sl. Članice stručnog tima su tokom ovog izvještajnog perioda pratile oglase na sajtu Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i oglase objavljene na drugim portalima, motivisale učesnike za poslove koji su bili u skladu sa njihovim profesionalnim profilima.

Nakon uključivanja u mrežu poslodavaca, DOO "Velma" Podgorica je iskazalo interesovanje za zapošljavanje lica sa invaliditetom na radnim mjestima higijeničarka, pomoćni radnik u kuhinji, domar, portir, pomoćni frizer. Za potrebe navedenog poslodavca stručni tim je procijenio da na osnovu profesionalnog profila, interesovanja i motivacije učesnik M.B. i učesnice A.M. I J.V. mogu biti potencijalni kandidat/kinje za predmetna radna mjesta. Stručni tim je pomenute učesnika/ce usmjerio ka pomenutom poslodavcu sa kojim su zaključili Ugovor o radu na određeno vrijeme. Zapošljavanjem učesnika/ca kroz realizaciju aktivnosti Mjere 6 ostvaren je rezultat, a to je smanjenje opasnosti od učvršćivanja negativnih iskustava prilikom uključivanja u realnu radnu sredinu, smanjivanje mogućnosti formiranja negativnih stavova prema učesnicima/ma kod poslodavaca, uspostavljanje mogućnosti za nova uključivanja i zaposlenja kao i bolju informisanost i spremnost poslodavaca za odgovarajuću integraciju učesnika/ca u rad.

Dakle, tokom izvještajnog perioda Mjera 6 je realizovana sa 3 učesnika/ce u ukupnom trajanju od 4h 35min, u koje nije uračunato vrijeme koje su stručne radnice provele na sastancima sa poslodavcima i razgovarajući putem telefona sa njima i učesnikom/cama.

R.br.	Učesnik/ce	Mjera	Period izvođenja	Broj sati individualnog rada sa učesnikom/cama
1.	A.M.	6	16.06.2023. - 02.10.2023.	30min
2.	J.V.	6	11.04.2023. - 10.11.2023	2h 35min
2.	M.B.	6	05.06.2023. - 15.11.2023	1h 30min
UKUPNO				4h 35min

U skladu sa odredbama zaključenog ugovora, Centar je za učesnice A.M. i J.V. i učesnika M.B. sa kojima je u izvještajnom period realizovao Mjeru - 6, izradio izvještaje i sa evidencijama prisutnosti blagovremeno ih dostavio ZZZCG.

Tokom ovog izvještajnog perioda stručni tim je aktivno radio na širenju mreže poslodavaca. Tim povodom je obavljen razgovor sa novim poslodavcima. Takođe, nastavljeno je sa praksom slanja dopisa za uključivanje u mrežu poslodavaca. Ostvarivani su kontakti i održavani sastanci sa poslodavcima koji su već uključeni u mrežu poslodavaca sa ciljem produbljivanja saradnje.

Centar je u izvještajnom periodu počeo da realizuje Mjere 1 sa grupom od 10 (deset) učesnika/ca koje je primio tokom oktobra 2023. godine.

U Mjeri 1 - savjetovanje, podsticanje i motivisanje lica sa invaliditetom na aktivno traženje zaposlenja, rađeni su intervjui, uvidi i analiza medicinske dokumentacije, obrađivana je potrebna dokumentacija za personalna dosijea, vođene su evidencije prisutnosti korisnika, sačinjavani izvještaji. Rad stručnog tima sa učesnicima praćen je timskim sastancima, pripremama, konsultacijama, promjeni u organizaciji, preraspodjeli poslova i plansko prilagođavanje termina individualnog i grupnog rada. Članice stručnog tima su nakon što su zaključile Mjere 1 analizom i obradom dobijenih podataka i informacija pristupile izradi izvještaja. Saopštavanjem pojedinačnog i zaključnog mišljenja učesnicima obavljeno je individualno čime je zaključena Mjera 1 - savjetovanje, podsticanje i motivisanje lica sa invaliditetom na aktivno traženje zaposlenja.

U okviru Mjere 1 realizovane su aktivnosti kojima je prisustvovalo deset učesnika/ca. Mjera je izvedena u trajanju od 20h 45min individualnog rada i 29h 45min grupnog rada

R.br.	Učesnici/ce	Mjera	Broj sati individualnog i grupnog rada sa učesnikom/com		Ukupno I i G rada
			Individualni rad	Grupni rad	
1.	A.M.	1	2h 10min	0	2h 10min
2.	V.C.	1	2h 15min	1h	3h 15min
3.	D.M.	1	1h 40min	1h	2h 40min
4.	J.R.	1	1h 55min	1h	2h 55min
5.	G.Č.	1	1h 45min	1h	2h 45min
6.	M.J.	1	2h	1h	3h
7.	S.R.	1	1h 50min	1h	2h 50min
8.	S.Z.	1	2h 40min	1h	3h 40min
9.	A.B.	1	2h 05min	1h	3h 05min
10.	M.M.	1	2h 25min	1h	3h 25min
UKUPNO			20h 45min	9h	29h 45min

U skladu sa odredbama zaključenog ugovora, za učesnike/ce sa kojima je u izvještajnom period realizovao Mjeru - 1, izradio izvještaje i sa evidencijama prisutnosti blagovremeno ih dostavio ZZZCG.

Tokom ovog izvještajnog perioda, stručni tim je nastavio da izvodi Mjeru 2 - utvrđivanje preostale radne sposobnosti. Članice stručnog tima su sprovodile aktivnosti predviđene Pravilnikom, uz stalno unapređenje i unošenje novina u radu sa učesnicima. Rad stručnog tima sa učesnicima praćen je timskim sastancima, pripremama, konsultacijama, promjeni u organizaciji, preraspodjeli poslova i plansko prilagođavanje termina individualnog i grupnog rada sa učesnicima. Sa ciljem unapređenja rada sa učesnicima mjera i aktivnosti organizvani su nedeljni timski sastanci, a vrlo često, kada bi situacija to nalagala, stručni tim je održavao i dodatne sastanke. Svi sastanci su održani s ciljem izvještavanja i upoznavanja sa sprovedenim aktivnostima njihove stručne analize, razmjena dobijenih rezultata o učesnicima mjera stručne analize istih sa ciljem realne procjene, usklađivanja termina individualnog i grupnog rada sa učesnicima, donošenja nedeljnih planova rada i utvrđivanja predloga za budući rad.

Nakon završenih aktivnosti sa učesnicima stručni tim bi pristupio obradi i sintezi dobijenih podataka, ocjeni funkcionisanja pojedinaca i prognostičkoj ocjeni i pristupio izradi Izvještaja. Zaključivanje Mjere 2 i saopštavanje zaključnog mišljenje stručnog tima i predstavnikom ZZZCG biće obavljeno početkom 2024.godine. Članice stručnog tima predstavile su pojedinačne izvještaje kao i zaključke o postignutim rezultatima i potrebnom upućivanju učesnika u ostale mjere profesionalne rehabilitacije.

U decembru mjesecu 2023. godine ZZZCG - Biro rada Podgorica je Centaru uputio grupu od 6 (šest) učesnika u Mjere 1, 2, 7, 8 i 9 profesionalne rehabilitacije. Stručni tim je obavio dogovorini čas sa učesnicima, dok će ostale biti nastavljene u 2024. godini.

Članice stručnog tima u Odjeljenju za profesionalnu rehabilitaciju uredno su izvršavale sve radne zadatke i dodatne aktivnosti. Zaposlene su prisustvovala timskim sastancima, izrađivale su nedeljne planove rada stručnog tima, korigovale i prilagođavale obrazce za doktorku medicine rada, psihologa i savjetnicu za profesionalnu rehabilitaciju. Takođe, radile su na izradi evaluacionog upitnika za učesnike. Predano su pristupale analizi i konsultacijama kako bi unaprijedile sprovođenje dosadašnjih mjera ali i mjera koje su timskim planovima planirane za sprovođenje u bližem vremenskom periodu i to: Mjere 10 i Mjere 13. Takođe, članice stručnog tima su tokom ovog izvještajnog perioda sa ciljem razmjene iskustava održale nekoliko radionica čije su teme bile: pravila i način vođenja radioničarskog rada, vještine vođenja radionica, principi, tehnike i oblici rada sa učesnicima, rad u grupi sa primjerima, upravljanje grupnom dinamikom, problematične situacije u grupi, primjeri i načini prevazilaženja. Zaposlene u Odjeljenju za profesionalnu rehabilitaciju su obavljale aktivnosti koje bi bile od značaja za rad sa učesnicima i rad Centra uopšte.

1.1. Odjeljenje za socijalna uključenost

I kvartal

Članom 10 Statuta, broj 2018-11 od 23.04.2018. godine, na koji je resorno Ministarstvo dalo saglasnost, broj broj 023-327/18-2 od 26.04.2018. godine, propisano je da je jedna od djelatnosti Centra za profesionalnu rehabilitaciju, izvođenje programa socijalne uključenosti.

Segmentom XII tačka 2 Plana i programa rada za 2023. godinu, koji je donio Upravni odbor, izvođenje programa socijalne uključenosti je predviđeno kao jedna od obaveza koje će Centar tokom 2023. godine realizovati.

Dana 02.12.2022. godine na internet stranici Ministarstva rada i socijalnog staranja objavljen je javni konkurs za izbor izvođača programa socijalne uključenosti. Predmetnim Konkursom propisano je ko može biti podnosioc zahtjeva, dokumentacija koju je potrebno dostaviti uz zahtjev, ko donosi odluku o izboru izvođača i na koji period, vrijeme i mjesto podnošenja zahtjeva, rok za podnošenje zahtjeva i dr.

U skladu sa naprijed navedenim Centar za profesionalnu rehabilitaciju je 09.12.2022. godine, Ministarstvu rada i socijalnog staranja, podnio zahtjev za izbor izvođača programa socijalne uključenosti. Postupajući po predmetnom zahtjevu Ministarstvo rada i socijalnog staranja je 27.12.2022. godine donijelo Odluku broj 01-100/22- 5513/7 kojom je JU "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica izabran za izvođača programa socijalne uključenosti.

Centar je 30.12.2022. godine sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja potpisao Ugovor o sprovođenju programa socijalne uključenosti. Članom 1 i 2 predmetnog Ugovora propisano je da Izvođač programa organizuje program za razvijanje funkcionalnih i socijalnih vještina lica sa invaliditetom za koje je utvrđeno da je nezapošljivo kao i da će Ministarstvo financirati uslugu za najviše 7 lica sa invaliditetom. Članom 3 stav 1 propisano je da će Izvođač u saradnji sa Zavodom za zapošljavanje Crne Gore obezbijediti polaznike programa iz člana 1 stav 1 ovog ugovora, za koje se utvrdi da su zbog zdravstvenih i drugih ograničenja nezapošljivi. Imajući u vidu gore navedeno, nakon više dopisa i sastanaka Centar je dana 03.02.2023. godine od strane Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, po prvi put dobio potatke za 3 (tri) nezapošljiva lica sa invaliditetom, odnosno potencijalna učesnika programa socijalne uključenosti. Uslijed otežanog uspostavljanja kontakta sa njima, odsustva motivacije za uključivanje u predmetni program, njihovog zdravstvenog stanja i obaveza koje su imale u tom periodu, Centar je sa realizacijom programa socijalne uključenosti počeo 01.03.2023. godine. Prije početka realizacije, od učesnika su pribavljena neophodna dokumentacija i saglasnosti. U izvještajnom periodu sa polaznicama je radjeno na upoznavanju sa zaposlenima i djelatnostima Centra. Predočen im je program socijalne uključenosti kao i ciljevi programa. Procesom individualne evaluacije utvrđivane su vještine i interesovanja polaznica. Plan i program socijalne uključenosti prilagođen je specifičnostima svake korisnice ponaosob. Uzete su obzir životne situacije kao i mogućnosti/potencijali svake korisnice. Obezbiježeno je stimulativno i podsticajno okruženje sa posebnim akcentom na razvijanju osjećaja pripadnosti i korisnosti u društvu. Aktivnosti su sprovedeno individualno i grupno, u zavisnosti od raspoloženja i želja polaznica. Razgovarano je o važnosti vođenja brige o zdravlju i ličnoj higijeni. Polaznice su ohrabrivane u smislu povećanja samopouzdanja, važnosti njihove uloge u porodici i društvu, komunikaciji, umijeću upoznavanja drugih osoba, rad na prihvatanju različitosti i tolerancije. Podsticanje rada na slobodi kretanja i komunikacije. U radu polaznice su upoznate sa djelovima računara, zatim, rad na računaru u Word programu. Kada je kreativni rad u pitanju korišćene su metode dekupaž tehnike i crtanja (Slika 2).

Slika 2

III kvartal

Programske aktivnosti čija je realizacija planirana za ovaj period sprovedene su planiranom dinamikom. Korisnice su od strane zaposlenih motivisane u cilju realizacije aktivnosti čime se postigla angažovanost i učešće u sprovođenju individualnog plana. Korisnicama su u izvještajnom periodu pružane različite vrste podrške u cilju podsticanja socijalnog uključivanja, podizanja kvaliteta života, sticanja funkcionalnih i socijalnih vještina, razvijanja osjećaja pripadnosti, uspostavljanja konstruktivne dnevne rutine, osjećaja korisnosti i kompetentnosti, podizanja samopouzdanja i sl. Rađeno je na očuvanju i razvoju njihovih socijalnih i radnih vještina, motivaciji i samoosnaživanju, pružanju podrške u identifikovanju i razvoju ličnih interesa i sposobnosti.

U cilju što kvalitetnijeg sprovođenja radnih aktivnosti, korisnice su u skladu sa mogućnostima i interesovanjima postepeno uvođenje u radne zadatke, od jednostavnijih ka složenijim operacijama. U navedenom periodu, korisnice su upoznate sa materijalom, priborom i alatom koji se koristi za izradu ukrasnih predmeta od papira tj. čestitki (hamer i kolaž papir, makaze, bušači za papir, materijal za dekorisanje, itd.), te se postepeno osposobljavaju za korišćenje istih, a u skladu sa mogućnostima. Potom su upoznate sa postupkom njihove izrade i različitim načinima dekorisanja. U ovom periodu, nastavile su da se usavršavaju u dekupaž tehnici gdje su ispoljile svoju kreativnost (Slika 3). Osnovne metode korišćene u radu sa korisnicama su: usmena objašnjenja, demonstracija i praktičan rad.

Slika 3

U navedenom periodu korisnicama je pružena podrška u identifikovanju sopstvenih sposobnosti, te im je pod nadzorom zaposlenih omogućeno isticanje kulinarskih vještina, što je za cilj imalo jačanje i razvijanje samopouzdanja i samostalnosti (Slika 4).

Slika 4

U cilju integracije u širu društvenu sredinu zaposleni su podsticali korisnice u davanju predloga za uključivanje u aktivnosti kao što su sportska dešavanja, posjeta kulturnim institucijama i događajima, danima u vezi sa otvorenim institucijama, izletima i slično.

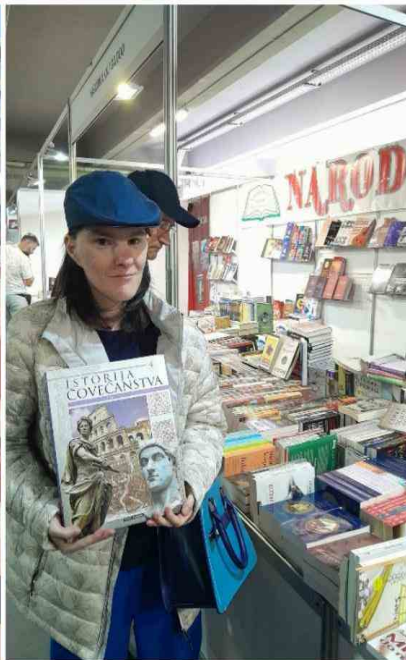
Korisnice u 05. maja 2023. godine na Trgu nezavisnosti u Podgorici prisustvovala Konferenciji povodom Evropskog dana samostalnog života u organizaciji Udruženja mladih sa hendikepom -

---

UMHCG (Slika 5). Dana 10. maja 2023. godine, korisnice su u pratnji zaposlenih posjetile 17-ti Međunarodni podgorički sajam knjiga i obrazovanja (Slika 6).

Slika 5

Slika 6

Takođe, za korisnice je 22. juna 2023. godine organizovan izlet gdje su sa zaposlenima u Centru za profesionalnu rehabilitaciju posjetile NVO „Prihvatište i oprovak životinja Crna Gora“. Korisnice su po prvi put vidjele neke životinje, a pojedine su imale priliku da ih nahrane uz prisustvo i instrukcije timaritelja, pridržavajući se svih pravila za bezbjednost. Kroz obilazak korisnice su dobile informacije o životinjama. Sve navedeno je za njih predstavljalo nesvakidašnje iskustvo (Slika 7).

Slika 7

Imajući u vidu da je jedna od korisnica veliki obožavalac Italije, njenog jezika, kulture i istorije, da redovno i rado prati italijanske tv i radio programe, da sprema hranu po italijanskim recepturama i da puno čita o italijanskoj istoriji Centar je u izvještajnom periodu inicirao uspostavljanje saradnje sa Ambasadom Republike Italije u Crnoj Gori. Kao rezultat te inicijative organizovan je prijem delegacije Centra za profesionalnu rehabilitaciju koju su činili direktor Milo Paunović, pomoćnica direktora Zilha Kajić, rukovoditeljka Odjeljenja za profesionalnu rehabilitaciju Slavka Mirović i učesnica programa socijalne uključenosti Vladana Stijepović kod ambasadorke Italije u Crnoj Gori, gospođe Andreine Marselli (Slika 8). Na pozov ambasadorke Andreine Marselli korisnica je 6. juna 2023. godine zajedno sa delegacijom Centra za profesionalnu rehabilitaciju prisustvala svečanosti povodom Dana državnosti Republike Italije u Podgorici.

Slika 8

III kvartal

Aktivnosti iz programa socijalne uključenosti čija je realizacija planirana za ovaj period sprovedene su po utvrđenom planu i programu. Učesnice su od strane zaposlenih motivisane u cilju realizacije budućih aktivnosti čime se postigla angažovanost i učešće u sprovođenju individualnog plana.

Kroz individualni i grupni rad, nastavili smo da radimo na očuvanju i unapređenju komunikacijskih i socijalnih vještina učesnica programa, radi uspješnije integracije u širu društvenu zajednicu, u skladu sa mogućnostima. Takođe, rađeno je na razvoju interpersonalnih vještina, te pružanju podrške u identifikovanju i razvoju ličnih interesa i sposobnosti.

U okviru radnog djela programa, u ovom kvartalu, nastavili smo sa modulom programa za izradu i dekorisanje ukrasnih predmeta i ambalaža od papira. Prije svega, učesnice su nastavile da se osposobljavaju za izradu malih čestitki. Nakon toga, upoznate su sa postupkom izrade ambalaže za čestitke tj. koverti, da bi zatim učesnicama bilo prezentovano više načina izrade ukrasnih pakovanja tj. ukrasnih kesa od papira (Slika 9).

Slika 9

U navedenom periodu, učesnice su osposobljavane za pravilno rukovanje alatom, priborom i materijalom koji se koristi u njihovoj izradi. Zatim, upoznate su sa postupkom same izrade (mjerjenje, obilježavanje, rezanje, savijanje, lijepljenje) kao i sa načinom dekorisanja ukrasnih predmeta i ambalaže od papira, na različite načine.

Osnovne metode korišćene u radu sa učesnicama su: usmena objašnjenja, demonstracija i praktičan rad.

Pored već navedenog, uvrstili smo i izradu markera za knjige, gdje su učesnice na već utvrđenom šablonu kroz izbor dekupaža i ostalih tehnika za dekorisanje, ispoljile svoju kreativnost (Slika 10).

Slika 10

Kroz radni dio programa, cilj nam je očuvanje i razvijanje radnih navika kod učesnica, unapređenje ručnih spretnosti i vještina, razvijanje kreativnosti uz pridržavanje i usvajanje datih uputstava za rad. U svim navedenim segmentima vidan je napredak kod učesnica, u skladu sa ličnim mogućnostima (Slika 11).

Slika 11

Komunikacija među učesnicama odvija se u skladu ličnim mogućnostima i interesovanjima, uz međusobno uvažavanje. Međutim, uzimajući u obzir različita interesovanja i sposobnosti učesnica, saradnja i međusobno druženje nisu bili na očekivanom nivou.

U cilju rekreacije i druženja učesnica, ali i unapređenja komunikacije i saradnje među njima, uvedene su društvene igre koje podstiču na razmišljanje, aktivno uključivanje i razvijanje takmičarskog duha.

U navedenom periodu nisu sprovedene aktivnosti van Centra, kako zbog visokih temperatura tokom ljetnjih mjeseci, tako i zbog korišćenja godišnjeg odmora.

IV kvartal

I u ovom kvartalu aktivnosti iz programa socijalne uključenosti realizovane su u skladu sa planom i programom. Učesnice su od strane zaposlenih motivisane u cilju realizacije aktivnosti čime se postigla angažovanost i učešće u sprovođenju individualnog plana. Kroz individualni i grupni rad, pažljivo smo radili na jačanju i unapređenju komunikacijskih i socijalnih vještina kod učesnica, s ciljem da im omogućimo lakšu integraciju u širu društvenu zajednicu, u skladu sa njihovim mogućnostima. Takođe, posvetili smo se razvijanju interpersonalnih vještina i pružanju podrške u prepoznavanju i razvijanju njihovih ličnih interesa i sposobnosti.

U okviru radnog djela programa, u ovom kvartalu, uvrstili smo izradu velikih čestitki i koverti, te na taj način započeli pripremu za izradu predmeta koji su predstavljali dio novogodišnjeg programa. Kako su učesnice upoznate sa priborom koji se koristi u njihovoj izradi, akcenat je stavljen na materijale, postupke izrade i načine dekorisanja. Učesnice su upoznate sa

možnostima kombinacije različitih materijala koji se koriste u njihovoj izradi (hamer u boji, ukrasni papir, kolaž papir, A4 papir u boji, natron papir). Takođe, demonstriran je način izrade osnova za čestitku i kovertu (mjerjenje, obilježavanje, rezanje, savijanje, lijepljenje), kao i različiti načini dekorisanja (koristeći ukrasne bušaće za papir, makaze različitih profila, ukrasni papir i ljepkove sa gliterima) (Slika 12).

Uoči praznika, učesnice su odabrale čestitke koje su posvetile dragim ljudima kao poklon za Novu godinu, dok je Centar, u cilju promovisanja ručnog rada lica sa invaliditetom iste prosljedio drugim ustanovama i poslovnim partnerima.

Slika 12

Takođe, u navedenom periodu, započeli smo sa novim modulom programa, a to je izrada ukrasnih predmeta (novogodišnjih ukrasa i magneti) od mase za modelovanje (Das masa). Učesnicama su objašnjena osnovna svojstva i karakteristike ove mase (laka je za oblikovanje, ne obrađuje se termički - ne peče se, već se suši kada je izložena vazduhu i pruža različite mogućnosti dekorisanja). Upoznate su sa alatom i priborom za modelovanje. Zatim su demonstrirane tehnike i postupci izrade, gdje je objašnjeno da je ukrasne predmete moguće oblikovati prstima, alatkama i pomoću kalupa. Na kraju predstavljeni su završni postupci u izradi, a to je sušenje ukrasnih predmeta, šmirglanje, bojenje akrilnim bojama i lakiranje (Slike 13).

Slika 13

Osnovne metode korišćene u radu sa učesnicama su: usmena objašnjenja, demonstracija i praktičan rad.

Kako je jedna od učesnica zainteresovana za nastavak školovanja, u navedenom periodu, u više navrta, posjetili smo Školu za srednje i više stručno obrazovanje „Sergije Stanić“. Informisani smo o mogućnostima vanrednog školovanja, utvrđenim predmetima, nastavnim sadržajem i pripremnom nastavom za vanredno polaganje. S obzirom da je učesnica izgubila dokumenta potrebna za upis, stupili smo u kontakt sa školom, kom prilikom je učesnica informisana o proceduri za izdavanje svjedočanstava. Nakon toga, zajedno smo prikupili potrebna dokumenta i učesnica se prijavila za vanredno polaganje. Prilikom boravka u Centru, na njenu molbu, dio vremena je odvojen i za pružanje podrške i pomoći u učenju.

U susret novogodišnjim praznicima, učesnice su učestvovala u kićenju jelke, gdje se stvorio osjećaj zajedništva i pripadanja. Kroz zajedničke aktivnosti i rad, saradnja među učesnicama je na adekvatnom nivou, a komunikacija se odvijala u skladu sa ličnim mogućnostima (Slika 14).

Slika 14

U navedenom periodu, u saradnji sa kolegicom iz sektora za profesionalnu rehabilitaciju, Vukosavom Peković, sproveli smo izradu programa socijalne uključenosti, sa ciljem prijave na javni konkurs za izbor izvođača programa socijalne uključenosti lica sa invaliditetom, koji je raspisan od strane Ministarstva rada i socijalnog staranja. Ugovor o sprovođenju programa socijalne

uključenosti zaključen je dana 28.12.2023.godine broj: 2023-1981. Novim ugovorom za 2024.godinu program socijalne uključenosti sprovodit će se za najviše 10 lica sa invaliditetom, član 2 pomenutog ugovora.

2. Služba za pravne i opšte poslove

U okviru Službe za pravne i opšte poslove u 2023. godini, u skladu sa planom i programom rada, kao i djelokrugom i opisom poslova utvrđenih Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, odrađen je veliki broj aktivnosti kako iz nadležnosti radnih mjesta na kojima su raspoređeni zaposleni u ovoj Službi tako i dodatno iz nadležnosti radnih mjesta koja su nepopunjena, a pripadaju takođe ovoj Službi. Važnije aktivnosti koje su opisane po kvartalima, a koje je Služba za pravne i opšte poslove u navedenom periodu izvršila su sledeće:

I Kvartal

- Analiza novodonešenih propisa koji su stupili na snagu a koje je Centar u obavezi da primenjuje;
  - Aktivnosti planiranja i pripreme akata za potrebe Centra;
  - Kontinuirano praćenje svih vrsta ugovora koji su zaključeni u Centru (izvršavanje, poštovanje odredaba, rokove na koji ističu, obaveze koje proizilaze iz istih);
  - Prisustvovanje i uzimanje učešća u užim kolegijumima kod direktora Centra koji su održani u ovom kvartalu;
  - Povodom raspisanog oglasa za za radno mesto Psiholog/škinja na određeno vrijeme (zamjena privremeno odsutne zaposlene), sproveden čitav postupak zasnivanja radnog odnosa uz izradu i potpisivanje ugovora, kao i prijava ZZZCG i poreskoj Upravi;
  - Povodom isteka ugovora za Katalog propisa, ostvarena komunikacija sa predstavnicima navedene firme i zaključen novi ugovor;
  - Rješavanje po zahtjevima za plaćeno odsustvo i novčanu pomoć, shodno tome donijet odgovarajući akti;
  - Izrada zapisnika sa 31 sjednice Upravnog odbora Centra;
  - Izrada izvještaja o zaštiti i zdravlju na radu;
  - Izrada ažuriranog Vodiča za slobodan pristup informacijama;
  - Izrada različitih rješenja, uvjerenja, punomoćja i drugih akata;
  - Sprovedene procedura za pripremu materijala za 32 Sjednicu UO i izrada zapisnika sa iste;
  - Sprovedene procedura za pripremu materijala za 33 Sjednicu UO i izrada zapisnika sa iste;
  - Analiza za potrebe trebovanja sitnog kancelarijskog materijala za SPOP;
  - Izrada i dostavljanje dopisa za potrebe izrade Plana korišćenja godišnjih odmora;
-

- Sprovedena nadzorna provjera sistema kvaliteta JU “Centar za profesionalnu rehabilitaciju” Podgorica od strane Jugoinspekt kontrola. Zaključak provjere: Na osnovu rezultata prve nadzorne provjere, proveravač koji je obavio proveru, preporučuje da se za organizaciju navedenu u tački 1. ovog izveštaja, izdatim sertifikatima MEST EN ISO 9001:2016 produži važenje;
  - Komunikacija u vezi stvaranja uslova za izradu specijalizovanog softvereskog rješenja za potrebe Službe za finansijsko računovodstvene poslove;
  - Sprovedena kompletna procedura izrade, objavljivanja, praćenja rokova kao i davanja potrebnih informacija za potrebe javnih oglasa za radna mjesta Socijalni radnik (dva izvršioca), Domar-Kurir, Savjetnik za finansijsko-računovodstvene poslove, Pr menadžer, Instruktor za ugostiteljstvo, Andragog i Savjetnik za opšte i pravne poslove koje je raspisai JU Centar za profesionalnu rehabilitaciju Podgorica;
  - Ostvarena komunikacija sa Upravom za ljudske resurse vezano za organizovanje sastanka kao i apliciranje za obuke za pojedina radna mjesta;
  - Izrada aneksa ugovora o radu za zaposlenu na određeno vrijeme (produženje ugovora o radu);
  - Izrada obavještenja zaposlenima povodom obaveze korišćenja godišnjih odmora iz 2022.godine do kraja juna. 2023. godine;
  - Redovna komunikacija i slanje dokumentacije ASK povodom obaveza koje prosituču iz Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, a vezano za period od raspisivanja do održavanja izbora;
  - Izrada i slanje obavještenja članovima Upravnog odbora povodom obaveze dostavljanja izvještaja ASK;
  - Povodom stupanja na snagu Granskog kolektivnog ugovora za oblast uprave i pravosuđa od nadležnog Odbora za njegovo praćenje i primjenu traženo tumačenje člana 2 ovog Ugovora. Odbor za praćenje, primjenu i tumačenje Granskog kolektivnog ugovora za oblast uprave i pravosuđa dostavio tumačenje člana 2 navedenog ugovora u kom se navodi da se isti ne primjenjuje na javne ustanove čiji je osnivač;
  - Izrada Ugovora o djelu koje je Centar u ovom kvartalu zaključio;
  - Izrada dopisa Agenciji za sprječavanje korupcije koje se tiče obavještenja o sponzorstvima i donacijama, kao i primljenih poklona;
  - Shodno Zakonu o medijima i odredbama koji se odnose na Evidenciju transparentnosti finansiranja medija iz javnih prihoda sačinjen i upućen dopis Ministarstvu javne uprave, digitalnog društva i medija;
  - Postupanje po zahtjevima upućenih od strane zaposlenih u Centru;
  - Analiza ugovora o aktiviranju licence za korišćenje i ažuriranje Kataloga propisa 2023;
  - Kontinuirana komunikacija sa svim subektima sa kojima CZPR za ovaj kvartal ima službenu komunikaciju u okviru opisa poslova SPOP;
-

- Praćenje i sprovođenje postupaka koji se odnose na prava i obaveze zaposlenih iz radnog odnosa;
- Izrada u zakonom predviđenom roku cjelokunog izvještaja o sprovođenju Plana integriteta u CZPR. Takođe, popunjena je i elektronska verzija i ista je prosljeđena Agenciji za sprječavanje korupcije dok je papirna verzija dostavljena na arhivi ASK;
- Sačinjavanje nekih od objavljenih tekstova kao i koordinisanje sa zaposlenom Amrom Dacić tokom postupka objavljivanja na sajt CZPR;
- Izrada I kvartalnog izvještaja i objedinjavanje svih izvještaja o radu Službe za pravne i opšte poslove za 2023. godinu, kao i njihovo prosleđivanje direktoru CZPR.

II Kvartal

- Analiza novodonešenih propisa koji su stupili na snagu a koje je Centar u obavezi da primenjuje;
  - Aktivnosti planiranja i pripreme akata za potrebe Centra za ovaj kvartal;
  - Kontinuirano praćenje svih vrsta ugovora koji su zaključeni u Centru (izvršavanje, poštovanje odredaba, rokove na koji ističu, obaveze koje proizilaze iz istih);
  - Prisustvovanje i uzimanje učešća u užim kolegijumima kod direktora Centra koji su održani u ovom kvartalu;
  - Izrada različitih rješenja, uvjerenja, punomoćja i drugih akata;
  - E-mail komunikacija sa članovima Upravnog odbora povodom usaglašavanja autentičnog teksta zapisnika za sjednice UO i sl.;
  - Ministarstvo javne uprave uputilo putem e-maila dopis – anketu pod nazivom zadovoljstvo poslodavaca Programom stručnog osposobljavanja korisnika sa stečenim visokim obrazovanjem, ista je blagovremeno ispunjena i prosljeđena navedenom Ministarstvu;
  - Nakon što je upućen zahtjev Odboru za praćenje, primjenu i tumačenje Granskog kolektivnog ugovora za oblast uprave i pravosuđa u vezi tumačenja i primjene istog, dobijeno mišljenje po kojem se postupilo;
  - Po objavljivanju Javnog konkursa za izbor izvođača profesionalne rehabilitacije, Centar je pristupio prikupljanju potrebne dokumentacije, poslao prijavu i izabran je od strane komisije koju je formiralo Ministarstvo rada i socijalnog staranja za izvođača profesionalne rehabilitacije.
  - Centar je Odlukom broj 01-100/23-2308/6 od 11. maja 2023. godine izabran za izvođača profesionalne rehabilitacije za područje Podgorice, na period od dvije godine;
  - Izrada punomoćja koja su izdavana u ovom kvartalu;
  - Rad Komisije za pregled pristiglih testova za prijem u radni odnos za radna mjesta koja je Centar u ovom kvartalu oglasio (Socijalni/a radnik/ca, Pr-menadžer/ka administrator/ka
-

sajta, Instruktor/ca ugostiteljstva, Savjetnik/ca za pravne i opšte poslove, Savjetnik/ca za finansijsko - računodstvene poslove, Anragog/škinja, Kurir/ka Domar/ka;

- Proslijeđen e-mail Univerzitetkom centru u Sloveniji u formi obavještenja vezano za sprovođenje internih procedura organizovanja eventualnih obuka za zaposlene u stručnom timu Centra
  - Izrada plana godišnjih odmora za zaposlene
  - Postupanje po zahtjevima upućenim od strane zaposlenih u Centru
  - Koordinacija objavljivanja i postavljanja na sajt potrebnih dokumenata
  - Povodom apliciranja za projekat Removing barriers and creating equal opportunities for greater employment of PWDs, na kom je Centar u svojstvu saradnika, održavanje online sastanaka i intezivna komunikacija sa Dženitom Karović predstavnicom Bild studia povodom dostavljanja potrebne dokumentacije i informacija
  - Sprovođenje kompletne procedure zasnivanja radnih odnosa za izabrane kandidate sa javnih oglasa, i to:
    - Izrada ugovora o radu sa izabranim kandidatima
    - Upoznavanje pisanim putem sa oblicima mobinga i postuapak prijavljivanja
    - Upoznavanje sa Etičkim kodeksom Centra
    - Obavješćavanje kandidata o izboru
  - Prijava na obavezno zdravstveno i penzijsko osiguranje za novozaposlene PR menadžera / administratora sajta, Kurira / domara i Instruktorke ugostiteljstva koji su počeli sa radom 01.06.2023.godine, kao i za Socijalnu radnicu koja počela sa radom 06.06.2023. godine. Dok je ista procedura prethodno sprovedena za Savjetnicu za finansijsko-računodstvene poslove, Andragoškinju i Savjetnika za pravne i opšte poslove
  - Izrada ugovora o djelu za ovaj kvartal
  - Vođenje evidencije odlazaka i dolazaka sa odmora zaposlenih, kao i evidentiranje datuma korišćenja istih u rješenjima o korišćenju godišnjih odmora
  - Pripremanje materijala za vođenje 34 sjednice Upravnog odbora Centra, vođenje i izrada zapisnika sa predmetne sjednice, kao i učestvovanje u procesu sprovođenja donijetih odluka;
  - Uključivanje novozaposlenih koji pripadaju Službi za pravne i opšte poslove u procese rada i upoznavanje sa opisom poslova koji su predviđeni aktom o sistematizaciji radnih mjesta Centra;
  - Aktivnosti koordinacije objavljivanja pojedinih akata na sajt Centra i na oglasnoj tabli Centra;
  - Uspostavljanje komunikacije i prikupljanaje podataka sa pravnim i fizičkim licima sa kojima je Centar imao ugovorni odnos u ovom kvartalu, kao i izrada ugovora koji prate saradnju sa njima
  - Kontinuirana komunikacija sa resornim i ostalim ministarstvima
-

- Praćenje i sprovođenje postupaka koji se odnose na prava i obaveze zaposlenih iz radnog odnosa
- Saopštenje za javnost povodom dovođenja u vezu Centra sa navodnom zloupotrebom subvencija zarada lica sa invaliditetom (saopštenje ažurirano na sajtu 8. juna)
- Plasiranje istog saopštenja medijima (objavljeno na portalu Dana i portalu TV Adria 6. juna)
- Ažuriranje prezentacije Centra koja se svakodnevno emituje u holu (izrada u video programu za montažu Premijer)
- Izveštaji za sajt o izboru Centra za izvođača profesionalne rehabilitacije za područje Podgorice na period od dvije godine i o potpisivanju Ugovora sa ZZZCG (ažurirano na sajtu 28. juna)
- Izveštaj o izletu polaznika Centra u Prihvatilište za oporavak životinja (na čekanju za ažuriranje na sajtu)
- Objavljivanje Vodiča za slobodan pristup informacijama u posjedu „Centra“ i Odluka o usvajanju ažuriranog vodiča (ažurirano na sajtu)
- Svakodnevno ažuriranje društvenih mreža Centra Facebook i Instagram (28 postova; nova rubrika na društvenim mrežama – „Motivacione poruke o invalidnosti“ u kojima prenoseći ih dajemo i dodatne informacije o poznatima koji su ih izrekli – Nick Vujičić, Robert Hensel, Scot Hamillton, Francesca Martinez, Stiv Howking...Rubrika se objavljuje u pričama Facebooka i Instagrama i dostupna je 24 časa. Stalnim ažuriranjem broj pratilaca Centra na društvenim mrežama je povećan tri puta)
- Izrada Izveštaja o radu za II kvartal
- Evidencija jednostavnih nabavki do 8000€ u elektronskom sistemu javnih nabavki - ESJN
- Pripremanje i slanje dokumentacije ASK i Skupštini shodno odredbama Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, na nedeljnom nivou kao i postavljanje iste dokumentacije na sajt Centra
- Evidencija predatih prijavi za radna mjesta: Kurir/ka, Andragog/škinja, Socijalni/a radnik/ca, Instruktor/ka ugostiteljstva, Savjetnik/ca za pravne i opšte poslove, Pr menadžer/ka - administrator/ka sajta, Savjetnik/ca za fin.-računovodstvene poslove.
- Formiranje personalnih dosijea za izabrane kandidate po oglasu sa kojima je Centar zaključio ugovor o radu
  - Svakodnevno su obavljani poslovi dostave i ekspedicije pošte
  - Redovno održavanje zgrade, inventara i opreme i vođenje evidencije o potrebnim popravkama
  - Prevoz korisnika Centra kao i zaposlenih iz stručnog tima u toku vršenja službenih dužnosti

III Kvartal

- Analiza novodonešenih propisa koji su stupili na snagu i sprovođenje postupka primjene za one za koje se utvrdi da je Centar u obavezi da ih primenjuje
- Izrada izvještaja o radu za II kvartal 2023. godine
- Planiranje, priprema i izrada različitih rješenja (o godišnjem odmoru, plaćenom odsustvu i sl.) , uvjerenja, punomoćja, različitih ugovora (o djelu, dopunskom radu i sl.) i drugih akata
- Kontinuirano praćenje svih vrsta ugovora koji su zaključeni u Centru (izvršavanje, poštovanje odredaba, rokovi i sl.)
- Prisustvovanje i uzimanje učešća u užim kolegijumima kod direktora Centra
- Sprovođenje procedura pred ZZCG za priznavanje prava na profesionalnu rehabilitaciju i ostvarivanje prava na subvenciju - bespovratna sredstva za prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada za zaposleno lice sa invaliditetom
- Priprema materijala za 35 Sjednicu UO i izrada zapisnika sa iste
- Postupanje po zahtjevu UMHCG za slobodan pristup informacijama, izrada Rješenja i dostavljanje istog podnosiocu i Agenciji za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama
- Objavljivanje akata na oglasnoj tabli Centra
- Popunjavanje Upitnika za procjenu efikasnosti i efektivnosti plana integriteta i dostavljanje istog Agenciji za sprječavanje korupcije
- Sproveden postupak izrade Plana integriteta, oformljena radna grupa, sproveden postupak prikupljanja potrebnih informacija i izrada Plana. Usvojeni Plan integriteta objavljen na oglasnoj tabli Centra i prosljeđen u papirnoj i elektronskoj formi Agenciji za sprječavanje korupcije
- Kontinuirano praćenje svih vrsta ugovora koji su zaključeni u Centru (izvršavanje, poštovanje odredaba, rokove na koji ističu, obaveze koji proizilaze iz istih)
- Sprovedena procedura izmjena - aneksiranja ugovora o radu svih zapošljenih u Centru u cilju usklađivanja njihovih zarada sa novom Odlukom Upravnog odbora o utvrđivanju koeficijenata za zarade zaposlenih u Javnoj ustanovi "Centar za profesionalnu rehabilitaciju" Podgorica
- Ažuriranje web sajta Centra, stranica Centra na društvenim mrežama Facebook i Instagram, multimedijalne info table u centralnom holu Centra
- Prevoz korisnika Centra
- Prevoz zaposlenih u Centru tokom obavljanja radnih zadataka

IV Kvartal

- Analiza novodonešenih propisa koji su stupili na snagu i sprovođenje postupka primjene za one za koje se utvrdi da je Centar u obavezi da ih primenjuje
  - Izrada izvještaja o radu za III kvartal 2023. godine
  - Planiranje, priprema i izrada različitih rješenja (o godišnjem odmoru, plaćenom odsustvu i sl.), uvjerenja, punomoćja, različitih ugovora (o djelu, dopunskom radu i sl.) i drugih akata
-

- Kontinuirano praćenje svih vrsta ugovora koji su zaključeni u Centru (izvršavanje, poštovanje odredaba, rokovi i sl.)
- Postupanje po podnešenim zahtjevima zaposlenih za ostvarivanje određenih prava;
- Sproveden cjelokupni postupak otkaza ugovora o radu koji pokrenut od strane zaposlene
- Izrada i slanje različitih dopisa prema drugim institucijama
- Shodno odredbama Zakona o zaštiti i zdravlja na radu izvršen je postupak produženja prethodnog osiguranja zaposlenih na obavezno osiguranje od povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom
- Sproveden postupak raspisivanja javnog oglasa za radno mjesto Higijeničarka
- Prisustvovanje i uzimanje učešća u užim kolegijumima kod direktora Centra
- Priprema materijala za 36 Sjednicu UO i izrada zapisnika sa iste
- Objavljivanje akata na oglasnoj tabli Centra
- Prikupljanje svih potrebnih informacija za potrebe izrade plana i programa rada Službe za pravne i opšte poslove za 2024. godinu, kao i sama izrada predmetnog plana
- Ažuriranje web sajta Centra, stranica Centra na društvenim mrežama Facebook i Instagram, multimedijalne info table u centralnom holu Centra, kao i izrade elektronskih novogodišnjih čestitki
- Prevoz korisnika Centra
- Prevoz zaposlenih u Centru tokom obavljanja radnih zadataka

Tokom 2023. godine, svakodnevno su obavljani poslovi prijema, razvrstavanja, raspoređivanja i sređivanja ulazne i izlazne dokumentacije, evidentiranja, davanja u rad podnesaka, administrativno-tehničke obrade akata, otpremanje kao i njihovo razvođenje, arhiviranje i čuvanje. Donijet je 531 akt, od kojih je 199 dostavljeno preko "Interne dostavne knjige", a blizu 350 preko "Dostavne knjige za mjesto" i lično u sjedištu primaoca uz ostavljanje otiska prijemnog pečata na našem primjerku akta. Za sve navedene podatke postoji uredna evidencija u arhivi Centra. U izvještajnom periodu u "Knjizi primljenih računa" evidentirano je 136 faktura/računa.

Broj primljenih i donešenih akata koji su evidentirani u djelovodniku Centra iskazan je u tabeli koja slijedi:

▪ Mjesec	Evidentirani akti u djelovodniku		
	Primljeni akti	Donešeni akti	Ukupno
Januar	91	31	122
Februar	150	44	194
Mart	141	45	186
April	208	61	269
Maj	157	71	228

Jun	127	34	161
Jul	126	72	198
Avgust	26	12	38
Septembar	70	33	103
Oktobar	141	59	200
Novembar	117	34	151
Decembar	96	35	131
UKUPNO	1450	531	1981

Takođe, zaposleni u Službi za pravne i opšte poslove svakodnevno su odgovarali na veliki broj telefonskih poziva, direktnih i neposrednih upita, primali i slali e-mail poštu, kucali i veliki broj dokumenata, učestvovali u pribavljanju ponuda za nabavku osnovnih sredstava i njihov prijem/pregled/utvrđivanje ispravnosti, komunicirali sa raznim državnim institucijama iz cijele Crne Gore i okruženja, komunicirali sa poslovnim partnerima iz Crne Gore i cijelog svijeta, raznim pravnim licima iz zemlje i inostranstva. Kontinuirano su radili i na organizaciji i planiranju svih sastanaka direktora Centra, dočekivali i usluživali sve koji su boravili u Centru u službenu ili bilo koju drugu posjetu.

3. Služba za finansijsko računovodstvene poslove

U okviru Službe za finansijsko-računovodstvene poslove sproveden je veliki broj aktivnosti kako iz nadležnosti radnih mjesta na kojima su raspoređeni službenici tako i iz nadležnosti nepopunjenih radnih mjesta. Važnije aktivnosti realizovane tokom 2023. godine u Službi za finansijsko računovodstvene poslove su:

I Kvartal

- Obračun zarada zaposlenih putem sistema “Centralizovan obračun zarada” za mjesec januar, februar i mart. Evidentiranje obračuna zarada zaposlenih i obrada naloga za isplatu zarada putem elektronskog sistema Hipotekarne banke za mjesec januar i februar
- Izrada Finansijskog plana za 2023. godinu
- Izrada plana Javnih nabavki za 2023. godinu i izvještaja o sprovedenim postupcima i zaključenim ugovorima o javnim nabavkama u 2022. Godini
- Vođenje evidencije o mjesečnoj potrošnji sredstava i njeno usklađivanje sa prosječnom mjesečnom potrošnjom u poslednjih šest mjeseci 2022. godine, shodno odredbama Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja

- Izrada i dostavljanje Ministarstvu rada i socijalnog staranja strukture neizmirenih obaveza i potvrde stanja na računima na dan 31.12.2022. godine
- Podnošenje IOPPD obrasca elektronskim putem preko portala Poreske uprave za mjesec januar i februar 2023. godine
- Priprema i dostavljanje Upravi za imovinu podataka o stanju osnovnih sredstava na dan 31.12.2022. godine
- Shodno zahtjevu Uprave za statistiku "MONSTAT", priprema i mjesečno dostavljanje podataka o zaradama zaposlenih, ukupnom broju časova godišnjeg odmora, broju časova bolovanja, broju časova državnih praznika i neradnih dana, ostalih plaćenih a neizvršenih časova rada, broju zaposlenih i sl.
- Sprovođenje aktivnosti koje se odnose na izvještavanje tokom trajanja izborne kampanje odnosno evidentiranje analitičkih kartica i putnih naloga, njihovo sedmodnevno objavljivanje na web sajtu Centra kao i dostavljanje Odboru za antikorupciju Skupštine Crne Gore i Agenciji za sprečavanje korupcije
- Izrada i dostavljanje zahtjeva Ministarstvu rada i socijalnog staranja za:
  - otpuštanje i prenos budžetskih sredstava kako bi se izvršilo plaćanje zaostalih obaveza vezanih za advokatske, komunikacione usluge, isplata ugovora o djelu, mjesečnih računa za utrošenu električnu energiju/vodu kao i ostalih obaveza koje Centar ima po tom osnovu
  - prenos budžetskih sredstava kako bi se izvršilo plaćanje obaveza vezanih za organizaciju službenog putovanja koje uključuje troškove za dnevnice i smještaj
  - preusmjeravanje, otpuštanje i prenos budžetskih sredstava kako bi se izvršilo plaćanje obaveza koja se odnosi na isplatu jednokratne novčane pomoći zaposlenoj zbog smrti užeg člana porodice
  - otpuštanje i prenos budžetskih sredstava kako bi se izvršilo plaćanje obaveza vezanih za isplatu naknade za predsjednika i članove Upravnog odbora
- Obračun i isplata naknada predsjedniku i članovima Upravnog odbora za mjesec januar 2023. godine
- Kontinuirano sprovođenje aktivnosti s ciljem utvrđivanja i naplate neizmirenih obaveza o realizovanim mjerama i aktivnostima profesionalne rehabilitacije shodno dostavljenim izvještajima i zahtjevima za plaćanje Zavodu za zapošljavanje Crne Gore
- Obavljanje svih aktivnosti neophodnih za realizaciju tekućih nabavki za nesmetano funkcionisanje Centra
- Kontinuirano ažuriranje evidencije o jednostavnim nabavkama
- Isplate tekućih obaveza (fakture, ugovori o djelu, konsultantske usluge, ugovori o dopunskom radu) kao i obavljanje drugih poslova po nalogu pretpostavljenog

II Kvartal

- Sprovođenje aktivnosti koje se odnose na izvještavanje tokom trajanja izborne kampanje odnosno evidentiranje analitičkih kartica i putnih naloga, njihovo sedmodnevno objavljivanje na web sajtu Centra kao i dostavljanje Odboru za antikorupciju Skupštine Crne Gore i Agenciji za sprečavanje korupcije
  - Izrada i dostavljanje zahtjeva Ministarstvu rada i socijalnog staranja za:
    - otpuštanje i prenos budžetskih sredstava kako bi se izvršilo plaćanje obaveza vezanih za isplatu naknade predsjednika i članova Upravnog odbora
    - otpuštanje i prenos budžetskih sredstava kako bi se izvršilo plaćanje zaostalih obaveza vezanih za komunikacione usluge, isplata ugovora o djelu, mjesečnih računa za utrošenu električnu energiju/vodu kao i ostalih obaveza koje Centar ima po tom osnovu
  - Obračun i isplata naknada predsjedniku i članovima Upravnog odbora za mjesec februar, mart, april i maj 2023. godine
  - Sprovođenje procedure za instalaciju online knjigovodstvenog sistema "OKS" kao i pohađanje obuke za primjenu istog
  - Podnošenje IOPPD obrasca elektronskim putem preko portala Poreske uprave za mjesec mart, april i maj 2023. godine
  - Izrada Izvještaja o radu za prvi kvartal 2023. godine
  - Obračun zarada zaposlenih putem sistema "Centralizovan obračun zarada" za mjesec april, maj i jun. Evidentiranje obračuna zarada zaposlenih i obrada naloga za isplatu zarada putem elektronskog sistema Hipotekarne banke za mjesec april i maj
  - Kontinuirano sprovođenje aktivnosti s ciljem utvrđivanja i naplate neizmirenih obaveza o realizovanim mjerama i aktivnostima profesionalne rehabilitacije shodno dostavljenim izvještajima i zahtjevima za plaćanje Zavodu za zapošljavanje Crne Gore
  - Obračun naknada polaznicima programa socijalne uključenosti shodno dnevnoj evidenciji prisutnosti. Izrada i dostavljanje zahtjeva za uplatu novčanih sredstava Ministarstvu rada i socijalnog staranja za mjesec mart, april i maj 2023. godine
  - Obavljanje neophodnih aktivnosti vezano za realizaciju tekućih nabavki za nesmetano funkcionisanje Centra
  - Izrada Izvještaja o sprovedenim javnim nabavkama za period 01.01.2023. - 30.06.2023. godine
  - Shodno zahtjevu Uprave za statistiku "MONSTAT", priprema i mjesečno dostavljanje podataka o zaradama zaposlenih, ukupnom broju časova godišnjeg odmora, broju časova bolovanja, broju časova državnih praznika i neradnih dana, ostalih plaćenih a neizvršenih časova rada, broju zaposlenih i sl.
  - Kontinuirano ažuriranje evidencije o jednostavnim nabavkama
  - Vođenje evidencije o mjesečnoj potrošnji sredstava i njeno usklađivanje sa prosječnom mjesečnom potrošnjom u poslednjih šest mjeseci 2022. godine, shodno odredbama Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja
-

- Kontinuirano plaćanje tekućih obaveza (fakture, ugovori o radu itd.)
- Izrada finansijskog izvještaja (obrasci 03, 04, 05) za prvi kvartal 2023. godine
- intezivna komunikacija putem e-maila/telefona sa firmama sa kojima je Centar u komunikaciji u ovom periodu, a vezano je za aktivnosti Službe za finansijsko-računovodstvene poslove

III Kvartal

- Shodno Zahtjevu za slobodan pristup informacijama upućenog od strane „Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore“ pripremljeni su podaci koji se odnose na iznos utrošenih sredstava u odnosu na projektovana u 2022. godini i za period januar - jun 2023. godine, po vrstama troškova kao i podaci o uplaćenim posebnim doprinosima za zapošljavanje lica sa invaliditetom za 2022. godinu i period januar - jun 2023. godine
  - Obračun zarada zaposlenih putem sistema “Centralizovan obračun zarada“ za mjesec jul, avgust i septembar. Evidentiranje obračuna zarada zaposlenih i obrada naloga za isplatu zarada putem elektronskog sistema Hipotekarne banke za mjesec jul i avgust
  - Izrada Plana budžeta za 2023. godinu
  - Podnošenje IOPPD obrasca elektronskim putem preko portala Poreske uprave za mjesec jun, jul i avgust
  - Obračun naknada polaznicima programa socijalne uključenosti shodno dnevnoj evidenciji prisutnosti. Izrada i dostavljanje zahtjeva za uplatu novčanih sredstava Ministarstvu rada i socijalnog staranja za mjesec jun, jul i avgust 2023. godine
  - Izrada Izvještaja o radu za drugi kvartal 2023. godine
  - Izrada i dostavljanje zahtjeva Ministarstvu rada i socijalnog staranja za:
    - - otpuštanje i prenos budžetskih sredstava kako bi se izvršilo plaćanje obaveza vezanih za naknade predsjednika i članova Upravnog odbora
    - - otpuštanje i prenos budžetskih sredstava kako bi se izvršilo plaćanje doprinosa za zapošljavanje lica sa invaliditetom
    - - otpuštanje i prenos budžetskih sredstava kako bi se izvršilo plaćanje obaveza vezanih za advokatske, komunikacione usluge, isplata ugovora o djelu, mjesečnih računa za utrošenu električnu energiju/vodu kao i ostalih obaveza koje Centar ima po tom osnovu.
  - Obračun i isplata naknada Predsjedniku i članovima Upravnog odbora za mjesec jun 2023. godine
  - Sprovođenje aktivnosti koje se odnose na izvještavanje u izornoj kampanji odnosno evidentiranje analitičkih kartica, objavljivanje sedmodnevno na web sajtu Centra kao i dostavljanje istih Odboru Skupštine i Agenciji za sprečavanje korupcije
-

- Shodno zahtjevima zaposlenih kontinuirano sprovođenje aktivnosti vezano za izdavanje formulara za kredite (rješenje o administrativnoj zabrana korisnika kredita, potvrda o zaposlenju i visini primanja itd.)
- Uplata doprinosa za nezapošljavanje lica sa invaliditetom za mjesec januar, februar, mart i april 2023. godine
- Obavljanje svih aktivnosti neophodnih za realizaciju tekućih nabavki za nesmetano funkcionisanje Centra
- Shodno zahtjevu Uprave za statistiku "MONSTAT", priprema i mjesečno dostavljanje podataka o zaradama zaposlenih, ukupnom broju časova godišnjeg odmora, broju časova bolovanja, broju časova državnih praznika i neradnih dana, ostalih plaćenih a neizvršenih časova rada, broju zaposlenih zaposlenih ...
- Kontinuirano plaćanje tekućih obaveza (fakture, ugovori o radu itd.)
- Izrada i podnošenje Ministarstvu rada i socijalnog staranja finansijskog izvještaja (obraci 03, 04 i 05) za II kvartal 2023. godine
- Intezivna komunikacija putem e-maila/telefona sa većim brojem pravnih lica sa kojima Centar ima ostvarenu poslovnu saradnju
- Izrada Izvještaja o sprovedenim javnim nabavkama za period 01.01.2023. godine - 30.06.2023. godine i objava istog na CEJN-u
- Kontinuirano vođenje evidencije uplata od strane Zavoda za zapošljavanje sa brojem sati individualnog i grupnog rada

IV Kvartal

- Izrada i dostavljanje Evidencije o sukobu interesa odnosno kršenju antikorupcijskog pravila i Metodologije analize rizika u vršenju kontrole u postupcima javnih nabavki Direktoratu za politiku javnih nabavki
  - Sprovođenje procedura u vezi studijske posjete organizaciji „Dječje srce“ i službenih putovanja na VIII zimsku edukaciju na Kopaoniku za ustanove socijalne zaštite i 36. Susret Kopaoničke škole prirodnog prava (popunjavanje putnih naloga, isplata akontacija za službeno putovanje, vršenje obračuna i pravdanje putnih troškova nakon povratka sa službenog putovanja)
  - Shodno zahtjevu Uprave za statistiku "MONSTAT", priprema i mjesečno dostavljanje podataka o zaradama zaposlenih, ukupnom broju časova godišnjeg odmora, broju časova bolovanja, broju časova državnih praznika i neradnih dana, ostalih plaćenih a neizvršenih časova rada, broju zaposlenih i sl.
  - Obračun zarada zaposlenih putem sistema "Centralizovan obračun zarada" za mjesec oktobar, novembar i decembar. Evidentiranje obračuna zarada zaposlenih i obrada naloga
-

za isplatu zarada putem elektronskog sistema Hipotekarne banke za mjesec septembar, oktobar, novembar i decembar

- Obračun naknada polaznicima programa socijalne uključenosti shodno dnevnoj evidenciji prisutnosti. Izrada i dostavljanje zahtjeva za uplatu novčanih sredstava Ministarstvu rada i socijalnog staranja za mjesec septembar, oktobar i novembar 2023. godine
- Shodno zahtjevima zaposlenih kontinuirano sprovođenje aktivnosti vezano za izdavanje formulara za kredite (rješenje o administrativnoj zabrani korisnika kredita, potvrda o zaposlenju i visini primanja itd.)
- Kontinuirano vođenje evidencije uplata od strane Zavoda za zapošljavanje sa brojem sati individualnog i grupnog rada
- Shodno zahtjevu Uprave za statistiku "MONSTAT", priprema i dostavljanje Obrasca SES2022 - Istraživanje o strukturi zarada za 2022. godinu sa podacima o broju zaposlenih, opšte karakteristike zaposlenih, zarade zaposlenih uključujući naknade zarade, plaćeni prekovremeni rad, bonuse i ostale naknade, ukupan broj časova godišnjeg odmora, broj ostalih plaćenih dana odsustva u 2022. godini kao i radno vrijeme i podaci o zaradama za mjesec oktobar 2022. godine
- Podnošenje IOPPD obrasca elektronskim putem preko portala Poreske uprave za mjesec septembar, oktobar i novembar 2023. godine
- Obračun i isplata naknada Predsjedniku i članovima Upravnog odbora za mjesec jul, avgust, septembar, oktobar, novembar i decembar 2023. godine
- Izrada i podnošenje Ministarstvu rada i socijalnog staranja finansijskog izvještaja (obraci 03, 04, 05) za treći kvartal 2023. godine
- Izrada Izvještaja o radu za treći kvartal 2023. godine
- Kontinuirano ažuriranje evidencije o jednostavnim nabavkama

VIII SARADNJA CENTRA SA DRUGIM SUBJEKTIMA, PRISUSTVO SEMINARIMA, KONFERENCIJAMA, OBUKAMA, POSJETE ...

Dana 24.01.2023. godini u Zavodu za zapošljavanje Crne Gore održan je sastanak kome su prisustvovali predstavnici Centra i direktor Zavoda za zapošljavanje Crne Gore sa saradnikom. Sastanak je održan s ciljem unaprijeđenja saradnje ove dvije institucije u dijelu koji se tiče upućivanja korisnika u mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije kao i u program socijalne uključenosti.

Dana 24.03.2023. godine u Zavodu za zapošljavanje Crne Gore - Birou rada Podgorica predstavnici Centra za profesionalnu rehabilitaciju su održali sastanak sa novoimenovanom načelnicom PJ Podgorica. Cilj sastanka je unapređenje saradnje između ove dvije institucije.

U izvještajnom periodu nastavljena je intenzivna komunikacija i razmjena informacija sa Univerzitetskim rehabilitacijskim institutom Republike Slovenije u vezi potencijanog uspostavljanja poslovne saradnje dvije institucije.

Petnaest zaposlenih u Centru za profesionalnu rehabilitaciju samoinicijativno su prikupili novac kojim su za stanovništvo područja Turske, koje je stradalo u zemljotresu, obezbijedili agregat za proizvodnju struje. Direktor Milo Paunović sa saradnicima je predstavniku Ambasade Turske u Podgorici gospodinu Ferhatu Agoviću predao donaciju istakavši da su zaposleni u Centru željeli da daju lični doprinos naporima u prevazilaženju teške situacije u kojoj su se stanovnici Turske našli. Gospodin Agović se ovim povodom u svoje i ime Ambasade Turske zahvalio zaposlenima na humanosti i solidarnosti istakavši da su to vrijednosti koje su u ovakvim situacijama prijeko potrebne i da je uloga svakog pojedinca od izuzetnog značaja, naglasivši da će agregat biti dopremljen nekoj od porodica iz zemljotresom pogođene Adane (Slika 15).

Slika 15

Dana 04.04.2023. godine, u organizaciji JUGOINSPEKT CONTROL d.o.o. održana je obuka na temu područje rada za ISO standard (ISO 9001:2015, ISO 14001:2015 i ISO 45001:2018). Istu je u ime Centra za profesionalnu rehabilitaciju pohađao rukovodilac Službe za pravne i opšte poslove.

U organizaciji Uprave za ljudske resurse u okviru Opšteg programa stručnog osposobljavanja i usavršavanja državnih službenika i namještenika, 06.04.2023. godine održana je online obuka na

---

temu "Javne nabavke" kojoj je prisustvovala službenica za javne nabavke. Cilj obuke je upoznavanje polaznika sa sistemom javnih nabavki u Crnoj Gori, sprovođenjem postupka javne nabavke kao i zaštita prava u postupku javne nabavke.

Dana 15.06.2023. godine u organizaciji Uprave za ljudske resurse održana je obuka na temu „Upravni postupak“. Istor je pohađao rukovodilac Službe za pravne i opšte poslove.

PR menadžer Centra za profesionalnu rehabilitaciju učestvovao je krajem juna na Kongresu sportskih novinara jugoistočne Evrope (SEESIA) i sastanku Biroa AIPS Europ (evropska sekcija svjetske sportske pres asocijacije) čiji je domaćin bio bugarski grad Pazardžik. Kao dugogodišnji član Udruženja sportskih novinara Crne Gore on je tom prilikom imao izlaganje na temu "Uloga PR-a u modernom sportu". Kao član fudbalske reprezentacije sportskih novinara Crne Gore učestvovao je i na tradicionalnom fudbalskom turniru "Mičman kup". Reprezentacija Crne Gore je osvojila treće mjesto čemu je PR menadžer Centra za profesionalnu rehabilitaciju dao veliki doprinos.

U cilju integracije u širu društvenu sredinu, učesnice/ci profesionalne rehabilitacije i socijalne uključenosti su 25.10.2023. godine, u pratnji zaposlenih prisustvovali događaju "Vožnja za slobodu - Freedom Drive", koji je podrazumijevao šetnju ulicama Podgorice, od Trga nezavisnosti do Rimskog trga. Događaj je, po drugi put, organizovan od strane Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore (UMHCG), a imao je za cilj promociju samostalnog življenja, ali i skretanja pažnje javnosti na značaj obezbeđivanja uslova i servisa podrške koji su važni za samostalnost lica sa invaliditetom (Slika 16).

Slika 16

Dana 30.11.2023. godine direktor i rukovoditeljka Odjeljenja za profesionalnu rehabilitaciju, na poziv UNDP, prisustvovali su događaju “Zajedno do inkluzije: Nasilje nad ženama sa invaliditetom”. UNDP je sa ponosom predstavio “Razgovore o rodnoj ravnopravnosti”, kroz seriju događaja koji su usmjereni na ključna pitanja. Navedeni događaj dio je kampanje „16 dana aktivizma” i predstavljao je jedinstvenu priliku za unapređenje agende rodne ravnopravnosti, imajući u vidu suptilne manifestacije retrogradnih procesa sa značajnim posljedicama.

Direktor i rukovodilac Službe za pravne i opšte poslove u periodu od 13.12.2023. godine do 15.12.2023. godine prisustvovali su 36. Susretu Kopaoničke škole prirodnog prava čiji se rad u okviru intenzivnog radnog programa odvijao na plenarnim sjednicama i na sjednicama katedri i sekcija. Tokom dva dana prisustvovali su radu Katedre pravo na pravdu i u okviru Katedre parvo na imovinu, radu Sekcije za radne odnose.

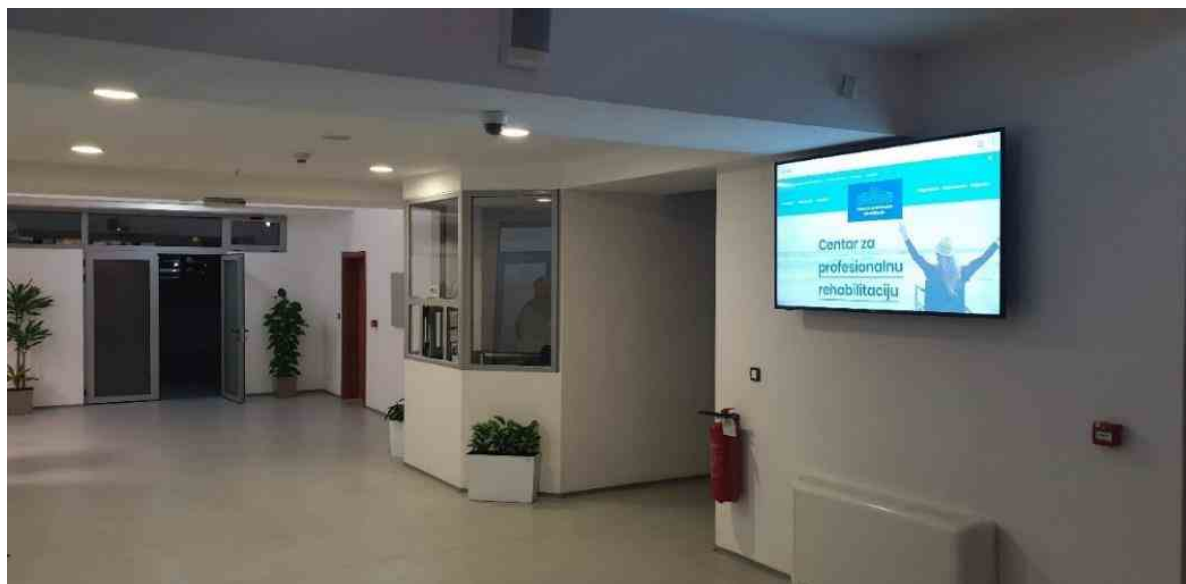
U period od 20.12.2023. godine do 23.12.2023. godine rukovoditeljka Odjeljenja za profesionalnu rehabilitaciju prisustvovala je VIII Edukaciji na Kopaoniku za ustanove socijalne zaštite. Stručni skup je organizovala NVO “Centar za socijalnu sigurnost” iz Crne Gore u saradnji sa udruženjem “Reformator” iz Beograda. Stručni skup je namijenjen rukovodiocima i zaposlenima u državnoj upravi, ministrastvima, ustanovama socijalne zaštite, Centrima za socijalni rad i drugim pružiocima usluga, predstavnicima lokalne samouprave i lokalnih preduzeća. Skup je organizovan

---

sa ciljem jačanja kapaciteta za stručni rad kao i regionalno povezivanje. Izlaganjima kolega iz Crne Gore i Srbije imalo je značaja u smislu razmjene iskustava iz raznih oblasti rada.

IX Tehničko održavanje i unapređenje uslova u objektu i dvorištu Centra

Kao i svih predhodnih godina, maksimalna pažnja posvećivana je tehničkom održavanju opreme i objekta u kojem Centar obavlja djelatnost i dva vozila u vlasništvu Centra. Održavanje higijene prostorija i kompletne opreme koja se nalazi u objektu bilo je otežano jer osoba koja je bila angažovana za obavljanje tih poslova, nakon isteka ugovora krajem jula, nije iskazala interesovanje za njegovo produženje. Valja napomenuti i istaći da je periodično, jedan broj zaposlenih samoinicijativno i dobrovoljno organizovao čišćenje prostorija i opreme iskazujući na taj način rijetko viđenu organizacionu posvećenost, privrženost i odgovornost, koja im je svojstvena i tokom obavljanja redovnih radnih aktivnosti. Dvorište, tj zelene površine i rastinje koje se na njoj nalaze redovno su održavane i sređivane. Sve ovo rezultiralo je time da boravak u Centru bude i prijatan i siguran, kako za naše korisnike/ce tako i za naše zaposlene i sve one koji su bilo kojim povodom bili u Centru. Valja napomenuti i da smo do kraja jula sve naprijed navedene aktivnosti, odnosno kompletno održavanje higijene preko 1300m² prostora, uspjeli da obezbijedimo sa samo jednom izvršiteljkom angažovanom po osnovu ugovora o djelu.

XI Zaključak

Javna ustanova “Centar za profesionalnu rehabilitaciju” Podgorica je u 2023. godini uspješno realizovala brojne programske aktivnosti i poslove iz svoje nadležnosti. I pored činjenica da je Centar prva i jedina državna institucija toga tipa u Crnoj Gori, da je i tokom izvještajnog perioda poslove obavljao s minimalnim brojem zaposlenih, da nijesu stvorene pretpostavke za njihovo stručno osposobljavanje i usavršavanje, postigniti su zavidni rezultati. Posebno zadovoljnim, ponosnim i srećnim nas čini to što je Centar i u takvim okolnostima i bez ičije pomoći počeo da izvodi nove mjere profesionalne rehabilitacije, što je u odnosu na predhodne godine povećan broj korisnika upućenih u mjere profesionalne rehabilitacije, što je značajno proširio mrežu poslodavaca i što je nastavio da na jedan od najljepših načina kruniše svoj rad odnosno što je uspio da zaposli 8 (osam) lica sa invaliditetom, od kojih jednu dva puta.

Skoro svi zaposleni u Centru dali su svoj profesionalni, stručni i lični doprinos realizaciji aktivnosti koje su obuhvaćene ovim Izvještajem. Svi koji su učestvovali u njihovoj realizaciji su u skladu sa Zakonom, Statutom, Poslovnikom o radu, Pravilnikom o sistematizaciji i drugim propisima na sjednicama i kolegijumima, sastancima, konsultacijama i drugim vidovima komunikacija koje su održane u izvještajnom periodu, posvetili punu pažnju svim segmentima rada, poslovanja i prije svega uspostavljanja i razvoja široke oblasti profesionalne rehabilitacije i sporednih djelatnosti. Na cjelovit, stručan, profesionalan i odgovoran način pristupano je svakom pitanju od značaja za Centar za profesionalnu rehabilitaciju, kako razvojno - strateškim, tako i operativno-tekućim, što je doprinijelo uspješnom poslovanju.

Broj: 17/2024
Podgorica, 23.01.2024. godine

DIREKTOR
Milo Paunović

**INSTITUT ZA RAZVOJ I ISTRAŽIVANJA U OBLASTI ZAŠTITE NA RADU -
PODGORICA**

Cetinjski put b.b., Podgorica, tel.: 020/265-279; 265-550; fax.: 020/265-269; www.iti.co.me; office@iti.co.me

Broj: 01-461
Datum: 03.04.2023.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja
Direkcija za poslove zaštite i zdravlja na radu

Rimski trg 46,
Podgorica

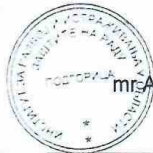
Predmet: Izvještaj o radu za 2023.godinu

Poštovani,

Na osnovu Vašeg usmenog zahtjeva (telefonski razgovor sa Amirom Hodžić, 02.04.2024.godine,), dostavljamo Vam tražene podatke:

1. Broj poslodavaca za koje vodite poslove zaštite i zdravlja na radu (član 40) - **35**;
2. Naziv djelatnosti i broj poslodavaca kod kojih je izrađen akt o procjeni rizika:
  - **18** Poslodavaca, djelatnosti: vodovod i kanalizacija, osiguravajuće usluge, ugostiteljstvo, bolnica, kulturni centar, zavod za metrologiju, građevinska, farmaceutske kuće, Hoteli i sličan smještaj, Inženjerske djelatnosti i tehničko savjetovanje, maloprodaja robe siroke potrošnje;
3. Broj zaposlenih na koje se akt o procjeni rizika odnosio – **cca 365**;
4. Broj poslodavaca i broj zaposlenih koje ste osposobili za bezbjedan i zdrav rad:
  - **cca 43** Poslodavaca,
  - **cca 1200** zaposlenih.
5. Broj poslodavaca kod kojih ste obavili reviziju (ocjenu) tehničke dokumentacije – **cca 23**;
6. Broj poslodavaca kod kojih ste obavili periodične preglede i ispitivanje sredstava za rad, sredstava i opreme lične zaštite na radu – **cca 34**;
7. Broj izdatih stručnih nalaza električnih i drugih instalacija – **cca 220** i
8. Broj poslodavaca kod kojih ste obavili ispitivanje uslova radne sredine – **cca 11**.

S poštovanjem,

DIREKTOR

mr. Aleksandar Duborija, dipl.inž.tehn.

Adresa: Cetinjski put dd, Podgorica;
Fax.: +382 20/265-269
office@iti.co.me
PIB: 02333643
PDV: 30/31-01727-8
NLB: 530-10534-33

Crna Gora
AGENCIJA ZA MIRNO RJEŠAVANJE RADNIH SPOROVA

IZVJEŠTAJ O RADU
AGENCIJE ZA MIRNO RJEŠAVANJE RADNIH SPOROVA ZA 2023.
GODINU

Podgorica, mart 2024. godine

SADRŽAJ:

- 1. UVOD**
- 2. PRAVNI OKVIR ZA POSTUPANJE AGENCIJE ZA MIRNO RJEŠAVANJE RADNIH SPOROVA**
- 3. ORGANI AGENCIJE**
- 4. DJELOKRUG RADA**
- 5. ORGANIZACIJA RADA I KADROVSKI KAPACITETI AGENCIJE**
- 6. MIRITELJI I ARBITRI**
- 7. REALIZACIJA AKTIVNOSTI U IZVJEŠTAJNOM PERIODU**
  - 7.1. POSTUPAK MIRENJA**
    - Individualni radni sporovi
    - Kolektivni radni sporovi
- 8. PREDMET SPORA I NAČIN RJEŠAVANJA**
  - 8.1. Predmet spora**
  - 8.2. Način rješavanja**
- 9. ARBITRAŽNA VIJEĆA**
- 10. OSTALE AKTIVNOST**

1. UVOD

Ostvarivanje kolektivnih i individualnih socijalno ekonomskih prava u Crnoj Gori preduslov je za nastavak društvene konsolidacije i društvenog približavanja na putu ka članstvu u Evropskoj uniji.

Mirno rješavanje radnih sporova predstavlja djelotvorno vansudsko sredstvo za obezbjeđenje ostvarivanja tih prava i dovodi do inkluzivnog pristupa pravdi na brži i ekonomičniji način.

Crna Gora je prepoznala značaj vansudskog rješavanja radnih sporova, prvenstveno zbog ekonomičnije i efikasnije zaštite prava zaposlenih, bez troškova postupka za strane u sporu i racionalnijeg trošenja budžetskih sredstava i finansijskih sredstava poslodavaca.

Agencija za mirno rješavanje radnih sporova je prva institucionalna služba za vansudsko rješavanje kolektivnih i individualnih radnih sporova, osnovana Odlukom Vlade Crne Gore („Sl.list CG“, br.69/08), saglasno odredbama Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova („Sl.list CG“, br.16/07 i 53/11). Agencija je upisana u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici, dana 10.02.2010.godine, kao posebna organizacija sa svojstvom pravnog lica, a nakon ispunjenih zakonom propisanih uslova, počela sa radom dana 20.09.2010.godine. Vansudsko rješavanje kolektivnih i individualnih radnih sporova, rezultat je pozitivnog razvoja socijalnog dijaloga u Crnoj Gori i predstavlja još jedan pravni mehanizam ostvarivanja demokratije, kojim se omogućava poštovanje prava zaposlenih i poslodavaca u pravnom sistemu Crne Gore. Agencija kao nezavisna institucionalna služba za vansudsko rješavanje radnih sporova, stručnim i efikasnim rješavanjem kolektivnih i individualnih radnih sporova stvara uslove za uspješno poslovanje i unapređenje poslovnog ambijenta u Crnoj Gori i doprinosi da Crna Gora i na ovaj način bude prepoznata kao država sa zavidnim nivoom vladavine prava, kako sa aspekta države, tako i sa aspekta ostvarivanja ljudskih prava.

2. PRAVNI OKVIR ZA POSTUPANJE AGENCIJE ZA MIRNO RJEŠAVANJE RADNIH SPOROVA

U postupku mirnog rješavanja radnih sporova Agencija, pored Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova primjenjuje propise kojima je uređena oblast rada i radnih odnosa - Zakon o radu, Zakon o državnim službenicima i namještenicima, Zakon o upravnom postupku, Zakon o štrajku, Zakon o parničnom postupku, Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju, Zakon o fondu rada, Zakon o privrednim društvima, Zakon o stečaju. Pored navedenih, Agencija svakodnevno primjenjuje veliki broj propisa iz različitih oblasti, a između ostalih: Zakon o zaradama zaposlenih u javnom sektoru, Zakon o unutrašnjim poslovima, Zakon o Vojsci Crne Gore, Zakon o carinskoj službi, Zakon o sudovima, Zakon o državnom tužilaštvu, Zakon o lokalnoj samoupravi, itd. Podzakonski akati i drugi propis koje Agencija u radu primjenjuje su: Uredba o organizaciji i načinu rada državne uprave, Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru, Opšti kolektivni ugovor, Granski kolektivni ugovori, opštinski propisi – Statuti i odluke itd.

Sagledavajući samo dio navedenih najvažnijih zakonskih i podzakonskih propisa, vidljiva je široka lepeza pravnih akata koje Agencija svakodnevno primjenjuje u svom radu, stoga je veoma važno konstantno pratiti navedene propise, naročito podzakonske akte koji su podložni čestim izmjenama i dopunama.

3. ORGANI AGENCIJE ZA MIRNO RJEŠAVANJE RADNIH SPOROVA

Organi Agencije su Savjet Agencije i direktor Agencije. Savjet Agencije imenuje i razrješava Vlada.

Savjet ima pet članova i to: tri člana koje predlaže starješina organa državne uprave nadležnog za poslove rada, jednog člana kojeg predlaže reprezentativna organizacija sindikata na nivou Crne Gore i jednog člana kojeg predlaže reprezentativno udruženje poslodavaca na nivou Crne Gore. Predsjednik Savjeta imenuje se iz reda članova Savjeta, a mandat Savjeta traje četiri godine.

Poslovi Savjeta utvrđeni su Zakonom o mirnom rješavanju radnih sporova. Savjet: donosi statut Agencije i druga akta, u skladu sa zakonom; donosi godišnji program rada i finansijski plan Agencije; podnosi Vladi izvještaj o radu i finansijski izvještaj Agencije; imenuje i razrješava direktora Agencije; usvaja program osnovne obuke za miritelje, odnosno arbitre; usvaja program obuke za stručno usavršavanje miritelja, odnosno arbitara; utvrđuje predlog zahtjeva za obezbjeđenje budžetskih sredstava Agencije za narednu fiskalnu godinu; izjašnjava se na inicijativu za donošenje i izmjenu zakona i drugih akata kojima se uređuje funkcionisanje i rad Agencije i vođenje postupaka iz njene nadležnosti; usvaja godišnji izvještaj o radu i finansijski izvještaj Agencije; donosi plan javnih nabavki Agencije; donosi Etički kodeks; i odlučuje o drugim pitanjima u skladu sa zakonom, statutom i drugim aktima Agencije.

Direktora Agencije imenuje Savjet, na osnovu javnog konkursa. Za direktora može biti imenovano lice koje, pored opštih uslova za zasnivanje radnog odnosa u državnim organima, ima položen pravosudni ispit. Mandat direktora traje pet godina.

Direktor predstavlja Agenciju, rukovodi i organizuje rad u Agenciji; odgovara za zakonitost i kvalitet rada Agencije; predlaže Savjetu statut, godišnji program rada i finansijski plan, izvještaj o radu i finansijski izvještaj, kao i druge odluke; izvršava odluke Savjeta; upravlja ljudskim i finansijskim resursima; stara se o obezbjeđivanju javnosti rada Agencije; utvrđuje akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Agencije; predlaže program osnovne obuke za miritelje, odnosno arbitre; predlaže program obuke za stručno usavršavanje miritelja, odnosno arbitara; podnosi inicijativu Savjetu u vezi sa donošenjem i izmjenom zakona i drugih akata kojima se uređuju funkcionisanje i rad Agencije i vođenje postupaka iz njene nadležnosti; ostvaruje saradnju sa nacionalnim i međunarodnim subjektima i odlučuje o angažovanju domaćih ili stranih stručnjaka, radi ostvarivanja poslova iz svoje nadležnosti; obrazuje radna tijela Agencije; i vrši druge poslove utvrđene zakonom, statutom i drugim aktima Agencije.

4. DJELOKRUG RADA

Djelokrug rada Agencije je propisan članom 19 Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova.

Stručni i administrativni poslovi Agencije koji se odnose na mirno rješavanje radnih sporova obuhvataju: prijem predloga za individualne i kolektivne radne sporove, obradu, dopunu, analizu predmeta spora i donošenje rješenja ukoliko nijesu ispunjene procesne pretpostavke za sprovođenje postupka mirenja. Imajući u vidu da podzakonski akti koji bi jasnije uredili prethodni postupak nijesu donijeti, u tom cilju donijete su Interne procedure, sa jasno postavljenim zadacima.

Administrativni poslovi Agencije obuhvataju vođenje evidencije o podnijetim predlozima, postupanje po zahtjevima sudova za dostavljanje spisa za vođenje postupaka, dostavljanje podataka institucijama i strankama o ishodu postupaka pred Agencijom i ostale poslove iz kancelarijskog poslovanja.

U skladu sa Zakonom o štrajku, Agencija donosi odluke o formiranju Arbitražnih vijeća, u cilju utvrđivanja minimuma procesa rada u djelatnostima od javnog interesa, donosi odluke po službenoj dužnosti o pokretanju kolektivnog interesnog ili pravnog radnog spora, ukoliko strane u sporu ne podnesu zajedničke predloge. Agencija pruža i stručnu pomoć poslodavcima i zaposlenima u postupku mirnog rješavanja radnih sporova i nadležnostima određenih institucija za rješavanje konkretnih pravnih situacija.

5. ORGANIZACIJA RADA I KADROVSKI KAPACITETI AGENCIJE

U skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, utvrđene su dvije organizacione jedinice Agencije i to:

- Odjeljenje za poslove mirnog rješavanja radnih sporova;
- Služba za opšte poslove i finansije.

Postojećim Pravilnikom sistematizovano je 17 radnih mjesta.

Naziv radnog mjesta	Broj izvršilaca	Popunjenost radnih mjesta
Direktorica	1	1
Načelnik/ca	2	1
Samostalni/a savjetnik/ca I	6	3
Samostalni/a savjetnik/ca II	2	1
Samostalni/a savjetnik/ca III	1	1
Samostalni/a referent/kinja	5	5
Ukupno:	17	12

NAPOMENA: U izvještajnom periodu Uprava za ljudske resurse za potrebe Agencije raspisala je dva javna oglasa za popunu dva radna mjesta, i to: samostalni/a savjetnik/ica I, dipl.ekonomista, u Službi za opšte poslove i finansije i samostalni/a savjetik/ica III,

diplomirani pravnik/ica u Odjeljenju za poslove mirnog rješavanja radnih sporova. Za dipl.pravnika je procedura završena, a za dipl.ecc, je donijeta Odluka o izboru.

6. MIRITELJI I ARBITRI

U Imenik miritelja i arbitara za mirno rješavanje radnih sporova („Sl.list CG“, br.71/18,10/20,54/20 i 102/20), u skladu sa Zakonom o mirnom rješavanju radnih sporova, koji je bio na snazi do 09.01.2022. godine, upisano je 68 miritelja i arbitara. Na dan 31.12.2023.godine, aktivnih miritelja i arbitara je bilo 50. Na smanjivanje broja miritelja i arbitara u radu, uticalo je više razloga: jedan broj miritelja i arbitara u toku 2020. i 2021.godine je odustao od rada, dok je određeni broj miritelja i arbitara povremeno zahtijevao da im se privremeno ne dodjeljuju predmeti, iz ličnih razloga i obaveza. Zbog neefikasnosti postupanja, za četiri miritelja odlučeno je da im se ne dodjeljuju predmeti.

Postojećim miriteljima i arbitrima, u skladu sa Zakonom o mirnom rješavanju radnih sporova, koji je stupio na snagu 08.01.2022.godine, mandat je istekao, nakon 12 mjeseci, odnosno 08.01.2023.godine.

U tom cilju, Savjet Agencije, na sjednici održanoj 12.12.2022.godine, donio je odluku da se uputi Inicijativa Ministarstvu rada i socijalnog staranja, da se produži rok za izbor novih miritelja i arbitara, umjesto za 12 mjeseci, kako je zakonom određeno, za 18 mjeseci, imajući u vidu da ministarstvo nije sprovelo proceduru za izbor novih miritelja i arbitara, u zakonom predviđenom roku.

Vlada Crne Gore je u julu 2023.godine, donijela Uredbu o broju miritelja i arbitara i visini nagrade za rad miritelja i arbitara ("Službeni list Crne Gore", br. 75/23 od 26.07.2023).

U toku je procedura licenciranja miritelja i arbitara kod Ministarstva rada i socijalnog staranja, i nakon postupka licenciranja, u nadležnosti Agencije je raspisivanje javnog poziva za izbor miritelja i arbitara, a postupak izbora je u nadležnosti Ministarstva, u skladu sa odredbama Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova.

Finansijska sredstva za rad Agencije, obezbjeđena su u okviru budžeta Crne Gore za 2023. godinu, i iznosila su **505.581,82€**. Potrošena sredstva na kraju izvještajnog perioda iznose **438.093,42€**. Izvršenje budžeta je iznosilo 86,65%. Planskim spajanjem predmeta sa istim činjeničnim i pravnim osnovom i racionalnom potrošnjom, napravljena je ušteda na određenim budžetskim pozicijama.

7. REALIZACIJA AKTIVNOSTI U IZVJEŠTAJNOM PERIODU

7.1. POSTUPAK MIRENJA

• INDIVIDUALNI RADNI SPOROVI

U radu Agencije u periodu od 01.01. do 31.12.2023.godine, bilo je ukupno 16.463 predmeta, koji su se odnosili na individualne radne sporove. Specifičnost broja lica koji su pokrenuli postupak mirenja u izvještajnom periodu, a koji se odnosi na preko 20.000 zaposlenih, uslovljen je sporovima koji su pokrenuti zbog nastupajućeg roka zastarjelosti novčanih potraživanja nastalih po osnovu rada i iz rada, u periodu od 2008.godine do 07. januara 2020.godine. Saglasno odredbi člana 211 Zakona o radu, novčana potraživanja nastala po osnovu rada i iz rada, u prednje navedenom periodu, zastarijevaju za četiri godine, što je i uslovlilo podnošenje velikog broja predmeta, od strane zaposlenih i bivših zaposlenih kod poslodavaca iz javnog i realnog sektora. S tim u vezi, u periodu od 19.11.2023. do 31.12.2023. godine, Agenciji je podneseno 11.775 predloga, a nakon tog roka, do nastupanja zastarjelosti 07.01.2024.godine, još preko 3.000 predmeta. Predloge su pojedinačno podnosili zaposleni i bivši zaposleni, pravni sljedebenci pok.zaposlenih, kao i ovlašćeni punomoćnici advokati i predstavnici sindikalnih organizacija. S druge strane, ukupan broj pokrenutih sporova koji su pokrenuti pred Agencijom do 19.11.2023.godine, iznosio je 4.151, od kojeg broja je 1.090 bilo prenesenih predmeta iz prethodne godine (2022.).

• KOLEKTIVNI RADNI SPORAVI

U izvještajnom periodu pred Agencijom je pokrenuto 5 kolektivnih interesnih sporova i 2 kolektivna pravna radna spora.

Red. broj	Broj predloga	Podnosioci predloga	Druga strana u sporu	Datum podnošenja predloga	Vrsta kol.radnog. spora	Način rješavanja spora
1.		Sindikalna organizacija organa lokalne samouprave Ulcinj (225)	Opština Ulcinj	3/14/2023.	Kolektivni interesni spor	Postupak u toku
2.		Sindikalna organizacija ICM AD Nikšić	ICM AD Nikšić	3/29/2023	Kolektivni interesni spor	Rješenje o obustavi postupka
3.		Sindikalna organizacija Turističke organizacije Herceg Novi	Turistička organizacija Herceg Novi	7/3/2023	Kolektivni interesni spor	Rješenje o obustavi postupka

4.		Sindikata zaposlenih u Pošti Crne Gore	Pošta Crne Gore AD Podgorica	9/28/2023	Kolektivni pravni spor	Rješenje o obustavi postupka
5.		Sindikalna organizacija aerodroma Podgorica i Tivat	Aerodromi CG AD	10/25/2023	Kolektivni interesni spor	Postupak je u toku
6.		Sindikalna organizacija Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost Podgorica	Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost Podgorica	11/30/2023	Kolektivni interesni spor	Rješenje o obustavi postupka
7.		Sindikata Telekom CG	CG Telekom AD Podgorica	12/29/2023	Kolektivni pravni spor	Postupak je u toku

8. PREDMET SPORA I NAČIN RJEŠAVANJA

8.1. Prema predmetu sporu u izvještajnom periodu evidentirano je:

Predmet spora	Broj
Disciplinska odgovornost	34
Doprinosi za socijalno osiguranje	342
Faktički rad	32
Godišnji odmori	157
Jubilarna nagrada	424
Krizni porez	75
Manje isplaćena zarada	1.320
Mobing	33
Ostalo-sa 3 ili više predmeta spora	1.805
Otpremnina	14
Prekovremeni i noćni rad	424
Prestanak radnog odnosa	65
Prevoz	8.189
Stambeni fond	856
Topli obrok i regres	13
Transformacija ugovora o radu	6
Nije evidentiran predmet spora	2.674
Ukupno:	16.463

8.2. Predmeti po sjedištu druge strane u sporu

Opština	Broj Predloga
Andrijevica	94
Bar	662
Berane	221
Bijelo Polje	701
Budva	206
Cetinje	299
Danilovgrad	194
Gusinje	61
Herceg Novi	391
Kolašin	177
Kotor	53
Mojkovac	70
Nikšić	1.439
Petnjica	3
Plav	44
Plužine	51
Pljevlja	533
Podgorica	9.118
Rožaje	385
Šavnik	29
Tivat	32
Tuzi	32
Ulcinj	433
Zeta	25
Žabljak	120

8.3. Javni sektor i realni sektor

Podnijetih predloga iz javnog sektora (ministarstva, uprave, zavodi, agencije, fondovi, javne ustanove) je 14.611, a iz realnog sektora 1.852 predloga (trgovina, bankarski sektor, turizam i ugostiteljstvo, ostalo). Podneseni predlozi se odnose na preko 20.000 lica, jer su se pojedini zaposleni našli na spiskovima sindikalnih organizacija, dok su neki od njih pojedinačno podnosili predloge.

8.4. Način rješavanja sporova

Iz razloga koji su prednje navedeni, u izvještajnom periodu do 19.11.2023. godine, u radu je bilo 4.151 predlog, od kojih je:

- Zaključeno 829 sporazuma ili 20%;
- Miretelji su obustavili 2.613 postupaka ili 63 %;
- Agencija odbila ili obustavila postupak u 183 predmeta ili 4,40%;
- U rada bilo 526 predloga ili 12,60% predmeta.

Naime, procenat završenih predmeta do 19.11.2023.godine je bio na nivou preko 87%.

Podneseni predlozi nakon navedenog datuma, nijesu se mogli prikazati u statistički način rješavanja sporova.

Posebno treba istaći da je Agencija uložila veliki napor, da značajno veći broj zahtjeva koji su podneseni zbog zastare potraživanja krajem novembra i tokom decembra 2023.godine (kao i početkom 2024.godine), evidentira (u pisanom obliku i kroz elektronsku evidenciju), sa aspekta vrste i predmeta spora, strana u sporu i datuma pokretanja spora, kao bi obezbijedila formalno pravne uslove za pokretanje postupka mirenja.

8. SUDSKA ZAŠTITA

Protiv odluka Agencije pokrenuta su 3 upravna spora, a protiv odluka miretelja podnijete su 2 tužbe osnovnim sudovima.

9. ARBITRAŽNA VIJEĆA

Saglasno odredbama Zakona o štrajku, Agencija je ovlašćena da pod uslovima i načinu propisanom ovim zakonom, obrazuje Arbitražna vijeća za utvrđivanje minimuma procesa rada, u djelatnostima od javnog interesa, kao i da uredi način rada i odlučivanja Arbitražnih vijeća.

U izvještajnom periodu Agencija je donijela dvije Odluke o obrazovanju arbitražnih vijeća za donošenje Odluke o minimumu procesa rada i Izmjeni postojeće odluke o minimumu procesa rada u djelatnostima od opšteg interesa, iz nadležnosti Ministarstva saobraćaja i pomorstva i Ministarstva ekonomskog razvoja.

10. OSTALE AKTIVNOSTI

Programom rada Agencije u 2023.godini utvrđene su aktivnosti u cilju unaprjeđenja mirnog rješavanja radnih sporova, koje su u tom kontekstu sprovedene, i to:

1. U cilju unapređenja znanja vještina i kompetencija, 8 zaposlenih iz Agencije, bili su polaznici šest obuka u organizaciji Uprave za ljudske resurse, i to: postupak mirnog rješavanja radnih sporova, upravni postupak, zlostavljanje na radu - mobing, rješavanje konfliktnih situacija, timski rad i kancelarijsko poslovanje.
2. Agencija je organizovala osnovnu obuku za miritelje i arbitre, kao preduslov postupku dobijanja licence kod Ministarstva rada i socijalnog staranja, u skladu sa zakonom. Obuka je održana, u periodu od 02. do 04.10.2023.godine. Obuku je pohađalo 68 polaznika.
3. U cilju unapređenja postupka i razmjene iskustava, Agencija je za postojeće miritelje i arbitre organizovala godišnju stručnu obuku, za 70 učesnika, 20.i 21.12.2023.godine, pod nazivom "Značaj i uloga mirnog rješavanja radnih sporova" u Podgorici, u saradnji sa predstavnicima MOR-a i partnerskim organizacijama, Agencijama za mirno rješavanje radnih sporova iz Beograda i Banja Luke. Obuci su prisustvovali predstavnici Sindikata i Unije poslodavaca.
4. U okviru postavljenog cilja koji se odnosio na unapređenje postupka mirnog rješavanja radnih sporova, a u nedostatku podzakonskih akata, u Agenciji su donijete 2 Interne procedure koje su se odnosile na kretanje predmeta od arhive do savjetnika i od savjetnika prema miriteljima, sa jasno preciziranim obavezama i dužnostima, a u cilju efikasnosti postupka. Ova aktivnost je unaprijedila efikasnost postupka mirnog rješavanja.
5. U saradnji sa Ministarstvom javne uprave, postignut je dogovor oko instaliranja softverskog rješenja za elektronsku evidenciju predmeta, sa kriterijumima koji će znatno olakšati rad i izvještavanje iz nadležnosti Agencije, umrežavanje savjetnika, kao i izradu neophodnih analiza u postupcima mirnog rješavanja radnih sporova, na nacionalnom nivou.
6. U okviru prioriteta jačanja saradnje sa institucijama sistema i međunarodnim institucijama, u cilju sistemskog djelovanja na unapređenju zaštite prava zaposlenih iz rada i po osnovu rada, razvijanju socijalnog dijaloga u društvu, Agencija je ostvarila saradnju sa ministarstvima, Međunarodnom organizacijom rada, organizacijama civilnog društva, institucijom Zaštitnika imovinsko pravnih interesa Crne Gore, organizacijama sindikata, Unijom poslodavaca, Centrom za alternativno rješavanje sporova, sudovima. Navedena saradnja zahtijeva znatno veći nivo, u cilju ostvarivanja ekonomsko socijalnih prava, učešće u predlaganju efikasnijih zakonskih rješenja kroz multidisciplinarni pristup. Ovo iz razloga potrebe prevencije sporova, jasnijih nadležnosti, naročito inspekcije rada, poreske inspekcije, upravne inspekcije, kao i potrebe edukacije

poslodavaca i zaposlenih, kako iz realnog tako i iz javnog sektora, o dužnostima i obavezama iz oblasti radnih odnosa.

7. Transprentnost rada u izvještajnom periodu je bila na zadovoljavajućem nivou, djelimično je ažuriran sajt Agencije. Takođe, u izvještajnom periodu je bilo zastupljeno učešće u TV emisijama, davanje saopštenja za štampane medije, povećan je nivo prepoznavanja i značaja Agencije u vansudskom rješavanju radnih sporova. Navedeno zahtijeva kontinuiran rad i posvećenost poslu, razvijanje novih servisa, edukaciju poslodavaca i zaposlenih u cilju prevencije sporova.
8. U cilju ekonomičnosti Agencija je vršila spajanje postupaka na petnaestodnevnom nivou i na taj način ostvarila znatno manje troškove za rad miritelja, koja sredstva su završetkom godine vraćena u budžet.

PROBLEMI U RADU

Agencija je postupajući u skladu sa ovlaštenjima i nadležnostima propisanim Zakonom prepoznala određene probleme u radu, koje je potrebno istaći u cilju njihovog prevazilaženja, a koji se odnose na sljedeće:

- Postojeća zakonska regulativa ne doprinosi značajno ekonomičnosti i efikasnosti u radu, iz razloga različitog postupanja u alternativnom rješavanju radnih sporova u Crnoj Gori, tako da se dešava konfuzija u pristupu postupku, prije pokretanja tužbi kod nadležnih sudova.
- Na povećan broj podnošenja predloga uticala je zakonska dužnost prihvatanja postupka mirnog rješavanja radnih sporova od strane poslodavaca, ali nije propisana mogućnost da ukoliko ne postoji osnovanost predloga po izjašnjenju druge strane u sporu da Agencija donese odluku, već iz formalnih razloga se predmet ustupa miritelju, a unaprijed se zna ishod odluke, čime se stvaraju veliki budžetski troškovi.
- Nedovoljna kadrovska popunjenost za razvijanje institucije, nemogućnost angažovanja visokoškolaca za stručno usavršavanje, česta i duga bolovanja zaposlenih, uz nemogućnost adekvatnog popunjavanja radnih mjesta.
- Usljed povećanog obima posla, povremeno kod zaposlenih dolazi do opadanja motivacije za rad.
- Nedovoljna motivisanost miritelja i arbitara za razvoj institucije i efikasnost u radu.
- Neuključivanje Agencije u postupku izrade zakona i podzakonskih akata iz oblasti rada i radnih odnosa.

- Nedovoljno uključivanje inspekcijskih službi i kontrolu prijave osiguranja i uplate doprinosa za socijalno osiguranje, u cilju prevencije sporova.
- Nedovoljno rješavanje spornih pitanja kod poslodavaca, neizvršavanje sudskih presuda, isplata glavnog duga bez pripadajućih poreza, kratak rok za prijavljivanje potraživanja zaposlenih iz stečajnog postupka kod Fonda rada.

Naprijed navedeno ukazuje na potrebu sistemskog pristupa zaštiti prava zaposlenih i poslodavaca i podršku donosioca odluka u realizaciji postavljenih ciljeva.

Unapređenje mehanizama za vansudsko rješavanje radnih sporova je od presudnog značaja kako bi oni postali održiva opcija za zaposlene i poslodavce i doprinijeli jačanju socijalnog dijaloga i poštovanju ljudskih prava.

Pored širokog obima radnih sporova koji se mogu riješiti sporazumno, prednosti vansudskih metoda rješavanja radnih sporova su brojne i priznate su međunarodnim instrumentima za zaštitu socijalno ekonomskih prava. Postupak omogućava brzo, ekonomično i efikasno rješavanje spornih pitanja, a s druge strane doprinosi osnaživanju kulture dijaloga, smanjenju tenzija i jačanju povjerenja između strana u sporu.

Broj: 03-272/24-1
Podgorica, 18.03.2024.godine

DIREKTORICA
Enesa Rastoder

Enesa Rastoder

Crna Gora

Agencija za mirno rješavanje radnih sporova

Broj: 1-09/24

Podgorica, 28.02.2024.godine

Na osnovu člana 24 st.1 tač.9 Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova („Sl.list CG“, br.145/21) i člana 9 st.1 tač. 9 Statuta Agencije za mirno rješavanje radnih sporova („Sl.list CG“, br.81/22), Savjet Agencije za mirno rješavanje radnih sporova, na elektronskoj sjednici, održanoj dana 28.02.2024.godine, donosi

ODLUKU
o usvajanju finansijskog izvještaja
Agencije za mirno rješavanje radnih sporova za 2023.godinu

1. Usvaja se Predlog finansijskog izvještaja Agencije za mirno rješavanje radnih sporova za 2023.godinu.
2. Sastavni dio ove odluke je Predlog finansijskog izvještaja Agencije za mirno rješavanje radnih sporova za 2023.godinu.
3. Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Obrazloženje

Odredbom člana 24 st.1 tač.9 Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova („Sl.list CG“, br.145/21), kao i članom 9 st.1 tač. 9 Statuta Agencije za mirno rješavanje radnih sporova („Sl.list CG“, br.81/22), propisano je da Savjet Agencije usvaja Predlog finansijskog izvještaja Agencije za mirno rješavanje radnih sporova za 2023.godinu.

Postupajući po navedenim zakonskim odredbama, Savjet Agencije je jednoglasno usvojio Predlog finansijskog izvještaja Agencije za mirno rješavanje radnih sporova za 2023.godinu.

PREDSJEDAVAJUĆA
Olivera Vukajlović

Ul.Serdara Jola Piletića bb, PC Palada, 81000 Podgorica
Tel: (+382) 20 676 523; (+382) 20 676 524

www.amrrs.gov.me

Organizacioni kod: 51301
IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA III

Obrazac 3
 Godina **2023. godina**
 Period **01.01. – 31.12.2023.**
 (u €)

Agencija za mirno rešavanje radnih sporova

Redni broj	NOVČANI TOK-EKONOMSKA KLASIFIKACIJA	Plan	Izvršenje	
			Prethodna godina	Tekuća godina
1	2	3	4	5
1	PRIMICI	505.581,82	342.391,76	438.093,42
1.1	Opšti prihodi			
1.2	Namjenski prihodi			
1.3	Sopstveni prihodi			
1.4	Donacije			
1.5	Pozajmice i krediti			
I	Ukupno primici (1.1+1.2+1.3+1.4+1.5)	505.581,82	342.391,76	438.093,42
2	IZDACI	498.527,99	341.043,82	432.064,52
2.1	Tekući izdaci	179.095,52	130.515,21	172.364,34
2.1.1	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	36.001,00	24.531,76	33.520,73
2.1.2	Ostala lična primanja	21.250,00	16.174,95	15.783,38
2.1.3	Rashodi za materijal	216.353,76	134.453,74	165.789,97
2.1.4	Rashodi za usluge	6.150,00	3.269,96	5.377,24
2.1.5	Tekuće održavanje	0,00	0,00	0,00
2.1.6	Kamate	25.120,00	22.320,00	25.120,00
2.1.7	Renta	0,00	0,00	0,00
2.1.8	Subvencije	14.557,71	9.778,20	14.108,86
2.1.9	Ostali izdaci			
2.2.	Transferi za socijalnu zaštitu			
2.2.1	Prava iz oblasti socijalne zaštite			
2.2.2	Sredstva za tehnološke viškove			
2.2.3	Prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja			
2.2.4	Ostala prava iz oblasti zdravstvene zaštite			
2.2.5	Ostala prava iz oblasti zdravstvenog osiguranja			
2.3.	Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	6.346,73	1.347,94	5.322,80
2.4.	Kapitalni izdaci			
2.5.	Pozajmice i krediti	707,10	0,00	706,10
2.6.	Otplata dugova			
2.7.	Rezerve			
II	Ukupno izdaci (2.1 + 2.2 + 2.3 + 2.4 + 2.5 + 2.6 + 2.7)	505.581,82	342.391,76	438.093,42

U Podgorici, 26.02.2024. godine

Lice odgovorno za
 sastavljanje izvještaja

Bojana Vojtković

Organizacioni kod: 51301

Obrazac 5

Godina 01.01-31.12.
2023. godine

IZVJEŠTAJ O NEIZMIRENIM OBAVEZAMA

Agencija za mirno rešavanje radnih sporova

(u €)

redni broj	OPIS	Stanje obaveza na dan 31.12. prethodne godine	Stanje obaveza na kraju izvještajnog perioda
		3	4
1	2		
1	Obaveze za tekuće izdatke (1.1+1.2+1.3)		
1.1	Obaveze za bruto zarade i doprinose na teret poslodavca		
1.2	Obaveze za ostala lična primanja	16.467,63	1.725,07
1.3	Obaveze za ostale tekuće izdatke		
2	Obaveze po transferima za socijalnu zaštitu		
3	Obaveze za transfere institucijama, pojedincima i kreditima		
4	Obaveze za kapitalne izdatke		
5	Obaveze po pozajmicama i kreditima		
6	Obaveze po osnovu otplate dugova		
7	Obaveze iz rezervi	16.467,63	1.725,07
8	Stanje obaveza na kraju perioda (1+2+3+4+5+6+7)		

U Podgorica, 26.02.2024. godine

Lice odgovorno za
sastavljanje
izvještaja

Ovlašćeno lice

Organizacioni kod: 51301A0191

Obrazac 8

IZJAVA

O NAČINU UTROŠKA SREDSTAVA NAKON ISTEKA FISKALNE GODINE

(u €)

Red. broj	Eko kod	Naziv izdatka	Stanje na računu na dan 31.12.20__ godine	Utrošena sredstva u periodu od 31.12. 200__ godine do __20__ godine	Stanje sredstava na računu na dan __20__ godine
1	2	3	4	5	6= 4 -5
2	4111	Neto zarade			
3	4112	Porez na zarade			
4	4113	Doprinosi na teret zaposlenog			
5	4114	Doprinosi na teret poslodavca			
6	4115	Opštinski prerez			
7	4121	Naknada za zimnicu			
8	4122	Naknada za stanovanje i odvojen život			
9	4123	Naknada za prevoz			
10	4124	Jubilarnе nagrade			
11	4125	Otpremnine			
12	4126	Naknade skupštinskim poslanicima			
13	4127	Ostale naknade			
14	4131	Rashodi za administrativni materijal			
15	4132	Materijal za zdravstvenu zaštitu			
16	4133	Materijal za posebne namjene			
17	4134	Rashodi za energiju			
18	4135	Rashodi za gorivo			
19	4139	Ostali rashodi za materijal			
20	4141	Službena putovanja			
21	4142	Reprezentacija			
22	4143	Komunikacione usluge			
23	4144	Bankarske usluge i negativne kursne razlike			
24	4145	Usluge prevoza			
25	4146	Advokatske, notarske i pravne usluge			
26	4147	Konsultantske usluge, projekti i studije			
27	4148	Usluge stručnog usavršavanja			
28	4149	Ostale usluge			
29	4151	Tekuće održavanje javne infrastrukture			
30	4152	Tekuće održavanje građevinskih objekata			
31	4153	Tekuće održavanje opreme			
32	4161	Kamate rezidentima			
33	4162	Kamate nerezidentima			
34	4171	Zakup objekata			
35	4172	Zakup opreme			
36	4173	Zakup zemljišta			
37	4181	Subvencije za proizvodnju i pružanje usluga			
38	4182	Izvozne subvencije			

39	4183	Uvozne subvencije			
40	4191	Izdaci po osnovu isplate ugovora o djelu			
41	4192	Izdaci po osnovu troškova sudskih postupaka			
42	4193	Izrada i održavanje softvera			
43	4194	Osiguranje			
44	4195	Kontribucije za članstvo u domaćim i međunarodnim organizacijama			
45	4196	Komunalne naknade			
46	4197	Kazne			
47	4198	Takse			
48	4199	Ostalo			
49	4211	Dječiji dodaci			
50	4212	Boračko-invalidska zaštita			
51	4213	Materijalno obezbjeđenje porodice			
52	4214	Porodijska odsustva			
53	4215	Tuđa njega i pomoć			
54	4216	Ishrana djece u predškolskim ustanovama			
55	4217	Izdržavanje šticenika u domovima			
56	4218	Ostala prava iz oblasti socijalne zaštite			
57	4221	Garantovane zarade			
58	4222	Otpremnine za tehnološke viškove			
59	4223	Dokup staža			
60	4224	Naknade nezaposlenim licima			
61	4225	Ostalo			
62	4231	Starosna penzija			
63	4232	Invalidska penzija			
64	4233	Porodična penzija			
65	4234	Naknade			
66	4235	Dodaci			
67	4236	Ostala prava			
68	4237	Doprinosi za zdravstvenu zaštitu penzionera			
69	4241	Liječenje van Crne Gore			
70	4251	Ortopedske sprave i pomagala			
71	4252	Naknada za bolovanje preko 60 dana			
72	4253	Naknada za putne troškove osiguranika			
73	4311	Transferi za zdravstvenu zaštitu			
74	4312	Transferi obrazovanju			
75	4313	Transferi institucijama kulture i sporta			
76	4314	Transferi nevladinim organizacijama			
77	4315	Transferi političkim partijama, strankama i udruženjima			
78	4316	Transferi za jednokratne socijalne pomoći			
79	4317	Transferi za lična primanja pripravnika			
80	4318	Ostali transferi pojedincima			
81	4319	Ostali transferi institucijama			
82	4321	Transferi Fondu penzijskog i invalidskog osiguranja			
83	4322	Transferi Fondu za zdravstveno osiguranje			
84	4323	Transferi Zavodu za zapošljavanje			
85	4324	Transferi opštinama			
86	4325	Transferi budžetu države			
87	4326	Transferi javnim preduzećima			
88	4411	Izdaci za infrastrukturu opšteg značaja			
89	4412	Izdaci za lokalnu infrastrukturu			

90	4413	Izdaci za građevinske objekte			
91	4414	Izdaci za uređenje zemljišta			
92	4415	Izdaci za opremu			
93	4416	Izdaci za investiciono održavanje			
94	4417	Izdaci za zalihe			
95	4418	Izdaci za kupovinu hartija od vrijednosti			
96	4419	Ostali kapitalni izdaci			
97	4511	Pozajmice i krediti nefinansijskim institucijama			
98	4512	Pozajmice i krediti finansijskim institucijama			
99	4513	Pozajmice i krediti pojedincima			
100	4514	Pozajmice i krediti vanbudžetskim fondovima i opštinama			
101	4515	Ostale pozajmice i krediti			
102	4611	Otplata hartija od vrijednosti i kredita rezidentima			
103	4612	Otplata hartija od vrijednosti i kredita nerezidentima			
104	4621	Otplata garancija u zemlji			
105	4622	Otplata garancija u inostranstvu			
106	4630	Otplata obaveza iz prethodnog perioda			
		U K U P N O			

Izjavljujem pod moralnom i materijalnom odgovornošću da su navedeni podaci tačni.

U Podgoricu 26.02.2024.
20. godine

STARJEŠINA ORGANA

Češer Kostoder

UPUTSTVO
O POPUNJAVANJU IZJAVE O NAČINU UTROŠKA SREDSTAVA NAKON ISTEKA FISKALNE GODINE

U kolonu 4 upisuju se podaci o stanju sredstava na računima za plaćanje prema inostranstvu na kraju fiskalne godine, po ekonomskoj klasifikaciji, kako su evidentirani u Glavnoj knjizi trezora.

U kolonu 5 upisuju se podaci o utrošenim sredstvima u periodu od kraja fiskalne godine do 31. januara naredne godine.

U kolonu 6 upisuju se neutrošena sredstva na računima za plaćanje prema inostranstvu na 31. januar. Podaci u koloni 6 jednaki su razlici podataka iz kolone 4 i kolone 5.

Organizacioni kod: 51301A0191

Obrazac 9

IZVJEŠTAJ

O NAČINU UTROŠKA SREDSTAVA TEKUĆE BUDŽETSKE REZERVE

(u €)

Red. broj	Eko kod	Naziv izdatka	Utrošena sredstva TBR u prethodnoj godini	Utrošena sredstva TBR u tekućoj godini
1	2	3	4	5
2	4111	Neto zarade		
3	4112	Porez na zarade		
4	4113	Doprinosi na teret zaposlenog		
5	4114	Doprinosi na teret poslodavca		
6	4115	Opštinski prirez		
7	4121	Naknada za zimnicu		
8	4122	Naknada za stanovanje i odvojen život		
9	4123	Naknada za prevoz		
10	4124	Jubilarnе nagrade		
11	4125	Otpremnine		
12	4126	Naknade skupštinskim poslanicima		
13	4127	Ostale naknade		
14	4131	Rashodi za administrativni materijal		
15	4132	Materijal za zdravstvenu zaštitu		
16	4133	Materijal za posebne namjene		
17	4134	Rashodi za energiju		
18	4135	Rashodi za gorivo		
19	4139	Ostali rashodi za materijal		
20	4141	Službena putovanja		
21	4142	Reprezentacija		
22	4143	Komunikacione usluge		
23	4144	Bankarske usluge i negativne kursne razlike		
24	4145	Usluge prevoza		
25	4146	Advokatske, notarske i pravne usluge		
26	4147	Konsultantske usluge, projekti i studije		
27	4148	Usluge stručnog usavršavanja		
28	4149	Ostale usluge		
29	4151	Tekuće održavanje javne infrastrukture		
30	4152	Tekuće održavanje građevinskih objekata		
31	4153	Tekuće održavanje opreme		
32	4161	Kamate rezidentima		
33	4162	Kamate nerezidentima		
34	4171	Zakup objekata		
35	4172	Zakup opreme		
36	4173	Zakup zemljišta		
37	4181	Subvencije za proizvodnju i pružanje usluga		
38	4182	Izvozne subvencije		

39	4183	Uvozne subvencije		
40	4191	Izdaci po osnovu isplate ugovora o djelu		
41	4192	Izdaci po osnovu troškova sudskih postupaka		
42	4193	Izrada i održavanje softvera		
43	4194	Osiguranje		
44	4195	Kontribucije za članstvo u domaćim i međunarodnim organizacijama		
45	4196	Komunalne naknade		
46	4197	Kazne		
47	4198	Takse		
48	4199	Ostalo		
49	4211	Dječiji dodaci		
50	4212	Boračko-invalidska zaštita		
51	4213	Materijalno obezbjeđenje porodice		
52	4214	Porodijska odsustva		
53	4215	Tuđa njega i pomoć		
54	4216	Ishrana djece u predškolskim ustanovama		
55	4217	Izdržavanje štitenika u domovima		
56	4218	Ostala prava iz oblasti socijalne zaštite		
57	4221	Garantovane zarade		
58	4222	Otpremnine za tehnološke viškove		
59	4223	Dokup staža		
60	4224	Naknade nezaposlenim licima		
61	4225	Ostalo		
62	4231	Starosna penzija		
63	4232	Invalidska penzija		
64	4233	Porodična penzija		
65	4234	Naknade		
66	4235	Dodaci		
67	4236	Ostala prava		
68	4237	Doprinosi za zdravstvenu zaštitu penzionera		
69	4241	Liječenje van Crne Gore		
70	4251	Ortopedske sprave i pomagala		
71	4252	Naknada za bolovanje preko 60 dana		
72	4253	Naknada za putne troškove osiguranika		
73	4311	Transferi za zdravstvenu zaštitu		
74	4312	Transferi obrazovanju		
75	4313	Transferi institucijama kulture i sporta		
76	4314	Transferi nevladinim organizacijama		
77	4315	Transferi političkim partijama, strankama i udruženjima		
78	4316	Transferi za jednokratne socijalne pomoći		
79	4317	Transferi za lična primanja pripravnika		
80	4318	Ostali transferi pojedincima		
81	4319	Ostali transferi institucijama		
82	4321	Transferi Fondu penzijskog i invalidskog osiguranja		
83	4322	Transferi Fondu za zdravstveno osiguranje		
84	4323	Transferi Zavodu za zapošljavanje		
85	4324	Transferi opštinama		
86	4325	Transferi budžetu države		
87	4326	Transferi javnim preduzećima		
88	4411	Izdaci za infrastrukturu opšteg značaja		
89	4412	Izdaci za lokalnu infrastrukturu		

90	4413	Izdaci za građevinske objekte		
91	4414	Izdaci za uređenje zemljišta		
92	4415	Izdaci za opremu		
93	4416	Izdaci za investiciono održavanje		
94	4417	Izdaci za zalihe		
95	4418	Izdaci za kupovinu hartija od vrijednosti		
96	4419	Ostali kapitalni izdaci		
97	4511	Pozajmice i krediti nefinansijskim institucijama		
98	4512	Pozajmice i krediti finansijskim institucijama		
99	4513	Pozajmice i krediti pojedincima		
100	4514	Pozajmice i krediti vanbudžetskim fondovima i opštinama		
101	4515	Ostale pozajmice i krediti		
102	4611	Otplata hartija od vrijednosti i kredita rezidentima		
103	4612	Otplata hartija od vrijednosti i kredita nerezidentima		
104	4621	Otplata garancija u zemlji		
105	4622	Otplata garancija u inostranstvu		
106	4630	Otplata obaveza iz prethodnog perioda		
		U K U P N O		

U Podgorici 26.02.2024. godine

STARJEŠINA DRŽAVNOG ORGANA*

Evgen Kostović